

Lexicographic Bulletin

Vol 13 (1978)

Lexicographic Bulletin

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ
ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1978

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1978

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΕ ΚΟΙΝΩΣ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ

Λεωφόρος Συγγροῦ 129 - Β. Δίπλα 1

Διευθυντής : ΔΙΚΑΙΟΣ Β. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΣ

ACADÉMIE D'ATHÈNES
CENTRE DE RÉDACTION DU DICTIONNAIRE HISTORIQUE
DU GREC MODERNE (LANGUE COMMUNE
ET DIALECTES)

129, Bd Sygrou - 1, rue V. Dipla. Athènes

Directeur : ΔΙΚΕΟΣ Β. ΒΑΥΑΚΑΚΟΣ

ΓΛΩΣΣΙΚΟΝ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΟΝ ΕΡΑΝΙΣΜΑ

Α'

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀρωματικῶν καὶ θεραπευτικῶν φυτῶν ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὁ ὕσσωπος, ὁ σάμψυχος, ὁ ἀμάρακος καὶ ἡ μαντζουράνα. Καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα μὲ τὰς αὐτὰς ἰδιότητες ὑπὸ διαφόρους διαλεκτικούς τύπους τοῦ ὀνόματος αὐτῶν διεσώθησαν παρὰ τῷ λαῷ κατὰ τὸν μακραίωνα βίον τοῦ ἔθνους καὶ τῆς γλώσσης αὐτοῦ.

α) Ὑσσωπος

Ὑσσωπος ἐν Ἑλλάδι καλεῖται ἢ πῶς μικρομερίς ἢ Ἰουλιανή (*micromeria Juliana*) τῆς οἰκογ. τῶν χειλανθῶν (*labiatae*) τῆς τάξεως τῶν σωληνανθῶν (*tubiflorae*).

Ἡ λ. σήμερον ἀπαντᾷ διαλεκτικῶς ὑπὸ τοὺς τύπους : Ἄρσ. ὕσσωπος Ἰθάκη¹, Κεφαλληνία², Κοζάνη³ (φυτὸν μὲ ἓνα καυλὸν ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν μικρὰ φύλλα ὡς τοῦ ὀριγάνου, τὰ ὁποῖα συνάζονται καὶ βράζονται τὸν χειμῶνα ὡς θερμαντικὸν καὶ μαλακτικόν), Πάτμος⁴ (βραστικὸν ὠφέλιμον εἰς τὸν στόμαχον), Χίος⁵, ὕσσωπος Παγγαῖον Μακεδ.⁶, ἔσσωπος Ζάκυνθος⁷, Μεσσηνία, Ἰκαρία⁸, Κέρκυρα⁹, Κεφαλληνία¹⁰, Λέρος¹¹, Ὄθωνοί¹², Παξοί¹³, Πάτμος¹⁴, ἔσσωπος Λευκάς¹⁵, ἔζωπος¹⁶.

-
1. Ἀρχεῖον Κέντρου Συντάξεως Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ (= ΑἰΑ).
  2. Χελδράτχ Θ. - Μηλιαράκη Σ., Τὰ δημῶδη ὀνόματα τῶν φυτῶν προσδιοριζόμενα ἐπιστημονικῶς, Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. Ἀθηνῶν 4 (1907-1908), 308.
  3. ΑἰΑ. Πβ. Διοσκορίδην (III, 27) : ὀρίγανος Ἡρακλεωτικὴ φύλλον ἔχει ἐμφερέες ὕσσώπω.
  4. ΑἰΑ (Χρον 690, σ. 159).
  5. Κ. Ἀμάντου, Χιακὸν Γλωσσάριον, σ. 69.
  6. ΑἰΑ.
  7. Χελδράτχ Θ. - Μηλιαράκη Σ., ἐνθ' ἄν.
  8. Γ. Χατζιδάκι, ΜΝΕ 2, 221.
  9. ΑἰΑ (Χρον 140, σ. 45).
  10. Χελδράτχ Θ. - Μηλιαράκη Σ., ἐνθ' ἄν.
  11. ΑἰΑ (Χρον 700β, σ. 110).
  12. Αὐτόθι (Χρον 793, σ. 173).
  13. Αὐτόθι (Χρον 830, σ. 77) — *Salvator L. H.*, Παξοὶ καὶ Ἀντίπαξοι, μετάφρ. ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ, ὑπὸ Ἀν. Π. Μιτσιάλη, Ἀθῆναι 1905, σ. 51. — Γ. Χατζιδάκι, ἐνθ' ἄν.
  14. Αὐτόθι (Χρον 690, σ. 159).
  15. ΑἰΑ.
  16. *Hesseling C.* - *Pernot H.*, Πεντάτευχος, σ. 426.

Θηλ. ὕσσωπος Λέρος¹. Οὐδ. ὕσσωπο Ἐρικοῦσσα - Κέρκυρα², Κεφαλληνία³, ἔσσωπο Λακωνία⁴, Μεσσηνία⁵, Λέρος⁶, Σῦρος⁷, ἔσσαφο Ἀττική⁸, Λακωνία⁹, ὕζωπο Ζάκυνθος¹⁰, ἄσσωπο Κέρκυρα¹¹. Εἰς τὸ Ρήγιον Κάτω Ἰταλίας¹² ἀπαντᾷ ὑπὸ τὸν τύπον σώπου (sopu).

Τύπος ἔσσωπο τό, παραδίδεται καὶ παλαιότερον. Εἰς ἐπιγραφὴν βυζαντινῶν χρόνων ἐκ Σόλων Κιλικίας, ἀποικίας Ροδίων, ἀπαντᾷ ὁ τύπος ΕΣΟΠΟ¹³.

Ἡ λ. παρεδόθη καὶ ὑπὸ τῶν λεξικογράφων. Οὕτω, ὁ Ἡσύχιος γράφει : ὕσ(σ)ωπος· βοτάνη σμήχουσα, ὁ Σουΐδας : ὕσσωπος· βοτάνη ρυπτική· Δαβὶδ ἔναντιεῖς ὕσσωπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, ὁ Ζωναρᾶς : ὕσσωπον καὶ ὕσσωπος· βοτάνη καθαρτικὴ τῶν κατὰ στόμαχον πεπλεγμένων φλεγμάτων διὰ τὴν ἐν αὐτῷ θερμότητα, τὸ Μ. Ἐτυμολ. (785, 56) : ὕσσωπον· ἔστι δὲ βοτάνη καθαρτικὴ ὁμοία σαμψύχῳ, ὁ Δουκάγγιος : ὕσσωπον ἢ βοτάνη. Παρ' Ἡσυχίῳ μαρτυρεῖται καὶ ἡ γλῶσσα : ὕσσωπὶς ἢ σάμψυχος.

Ὅμοίως ποιοῦνται μνεῖαν καὶ τὰ Γεωπονικά (6, 8, 1) : ὕσσωπῳ Καμπανοῦ ἢ Κρητικοῦ. Αὐτόθι (8, 15) ἀναφέρεται καὶ ὕσσωπίτης οἶνος· οὗτος ὁ οἶνος καθαίρει θώρακα, πέψιν ποιεῖ θερμὸς ὢν, μαλάσσει κοιλίαν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ Ἰππιατρικά (σσ. 272, 287) ἀναφέρεται ὕσσωπος Κρητικὸς ἢ Ἀττικὸς. Ὅμοίως εἰς ἱατροσοφικὸν κώδικα ἐκ Χίου¹⁴ τοῦ 1599 μαρτυρεῖται ὕσσωπος Κρητικὸς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἕτερον τοῦ XV αἰ. γίνεται μνεῖα τοῦ ὕσσωπῳ¹⁵.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Γεννάδιος¹⁶ γράφει : « Ὑσσωπος ὁ φαρμακευτικὸς· φρυγανῶδες ἀρωματικὸν καὶ φαρμακευτικὸν φυτὸν. Τὸ αἰθέριον ἔλαιον τοῦ χόρτου του μυρεψικόν. Εἰς τὸ φυτὸν τοῦτο ἀναφέρεται ὁ ὕσσωπος τῆς Ἁγίας Γραφῆς (Ψαλμ. 51, 7) : ἔναντιεῖς με ὕσσωπῳ καὶ καθαρισθήσομαι· Καὶ ὁ κηπευτικὸς τοῦ Διοσκορίδου. Ὁ

1. Δ. Οἰκονομοπούλου, Λεριακά, ἐν Ἀθήναις 1888, σ. 135.

2. ΑΙΑ (Χφον 805, σ. 215). Λέγεται καὶ ἀγριότσαϊ ἢ ἀγριότσαο.

3. Γ. Χατζιδάκι, ἐνθ' ἄν.

4. ΑΙΑ (Χφον 368, σ. 6).

5. ΑΙΑ (Χφον 316, σ. 17).

6. Δ. Οἰκονομοπούλου, ἐνθ' ἄν. - Γ. Χατζιδάκι, ἐνθ' ἄν.

7. Χελδράτχ Θ. - Μηλιαράκη Σ., ἐνθ' ἄν. - Γ. Χατζιδάκι, ἐνθ' ἄν.

8. Αὐτόθι. Χελδράτχ Θ. - Μηλιαράκη Σ., ἐνθ' ἄν.

9. ΑΙΑ.

10. Χελδράτχ Θ. - Μηλιαράκη Σ., ἐνθ' ἄν.

11. ΑΙΑ.

12. Rohlf's G., Lexicon Graecanicum Italiae inferioris, Tübingen 1966, ἐν λ. ὕσσωπος. ΑΙΑ (Χφον 316, σ. 17).

13. Gertrud Laminger-Pascher, Hebräisch ēzōb in einer griechischen Inscript., Die Sprache 20 (1974), 133-135.

14. Κ. Ἀμάντου, Ἱατροσοφικὸς κώδιξ, Ἀθηνᾶ 43 (1931), 151.

15. Α. Kouzīs, Contribution à l'étude de la médecine des xénons pendant le XVe siècle, Byzant. Neugr. Jahrbücher 6 (1928), 82. Πβ. Β. Langkavel, Botanik der Späteren griechen, Berlin 1886 (Amsterdam 1964), σ. 56.

16. Λεξικὸν Φυτολογικόν, Ἀθῆναι 1914, σ. 989.

ὄρεινός ὕσσωπος αὐτοῦ ὑποτίθεται ὅτι εἶναι εἶδος θύμβρας». Ὁ Δ. Καββάδας¹ ἐπίσης παρατηρεῖ: ὕσσωπος· δικότυλον τῆς οἰκογ. τῶν χειλανθῶν ἢ λαμπιατῶν (*labiatae*). Ὑσσωπος ὁ φαρμακευτικός (*H. officinalis* L.) μὲ βλαστὸν μέχρι 60 ἐκ. μ. φρυγανώδη. Χρησιμοποιεῖται ὡς φαρμακευτικὸν εἰς παθήσεις τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος ὑπὸ μορφὴν ἀφεψήματος μετὰ μέλιτος. Καθὸ μυρεψικὸν φυτὸν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρωματοποιίαν πρὸς παρασκευὴν ἀλκοολικῶν ἡδυπότων. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀναφέρεται ὁ ὕσσωπος τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ πιθανῶς ὁ κηπευτικός ὕσσωπος τοῦ Διοσκορίδου. Παρ' ἡμῖν τὸ μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀναφερόμενον βότανον εἶναι μικρομερία ἢ Ἰουλιανή (*micromeria Juliana*), εἰς Κεφαλληνίαν ὕσσωπος καὶ ἄγριο τσαΐ εἰς Θήραν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἐρικοῦσσαν καὶ τὴν Κέρκυραν ὕσσωπο τό, εἶναι τὸ ἀγριότσαο. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι τὸ φυτὸν ὕσσωπος καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἴτε πρὸς θεραπείαν εἴτε πρὸς ἐξαγνισμόν ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας. Ἡ πρώτη μαρτυρία αὐτοῦ ἀπαντᾷ εἰς ἐπιγραφὴν ἐκ Κέω² τοῦ τέλους τοῦ 5ου π.Χ. αἰ., ἐνθα λέγεται: ἔπειτα [δὲ] ὕ[σ]σώπῳ ο[ἰκ]η[τῆ]ρ[ια] ἅπα]ντα. ἐπὴν δὲ διαρανθῆι, καθαρήν εἶναι τὴν οἰκίην. Πρόκειται ἐνταῦθα νόμος περὶ τῶν καταφθιμένων. Τὸ ράντισμα τῆς οἰκίας διὰ ὕσώπου ἐγένετο τὴν ἐπομένην τῆς κηδείας τοῦ θανόντος.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ U. Koehler³, ὅστις ὁμῶς δὲν συνεπλήρωσε τὴν ἐφθαρμένην λέξιν «ὕσώπῳ». Τὴν ἀποκατάστασιν ἔκαμεν ὁ Στ. Ν. Δραγούμης⁴, ὅστις λέγει ὅτι ἐνταῦθα εἶναι ἡ πρώτη καθαρῶς ἐλληνικὴ μαρτυρία τοῦ ὕσώπου καὶ παρατηρεῖ τὰ ἐξῆς: τί δε ὁ ὕσσωπος ἢ ὕσσωπος (διότι καὶ οὕτω γράφεται) τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς; Ἄρά γε βοτάνη ρυπτικὴ..... τὸ ἀρωματικὸν ἀμάρακον, ἢ βαρβαρόφωνος ἡμῶν μαντζουράνα (ῥωμαϊστί, κατὰ Διοσκορίδην μαζουράνα - *majogana*), ἣν βαπτίζοντες εἰς ἀγίασμα οἱ ἡμέτεροι ἱερεῖς ραίνουσιν ἡμᾶς τε καὶ τὰς οἰκίας ἡμῶν πρὸς ἀγιασμόν καὶ καθαρισμόν; Πιθανῶς τοῦτο τὸ δεύτερον.

Ἡ ἀνωτέρω ἐπιγραφὴ ἐνθυμίζει τὸ παρὰ τῆ Π. Διαθήκῃ (Ἀριθμ. 19, 18) χωρίον: καὶ λήψεται ὕσώπου... καὶ περιρρανεῖ ἐπὶ τὸν οἶκον, ὃ βλ. κατωτέρω.

Τὴν θεραπευτικὴν ιδιότητα τοῦ φυτοῦ ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἰατροί. Οὕτω, ὁ Ἱπποκράτης⁵ λέγει ὅτι: ὕσσωπον, θερμὸν καὶ φλεγματώδη ἄγει. Ἀνάλογον μνεῖαν ὕσώπου πόας ποιεῖται ὁ Γαληνός⁶ καὶ ὁ Ὀρειβάσιος⁷ 274, ὁ δὲ Ἀρεταῖος⁷ ἀναφέρει ἐπιθήματα ἐν φλεγμασίῃ μὲν ἦν ἔτι ἔωσι ὕσσωπος. τῆλις ἐφθῆ... Ἀλλὰ καὶ μεταγενεστέρως ὁ Ἀέτιος⁸ συνιστᾷ τὴν χρῆσιν ὕσώπου βοτάνης διὰ τὸ Στομαχικὸν τὸ συνήθως σκευαζόμενον Φιλαργίου καὶ δι' ἄλλας ἰατρικὰς χρήσεις

1. Εἰκονογραφημένον Βοτανικὸν Φυτολογικὸν Λεξικόν, ἐν λ.

2. IG. XII 5, 593 A 16 (SIG³ 1218).

3. Ein griechisches Gesetz über Todtenbestattung, Athenische Mittheilungen 1 (1876), 139-150.

4. Ὑσσωπος, Αὐτόθι 10 (1885), 172-173.

5. Περὶ διαίτης, II, 825, σ. 226 (Leid).

6. Περὶ τροφῶν, 6, 573 κ.ζ.

7. Τὰ σωζόμενα, σ. 166 (ἐκδ. K. Z. Ermerius 1847).

8. Λόγος Ἐνατος. Ἐκδ. Σ. Ζερβού, Ἀθηνᾶ 23 (1911), 306.

ὡς διὰ τὴν Οἰσύπου σκευασίαν,¹ δι' ἣν παραγγέλλει ὕσσωπον καὶ τὰ ἔρια βρέχε ἐν τῷ ὕδατι ἡμέραν μίαν.

Τὴν λ. ἀναφέρει ἐπίσης ὁ Νίκανδρος (Θηρ. 872) : ὕσσωπος τε καὶ ἡ πολύγουνος ὄνωις, ἐκτενέστερον δὲ περὶ τῆς πόας ὁμιλεῖ ὁ Διοσκορίδης (III, 25) : ὕσσωπος· πόα γνώριμος δισσή· ἡ μὲν γάρ τις ἔστιν ὄρεινή, ἡ δὲ κηπευτικὴ ἀρίστη δὲ ἢ ἐν Κιλικίᾳ γενομένη. Δύναμιν δ' ἔχει θερμαντικὴν· ἀφεψηθεῖσα δὲ μετὰ σύκων καὶ ὕδατος καὶ μέλιτος καὶ πηγάνου καὶ πινομένη ἀρήγει περιπνευμονικοῖς, ἀσθματικοῖς, βηχὶ χρονία, κατάρρω, ὀρθοπνοία. Ἀναφέρει (5, 39) δὲ ὅτι ὕσσωπίτης οἶνος ὁ ἐκ τοῦ Κιλικίου ὕσσωπου κάλλιστός ἐστιν... ἀρμόζει δὲ πρὸς τὰ ἐν θώρακι καὶ πλευρῶν καὶ πνεύμονι πάθη καὶ βῆχας καὶ ἀσθματα ἔστι δὲ καὶ οὖρητικός καὶ στρεφομένοις ἀρμόζει πρὸς τε ῥίγη τε ἐν ταῖς περιόδοις· κινεῖ δὲ καὶ ἔμμηνα. Τέλος παρ' Ἀθηναίῳ (156E) φέρεται : προπιῶν ὕσσωπου τὴν ὥραν ἐπάναγε ἐπὶ τὴν ἐστίασιν.

Συχνὴ ἦτο ἡ χρῆσις ὕσσωπου καὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων πρὸς ἐξαγνισμὸν ἢ ψυχικὸν καθαρισμὸν. Οὕτω, ἐκ τῆς Π. Διαθήκης παραθέτομεν τὰ χωρία : Ἔξοδ. 12, 22 : Λήψετε δὲ δέσμην ὕσσωπου καὶ βάψαντες ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ παρὰ τὴν θύραν καθίξετε τῆς φλιᾶς καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σταθμῶν ἀπὸ τοῦ αἵματος, ὃ ἔστι παρὰ τὴν θύραν. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθε ἕκαστος τὴν θύραν τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἕως πρωῆ. Ἀριθμ. 19, 6 : Καὶ λήφεται ὁ ἱερεὺς ξύλον κέδρινον καὶ ὕσσωπον καὶ κόκκινον καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς μέσον τοῦ κατακαύματος τῆς δαμάλεως. Αὐτόθι 19, 18-19 : Καὶ λήφεται ὕσσωπον καὶ βάψει εἰς τὸ ὕδωρ ἀνὴρ καθαρὸς καὶ περιορρανεῖ ἐπὶ τὸν οἶκον καὶ ἐπὶ τὰ σκεύη καὶ ἐπὶ τὰς ψυχάς, ὅσαι ἂν ὦσιν ἐκεῖ καὶ ἐπὶ τὸν ἡμμένον τοῦ ὀστέου τοῦ ἀνθρωπίνου ἢ τοῦ τραυματίου ἢ τοῦ τεθνηκότος, ἢ τοῦ μνήματος καὶ περιορρανεῖ ὁ καθαρὸς ἐπὶ τὸν ἀκάθαρτον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ ἀφαγνισθήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας. Καὶ εἰς τὸ Λευϊτ. 14, 4 : Καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς καὶ λήφονται τῷ καθαρισμένῳ δύο ὀρνίθια ζῶντα καθαρὰ καὶ ξύλον κέδρινον καὶ κεκλωσμένον κόκκινον καὶ ὕσσωπον. Αὐτόθι 14, 6 : Καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν λήφεται αὐτό, καὶ τὸ ξύλον τὸ κέδρινον καὶ τὸ κλωστὸν κόκκινον καὶ τὸν ὕσσωπον καὶ βάψει αὐτὰ καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν εἰς τὸ αἶμα τοῦ ὀρνιθίου τοῦ σφαγέντος ἐφ' ὕδατι ζῶντι. Αὐτόθι 14, 49 : Καὶ λήφεται ἀφαγνίσαι τὴν οἰκίαν δύο ὀρνίθια ζῶντα καθαρὰ καὶ ξύλον κέδρινον καὶ κεκλωσμένον κόκκινον καὶ ὕσσωπον. Αὐτόθι 14, 51-52 : Καὶ λήφεται τὸ ξύλον τὸ κέδρινον καὶ τὸ κεκλωσμένον κόκκινον καὶ τὸν ὕσσωπον καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν καὶ ἀφαγνιεῖ τὴν οἰκίαν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ὀρνιθίου καὶ ἐν τῷ ζῶντι καὶ ἐν τῷ ὀρνιθίῳ τῷ ζῶντι καὶ ἐν τῷ ξύλῳ τῷ κεδρίνῳ καὶ ἐν τῷ ὕσσωπῳ καὶ ἐν τῷ κεκλωσμένῳ κοκκίνῳ.

Λίαν γνωστὸς εἶναι καὶ ὁ στίχος ἐκ τοῦ 50 Ψαλμοῦ τοῦ Δαυΐδ : Ῥαντιεῖς με ὕσσωπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.

1. Λόγος Πεντεκαιδέκατος. Ἔκδ. Σ. Ζερβού, Ἀθηναῖ 21 (1909), σ. 125. Διὰ κωλικὸν φάρμακον, βλ. Λόγος Ἐνατος, Ἀθηναῖ 23 (1911), 343, διὰ παρασκευὴν ἐμπλάστρων. Βλ. Ἀθηναῖ 21 (1909), 121 κλπ.

Ἡ λ. ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν Κ. Διαθήκην. Οὕτω, Πρὸς Ἑβρ. 9, 19 λέγεται : λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μύσχων καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισεν.

Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (19, 29) ἐπίσης ἀναφέρεται : σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γεγονότος τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (27, 48) ἔχει ἄλλως : λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλὰ μῶ ἐπότιζεν αὐτόν.

Ἡ χρῆσις τῆς λ. ὑσσωπος ἀντὶ τῆς λ. κάλαμος ἐδημιούργησε πρόβλημα εἰς τοὺς ἐρμηνευτὰς τῆς Κ. Δ., καθ' ὅσον ὁ ὑσσωπος δὲν ἔχει στέλεχος μέγαλον ὥστε νὰ χρησιμοποιοιῆται ἀντὶ καλάμου, δι' ὃ καὶ ὑπέθεσαν ὅτι πρόκειται ἀντὶ ὑσσώπῳ ἢ λ. ὑσσῶ¹.

Ὁ Κοραῆς², ἀσχολούμενος μὲ τὴν λ. ὑσσωπος, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς διαφορᾶς αὐτῆς εἰς τὰ δύο Εὐαγγέλια παρατήρησε : *Τῶν Ἑλλήνων τὸ ὑσσωπον ἦτο πόα, ὡς λέγει ὁ Διοσκ. 3, 30 καὶ τούτου τὰ κλωνία συνδέοντες οἱ Ἑβραῖοι μετεχειρίζοντο ὡς περιοραντήριον, ὅθεν ἐξηγεῖται τὸ ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ (Δαυῖδ). Ἄλλ' εἰς τὴν Παλαιστίνην βλαστάνει καὶ ἄλλο γένος ὑσσώπου, ὄχι πόα, ἀλλὰ θάμνος τοῦ ὁποίου οἱ καυλοὶ ἀναβαίνουν ὡς καλάμια καὶ τοῦτον τὸν ὑσσωπον νοοῦν οἱ Εὐαγγελισταί.*

Ὁ Καββάδας³ ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι ὁ ὑσσωπος ἔχει βλαστὸν μέχρι 60 ἐκ. μ. φρυγανώδη.

Ἡ λ. χρησιμοποιοῖται καὶ ἐν τῇ μεταγενεστέρῃ Χριστιανικῇ γραμματεῖᾳ⁴ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐξαγνίζεσθαι, ἰδίως κατὰ τὸ βάπτισμα : τοὺς μέλλοντας ὑσσώπῳ ῥαντίζεσθαι καὶ καθαρίζεσθαι ὑσσώπῳ τῷ νοητῷ καὶ τῇ δυνάμει τοῦ κατὰ πάθος ὑσσώπου καὶ καλὰ μῶ ποτισθέντος καὶ ὑσσωπος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνέργειαν ἀφομοιοῖ. Ἐπι δὲ καὶ τόπος ἦν τῆς τοῦ θεοῦ πνεύματος χάριτος ἢ τοῦ ὑσσώπου θερμότης.

Ἡ λ. ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ *ēzōb*⁵.

β) σάμψυχος

Εἰς τὸ Μ. Ἐτυμολ. (785, 56) ἀναγράφεται : ὑσσωπον ἔστι δὲ βοτάνη καθαρτικὴ ὁμοία σαμψύχῳ. Παρ' Ἡσυχίῳ ἐπίσης φέρεται ἢ γλῶσσα : ὑσωπίς ἢ

1. *Multon J. - Milligan G.*, The Vocabulary of the Greek Testament, London, 1952, ἐν λ. *Arndt W. - Gingrich F. W.*, A Greek-English Lexicon of the New Testament (μετάφρ. ἐκ τοῦ Γερμαν. Λεξικοῦ τοῦ *W. Bauer*), Chicago 1971 ἐν λ., ἐνθα καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

2. Ἀτακτα 4, 631. Πβ. καὶ Ἑρρ. *Στεφάνου*, Θησαυρὸν ἐν λ.

3. Ἐνθ' ἀν.

4. *G. Lampe*, A Patristic Greek Lexikon, ἐν λ.

5. *E. Boisacq*, Dictionnaire Etymologique de la langue grecque, Paris 1950 ἐν λ. *J. B. Hofmann*, Etymologisches Wörterbuch des Griechischen, München 1950, ἐν λ., *H. Frisk*, Griechisches Etymologisches Wörterbuch, Heidelberg 1954. *H. Grimme*, Hethitisches im Griechischen Wortschatze, Glotta 14 (1925), 17. Πβ. *A. Carnoy*, Dictionnaire etymologique des noms grecs de plantes, Louvain 1959, σ. 151.

σάμψυχος. Καὶ ἡ βοτάνη αὕτη διαλεκτικῶς¹ ἀπαντᾷ ὑπὸ τοὺς τύπους : σάψυχος ὁ, Ἰθάκη, Κάρπαθος Κῶς, Ρόδος, Σύμη, Τήλος, Φοῦρνοι, Χίος, σάψυχους Θράκη (Αἴνος), θάψυχος (μυρωδᾶτον χόρτον) Κάρπαθος, ἄψυχος Μεγίστη (τὸ εὐῶδες φυτὸν μαντζουράνα), Ρόδος, καὶ παρὰ G. Germano, σάψυχο τό, Ἀγαθονήσι (origanum majorana - μαντζουράνα), Ἰκαρία, Κεφαλληνία, Παξοὶ - Ἀντίπαξοι (στομαχόχορτο), Ρόδος, Σέρραι, Σύμη, Τήλος, θάψυχο Κάρπαθος, ἄψυχο Μεγίστη, sánziko, zánziko Κάτω Ἰταλία (Otranto), sánziku, zánziku, sánziku, sánsuku Κάτω Ἰταλία (Salento), zánzakē Κάτω Ἰταλία (Bari)².

Οἱ λεξικογράφοι G. Germano, Du Cange, Somavera, Weigel, Th. Kind παραδίδουν καὶ τὸν τύπον σιάψυχον. Εἰς τὴν Κύπρον³ λέγεται καὶ σαψυχία, ἦ.

Ἡ ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω τύπους μαρτυρουμένη βοτάνη σημαίνει τὴν μαντζουράναν (εἰς τοὺς Φοῦρνους τὴν φασκομηλιάν), τῆς ὁποίας τὸ ἀφέψημα χρησιμοποιεῖται ὡς θεραπευτικὸν τοῦ στομάχου καὶ τῆς κοιλίας.

Εἰς τὸ Ἰατροσοφικὸν τοῦ ἐκ Κύπρου Μητροφάνους⁴ ἀναγράφεται : εἶναι πολλὰ ὠφέλιμον τὸ σιρόπι ἀπὸ σάμψυχον ἢ γουρὸν μαντζουράναν (διὰ τὴν ὑδρωπικίαν) καὶ : σάμψυχον ἢ σαψυχία· ὀρίγανον τὸ Μάρον· τὸ Κύπριον ἐθεωρεῖτο τὸ ἄριστον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ σήμερον. Εἰς ἰατροσοφικὸν κώδικα ἐκ Χίου⁵ τοῦ ἔτους 1599 ἀναφέρεται ὡς θεραπευτικὸν ἀπόσταγμα τοῦ σαμψύχου τὸ σαμψυχόσταμα. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Π. Γεννάδιος⁶ γράφει : συμψυχία καὶ σάμψυχον· ὀρίγανον τὸ Μάρον (Origanon Maru), ὀρίγανον πολύμορφον, πολύκλωνον μικρόφυλλον, ἀρωματικόν, γλακόφυλλον ἀπαντῶν ἐν Κρήτῃ, Κύπρῳ, Συρίᾳ. Εἰς Κύπρον ὀνομάζεται σαψυχία καὶ κατασκευάζονται πολλὰ κοινῆς χρήσεως σάρωθρα· εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀναφέρεται ἐν τῶν σαμψύχων τοῦ Διοσκορίδου. Ὁ Δ. Καββάδας⁷ ἐπίσης λέγει : σαψυχία (ὀρίγανον τὸ Μάρον)· πιθανῶς εἰς τὸ εἶδος τοῦτο νὰ ἀναφέρεται τὸ μάρον τοῦ Διοσκορίδου ὅπερ «πῶα γνώριμος, φρυγανώδης, ὁμοία τῷ ἄνθει ὀριγάνῳ» (III, 42 ἢ 49).

Τὴν πῶαν καὶ τὴν θεραπευτικὴν αὐτῆς ἰδιότητα ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Τὸ ὄνομα παρ' αὐτοῖς ἔχει τοὺς τύπους : σάμψυχος ὁ, ἦ — σάμψυχον τό, καὶ σάμψυχος ὁ, ἦ, σάμψυχον τό, καὶ σαψυχός ἦ. Ἦδη παρὰ Νικάνδρῳ (Θηρ. 617) φέρεται : ἰδὲ πτίλα πολλὰ καὶ ἄνθη/σαψυχούχου. Ὁ Ἀρεταῖος (223, 11) εἰς τὸ «Περὶ θεραπείας τῶν κατὰ τὸ ἦπαρ ὀξέων παθῶν» παρατηρεῖ : ἀγαθὸν δὲ καὶ ἐνθα ἦ σάμψυχον ἢ τὸ μελίλωτον ἐγκέεται, καὶ ἀλλαχοῦ (267, 10) : οὐρητικὸν δὲ καὶ ἀνήθου ἢ κόμη καὶ λιβανωτὶς ἢ σάμψυχον. Ὁ Γαληνὸς (13, 1034) ἐπίσης εἰς τὸ «Περὶ συνθέσεως φαρμάκων» ὁμιλεῖ καὶ περὶ σαμψύχου νέου ἢ συμβουλεύει (13, 1025) χρηστέον σαμψύχου καὶ ἔχει σαμψύχου λίτραν α' κλπ. Ἐκτενέστερον περὶ

1. Κατὰ μαρτυρίας τοῦ Ἀρχείου τοῦ Κέντρου Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Πβ. Α. Κοραῆ, Ἄτακτα, 4, 416.

2. G. Rohlf, ἐνθ' ἀν., ἐν λ.

3. Κύπρου Χρυσάνθη, Κυπριακὲς φαρμακευτικὲς ὕλες, Κυπριακαὶ Σπουδαὶ 6 (1942), 35-36.

4. Ἐν Λευκωσίᾳ 1924 (1943), σσ. 63, 134.

5. Κ. Ἀμάντου, ἐνθ' ἀν.

6. Ἐνθ' ἀν., σ. 732. Πβ. Β. Langkevel, ἐνθ' ἀν., σ. 56.

7. Ἐνθ' ἀν., ἐν λ.

τῆς πόας ταύτης ποιεῖται μνείαν ὁ Διοσκορίδης (III, 39) : *σάμψυχον* κράτιστον τὸ *Κυζικηρὸν* καὶ *Κύπριον*, δευτερεύει δὲ τούτου τὸ *Αἰγύπτιον*, καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν *Κυζικηρῶν* καὶ τῶν ἐν *Σικελίᾳ* ἀμάρακον· πόα δ' ἔστι πολὺκλωνος, ἔρπουσα ἐπὶ γῆς, φύλλα δασέα καὶ περιφερῆ ἔχουσα, ὅμοια τῆς λεπτοφύλλου καλαμίνθης, σφόδρα εὐώδης καὶ θερμαντικῆ, πλεκομένη καὶ εἰς στεφάνους. Ἀρμόζει δὲ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς πινόμενον ἐπὶ ἀρχομένων ὑδρωπικῶν¹ καὶ δυσουρύντων καὶ στροφουμένων. Ξηρὰ δὲ τὰ φύλλα ἐπιπλασθέντα μετὰ μέλιτος αἴρει ὑπώπια² καὶ ἔμμηνα ἄγει ἐν προσθέτῳ. Πρὸς δὲ σκορπίου πληγὴν μετὰ ἁλῶν καὶ ὄξους καταπλάσσεται, πρὸς δὲ στρέμματα μετὰ κηρωτῆς ἀναληφθέντα ἐπιτίθεται καὶ πρὸς οἰδήματα ὁμοίως ἀναληφθέντα κηρωτῆ καὶ πρὸς ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς καταπλάσσεται μετὰ πάλης ἀλφίτου. Μείγνυται δὲ καὶ ἀκόποις καὶ μαλάγμασι πρὸς τὸ θερμαίνειν.

Ὅτι δὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἤτο γνωστὸν ὑπὸ διάφορα ὀνόματα παραδίδει ἐπίσης ὁ Διοσκορίδης (III 39 Rv.) λέγων : *σάμψυχον*· οἱ δὲ *τριφύλλον*, οἱ δὲ *ἀμάρακον*, οἱ δὲ *ἀγαθίδες*, οἱ δὲ *κνήκιον*, οἱ δὲ *ἄκαπνον*, *Πυθαγόρας* θριαμβίς, *Αἰγύπτιοι* σοφῶ, *Ἀρμένιοι* μύουρον, *Προφήται* γόνος Ὀσίρεως, οἱ δὲ ὁμόγονος Ἰσεως, *Ρωμαῖοι* μεζουράνα.

Ὁ αὐτὸς (I, 48) ἀναφέρει καὶ μύρον *σαμψούχινον*, τρόπον παρασκευῆς αὐτοῦ καὶ θεραπευτικὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἀλλαχοῦ δὲ (II, 76, 14) ἐκθέτει τίνι τρόπῳ *σαμψουχίζεται* στέαρ (*σαμψούχου* ὠρίμου τεθλασμένου ἐπιμελῶς μνᾶν μίαν ἡμισυ).

Τὸ ἐν Αἰγύπτῳ *σάμψυχον* ἀναφέρει καὶ ὁ Πausανίας (9, 28, 3), περὶ τούτου δὲ ὁ Ἡσύχιος ἔχει τὴν γλῶσσαν : *σαμψούχος*· πλείστη γίνεται ἐν Αἰγύπτῳ· ἄλλοι δὲ *μάραθ*ον καλοῦσιν αὐτήν.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Διοσκορίδου (III, 39) λεγόμενον ὅτι ἡ πόα αὕτη χρησιμοποιεῖται *πλεκομένη* καὶ εἰς *στεφάνους* πιστοποιεῖ καὶ ὁ Πολυδεύκης (Ὀν. 6, 107) λέγων : *στεφανοῦσθαι* . . . *ναυκρατίτη* *στεφάνῳ*, *σάμψυχος* οὗτος ἦν. Ὁ Ἀθήναιος (IE, 676d) ἐπίσης ἀναφέρει : *Παμπόλλους* δὲ οἶδα λέγοντας τὸν ἐκ τῆς *σαμψύχου* *στέφανον* εἶναι τὸν *ναυκρατίτην*· πολὺ δὲ τὸ ἄνθος τοῦτο κατὰ τὴν Αἰγύπτου³. Κατὰ τὸν Ἡσύχιον : *Ναυκρατίτης* *στέφανος*· ἀπὸ τῆς Αἰγυπτίας *Ναυκράτεως*, ὁ βύβλιος, ἢ ὁ ἐκ *φιλύρας* ἢ ὁ *σαμψύχινος*.

Τὴν πληροφορίαν τοῦ Διοσκορίδου, ἐνθ' ἀν., καθ' ἣν *σάμψυχον* . . . οἱ δὲ *ἀμάρακον* ἐπιβεβαιοῦσι καὶ ὁ Ἀθήναιος (IE, 681, 25) ἀναφέρων ὅτι : *Διοκλῆς* δ' ἐν τῷ περὶ *θανασίμων* *φαρμάκων* «*ἀμάρακον*» (*φησὶν*), *ὃν* *σάμψυχόν* *τινες* *καλοῦσιν*.

1. Διὰ τὴν ὑδρωπικίαν θεραπευτικὸν ἀναφέρεται, ὡς εἶδομεν, καὶ εἰς τὸ Κυπριακὸν Ἰατροσόφιον τοῦ Μητροφάνους.

2. Ἡσύχιος : *ὑπώπια*· τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς οἰδήματα· ἀπὸ μέρους δὲ ὄλην τὴν ὄψιν δηλοῖ. καὶ τὰ *πελιώματα*. Φώτιος : *ὑπώπια*· τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς *πελιώματα* ἢ τὰ ἐξ αὐτῶν ἐξιόντα πῦα. Ὁ αὐτὸς ἐν λ. *κυλοιδιᾶν* γράφει : *κύλα* δὲ λέγονται τὰ ὑποκάτω τοῦ κάτω βλεφάρου, ἃ ἡμεῖς *ὑπώπια* καλοῦμεν. Καὶ ρ. *ὑπωπιάζω*· *μωλωπιζω* τινὰ κατὰ τὸν ὀφθαλμόν. *ὑπωπιασμός*. ἢ *ταλαιπωρία*. *ὑπώπιος*· ὁ ἔχων μεμωλωπισμένον ὀφθαλμόν. Κατὰ Πολυδ. Η, 79 : *ὑπερρωδικῶς*, *ὑπώπιος*, *ὑποπέλιδνος*.

3. Αὐτόθι γράφει καὶ τὰ ἐξῆς : *Γελοῖοι* οὖν *εἰσὶ* καὶ *οἱ* *λέγοντες* *ναυκρατίτην* *εἶναι* *στέφανον* *τὸν* *ἐκ* *τῆς* *βίβλου* *τῆς* *στεφανωτριδος* *καλουμένης* *παρ'* *Αἰγυπτίους* *στεφόμενον*.

Ὁ Ἀθήναιος (15, 684b) ἐπίσης ἀναφέρει : *σαμψύχου λιβάνου τε νέας κλάδας*. Φαίνεται ὅτι καὶ παρ' ἀρχαίους ὑπῆρχε σύγχυσις τις ὡς πρὸς τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς πόας καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς.

Ὁ Ἀέτιος πολλάκις ποιεῖται μνειάν τῆς πόας ταύτης κυρίως πρὸς θεραπευτικὴν χρῆσιν, ὡς «Περιφαλαγγιοδήκτων», περίπτωσις εἰς ἣν συνιστᾶ *σάμψυχον μετ' ὄξου*¹ ἢ διὰ παρασκευὴν ἐμπλάστρων² ἢ κωλυκῶν φαρμάκων³. Ὁμιλεῖ ἐπίσης περὶ *μύρου καὶ ἐλαίου σαμψυχίνου*, γράφων⁴ : *Ἐλαιον σαμψυχίνον Γαληνοῦ. Καὶ τὸ σαμψυχίνον δὲ ἔλαιον ὁμοίως σκευάζεται· ἐπιτήδειον δ' ἔστιν ἐν ὥρᾳ χειμερινῇ καὶ χωρίῳ ψυχρῷ καὶ καταστάσει ψυχρῇ· λαμβανέτω δὲ καὶ τοῦτο καὶ κηροῦ καὶ ρητίνης εἰ παραμένειν αὐτὸ βούλοιο ἐπὶ πλέον τοῖς ἀλειφομένοις σώμασιν. Καὶ ἐν συνεχείᾳ*⁵ : *ἄλειμμα σαμψύχου δόκιμον ἀρθροϊτικοῖς καὶ πρὸς πᾶσαν νευρικὴν συμπάθειαν*.

Ὁ Hofmann⁶ καὶ ὁ Frisk⁷ θεωροῦν τὴν λ. ἀγνώστου ἐτυμολογικῆς ἀρχῆς. Ὑποθέτουν σημιτικὴν τὴν προέλευσιν.

γ) Ἀμάρακον

Ὁ Διοσκορίδης (3, 39) ἀναφέρει : *σάμψουχον . . . καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Κυζικηνῶν καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ἀμάρακον καὶ σάμψουχον* οἱ δὲ ἀμάρακον, Ρωμαῖοι μεζουράνα. Καὶ ἡ λ. ἀμάρακος διεσώθη σήμερον διαλεκτικῶς⁸ ὑπὸ τοὺς τύπους ἀμάρακος ὁ, Κύπρος, Κῶς, ἀμάραγος Κάρπαθος, Σύμη, ἀμάρακας Κῶς ἀμάραγας Σύμη, ἀμάραγκλος Ρόδος, ἴμαρακας Τῆλος, ἀβάραγας Κεφαλληνία⁹. Σημαίνει δὲ τὸ φυτὸν ἐλίχρυσον τὸ Σικελικὸν (*helichrysum Siculum*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*), ἀγριολούλουδον τῆς οἰκογενείας τῶν ἀμαράντων. Εἰς τὴν Κύπρον καὶ τὴν Σύμην δηλοῖ τὸ φυτὸν ὀρίγανον τὸ Μάρον (*origanum Maru*) τῆς τάξεως τῶν χειλανθῶν (*labiatae*). Εἰς τὴν Κῶν τὸ φυτὸν θεωρεῖται ἀντιψυλλικόν.

Ὁ Γεννάδιος¹⁰ περὶ τοῦ φυτοῦ τούτου γράφει : *Ἀμάρακον Ὀρίγανον τὸ ἀμάρακον (O. Majorana) ἢ κν. μαντζουράνα, μικρὸν ἀρωματικὸν φρύγανον ἢ μᾶλλον φυτὸν ποῶδες πολυετές, πολύφυλλον, μυρσεψικόν*.

1. Σ. Ζερβοῦ, Ἀετίου Ἀμιδηνοῦ, Περὶ δακνόντων ζώων καὶ ἰοβόλων, ἦτοι Λόγος Δέκατος τρίτος, Ἀθηνᾶ 18 (1906), 279.

2. Σ. Ζερβοῦ, Ἀετίου Ἀμιδηνοῦ, Λόγος Δέκατος πέμπτος, Ἀθηνᾶ 21 (1909), 94, 121.

3. Σ. Ζερβοῦ, Ἀετίου Ἀμιδηνοῦ, Λόγος Ἐνατος, Ἀθηνᾶ 23 (1911), 348.

4. Λόγος Δωδέκατος, κεφ. νη'. Ἔκδοσις ὑπὸ Γ. Κωτομοίρου. Paris 1. 92, σ. 98.

5. Κεφάλ. ξα', σ. 101.

6. Ἐνθ' ἀν. ἐν λ.

7. Ἐνθ' ἀν. ἐν λ. Πβ. A. Carnoy, ἔνθ' ἀν., σ. 234.

8. Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς (ἔκδ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) ἐν λ.

9. Ἱστορικὸν Λεξικὸν (Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) ἐν λ. Πβ. Δ. Γεωργακά, Νεοελληνικά γλωσσικά ἀνάλεκτα, Ἀθηνᾶ 46 (1935), 9 -99. Γ. Κουρμούλη, Περὶ τῆς λέξεως ἀβάραγας, Ἀθηνᾶ 48 (193), 259-263.

10. Ἐνθ' ἀν., σ. 733. Πβ. B. Langkavel, ἔνθ' ἀν., σ. 56.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ ὁ Θεόφραστος (Φ.Ι. 7, 4) λέγων ὅτι ὁ ἀμάρακος ἀμφοτέρως φύεται καὶ ἀπὸ παρασπάδος καὶ ἀπὸ σπέρματος εἶναι δὲ φυτὸν ἡμεροκαλλῆς ξυλῶδες καὶ μικρόφυλλον (Φ.Ι. 6, 1) καὶ ὅτι εἰς ἀρώματα χρῶνται τὸ ἀμάρακον τὸ αἰφύλλον (Φ.Ι. 9, 7, 3). Ἐξ αὐτοῦ παρασκευάζεται τὸ ἀμαράκινον μύρον ἢ τὸ ἀμάρακον (Πολυδ. 6, 104).

Ὁ Νίκανδρος (Θηρ. 575) ἀναφέρει τὸ ἀμάρακον καὶ διὰ τὸν κατὰ τὴν μορφήν ὅμοιον πρὸς ἀμάρακον ἔχει (503) τὸν τύπον ἀμαρακόεις· ἀμαρακόεσσα χυτὴ περιδέδρομε χαίτη. Πλείονα λέγει ὁ Διοσκορίδης, κατὰ τὸν ὁποῖον (3, 138) ἢ πόα εἶναι γνωστὴ ὑπὸ πολλὰ ὀνόματα : ἀμάρακον· οἱ δὲ ἀνθεμῖς, οἱ δὲ λευκάνθεμον, οἱ δὲ παρθένιον, οἱ δὲ χαμαίμηλον, οἱ δὲ χρυσοκαλλίας, οἱ δὲ μαλάβαθρον, οἱ δὲ ἄνθος πεδινόν, Ρωμαῖοι σῶλις ὄκουλουμ, οἱ δὲ μιλλεφόλιουμ, Θουσκοὶ κοντάμ, Ἄφροι θαμάθ, Γάλλοι οὐίγνητα, Δάκοι δουώδηλα. Ποιεῖται μνείαν (II, 76, 12) ἀμαρακίνου ἄνθους καὶ θεωρεῖ (I, 58) ὅτι ἀμαράκινον μύρον ἐν Κυζίκῳ κάλλιστον γίνεται . . . ἔστι δὲ θερμαντικόν, καρωτικόν, μακτικόν κλπ.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἰατροὶ ἐποιοῦντο χρῆσιν αὐτοῦ. Οὕτω, ὁ Γαληνὸς (12, 1031) ὁμιλεῖ περὶ ἀμαρακίνου, ὁ δὲ Ἀρεταῖος (163, 18) συνιστᾷ αὐτὸ εἰς τὰ περὶ ὕπνου ἀγωγὰ : πρῶτιστα μὲν διὰ τῶν τῆς κεφαλῆς τεγξίων ροδίνου ἀκρήτου ἢ ἀμαρακίνου ξὺν χυλῶ κισσοῦ ἢ ἐρπύλλου ἢ καὶ μελιλώτου ἐν ἀφεψήματι. Ὁ Ἀέτιος¹ ἐπίσης παρατηρεῖ ὅτι : σωμαίων ἀνωδύνους τοὺς ὄγκους ἐχόντων ἀρμόδια τὰ τε τοῦ ἄγνου φύλλα καὶ μάλιστα δὴ τὰ ξηρὰ καὶ ἀμάρακον καὶ ἀμαράκον.

Ὁ Ἀθήναιος (XIII, 608) ἀναφέρει ὅτι ὁ τραγικὸς Χαιρήμων ἐπονομάζει Πέρσην τὸν ἀμάρακον :

*Πέρσης δὲ θαλερὸς ἐκτραφεὶς ἀμάρακος
λειμῶσι μαλακοῖς ἐξέτεινεν αὐχένας.*

Ἐκάλεσε δὲ αὐτὸν οὕτω, διότι εἰς τὴν Περσικὴν αὐλὴν τοῦ Δαρείου μάλιστα ἐσπουδάζοντο τὰ μύρα. Παρ' Ἑσυχίῳ φέρονται αἱ γλῶσσαι :

ἀμάρακος· γένος μύρου, ἀπὸ φυτοῦ ἀμάρακος καλουμένου.

ἀνθεμῖς· ἢ ὑπ' ἐνίων ἀμάρακος πόα.

σαμψοῦχος. πλείστη γίνεται ἐν Αἰγύπτῳ· ἄλλοι δὲ ἀμάρακον καλοῦσιν αὐτήν.

Τριγενῶς ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα παρ' ἀρχαίοις ἀμάρακος ὁ, ἢ καὶ ἀμάρακον τό, ἢ δὲ ἐτυμολογία του τυγχάνει ἄγνωστος.

Ἡ γνώμη τοῦ V. Bertoldi ὅτι τὸ ἀμάρακον εἶναι τῆς αὐτῆς ρίζης πρὸς τὴν ἀρχαίαν Μακεδονικὴν λέξιν ἀβαρὺ ὀρίγανον ἀπορρίπτεται ὑπὸ τοῦ J. Kalleris².

1. Λόγος Δωδέκατος, ἔκδ. Γ. Κωτομοίρου, Paris 1892, σ. 79.

2. Les anciens Macédoniens, Athènes 1954, τ. Α, σσ. 74-76.

δ) Μαντζουράνα

ἽΟρίγανον τὸ ἀμάρακον ἢ τὸ σάμψουχον, ὡς εἶδομεν ἄνωτέρω, ἔταυτίσθη¹ πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, κατὰ Διοσκορίδην (3, 39), καλούμενον μεζουράνα, τὸ κοινῶς λεγόμενον σήμερον ἀρωματικὸν φυτὸν μαντζουράνα (*Origanum majorana*), ὅπερ χρησιμοποιοεῖται καὶ πρὸς παρασκευὴν ἀφεψήματος θερμαντικοῦ διὰ κοιλιακᾶς διαταραχᾶς. Δίστιχον ἐκ Χίου² πιστοποιεῖ τὴν θεραπευτικὴν τοῦ φυτοῦ ιδιότητα :

Τῆς μαντζουρανίτσας τ' ἄνθη
κάννει γιατρικὸ 'ς τὰ πάθη.

Ἡ λ. μαντζουράνα σήμερον ἀπαντᾷ καὶ διαλεκτικῶς³ ὑπὸ τοὺς τύπους : ματζουράνα (Ἰπείρος, Μάνη Παξοί), μαντζιουράνα (Βούρβουρα, Παρνασσός), μαντζουράνα (Ἀστακός, Μακεδονία, Τήνος, Τσακονία), ματζουράνα (Ἄνδρος), ματζιουράνα (Γορτυνία, Μαντινεία), ματζιουράνα (Κρήτη), μαγιουράνα (Ἀθῆναι παλαιότ.), μαντζουράνα (Ἰπείρος, Κύπρος), μαζουράνη (Ἀγαθονήσι, Ἄμοργός, Κουφονήσι, Μύκονος, Νίσυρος, Χίος), μαζ-ζουράνα (Κάλυμνος, Κάσος, Χίος), μαντουράνα (Στερεὰ Ἑλλάς), ματζεράνα (Μάνη, Καρδαμύλη), ματζιράνα (Μάνη, Καρδαμύλη, Λεῦκτρον, Πλάτσα).

ἽΟ Κοραῆς⁴, ἀσχολούμενος μὲ τὴν λ. ἀμάρακον, παρατηρεῖ : «Τοῦτο ἐχυδαῖσθη ἀπὸ τὸν παρηγμ. Λατιν. *majorana*, ὅθεν ἐγεννήθη ἢ κοινῶς σήμερον ὀνομαζομένη μαντζουράνα. ἽΟ A. Maidhof⁵ περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λ. μαντζουράνα παρατηρεῖ ὅτι αὕτη σχηματίζεται ἐκ Βενετικῶν *mazogana* καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ μεσν. λατινικοῦ *mojogana*, ὃ κατὰ παρετυμολογίαν πρὸς τὸ *major*, ἐκ τοῦ λατιν. *amaracus* ἢ *amaracum* (Βιργιλ., Αἰνείας 1, 693 : *amaracus*), ὅπερ ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀμάρακος-ἀμάρακον. ἽΟ Δουκάγγιος ἐπίσης παρατηρεῖ : μαντζουράνα. *Amaracus ex italico majorana*.

Β'

ἽΟστρά

Δασικὸν δένδρον τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὴν ὄξραν, τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ εἰς τὴν ὄρεινὴν ἢ ὑπαλπικὴν ζώνην τοῦ ὄρεινοῦ ὄγκου τοῦ Ταυγέτου (περιοχὴ Ἰξω Μάνης), καλεῖται ὄστρά⁶, ἢ. Τὸ δένδρον τοῦτο ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἄλλα δασικὰ διαμερίσματα

1. Π. Γενναδίου, ἐνθ' ἄν., σ. 733, *Χελιδράιχ-Μηλιαράκη*, ἐνθ' ἄν., σ. 478, *Μητροφάνους*, ἽΙατροσοφικόν, σ. 117, *Somavera*, Λεξικὸν ἐν λ. σάμψουχον. Πβ. Β. Langkavel, ἐνθ' ἄν., σ. 56.

2. ΑΙΛ, (Χρον 711, σ. 75).

3. Κατὰ μαρτυρίαν τοῦ ἽΑρχείου τοῦ ἽΙστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς ἽΑκαδημίας ἽΑθηνῶν.

4. ἽΑτακτα, 4, σ. 416.

5. Neugriechische Ruchwanderer aus den romanischen Sprachen, unter Einschluss des Lateinischen, Athen 1931, σ. 34.

6. Ζαγαριάρη Δ. Ν., ἽΗ γλωρὶς τῆς Μάνης, ἐν ἽΑθήναις 1934, σσ. 12, 16. Τοῦ αὐτοῦ, Τὰ δημῶδη ὀνόματα τῶν φυτῶν τῆς Μάνης, ἽΑνάπτυπον ἐκ τοῦ «Γεωργικοῦ Δελτίου» ἽΑπριλίου-Μαΐου 1933, σσ. 9, 18.

τῆς χώρας ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπον ἢ κατὰ τι φωνητικῶς παρηλλαγμένον, ἀναλόγως τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς περιοχῆς εἰς τὴν ὁποίαν φύεται. Ἔχομεν δηλ. τοὺς τύπους : ὄστρεά ἢ, Ἄνατολ. Ρουμελία (Σωζόπολις)¹, Εὐβοία², Ἡπειρος (Ἄγναντα³, Πλάκα⁴), Θεσσαλία (Πήλιον)⁵, Θράκη (Σαμόκοβον)⁶, Μακεδονία (Παγγαῖον)⁷, Πελοπόννησος (Βούρβουρα⁸, Μάνη-Ταῦγετος), οὐστρεά, Μακεδονία (Βελβεντός⁹, Χαλκιδική¹⁰), Στερεὰ Ἑλλάς (Αἰτωλία, Ἀκαρνανία¹¹, Οἶτη, Φωκίς¹²), ὄστριγεά Θράκη (Σαράντα Ἐκκλησίαι)¹³, οὐστρουγεά Θράκη (Σκοπός)¹⁴, οὐστιργεά Στερεὰ Ἑλλάς (Αἰτωλία)¹⁵, ὄστρεά Πόντος (Ἄμφισ, Σούρμαινα)¹⁶, στρεά Πόντος (Νικόπολις, Κολωνία)¹⁷, ἔστρεά Πόντος (Ἄμισός, Χαλδία)¹⁸. Εἰς τὸν Πόντον (Ἄμισός, Χαλδία)¹⁹ ἀπαντᾷ καὶ ὁ ὑποκορ. τύπος ὄστρεύδ', τό.

Ὁ τύπος ὄστρεύα, κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Δουκαγγίου (λ. ὄστρία), ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὸ μεσν. ποίημα «Θησέος καὶ γάμοι τῆς Ἐμήλιας» :

Ἄλλ' οὐ διαφεντεύθηκεν ἐκ τὸ κακὸν ἐκεῖνο
ὄξύα, σφεντάμη, καὶ ὄστρεύα, πνξός, στριμὸς καὶ λεύκη
τὰ κυπαρίσσια τᾶμορφα . . .

1. ΑΙΑ, Χφον 725 Β, 188.

2. Fiedler K., Reise durch alle Theile des Königreiches Griechenland in Auftrag der Königl. griechischen Regierung in der Jahren 1.34-1.37, Leipzig 1.40-1.41, v. 1, σ. 524.

3. ΑΙΑ, Χφον 167, σ. 134.

4. ΑΙΑ, Χφον 167, σ. 164.

5. Χελδράτχ Θ. - Μηλιαράκη Σ., Τὰ δημῶδη ὀνόματα τῶν φυτῶν, Ἐπιστημ. Ἐπετ. Πανεπ. Ἀθηνῶν 4 (1907/8), σ. 323.

6. Χατζιδάκι Γ., ΜΝΕ 2, σσ. 199, 211. Ψάλτου Σ., Θρακικά, ἐν Ἀθήναις 1905, σ. 115. Παπαχριστοδούλου Π., Τραγούδια Θράκης, Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ 4 (1937/8), σ. 111. Πετροπούλου Δ., Λαογραφικά Σκοποῦ Ἀνατολικῆς Θράκης, Αὐτόθι 5 (193/40), σ. 253.

7. ΑΙΑ.

8. ΑΙΑ, Χφα 346, σ. 325 καὶ 635, σ. 131.

9. Εὐθ. Μπουνιτώννα, Μελέτη περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος Βελβεντοῦ, Ἀρχεῖα τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς (Συλλόγου «Ὁ Κοραΐς»), ἐν Ἀθήναις 1.92, σ. 29.

10. ΑΙΑ.

11. ΑΙΑ, Χφον 129, σ. 9.

12. Χελδράτχ Θ. - Μηλιαράκη Σ., ἐνθ' ἄν.

13. Σ. Ψάλτου, ἐνθ' ἄν., σ. 194.

14. ΑΙΑ.

15. ΑΙΑ, Χφον 1041, σ. 503.

16. Χατζιδάκι Γ., ΜΝΕ 2, σσ. 119, 211.

17. ΑΙΑ.

18. Παπαδοπούλου Α. Α., Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ποντικῆς διαλέκτου, ἐν Ἀθήναις 1961, ἐν λ. ὄστρεά.

19. Αὐτόθι. Πβ. καὶ Andriotis N., Lexikon der Archaismen in neugriechischen Dialekten, Wien 1974, σ. 421.

Ὡς τοπων. ἔχομεν τοὺς τύπους Ὀστρεά Θάσος¹ καὶ Οὐστρουλουγγά, ἡ (Λόγ-
γος, ὅπου φύεται ἡ ὄστρεά) Φθιώτις².

Τὸ σημερινὸν δένδρον ὄστρεά ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου ὑπὸ τοὺς τύπους ὄστρυς, ὄστρύα, ὄστρύη καὶ ὄστρυίς. Οὗτος³, περιγράφων τοῦτο, λέγει τὰ ἐξῆς : «ἔστι δὲ καὶ ἡ ὄστρυς μονοειδής, ἣν καλοῦσί τινες ὄστρύαν, ὁμοφύες τῇ ὀξύα τῇ τε φυτεία καὶ τῷ φλοιῷ. Φύλλα δὲ ἀπιοειδῆ τῷ σχήματι, πλὴν προμηκέστερα πολλῶ καὶ εἰς ὀξύ συνηγμένα καὶ μείζω, πολύινα δὲ ἀπὸ τῆς μέσης εὐθείας καὶ μεγάλης καὶ ἄλλων πλευροειδῶς κατατεινουσῶν καὶ πάχος ἔχουσῶν· ἔτι δὲ ἐρρυτι-
δωμένα κατὰ τὰς ἴνας καὶ χαραγμὸν ἔχοντα κύκλω λεπτόν· τὸ δὲ ξύλον σκληρόν καὶ ἄχρον καὶ εὐλευκόν· καρπὸν δὲ μικρὸν πρόμακρον, ὅμοιον κριθῇ ξανθόν· ρίζας δ' ἔχει μετεώρους· ἔνυδρον δὲ καὶ φαραγγῶδες· λέγεται δὲ ὡς οὐκ ἐπιτήδειον εἰς οἰκίαν εἰσφέρειν· δυσθανατῶν γάρ φασι καὶ δυστοκεῖν οὐδ' ἂν ᾗ. Παρατηρεῖ δὲ πρὸς τοῦτο⁴ ὅτι εἶναι «εὐεξέταστον ἡ ὄστρύα», ὅτι αὕτη «φύεται καὶ ἐν τοῖς πεδίοις»⁵, ὅτι «τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν ὀζωδέστερα ἐν οἷς ἐστὶν ἄμφω οἶον κυ-
πάριττος, ἐλάτη, ὄστρυίς, κρανεία»⁶, καὶ ὅτι μεταξὺ τῶν ἀγρίων καὶ ἀκάρπων δένδρων εἶναι καὶ ἡ ὄστρύη⁷. Τὸν τύπον ἀναφέρει ὁ Πλίνιος⁸.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Π. Γεννάδιος⁹ παρατηρεῖ ὅτι ἡ ὄστρύα εἶναι δένδρον φυλλοβόλον δασικὸν συγγενὲς τοῦ γάβρου καὶ διακρίνει αὐτὴν εἰς 1) ὄστρύαν τὴν κοινήν (ο. *vulgaris* ἢ *carpinifolia*), τὴν ὄστρύαν τὴν Βιργινίαν (ο. *virginica*), δένδρον μικρὸν δασικὸν τῆς Ἀμερικῆς.

Ὁ Δ. Δημάδης¹⁰ ἐπίσης λέγει ὅτι κοινὴ ὀνομασία τῆς ὄστρύας εἶναι : ὄστρεά, μελιόγαβρος, σκυλλόγαβρος, μεράντζα, κάρπιнос, γάβρος, τετράμυθος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Δ. Καββάδας¹¹ διακρίνει δύο εἶδη : 1) ὄστρύαν τὴν καρπινόφυλλον καὶ 2) εἶδος αὐτῆς γνωστὸν ὡς μελιόγαβρος, ὄστριά, ὄστρυα, τετράμυθος καὶ ἐνίοτε γάβρος, πιθανῶς ἡ ὄστρύα, ὄστρυίς καὶ ὄστρυς τοῦ Θεοφράστου.

Εἰς τὴν Εὐβοίαν¹² ἡ ὄστρύα λέγεται καὶ κάρφος.

Ἐνιαχοῦ, ὡς εἰς Αἰτωλίαν¹³, Θράκην (Σκοπόν)¹⁴, Μάνην¹⁵, ἡ ὄστρύα λέγεται

1. ΑΙΑ, Χφον 704, σ. 62.

2. ΑΙΑ.

3. Περὶ Φυτῶν Αἰτιῶν III, 10, 3.

4. Αὐτόθι III, 6, 1.

5. Αὐτόθι III, 3, 1.

6. Περὶ Φυτῶν Ἱστορίας I, 8, 2.

7. Περὶ Φυτῶν Αἰτιῶν V, 12, 9.

8. Ν.Η., 13, 37. Τὸν τύπον ὄστριά καὶ ὄστρυά ἀναφέρει καὶ ὁ Β. Langkavel, ἐνθ' ἀν., σ. 96.

9. Ἐνθ' ἀν., σ. 742.

10. Ἡ δασικὴ βλάστησις τῆς Ἑλλάδος, ἐν Ἀθήναις 1916, σ. 30.

11. Ἐνθ' ἀν., ἐν λ.

12. Κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ.

13. ΑΙΑ, Χφον 1041, σ. 503.

14. Πετροπούλου Δ., ἐνθ' ἀν.

15. Ζαγανιάρη Δ. Ν., Τὰ δημώδη ὀνόματα . . . , ἐνθ' ἀν. Πβ. καὶ Χελδραῖχ Θ. - Μηλιαροάκη Σ.,

καὶ γάβρος¹, ἔνεκα τῆς μεγάλης ὁμοιότητος τῶν δύο τούτων δένδρων μεταξύ των, συχνὰ δὲ εἰς τὰ δημοτικὰ ἄσματα ἀναφέρεται ὁ γάβρος μετὰ τῆς ὀξεᾶς, ὅπερ ἐνθυμίζει τὸ τοῦ Θεοφράστου (Περὶ Φ. Αἰτ. 3, 10, 3) : ὀστράα ὁμοφυῆς τῇ ὀξύα:

N' ἀνοίξ' ὁ γάβρος κ' ἡ ὀξεᾶ, νὰ ἡσκιώσουν τὰ λημέρια²,

καὶ : *μόν' καρτεροῦν τὴν ἀνοιξή, τὸ Μάη, τὸ καλοκαίρι,*
ν' ἀνθίσ' ὁ γάβρος κ' ἡ ὀξεᾶ, ν' ἀνθίσουν τὰ λουλούδια³, κ.ἄ.

Ὁ σημερινὸς τύπος ὀστρεᾶ - οὐστρεᾶ, εἶναι ὁ ἀρχαῖος (καὶ μεσαιωνικὸς) ὀστράα⁴ ἢ, ὁ ὁποῖος κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους μετεπλάσθη εἰς ὀστρέα ἀναλογικῶς πρὸς ἄλλα ὀνόματα φυτῶν εἰς -έα⁵, ὡς λέγεται ἐν Πόντῳ, ὅπου καὶ ἐστρέα καὶ στρέα, πβ. τὸ μεταγενέστερον ὀξεᾶ ἀντὶ ὀξύα, καρέα ἀντὶ καρία κ.ἄ. Καὶ σήμερον ὀξεᾶ εἰς Λευκτρον Μάνης, Πάρον, Πόντον καὶ ὀξὲ Δ. Κρήτη, καρέα Κύμη, Μάνη⁶ καὶ καρὲ Δ. Κρήτη, Ἰκαρία⁷ κλπ.

Διὰ τὸν τύπον ὀστρήη πβ. τὸ ὀξύη : «ὀξύη τὸ δένδρον ἀλλ' οὐκ ὀξεᾶ»⁸, ἰξύα (E.M 770, 13 — ἰξύη (E.M 636, 24), σιπύη (Ἀριστοφάνης) καὶ σιπύα (Πάπυροι), ψύη καὶ ψία⁹. Ἔχομεν δηλ. τὴν σειρὰν : ὀστράα - ὀστρέα - ὀστρεᾶ.

Πόθεν ὅμως τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ὀστράα; Ὁ E. Boisacq¹⁰ τοὺς τύπους ὀστρὺς-ύος, ὀστράα, ὀστρουῖς-ίδος ἐτυμολογεῖ δι' ἀπλολογίαν ἀπὸ ὑποθετικὸν τύπον *ὀστροδρυς πβ. ὄστρεον - ὄστρακον - ἀστράγαλος τύποι μετὰ τοῦ ρ παρὰ τοὺς ὀστέον (*ὄστειον) ὀστακὸς (*ὄστη-κο-ς) = δρυς ὡς ἐδίδαξεν ὁ Brugmann¹¹. Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ J. Hofmann¹², ἐνῶ ὁ H. Frisk¹³ παραδέχεται μὲν ὅτι ἡ λ. συγγενεῦει ὡς πρὸς τὴν ἔννοϊαν μὲ τὸ ὄστρεον καὶ συγκρίνεται ὡς πρὸς τοὺς τύπους

ἐνθ' ἀν., σ. 323 καὶ Π. Βλαστοῦ, Ἡ Ἀργὼ καὶ ἄλλα ποιήματα, Oxford 1921, σ. 342. Τοῦ αὐτοῦ, Συνώνυμα καὶ συγγενικά, Ἀθήναι 1931, σ. 455.

1. Περὶ τοῦ δένδρου ὁ Π. Γεννάδιος, ἐνθ' ἀν., σ. 220, γράφει : «γαῦρος (*carpinus*) ὁ κν. γαῦρος ἢ ἀγριοτσουκνίδα, πιθανῶς ἢ τοῦ Θεοφράστου ὀστράα ἢ θήλεια». Εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ Θεσσαλίαν ἀπαντᾷ ὁ τύπος γράβρος, πβ. Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ν. Ἑλληνικῆς (ἔκδ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) ἐν λ. γάβρος.

2. Δελέκου Μ., Ἐπιδόρπιον, ἐν Ἀθήναις 1888, σ. 183.

3. Αἰλ. Χρον 698 ε', σ. 47 (Ἡπειρος).

4. Κοραῖ, Ἀτακτα 5, 268.

5. Χατζιδάκι Γ., MNE 1, 344. 2, 199, 211, 268.

6. Τοῦ αὐτοῦ, MNE 2, 199, 402.

7. Τοῦ αὐτοῦ, MNE 1, 341.

8. E. Bekker, Anecdota Graeca 55, 32. Πβ. Στράβων 572 : «πολλὴ δὲ ὀξύη κατ' Ὀλυμπον».

9. Lobeck, Prynichi eclogae nominum et verborum Atticorum, Leipzig 1 20 (1965), σ. 301. Πβ. Buck C. D. - Petersen W., A reverse index of Greek nouns and adjectives, Chicago, σσ. 1:1-1 2.

10. Ἐνθ' ἀν., σ. 724.

11. Indogermanische Forschungen, Strassburg, τ. 19, σ. 399.

12. Ἐνθ' ἀν., σσ. 242-243.

13. Ἐνθ' ἀν., ἐν λ. πβ. A. Carnoy, ἐνθ' ἀν., σ. 200, ὡς σύνθετον ἐκ τοῦ ost = drys.

μὲ τὰ δξύα, δρυς, ἀχερωίς, θεωρεῖ ὁμως ἀμφίβολον τὸν σχηματισμὸν αὐτῆς ἐκ τοῦ ὄστρο - δρυς. Ὁ G. Neumann¹, πρὸς τὸν ὁποῖον συμφωνεῖ καὶ ὁ Heubech (Prae-greca 37), θεωρεῖ τὸ ὄστρυς προελληνικόν, παρατηρεῖ δὲ ὅτι «εἰς περιπτώσεις ὅπως ἡ γλῶσσα δίκτυν δίκτυον εἰς τὸ Μ.Ε. («ἀπὸ τοῦ δίκτυον κατὰ ἀποκοπὴν γίνεται δίκτυν» 275, 26) ὑπάρχει παραλλήλως ἡ παλαιὰ μορφή καὶ ὁ νεώτερος ἀναπτυχθεὶς τύπος καὶ εἰς περιπτώσεις, ὅπως σίκυς - σικύη - Σικνών, ὄστρυς - ὄστρύα - ὄστρυίς ἔχει θεωρηθῆ ἤδη ὅτι ἓνα μὴ Ἰνδοευρωπαϊκὸν θέμα — ἡ ἐπεξετάθη κατὰ διαφοροὺς τρόπους καὶ εἰς τὰ ἑλληνικά».

Ὁ P. Chantraine², ἐξετάζων τὴν ἑτυμολογίαν τῆς λ., παρατηρεῖ ὅτι αὕτη εἶναι σκοτεινή.

ΔΙΚΑΙΟΣ Β. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ

ἀβάραγας, 12	ἄψυχος, 10	θάψυχος, 10
ἀβαρύ, 13	ἄψυχο, 10	Θοῦσκοι, 13
ἄγνος, 13		θριαμβίς, 11
ἄγριο τσάι, 7	βίβλος, 11	θύμβρα, 00
ἀγριότσαο, 7	βύβλιος, 11	
ἀγριοτσουκνίδα, 17		ἰξία, 17
ἀείφυλλον, 13	γάβρος, 16	ἰξύη, 17
ἀθρητικά, 12	γαῦρος, 17	
ἄκαπνον, 11	γόνος Ὀσίρεως, 11	καλαμίνθη, 11
ἄκρητος, 13	γράβους, 17	καλάμιον, 9
ἀμάραγος, 12		κάλαμος, 9
ἀμάραγλος, 12	δίκτυ, 18	καρέ, 17
ἀμάραγας, 12	διάτυον, 18	καρέα, 17
ἀμάρακας, 12	δουώδηλα, 13	κάρπινος, 16
ἀμαράκινον ἄνθος, 13	δρυς, 17	καρύα, 17
ἀμαράκινον μύρον, 13		κάρφος, 16
ἀμαρακόεις, 13	ἔζωπος, 5	καρωτικόν, 13
ἀμάρακον, 7, 10, 11, 12, 13	ἐλάτη, 16	κέδρινον ξύλον, 8
ἀμάρακος, 12, 13	ἐλίχρυσσον τὸ Σικελικόν, 12	κηρός, 12
ἀμάραντος, 13	ἔρπυλλος, 13	κισσός, 13
ἀμάραντον, 13	ἔσοπο, 6	κνήκιον, 11
ἀνηθον, 10	ἔσσαφο, 6	κόκκινον, 8
ἀνθεμίς, 13	ἔσσωπος, 5	κόκκινον κλωστόν, 8
ἄνθος πεδινόν, 13	ἔσσωπο, 6	κουτάμ, 13
ἄσσωπο, 6	ἔσσωπος, 5	κρανεία, 16
ἀστράγαλος, 17	ἔστρέα, 15, 17	κύλα, 11
ἀφαγνίζω, 8		κυλοιδιαῖν, 11
Ἄφροι, 13	θαμάθηθ, 13	κυπαρίσσι, 15
ἀχερωίς, 18	θάψυχο, 10	κυπάριττος, 16

1. Zwei minoische Gefägssbezeichnungen, Glotta 37 (1958), σσ. 110-111.

2. Dictionnaire étymologique de la langue grecque, τ. 3 (1971), Paris, σ. 833.

- λευκάνθεμον, 13
 λεύκη, 15
 λίβανος, 12
 λιβανωτίς, 10

 μαdζουράνα, 14
 μαζ-ζουράνα, 14
 μαζουράνα, 7
 μαζουράνη, 14
 μαγιουράνα, 14
 μακτικόν, 13
 μαλάβαθρον, 13
 μανζουράνα, 7, 4
 μαντζουράνα, 14
 μαντζοράνα, 14
 μαντζουράνα, 10, 14
 μαντζουρανίτσα, 14
 μαντουράνα, 14
 μάραθον, 14
 μάρακας, 12
 ματζεράνα, 14
 ματζιοράνα, 14
 ματζιουράνα, 14
 ματζιράνα, 14
 ματζοράνα, 14
 μεζουράνα, 11, 12, 14
 μελίλωτον, 10, 13
 μελιόγαβρος, 16
 μεράντζα, 16
 μικρομερίς Ἰουλιανή, 7
 μιλλεφόλιουμ, 13
 μύουρον, 11
 μυρεφικός, 6, 12

 νευρική συμπάθεια, 12
 ναυκρατίτης στέφανος, 11

 οἶσυπος, 8
 ὁμόγονος Ἰσεως, 11
 ὄνωνις, 8
 ὀξέ, 17
 ὀξεχ, 17
 ὀξεχ, 17
 ὀξύα, 17
 ὀξύη, 17
 ὀρίγανον ἀβαρύ, 13
 ἀμάρακον, 12
 ὀρίγανον, 13
 ὀρίγανον κύπριον, 10
 ὀρίγανον τὸ μάρον, 10, 12
 ὀστακός, 17

 ὀστέον, 17
 *οστη-κο-ς, 17
 ὀστρακον, 17
 ὀστρέα, 15, 17
 Ὀστρεά, 16
 ὀστρεά, 14, 15, 16, 17
 ὀστρεον, 17
 ὀστρία, 16
 ὀστριγεά, 15
 ὀστροδρυς, 17, 18
 ὀστρυα, 16
 ὀστρύα, 14, 16, 17
 ὀστρύα ἢ βιργινία, 16
 ὀστρύα ἢ καρπινόφυλλος, 16
 ὀστρύα ἢ κοινή, 16
 ὀστρύδ', 15
 ὀστρύη, 16, 17
 ὀστρυίς, 16, 17
 ὀστρυς, 16, 18
 ὀστρύς, 17
 οὐίγνητα, 13
 οὐστριγεά, 15
 οὐστρεά, 15, 17
 οὐστρουγεά, 15
 Οὐστρουλουγγά, 16

 παρασπάς, 13
 παρθένιον, 13
 πελιώματα, 11
 πέρσης, 13
 πήγανον, 8
 πυξός, 15

 ρητίνη, 12

 σαμψουχίζεται, 11
 σαμψούχινον μύρον, 11
 σάμψυχον, 10, 11, 12, 14
 σάμψυχος, 10, 11, 13
 σαμψυχία, 10
 σαμψυχιά, 10
 σαμψύχινος, 11, 12
 σαμψύχιον ἔλαιον, 12
 σάψυχο, 10
 σάμψυχον, 10, 11, 12
 σάμψυχον Αἰγύπτου, 11
 σάμψυχον Κυζικηνόν, 11
 σάμψυχον Κύπριον, 11
 σάμψυχος (ἡ), 6, 10, 11
 σαμψυχόσταμα, 10
 σάψυχος, (ὁ), 9, 10

 σάψυχον, 5, 10
 σιάψυχον, 10, 14
 σικύη, 18
 σίκυς, 18
 Σικυών, 18
 σιπύα, 17
 σιπύη, 17
 σκυλλόγαβρος, 99
 σοφώ, 11
 στέαρ, 11
 στεφανωτρίς, 11
 στομαχόχορτο, 10
 στρέα, 15, 17
 στριμός, 15
 συμψυχία, 10
 σφεντάμη, 15
 σῶλις Ἰκουλουμ, 13
 σώπου, 6

 τέγξις, 13
 τετράμυθος, 16
 τήλις, 7
 τρίφυλλον, 11

 ὕζωπο, 6
 ὑποπέλιδνος, 11
 ὑπώπια, 11
 ὑπωπιάζω, 11
 ὑπωπιασμός, 11
 ὑπώπιος, 11
 ὕσσός, 9
 ὕσσουπος, 5
 ὕσσωπο, 7
 ὕσσωπον, 6, 7, 8, 9
 ὕσσωπος, 5, 6, 7, 8, 9
 ὕσσωπος Ἀττικός, 6
 ὕσσωπος Καμπανός, 6
 ὕσσωπος Κιλίκιος, 8
 ὕσσωπος Κρητικός, 6
 ὕσωπίς, 6, 9
 ὕσωπίτης οἶνος, 6, 8
 ὕσωπος, 7

 φασκομηλιά, 10
 φιλύρα, 11
 φρύγανον, 12

 χαίτη, 13
 χαμαίμηλον, 13
 χρυσοκαλλίας, 13

ψία, 17	major, 14	ostrea vulgaris, 16
ψύη, 17	majorana, 7, 10, 14	origanum majorana, 14
amaracum, 14	majorana, 14	sanziko, 10
amaracus, 14	mazorana, 14	šanziku, 10
carpinifolia, 16	hyssopas officinalis, 7	sanziku, 10
ēzob, 9	micromeria Juliana, 7	zanziko, 10
magiorana, 14	ostrea virginica, 16	zanziku, 10
	sānsuko, 10	zanzəkə, 10

Résumé

L'auteur examine les noms de quatre plantes aromatiques et thérapeutiques de l'ὕσσωπος, σάμψυχος, ἀμάρακον et μαντζουράνα, ainsi que le noms de l'arbre ὄστρεά dans la tradition écrite et orale de la langue grecque. Il constate aussi leurs usage dans le peuple et par la même cause de l'antiquité jusqu'aujourd'hui. La diversité des formes dialectiques est assez intéressante.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑΝ ΤΟΥ ΜΑΛΑΛΑ *

Ὁ Ἰωάννης Μαλάλας¹, ζήσας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν αὐτοκρατόρων Ἀναστασίου τοῦ Α' καὶ Ἰουστίνου τοῦ Β', ἔγραψε τὴν ἀρχαιότεραν μέχρις ἡμῶν παραδοθεῖσαν βυζαντινὴν χρονογραφίαν εἰς 18 βιβλία². Τὸ ἔργον ἀπὸ ἱστορικῆς πλευρᾶς δὲν παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, καθ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς του περιπίπτει εἰς σωρείαν σφαλμάτων καὶ ἀντιθέσεων καὶ δὲν ἀκολουθεῖ μὲ συνέπειαν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἱστορικοῦ γίγνεσθαι.

Ἀπὸ γλωσσικῆς ὁμως πλευρᾶς εἶναι τὸ ἔργον ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον, καθ' ὅσον περιέχει πλῆθος στοιχείων τῆς λαλουμένης γλώσσης τοῦ βου αἰῶνος. Ὅσον ὑπερβολικὴ καὶ ἂν χαρακτηρισθῇ, ἐν τούτοις εἶναι δικαιολογημένη ἡ σύγκρισις τῆς χρονογραφίας τοῦ Μαλάλα μετὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην³. Τὰ δύο αὐτὰ ἔργα μᾶς δίδουν μίαν σαφῆ εἰκόνα τῆς λαλουμένης γλώσσης τοῦ πρώτου καὶ ἔκτου αἰῶνος ἀντιστοιχῶς. Ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου τοῦ Μαλάλα διὰ τὴν ἀπόκτησιν σαφοῦς εἰκόνας τῆς λαϊκῆς γλώσσης τοῦ βου αἰῶνος καταδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ γλῶσσα του ἔχει γίνεαι ἀντικείμενον ἐκτενοῦς ἐρεῦνης⁴.

---

* Ἡ παρούσα μελέτη ἐγράφη τὸ πρῶτον γερμανιστί, παρουσιασθεῖσα κατὰ τὴν διάρκειαν σχετικοῦ μετὰ τὸν Μαλάλαν σεμιναρίου τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Νεοελληνικῶν σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολωνίας κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1973. Τὸ ὅλον θέμα παρουσιάζεται ἐνταῦθα ὑπὸ ἐντελῶς νέαν μορφήν. Εἰς τοὺς καθηγητὰς Albrecht Dihle καὶ Hans Eideneier ἐκφράζω καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας διὰ τὸ ἐπιδειχθὲν ἐνδιαφέρον ὡς καὶ διὰ τὰς χρησίμους ὑποδείξεις των.

1. Κατὰ τὴν παράθεσιν τῶν σχετικῶν χωρίων παραπέμπομεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ *L. Dindorf*, *Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae*, τ. 8, Bonn 1931. Οἱ ἀριθμοὶ ὑποδηλοῦν τὴν ἀντίστοιχον σελίδα καὶ στίχον τῆς ἐκδόσεως ταύτης. Σχετικὴ μετὰ τὸν Μαλάλαν βιβλιογραφία ἔχει συγκεντρωθῆ ὑπὸ τοῦ *G. Moravcsik*, *Byzantinoturcica*, I, 2 ἔκδ., Βερολίνον 1958, σ. 329-334. Διὰ τὴν ζῶην καὶ τὸ ἔργον του βλ. *K. Krumbacher*, *Geschichte der byzantinischen Literatur*, München² 1897, σσ. 325-334. Βλ. ἐπίσης *Pauly-Wissowa*, *Real-encyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft*, τ. IX, 2 1795-1799 (*Wolf*). *Der kleine Pauly*, τ. 3, Stuttgart-Karlsruhe 1969, 925-926 (*H. Gärtner*).

2. Τὸ πρῶτον βιβλίον δὲν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Μαλάλα, ἐνῶ τὸ 5ον καὶ 18ον, συγκρινόμενα μετὰ τὰ ὑπόλοιπα, παρουσιάζουν γλωσσικὴν ἀνομοιογένειαν. Τὸ πέμπτον βιβλίον παρουσιάζει σωρείαν ἰωνικῶν γλωσσικῶν τύπων καθὼς ἐπίσης γλωσσικὴν συγγένειαν μετὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, τὴν γλῶσσαν τῆς ὁποίας μιμεῖται ὁ συγγραφεὺς του εἰς ἀρκετὰς περιπτώσεις. Διὰ τὸ δέκατον ὄγδον βιβλίον ἔχουν ἤδη διατυπωθῆ ὑποψίαι, ἐὰν πράγματι συγγραφεὺς του εἶναι ὁ Μαλάλας.

3. Βλ. π.χ. *K. Wolf*, *Formenlehre*, σ. 6, ὑποσημ. 2.

4. Ἡ πρώτη σοβαρὰ ἐργασία διὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ Μαλάλα, ἡ ὁποία ὁμως δὲν ὑπεισέρχεται

Μέχρι σήμερον ἔλλειπει μία σημασιολογικῆς φύσεως ἐργασία, ἡ ὁποία ὀὰ καθορίζη ἐπακριβῶς ποῖα γλωσσικὰ στοιχεῖα προέρχονται ἐκ τῆς ὀμηρικῆς, κλασσικῆς ἢ μετακλασσικῆς γλωσσικῆς παραδόσεως καὶ ποῖα ἀνήκουν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγράφη τὸ ἔργον.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἐπίσης ἡ ἐντόπισις καὶ ἐρμηνεία τῶν ξενικῶν λέξεων τὰς ὁποίας ἐν ἀφθονία χρησιμοποιεῖ ὁ συγγραφεὺς μας. Ἐξ ἴσου σπουδαία εἶναι ἡ ἐρώτησις, κατὰ πόσον καὶ ἐὰν ὁ ἴδιος ὁ Μαλάλας εἶναι δημιουργὸς νέων λέξεων ἢ ἐὰν μιμῆται ἀπλῶς τὰς πηγὰς τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος — κατὰ τρόπον ὅμως ἐντελῶς ἀναξιόπιστον — ἀναφέρει.

Γενικῆ πάντως εἶναι ἡ ἐντύπωσις ὅτι τὸ ὕφος τοῦ Μαλάλα, τὸ πλῆθος τῶν γλωσσικῶν τοῦ ἰδιορρυθμιῶν, ἡ ἐκλογή τῶν λέξεων καὶ ἡ σύνταξις καθόλου προδίδουν συγγραφεὰ «λαϊκοῦ ἐπιπέδου» πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖται ἐν μέρει ἀπὸ τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον συνέθεσε τὸ ἔργον του, προοριζόμενον διὰ τὰ εὐρύτερα λαϊκὰ στρώματα, ὡς καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μητρική του γλῶσσα δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἑλληνική.

Πρὶν προχωρήσωμεν εἰς τὸ κυρίως θέμα τῆς παρούσης μελέτης εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐν ὀλίγοις μὲ τὸ πρόβλημα τῆς περιγραφῆς προσώπων ὡς γραμματολογικὸν εἶδος.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἀποφεύγεται κάθε λεπτομερῆς περιγραφή προσώπων¹ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρετήρησε καὶ ἐπήνεσεν ἰδιαιτέρως ὁ Δίων Χρυσόστομος². Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὰ λογοτεχνικὰ ἔργα τῆς κλασσικῆς καὶ ἑλληνιστικῆς περιόδου. Εἰς τοὺς παπύρους ἀντιθέτως ἐμφανίζεται ἤδη ἀρκετὰ ἐνωρὶς ἡ καταγραφή χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων τοῦ προσώπου ἢ ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος³.

Τὸ φαινόμενον τῆς παραθέσεως σωρείας ἐπιθέτων, περιγραφόντων τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα συγκεκριμένων προσώπων, παρουσιάζεται κυρίως εἰς δικογρα-

εἰς λεπτομερείας, ἐγράφη ὑπὸ τοῦ *K. Wolf*, Studien zur Sprache des Malalas I. Formenlehre II. Syntax, Μόναχον 1911-1912. Βλ. καὶ τὴν κριτικὴν τοῦ *Γ. Χατζιδάκι* εἰς τὸ περιοδικὸν Indogerm. Forschungen 29 (1912), Anz. 28-29. Εὐκαιρικῶς ἠσχολήθη μὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ Μαλάλα καὶ ὁ *Γ. Χατζιδάκις*, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν γλώσσης, Πεντηκονταετ. Ἐθν. Πανεπ. (1886-1887), ἐν Ἀθήναις 1888, σσ. 117-173. Βλ. καὶ *A. E. Μέγσ*, Ἱστορία τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, Μέρος Α', ἐν Ἀθήναις 1925, σσ. 11-191. *L. Merz*, Zur Flexion des Verbums bei Malalas, Pirmasens 1911 (42 σελίδες). Περιορισμένης ἐκτάσεως (1 σελίδες) εἶναι καὶ ἡ ἐργασία τοῦ *K. Weierholt*, Studien im Sprachgebrauch des Malalas, εἰς τὸ περιοδικὸν Symbolae Osloenses, Fasc. supplet. 18, Ὀσλο 1963. (Ἐνταῦθα ἐξετάζονται κυρίως ἡ χρῆσις τῶν ἀντωνυμιῶν «αὐτός, ἑαυτοῦ, αὐτοῦ, ἴδιος, ὅς, ὅστις» καθὼς ἐπίσης τὸ ἀπαρέμφατον καὶ αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις). Βλ. περαιτέρω *P. Helms*, Syntaktische Untersuchungen zu Ioannes Malalas und Georgios Sphrantzes. Die konjunkionalen Nebensätze in ihrem sprachhistorischen Zusammenhang. Helikon 11-12 (1971-72), σσ. 309-338.

1. Βλ. καὶ *J. Fürst*, Untersuchungen zur Ephemeris des Diktys von Kreta, Philologus, τόμ. 61 (Λειψία 1902), σσ. 3-2, ὑπόσημ. 23 καὶ 24.

2. Ὀμιλία 21, Περὶ κάλλους, παράγρ. 16-17.

3. Βλ. τὴν Διαθήκην τοῦ Μενίππου κατὰ τὸ ἔτος 237 π.Χ. *Mahaffy*, Flinders Petrie Papyri, ἀριθμ. XVI, 1, σ. 47. Βλ. μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸν Πάπυρον τῆς Ὀξυρύγχου ἀριθμ. 99, 4 (σ. 161 κ.ἐξ.) τοῦ ἔτους 55 μ.Χ.

φίας ἢ εἰς ἐπίσημα «ἀστυνομικὰ ἔγγραφα» εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Πτολεμαίων. Εἰς γραμματολογικὰ κείμενα εὐρίσκομεν ἀναλόγους περιγραφὰς (ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων εἰς τὸ ἔργον τοῦ Δικαιάρχου, τοῦ Ἱερωνύμου τοῦ Ῥοδίου καὶ τοῦ Ἀρταπάνου) κυρίως κατὰ τοὺς μετακλασσικοὺς ἑλληνορρωμαϊκοὺς χρόνους.

Κατὰ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐποχὴν παρουσιάζεται ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς περιγραφῆς προσώπων τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀπλῆν καταγραφὴν ἐξωτερικῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων, ὅπως κατὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ στρέφεται παραλλήλως καὶ πρὸς τὴν περιγραφὴν τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν καὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐν γένει τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν προσώπου. Τοιαῦται περιγραφαὶ εὐρίσκονται εἰς τὰς βιογραφίας τοῦ Πλουτάρχου (βλ. *J. Fürst*, ἔ.ἀ. σ. 385), εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Δίωνος τοῦ Κασσίου (βλ. *J. Fürst*, ἔ.ἀ. σ. 392), εἰς τὸν «Ἡρωικὸν» τοῦ Φιλοστράτου, εἰς τινὰ ἔργα τοῦ Λουκιανοῦ κ.ἄ.¹

Λατῖνοι συγγραφεῖς ὅπως ὁ Σουητώνιος², ὁ Δάρης, ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος, ὁ Οὐάρρων (*Imagines*) κ.ἄ. χρησιμοποιοῦν ἀναλόγους περιγραφὰς προσώπων.

Κατὰ ταῦτα ἄστοχος εἶναι ἡ γνώμη τοῦ *Dunger*³ ὅτι ἡ περιγραφή προσώπων εἶναι ἀνακάλυψις τοῦ Μαλάλα, ἄποψις τὴν ὁποίαν φαίνεται νὰ συμμαρτυρῆται ἐν μέρει καὶ ὁ *Rohde*⁴.

Ἦδη ἔχουν διατυπωθῆ ἀρκετὰ ὑποθέσεις ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς πηγὰς τὰς ὁποίας χρησιμοποιοεῖ ὁ Μαλάλας⁵. Δὲν εἶναι δὲ ὀλίγαι αἱ ἔρευναι τῶν εἰδικῶν διὰ τὴν διαπίστωσιν τῶν πηγῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀντλεῖ ὁ Μαλάλας τὰς περιγραφὰς προσώπων⁶.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν κατὰ πόσον καὶ ἐὰν ὁ Μαλάλας ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὰς περιγραφὰς προσώπων τοῦ Σισύφου τοῦ Κῶου ἢ τοῦ Δίκτυος δὲν δύναται νὰ δοθῆ ἰκανοποιητικὴ ἀπάντησις, καθ' ὅσον ἡ παράδοσις τοῦ κειμένου τῶν δύο αὐτῶν συγγραφέων δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐξαγωγὴν ἀσφαλῶν συμπερασμάτων. Τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον τῆς «Ἐφημερίδος τοῦ Τρωικοῦ πολέμου» τοῦ Δίκτυος ἔχει χαθῆ· μέχρις ἡμῶν ἔχει παραδοθῆ μόνον ἡ λατινικὴ μετάφρασις⁷. Αἱ δὲ γνώσεις μας διὰ τὸ ἔργον τοῦ Σισύφου εἶναι ἐξ ἴσου πενιχραί.

Ὁ *J. Fürst*, ὁ ὁποῖος ἠρεύνησε μετὰ πάσης λεπτομερείας τὸ ὅλον θέμα,⁸ ὑπο-

1. Βλ. *Rohde* (ὑπόσημ. 4), σ. 162, ὑπόσημ. 1.

2. Βλ. *J. Couissin*, *Suétone physiognomoniste dans les vies des XII Césars*, εἰς *Revue des Études Latines*, τόμ. 31, Παρίσι 1954, σ. 234-256.

3. *Dictys-Septimius*, *Programm des Vitzthumschen gymnasiums*, Δρέσδη 1878, σ. 25.

4. *Der griechische Roman und seine Vorläufer*, Λειψία³ 1914, σελ. 160, ὑπόσημ. 1. Ὁ *Rohde* παραδέχεται ὅτι ἀνάλογοι περιγραφαὶ προσώπων ἀπαντῶνται ἤδη πολὺ ἐνωρίτερον, ὅμως αἱ μεμονωμέναι περιγραφαὶ προσώπων εἰς παλαιότερους τοῦ Μαλάλα συγγραφεῖς ἀπέχουν, κατὰ τὴν γνώμην του, κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴν παρατηρουμένην κατὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν ξηρὰν καταγραφὴν ἐπὶ μέρους χαρακτηρισμάτων.

5. Ὁ ἴδιος ἀναφέρει συγκεκριμένας πηγὰς ὅπως π.χ. τὸν Ὀμηρον, τὸν Εὐριπίδην, τὸν Δίκτυον ἐκ Κρήτης, τὸν Σίσυφον τὸν Κῶον, τὸν Φειδάλιον τὸν Κορίνθιον κ.ἄ.

6. Βλ. *J. Fürst*, ἔ.ἀ., σ. 374 κ.ἔξ.

7. Ἐκδ. *W. Eisenhut*, Λειψία 1973.

8. *Untersuchungen zur Ephemeris des Dictys von Kreta*, *Philologus* 60 (1901), σσ.

στηρίζει κατά τρόπον πειστικόν, ὅτι αἱ περιγραφαὶ προσώπων εἰς τὴν Χρονογραφίαν τοῦ Μαλάλα εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιαι μὲ ἐκείνας τοῦ Δίκτυος. Βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Μαλάλας εἶχε περισσοτέρας πηγὰς ὑπ' ὅψιν, φαίνεται δὲ νὰ εἶχε μελετήσῃ καὶ τὰς Ἀποκρύφους Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, εἰς τὰς ὁποίας συναντῶμεν ἀναλόγους περιγραφὰς προσώπων¹.

Ἀνεξαρτήτως τῶν πηγῶν τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ, εἶναι φανερόν ὅτι ὁ Μαλάλας ἔδωσε νέαν μορφήν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν προσώπων μὲ τὴν ιδιορρυθμίαν ἢ ὁποία τὸν διακρίνει καὶ μὲ τὴν σωρείαν ἐπιθέτων τὰ ὁποῖα μέχρι καταχρήσεως χρησιμοποιεῖ. Δὲν ἀρκεῖται δὲ μόνον εἰς περιγραφὰς τῶν ἡρώων τῶν ὀμηρικῶν ἐπῶν, ἀλλὰ ἐπεκτείνει ταύτας καὶ εἰς τοὺς ἀποστόλους καὶ κυρίως εἰς τοὺς ῥωμαίους αὐτοκράτορας².

Ἀναλόγους περιγραφὰς εὐρίσκομεν ὡσαύτως εἰς μεταγενεστέρους συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἔχουν ὡς πρότυπὸν τῶν τὸν Μαλάλαν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ Ἰσαάκιος Πορφυρογέννητος³ μιμεῖται τὸν Μαλάλαν καὶ ὄχι ἀπ' εὐθείας τὸν Δίκτυον⁴. Ὁ Τζέτζης⁵ πάλιν εἶχε προφανῶς ὑπ' ὅψιν τοὺς τὸν Μαλάλαν καὶ ὄχι τὸν Ἰσαάκιον⁶.

Εἰς τὴν «Σύνοψιν ἱστοριῶν» τοῦ Γεωργίου Κεδρηνοῦ⁷, τὴν «Σύνοψιν ἱστορικὴν»

229-260. Αὐτόθι τ. 61 (1902), σσ. 374-440. Ἀνάτυπον τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν ἐξεδόθη ὑπὸ τὸν τίτλον *Die Literarische Porträtsmanier im Bereich des griechisch-römischen Schrifttums*, Λειψία 1903.

1. Ὁ ἴδιος ὁ Μαλάλας 255, 10/11 ἀναφέρει ὡς πηγὴν τοῦ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Εἰς τὰς «Πράξεις Παύλου καὶ Θέκλης» (ἐκδ. *M. Bonnet - R. A. Lipsius*, *Acta apostolorum apocrypha*, τόμ. 1, Λειψία 1911, σ. 237, 6 κ.ἐξ.) εὐρίσκεται ἡ ἀκόλουθος περιγραφή τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: . . . εἶδεν δὲ τὸν Παῦλον ἐρχόμενον, ἄνδρα μικρὸν τῷ μεγέθει, φιλὸν τῇ κεφαλῇ, ἀγκύλον ταῖς κνήμαις, εὐεκτικόν, σύνοφρον, μικρῶς ἐπίρονον, χάριτος πλήρη. Σύγκρ. Μαλάλας 257, 5-9.

2. Περιγραφὰι προσώπων ἀπαντῶνται εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας σελίδας: 88, 91, 100, 101, 103-106, 219, 225, 232, 243, 246, 250, 256, 257, 258, 259, 262, 267, 269, 277. 2 0-2 3, 290, 291, 295, 298, 299, 301-304, 306, 311-314, 316, 325, 342, 349, 354, 367, 392, 410, 425.

3. Περὶ τῶν καταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ περὶ ἰδιότητος καὶ χαρακτήρων τῶν ἐν Τροίᾳ Ἑλλήνων τε καὶ Τρώων, εἰς τὴν ἐκδοσιν *H. Hinck*, *Polemonis Declamationes*, Λειψία 1873, σ. 57 κ.ἐξ. Διὰ τὰς περιγραφὰς προσώπων βλ. σσ. 80-87.

4. Βλ. *C. Wagener*, *Beitrag zu Dares Phrygius*, *Philologus* 38 (1879), σελ. 109 καὶ *J. Fürst*, ἔ.ἀ., σ. 240 κ.ἐξ.

5. Περιγραφὰι προσώπων εὐρίσκονται εἰς τοὺς ἐξῆς στίχους, κατὰ τὴν ἐκδ. *I. Bekker*, *Beroliner* 1816: Τὰ πρὸ Ὀμήρου: 125 κ.ἐξ., 224-225, 353, 355, 393. Τὰ Ὀμήρου: 266 κ.ἐξ. Τὰ μεθ' Ὀμηρον: 363 κ.ἐξ., 366, 363, 370, 373, 376, 373, 3 0, 3 2, 470, 475, 477, 493, 505, 580, 654, 658, 660, 662, 666, 663, 672 κ.ἐξ.

6. Ὁ *E. Patzig*, *Dictys Cretensis*, *Byzantinische Zeitschrift* 1 (1892), σ. 139 ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ὕλικόν τοῦ Δίκτυος, τὸ ἀπαντῶμενον εἰς τοὺς μεταγενεστέρους βυζαντινοὺς συγγραφεῖς, εὐρίσκεται εἰς τοὺς δύο ἀρχαιοτέρους χρονογράφους, τὸν Μαλάλαν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀντλεῖ ὁ Ἰσαάκιος Πορφυρογέννητος, καὶ τὸν Ἰωάννην Ἀντιοχέα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀντλοῦν τὰς περιγραφὰς προσώπων ὁ *K. Μανχσῆς* καὶ ὁ Τζέτζης.

7. Ἐκδ. *I. Bekker*, *GSHB* 23, 1-2, Βόννη 1833-39. Διὰ περιγραφὰς προσώπων βλ. τ. 1, σ. 45, 10. 217, 20 κ. ἐξ., 638, 5. 691, 10. 700, 23/24.

τοῦ Κωνσταντίνου Μανασσῆ¹ καὶ εἰς τὸ Πασχάλιον Χρονικὸν ἀπαντῶνται ἀνάλογοι περιγραφαὶ προσώπων εἰς περιορισμένην ὅμως κλίμακα.

Ἴδου δύο χαρακτηριστικὰ παραδείγματα περιγραφῆς προσώπων : Μαλάλας, 106, 3 κ.έξ. : *Αἰνείας κονδοειδῆς, παχύς, εὐστηθος, ἰσχυρός, πυρράκης, πλατόψις, εὐρινος, λευκός, ἀναφάλας, εὐπώγων*².

Ἴσαάκιος 86, 3 κ.έξ. : *Ὁ Αἰνείας παχύς, εὐστηθος, ἰσχυρός, πυρράκης, πλατύψις, εὐριν, λευκόχρους, εὐπώγων, γλαυκός, νουνεχής, φρόνιμος, εὐσεβής.*

Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὀμηρον στίχ. 378 κ.έξ. : *Αἰνείας δ' ἄρα βαιός, ἀτὰρ παχύς, εὐστηθος πέλε | γλαυκός, λευκόχρους, ἀναφάλας, εὐρυμέτωπος.*

Μαλάλας 106, 14 κ.έξ. : *Κασσάνδρα κονδοειδῆς, στρογγυλόψις, λευκή, ἀνδροειδῆς τὴν πλάσιν, εὐρινος, εὐόφθαλμος, μελάγκορος, ὑπόξανθος, οὐλη, εὐτράχηλος, ὀγκόμασθος, ἡσυχος, εὐγενής, ἱερατική, μάντις ἀκριβῆς καὶ τὰ πάντα προλέγουσα, ἀσκητική, παρθένος.*

Ἴσαάκιος 86, 19 κ.έξ. : *Ἡ Κασσάνδρα, σύνευνος οὐδενός, κονδή, στρογγυλοπρόσωπος, λευκή, πάνυ ἀνδρώδης τὴν πλάσιν, εὐριν, εὐόφθαλμος, μελάγκορος, ὑπόξανθος, καρηκομῶσα, οὐλη, εὐτράχηλος, ὀγκόμασθος, μικρόπους, ἡσυχος, εὐγενής, ἱερατική, μάντις ἀκριβῆς, παρθένος ἀγνή καὶ πάντα προλέγουσα.*

Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὀμηρον, στίχ. 370 κ.έξ. : *Κασσάνδρη δ' ἄρ' ἔην βαιὴ δέμας, ἀνδρόμοιος, | λευκότερη γλάγεος· περιηγέας εἶχεν ὀπωπᾶς, | ὀγκώδεις δ' ἔχε μαστούς· μικρόπος, ἡσυχος ἦεν.*

Ὅπως δύναται τις νὰ ἴδῃ πρόκειται περὶ ἀπλῆς καταγραφῆς κυρίως μεμονωμένων μερῶν τοῦ σώματος. Ὅπως ἰδιάζουσα εἶναι ἢ κατ' ἀσύνδετον τρόπον³ παράθεσις σωρείας ἐπιθέτων, χαρακτηριζόντων τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον. Ὁ τρόπος παράθεσεως τῶν ἐπιθέτων μαρτυρεῖ μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸν λαϊκὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔργου τοῦ Μαλάλα. Συγγραφεῖς μὲ λογοτεχνικὰς ἀξιώσεις θὰ ἀπέφευγον ἀσφαλῶς τὴν ἄχαριν καταγραφὴν τόσων ἐπιθέτων, φαινόμενον τὸ ὅποῖον, ὅσον καὶ ἂν παρουσιάζεσθαι εἰς προγενεστέρως τοῦ Μαλάλα ἐποχᾶς, μᾶς δίδει ἐν τούτοις μίαν ἐνδεικτικὴν εἰκόνα τοῦ «ἀνόστου ὕφους» τῶν Βυζαντινῶν, διὰ νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ Rohde, ἔ.ἀ.

Τὸ κύριον μέρος τῆς παρούσης ἐργασίας ἀποτελεῖ ἡ ἐξέτασις τοῦ σχηματισμοῦ τῶν εἰς τὰς περιγραφὰς προσώπων ἀπαντωμένων ἐπιθέτων.

1. Ἐκδ. I. Bekker, GSHB 28, Βόννη 1837. Βλ. στίχ. 1157 κ.έξ., 2225-2226, 5241-5242, 5703 κ.έξ., 6077-78, 6465 κ.έξ. Διὰ περιγραφὰς μὴ ἀναφερομένας εἰς ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα βλ. π.χ. στίχ. 5744-45 καὶ 6517-18.

2. Εἰς τὴν ἐκδ. Dindorf ἔπεται : *Γλαῦκος ἰσχυρός, φρόνιμος, εὐσεβής.* Ὁ F. Meister προτείνει *γλαυκός* ἀντὶ *Γλαῦκος* δὲν παρετήρησεν ὅμως ὅτι τὸ ἐπίθετον ἰσχυρός ἐμφανίζεται τότε δύο φορές. Ὁ C. Wagener, ἔ.ἀ., σ. 105, ὑποσ. 12 δέχεται τὴν διόρθωσιν τοῦ Meister προτείνει ὁμοίως νὰ γραφῆ ἀντὶ *ἰσχυρός νουνεχής*, ἐπίθετον τὸ ὅποῖον χρησιμοποιοεῖ ὁ Ἴσαάκιος.

3. Σπανίως ἀπαντᾶται σύνδεσις δύο ἐπιθέτων δι' ἐνός καὶ κατὰ κανόνα δὲ εἰς τὸ τέλος τῆς ἐκάστοτε περιγραφῆς : 88, 20 : *σώφρων καὶ ἡσυχος.* 105, 11 : *φοβερός πολεμιστῆς καὶ βαρύνωνος.* 256, 7/δ : *φθειγόμενος ὑπὸ πνεύματος ἀγίου καὶ θαυματοργῶν.* 295, 13 : *εὐμήκης καὶ εὐσθενής.* 306, 12 : *μεγαλόφυχος πάνυ καὶ φιλοκτίστης.*

Κατ' ἀρχὴν διακρίνομεν δύο μεγάλας κατηγορίας ἐπιθέτων :

1. Ἄπλᾳ ἐπίθετα :

1.1. Μὲ τὴν κατάληξιν -ος, η, ο : ἀγαθός, γλαυκός, γοργός, δειλός, ἥσυχος, ἱερός, καλός, λεπτός, λευκός, μακρός, ξανθός, οὔλος, πυρρός, σιμός, σκνιφός, σπανός, στραβός, ὑπερήφανος, φαλακρός, χριστιανός, ψελλός.

1.2. -ρός : ἰσχυρός.

1.3. -ηρός : τολμηρός.

1.4. -ύς, εἴα, ὕ : γλυκύς, παχύς, πλατύς.

1.5. -ικός, ή, όν : ἀσκητικός, ἠθικός, ἱερατικός, μανικός, μυστικός.

1.6. -ειος, εἴα, ον : τέλειος.

1.7. -ιος : δόλιος, καθάριος, πολιός.

1.8. -ιμος : φρόνιμος.

1.9. -αῖος, αἴα, ον : γενναῖος, ὠραῖος.

1.10. -ίλος : ὀργίλος.

1.11. -άκης (-ακής) : πυθόακης, πυθόακής.

1.12. -ίτης : γενηίτης.

1.13. ακ-ινός : λεπτακινός.

1.14. -αξ : δρόμαξ.

1.15. -ς : μέγας.

Ἐκ τῶν μνημονευθέντων ἐπιθέτων ἀπαντῶνται ἀρκετὰ διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. Τὸ ἐπίθετον π.χ. ἀγαθός εἰς τὸν Ὅμηρον σημαίνει, ὅταν ἀναφέρεται εἰς πρόσωπα, «τὸν ἔχοντα σωματικὴν δύναμιν», «τὸν ἀνδρεῖον», ἔχει ὅμως καὶ τὴν συνήθη σήμερον σημασίαν «ἐνάρητος, χρηστός»¹.

Τὸ ἐπίθετον καλός ἐν τῇ ἐννοίᾳ «ὠραῖος», «ἐμφανίσιμος» εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὴν Ἰλιάδα 21.108 : καλός τε μέγας τε. Κατὰ τὴν περιγραφὴν μὴ σωματικῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων χρησιμοποιοῖ ὁ συγγραφεὺς παράλληλα ὁμηρικὰ χωρία :

Μαλ. 104, 5 : Φιλοκτῆτης τοξότης εὔστοχος (Ἰσαάκιος 83, 15/16 : εὔστοχος τοξότης). Πβ. Ὁμ. Ἰλ. 2.718.

Μαλ. 105, 5 (σύγκρ. Ἰσαάκιος 84, 21/22) : Κάλχας οἰωνοσκόπος ἄριστος = Ὁμ. Ἰλ. 1.69.

Μαλ. 105, 12 : Ἐκτωρ . . . πολεμιστῆς καὶ βαρύφωνος. Βαρύφωνος χρησιμοποιοῖται προφανῶς ἐν τῇ ἐννοίᾳ «βοὴν ἀγαθός» (Πβ. Ἰλ. 13.123). Ἰσαάκιος 87, 18 : Ἐκτωρ . . . ἐν πολέμῳ βαρύφωνος. Τζέτζης, Τὰ Ὁμήρου 267 : ὀβριμόφωνος.

Θὰ ἦτο παρακεκινδυνευμένον νὰ διίδωμεν εἰς τὰ παραδείγματα αὐτὰ ἔστω καὶ ἕκτη τῆς ὁμηρομαθείας τοῦ Μαλάλα παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἴδιος ἀναφέρει ὡς πηγὴν τοῦ τὸν Ὅμηρον². Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ ἀκόλουθα ἐπίθετα :

Τὸ ἐπίθετον λεπτακινός (καὶ ὄχι λεπτανικός ὅπως ἀναγράφει ὁ Lampe) χα-

1. Br. Snell - H. J. Mette κ.ἄ., Lexikon des frühgriechischen Epos, Göttingen 1955 κ.ἑξ., βλ. λ.

2. Βλ. 24, 14. 117, 16. 119, 23. 132, 21. 143, 21.

ρακτηρίζεται ὡς ποιητικὴ λέξις (σύγκρ. λεπταλέος). Ἡ λέξις ἀπαντᾶται σπανίως. Εἰς δίστιχον τῆς Ἀνθολογίας Παλατίνης (11.102), ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ἀμμιανὸν ἢ τὸν Νίκαρχον, ἀναγιγνώσκωμεν : ὁ λεπτακινὸς Διοδώρος. Ὁ Φρόνιχος ὁ Ἀράβιος¹ ἐρμηνεύει τὴν λέξιν λεπτακινόν : οἶον ἀκριβὲς καὶ ἐπὶ λεπτὸν πεφροντισμένον. Ὁ Bechtel² ὑποθέτει ὅτι ἡ λέξις ἐσχηματίσθη ἐξ ἐνὸς *λέπταξ τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει ὡς ὑποκοριστικὸν τῆς λ. λεπτός.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἐλλείπουν ἀνάλογοι σχηματισμοί. Ἐνταῦθα ἀνήκουν μόνον τὰ ἐπίθετα φυζακινός (Ὁμ. Ἰλ. 13.102) καὶ νορθακινός. Νορθακινοὶ ὡς γλῶσσα παρ' Ἡσυχίῳ = ἀσθενεῖς.

δρομάξ : Εἰς τὰ γνωστὰ Λεξικά ἀναφέρονται διὰ τὴν λέξιν ταύτην μόνον δύο παραδείγματα. Τὸ ἐν, Γεωπονικά 16,22,7, εἶναι ἀμφίβολον, καθ' ὅσον μόνον δύο χειρόγραφα παραδίδουν τὴν γραφὴν αὐτήν. Εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ H. Beckh, Λειψία 1895, ἀναγιγνώσκωμεν : εἶδον δὲ φησὶ δρομάδας καμήλους (καὶ οὐχὶ δρομάκας)³. Εἰς τὸν Μαλάλαν ἀντιθέτως παραδίδεται σαφῶς ἡ λέξις, δὲν ἀποκλείεται δὲ νὰ εἶναι καὶ ὁ δημιουργὸς τῆς. Ἡ προσπάθεια ἀνευρέσεως παρομοίων σχηματισμῶν ἀπέβη ἄκαρπος. Ἐνταῦθα δύναται νὰ ἀναφερθῇ μόνον τὸ οὐσιαστικὸν παραδρομάξ (εἶδος ἐπενδύτου), ἀπαντώμενον εἰς τὸν Πάπυρον τῆς Ὁξυρύγχου 1346 τοῦ 2ου μ.Χ. αἰ. Οἱ μεταγενέστεροι μιμηταὶ τοῦ Μαλάλα ἀποφεύγουν τὴν χρῆσιν τῆς λέξεως εἰς τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν τοῦ Τρωίλου. Ὁ Ἰσαάκιος, 85, 21, παραλείπει ἐντελῶς τὸν χαρακτηρισμὸν, ἐνῶ ὁ Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὁμηρον 382, γράφει ἀντὶ δρομάξ, ὠκύς. (Βλ. Αὐτόθι 473 : Ἀχιλλεύς : ἐν δὲ δρομοῖσι ποδάρκης. Ἰσαάκιος 81, 6 : τοὺς πόδας ὠκύς).

Ἡ λέξις γενηίτης ἀπαντᾶται ἅπαξ εἰς τὸν Μαλάλαν. Προφανῶς πρόκειται περὶ τῆς λ. γενειήτης (ἰων. τύπος τοῦ γενειάτης), εὕρισκομένης ἤδη εἰς τὸν Θεόκριτον 17, 33 : γενειήταν Διὸς υἱόν.

Εὐκαιρικῶς ἀναφέρομεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ λ. τρακταῖσθης χρησιμοποιεῖται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Μαλάλα (314, 11). Τὸ ρῆμα τρακταῖζω (σύγκρ. λατ. tractare) ἐμφανίζεται τὴν ἰδίαν περίπου ἐποχὴν (βλ. Μαλ. 305, 3). Καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ τρακτευτοῦ μᾶς εἶναι γνωστὸν μόλις τὸν 6ον αἰ. (βλ. Μαλ. 400, 13).

2. Σύνθετα ἐπίθετα :

2.1. Ἀποτελούμενα ἐκ δύο ὀνοματικῶν τύπων :

2.1.1. Διὰ τὴν γενικὴν περιγραφὴν τοῦ προσώπου χρησιμοποιεῖται πλῆθος ἐπιθέτων :

Ἀνθηροπρόσωπος : Τὸ ἐπίθετον χρησιμοποιεῖ μόνον ὁ Μαλάλας. Βλ. Κεδρηνός τόμ. 1, σ. 688, 7 : (Τιβέριος) τὸ πρόσωπον ἀνθηρός.

Λεπτοχαρακτήριος : Ἡ λέξις δὲν ἀπαντᾶται πρὸ τοῦ Μαλάλα, ἡ δὲ χρῆσις

1. Σοφιστικὴ προπαρασκευή, ἔκδ. Ioannes de Borries, Λειψία 1911, σ. 85, 17.

2. Lexilogus zu Homer, Halle 1914, σ. 330.

3. Τὸ ἐπίθετον δρομάς ἀναφέρεται συνήθως εἰς τὴν κάμηλον. Γνωστὸν εἶναι ἐπίσης τὸ σύνθετον δρομοκάμηλος (βλ. Lampe). Ὁ ἴδιος ὁ Μαλάλας (300, 12 καὶ 435, 14) χρησιμοποιεῖ τὴν ἀσυνήθη ἔκφρασιν δρομωνάριος κάμηλος.

της είναι αρκετά περιορισμένη. Βλ. Πασχάλιον Χρονικόν Migne PG 92. 793D. Καί τὸ ἄπαξ λεγόμενον μακροχαράκτηρος φαίνεται νὰ εἶναι δημιούργημα τοῦ Μαλάλα¹. Εἰς τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν τῆς Ἀνδρομάχης χρησιμοποιεῖ ὁ Ἰσαάκιος (86, 16) τὸ ἐπίθ. μακροπρόσωπος. Κατὰ ταῦτα εἶναι δικαιολογημένη ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ Μαλάλας χρησιμοποιεῖ τὴν λ. «χαράκτηρ» ἐν τῇ ἐννοίᾳ «πρόσωπον». Λεπτοχαράκτηρος σημαίνει ἐπομένως ὅ,τι καὶ ἡ λ. λεπτοπρόσωπος (βλ. Ἰσαάκιος 87, 3). Εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἀπαντᾶται, ὡς γνωστόν, μέγας ἀριθμὸς ἐπιθέτων ἐχόντων ὡς δεῦτερον συνθετικὸν τὸν τύπον -πρόσωπος².

Τὰς λέξεις «χαράκτηρ» καὶ «ὄψις» χρησιμοποιεῖ ὁ συγγραφεὺς μας εἰς σύνθετα ὡς συνώνυμα : Μάκροψις (ἢ μακρόψις) ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸν Μαλάλαν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀντιγράφουν ἀπλῶς τὴν λέξιν ὁ Ἰσαάκιος (83, 19 καὶ 85, 26) καὶ ὁ Τζέτζης (Τὰ μεθ' Ὁμηρον 369. 659. 665). Ἀντὶ μάκροψις χρησιμοποιεῖ ὁ Ἰσαάκιος εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Ἀνδρομάχης τὸ ἐπίθ. μακροπρόσωπος (86, 16/17). Ὡς ἄπαξ λεγόμενον, κατ' ἀνάλογον τρόπον σχηματισθέν, χρησιμοποιεῖται τὸ ἐπίθετον ξήροψις. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Μαλάλαν οὐδεὶς μεταγενέστερος συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν αὐτήν.

Τὸ ἐπίθ. πλατόψις (ἢ πλατόψις), (πλατύοψις, Ἰσαάκιος 85, 15 καὶ 86, 4) ἐν τῇ ἐννοίᾳ «πλατυπρόσωπος» χρησιμοποιεῖ κατ' ἐπανάληψιν ὁ Μαλάλας καθὼς ἐπίσης τοὺς ἀναλόγους σχηματισμοὺς στρογγύλοψις (βλ. καὶ Ἰσαάκιος 84, 1) ἢ στρογγυλόψις = στρογγυλοπρόσωπος. Τὸ ἐπίθ. στρογγυλοπρόσωπος χρησιμοποιεῖ ὁ Ἀριστοτέλης, Περὶ τὰ ζῷα ἱστοριῶν Α 495α 2/3. Βλ. καὶ Ψευδο-Ἀριστοτ., Φυσιολογία. 807b 33, εὐρίσκεται δὲ κατ' ἐπανάληψιν εἰς παπύρους τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς (βλ. Λεξ. Priesigke). Τὸ ἐπίθ. χρησιμοποιεῖ καὶ ὁ Ἰσαάκιος 86, 20 κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Κασσάνδρας. Ὁ Κεδρηνὸς ἀντιθέτως (βλ. τ. 1 σ. 691, 11) χρησιμοποιεῖ τὴν ἔκφρασιν : στρογγύλην ἔχων τὴν ὄψιν (Μαυρίκιος).

2.1.2. Ἡ ρῖς λόγῳ τῆς ἰδιαζούσης θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχει ἀποτελεῖ βασικὸν διακριτικὸν γνώρισμα μεταξὺ τῶν ἀτόμων. Ὁ Μαλάλας χρησιμοποιεῖ κατ' ἐπανάληψιν ἐπίθε α με δεῦτερον συνθετικὸν τὴν λ. ρῖνα³.

Ἀγκυλόρινος : ὁ ἔχων ρῖνα ἀγκύλην, κοιν. «καμπουρομύτης».

Καμπυλόρινος : Ὁ Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὁμηρον 381, προτιμᾷ τὴν ἔκφρασιν : ρῖνα φέρων καμπύλην. Τὰ ἐπίθ. ἀγκυλόρινος καὶ καμπυλόρινος εἶναι συνώνυμα. Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Ἀντήνορος χρησιμοποιεῖ ὁ Μαλάλας (106, 7) τὸ ἐπίθ. ἀγκυλόρινος, ἐνῶ ὁ Ἰσαάκιος διὰ τὸ αὐτὸ πρόσωπον τὴν λέξιν καμπυλόρινον (86, 7).

Λεπτόρινος = ὁ ἔχων λεπτὴν ρῖνα.

Μακρόρινος : Ὁ Ἰσαάκιος (81, 6 καὶ 85, 9) μεταχειρίζεται τὴν λ. μακρόρινον

1. Οἱ μιμηταὶ τοῦ Μαλάλα δὲν χρησιμοποιοῦν ἐπίθετα με δεῦτερον συνθετικὸν τὴν λέξιν -χαράκτηρος. Μόνον ὁ Ἰσαάκιος χρησιμοποιεῖ εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ἀντήνορος τὸ ἐπίθετον λευκοχαράκτηρος, (6, 7/) ἴσως ὁμοίως πρέπει νὰ διορθωθῇ εἰς λεπτοχαράκτηρος.

2. Βλ. Γ. Κουρμούλη, Ἀντίστροφον λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, Ἀθήναι 1967, σ. 502-503.

3. Ὁ σ. εἰς τὰ σύνθετα χρησιμοποιεῖ τὴν γραφὴν δι' ἑνὸς ρ. Ἐπίθετα με τὴν κατάληξιν -μύτης ἀπαντῶνται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὴν νεοελληνικὴν. Βλ. Γ. Κουρμούλη, ἔ.δ., σελ. 296.

καθώς επίσης και ὁ Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὁμηρον 374. Οὗτος χρησιμοποιοεῖ καὶ τὸν τύπον *μακρόρρις* (Τὰ μεθ' Ὁμηρον 363. 472. 478).

Παχύρριος: Ὁ τύπος *παχύριν* (ὀρθώτερον *παχύρριν*) ἀπαντᾶται εἰς παπύρους τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς¹. *Παχύρριος* ὡς χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα τοῦ προσώπου ἀπαντᾶται εἰς Ἀδαμαντ. Σοφιστ., Φυσιογνωμονικῶν Β (βλ. ἐκδ. R. Förster, τ. 1 σ. 413, 10).

Στρεβλόρριος: Εἰς τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν προτιμᾷ ὁ Ἰσαάκιος (83, 8) τὸν τύπον *στρεβλόρριος* ὁ δὲ Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὁμηρον 663 τὴν λ. *στρεβλόρριν*.

Γρυπόρυγχος: Ὁ ἔχων γρυπὸν ρύγχος, γαμψὴν ρῖνα. Τὸ ἐπίθ. χρησιμοποιοεῖ μόνον ὁ Μαλάλας². Ὁ Ἀριστοτέλης ἀντιθέτως χρησιμοποιοεῖ περιφραστικὸν τύπον μὲ τὸ ρῆμα ἔχω. Βλ. Ψευδο-Ἀριστοτ., Φυσιogn. 811α 36 (R. Förster, ἔ.ἀ. τ. 1 σ. 66, 9): οἱ δὲ γρυπὴν (sc. ῥῖνα) ἔχοντες. Ἀντὶ γρυπόρυγχος θὰ ἀνέμενέ τις τὴν λ. «γρυπόρριος». Ἡ ἤδη προταθεῖσα γραφὴ γρυπώνυχος δὲν φαίνεται νὰ εἶναι πιθανή³.

Μικρόσιμος: ὁ ἔχων μικρὰν σιμὴν ρῖνα (συγκρ. *ὑπόσιμος*). Τὸ σύνθετον, προφανῶς κατασκευάσμα τοῦ Μαλάλα, χρησιμοποιοῦμενον μόνον μίαν φοράν, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς βαρβαρισμός. Εἰς τὴν αὐτὴν περιγραφὴν τῆς Πολυξένης εὐρίσκονται τὰ ἐπίθετα *εὐριος* καὶ *μικρόσιμος*! Εἰς τὰς ἀντιστοίχους περιγραφὰς τοῦ Ἰσαακίου καὶ τοῦ Τζέτζη δὲν γίνεται χρῆσις τοῦ ἐπιθέτου.

Σημειωτέον ὅτι τὰ μὲ δεύτερον συνθετικὸν *-ριος* ἐπίθετα δὲν ἀπαντῶνται πρὸ τοῦ Μαλάλα, ἀν ἐξαιρέσωμεν τὴν λ. *παχύρριος*. Αἱ μεταγενέστεραι γραφαὶ *-ρῖριν* μαρτυροῦν ὅτι ἡ κατάληξις *-ριος* ἴσχυεν ὡς δημώδης τύπος, δι' ὃ καὶ ἀποφεύγεται ἡ χρῆσις τῆς.

2.1.3. Μεγάλην σημασίαν ἀποδίδει ὁ Μαλάλας εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ὀφθαλμῶν ὡς τοῦ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικοῦ γνωρίσματος τοῦ προσώπου⁴.

Τὰ ἐπίθετα *γλαυκόφθαλμος*, *μεγαλόφθαλμος*⁵ καὶ *μικρόφθαλμος*⁶ εἶναι γνωστὰ πολὺ πρὸ τοῦ Μαλάλα. Ἀντιθέτως τὸ ἐπίθ. *μελάγκορος* χρησιμοποιοεῖ μόνον ὁ Μαλάλας καὶ ὁ Ἰσαάκιος (83, 7). Τὸ καὶ σήμερον εὐχρηστον *μελανόφθαλμος*⁷ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξήγησις τοῦ ἀχρήστου *μελάγκορος*⁸.

2.1.4. Τὸ ἐπίθ. *ξάνθοφρυς* (σύγκρ. Ἰσαάκιος 83, 23) δὲν ἀπαντᾶται πρὸ τοῦ Μαλάλα, ὁ ἴδιος δὲ χρησιμοποιοεῖ τὴν λέξιν μόνον μίαν φοράν.

1. Βλ. Παπ. Περ. 3, σ. 13 (τοῦ 3ου π.Χ. αἰ.).

2. Δι' ἀναλόγους συνθέσεις εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν, βλ. Γ. Κουρμούλη, ἔ.ἀ., σ. 558.

3. Βλ. τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν σελ. 570 τῆς ἐκδ. Dindorf.

4. Βλ. «ὀφθαλμός» εἰς τὸν πίνακα λέξεων τῆς ἐκδ. Förster, τόμ. 2, σ. 409 ὡς καὶ τὰ ἀντίστοιχα νεοελληνικὰ ἐπίθ. εἰς *-οφθαλμος* καὶ *-ματης*. Κουρμούλης, ἔ.ἀ., σ. 448 καὶ 2.1-2.2 ἀντιστοίχως.

5. Βλ. π.χ. Ψευδο-Ἀριστοτ., Φυσιogn. 811b 20. Παραδείγματα ἐκ παπύρων βλ. εἰς τὸ Λεξ. τοῦ Preisigke.

6. Ἰπποκρ., Ἐπιδ. 6, 7, 1: *μεγαλόφθαλμοι δὲ μᾶλλον, καὶ οὐ μικρόφθαλμοι*.

7. Βλ. Ἰπποκρ., Ἐπιδ. 1, 19.

8. Σύγκρ. Ἰσαάκιος 83, 7, κριτικὸν ὑπόμνημα.

2.1.5. Τὸ στόμα ὡς δεύτερον συνθετικόν: Τὸ ἐπίθετον *μεγαλόστομος* χρησιμοποιεῖ ὁ Ἀριστοτέλης, *Περὶ ζῴων μορίων* Γ 662α 25. Ἡ λέξις *στρεβλόστομος* ἀντιθέτως ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς πολλὰς ἰδιορρυθμίας τοῦ Μαλάλα. Ὁ ἴδιος χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν μόνον μίαν φοράν, ἐνῶ οὐδεὶς ἄλλος συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ τὸ ἐπίθετον.

2.1.6. Τὰ χεῖλη ὡς δεύτερον συνθετικόν: Ἡ λ. *παχύχειλος* ἀπαντᾶται πρὸ τοῦ Μαλάλα (βλ. Liddell-Scott-Jones), ἐνῶ ὁ Ἀριστοτέλης, *Ἱστορ. ζῴων* 528α 29, χρησιμοποιεῖ τὸ ἐπίθ. *παχυχειλής*. Τὸ ἐπίθ. *ἀνθηρόχειλος* εὐρίσκεται τὸ πρῶτον εἰς τὸν Μαλάλαν ὡς ἄπαξ λεγόμενον. Τὴν λ. ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἰσαάκιος εἰς τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν τῆς Πολυζένης (87, 4). Ὁ Τζέτζης, *Τὰ μεθ' Ὀμηρον* 506, περιγράφει τὴν Πολυζένην ὡς *ἀνθηρόχειλον*¹.

2.1.7. Περιγραφή τοῦ πῶγωνος: Τὸ ὑπὸ τοῦ Μαλάλα κατ' ἐπανάληψιν χρησιμοποιούμενον ἐπίθετον *δασυπῶγων* εἶναι ἤδη γνωστόν². Ἀντιθέτως τὰ σύνθετα *μεγαλοπῶγων* καὶ *τελειοπῶγων* εὐρίσκονται διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν Μαλάλαν ὡς ἄπαξ λεγόμενα. Ὁ Ἰσαάκιος καὶ ὁ Τζέτζης δὲν χρησιμοποιοῦν τὰ ἐν λόγῳ ἐπίθετα³.

2.1.8. Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς περιγραφὰς προσώπων γίνεται λόγος περὶ τῆς κόμης τοῦ περιγραφομένου ἀτόμου. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν χρησιμοποιεῖ ὁ Μαλάλας τὰ ἀκόλουθα σύνθετα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα, γνωστὰ ἤδη πολὺ ἐνωρίτερον, δὲν παρουσιάζουν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον: *ξανθόκομος*, *μελάνθριξ*, *οὐλόθριξ*, *πολύθριξ*, *πυρρόθριξ*, *ὀλοπόλιος*.

Τὸ ἐπίθ. *κονδόθριξ* χρησιμοποιεῖ διὰ πρώτην φοράν ὁ Μαλάλας. Βλ. καὶ Τζέτζης, *Τὰ μεθ' Ὀμηρον* 661.

2.1.9. Ἐπίθετα ἔχοντα ὡς δεύτερον συνθετικὸν τὴν λ. *μασθος*: *Καλλίμασθος*⁴, *μικρόμασθος*⁵ καὶ *ὀγκόμασθος*⁶ χρησιμοποιοῦνται μόνον μίαν φοράν, πρόκειται δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περὶ συνθέσεων τοῦ Μαλάλα (βλ. καὶ τὴν λ. *κατάμασθος*, 50,16).

2.1.10. *Μικρόπους*: Τὸ ἐπίθετον φαίνεται ὅτι ἔχει διαφύγει μέχρι σήμερον τῆς προσοχῆς τῶν λεξικογράφων. Εἰς τὰ λεξικά τῶν Liddell-Scott-Jones καὶ τοῦ Δημητράκου ἀναφέρεται μόνον ἐν παράδειγμα ἀπὸ τὸν Εὐστάθιον (1502. 26: *ἀλλ' ὡς ὀλιγόποδες ἦτοι μικρόποδες*), ἐνῶ τὰ λεξικά τοῦ Lampe καὶ τοῦ Sophocles ἀγνοοῦν πλήρως τὴν λέξιν. Τὸ ἐπίθετον χρησιμοποιεῖ διὰ πρώτην φοράν ὁ Μαλάλας

1. Διὰ τὴν σημασίαν τῆς λ. βλ. W. Krogmann, Gr. ἄνθρωπος, Glotta 23, 1935, 224. Ἴσως πρέπει νὰ ἀποκατασταθῇ καὶ εἰς τὸν Μαλάλαν ἡ γραφή *ἀνθηρόχειλος* = «mit vollen Lippen» καὶ ὄχι *ἀνθηρόχειλος* = «mit blühenden Lippen».

2. Βλ. Liddell-Scott-Jones. Σύγκρ. Ἰσαάκιος 80, 22. 81, 1. 83, 18. Τζέτζης, *Τὰ μεθ' Ὀμηρον* 383, 657, 661.

3. Τὸ ἐπίθ. *τελειοπῶγων* χρησιμοποιεῖ ὁ Μανασσῆς, στίχ. 3160, ὄχι ὁμοίως εἰς τυπικὴν περιγραφὴν προσώπων.

4. Τζέτζης, *Τὰ πρὸ Ὀμήρου* 357 γράφει *καλλίμαστος*.

5. Τζέτζης, *Τὰ πρὸ Ὀμήρου* 354: *μικρόμαστος*.

6. Βλ. Ἰσαάκιος 86, 22. Τζέτζης, *Τὰ μεθ' Ὀμηρον* 372: *ὀγκώδεις δ' ἔχε μαστούς*.

κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Πολυζένης. Εἰς τὰς ἀντιστοίχους περιγραφὰς ἐπαναλαμβάνει τὸ ἐπίθ. ὁ Ἰσαάκιος (86, 22 καὶ 87, 4), ὁ δὲ Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὅμηρον 372 καὶ 506 γράφει μικρόπος ἀντὶ μικρόπους.

2.1.11. Τὰ ἐπίθετα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ χρῶμα τοῦ σώματος, δὲν παρουσιάζουν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, καθ' ὅσον ταῦτα εὐρίσκονται εἰς κείμενα τῆς κλασσικῆς ἢ μετακλασσικῆς γραμματείας. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἀσυναίρετος τύπος μελάγχροος χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ Μαλάλα 14 φορές, ἐνῶ ὁ συνηρημένος μελάγχρους μόλις δύο φορές. Λευκόχροος ἀντιθέτως χρησιμοποιεῖται ἅπαξ, ἐνῶ λευκόχρους τρίς. Ἡ αὐτὴ σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ μελίχροος καὶ μελίχρους (μελίχρους κυρίως εἰς τοὺς παπύρους. Βλ. *Preisigke*), (Σύγκρ. εὐχροος - εὐχρους).

Μίαν φορὰν χρησιμοποιεῖται ὁ ἀσυναίρετος τύπος πυρρόχροος, ἐνῶ ὁ τύπος πυρρόχρους ἐλλείπει.

2.1.12. *Κονδοειδής*: Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ἐπιθ. ὡς «*vocabulum mixobarbarum*»¹ εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένος. Οὐδεὶς μεταγενέστερος συγγραφεὺς ἐτόλμησε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν λέξιν. Ὁ Ἰσαάκιος μεταχειρίζεται τὴν λ. *κονδός* (83, 6) ἢ *κονδὴ* (86, 19). Ὁ Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὅμηρον 378. 662, γράφει ἀντὶ *κονδοειδής*, *βαιοός*. Σύγκρ. αὐτόθι 370: (Κασσάνδρη) *βαιὴ δέμας*.

2.1.13. Ἐπίθετα ἀναφερόμενα εἰς ψυχικὰς ιδιότητας ἢ ἀρετὰς τοῦ περιγραφομένου ἀτόμου χρησιμοποιεῖ ὡς γνωστὸν ὁ Μαλάλας σπανίως. «Ἐν αἰαϊκὸν βιβλίον» φυσικὸν εἶναι νὰ ἐνδιαφέρεται περισσότερο διὰ τὰ ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀτόμου. Ἐνταῦθα ἀναφερομέν ἁπλῶς τὰ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκοντα ἐπίθετα *μεγαλόψυχος*, *δξύχολος*, *πολυῖστωρ* καὶ *σώφρων*. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον χρησιμοποιοῦνται μόνον μίαν φορὰν τὰ ἐπίθετα *βαρύφωνος* καὶ *καλλίφωνος*.

2.2. Ἐπίθετα ἀποτελούμενα ἐξ ἑνὸς ἐπιρρήματος καὶ ἐξ ἑνὸς ὀνόματος :

Ἄσσοκουρος: Τὸ ἐπίθ. εἶναι προφανῶς *δημιούργημα* τοῦ Μαλάλα. Ὁ ἴδιος χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν μόνον μίαν φορὰν. Πιστεύεται ὅτι πρόκειται περὶ συνθέσεως τῶν λέξεων *ἄσσον* = ἐγγύς, πλησίον + *κουρὰ* ἐν τῇ ἐννοίᾳ «μοιχὸν κεκαρμένος»². Εἰς τὴν Κρήτην μαρτυρεῖται τὸ ἐπίθ. *ἄσσοκουρος* = «ὁ ἐν χρῶ κεκαρμένος δίκην ἄσκοῦ». Βλ. Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ν. Ἑλληνικῆς, ἐν Ἀθήναις 1942, τόμ. 3, βλ. λ. Μήπως πρέπει νὰ διορθωθῇ εἰς τὸ σχετικὸν χωρίον τοῦ Μαλάλα ἢ λ. *ἄσσοκουρος* εἰς *ἄσσοκουρος*;

Τὰ ἐπίθετα *διμοιραῖος* καὶ *ὀπισθόκομος* ἀπαντῶνται πρὸ τοῦ Μαλάλα. Ἐπίθετα, ἔχοντα ὡς πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίρρημα εὐ-, εὐρίσκονται — ὅπως θὰ ἀνέμενέ τις — ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὰς περιγραφὰς προσώπων: *εὐκέφαλος*, *εὐόφθαλμος*, *εὐόφρων*, *εὐρίνος*³,

1. Βλ. σελ. 522 τῆς ἐκδόσεως Dindorf.

2. Βλ. Λεξ. *Sophocles*. Σύγκρ. Στέφανος, Θεσσαυρὸς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

3. Διὰ τὸν τύπον εὐριν βλ. Ἰσαάκιος 16, 4, 11 καὶ 21. 17, 3 καὶ 16. Τζέτζης, Τὰ Ὁμήρου 268. Τὰ μεθ' Ὅμηρον 661. Εὐριν : Τζέτζης, Τὰ πρὸ Ὁμήρου 357. Τὰ μεθ' Ὅμηρον 493.

εὐπάρειος, εὐπῶγων, εὐτράχηλος, εὐθώραξ, εὐστηθος¹, εὐμασθος², εὐχροος (εὐχρους), εὐμορφος, εὐειδής, εὐσωμος, εὐστολος, εὐθετος, εὐογκος, εὐμήκης, εὐθενής, εὐκίνητος, εὐσκυλτος, εὐήλιξ, εὐχαρής³, εὐόμιλος, εὐτακτος, εὐγενής, εὐσεβής, εὐπρεπής καὶ εὐχαράκτηρος⁴.

2.3. Ἐπίθετα μὲ τὸ στερητικὸν ἀ- ἀπαντῶνται ἅπαξ τὰ μὴ δηλοῦντα ἑξωτερικὸν χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα ἀγράμματος καὶ ἀσφαλῆς.

2.4. Ἐπίθετα ἀποτελούμενα ἐξ ἑνὸς ὀνομαστικοῦ καὶ ἑνὸς ῥημαστικοῦ τύπου :

2.4.1. Ὀνομαστικὸς τύπος ὡς πρῶτον συνθετικόν : Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκει τὸ ἐπίθ. θεοφιλής.

2.4.2. Ῥημαστικὸς τύπος ὡς πρῶτον συνθετικόν : ἀρχιγένειος, μιξοπόλιος⁵.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μία κατηγορία ἐπιθέτων, ἐχόντων ὡς πρῶτον συνθετικὸν τὸν ῥημαστικὸν τύπον φιλο- : φιλόγελως καὶ φιλήδονος χρησιμοποιοῦνται ἅπαξ, φιλότιμος κατ' ἐπανάληψιν. Ἡ σπανιότης χρησιμοποίησεως ἐπιθέτων τῆς κατηγορίας ταύτης ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ταῦτα, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, δὲν περιγράφουν ἑξωτερικὰ χαρακτηριστικὰ γνῶρισμα.

2.5. Ἐπίθετα ἀποτελούμενα ἐκ προθέσεων :

2.5.1. Σύνθετα ἐπίθετα παραγόμενα ἀπ' εὐθείας ἐκ συνθέτων ῥημάτων :

Προπετής : Τὸ ἐπίθετον, γνωστὸν ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰπποκράτους (βλ. Προγνωστικὸν 3) χρησιμοποιεῖται ἅπαξ.

2.5.2. Ἐπίθετα ἀποτελούμενα ἐκ προθέσεως καὶ οὐσιαστικοῦ :

Τὰ ἐπίθ. ἐλλόγιμος, ἐπίρινος, προγάστρω, προκοίλιος καὶ σύνοφρος εἶναι γνωστὰ ἤδη πρὸ τοῦ Μαλάλα. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ ἐξῆς ἐπίθετα :

Ἀναφάλας (καὶ οὐχὶ ἀναφαλάς, ὅπως ἀναγράφει ὁ Lampe) δηλοῖ τὸν ἔχοντα ἄτριχον τὸ ἄνω τοῦ μετώπου μέρος τῆς κεφαλῆς⁶. Σύνθετα ἐπίθετα μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τοὺς παπύρους τοῦ 3ου καὶ 2ου π.Χ. αἰ., καθὼς ἐπίσης εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην⁷. Ὁ τύπος ἀναφάλας ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φοράν

1. Τὸ ἐπίθ. ἀπαντᾶται τὸ πρῶτον εἰς τὸν Μαλάλαν. Βλ. καὶ Ἰσαάκιος 81, 1. 86, 3. Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὀμηρον 470. Εὐστηθος καὶ εὐθώραξ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς συνώνυμα.

2. Ἡ λ. εἶναι ἴσως δημιούργημα τοῦ Μαλάλα. Εὐμαστος εἰς τὸν Κεδρημόν, τ. 1, σ. 217, 20.

3. Ὁ τύπος εὐχαρής ἄντι εὐχαρις ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μενάνδρου τοῦ ῥήτορος «Περὶ ἐπιδεικτικῶν», σ. 406 τῆς ἐκδ. L. Spengel, Rhetores Graeci, τόμ. 3, Λειψία 1156. (Ἀνατύπωσις, Φρανκφούρτη 1966).

4. Καὶ ἡ λ. εὐχαράκτηρος εὐρίσκεται τὸ πρῶτον εἰς τὸν Μαλάλαν ἐν τῇ ἐννοίᾳ εὐειδής, εὐων (βλ. Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὀμηρον 377, 505), εὐοπτος (βλ. Μανασσῆς 1167, 2226, 5703).

5. Ἀρχι- καὶ μιξο- εὐρίσκονται πολλάκις ἐν συνθέσει μετὰ ὀνομάτων, δι' ὃ καὶ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς προθεματικοὶ τύποι.

6. Τὸ ἀντίθετον σημαίνει ἡ λ. ὀπισθοφάλακρος, βλ. Σχόλια εἰς Εὐριπίδου Ὀρέστην 255.

7. Βλ. τὰς λέξεις : ἀναφάλακρος, ἀναφάλαντος, (ἀναφάλανθος, ἀναφάλανδος ἢ ἀναφαλανδός), ἀναφαλαντίας (ἀναφαλανθίας, εἰς κωμικὰς ἐκφράσεις ἀναφαλαντανθίας), ἀναφαλαντιαῖος, ἀναφαλάντωμα, ἀναφαλαντίασις. Βλ. περαιτέρω : φαλακρός, φάλανθος, (τὸ φάλανθον), φαλαντίας,

εἰς τὸν Μαλάλαν¹. Τὸ ἐπίθετον παρουσιάζεται καὶ εἰς δημῶδη κείμενα τῆς βυζαντινῆς γραμματείας².

Καταγύναιος: Ἡ λ. εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὴν μορφήν *κατάγυνος* ἤδη εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, *Περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων* 837α 34. Ὁ Ἰσαάκιος καὶ ὁ Τζέτζης δὲν χρησιμοποιοῦν τὴν λέξιν.

Κάτοφρος: Ἡ λ. εὐρίσκεται τὸ πρῶτον εἰς τὸν Μαλάλαν. Κατὰ τὸν J. Fürst³ ἡ λέξις σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ *σύνοφρος* - *εὐοφρος* (βλ. λ.). Ἐκφράζει δὲ τὴν γνώμην ὅτι τὸ ἐπίθ. ἐσχηματίσθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρησιμοποιοθὲν πλησίον τοῦ *σύνοφρος* καὶ *εὐοφρος* *variandi causa*.

Περίγοργος: Ἡ λ. — ἐπιτεταμ. τύπος τοῦ *γοργός* — ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν Μαλάλαν. Οἱ μεταγενέστεροι μιμηταὶ τοῦ Μαλάλα ἀποφεύγουν τὴν χρῆσιν τῆς λέξεως⁴.

Σύνοφρος: Ὁ J. Fürst⁵ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ λ. ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν εἰς τὰς περιγραφὰς προσώπων τοῦ Δίκτυος ἀπαντωμένην ἔκφρασιν *supercilia conjuncta*⁶. Τὸ ἐπίθ. εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὸν Ἀνακρέοντα 15, 15 (βλ. καὶ Θεόκριτος 8, 72) ὡς χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ὠραιότητος, προφανῶς κατ' ἀνατολικὴν ἐπίδρασιν. Εἰς τὴν Φυσιογνωμονικὴν ἀντιθέτως ὁ *σύνοφρος* χαρακτηρίζεται ὡς «μεγάλοφρων, μέγалаυχος»⁷ ἢ «ἀνιαρός»⁸. *Σύνοφρος* ἔχει κατὰ ταῦτα, κατὰ τὰς περιγραφὰς προσώπων, τὴν σημασίαν τοῦ *εὐοφρος* καὶ οὐχὶ τὴν γνωστὴν εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔννοιαν «συνωφρωμένος, σκυθρωπός». Ὡς συνώνυμον τοῦ *σύνοφρος* δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ τὸ ἐπίθ. *μ(ε)λίξοφρος* (βλ. Κρατῖνος, Ἀπόσπ. 430 Koek.).

Κατ' ἐπανάληψιν χρησιμοποιοεῖ ὁ Μαλάλας ἐπίθετα, ἀποτελούμενα ἐκ τῆς προθέσεως *ὑπό-* καὶ ἐνὸς ὀνομαστικοῦ τύπου. Τὰ ἐπίθ. *ὑπόξανθος*, *ὑπόπυρρος*, *ὑπότραυλος* καὶ *ὑπόχλωρος* ἀπαντῶνται ἤδη εἰς τὸν Ἱπποκράτην. *Υπόγλανκος* καὶ *ὑπόκυρτος* εἶναι γνωστὰ πρὸ τοῦ Μαλάλα, ἐνῶ *ὑπόσιμος*, *ὑπόστραβος* καὶ *ὑποφάλακρος* εὐρίσκονται κατ' ἐπανάληψιν εἰς παπύρους τοῦ 3ου καὶ 2ου π.Χ. αἰ., ἀποτελοῦν δὲ προφανῶς στοιχεῖα λαϊκῆς γλώσσης.

3. Μετοχαὶ χρησιμοποιοῦμεναι ἀντὶ ἐπιθέτων : Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκουν αἱ μετ. *ἀνακαθήμενος*, *θαυματουργῶν* καὶ *κατεσταλμένος* ὡς ἅπαξ λεγόμεναι.

ἡμιφάλακρος, *φαλακροειδής*, *φαλάντωμα*, *φαλάκρωμα*, *φαλάκρωσις*. Τὸ οὐσ. *φαλάκρα* ἐμφανίζεται περὶ τὸν πέμπτον μ.Χ. αἰ. Διὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Frisk, λ. *φαλός* = *λευκός*.

1. Σύγκρ. *Τζέτζης*, Τὰ μεθ' Ὀμηρον 379. Κεδρηνός, τ. 1, σ. 691, 11.

2. Βλ. λ. εἰς *E. Κριαρᾶ*, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημῶδους γραμματείας, τ. 2, Θεσσαλονίκη 1971.

3. *Philologus* 61 (1902), σ. 388, ὑποσημ. 39.

4. Βλ. Πασχάλιον Χρονικόν, *Migne PG* 92, 152A : ὄντινα (sc. Περσέα) *περωτὸν γράφουσιν διὰ τὸ ἐκ παιδύθεν περίγοργον εἶναι τὸν παῖδα*.

5. Ἐνθ' ἄ., σ. 387 κ.έξ.

6. Βλ. *Δόξης* (ἔκδ. F. Meister, Λειψία 1873) κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Βρησηίδος, σ. 17, 8 : *superciliis junctis*.

7. Βλ. *R. Förster*, *scriptores physiognomonici*, τόμ. 2, σελ. 314, 28.

8. *Förster*, ἔ.ἄ., τ. 1, σ. 397, 2, 17 καὶ 20. Σύγκρ. *Ψευδο-Ἀριστοτ.*, *Φυσιogn.* Förster, τ. 1, σ. 80, 1 : οἱ δὲ *συνόφρους* *δυσάνιοι*.

4. Πολυσύνθετα επίθετα χρησιμοποιούνται σπανίως. Ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ ἤδη γνωστὸν ἐπίθ. *εὐμετάβλητος* καὶ τὸ διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸν Μαλάλαν ὡς ἀπαξ λεγόμενον χρησιμοποιούμενον *ξανθοαρχιγένειος*. Εἰς τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν τοῦ Πύρρου τοῦ καὶ Νεοπτολέμου χρησιμοποιεῖ ὁ Ἰσαάκιος (83, 23 καὶ 84, 1) τὰ ἐπίθετα *ἀρχιγένειος* καὶ *ξανθογένειος*.

5. Γενικαί τινες παρατηρήσεις ἀφορῶσαι εἰς τὰς περιγραφὰς προσώπων :

5.1. Κατὰ τὴν περιγραφὴν προσώπων χρησιμοποιούνται οἱ ἀκόλουθοι περιφραστικοὶ τύποι μὲ τὴν μετοχὴν ἔχων ἢ ἔχουσα :

88, 19 : *ὀδόντας ἔχων μεγάλους*. 91, 10 : *μεγάλους ἔχουσα ὀφθαλμούς*¹. 101, 18 : *κεκολλαϊσμένα*² ἔχουσα βλέφαρα. Τὴν ἔκφρασιν χρησιμοποιεῖ μόνον ὁ Μαλάλας. Ὁ Τζέτζης εἰς τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν τῆς Βρισηίδος (βλ. Τὰ πρὸ Ὀμήρου 355 κ.έξ.) δὲν χρησιμοποιεῖ τὸν χαρακτηρισμόν.

Χολλαῖζω ἢ *χολαῖζω* (βλ. *Χολᾶς*) σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ *στιμμίζω*, *στιβίζω*, ἐκ τῆς λ. *σίμμι*³.

105, 16 : (*Ἐλενος*) : *οἰνοπαεῖς τοὺς ὀφθαλμούς ἔχων*⁴.

Τὸ ἐπίθ. *οἰνοπαῆς* ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸν Μαλάλαν. Ἐκ τῶν μιμητῶν αὐτοῦ χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν μόνον ὁ Ἰσαάκιος 85, 20. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ λ. *οἰνοπαῆς* ἔχει ἄμεσον ἔτυμολογικὴν συγγένειαν μὲ τὸ ὀμηρικὸν *οἶνωψ*⁵. *Οἰνοπαῆς* σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ *οἶνωπός*, ἐπίθετον ἀπαντώμενον ἤδη εἰς τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς. Εἰς τὸν Ψευδο-Ἀριστοτέλην, Φυσιογνωμονικὰ 812b 6, χρησιμοποιεῖται τὸ πρῶτον ἢ ἔκφρασις *οἶνωποι ὀφθαλμοί* : *οἷς δὲ οἶνωποί, μάργοι ἀναφερέται ἐπὶ τὰς αἰγας*. Ἡ χειρόγραφος παράδοσις δὲν ἀφίνει περιθώρια ἀμφιβολιῶν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἐπίθ. *οἶνωπός*. Ὁ Gesner ἐν τούτοις ἐπέφερε τὴν ἀτυχῆ διόρθωσιν *αἰγωπός*, τὴν ὁποίαν δέχεται καὶ ὁ Förster⁶. Ἡ γραφὴ *αἰγωποι* εἶναι ἐντελῶς ἀδικοιολόγητος, καθ' ὅσον εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κείμενον γίνεται μνεῖα ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τῶν διαφόρων χρωμάτων τῶν ὀφθαλμῶν. Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν κόμην⁷.

106, 12 : (*Ἀνδρομάχη*) : *γελασίνας ἔχουσα ἐν ταῖς παρειαῖς*. Ὁ Ἰσαάκιος 86, 18 γράφει *γελασίνας ἔχουσα τὰς παρειὰς* ὁ δὲ Τζέτζης, Τὰ μεθ' Ὀμηρον 369 :

1. Σύγκρ. *μεγαλόφθαλμος*, ἔ.ἀ., σελ. 29.

2. Ἡ διόρθωσις εἰς *κεκολλαϊσμένα* (βλ. κριτικὸν ὑπόμνημα τῆς ἐκδ. Dindorf) δὲν εἶναι ὀπωσδήποτε ἀπαραίτητος.

3. Πρόκειται περὶ τοῦ ὀρυκτοῦ ἀντιμονίου ἐκ τοῦ ὁποῦ παρεσκευάζετο μέλανα χρωστικὴ οὐσία πρὸς βαφὴν τῶν βλεφάρων ἢ τῶν ὀφρύων. Ἡ συνήθεια αὕτη ἦτο εὐρέως διαδεδομένη εἰς τὴν Ἀνατολήν.

4. 259, 23 : *ἔχων οἰνοπαεῖς ὀφθαλμούς*. 256, 5. 280, 11. 301, 20 : *οἰνοπαῆς τοὺς ὀφθαλμούς*.

5. Βλ. Ἰλιάς 2. 613 : ἐπὶ οἶνοπα πόντον.

6. Βλ. *Scriptores physiognomonici*, τόμ. 1, σελ. 76, 16, βλ. καὶ τὸ κριτικὸν ὑπόμνημα.

7. Βλ. *Anonymi, De physiognomonica liber* εἰς Förster, ἔ.ἀ., τ. 2, σ. 24, 4 : *capilli subnigri, quos Graeci οἶνωποὺς dicunt*.

παρήια δ' εἶχε γελῶντα. Ἡ λ. γελασίμαι, ὀρθώτερον γελασίμος, πληθ. γελασίμοι¹ ἀπαντᾶται σπανίως (βλ. Liddell-Scott-Jones). 257, 7/8 : ὑπογελῶντα ἔχων τὸν χαρακτηῖρα. 269, 3/4 : βαθεῖς ἔχων ὀφθαλμούς. 392, 9 : ἐν τῷ δεξιῷ ὀφθαλμῷ ἔχων τὴν κόρην γλαυκὴν καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ μέλαιναν.

5.2. Εἰς τὰς ἀκολούθους περιπτώσεις παρατηρεῖται ἐπίσης ἀπόκλισις τοῦ κανόνος παραθέσεως μεμονωμένων ἐπιθέτων. Αἱ ἐκφράσεις ὅμως αὗται εὐρίσκονται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐκάστοτε περιγραφῆς, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἀλλοιοῦται ἡ εἰκὼν τῆς κατὰ παράταξιν καταγραφῆς ἐπιθέτων :

91, 11 : φοβερὸν θέαμα εἰς γυναῖκας. 106, 17 : μάντις ἀκριβῆς τὰ πάντα προλέγουσα. 257, 8/9 : ὑπὸ πνεύματος ἁγίου ἐνθουσιαζόμενος. 392, 10 : τὸ δὲ γένειον αὐτοῦ πυκνῶς ἐκείρετο.

5.3. Κοσμητικὰ ἐπίθετα χρησιμοποιεῖ ὁ Μαλάλας μόνον ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ οὐσ. πολεμιστῆς ὡς ἅπαξ λεγόμενον².

104,1 : (Ἰδομενεὺς) ἀπονενοημένος πολεμιστῆς· βλ. Ἰσαάκιος 83, 12.

105, 19 : (Τρωῖλος) ἰσχυρὸς πολεμιστῆς· συγκρ. Ἰσαάκιος 85, 23.

104, 12 : (Πύρρος ὁ καὶ Νεοπτόλεμος) πικρὸς πολεμιστῆς· (Ἰσαάκιος 84, 2).

104, 8 : (Αἶας) τολμηρὸς πολεμιστῆς. Ἰσαάκιος 83, 19 : πολεμιστῆς τολμηρός.

105, 11/12 : (Ἐκτωρ) φοβερὸς πολεμιστῆς· βλ. Ἰσαάκιος 87, 17.

5.4. Δοτικὴ ἢ Αἰτιατικὴ τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς εὐρίσκεται εἰς ἀρκετὰς περιπτώσεις³. 88,16 : τῆ . . . θεά τελεία. 88,18 : τῆ θεά τέλειος. 88, 19 : σπανὸς τὸ γένειον. 106, 14/15 : (Κασσάνδρα) ἀνδροειδῆς τὴν πλάσιν⁴.

5.5. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν βαθμῶν τοῦ ἐπιθέτου ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ Μαλάλας ἀποφεύγει καθ' ὅλοκληρίαν τὸν συγκριτικὸν βαθμὸν. Οὗτος χρησιμοποιεῖ μόνον τὸν ἀπόλυτον ὑπερθετικὸν βαθμὸν : 246,7 : γαληνότητος. 301, 21 : (πάνυ) δριμύτατος.

Συνήθως χρησιμοποιεῖται ὁ θετικὸς βαθμὸς τοῦ ἐπιθέτου + πάνυ, συνολικῶς ἑπτὰ φορές⁵. 105, 10 : πάνυ εὔοργος. 106, 19 : λευκὴ πάνυ.

Ὁ περιφραστικὸς σχηματισμὸς τοῦ ἀπολύτου ὑπερθετικοῦ διὰ τοῦ ἐπιρρήματος πολὺ καὶ τὸν θετικὸν βαθμὸν τοῦ ἐπιθέτου χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ Μαλάλα (ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν) δύο φορές :

1. Εἰς τὸ Λεξ. Σούδα ἀναγιγνώσκομεν : Γελασίμοις· γραμμαῖς ταῖς ἐκ τοῦ γελᾶν γινομέναις.

2. Διὰ τὴν ἐκφρασιν τοξότης εὔστοχος βλ. ἀν. σελ. 26.

3. Διὰ δοτ. τοῦ κατὰ τι βλ. 103, 5. 105, 7. 225, 16. 256, 4. 269, 2. 291, 6. 293, 4. 306, 11. 425, 5. Δι' Αἰτιατικὴν τοῦ κατὰ τι βλ. 256, 4/5 (= 2. 0, 10. 306, 10). 257, 5/6 (= 299, 13/14. 301, 20/21. 392, 8. 425, 7). 291, 8 = 367, 8. 311, 6. 313, 5.

4. Σύγκρ. Ἰσαάκιος 86, 20 : ἀνδρώδης τὴν πλάσιν. Ἡ κατάλ. -ειδῆς εὐρίσκεται πολλάκις εἰς τοὺς Ἀττικιστάς, βαθμηδὸν ὅμως ἐξαλείφεται καὶ τὴν θέσιν τῆς λαμβάνει ἡ κατάλ. -ώδης (βλ. W. Schmid, Der Atticismus in seinen Hauptvertretern, 4 τόμοι + 1 τόμος λέξεων. Stuttgart 187-197, τόμ. 4, σ. 69. Ἀνατύπωσις Hildesheim 1964). Ὁ Τζέτζης., Τὰ μεθ' Ὀμηρον 370 γράφει ἀνδρόμοιος.

5. 219, 6. 20, 11/12. 302, 6. 354, 21. 392, 7.

106, 21 : (Πολυζένη) *ώραία πολύ*¹. 282, 17 : (Ἀντωνῖνος Βῆρος) : *καταγύ-
ναιος πολύ*.

5.6. Μίαν μόνον φοράν ἀπαντᾶται παρομοίωσις κατὰ τὰς περιγραφὰς προσώ-
πων. 91, 9 : (Ἐλένη) *λευκή ὡς χιών*².

5.7. Ἐκ τῶν πολλῶν ἰδιορρυθμιῶν τοῦ Μαλάλα ἀναφέρομεν ἐνδεικτικῶς μερικὰ
χαρακτηριστικὰ παραδείγματα :

298, 20 : *μικρὸν ὑπότραυλος* (ἀντὶ *μικρὸν τραυλὸς ἢ ὑπότραυλος*).

301, 21 : *πάνυ δριμύτατος* (ἀντὶ *πάνυ δριμύς ἢ ἀπλῶς δριμύτατος*).

Ἐκφράσεις ὅπως : *δυνατὸς ἐν ἰσχύι* (105, 10) ἢ 225, 16 : *τῇ θεᾷ ὑπῆρχε
κονδοειδῆς* (σύγκρ. 425, 5 : *τῇ ἰδέᾳ κονδοειδῆς*· καὶ μόνον τὸ ἐπίθ. *κονδοειδῆς* χα-
ρακτηρίζεται ὡς βαρβαρισμὸς) δίδουν μίαν κάθε ἄλλο παρὰ ἐπαινετικὴν εἰκόνα τοῦ
ὑφους τοῦ Μαλάλα. Ἀναλόγους σχηματισμοὺς εὐρίσκομεν ἐν ἀφθονίᾳ εἰς ὄλους σχε-
δὸν τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς³.

Ὁ K. Wolf κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν εἰς τὸν Μαλάλαν ἀπαντωμένων ἐπιθέτων
(ἔ.ἀ. Μέρος πρῶτον, σ. 28-36) καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οὗτος γράφει
ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς δημώδους γλώσσης. Ἡ ἔρευνα ὅμως τῶν εἰς τὰς περιγραφὰς
προσώπων ἀπαντωμένων ἐπιθέτων κατέδειξεν ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον. Ὁ ἴδιος ὁ Wolf
(σ. 29) τονίζει ὅτι εἰς ἓνα «λαϊκὸν συγγραφέα», ὡς εἶναι ὁ Μαλάλας, θὰ ἀνέ-
μενέ τις σωρείαν δικαταλήκτων ἐπιθέτων, τὰ ὅποια ἀργότερον ἔλαβον νέαν κατά-
ληξιν διὰ τὸ θηλυκόν, διεπίστωσε δὲ ὅτι ὁ Μαλάλας χρησιμοποιοεῖ ἀρκετὰ τριγενῆ
καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα γνωστὰ ἤδη ἀπὸ τὴν κλασσικὴν ἐποχὴν⁴.

Ἡ προτίμησις ὠρισμένων συνθέτων καθιστᾷ φανερόν ὅτι ὁ Μαλάλας προσπαθεῖ νὰ
ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰ πλαίσια τῆς λαϊκῆς γλώσσης. Οὕτω π.χ. ἀντὶ τῆς ἡδῆ εἰς τοὺς
παπύρους τοῦ 3ου π.Χ. αἰ. ἀπαντωμένης λέξεως *στρογγυλοπρόσωπος* χρησιμοποιοεῖ
οὗτος τὰς σπανίας — προφανῶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου δημιουργηθείσας — λέξεις *στρογγύ-
λοπις ἢ στρογγυλόπις*! Τὸ ἡδῆ ἀπὸ τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς καὶ μέχρι σήμερον χρησι-
μοποιούμενον ἐπίθ. *μελανόφθαλμος* ἀποφεύγει ὁ Μαλάλας, ἀντ' αὐτοῦ δὲ χρησιμο-
ποιοεῖ τὴν λέξιν *μελάγκορος*. Ἀντὶ τοῦ δημωδεστέρου *πυρρότριχος* (βλ. Θεοκρ. 8, 3)
χρησιμοποιοεῖ τὸ λόγιον *πυρρόθριξ*. (Ἀντιθέτως *μακρόρινος* καὶ ὄχι *μακρόρις ἢ
μακρόριν* κ.τ.δ.). Μίαν φοράν γίνεται χρῆσις τῆς ἀχρήστου λέξεως *λεπτακινός* ἀντὶ
τοῦ συνήθους ἐπίθ. *λεπτός*. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὅποιο ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ τονί-
σωμεν εἶναι τὸ πλῆθος τῶν διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν Μαλάλαν ἀπαντωμένων ἐπι-
θέτων, πολλὰ τῶν ὁποίων προφανῶς ἐδημιούργησεν ὁ ἴδιος. Μὴ ἔχων δὲ ὡς μη-
τρικὴν τοῦ γλῶσσαν τὴν ἑλληνικὴν ἠδύνατο μὲ σχετικὴν εὐκολίαν νὰ δημιουργῇ νέας

1. Ὁ Ἰσαάκιος εἰς τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν (βλ. 87, 5) γράφει ἀπλῶς «ώραία». Οἱ
μιμηταὶ τοῦ Μαλάλα ἀποφεύγουν τὴν λαϊκὴν αὐτὴν ἔκφρασιν.

2. Βλ. *Κεδρημός*, τόμ. 1, σ. 217, 20 : *λευκή ὡσεὶ χιών*.

3. Σύγκρ. *Κ. Μανασσῆ*, Σύνοψις ἱστορικῆ 2065 : *πύργος εὐπυργος*. 5037 : *βίος τρυφερόβιος*.

4. Ἐνταῦθα ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ λ. *φιλόγελος* δὲν ἀνήκει εἰς τὰ ἀττικόκλιτα,
ὅπως ἀναφέρει ὁ Wolf.

λέξεις, αἱ ὁποῖαι, κατὰ τὴν πλειονότητά των, προσέκρουον ἀσφαλῶς καὶ προσκρούουν εἰς τὸ κοινὸν γλωσσικὸν αἴσθημα. Αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησεν, δὲν εὖρον ἀρκετοὺς μιμητάς. Ἀκόμη καὶ ὁ Ἰσαάκιος καὶ ὁ Τζέτζης, οἱ ὁποῖοι τυφλῶς ἀντιγράφουν τὸν Μαλάλαν, ἀποφεύγουν τὴν χρῆσιν ἀρκετῶν ἐκ τῶν λέξεων αὐτῶν.

Κατὰ τὸν C. Wagener (ἐ.ἀ. σ. 108 κ.ἐξ.) ὑπάρχουν δύο ἐρμηνεῖαι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ πλῆθος τῶν διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν Μαλάλαν ἀπαντωμένων ἐπιθέτων : ἢ μετέφρασεν ἀπλῶς εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς του τὰς ἐκφράσεις τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ Δίκτυος ἢ — τὸ πιθανώτερον — προσήρμοσεν οὗτος εἰς τὸ ἰδικόν του γλωσσικὸν αἴσθημα τὰ ἀντίστοιχα ἐπίθετα, τὰ ἀπαντῶμενα εἰς τὴν λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Δίκτυος. Ἡ πρώτη ἄποψις φαίνεται νὰ εἶναι ἀπίθανος. Ἡ δευτέρα ἐρμηνεία, συνδυαζομένη μὲ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Μαλάλας, ἀνεξαρτήτως τῶν πηγῶν τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ, εἶχε τὴν τάσιν τῆς γλωσσοπλαστίας (νέαι λέξεις εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ καὶ εἰς τὰς μὴ περιγραφὰς προσώπων) δίδει νομίζομεν μίαν ἱκανοποιητικὴν λύσιν εἰς τὸ ὅλον θέμα.

Τέλος, τὰ διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν Χρονογραφίαν τοῦ Μαλάλα ἀπαντῶμενα ἐπίθετα (ἢ κατ' ἐξάίρεσιν οὐσιαστικά) κατὰ τὴν περιγραφὴν προσώπων εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

ἀγκυλόρινος, ἀναφάλας, ἀνθηροπρόσωπος, ἀνθηρόχειλος, ἀσσόκουρος, γενηίτης, γρουπόρυγχος, δρόμαξ, εὔμασθος, εὔστηθος, εὐχαράκτηρος, καλλίμασθος, καμπυλόρινος, καταγύναιος, κάτοφρος, κονδοειδής, κονδόθριξ, λεπτόρινος, λεπτοχαράκτηρος, μακρόρινος, μακροχαράκτηρος, μάκροψις (μακρόψις), μεγαλοπώγων, μελάγκορος, μικρόμασθος, μικρόπους, μικρόσιμος, ξανθοαρχιγένειος, ξάνθοφρος, ξήροψις, ὀγκόμασθος, παχύρινος, περιγόργος, πλάτοψις (πλατόψις), στρεβλόρινος, στρεβλόστομος, στρογγύλοψις (στρογγυλόψις), τελειοπώγων, τρακταῖσθής. Βλ. καὶ γελασίνας ἔχουσα ἐν ταῖς παρειαῖς, κεχολλαῖσμένα ἔχουσα βλέφαρα, οἰνοπαῆς τοὺς ὀφθαλμούς.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΗΣ

ZUSAMMENFASSUNG

Die unter dem Titel « Bemerkungen über die Adjektivbildung in der Personenbeschreibung bei Malalas » vorliegende Untersuchung versucht in historischer Betrachtungsweise eine Antwort auf die Frage zu geben, wo Malalas hinsichtlich der Entwicklung von Wortbildung und -flexion der Adjektive steht. Am Anfang ist ein kurzer Überblick über die heutige Malalas-Forschung gegeben, wobei das Hauptgewicht auf die sprachlichen Probleme gelegt worden ist. Weil sich die Arbeit nur mit den in den typisierten asyndetischen Personenbeschreibungen zu findenden Adjektiven auseinandersetzt, erschien eine Konfrontation mit dem Problem der Eigentümlichkeit der Porträtsbeschreibung als literarisches Phänomen — wenn auch in grossen Zügen — notwendig zu sein. Das Problem, ob Malalas der Erfinder der Per-

sonenbeschreibung ist (dies muss allerdings von Anfang an verneint werden) als auch das Verhältnis zwischen Malalas und Diktys ist unter Berücksichtigung der bis jetzt erschienenen Literatur eingehend diskutiert worden. Es ist mit grosser Wahrscheinlichkeit anzunehmen, dass Malalas aus dem Diktysgut seine Personenbeschreibungen schöpft, vermutlich auch aus anderen Quellen, wie z.B. aus den apokryphen Apostelgeschichten, wobei er selbst neue Akzente gesetzt hat, so dass er bei den späteren Byzantinern, vor allem bei Isaak Porphyrogenetos und bei Tzetzes als Vorbild galt.

Die Hauptarbeit gliedert sich in drei Teile :

Im ersten Teil werden die einfachen Adjektive klassifiziert. Hier war es nicht notwendig, auf alle Adjektive einzugehen, da sie grösstenteils bei Homer und bei den Klassikern zu belegen sind.

Im zweiten und aufschlussreichsten Teil sind die zusammengesetzten Adjektive nach grammatischen und inhaltlichen Gesichtspunkten gegliedert worden. Es haben sich folgende Gruppierungen dabei herauskristallisiert: Adjektive 1) aus zwei nominalen Bestandteilen. 2) aus Pronomen und Nomen. 3) Adjectiva privativa mit a- 4) mit nominalem und verbalem Bestandteil: a) der nominale Bestandteil wird vorangestellt und vom verbalen regiert. b) der verbale Bestandteil wird vorangestellt. 5) mit Präpositionen gebildet: a) die direkt von verba composita abgeleiteten Adjektive. b) aus Präposition und nominalem Bestandteil gebildeten Adjektive. 6) Partizipien anstelle von Adjektiven. 7) Adjektive mit mehr als zwei Gliedern.

Hier ist genau angegeben, welche Eigenschaften oder Eigenschaftsgruppen Malalas heranzieht. Neubildungen, Hapax Legomena, Archaismen sowie semantischen Problemen ist besondere Aufmerksamkeit gewidmet worden. Zur besseren Illustration der wichtigsten Adjektive sind vor allem Isaak und Tzetzes herangezogen.

Im dritten Teil sind stilistische Fragen erörtert, wie z.B. Art und Weise der Adjektivverknüpfung, das Problem des Epitheton kosmetikon, Akkusativ bzw. Dativ der Beziehung, periphrastische Sätze, die « Komparative » des Adjektivs u.a. Schliesslich ist eine Auswahl von sprachlichen bzw. stilistischen Merkwürdigkeiten getroffen.

Die von K. Wolf vertretene Auffassung, dass Malalas bei der Adjektivbildung unter dem Einfluss der Volkssprache geschrieben hat, ist aus einer neuen Dimension heraus gesehen. Niemand zweifelt daran, dass Malalas die Volkssprache verwendet. Bei der Betrachtung der Adjektive in den Personenbeschreibungen jedoch kann man — trotz mancher Vulgarismen — (vgl. etwa die Umschreibung der Superlativform mit einem Adjektiv + πολλῶ) nicht zu einem solchen Schluss kommen. Malalas wählt mit grosser Sorgfalt die jeweiligen Adjektive aus; man weiss aber nicht, ob er seine Vorbilder nachahmt oder einige lateinische Adjektive ins Griechische übersetzt hat. Eines steht jedoch fest: Malalas hat eine grosse Anzahl von Adjektiven neugebildet, von

denen viele den nicht gebürtigen Griechen leicht verraten. Ein Grieche hätte manche mixobarbarische Neubildungen nicht vorgenommen wie beispielsweise *ἀσσόκουρος*, *γρυπόρυγχος*, *μικρόσιμος*, *κονδοειδής*, um nur ein paar davon zu nennen.

Es sind insgesamt zweiundvierzig solche Neubildungen bzw. Adjektive, die zum ersten Mal bei Malalas zu bezeugen sind, verzeichnet (s. S. 37) und möglichst genau untersucht worden. Einige davon sind der Aufmerksamkeit der Lexikographen entgangen oder nicht ins rechte Licht gerückt worden. Hiermit soll ein kleiner Beitrag zur frühbyzantinischen Wortforschung geleistet worden sein.

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ

ἀγαθός	: 267,13.	εὐειδής	: 277,19.
ἀγκυλόρινος	: 106,7.	εὐήλιξ	: 104,9. 105,20. 280,9.
ἀγράμματος	: 410,8.	εὐθετος	: 103,20. 104,3. 105,15. 243,8. 314,10.
ἀνακαθήμενος	: 256,6.	εὐθώραξ	: 104,9. 105,13. 290,8.
ἀναφάλας	: 106,4. 256,4. 301,19. 304,9. 425,6.	εὐκέφαλος	: 104,1.
ἀνθηροπρόσωπος	: 250,16. 257,7. 425,7.	εὐκίνητος	: 106,1.
ἀνθηρόχειλος	: 106,21.	εὐμασθος	: 91,8. 106,10.
ἀπλόθριξ	: 105,18. 225,17. 243,9. 250,17. 258,17. 262,8. 290,8. 295,18. 298,19. 299,13. 302,4. 302,17. 303,6. 311,6. 367,8.	εὐμετάβλητος	: 256,7.
ἀρχιγένειος	: 105,16. 105,21. 243,9. 283,4.	εὐμήκης	: 104,3. 243,8. 282,15.
ἀσκητική	: 106,17.	εὐμορφος	: 250,16. 410,8. 425,6.
ἀσσόκουρος	: 302,5.	εὐογκος	: 246,6. 277,18.
ἀσφαλής	: 106,7.	εὐόμιλος	: 106,9. 257,8.
βαρύφωνος	: 105,12.	εὐόφθαλμος	: 103,5. 103,20. 104,4. 105,8. 105,13. 105,18. 105,21. 106,8. 106,11. 106,15. 225,17. 232,12. 259,6. 267,11. 281,23. 282,16. 291,7. 299,13. 302,5. 303,7. 311,7. 314,10.
γενήϊτης	: 282,17.	εὐοφρυς	: 91,9. 106,11.
γενναῖος	: 104,3. 105,14. 258,9. 258,17. 298,4.	εὐπάρειος	: 106,20.
γλαυκή	: 100,8.	εὐπώγων	: 103,17. 105,12. 105,14. 106,4. 256,6. 257,7. 281,23. 303,7. 312,9.
γλαυκός	: 259,5. 262,13. 306,11.	εὐρινος	: 91,9. 100,18. 101,17. 104,1. 104,4. 104,7. 104,10. 105,11. 105,18. 105,21. 106,4. 106,8. 106,10. 106,15. 106,20. 225,17. 250,16. 257,6. 280,10. 298,5. 302,18. 303,7. 311,7. 313,6. 410,7. 425,6.
γλαυκόφθαλμος	: 246,6. 277,19.	εὐσεβής	: 106,5.
γλυκὺς	: 257,8.	εὐσθενής	: 88,18. 104,6. 105,20. 311,6.
γοργή	: 106,13.	εὐσχυλτος	: 104,12. 299,19.
γρυπόρυγχος	: 258,10.	εὐστηθος	: 106,3. 259,5. 283,3. 291,7. 302,17. 314,9)10. 410,7. 425,5.
δασυπώγων	: 104,1. 104,7. 105,19. 250,17. 259,6. 267,12. 277,19. 295,13. 295,19. 298,5. 302,5. 314,10.	εὐστολος	: 88,17. 91,8. 101,17. 106,10. 280,9. 392,7.
δειλός	: 106,2. 106,7. 256,7. 259,6. 295,19.	εὐσωμος	: 267,12.
διμοιριαία	: 106,10.		
διμοιριαῖος	: 102,20. 105,13. 232,12. 259,5. 267,11. 277,18. 298,18. 299,12. 301,11. 302,4.		
δόλιος	: 106,7.		
δρόμαξ	: 105,19.		
ἐλλόγιμος	: 106,1. 106,7. 277,20. 301,12. 311,7. 354,22.		
ἐπίρινος	: 290,8.		
εὐγενής	: 105,11. 106,16.		

εϋτακτος	: 250,17.	262,12. 280,9. 281,22.
εϋτράχηλος	: 106,12. 106,16.	283,3. 298,18. 301,19.
εϋχαράκτηρος	: 91,9.	302,17. 304,9. 312,9.
εϋχαρής	: 91,10. 106,1. 106,13.	425,6.
	106,21.	λευκόχρως : 277,18.
εϋχρως	: 262,8. 295,13 (εϋχρως: 243,9).	λευκόχρως : 257,7. 258,9. 295,8.
ἠθικός	: 257,8.	μακρή : 101,17. 106,19.
ἦσυχος	: 106,9. 106,16. 277,19. 313,6. 316,5.	μακρόρινος : 105,8. 105,16. 256,6. 267,12. 281,23. 291,7. 299,13.
θαυματουργῶν	: 256,8.	μακρὸς : 104,6. 105,10. 105,15. 106,6. 250,15. 258,9.
θεοφιλῆς	: 316,5.	262,8. 262,12. 269,2.
ἱερατικός	: 277,20 (ἱερατικὴ : 106,17).	290,7. 290,12. 299,18. 303,6. 306,10. 311,6. 313,5. 316,5. 367,7.
ἱερός	: 283,4.	μακροχαράκτηρος : 106,12.
ἰσχυρός	: 104,1. 105,15. 106,3. 106,5.	μάκροψις : 246,7. 299,12. 303,6.
καθαρία	: 106,19. 354,22.	μακρόψις : 88,17. 104,7. 106,1.
καλλίμασθος	: 101,17.	μανικός : 258,10.
καλλίφωνος	: 91,10.	μεγαλοπῶγων : 291,8.
καλὸς	: 105,7.	μαγαλόστομος : 106,1. 295,8.
καμπυλόρινος	: 314,11.	μεγαλόφθαλμος : 101,18. 103,17. 104,10. 106,19. 250,16. 290,8. 295,19. 298,5.
καταγύναιος	: 104,8.	μεγαλόψυχος : 103,19. 104,5. 104,8. 243,10. 291,8. 298,5. 298,20. 299,19. 304,9. 313,7. 316,5. 325,10. 342,9. 425,8.
κατεσταλμένος	: 105,9.	μέγας : 105,7. 105,18.
κάτοφρος	: 106,1.	μελάγκωρος : 103,18. 105,21. 106,15. 295,19.
κονδοειδής	: 100,17. 103,17. 105,4. 106,3. 106,14. 219,5. 246,6. 257,5. 259,22. 281,22. 295,7. 295,18. 301,19. 302,17. 304,8. 312,8.	μελάγχρως : 88,18. 103,5. 103,20. 104,3. 105,10. 105,14. 232,12. 267,12. 269,3. 291,7. 298,4. 299,13. 303,8. 311,7.
κονδόθριξ	: 88,18. 232,13. 256,4. 262,9. 262,13. 269,3. 281,22. 282,16. 301,12. 392,7.	μελάγχρως : 282,16. 302,5.
λεπτακινὸς	: 232,12.	μελάνθριξ : 103,6. 104,4. 104,7. 105,19. 105,21. 106,20. 314,10.
λεπτῆ	: 100,18. 106,10.	μελίχρως : 106,8.
λεπτόρινος	: 103,5. 301,12.	μελίχρως : 104,6. 105,18. 290,13.
λεπτὸς	: 104,9. 106,6. 225,17. 250,16. 262,8. 262,12. 281,22. 291,6. 295,18. 299,12. 299,18. 301,11. 303,6. 306,10. 313,5.	μικρόμασθος : 100,18.
λεπτοχαράκτηρος	: 103,6. 243,9. 269,3. 281,23. 290,13. 303,7.	μικρόπους : 106,16. 106,21.
λευκῆ	: 100,8. 100,18. 101,17. 106,14.	μικρόσιμος : 106,20.
λευκὸς	: 103,17. 104,10. 105,4. 105,15. 105,20. 106,4. 106,6. 246,7. 256,5.	μικρόφθαλμος : 106,6. 243,9. 258,18. 262,9. 295,9. 299,19.
		μιξοπόλιος : 302,18. 303,7. 313,5.

μυστική	: 219,6.	πυρρόχρους	: 105,7.
ξανθοαρχιγένειος	: 104,11.	σιμὸς	: 283,3. 295,7. 312,9.
ξανθόκομος	: 100,18.	σκιφός	: 295,20.
ξανθός	: 105,15. 106,6. 262,13.	σπανός	: 262,8. 304,9. 313,6.
ξάνθοφρος	: 104,11.	στραβός	: 104,6. 105,11.
ξήροψις	: 306,10.	στρεβλόρινος	: 103,18. 282,16. 295,13.
ὀγκόμασθος	: 106,16.	στρεβλόστομος	: 298,20.
ὀλοπόλιος	: 250,17. 290,9. 291,8. 299,19. 301,12. 410,7.	στρογγύλοψις	: 392,7. 425,6.
ὀξύχολος	: 256,6.	στρογγυλόψις	: 100,8. 104,11. 106,14.
ὀπισθόκομος	: 101,18. 106,11. 106,20.	σύνοφρος	: 101,17. 104,3. 105,8. 256,6. 257,6. 290,13.
ὀργίλος	: 243,10. 259,23. 291,9. 312,9. 314,11. 349,9.	σώφρων	: 88,17. 349,9.
οὐλή	: 106,11. 106,16.	τελεία	: 88,17. 91,8. 100,9. 106,8.
οὐλόθριξ	: 91,9. 101,18. 103,18. 104,1. 104,7. 282,16. 290,13. 291,7. 295,14. 298,5. 304,9. 312,9.	τελειοπώγων	: 311,7.
οὐλος	: 104,10. 105,11. 232,13. 267,12.	τέλειος	: βλ. τῆ θεᾶ τέλειος (άνωτ. σελ. 35).
παχύρινος	: 306,12.	τολμηρός	: 104,12.
παχύς	: 106,3. 282,15. 301,19. 304,8.	ὑπερήφανος	: 302,18)19.
παχύχειλος	: 302,18.	ὑπόγλαυκος	: 104,10. 105,8. 257,6. 283,3. 298,19. 302,18.
περίγοργος	: 103,19. 243,10.	ὑπόκυρτος	: 105,16. 262,13. 306,12.
πλάτοψις	: 259,23. 283,3. 295,7. 298,19. 302,18. 304,9.	ὑπόξανθος	: 91,10. 100,9. 106,11. 106,15. 298,20.
πλατόψις	: 88,19. 103,18. 105,14. 106,4. 280,10.	ὑπόπυρρός	: 410,7.
πλατύς	: 103,17. 258,17. 312,8.	ὑπόσιμος	: 88,19. 100,9. 105,13. 232,13. 258,18. 295,19. 298,19. 301,20.
πολιός	: 105,8. 259,22. 269,3. 295,18. 367,8.	ὑπόστραβος	: 258,9. 290,13. 312,9.
πολύθριξ	: 104,4. 105,5.	ὑπότραυλος	: 298,20.
πολυῖστωρ	: 106,7.	ὑποφάλακρος	: 295,7. 299,19. 301,11.
προγᾶστωρ	: 259,22. 295,8. 302,4.	ὑπόχλωρος	: 256,5.
προκοίλιος	: 298,19.	φαλακρός	: 257,5. 259,22.
προπετής	: 104,11.	φιλήδονος	: 106,2.
πυρράκης	: 106,3. 259,6. 259,23.	φιλόγελως	: 101,19.
πυρράκης	: 280,11. 302,5.	φιλότιμος	: 106,9. 282,19. 410,8.
πυρρόθριξ	: 104,10.	φρόνιμος	: 104,4. 105,17. 106,5. 256,6. 257,8. 301,12.
πυρρός	: 316,5.	χριστιανός	: 425,8.
		ψελλός	: 105,11. 258,18.
		ώραία	: 106,8.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΙΤΑΛΙΑΣ

“Όταν τὸ θέρος τοῦ 1962 ἀνέλαβα κατ’ ἐντολὴν τῆς Σεβαστῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν νὰ συγκεντρώσω γλωσσικὸν ὑλικὸν ἀπὸ τὰς Ἑλληνοφώνους περιοχὰς τῆς Νοτίου Ἰταλίας, τὰ αὐτόθι ἰδιώματα, διὰ πολλοὺς ἄλλ’ εὐνοήτους λόγους, εὐρίσκοντο ἤδη ἐν πλήρει ὑποχωρήσει. Οἱ φορεῖς τῆς γλώσσης, πού θά ἤμποροῦσαν νὰ δώσουν ὑπευθύνους καὶ ἀκριβεῖς πληροφορίας, ἦσαν, ἰδίως εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Καλαβρίας, ἐλάχιστοι. Εἰς τὸ χωρίον Βουνὶ τῆς Καλαβρίας π.χ. ἔζη εἰς καὶ μόνος, ὁ τότε ἐνενηκοντούτης Ρωμαῖο (Δομένικο Ἀντώνιο), ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καὶ ὁ πολυτιμότερος μεταξὺ ὄλων τῶν πληροφοριοδοτῶν μου.

Πρὸ τῆς καταστάσεως αὐτῆς πρῶτον μου μέλημα ἦτο νὰ εὔρω ἀπὸ κάθε χωρίον τοὺς καταλλήλους συνομιλητάς, οἱ ὁποῖοι θά ἤμποροῦσαν νὰ με βοηθήσουν εἰς τὸ δύσκολον ἔργον τῆς συγκεντρώσεως ἐνὸς τόσον πλουσίου, ἀλλ’ ἰδιορρύθμου διαλεκτικοῦ ὑλικοῦ. Πιστεύω ὅτι τὸ ἐπέτυχα καὶ με τὰ καλύτερα ἀποτελέσματα καὶ αὐτὸ χάρις εἰς τὴν πρόθυμον καὶ συγκινητικὴν συνεργασίαν ὄλων τῶν Ἑλληνοφώνων.

Μὲ βάσιν τὸ Lexicon Graecanicum τοῦ Rohlfs ἀνεζήτησα με ἐπιμονὴν καὶ ὑπομονὴν νὰ διαπιστώσω τὴν χρῆσιν μιᾶς ἐκάστης τῶν πέντε χιλιάδων περίπου λέξεων τοῦ ἐν λόγῳ λεξικοῦ εἰς καθένα ἀπὸ τὰ δεκαπέντε ἑλληνόφωνα χωρία, με τὴν παράλληλον ἐπιδιώξιν νὰ ἔχω σαφῆ ἐκάστοτε, ἀλλὰ διάφορα καὶ κατάλληλα παραδείγματα τῆς ὁμιλουμένης δι’ ἐκάστην ἰδιωματικὴν λέξιν. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τῆς ἐργασίας μου, ἡ ὁποία ἐπανελήφθη ἔκτοτε ἐπὶ δεκαεπτὰ συναπτὰ θέρη, δαπάναις τῆς Ἀκαδημίας ἐν μέρει καὶ τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας ἀφ’ ἑτέρου, τῇ εἰσηγήσει τοῦ γνωστοῦ διὰ τὸ ἔμπρακτον ἐνδιαφέρον του ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων προέδρου αὐτῆς κ. Φιλίππου Στ. Δραγούμη, συνεκεντρώθη ἄφθονον καὶ ἀπηκριβωμένον γλωσσικὸν ὑλικὸν. Εἰς τὰ λήμματα τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Rohlfs προσετέθησαν οὕτω πολλαὶ ἑκατοντάδες ἀθησαυρίστων λέξεων. Ἐπὶ πλέον δὲ πολλαὶ σημασίαι χρήσεως διαφόρων λέξεων, πού ἀγνοοῦνται εἰς τὸ λεξικὸν τοῦ Rohlfs διεπιστώθησαν μετ’ ἀκριβείας καὶ ἡ προσφορά των δὲν θά εἶναι, πιστεύω, μικρὰ διὰ τὴν πληρεστέραν ἀξιοποίησιν τοῦ ὑλικοῦ. Ἐλπίζω ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς καὶ τῶν ἐρευνῶν μου ἐπετεύχθη ἐξ ὀλοκλήρου. Μέγα μέρος τοῦ συγκεντρωθέντος μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1977 ὑλικοῦ ἀπόκειται ἤδη εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐπειδὴ τὸ συγκεντρωθὲν ὑλικὸν πρέπει νὰ τεθῆ τὸ συντομώτερον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐπειδὴ ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας δὲν θά εἶναι πλέον δυνατὸν κατὰ τὸ προσεχὲς μέλλον νὰ ἐλεγχθοῦν ἐπὶ τόπου αἱ τυχὸν ἀπορίαι καὶ νὰ συμπληρωθοῦν τὰ τυχὸν κενά, ἀπεφάσισα νὰ προβῶ εἰς τὴν σύνταξιν ἐνὸς πλήρους Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῶν Ἑλληνικῶν

ιδιωμάτων τῆς Νοτίου Ἰταλίας, εἰς τὴν ἑποίαν ἀσχολοῦμαι ἤδη ἀπὸ τριετίας. Δεῖγμα τῆς ἐργασίας μου αὐτῆς, ἀποτελοῦν τὰ κατωτέρω παρατιθέμενα ἄρθρα.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως μεθόδου δὲν ἀκολουθῶ κατὰ τὴν λημματογράφειαν τοῦ ὕλικου τὸν Rohlfs, ὁ ὁποῖος θέτει ὡς λῆμμα τὴν ἀρχαίαν ἢ Βυζαντινὴν ἢ νεωτέραν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν οἱ ἀκολουθοῦντες ἰδιωματικοὶ τύποι, καὶ ὅπου τοῦτο δὲν καθίσταται δυνατόν, παραθέτει ὑποθετικὸν λῆμμα. Θεωρῶ ἐπιστημονικῶς ὀρθότερον νὰ θέτω ὡς λῆμμα τὸν ἀρχαιότερον ἢ τὸν ἀλωβητότερον τύπον ἐκ τῶν μαρτυρουμένων καὶ ἐν συνεχείᾳ κατὰ φωνητικὴν ἐξέλιξιν τοὺς λοιποὺς ἰδιωματικούς τύπους. Εὐθύς μετὰ τὸ λῆμμα παραθέτω ἐντὸς παρενθέσεως τὸν ἀλωβητότερον τύπον τῆς ἀρχαίας ἢ Ἑλληνιστικῆς ἢ Βυζαντινῆς ἢ νεωτέρας λέξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει τὸ λῆμμα καὶ ἐν ἀνάγκῃ τὸν πιθανώτερον ἀμάρτυρον τύπον.

Εἰς τὸ τυπολογικὸν μέρος ἐκάστου ἄρθρου παραθέτω ἀπὸ τοὺς ἀσυνήθεις τύπους ῥήματος ἢ ὀνόματος τοὺς πλέον κοινούς καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξυπονοοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι τύποι τῶν διαφόρων φωνητικῶν ἀποχρώσεων. Ὡς π.χ. εἰς τὸ ἄρθρον ἀγαπάω δίδω τὸ Ἄπαρ. ἀορ. γαπήσει(ν) καὶ παραλείπω τοὺς τύπους γαπήσει, καπήσει, πὸν προέρχονται ἀπὸ τοὺς μαρτυρουμένους ἐνεστῶτας γαπῶ, καπῶ, διότι ἐξυπονοοῦνται. Ἐπίσης τῆς Μετοχ. ἐνεστ. καὶ ἀορ. παραθέτω τοὺς τύπους γαπῶντα, γαπήσοντα καὶ παραλείπω τοὺς τύπους γαπῶντα, καπῶντα, γαπήσοντα, καπήσοντα κ.έ.ο. Οἱ παραλειπόμενοι διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τύποι φαίνονται εἰς τὸ σημασιολογικὸν μέρος ἐκάστου ἄρθρου, ὅπου διὰ διαλεκτικῶν παραδειγμάτων παρέχεται πληρεστέρα εἰκὼν τῆς μορφολογίας, φωνητικῆς καὶ συντακτικῆς πλοκῆς τῶν ἐν λόγῳ ἰδιωμάτων.

Διὰ τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς φωνητικῆς χρησιμοποιοῦμαι τὰ ἐξῆς στοιχεῖα :

d-d, διὰ τὸ προουρανικὸν λ : πολλὰ > ποd-dά.

ŷ, διὰ τὸ οὐρανικὸν ν : ἀσημένιος > ἀσημέŷο.

ĭ διὰ τὸ οὐρανικὸν λ : ἥλιος > ἥĭιο.

g, διὰ τὸ μεσοουρανικὸν γγ-γκ : ἐγγίζω > vgídζω.

ġ, διὰ τὸ Ἰταλ. g πρὸ τῶν φωνηέντων e, i : gente, giglio.

ĕ, διὰ τὸ tθ : πάντα > πάνĕα.

π̄, διὰ τὸ πh : πάππος > πάπ-π̄ο.

ċ, διὰ τὸ Ἰταλ. c πρὸ τῶν φωνηέντων e καὶ i : cento, circa.

sch, διὰ τὸ τραχὺ ŷ, ὡς τὸ Γαλλ. sch : ŷ-ŷέρω < schέρω.

Ἐπιλογὴ Βιβλιογραφίας¹

ΙΙΑ : Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς τῆς τε κοινῶς ὁμιλουμένης καὶ τῶν ἰδιωμάτων, ἔκδ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

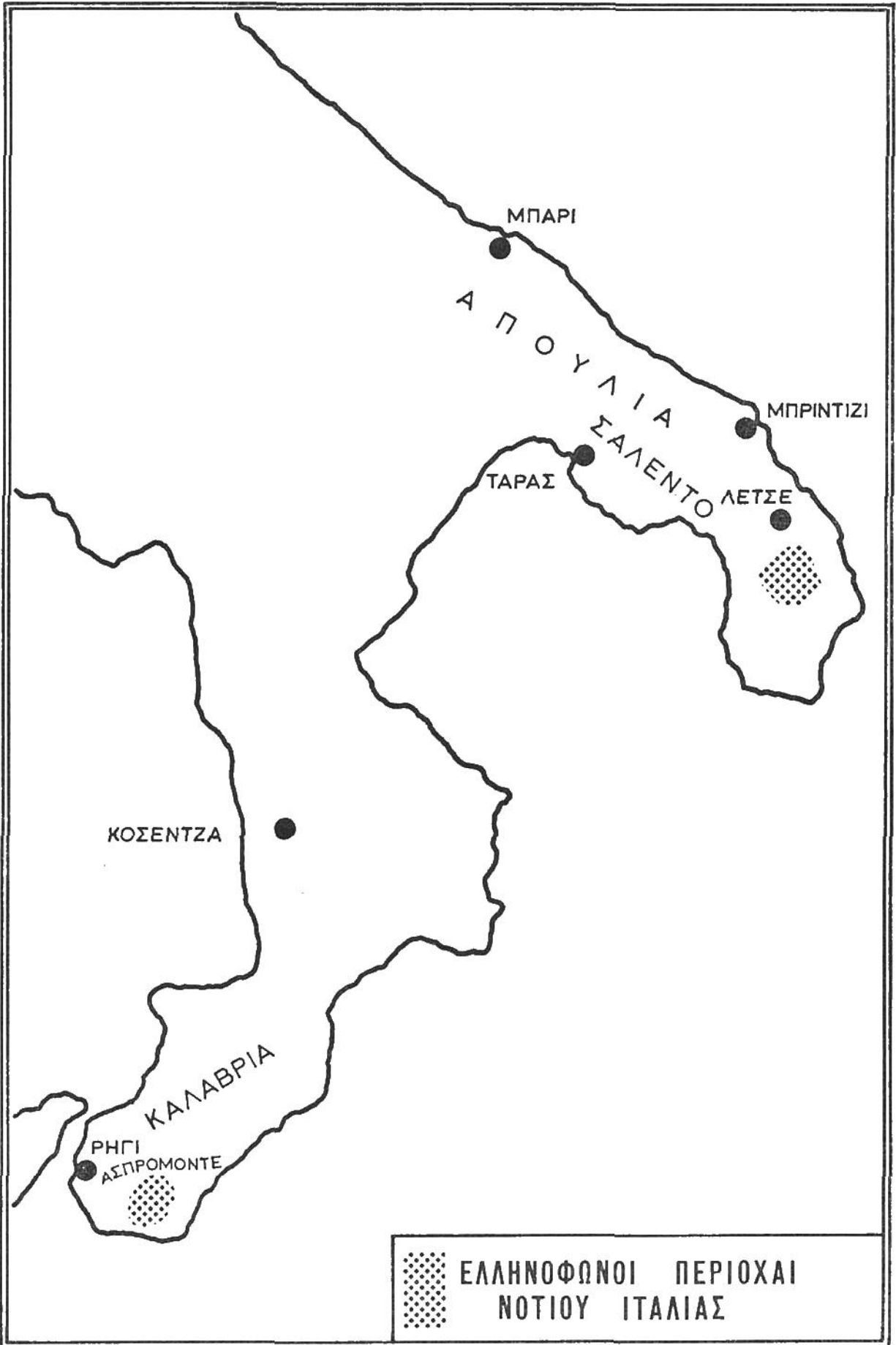
Καλλέρη Ι. Λεξ. Δελτ. : Ἰωάννου Καλλέρη, Ἀνάλεκτα Λεξικογραφικὰ Β'. Λεξικογραφικὸν Δελτίον, τόμ. Θ, Ἀθῆναι (1963), 3-23.

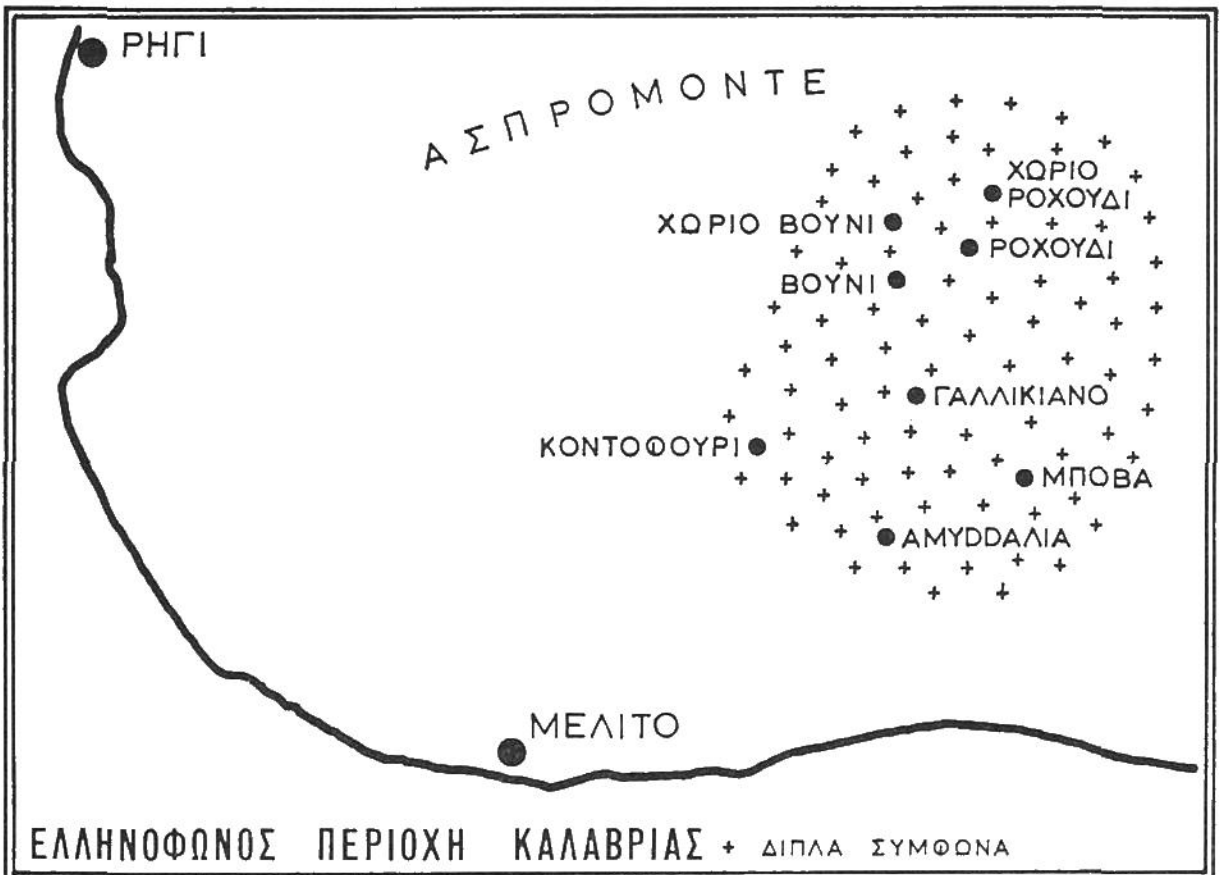
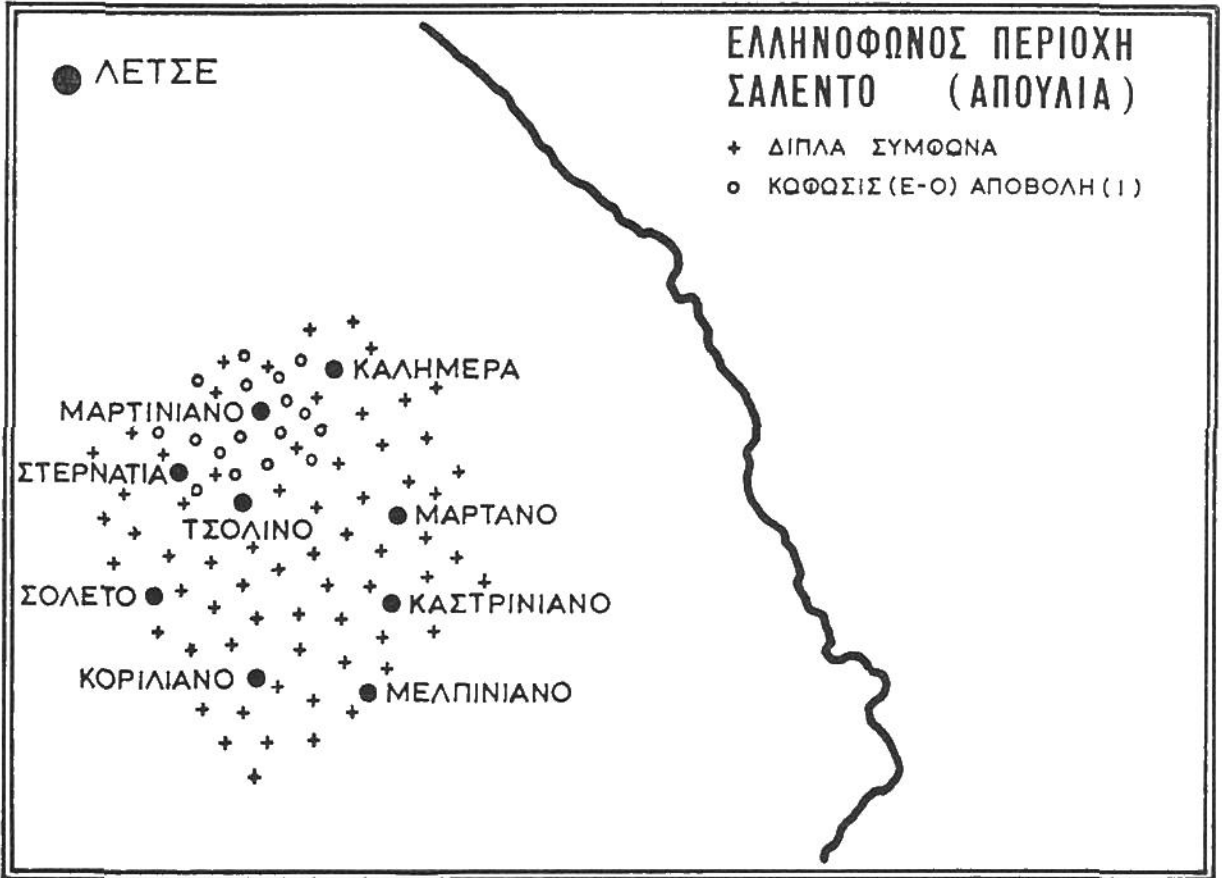
Cantarella : Codex Messanensis Graecus 105, ἔκδ. R. Cantarella, Palermo 1937.

1. Διὰ τὴν βιβλιογραφίαν τῶν Νεοελλήν. ἰδιωμάτων βλ. D. Vayacacos, Le grec moderne, les dialectes Néo-helléniques e le dictionnaire historique de la lanque grecque de l'Academie d'Athènes, Λεξικογραφικὸν Δελτίον IB' (1972), 193-197.

- Καραναστιάση* 'Αν. Λεξ. Δελτ. : 'Αναστασίου Καραναστιάση, 'Ενδιαφέροντα φωνητικὰ φαινόμενα τοῦ ἰδιώματος Μαρτινιάνο Salento ('Απουλία), Λεξικογραφικὸν Δελτίον τόμ. ΙΓ' 'Αθῆναι (1978), σ. 69-82.
- Corp. Gloss.* : Corpus Glossariorum Latinorum ὑπὸ Georgius Coetz, τόμ. VI-VII, Lipsiae 1899.
- Rohlf's Beitr.* : G. Rohlf's, Neue Beiträge zur Kenntnis der Unteritalien Gräzität, München 1962.
- Rohlf's L. Gr.* : G. Rohlf's, Lexicon Graecanicum Italiae inferioris, Tübingen 1964.
- Rohlf's Sprichw.* : G. Rohlf's, Italogriechische Sprichwörter, ἔκδ. Bayerische Akademie der Wissenschaften, München, 1971.
- Rohlf's Gr. Stor.* : G. Rohlf's, Grammatica Storica dei dialetti greci dell' Italia meridionale, München 1977.
- TNC* : Testi neogreci di Calabria, φροντίδι Giuseppe Rossi Taibi - Girolamo Caracausi, Palermo 1959.
- Trincherà* : Fr. Trincherà, Syllabus graecarum membranarum, Neapoli, 1865.
- Tsopanakis A.* : Agapitos Tsopanakis, I dialetti greci dell' Italia meridionale rispetto a quelli neogreci, ἐν «L'Italia Dialettale», vol. XXXI (Nuove Serie, VIII), 1968, σσ. 1-23.
- Φίλτρα* : Φίλτρα, Τιμητικὸς τόμος Σ. Γ. Καψωμένου, Θεσσαλονίκη 1975.

ἀγαπάω (ἀγαπῶ) Καλαβρ. (Βουνι) *γαπάω* Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Κονδοφ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.) — TNC, 210 *ἀγαπῶ* 'Απουλ. (Καλημ. Κοριλ.) *ἀγαπῶ* 'Απουλ. (Κοριλ. Μαρτάν. Σολέτ. Στερν.) *ἀκαπῶ* 'Απουλ. (Κοριλ. Μαρτάν. Στερν.) *γαπῶ* 'Απουλ. (Καλημ. Κοριλ.) *γαπῶ* 'Απουλ. (Καλημ. Καστριν.) *ἐγαπῶ* 'Απουλ. (Καστριν.) *καπῶ* 'Απουλ. (Καστριν. Στερν.) *ἀγαπίδζω* 'Απουλ. (Μαρτάν.) *γαπίδζω* 'Απουλ. (Μαρτάν.) β' πληθ. ἐνεστ. 'Οριστ. *γαπάετε* Καλαβρ. (Γαλλικ. Κονδοφ. Μπόβ. κ.ά.) *ἀγαπουῖτε* 'Απουλ. (Κοριλ. Μαρτάν. Τσολλῖν.) παρατ. *ἐγάπω* Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) *ἀγάπωνα* 'Απουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Σολέτ. Τσολλῖν.) *ἀγάπειγα* 'Απουλ. (Μαρτιν. Στερν.) *ἐγάπην-να* Καλαβρ. (Γαλλικ. Κονδοφ.) ἄορ. *ἐγάπηα* Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Μπόβ. κ.ά.) παρακ. *εἶμαι γαπημένα* 'Απουλ. (Καστριν. κ.ά.) ὑπερσ. *ἤμ-μον γαπήονδα* Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) *εἶχα ἀγαπήσοντα* 'Απουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Σολέτ. Τσολλῖν. κ.ά.) Προστ. ἄορ. *ἀγάπησο - ἀγαπήσετε* 'Απουλ. (Καλημ. Κοριλ. Μαρτάν. Στερν. κ.ά.) *γάπηε - γαπήετε* Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) 'Απαρ. ἄορ. *γαπήσει* Καλαβρ. (Βουνι Κονδοφ. Μπόβ. κ.ά.) *γαπεῖ* Καλαβρ. (Γαλλικ.) Μετοχ. ἐνεστ. *γαπώνδα* Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Κονδοφ. Μπόβ. Ροχούδ. κ.ά.) *γαπώντα* 'Απουλ. (Καλημ. Κατριν. Κοριλ. κ.ά.) ἄορ. *γαπήονδα* Καλαβρ. (Βουνι Κονδοφ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) *γαπήσοντα* 'Απουλ. (Καλημ. Κοριλ. κ.ά.) Μέσ. *γαπέμαι* Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. κ.ά.) *ἀγαπίομαι* 'Απουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. κ.ά.) παρατ. *ἐγαπῶμ-μο* Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Κονδοφ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.)

ἀγαπήαμο Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. κ.ά.) παθ. ἀόρ. ἐγαπήθηνα Καλαβρ. (Βουνί Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) ἐγαπήστημο Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. κ.ά.) ὑπερσ. ἤμ-μον γαπησώνδα Καλαβρ. Γαλλικ. Κονδοφ. Μπόβ. κ.ά.) εἶχα γαπηστώντα Ἄπουλ. (Καλημ. Κοριλ. Μαρτάν. Στερν. κ.ά.) Προστ. παθ. ἀόρ. γάπηθα - γαπηθᾶτε Καλαβρ. (Βουνί Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) Ἄπαρ. παθ. ἀόρ. γαπηθῆ Καλαβρ. (Βουνί Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) γαπηστῆ Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. Στερν. κ.ά.) Μετοχ. παθ. ἀόρ. ἀγαπηθώνδα Καλαβρ. (Βουνί Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) γαπηστώντα Ἄπουλ. (Καλημ. Κοριλ. Μαρτάν. Στερν. κ.ά.) παρακ. ἀγαπημένο -η -ο Καλαβρ. (Βουνί Μπόβ. Ροχούδ. κ.ά.).

Τοῦ ἀρχ. ἀγαπῶ ὁ ἀσυναίρετος τύπος ἀγαπάω. Ὁ τύπος ἐγαπῶ ἀπὸ τοὺς παρωχημένους χρόν. ἐγάπω, ἐγάπησα, βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 231. Ὁ τύπος ἀγαπιδζω ἀπὸ τὸν ἀόρ. ἐγάπησα ἐκ παρασυσχετισμοῦ μὲ τὸν ἀόρ. εἰς -ισα τῶν εἰς -ίζω ρ. πβ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 272. Διὰ τὸν παρατ. ἀγάπην-να Καλαβρ. βλ. Rohlf, Gr. Stor., § 170. Ὁ παρατ. ἀγάπε ga ἐξ ἐπιδράσεως τῶν βορ. νεοελλην. ιδιωμάτων, βλ. Α. Καραναστάση, Λεξ. Δελτ. τόμ. ΙΓ', σ. 75. Ὁ παρατ. ἐγάπω Καλαβρ. ἀπὸ τὸν ἀρχ. ἠγάπων δι' ἀποβολῆς τοῦ τελικοῦ ν, πβ. Α. Tsopanakis, Ital. Deal. XXXI (1968), 20. Ὁ παρατ. ἀγάπωνα Ἄπουλ. ἀπὸ τὸν ἀρχ. μὲ ἐπέκτασιν εἰς -α κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ γ'. πρόσ. πβ. Α. Tsopanakis, ἐνθ' ἀν., 21. Οἱ τύποι ἐγάπηα, γάπηε, γαπήετε, γαπήονδα ἀπὸ τοὺς τύπους ἐγάπησα, γάπησε, γαπήσετε, γαπήσονδα δι' ἀποβολῆς τοῦ μεσοφωνηεντικοῦ σ, βλ. Rohlf, ἐνθ' ἀν., § 61. Διὰ τὴν ἀπλοποίησιν τῶν Ἄπαρ. ἀόρ. γαπήσει < γαπήσαι, γαπηθῆ < γαπηθῆναι βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 592, 595. Τὸ Ἄπαρ. ἀόρ. γαπεῖ Καλαβρ. ἀπὸ τὸν πλήρη τύπον γαπήσειν > γαπήειν > γαπεῖ(ν). Τοῦ Μέσ. τύπ. ἀγαπίουμαι Πόντ., βλ. Α. Παπαδοπούλου, Ἱστορ. Λεξ. Πόντ. εἰς τὴν λ. ἀγαπῶ.

Ἄγαπῶ ἐνθ' ἀν. : Σᾶς ἀγαπάω μ' ὅλη τὴν καρδιά = σᾶς ἀγαπῶ μὲ ὅλη τὴν καρδιά Βουνί. Τὸν ἐγάπησα ἄσ-σὲ καρδιά, γιατί τοῦ θέλω καλὸ = τὸν ἀγάπησα μὲ τὴν καρδιά μου (ἐκ καρδίας), γιατί τοῦ θέλω καλὸ αὐτόθ. Ἐγάπηα τὴ γ-γυναῖκα μ-μου φίνα ποὺ τὴν εἶχα ἄρτε γαπάω τὴ δ-δυχατέρα μ-μου φίνα ποὺ ζ-ζήω = ἀγάπησα τὴ γυναῖκα μου ὅσον καιρὸ τὴν εἶχα τώρα ἀγαπῶ τὴ θυγατέρα μου ὥσπου νὰ ζῶ (φίνα = ἀπὸ τὴν Ἰταλ. πρόθ. fino = ἕως) αὐτόθ. Τὸ γ-γαπάω τὸν ἄνδρα μου, τὰ παιδιά μου Γαλλικ. Γαπάω τὸν ἀνισπίο μ-μου = ἀγαπῶ τὸν ἕγγονό μου Χωρίο Ροχούδ. Ἐχω νὰ τὸν γαπήω τὸν γιούρη μ-μου = ὀφείλω νὰ τὸν ἀγαπήσω τὸν πατέρα μου Βουνί. Ἦς εἶπα κα' ἡ τ-τέλω ν' ἦν γαπήσω, ρῶς που δζήσω = τῆς εἶπα ὅτι θέλω νὰ τὴν ἀγαπήσω, ὥσπου νὰ ζήσω Καλημ. Ἀγάπησα μίαν ὠρια κ-κνατέρα, μὰ κείνη ἐν γαπᾶ μένα, γιατί εἶμαι ἄσ-σημο = ἀγάπησα μίαν ὠραία κοπέλα (θυγατέρα), ἀλλὰ ἐκείνη δὲν μὲ ἀγαπᾶ, γιατί εἶμαι ἄσχημος αὐτόθ. Ἐκείνο ἦν γάπε, μὰ κείνη ὄν ἐγέλα = ἐκεῖνος τὴν ἀγαποῦσε, ἀλλὰ ἐκείνη τὸν ἐγελοῦσε Καστριν. ἦν εἶχε γαπήσοντα μία φ-φορά, ἄρτε ἐ τ-τη κ-καπᾶ πλέο = τὴν εἶχεν ἀγαπήσει μιὰ φορά, τώρα δὲν τὴν ἀγαπᾶ πιά Στερν. Νὰ κ-κγιούρη ἀγαπᾶ τὰ παιδιά μ' ὅλο τὴ κ-καρδιά = ἕνας πατέρας ἀγαπᾶ τὰ παιδιά (του) μὲ ὅλη τὴν καρδιά (του) Κοριλ. Τὸν ἀγάπειε τούσ' ἡ κνατέρα, κείνο πούρου ἀγάπειε κείνη = τὸν

ἀγαποῦσε αὐτὴ ἡ κοπέλα (θυγατέρα), ἐκεῖνος ἐπίσης ἀγαποῦσεν ἐκείνη (πούρου = ἀπὸ τὸ Ἴταλ. ἐπίρρ. pure = ἐπίσης) Στερν. "Εχει ἴνα χ-χρονο, πὸν γαπιδζουτ-ται = εἶναι ἓνας χρόνος, πὸν ἀγαπιοῦνται Μαρτάν. ἴην εἶχα γαπήσοντα μία φ-φορά, ἄρτε στὲ ἴ' ἴην γαπῶ ματαπάλε = τὴν εἶχα ἀγαπήσει μιὰ φορά, τὴν ἀγαπῶ πάλι Καστρὶν. ἴεῖσ' ἡ κνατέρα ἴε σ-σῶδζει ἀγαπήσει ἄδ-δον γιὰ τόσ-σο ἴ-ἴαιρο ἴχει κενωμένα ἴην ἀγάπη μὰ μέα = ἐκείνη ἡ κοπέλα δὲν ἴμπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ ἄλλον, γιὰ τόσο πολὺ καιρὸ, πὸν ἴχει κάμει (ἴχει γενωμένη) τὴν ἀγάπη μ' ἴμένα αὐτόθ. ἴΑκάπησο ἄ τ-τέλη, ἴνα εἶσαι ἀκαπημένο = ἀγάπησε, ἄν θέλῃς ἴνα σ' ἀγαπήσουν Στερν. ἴτέλω ἴνα εἶμαι ἀκαπημένο, μὰ ἴετ-τήσ-σῶδζω ἀκαπήσει = θέλω ἴνα μὲ ἀγαπᾶ, ἀλλὰ δὲν ἴμπορῶ ἴνα τὴν ἀγαπήσω αὐτόθ. ἴΑγάπησό μ-με, γαπήσιτέ μ-με = ἀγάπησέ με, ἀγαπήσετέ με Μαρτίν. ἴΕ σ-σῶν-νω γαπεῖ = δὲν ἴμπορῶ ν' ἀγαπήσω Γαλλικ. ἴΕν do σ-σῶν-νει γαπήσει = δὲν ἴμπορεῖ ἴνα τὸν ἀγαπήσῃ Μπόβ. ἴΑγαπήσοντά το ἴ-ἴεῖνο, ἴε τ-την εἶχε ἀφήκοντα = ἄν εἶχεν ἀγαπήσει ἐκεῖνον, δὲν θὰ τὴν εἶχε ἀφήσει Στερν. ἴεῖνοι ἀγαπιουτ-ται = ἐκεῖνοι ἀγαπιοῦνται αὐτόθ. ἴΝ' ἀκαπηστούμεστα, κὰ εἴμεστα ὄλοι ἀδρέφια = ν' ἀγαπηθοῦμε, διότι εἴμαστε ὄλοι ἀδέρφια Κοριλ. ἴΕχον ν-ν' ἀγαπηθοῦν δὰ παιδία = πρέπει ν' ἀγαπηθοῦν (ἀπὸ ἐμᾶς) τὰ παιδιὰ Βουνί. ἴΓαπηθᾶτε τὰ λεδ-δίδια, μὴ ἴχητε τίπι ν' ἀμβλέσ-σητε = ἀγαπηθῆτε τ' ἀδέλφια, ἴνα μὴν ἴχετε τίποτε (καμμιᾶν ἀφορμὴ) ἴνα συμπλακῆτε Γαλλικ. ἴΕἴμαστε γειτόνοι καὶ γαπόμεστα ὄλοι στή γ-γειτονία = εἴμαστε γείτονες καὶ ἀγαπιόμαστε ὄλοι στή γειτονιὰ Μπόβ. ἴΓαπῶνδο πῶς ἴ λ-λεδ-δάδε = ἀγαπιοῦνται σάν ἴνα εἶναι ἀδελφές Χωριὸ Ροχούδ. ἴΤὰ φούσκωε ἴαι τὰ ἴγάπε κάλ-λιο κὰ τὰ δικά του = τὰ μεγάλωσε καὶ τὰ ἀγαποῦσε καλύτερα ἀπὸ τὰ δικά του παιδιὰ (ἀπὸ παραμῦθ.) αὐτόθ. ἴΕἴεῖνο εἴπε τῶν ἄδ-δῶ, γαπητέ τη κάγ-γιο κὰ λεδ-δά = ἐκεῖνος εἴπε στοὺς ἄλλους, ἀγαπήσετέ τὴν καλύτερα ἀπὸ ἀδελφὴ (ἀπὸ παραμῦθ.) Βουνί — TNC, 210. ἴΣάν ὁ μάγος-ε ἴηρε τί τοῦ μέρωε τὸ ἄλογο, τὸν ἴγάπε πῶς ἴμ βαιδίν δου = ὁ μάγος, ὅταν εἶδεν ὅτι τοῦ ἴμέρωσε τὸ ἄλογο, τὸν ἀγαποῦσε σάν ἴνα εἶναι παιδί του (ἀπὸ παραμῦθ.) Βουνί. || Παροιμ. φρ. ἴΕ φουχῆ στέει πλέο ἴέεῖ, πὸν ἀγαπᾶ, κὰ ἴεῖ πὸν δζῆ = ἡ ψυχὴ εὐρίσκειται περισσότερον ἐκεῖ, πὸν ἀγαπᾶ, παρὰ ἐκεῖ, ὅπου ζῆ Καλημ. ἴΕἴεῖ πὸν εἶναι τὰ παιδία, τί γαποῦσι, δὲ σ-σῶν-νει κλείσει τὲ π-πόρτε = ἴΕκεῖ (στὸ σπίτι) ὅπου ἴπάρχουν παιδιὰ, πὸν ἴρωτεύονται, δὲν ἴμπορεῖς ἴνα κλείσῃς τίς πόρτες (ὁ ἴρωτας δὲν δέχεται περιορισμούς) Βουνί. || ἴΑσμ.

ἴΑγάπησον ἄ τ-τέλη ν' ἀγαπήση,
 μία κ-κνατερέδ-δα εἴκοσι χρονω =
 ἀγάπησε, ἄν θέλῃς ν' ἀγαπήσῃς,
 μιὰ κορούλλα εἴκοσι χρόνων
 Καλημ.

ἴΕγὼ ἄν δὲ δ-δρόμο κ' ἴσοῦ ἄν δὲ συνόρι,
 ἴεμῖ γ-γαπῶμ-μαστο, κανὲ τὸ ἴ-ἴέρεῖ =
 ἐγὼ ἀπὸ τὸ δρόμο κ' ἴσὺ ἀπὸ τὰ σύνορά σου,
 ἴεμῖς ἀγαπιούμαστε, κανέννας δὲν τὸ ἴέρεῖ
 Χωριὸ Ροχούδ.

Μὰ γάπησε τοὺς ἄδ-δου καὶ μαθ-θαίν-νει,
 ἂν ὄλοι σὲ γαποῦσι σὰν ἐμένα =
 ἀλλὰ ἀγάπησε τοὺς ἄλλους καὶ θὰ μάθης,
 ἂν ὄλοι σὲ ἀγαποῦν σὰν ἐμένα
 Μπόβ.

Σ' ἐγάπω πάντα πούκεια τ' ἦσο μ-μικ-κέδ-δα =
 σ' ἀγαποῦσα πάντα ἀπὸ τότε, πού ἦσουν μικρούλλα
 Μπόβ. - TNC 314.

Χαιρέτα μου τὴ μ-μάννά μ-μου ἢ π-πλέον ἀγαπημένη =
 Χαιρέτα μου τὴ μάννα μου τὴν πιὸ ἀγαπητὴ
 Τσολλῖν. Συνών. θέλω.

ἀγρικὸ ἐπίθ. (ἀγρικός) Ἰταλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Μαρτιν. Στερν. Τσολλῖν). — *Aprile Traud.*, 323 Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.) Θηλ. ἀγρική Καλαβρ. ἀγρική Ἰταλ.

Ἄπὸ τὸ Ἑλληνιστ. ἐπίθ. ἀγρικός : ἀγρικὸν ὄρνειον ἐκ γλωσσαρίου. βλ. Θησ. Ἑλλην. Γλώσσ. εἰς τὴν λ. *ἀγρικός. Ρ. Οxy. 1675, 4 : ἀγρικὸν πῆγανον. Πβ. Μόσχον Σικελ., Βουκολικά Ι, στ. 13 (Legrand, Boucoliques Grecs II, 180), ΙΑΑ εἰς τὴν λ. γαρκόν. Ἀνεπιτυχῶς ὁ Rohlfς συσχετίζει τὴν λ. μὲ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀγροϊκος (βλ. ἐπίσης ΙΑΑ εἰς τὴν λ. ἄγροικος), τὸ ὁποῖον ἔχει διάφορον σημ. ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος.

*Ἄγριος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἡμερος, ἐπὶ φυτῶν καὶ ζώων ἐνθ' ἂν. : Χόρτα ἀγρικά Βουνί. Σῦκον ἀγρικὸ Γαλλικ. Σουκέα ἀγρική Στερν. Ποντικὸ ἀγρικὸ = ἄγριος ποντικός, νυχτερίδα Καλημ. Βουθουλεία ἀγρική = ἄγρια, ἀδάμαστη ἀγελάδα Χωρίο Ροχούδ. Ἀλαία ἀγρική = ἀγριελιά Κοριλ. Ἰτσα ἀγρική = ἄγρια γίδα Στερν. Σὰν εἶναι ἀγρική ἢ βουθουλεία, ἀνασηκῶν-νεται, σὰν ἀλάν-νη = ὅταν εἶναι ἄγρια (ἀδάμαστη) ἢ ἀγελάδα, ἀνασηκῶνεται (τινάσσει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἐπάνω, διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὸν ζυγόν), ὅταν ὀργῶνη Βουνί. Σὰν ἐμ βοὺ τὰ βούδια ἐν' ἀγρικά, ἐν γάν-ρουν d' αὐλάκιν ἴσο = ὅταν τὰ βόδια εἶναι ἄγρια (ἀδάμαστα), δὲν κάμνουν ἴσιο τ' αὐλάκι αὐτόθ. Ἐχει τὴν γαστανίαν ἀγρική καὶ τὴν ἡμεροῦ ἐγὼ ἐπιαν-να ἂν δὴν ἡμεροῦ ἐκ ἐκένδρων-να τὴν ἀγρική = ὑπάρχει ἢ καστανιά ἢ ἄγρια καὶ ἡ ἡμερηῦ ἐγὼ ἐπιανα ἀπὸ τὴν ἡμερη καὶ ἐμπόλιαζα τὴν ἄγρια αὐτόθ. Ἡζ-ζε μὲ τὰ χόρτα τ' ἀγρικά = ἐζοῦσε μὲ τὰ ἄγρια χόρτα αὐτόθ. Τὸ βούδι ἐν' ἀγρικὸ, ἔχομε ν-νὰ τὸ μερώσωμε = τὸ βόδι εἶναι ἄγριο, πρέπει νὰ τὸ ἡμερώσωμε αὐτόθ. Ἡ Λάμια εἶ μ-μία γυναῖκα ἀγρική = ἡ Λάμια εἶναι μιὰ ἄγρια γυναῖκα αὐτόθ. Ἡ ἴτσα ἀγρική στέκει στοὺς βόσκους = ἡ ἄγρια γίδα μένει στὰ δάση (βόσκο = τὸ Ἰταλ. οὐσ. bosco = δάσος) Στερν. Ἀμοιάζει εἰς ἓνα ποντικὸ ἀγρικὸ, γιατί γοαίν-νει πάντα σὲ νύττα = ὁμοιάζει μὲ ἓνα ἄγριο ποντίκι, γιατί βγαίνει πάντα τὴ νύχτα Καλημ. Ἄρτε πωρναῖ ἐπῆρτα καὶ ἦνωσα λάχανα ἀγρικά = σήμερα πρῶτ' ἐπῆγα καὶ ἐμάζεψα ἄγρια χόρτα Μαρτάν. Ὁ γάτ-το ἀγρικὸ τρώει ποντικῶ, σταυρίκουλε, ἀφίδια, πονδ-δία =

ὁ ἀγριόγαττος τρώει ποντικούς, σαῦρες, φίδια, πουλλιά αὐτόθι. "Αρτε σέρνω τὰ χόρτα τ' ἀγρικὰ = τώρα ξερριζώνω τὰ ἄγρια χόρτα Τσολλῖν. 'Η ἀλαία ἀγρική ἰκάν-νει ἄλλο ἀλάϊ, μὰ εἶναι πλέο κ-καλὸ = ἡ ἀγριελιά κάμνει λίγο λάδι, ἀλλὰ εἶναι πιὸ καλὸ Κοριλ. || Παροιμ. *Τις τᾶχει ἡμερα, μὴ τὰ κάμη ἀγρικὰ* = ὅποιος τὰ ἔχει ἡμερα, νὰ μὴ τὰ κάμη ἄγρια (ὅποιος εὐρίσκεται σὲ καλὴ κατάσταση, νὰ μὴ τὴ μετατρέψῃ σὲ κακὴ ἀπὸ ἀμέλεια) Μπόβ. *Πίς τὰ ἔχει ἡμερα, 'έν da κάν-νει ἀγρικὰ* (συνών. μὲ τὴν προηγούμενη) Γαλλικ. || ᾠσμ.

*Καὶ στὸν ὕπνου ἐβὼ σοῦ τὸν εἶδα μία φ-φορὰ
σὰ π-ποντικὸ ἀγρικὸ μὰ τ' ἀμ-μάδια του νοιφτὰ =
καὶ στὸν ὕπνο ἐγὼ τὸν εἶδα μιὰ φορὰ
σὰν ἄγριο ποντικὸ μὲ τὰ μάτια του ἀνοιχτὰ*

Καλημ. — Aprile, Traud. ἐνθ' ἄν.

β) Τραχύς, σκληρός, ἀγεώργητος, ἐπὶ γαιῶν Ἄπουλ. (Μαρτιν.) : *Χώματα ἀγρικὰ* = χώματα σκληρά, ἀκαλλιέργητα. Ἄντιθ. ἡμερο.

ἀγρωνίδζω (γνωρίζω) Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.) *ἀγρωνίζ-ζω* Καλαβρ. (Βουνὶ Ροχούδ. Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.)—Rohlf's, Sprichw., 130, (390) *γρωνίζ-ζω* Καλαβρ. (Βουνὶ)—TNC, 61, 219 *ἀν-νωρίδζω*, Ἄπουλ. (Καλημ. Κοριλ. Στερν. Τσολλῖν.) Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.) *ἀν-νωρίζ-ζω* Καλαβρ. (Βουνὶ Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) *ἀν-νουρίδζω* Ἄπουλ. (Μαρτιν.) *ν-νωρίδζω* Ἄπουλ. (Μαρτάν.)—Aprile, Traud. 360 *ν-νουρίδζω* Ἄπουλ. (Μαρτιν.) *ἐν-νωρίδζω* Ἄπουλ. (Μαρτάν.) ἄορ. *ἀγρώνια* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.), παρακ. *ἔχω ἀν-νωριμένο* Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.), *εἶμαι ἀν-νωριμ-μένα* Ἄπουλ. (Καλημ. Μαρτάν. Τσολλῖν.) ὑπερσ. *ἡμ-μον ἀγρωνίονδα* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. κ.ά.), *εἶχα ν-νωρίσοντα* Ἄπουλ. (Καλημ. Κοριλ. Μαρτιν. Τσολλῖν. κ.ά.). Προστ. ἄορ. *ἀν-νώρισσο - ἀν-νωρίσετε* Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Τσολλῖν.) *ἀν-νώριε - ἀν-νωρίετε* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.). Ἄπαρ. ἄορ. *ἀγρωνίσει* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) *ἀν-νουρίσει* Ἄπουλ. (Μαρτιν.) *ἀγρωνεῖ* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Χωρίο Ροχούδ.). Μετοχ. ἐνεστ. *ἀγρωνίδζονδα* Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.) *ἀν-νωρίδζοντα* Ἄπουλ. (Καλημ. Κοριλ. Μαρτάν. Τσολλῖν.) ἄορ. *ἀγρωνίονδα* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) *ἀν-νωρίσοντα* Ἄπουλ. (Καλημ. Κοριλ. Μαρτάν. Τσολλῖν. κ.ά.). Μέσ. *ἀγρωνίδζομαι* Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.) *ἀν-νωρίδζομαι* Ἄπουλ. (Καλημ. Κοριλ. Τσολλῖν. κ.ά.), παθ. ἄορ. *ἐγρωνίστηνα* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) *ἀν-νωρίστημο* Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Τσολλῖν.). Ἄπαρ. ἄορ. *ἀν-νωριστῆ* Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.). Μετοχ. παθ. παρακ. *ἀν-νωριμ-μένο - η - ο* Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Τσολλῖν.) *ἀν-νωριμένο -η -ο* Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.).

Ἄπὸ τὸ ἀρχ. γνωρίζω. Οἱ τύπ. *ἀν-νωρίδζω*, *ν-νωρίδζω*, *ν-νουρίδζω*, *ἀν-νουρίδζω*, *ἐν-νωρίδζω* ἀπὸ ἀφομ. τοῦ γ πρὸς τὸ ν, βλ. Rohlf's, Gr. Stor., § 36. Διὰ τοὺς τύπ. *ἀγρωνίδζω* > *ἀγρωνίζω*, *ἐν-νωρίδζω* > *ἐγνωρίζω* βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1,

226, 232 και 2, 569. Οί τύπ. *άν-νώρια* < *άν-νώρισα*, *άν-νώριε* - *άν-νωρίετε* < *άν-νώρισε* - *άν-νωρίσετε*, *άγρωνίονδα* < *άγρωνίσονδα* έξ άποβολής τοῦ μεσοφωνηεντικοῦ σ βλ. Rohlfs, ένθ' άν., § 61. Διά τήν άπλοποίησησιν τῶν άπαρεμφ. τύπ. *άγρωνίσει* < *άγρωνίσαι*, *άν-νωριστή* < *άν-νωριστήναι* βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 592, 595. 'Ο παθ. άόρ. *έγρωνίστηνα* άπό τόν άρχ. έγνωρίσθην με έπέκτασιν εις -α κατ' άναλογίαν πρὸς τόν ένεργ. πβ. Rohlfs, ένθ' άν., § 152. Τὸ άπαρ. άορ. *άγρωνεϊ* Καλαβρ. άπό τόν πλήρη τύπ. *άγρωνίσειν* > *άγρωνίειν* > *άγρωνεϊ(ν)*. Διά τήν άφομ. ἡ μὴ τοῦ σ πρὸς τὸ μ : *άν-νωριμ-μένο* < *έγνωρισμένος* 'Απουλ., *άν-νωριμένο* Καλαβρ., βλ. Rohlfs, ένθ' άν., § 62. Τύπ. *γρωνίζ-ζω* και *Κάλυμν.*, *Κύπρ.*, *Κῶς*.

Γνωρίζω ένθ' άν. : *Ηρτεν ένα χριστιανὸ *άν-νώριστο*, 'έν *dou* *άν-νωρίδζομε* = ἤρθεν ένας άγνωστος άνθρωπος, δέν τόν γνωρίζομε Γαλλικ. *Σās* *άν-νώρια* τήν *gaudia* σ-σα = *έγνώρισα* τήν καρδιά σας. Βουλί. *Σās* *άν-νωρίζ-ζω* αὐτόθ. "*Ενα* μ-μέ τόν *ad-do* 'έν *άν-νωρίδζονδο* = ὁ ένας με τόν άλλο δέν *έγνωρίζοντο* Γαλλικ. *κείνοι** *τι τ' άν-νωρίδζουσι τ' άχ-χέλ-λία*, τὰ *πιάν-νουσι* και τὰ *τρώγουσι* = *έκεῖνοι*, πού γνωρίζουν τὰ *χέλια*, τὰ *πιάνουν* και τὰ *τρώγουν* Μπόβ. '*Εν* *dāχω* *άν-νωριμένα* *τουν' da* 'γὼ = δέν τὰ *έχω* γνωρίζει *έγὼ* αὐτὰ αὐτόθ. '*Ετούτη* *έναι* *μία* *φάχ-ζία* *άν-νωριμένη* = αὐτὴ *έναι* *μιὰ* *γνωστὴ* *φυσιογνωμία* (*φάχ-ζία* = τὸ 'Ιταλ. οὐσ. *faccia* = πρόσωπον) αὐτόθ. '*Αγρωνίζ-ζόμ-μαστο* *πρίτα* *άσ-σέ* *ποδ-δου* *χρόνου* = *γνωρίζομαστε* *πρίν* *άπό* *πολλά* *χρόνια* *Χωρίο* *Ροχούδ*. *Τόν* *ἤτο* *άγρωνίονδα* = τόν *είχε* *γνωρίσει* αὐτόθ. *Τὸ* *παιδίν* *άν-νωρίζ-ζει* *τὴ* *μ-μάνναν* *dou* αὐτόθ. '*Ε* σ-σών-νω *άγρωνεϊ*, *γιατί* *δέν* *άβλέπω* *καλά* = δέν *ἤμπορῶ* *νά* *γνωρίσω*, *γιατί* *δὲ* *βλέπω* *καλά* αὐτόθ. *Τόν* *είχα* *ν-νωρίσοντα* *πέρ'τσι* *στό* *πανύρι* 'πὸ *Στερνατία* = τόν *είχα* *γνωρίσει* *πέρυσι* *στό* *πανηγύρι* *τῆς* *Στερνατίας* *Τσολλίν*. '*Αν-νωρίδζομαι* *με* *ποδ-δου* *στή* *Χ-χώρα* = *γνωρίζομαι* *με* *πολλούς* *στή* *Στερνατία* (*Χώρα*) *Στερν*. '*Ιβὼ* σ' *άν-νωρίδζω*, *ισού* 'έ *μ-μ'* *άν-νωρίδζει* = *έγὼ* *σέ* *γνωρίζω*, *έσὺ* *δὲ* *με* *γνωρίζεις* *Κοριλ*. '*Ε* *ν-νωριμ-μένο* *ποῦ* *κάν* *έ'* *σ'* *όλο* *τ-τό* *κ-κόζμο* = *γνωρίζεται* *όπου* *κι* *άν* *έναι* (*παντοῦ*) *σ'* *όλο* *τόν* *κόσμο* *Μαρτάν*. *Πῆρητα* *ν'* *όν* *έν-νωρίσω* = *πῆγα* *νά* *τόν* *γνωρίσω* αὐτόθ. *Ν-νώριδζε* *όλη* *τὴν* *γειτονία* = *έγνώριζε* *όλη* *τὴ* *γειτονία* *Μαρτιν*. ||*Παροιμ*. *Κεῖνο*, *τι* *τσέρει* *τρέτσει*, '*έν* *άν-νωρίδζεται* *στό* *μάλι* = *έκεῖνος*, *πού* *ξέρει* *νά* *τρέξη*, *δέν* *γνωρίζεται* (*όταν* *τρέχη*) *στό* *όμαλό* (*πεδινὸ*) *μέρος* (*διότι* *στό* *όμαλό* *μέρος* *τρέχουν* *κι* *αὐτοὶ* *πού* *δέν* *ἤμποροῦν* *στό* *άνώμαλο*). Μπόβ. - TNC, 370 ||*Ποίημ*.

'*Ετ-τοῦ* *μάϊ* *τίσπο* *ν-νώρισε* *καμ-μία*
νά *τσέρη* *κούνδου* *σένα*, *νά* *μιλήση*
'ούτ-την *ώρα* *γλῶσ-σα* *μ-μα*, *Μαρία*,
καί *όλα* *τὰ* *τραούδια* *νά* *ν-νωρίση* =
έδῶ (*αὐτοῦ*) *κανένας* *ποτέ* *δέν* *έγνώρισε* *καμμιά*,
νά *ξέρη* *νά* *μιλήση* *όπως* *έσὺ*
αὐτὴ *τὴν* *ώραία* *γλῶσσα* *μας*, *Μαρία*,
καί *όλα* *τὰ* *τραγούδια* *νά* *γνωρίση*

Aprile, Traud. 360.

* Τὰ Κ και Η τονούμενα έλλείψει κεφαλαίων στοιχείων έτέθησαν με τὰ κ και ή-η.

β) Γνωρίζω καλά, κατὰ τρόπον πλήρη Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) — Rohlfs, Sprichw, 130 (390) : *Γιὰ νὰ γρωνῆ ἓνα φ-φίλο, ἔχει νὰ φάη ἓναν δούμενο ἀσ-σ' ἄλα* = γιὰ νὰ γνωρίσης καλά ἓνα φίλο, πρέπει νὰ φάγῃς (μαζί του) ἓνα τούμενο ἄλατι (τούμενο ἢ θούμενο = λ. Ἄραβ. μονὰς βάρους) Καλαβρ. — Rohlfs, ἔνθ' ἄν. *Στὴ μ-μάθτρα καὶ στὸ πλύμα ἀγρωνίζ-ζεται ἢ καλὴ γυναικα* = στὴ σκάφη ζυμώματος καὶ στὸ πλύμα γνωρίζεται ἢ καλὴ γυναικα Χωρίο Ροχούδ. 2) Ἄναγνωρίζω Ἄπουλ. (Κοριλ. Μαρτάν. κ.ά.), Καλαβρ. (Βουνὶ Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) — TNC, 219 : *'Ηκανόνησα κ' ἔν ἄν-νώρισα τινό, κα ἦσ-σα σκοτεινό, ἄν-νώρισα ἓνα μ-μόνε ἀτ-τσάδερο μ-μου* = ἐκοίταξα καλά καὶ δὲν ἀνεγνώρισα κανένα, γιατί ἦταν σκοτεινά, ἐγνώρισα ἓνα μόνον ἐξάδερφό μου Κοριλ. *Κεῖνο τὴν ἄν-νώριε· μὰ κείνη ἔν don ἄν-νώριε* = ἐκεῖνος τὴν ἀνεγνώρισε, ἀλλὰ ἐκείνη δὲν τὸν ἀνεγνώρισε Ροχούδ. *'Ἐ μ-μου συνέρκεται ποῖος ἓναι, νὰ τὸν ἀγρωνίω* = δὲ μοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ ποῖος εἶναι, νὰ τὸν ἀναγνωρίσω Μπόβ. *"Ἀμε καὶ βρέ, ἄν don ἀγρωνίση ἐκείνο* = ἄμε καὶ ἰδές, ἄν τὸν ἀναγνωρίσης ἐκεῖνον αὐτόθ. *'Ἡ αἶγα ἔν' ἄσαμο κ' ἔν δη σ-σών-νει ἀγρωνεῖ* = ἡ αἶγα εἶναι χωρὶς σφραγιδα (σῆμα) καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὴν ἀναγνωρίσης Χωρίο Ροχούδ. *'Ο λεῖ-ῖε τὴν ἀγρώνιε καὶ δὲν δης ἔδικε ἀγρωνιμία* = ὁ ἀδελφός (της) τὴν ἀνεγνώρισε καὶ δὲν τῆς ἔδωκε γνωριμία (ἀπὸ παραμύθ.) Βουνὶ — TNC, 219. *Τὰ γρωνιαῖ, τὶ ἦσ-σα γεναμένα ἄν δὰ χέρια τὴ θ-θυχατερός-ε τοῦ ρήγα* = τὰ ἀνεγνώρισαν ὅτι ἦταν καμωμένα ἀπὸ τὰ χέρια τῆς θυγατέρας τοῦ βασιλιᾶ (ἀπὸ παραμύθ.) Βουνί. *Τὴν ἐκανούνηε καὶ σύρμα τὴν ἀγρώνιε καὶ ἐταύρηε με τὸ χέρι τὴν ἔεφαλή* = τὴν παρετήρησε καὶ ἀμέσως τὴν ἀνεγνώρισε καὶ ἐχτύπησε μὲ τὸ χέρι τὴν κεφαλὴ (του· ἀπὸ παραμύθ.) αὐτόθ. ||⁷Ασμ.

'Εβὼ σ' ἔν-νωρίδζω ἀτ-τὴν ἀμιλία =
 ἐγὼ σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὀμιλία
 Μαρτάν.

3) Διακρίνω, ξεχωρίζω Καλαβρ. (Μπόβ.) : *'Ακομή ἔν ἀγρωνίδζονδαι τὰ πουῖ-ῖία, ἄρτε χερῶαῖ νὰ γρωνιστοῦσι* = δὲν ξεχωρίζουν ἀκόμη τὰ κλωσσόπουλλα (ἄν εἶναι κοκόρια ἢ πουλλάδες) τώρα ἄρχισαν νὰ διακρίνωνται. 4) Παραδέχομαι, ἀναγνωρίζω Καλαβρ. (Μπόβ. κ.ά.) : *"Ἄν ἓνα ἀτ-τσέ σ-σᾶ ἄν-νωρίδζη τὶ ἔχει τὸν ἰγιούρη καὶ τὴ μ-μάννα, ἔχει νὰ φουδῆ* = ἄν ἓνας ἀπὸ σᾶς (τὰ παιδιὰ μου) ἀναγνωρίζῃ ὅτι ἔχει τὸν πατέρα καὶ τὴ μάννα, πρέπει νὰ βοηθήῃ (τοὺς γονεῖς του) Μπόβ.

* *ἀῖ-ῖω* ἐπίρρ. ¹ (ἄλλως) Ἄπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.).

Ἄπὸ τὸν Δωρ. τύπ. ἀλλῶς τοῦ ἀρχ. ἐπίρρ. ἄλλως. Διὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τελικοῦ *ς* ἀλλῶς > *ἀῖ-ῖω* βλ. Rohlfs, Gr. Stor., § 64.

Ἄλλιῶς κατ' ἄλλον τρόπον ἔνθ' ἄν. : *'Εγὼ τὸ ἔκαν-να ἀῖ-ῖω* = ἐγὼ τὸ ἔκαμνα ἀλλιῶς Βουνί. *'Εγὼ γυρίδζω ὅτου, ἔσει γυρίδζετε ἀῖ-ῖω* = ἐγὼ γυρίζω μ' αὐτὸ

1. Τὰ λήμματα, τὰ φέροντα ἀστερίσκον εἶναι νέαι ἰδιωματικαὶ λέξεις ἀθησαύριστοι ἕως τώρα.

τὸν τρόπο, ἐσεῖς γυρίζετε ἀλλιῶς Γαλλικ. Ἐγὼ κάν-νω ὅτου, ἐσεῖ κάν-νετε $a\bar{d}-d\bar{\omega}$ = ἐγὼ κάμνω ἔτσι, ἐσεῖς κάμνετε ἀλλιῶς αὐτόθ. Ἡσελα νὰ πλατέσ-σω $a\bar{d}-d\bar{\omega}$, μὰ ἔ σ-σών-νω = ἤθελα νὰ μιλήσω διαφορετικά, ἀλλὰ δὲν ἤμπορῶ αὐτόθ. Τὴ λ-λεχώνα ἐμεῖ τὴν γράδζομε $a\bar{d}-d\bar{\omega}$ = τὴ λεχώνα ἐμεῖς τὴ φωνάζομε ἀλλιῶς Μπόβ. Ἐγὼ τοῦν'δο φαγὶ τὸ ἔκαν-να $a\bar{d}-d\bar{\omega}$, ἢ γυναῖκα μου τὸ κάν-νει $a\bar{d}-d\bar{\omega}$, καḡ-ḡιον γιὰ, φάει = ἐγὼ αὐτὸ τὸ φαγητὸ τὸ ἔκαμνα ἀλλιῶς, ἢ γυναῖκα μου τὸ κάμνει ἀλλιῶς, καλῦτερο γιὰ νὰ τὸ φάη κανεῖς. Χωρίο Ροχούδ. Βρίσκομαι ἐτ-τοῦ στὴ Κ-καλημέρα, γιὰτὶ τὸ πρᾶμα ἦρτε $a\bar{d}-d\bar{\omega}$ = εὐρίσκομαι ἐδῶ στὴν Καλημέρα, γιὰτὶ τὰ πράγματα ἦρθαν διαφορετικά Καλημ.

ἄκλαστο τὸ (ἄκλαστος) Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Βουν.) ἄκλα-στρο Καλαβρ. (Γαλλικ. Χωρίο Ροχούδ.) ἄκλαστος ὁ Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ.).

Ἄπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄκλαστος = ἄθραυστος. Ὁ τύπ. ἄκλαστρο πιθανῶς ἀπὸ ἐπί-δρασιν τοῦ οὐσ. κλάστρη = τὸ ξύλον μὲ τὸ ὁποῖον τεμαχίζουν τὸ ἄκλαστο.

Τὸ πηγμένο μὲ πυτιὰ γάλα, γιὰ νὰ γίνῃ τυρὶ ἐνθ' ἂν. : Τὸ γάλα σὰμ βήσ-ση, κρᾶζ-ζεται ἄκλαστο = τὸ γάλα, ὅταν πῆσση, λέγεται ἄκλαστο Βουνί. Τὸ ἄκλαστο τὸ κλάν-νουσι μὲ τὸν δριθίτη καὶ τὸ δελέγουσι μ-μὲ τὰ χέρια = τὸ ἄκλαστο τὸ σποῦν (τὸ τεμαχίζουν) μὲ τὸν τρίφτη καὶ τὸ μαζεύουν μὲ τὰ χέρια αὐτόθ. Ἐφαγε μ-μυζ-ζήθρα, πατ-τά, ἄκλαστο, κείνομ βῶθελεν, ἔφαγε = ἔφαγε μυζήθρα, πηκτὴ (νωπὸ τυρί), πηγμένο γάλα, ἐκεῖνο, ποῦ ἤθελεν, ἔφαγε αὐτόθ. Μὲ τὸν γλάστρη κλάν-νομεν δὲ ἄκλαστρο = μὲ τὸν κλάστρη σποῦμε (τεμαχίζομε) τὸ πηγμένο γάλα Χωρίο Ροχούδ. Τὸ γάλα ἐμ βημ-μένο κ' εἶναι ἄκλαστο = τὸ γάλα εἶναι πηγμένο καὶ εἶναι ἄκλαστο Μπόβ. Τὸ ἄκλαστο τὸ κλάν-νω τ' ἔχω νὰ κάμω τὸ τυρὶ = τὸ πηγμένο γάλα τὸ σπῶ (τὸ τεμαχίζω), γιὰτὶ πρέπει νὰ κάμω τὸ τυρὶ αὐτόθ. Μὲ τὸ κλάστρη κλάν-νουν δ' ἄκλαστο καὶ γένεται ἢ πατ-τά = μὲ τὸν κλάστρη τεμαχίζουν τὸ ἄκλαστο καὶ γίνονται ἢ πηκτὴ (ἢ μᾶζα τοῦ νωποῦ τυριοῦ) Βουνί. Τὸ κλάστρη ἐν' δὲ ὅ-σῦλο, ποῦ κλάν-νουν δ' ἄκλαστο = ὁ κλάστρης εἶναι τὸ ξύλο μὲ τὸ ὁποῖο τεμαχίζουν τὸ ἄκλαστο αὐτόθ. Βάδ-δομεν δὲ ταμῖσ-σι στὸ γάλα καὶ πῆσ-σει τὸ πρωτινὸ κρᾶζ-ζεται ἄκλαστο = βάλλομε τὴν πυτιὰ στὸ γάλα καὶ πῆσσει· κατὰ πρῶ-τον ὀνομάζεται ἄκλαστο αὐτόθ. Τὸ γάλα ἐπηῶ-σε, τὸ ἄκλαστρο ἔ' ὅ-σερό, πιάε τὸν γλάστρη νὰ τὸ κλάν-νη = τὸ γάλα ἐπηξε, τὸ ἄκλαστο εἶναι σκληρὸ (πηκτὸ), πιάσε τὸν κλάστρη νὰ τὸ τεμαχίσῃς Χωρίο Ροχούδ. Δόπου τι κάν-νουν δὲν ἄκλαστο, τὸν γλάν-νου καὶ τὸ δ-δελέγου μ-μὲ τὰ χέρια καὶ κάν-νουν δῆμ βατ-τά = ἀφοῦ κάμουν τὸ ἄκλαστο, τὸ τεμαχίζουν καὶ τὸ μαζεύουν μὲ τὰ χέρια καὶ κάμνουν τὴν πηκτὴ (τὴ μᾶζα τοῦ νωποῦ τυριοῦ) Γαλλικ.

* **ἀκρίδζω** (ἀκρίζω) Καλαβρ. (Μπόβ.) Μέσ. ἀκρίζ-ζομαι Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.).

Τὸ ἀρχ. ἀκρίζω = βαδίζω ἄκροισ ποσίν. Τὸ ρ. ὑπὸ τὸν τύπ. ἀκρίζω Ἡπ. Κεφαλλ. ὑπὸ τὸν τύπ. ἀκρίζου Τσακων.

Βαδίζω εἰς τὴν ἄκρην, εἰς τὸ χεῖλος κρημνοῦ, ὑψώματος ἐνθ' ἄν.: 'Η βοουθουλεία, σὰμ βάη στοῦ δζωνάρι, ἀκρίδζει ή ἀγγρεμ-μίδζεται = ἡ ἀγελάδα, ὅταν πάη στὸν κρημνόν, βαδίζει στοῦ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ καὶ γκρεμίζεται Μπόβ. "Ακριεν δὸ παιδί καὶ ἔπ-πεσε κεί χάμ-μαι = ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ ὑψώματος τὸ παιδί καὶ ἔπεσεν ἐκεῖ χάμω αὐτόθ. Βρὲ μὴ ἀκρίση τὸ παιδί, τί πέτ-τει = πρόσεξε, μὴ πάη στὴν ἄκρη τὸ παιδί, γιατί θὰ πέση αὐτόθ. 'Η βοουθουλεία, σὰμ βάη στοῦ ζ-ζωνάρι, ἀκρίζ-ζεται νὰ πιάη τὸ χόρτο καὶ νγρεμ-μίζ-ζεται = ἡ ἀγελάδα, ὅταν πάη στὸν κρημνόν, πάει στοῦ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ, γιά νὰ πιάση τὸ χόρτο καὶ γκρεμίζεται Χωρίο Ροχοῦδ.

* ἀλουμβρίζ-ζω (ἀνομβρίζω) Καλαβρ. (Βουνί).

'Απὸ τὸ ἀρχ. ἀνομβρέω = ἀναβλύζω ἄφθονον ὕδωρ. 'Ο σχηματισμὸς κατὰ τὰ εἰς -ίζω ἀπὸ τὸν ἀόρ. ἀνώμβρησα. Τύπ. ἀνομβρίζω Κρήτ. (Βιάνν.).

'Αναβλύζω, κάμνω ν' ἀναβλύζη ἄφθονο νερό : 'Ο Φλεβάρη ἀλουμβρίζ-ζει τε β-βίνε, γιατί γουαίν-νει ποῦ-ῑν ν-νερό κίόλα στὰ πηγάδια = ὁ Φεβρουάριος κάμνει ν' ἀναβλύζουν οἱ φλέβες τοῦ νεροῦ, γιατί βγαίνει πολὺ νερό καὶ στίς πηγές (στίς βρύσες· βίνα = ἀπὸ τὸ 'Ιταλ. οὐσ. *vena* = φλέβα). ||Γνωμ. 'Ο Φλεβάρη φλεβαρίζ-ζει, ὅλε τε β-βίνε τές ἀλουμβρίζ-ζει = ὁ Φλεβάρης φλεβαρίζει, ὅλες τίς φλέβες (τοῦ νεροῦ) τίς κάμνει ν' ἀναβλύζουν (φλεβαρίζει = ἐκδηλώνεται σὰν Φεβρουάριος μὲ βροχές καὶ κρύα).

ἀμβατό, ὁ (ἀμβατός) Καλαβρ. (Βουνί Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχοῦδ.) μβατό Καλαβρ. (Μπόβ. Ροχοῦδ. Χωρίο Ροχοῦδ.).

'Απὸ τὸ ἀμβατός Δωρ. τύπ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. ἀναβατός ὡς οὐσ., βλ. 'Ησύχ. εἰς τὴν λ. ἀμβατός. 'Ο Rohlfis (L. Gr. εἰς τὴν λ. ἐμβατῶ) παράγει τὸ μαρτυρούμενον ἐν Καλαβρ. ρ. ἀμβατών-νω = εἰσέρχομαι εἰς τὸν ὄρνιθῶνα, ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐμβατέω - ὦ, καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ οὐσ. ἀμβατό, ἐνῶ ἀντιθέτως τὸ ἀμβατών-νω παράγεται ἀπὸ τὸ οὐσ. ἀμβατό > ἀμβατός, ὅπως καὶ ἐκ τοῦ ἐμβατός δύναται νὰ προκύψῃ ἐμβατόω-ώνω, πβ. Γ. Χατζιδ. 'Αθηνᾶ 43 (1931), 201.

Τὰ δοκάρια τῆς ἐσχάρας τοῦ ὄρνιθῶνος, ὅπου ἀνεβαίνουν καὶ κουρνιάζουν οἱ ὄρνιθες καὶ κατὰ σημασιολ. ἐπέκτ. ὁ ὄρνιθῶν ἐνθ. ἄν.: 'Ο ἀμβατό ἔχει ἕνα ὄ-σύλο μ-μακρὺ καὶ οἱ ποῦῑ-ῑε πᾶ' στὸν ἀμβατό = ὁ ὄρνιθῶνας ἔχει ἕνα ξύλο μακρὺ καὶ οἱ ὄρνιθες πᾶνε στὸν ἀμβατό (στοῦ ξύλο) Βουνί. Οἱ ποῦῑ-ῑε πάουσι στοῦ μβατό = οἱ ὄρνιθες πηγαίνουν στὸν ὄρνιθῶνα Μπόβ. Οἱ ποῦῑ-ῑε ἀμβατώαι στὸν ἀμβατό = οἱ ὄρνιθες ἀνέβηκαν στὸν ἀμβατό. Οἱ ποῦῑ-ῑε, σὰν ἰσκοτάζ-ζη, ἀμβατών-νου, μβαί-ν-νου στὸν ἀμβατό καὶ κίουμοῦνδο = οἱ ὄρνιθες, ὅταν σκοτεινιάζῃ, ἀμβατώνουν, μπαίνουν στὸν ὄρνιθῶνα καὶ κοιμοῦνται Χωρίο Ροχοῦδ. ||Φρ. ὄ-σὸ μβατό, ὄ-σὸ μβατό = ἐμπρὸς στὸν ὄρνιθῶνα, στὸν ὄρνιθῶνα (παρακέλευσμα) Χωρίο Ροχοῦδ. β) Τὸ μέρος γενικά, ὅπου κουρνιάζουν τὰ πουλλιά, κατοικίδια καὶ μὴ Μπόβ. Χωρίο Ροχοῦδ. : Τὸ πόγειο ἐν' ἐκεί, ποῦ κᾶν-νει τὸ μβατό ὁ καρ-ροκέφαλο καὶ κίουμᾶται = τὸ

ἀπόγειο (τὸ ὑψηλότερο κλωνάρι τοῦ δένδρου) εἶναι ἐκεῖ, ὅπου κουρνιάζει ὁ κεφαλᾶς (τὸ πουλλί) καὶ κοιμᾶται Χωρίο Ροχούδ. γ) Τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὅποῖον περνοῦν πουλλιά, τὸ πέρασμα Γαλλικ. : *Pāme στὸν ἀμπατὸ νὰ σπαρέτσωμεν ὀρτύκια* = πᾶμε στὸ πέρασμα, νὰ σκοτώσωμε ὀρτύκια (σπαρέω = ἀπὸ τὸ Ἴταλ. *sparare* = πυροβολῶ).

* **ἀναβαστάδζω** (ἀναβαστάζω) Καλαβρ. (Μπόβ. κ.ά.) ἀναβαστάζ-ζω Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) ἄορ. ἀναβάστασα Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) ἀναβάστηα Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) ἀναβάστασ-σα Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) ὑπερσ. ἤμ-μον ἀναβαστάσονδα Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) Ἄπαρ. ἄορ. ἀναβαστάσ-σει Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) Μετοχ. ἐνεστ. ἀναβαστάδζονδα Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀναβαστάζ-ζονδα Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) ἄορ. ἀναβαστάσονδα Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀναβαστάσ-σονδα Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.).

Ἄπὸ τὸ Ἑλληνιστ. ἀναβαστάζω. Ὁ ἄορ. ἀναβάστηα ἀπὸ ἀμάρτ. ἐνεστ. ἀναβαστῶ. Ὁ ἄορ. ἀναβάστασ-σα > ἀνεβάσταζα ἤδη Ἑλληνιστ.

Ἄνασηκῶνω, ὑποβαστάζων ἓνα βάρος ἔνθ' ἄν. : *Bád-dō ἓνα ρ-ραδ-dì χι ἀναβαστάζ-ζω τῆμ βέρτουλα, μ' ἀνδέ, ἔν ἤσων-ναμ βλέ* = βάλλω ἓνα ραβδί καὶ ἀνασηκῶνω (ὑποβαστάζω) τὸ δισάκκι, εἰδεμὴ δὲ θὰ μπορούσα πλέον (νὰ τὸ σηκῶνω βέρτουλα = τὸ Ἴταλ. οὐσ. *viertola* = δισάκκι) Χωρίο Ροχούδ. Ἄν δὲν ἀναβάσταζ-ζα τὸ σ-σάκ-ῆο, ἔν ἤσων-ναμ βλέ = ἂν δὲν ὑποβάσταζα τὸ σακκί, δὲ θὰ μπορούσα πιά (νὰ τὸ σηκῶσω) αὐτόθ. *Πιάν-νω τὸ ραδ-dì χι ἀναβαστάζ-ζω τὸ σ-σάκ-ῆο, πὺ φέρω στὴν ἄδ-δη τσάπ-πα* = πιάνω τὸ ραβδί καὶ ὑποβαστάζω τὸ σακκί, πὺ φέρω στὸν ἄλλο ὄμο (*τσάπ-πα* = τὸ Ἴταλ. ἰδιωμχτ. *zarra* = ὄμος) αὐτόθ. Ἄβγα, φούδα του ν' ἀναβαστάσ-ση = πήγαινε, βοήθησέ τον ν' ἀνασηκῶση (τὸ φορτίο) αὐτόθ. *Τὸ βάσταμ-μα ἔναι βαρεῖο καὶ τ' ἀναβαστάδζω* = τὸ φορτίο εἶναι βαρὺ καὶ τὸ ὑποβαστάζω Μπόβ. *Τὸ ἦτο ἀναβαστάσονδα* = τὸ εἶχεν ὑποβαστάζει αὐτόθ.

* **ἀναβρών-νω** (ἀναβιβρώσκω) Ἄπουλ. (Κοριλ. Στερν.) ἄορ. ἀνάβρωσα Ἄπουλ. (Κοριλ. Στερν.).

Ἄπὸ τὸ θέμ. τοῦ ἄορ. ἀνέβρωσα τοῦ ἀρχ. ἀναβιβρώσκω, βλ. Α. Καραναστάση, Φίλτρα, 350. Ὁ σχηματισμὸς κατὰ τὰ εἰς -όω > ὦνω > -ὦν-νω. Ἡ λ. δὲν μαρτυρεῖται εἰς τὴν Νέαν Ἑλληνικὴν.

Καταστρέφω ἔνθ' ἄν. : Ὁ πάο ἀναβρών-νει τί κἂν ἔναι = ὁ πάγος, ἡ παγωνιά καταστρέφει ὅ,τι κι ἂν εἶναι Στερν. Ὁ πάο ἀνάβρωσε τὸ σιτάρι = ὁ πάγος κατέστρεψε τὸ σιτάρι αὐτόθ. Ὁ πάο ἀναβρών-νει τί κἂν ἔναι καὶ εἰς ἦν ἄδ-δην ἡμέρα ἰβρέχει = ὁ πάγος καταστρέφει ὅ,τι κι ἂν εἶναι καὶ τὴν ἄλλην ἡμέρα βρέχει Κοριλ.

* **ἀναδέλεσ-ση** ἢ (*ἀναδιάλεξις) Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) ἀναδέλεση Καλαβρ. (Μπόβ.).

Ἐκ τὸ ἀμάρτ. ρ. ἀναδελέγω, βλ. δελέγω = συλλέγω.

Ἡ ἀνακατάταξις τῶν κλωστῶν τοῦ στημονιοῦ κατὰ τὸ διάσμα, διὰ τὴν γίνῃ ἢ διασταύρωσις ἐνθ' ἄν. : Σὰν γάν-νη τὸ διάμ-μα, ἔχει τὴν κάμη τὴν ἀναδέλεσθ' ὅση, γὰρ νᾶρτη καλὴ ἢ ἀνοισθ-ση = ὅταν κάμνης τὸ διάσμα (τοῦ στημονιοῦ), πρέπει νὰ κάμης τὴ σταύρωση, γὰρ νᾶρτη (νὰ γίνῃ) καλὸ τὸ ἀνοιγμα τῶν κλωστῶν τοῦ στημονιοῦ (νὰ περνᾷ ἢ σαῖττα) Χωρίο Ροχούδ. Πρῶτα κἀν-νομεν δὲ διάμ-μα, πόϊ κἀν-νομεν δὴν ἀναδέλεσθ-ση, μετὰ τὰ δάθτυλα πᾶν-νομε τὴ τρουε, μίαν ἀπ-π' ὦ καὶ μίαν ἐκεῖθε κ' ἔρκεται σταυρωμένη = πρῶτα κάμνομε τὸ διάσμα, ἔπειτα κάμνομε τὴν διασταύρωση, μετὰ τὰ δάχτυλα πᾶνομε τὴς κλωστῆς, μίαν ἀπ' ἐδῶ καὶ μίαν ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἔρχεται (γίνεται) διασταυρωμένη (πόϊ = τὸ Ἰταλ. ἐπίρρ. ροί = ἔπειτα) αὐτόθ. Σὰν δελειών-νη τὸ διάμ-μα, δέν-νομεν δὴν ἀναδέλεσθ-ση, δέν-νομεν δὲ πόδι = ὅταν τελειώῃ τὸ διάσμα, δένομεν τὴν σταύρωση, δένομεν τὸ πόδι, δηλ. τὴν ἀρχὴν τοῦ στημονιοῦ αὐτόθ. Τὰ καθαριστοῦρια εἶναι κείνα, τὴν κἀν-νον δὴν ἀνοισθ-ση τῆς ἀναδέλεσθ-ση = τὰ καθαριστοῦρια (τὰ δύο καλάμια, ποὺ εἶναι περασμένα ἀπὸ τὴν μιὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τῆς σταυρώσεως τοῦ στημονιοῦ) εἶναι ἐκεῖνα, ποὺ κάμνομε τὸ ἀνοιγμα τῆς σταυρώσεως αὐτόθ. Πῶς ἀχ-χερών-νομε τὸ διάμ-μα, κἀν-νομεν δὴν ἀναδέλεσθ-ση = καθὼς ἀρχίζομε τὸ διάσμα, κάμνομε τὴ σταύρωση αὐτόθ. Κἀν-νομεμ βρῖτα τὴν ἀναδέλεση, πόϊ τὸ δελέγομε = κάμνομε πρῶτα τὴ σταύρωση (τοῦ στημονιοῦ), ἔπειτα τὸ μαζεύομε Μπόβ.

*ἀντιφωνέγ-γω (ἀντιφωνέω) Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀντιφωναίω Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.).

Ἐκ τὸ ἀρχ. ἀντιφωνέω. Ὁ τύπ. ἀντιφωναίω κατὰ νεώτερον σχηματισμὸν πβ. ἀτονέω > ἀτονάω, βοηθέω > ἀφουδάω, εὐλογέω > βλογάω κ.ἄ. αὐτόθ. Ἡ προφορὰ τοῦ ντ > ν-τ ἀντὶ νδ ἐξ Ἰταλ. ἐπιδράσεως πβ. Α. Καραναστάση, Φίλτρα, 352. Τὸ ρ. ὑπὸ τοῦς τύπ. ἀντιφωνῶ καὶ ἀντιφωναίω Βιθιν. (Κατίρ.).

Ἀντηχῶ ἐνθ' ἄν. : Σὲ τὸν δὴ μ-μερίαν ἀντιφωναίει = σ' αὐτὴ τὴ μερίαν ἀντηχεῖ (γίνεται ἀντήχησις) Μπόβ. Στὰ ρυάκια ἀντιφωνέγ-γει = στὰ ρυάκια γίνεται ἀντήχησις αὐτόθ. Σὰν δανρω στὸ τοῖχο, ἀντηφωναίει, γιὰτὶ οἱ μαστόροι τ' ἀφήκαῖ ἔσπαιρο = ὅταν χτυπῶ στὸν τοῖχο, ἀντηχεῖ, γιὰτὶ οἱ μαστόροι (οἱ κτίστες) τὸν ἀφηκῶν εὐκαιρο (κενὸ) Χωρίο Ροχούδ. Κουδ-δίξ-ζετε σεῖ καὶ ἀντιφωναίει = φωνάζετε ἐσεῖς καὶ ἀντηχεῖ αὐτόθ. κίόλα ἢ Ρόκ-κα τοῦ δράκου, σὰμ βλατέουν οἱ χριστιανοὶ κεί κοντά, ἀντιφωναίει = ἐπίσης ὁ βράχος τοῦ δράκου (τοπων., ὄν. ἐνὸς μεγάλου βράχου), ὅταν μιλοῦν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ κοντά, ἀντηχεῖ αὐτόθ. κείν' δὲ πόδι ἔσ-σε δενδρὸ ὄσ-σωθε ἔ' σ-σαπιμένο, γιὰτὶ, ἂν δὲ ἀτ-τυπῆ, ἀντιφωναίει = ἐκεῖνος ὁ κορμὸς βελανιδιᾶς ἀπὸ μέσα (ἔσωθεν) εἶναι σαπιμένος, γιὰτὶ ἂν τὸν χτυπήσῃς, ἀντηχεῖ αὐτόθ.

*ἀποδιαφάζ-ζει (ἀποδιαφάσει) Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) ἀόρ. ἀποδιάφαι Μετοχ. ἐνεστ. ἀποδιαφάζ-ζονδα.

Ἐκ τὴν πρόθ. ἀπὸ καὶ τὸ ρ. διαφάσει βλ. Corp. gloss. II 275, 29. Ὁ σχημα-

τισμός από τὸν ἀόρ. ἀποδιάφα(σ)ε κατὰ τὸ ἐσκότα(σ)ε - σκοτάζ-ζει, ἐβράδνα(σ)ε - βραδνάζ-ζει αὐτόθ. Τὸ ρ. δὲν μαρτυρεῖται εἰς τὰ νεοελλην. ἰδιώματα οὔτε εἰς τὴν Βυζαντινὴν.

Εἰς τὸ γ' ἐνικ. πρόσ. διαυγάζει, χαράζει, ξεφωτίζει : Ἀποδιαφάζ-ζει = ξεφωτίζει. Ἀποδιάφαε = ξεφώτισε, ξημέρωσε. Στέκει ἀποδιαφάζ-ζονδα = ἀρχίζει νὰ διαυγάζη. Βλ. διαφάγουει.

* ἀποστροφάρικα (ἐπιστροφάρικα) ἐπίρρ. Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.).

Ἀπὸ τὸν πληθ. τοῦ οὐδ. τοῦ ἀμαρτ. ἐπιθ. ἀποστροφάρη(ς) < ἐπιστροφάρης, βλ. ἀποστροφή.

Κατὰ τρόπον ἀνταποδόσεως, ἐπιστροφῆς τῆς βοήθειας, ἀλληλοβοηθητικῶς : *κείν' οἱ δύο ἐσκάσαν δὲ φ-φυτεῖε ἀποστροφάρικα, ὁ ἕνα ἐφουῶδεν δοῦ ἀδ-δοῦ* = ἐκεῖνοι οἱ δύο ἐσκάσαν τ' ἀμπέλια (τους) κατὰ τρόπον ἀλληλοβοηθητικόν, ὁ ἕνας ἐβοηθοῦσε τοῦ ἄλλου. *Κάν-νομεν δὲ δ-δουλειε δ-δικέ μ-μα ἀποστροφάρικα, ὁ ἕνα φουδοῦμεν δοῦ ἀδ-δοῦ* = κάμνομε τὶς δουλειές μας μὲ ἀλληλοβοήθεια, βοηθοῦμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

βήσι τὸ (βήσ(σ)ιον) Καλαβρ. (Βουνί) — TNC, 199, 252 *ἀβήσι* Καλαβρ. (Γαλλικ. Χωρίο Ροχούδ.) *ἀβ-βήσι* Καλαβρ. (Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) πληθ. τ' *ἀβήσια* Καλαβρ. (Γαλλικ.) τ' *ἀβήσι* Καλαβρ. (Βουνί Γαλλικ. Χωρίο Ροχούδ.).

Ἀπὸ τὸ Ἑλληνιστ. οὐσ. βησ(σ)ίον ἢ βήσσιον. Βλ. L-S στή λ., *Preisigke* στή λ. βησσίον (βησίν ὑάλου), Pap. Gr. Mag. IV 752 (βησίον καλλάϊνον), Ἡσύχ. βησ(σ)ίον (ἢ βήσσιον) ποτήριον. Ὁ Rohlf (L. Gr. στή λ. ἀββίσος) φέρει τὴν λ. ἀγνώστου ἐτύμου καὶ ὄχι Ἑλλην. καταγωγῆς.

1) Ὑάλινον δοχεῖον, ποτήρι, φιάλη Γαλλικ. : *Ἐκλάστησ-σαν οὔλα τ' ἀβήσια* = ἔσπασαν ὅλα τὰ γυαλικά. β) Κατὰ πληθ. ἀγγεῖα, πιάτα, φιάλες Γαλλικ. : *Ἀφῆτε κείαε, κλάτε ὅλα τ' ἀβήσι, πὺ ἐγὼ ἔχω στὸ σπίτι* = ἀφῆστε με ἤσυχο, σπάσετε ὅλα τ' ἀγγεῖα, πὺ ἔχω στὸ σπίτι. *Τοῦ κλάσαν ὅλα τ' ἀβήσι* = τοῦ ἔσπασαν ὅλα τ' ἀγγεῖα. 2) Ἀντικείμενον, πρᾶγμα Βουνί - TNC, 199 : *Ἐσοῦ ἔχεις-ε τρία βήσι, πὺ δὲν ἔ' δ-δικά σου* = ἐσὺ ἔχεις τρία πράγματα, πὺ δὲν εἶναι δικά σου TNC, ἐνθ' ἄν. Ὁ ρήγας-ε τοῦ εἶπε : *ἄ σ-σου κονδοφέρη τὸ βήσι καὶ ἐσοῦ κονδοφέρ-ρεις-ε μετάπαλε χριστιανή, πῶς-ε ἦτο* = ὁ βασιλιάς τοῦ εἶπε : ἄν σοῦ ἐπιστρέψῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐσὺ νὰ τὴν ἐπαναφέρῃς πάλι (νὰ τὴν μεταμορφώσῃς) γυναῖκα, ὅπως ἦταν (ἀπὸ παραμύθ.) TNC, 252. 3) Κατὰ πληθ. τὰ ἐξαρτήματα τοῦ ἀρότρου Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ. : *Παίρ-ρομε τ' ἀβ-βήσι στὸ χωράφι ν' ἀλάωμε* = παίρνομε στὸ χωράφι τὰ ἐξαρτήματα τοῦ ἀρότρου, νὰ ὀργώσωμε Χωρίο Ροχούδ. *Ἐμεῖ πᾶμε νὰ φατιγέσωμε κί ἄν ἔχωμε γ-γαδάρα, παίρ-ρομε τ' ἀβ-βήσι μὲ τὴν γαδάρα* = ἐμεῖς πᾶμε νὰ ἐργαστοῦμε καί, ἄν ἔχωμε γαϊδούρα, παίρνομε τὰ ἐργαλεῖα (στὸ χωράφι) μὲ τὴν γαϊδούρα (φατιγέω = τὸ Ἴταλ. *faticare* = ἐργάζομαι) Ροχούδ. β) Μεταφ. οἱ ὄρχεις (κατ' εὐφημ.) Μπόβ. : *Μοῦ τσαράλιζει τ' ἀβ-βήσια* = θὰ μοῦ ξυρίσῃς τ' ἀρχίδια. Πβ. τὸ νεοελλ. ἐργαλεῖα = τὰ γεννητικὰ μῦρια.

βλογάω (εὐλογῶ) Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.), βλοῶ Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Στερν. Τσολλῖν.) — Aprile Traud., 205 βλοβῶ Ἄπουλ. (Μαρτάν.) ἰβλοῶ Ἄπουλ. (Κοριλ. Στερν.) ἄβλοῶ Ἄπουλ. (Καλημ.) βλογίδζω Καλαβρ. (Μπόβ.) βλοϊδζω Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Στερν.) παρατ. εὐλόωνα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. κ.ά.) βλόειg-ga Ἄπουλ. (Στερν.) ἄορ. εὐλόγηα Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) εὐλόησα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Στερν. Τσολλῖν.) παρακ. εἶμαι βλοημ-μένα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. κ.ά.) ὑπερσ. εἶχα βλοήσοντα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. κ.ά.) Προστ. ἐνεστ. βλόα - βλοᾶτε Ἄπουλ. (Κοριλ. κ.ά.) ἄορ. βλόησο - βλοήσετε Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. κ.ά.) Ἄπαρ. ἄορ. βλοήσει Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Στερν. Τσολλῖν.) βλογήσει Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) Μετοχ. ἐνεστ. βλοώντα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Τσολλῖν. κ.ά.) βλογώντα Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) ἄορ. βλοήσοντα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. κ.ά.) βλοήοντα Καλαβρ. (Βουνὶ Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) παθ. παρακ. βλοημ-μένο -η -ο Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. Στερν. κ.ά.) βλοημένο -η -ο, Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.) βλομένο -η -ο Ἄπουλ. (Καλημ.).

Ἄπὸ τὸ ἀρχ. εὐλογῶ. Διὰ τὴν σύγχυσιν τῶν εἰς -έω καὶ -άω ρ. βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 2, 450. Οἱ τύπ. βλογίδζω Καλαβρ. καὶ βλοϊδζω Ἄπουλ. ἀπὸ τὸν ἄορ. εὐλόγησα κατὰ παρασυσχετισμὸν μὲ τὸν ἄορ. εἰς -ισα τῶν εἰς -ίζω ρ., βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 272. Ὁ παρατ. βλόειg-ga ἀπὸ ἐπίδρασιν τῶν βορ. νεοελλην. ἰδιωμάτων βλ. Α. Καραναστάση, Λεξ. Δελτ. ΙΓ' (1978), σ. 75. Ὁ παρατ. εὐλόωνα ἀπὸ τὸν ἀρχ. ηὐλόγων κατὰ τὰ εἰς -άω μὲ ἐπέκτασιν εἰς -α κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ γ'. ἐνικ. πβ. Α. Tsopanakis, Ital. Dial., 21. Ὁ ἄορ. εὐλόησα Ἄπουλ. ἀπὸ σίγησιν τοῦ μεσοφωνηεντικοῦ γ. Βλ. Rohlf's, Gr. Stor., § 36. Ὁ ἄορ. εὐλόγηα Καλαβρ. ἀπὸ σίγησιν τοῦ μεσοφωνηεντικοῦ σ βλ. Rohlf's, ἔθ' ἀν., § 61.

Εὐλογῶ, δίνω τὴν εὐλογίαν μου, τὴν εὐχὴν μου ἐνθ' ἄν. : Ὁ πρεβύτερο μᾶς-ε βλογάει, μᾶ δ-δών-νει τὴ βλογία δλω = ὁ πρεσβύτερος (ὁ παπᾶς) μᾶς εὐλογεῖ, μᾶς δίνει σ' ὅλους τὴν εὐλογία Μπόβ. Ὁ πρεβύτερο βλογάει τὰ παιδία αὐτόθ. Ηῦρα τὸμ βρεβύτερο, πὸ εὐλόγιδζε τὰ παιδία = εἶδα τὸν παπᾶ, πὸ εὐλογοῦσε τὰ παιδία αὐτόθ. Τὴμ βρωτινὴ τοῦ Γεναρίου ἔρχεται ὁ πρεβύτερο καὶ βλογάει τὰ σπίτια = τὴν πρώτη τοῦ Ἰανουαρίου ἔρχεται ὁ παπᾶς καὶ εὐλογεῖ τὰ σπίτια αὐτόθ. Αὔρι εὐλοϊδζουνε ὁ ν-νερό ἀτ-τὰ Βαῖτα = αὔριο θὰ εὐλογήσουν τὸ νερό (τὸν ἁγιασμὸ) τῆς ἑορτῆς τῶν Βαῖων Καλημ. Πᾶμε νὰ πιάωμε λίο ν-νερό βλομένο = πᾶμε νὰ πάρωμε λίγο εὐλογημένο νερό αὐτόθ. Ἀλάϊ - νερό βλοημ-μένο = λάδι - νερό εὐλογημένο (μῦρον, ἁγιασμὸς) αὐτόθ. Στέει νά, νά, νᾶρτη ὁ Πάσκα βλοημ-μένο = στέκει νά, νά, νᾶρθη (ὅπου νᾶναι ἔρχεται) τὸ εὐλογημένο Πάσχα αὐτόθ. Ἀγιάμ-μα ἔναι τὸ ν-νερό, πὸ ἰβλοοῦνε οἱ πατέροι εἰς ἡ Μ-μάλη Πέτ-τη = ἁγίασμα εἶναι τὸ νερό πὸ εὐλογοῦν οἱ παπάδες τὴ Μεγάλη Πέμπτη Κοριλ. Ὁ πατέρα εὐλοᾶ ὄς τέσ-σερους ἄνεμου = ὁ παπᾶς εὐλογεῖ τοὺς τέσσερις ἀνέμους (τὰ τέσσερα κύρια σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος) Καστριν. Ὁ πατέρα τὸ Μέα Σάμβα βλοᾶ τὸ γιάμ-μα = ὁ

παπᾶς τὸ Μεγάλο Σάββατο εὐλογεῖ τὸ ἁγίασμα (τὸ ἁγιασμένο νερὸ) Τσολλῖν. *Pās-σο παδρούνα ἐπαίρνει στὴν ἀνγλησία ἄμ βαῖ για πᾶσ-σο κωράφι, νὰ τὰ βλοήση ὁ πατέρα =* κάθε ιδιοκτήτης παίρνει στὴν ἐκκλησία ἓνα κλαδὶ ἐλιᾶς για κάθε χωράφι, νὰ τὸ εὐλογῆση ὁ παπᾶς (*παδρούνα =* ἀπὸ τὸ Ἴταλ. οὐσ. *padrone =* κύριος, ιδιοκτήτης) αὐτόθ. *Ἐὸ βίσκοβο ἐπάει πάντα βλοῶντα ἔο γένο μ᾽ ἄ δύο δάφτυλα κλειμμένα καὶ μ᾽ ἄ τρία ἀνοιφτά =* ὁ ἐπίσκοπος εὐλογεῖ πάντα τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὰ δύο δάχτυλα κλεισμένα (ἐνωμένα) καὶ μὲ τὰ τρία ἀνοιχτά (τεντωμένα) Μαρτάν. *Ἐὸ πατέρα ἐπάει βλοῶντα ἔους πεσαμ-μένου =* ὁ παπᾶς πάει εὐλογώντας (εὐλογεῖ) τοὺς πεθαμένους αὐτόθ. *Ἄμο νὰ σοῦ βλοήση τὸ παιδὶ =* πήγαινε νὰ σοῦ εὐλογῆση τὸ παιδὶ Στερν. *Ἐὸ πατέρα ἰστέει, πὸν βλοᾶ τὰ πατρημὰ =* ὁ παπᾶς εἶναι στὸ σημεῖο, πὸν εὐλογεῖ τὰ πατερημὰ (τὸ τέλος τῆς λειτουργίας) Κοριλ. *Ἐὸ τοῦβαλε ἀλάϊ βλοημένο ἀπά᾽ στὴ ἄ-ζιοφάλη =* τοῦ ἔβαλε (ὁ παπᾶς) εὐλογημένο λάδι (μῦρο) ἐπάνω στὸ κεφάλι Καστρὶν. *Ἐφῶνας-σα τὸ π-πατέρα νὰ βλοήση τὸ σπίτι ζινούριο =* ἐκάλεσα τὸν παπᾶ νὰ εὐλογῆση τὸ καινούργιο σπίτι Μαρτάν. *Ἄρτε, εἶπε, παιδάκι μου, βλοημένο νὰ εἶσαι =* τώρα, εἶπε, παιδάκι μου, νὰ εἶσαι εὐλογημένο (ἀπὸ παραμῦθ.) Στερν. || Φρ. *Νὰ σᾶς βλοήση ὁ Κριστὸ =* νὰ σᾶς εὐλογῆση ὁ Χριστὸς (εὐχὴ) Στερν. *Βλοημένοι νὰ εἶσετ-τα =* εὐλογημένοι νὰ εἶστε (εὐχὴ) αὐτόθ. *Ἐὸ Τεὸ ν᾽ ἔο βλοήση =* ὁ θεὸς νὰ τὸ εὐλογῆση (εὐχὴ) Μαρτάν. *Ἐὸλα τὰ πράματά σου νὰ σῶναι βλοημ-μένα =* ὅλα τὰ πράγματά σου νὰ σοῦ εἶναι εὐλογημένα (εὐχὴ) αὐτόθ. *Ν᾽ ἔον δῶ βλοημένο =* νὰ τὸν ἰδῶ εὐλογημένο (εὐχὴ) Καλημ. *Σὲ βλογᾶω νᾶχη τόσ-σον γαλὸ για πόσ-σον ἄμ-μο ἔχει ἢ θάλασ-σα =* σοῦ εὐχομαι νὰ ἔχης τόσο καλὸ, ὅσον ἄμμο ἔχει ἢ θάλασσα (εὐχὴ) Μπόβ. *Βλογίδζω τὸ γ-γιό μ-μου νᾶχη τόσ-σε βλογίε =* εὐχομαι στὸ γιό μου νὰ ἔχη πολλὰς εὐλογίες αὐτόθ. || Ἄσμ.

*Στὴν ὤρ-ριαν ἐμέρα ἀτ-τὸ Πάσκαμ βλοημένο
μὰ μάλη χ-χαρά καὶ μὰ ὅλη τ-τὴ κ-καρδιά =
στὴν ὠραϊάν ἡμέρα τοῦ εὐλογημένου Πάσχα
μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ μὲ ὅλη τὴν καρδιά*

Καλημ.

*καὶ ἔιτ-τα χεῖλη σου, νὰ σοῦμ βλοημένα =
κ᾽ ἐκεῖνα τὰ χεῖλη σου νὰ σοῦ εἶναι εὐλογημένα*

Aprile, Traud., 205

*καὶ μὰ ὅλη τ-τὴ κ-καρδιά
ἔους ὤρ-ριου χρόνου ν᾽ ἔομ βλοήσω =
καὶ μὲ ὅλη (μου) τὴν καρδιά
τὰ ὠραῖα χρόνια νὰ τοῦ εὐχηθῶ*

Καλημ.

*Ἐὸ Χριστὸ τὰ μελετάει, ἢ Πατρούνα τὰ βλογάει =
ὁ Χριστὸς τὰ μελετάει ἢ Παναγία τὰ εὐλογεῖ*

(*πατρούνα =* ἀπὸ τὸ Ἴταλ. οὐσ. *padrona =* δέσποινα, ἐδῶ Παναγία) Μπόβ.

βουθουλεία ἢ (βουθηλεία) Καλαβρ. (Ἀμυδ-δαλ. Βουνὶ Γαλλικ. Κονδοφ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.) — TNC, 375, 385 *βουχουλεία* Καλαβρ. (Γαλλικ.) *βουσουλεία* Καλαβρ. (Γαλλικ.) *μουθουλεία* Καλαβρ. (Κονδοφ.).

Ἀπὸ τὸ Βυζαντ, οὐσ. *βουθήλεια*, πού προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀρχ. φράσιν *βοῦς θήλεια*. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *βουθύλεια* μαρτυρεῖται εἰς ἔγγραφα τῆς Μεσσηνίας τοῦ 1334. Βλ. Cantarella 134, 1. Πβ. τὸ Τσακων. *βουσηλυκὸ* = βοῦς θηλυκός.

Θηλυκὸν βόδι, ἀγελάδα ὄ.π. : Ἡ *βουθουλεία* ἀλάν-νει, κάν-νει γάλα καὶ μουσκάρια = ἡ ἀγελάδα ὀργώνει, κάμνει γάλα καὶ μουσκάρια Χωρίο Ροχούδ. Ἡ *βουθουλεία* γλείφει τὸ μουσκάρι αὐτόθ. Ἡ *βουθουλεία* ἔχει τὰ κέρατα κυρ-διά, ἐν γυρισμένα γιὰ κάτω = ἡ ἀγελάδα ἔχει στραβὰ τὰ κέρατα, εἶναι γυρισμένα πρὸς τὰ κάτω Βουνί. Ἡ *βουθουλεία* κίόλα ἀλάν-νει, τῆ μ-μερών-νετε καὶ ἀλάν-νει = ἡ ἀγελάδα ἐπίσης ὀργώνει, τὴν ἡμερώνετε καὶ ὀργώνει αὐτόθ. Ἡ *πωτρογαλία* τῆ β-βουθουλεία = τὸ πρωτόγαλα τῆς ἀγελάδας αὐτόθ. Ἔχω νὰ πελύω τὲ β-βουθουλεῖε = πρέπει ν' ἀπολύσω γιὰ βοσκὴ τὶς ἀγελάδες αὐτόθ. Ἀρτε *δελέγ-γουσι* τὲ β-βουθουλεῖε ἔ' ἔχω νὰ τὲ π-ποτίω καὶ νὰ τῶ β-βάλω νὰ φᾶσι = τώρα συγκεντρώνουν τὶς ἀγελάδες καὶ πρέπει νὰ τὶς ποτίσω καὶ νὰ τοὺςβάλω νὰ φᾶνε Μπόβ. Παίρ-ρομε τῆ β-βουθουλεία στὸ ταυρὶ νὰ πατεστῆ = παίρνομε τὴν ἀγελάδα στὸν ταῦρο νὰ ὀχευθῆ αὐτόθ. Ἡ *βουθουλεία* ἀπόρισε = ἡ ἀγελάδα ἀπέβαλε αὐτόθ. Ἡ *βουθουλεία* χέδζει καὶ κάν-νει βούρβιθο, κροπία = ἡ ἀγελάδα χέζει καὶ κάμνει βουδιές, κοπριά Ἀμυδ-δαλ. Τὸ νερὸ τοῦ ρεμάτου μου γιουβέει γιὰ τῆμ *βουσουλεία* = τὸ νερὸ τῆς θάλασσας μου χρειάζεται γιὰ τὴν ἀγελάδα (γιουβέω = ἀπὸ τὸ Ἰταλ. *giungere* = χρειάζομαι) Γαλλικ. Ἡ *βουσουλεία*, σάν ἔχη τὴν ἀρδέφ-δα, ρίτ-τει αἷμα ἀν δὸ στόμα = ἡ ἀγελάδα, ὅταν ἔχη βδέλλα, ρίχνει (ξερνάει) αἷμα ἀπὸ τὸ στόμα αὐτόθ. Ἡ *βουχουλεία* βελάει, θέλει νὰ βοῦ-ῶν = ἡ ἀγελάδα μουγγρίζει, θέλει νὰ βοσκήσῃ αὐτόθ. Πι θ-θέλει μουσκάρι καλό, μὴ ριμέ-ῶν τῆμ *βουσουλεία* = ὅποιος θέλει καλὸ μουσκάρι, νὰ μὴν ἀρμέξῃ τὴν ἀγελάδα αὐτόθ. || Γνωμ. *Βουθουλεία* παχειά ἐν γάν-νει γάλα = παχειὰ ἀγελάδα δὲν κάμνει (πολὺ) γάλα Μπόβ. — TNC, 385. Μὴ βάλῃ *βουθουλεῖε* στὲς ἀργασίε = μὴ βάλῃς ἀγελάδες στὰ πρῶτα ὀργώματα (διότι τὸ χῶμα εἶναι σκληρὸ καὶ χρειάζονται ἀρσενικὰ βόδια) Μπόβ. — TNC, 375.

γελαρό ἐπίθ. (γελαρός). Ἀπουλ. (Καλημ. Μαρτάν. Τσολλῖν.) *γελαρό* Ἀπουλ. (Κοριλ. Μαρτάν.) *γιαλερό* Ἀπουλ. (Κοριλ.).

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *γελαρός* δωρ. τύπ. τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. *γαλερός*. Βλ. Ἡσύχ. *γελαρῆ* (cod. *γελαρῆς*) γαλήνη. Πβ. I. Καλλέρη, Λεξ. Δελτ. 9 (1963), 8.

Γαλήνιος, εὐθυμος, γελαστός ἐνθ' ἀν. : κείνο ἐν' *γελαρό*, *γελαρό* = ἐκεῖνος εἶναι γελαστός, γελαστός Τσολλῖν. Ἔ γ-γελαρό, *γελα* πάντα = εἶναι εὐθυμος, γελάει πάντα Μαρτάν. Ἔστει πάντα *γελώντα* ὁ *γελαρό* = γελάει πάντα ὁ εὐθυμος αὐτόθ. Ἔισ' ἢ *κνατέρα* ἐν' ὦρια, ἔ γ-γελαρῆ = ἐκεῖνη ἢ *κοπέλα* (θυγατέρα) εἶναι ὦραία, εἶναι πρόσχαρη Καλημ. *Εἶδα* τὸσ-σα *παιδάκια ὦρ-ρια, ροδινα* καὶ *γελαρά* = εἶδα πολλὰ παιδάκια ὦραϊα, ρόδινα καὶ γελαστὰ Μαρτάν. *Εἶδα* ἄν ὦρ-ριο *κοράσι γελαρό, γελαρό* = εἶδα μίαν ὦραία κόρη πρόσχαρη, γελαστὴ αὐτόθ. β) Αἴθριος, γαλήνιος,

ἐπὶ καιροῦ Κοριλ. : 'Ο καιρὸ σήμε-μερα ἐν' γιαιερὸ = ὁ καιρὸς σήμερα εἶναι αἴθριος.
 γ) Διαυγῆς Κοριλ. : 'Ατ-τέ πωρνά ἠφαίνατ-το οἱ μοντάνιε ἀτ-τὴν Γορέζια γιαιερὸ =
 σήμερα πρῶτὴ ἐφαίνοντο τὰ βουνά τῆς Ἑλλάδος καθαρὰ (μοντάνια = τὸ Ἴταλ. οὐσ.
montagna = βουνό). δ) Νωπός, γυαλιστερός, ἐπὶ καρπῶν Καλημ. : Αἰ ἀλαὶ εἶν'
 γελαρέ = οἱ ἐλιές εἶναι νωπές, γυαλιστερές. Αἰ ἀλαὶ στέουν γελαρέ, γελαρέ = οἱ
 ἐλιές εἶναι γυαλιστερές, φρεσκοκομμένες ἀπὸ τὸ δένδρο.

γένομαι (γένομαι) Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. Στερν. Τσολλῖν.) —
 Aprile, Traud., 177, 184, κ.ά., Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο
 Βουνί. Χωρίο Ροχούδ.) — TNC, 11, 36, 61, 140 κ.ά., Rohlfs Sprichw., 78
 (246) γένουμαι Ἄπουλ. (Μαρτιν.) ἰγένουμαι Ἄπουλ. (Στερν.) ἰγένουμαι Ἄπουλ.
 (Κοριλ.) κένουμαι Ἄπουλ. (Κοριλ.) γένουμαι Ἄπουλ. (Μαρτιν.) κένουμαι Ἄπουλ.
 (Μαρτιν.) παρατ. ἐγένεαμο Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. κ.ά.) ἀόρ. ἐγέτ-τημο
 Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. Στερν. Τσολλῖν.) ἐγενάστηνα Καλαβρ. (Βουνὶ
 Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) παρακ. ἔχω γενωμένα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν.
 Μαρτιν. Στερν.) ὑπερσ. ἤμ-μο γεναστώνδα Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.)
 εἶχα γετ-τώντα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. Στερν. Τσολλῖν.) ὕποτ. ἀορ.
 νὰ γένω Καλαβρ. (Βουνί. Χωρίο Ροχούδ.) νὰ γεναστῶ Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ.)
 νὰ γετ-τῶ Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Στερν. κ.ά.). Προστ. ἀορ. γέναστα - γε-
 ναστᾶτε Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) γέτ-του - γετ-τούτεστα
 Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Κοριλ. Μαρτάν. Στερν. κ.ά.). Ἄπαρ. ἀορ. γετ-τῆ Ἄπουλ.
 (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. Στερν. κ.ά.) γεναστῆ Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ.
 κ.ά.) γενῆ Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.). Μετοχ. ἐνεστ. γενόμενο -η -ο Καλαβρ.
 (Βουνί. Χωρίο Ροχούδ.) ἀορ. γεναστώνδα Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο
 Ροχούδ.) γετ-τώντα Ἄπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτάν. Στερν. Τσολλῖν) παρακ.
 γενωμένο - η - ο Ἄπουλ. (Καλημ. κ.ά.) γεναμένο - η - ο Καλαβρ. (Βουνὶ Μπόβ.
 Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.).

Τὸ Βυζαντ. γένομαι, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἀπὸ τὸ ἀρχ. γίγνομαι. Οἱ τύπ. γέ-
 νουμαι, γένουμαι, κένουμαι ἀπὸ κώφωσιν τοῦ ἀτόνου ο βλ. Α. Καραναστάση, Λεξ.
 Δελτ. II" (1978), σ. 72. 'Ο ἀόρ. ἐγέτ-τημο ἀπὸ τὸ ἐγέν-θην > ἐγέθ-θην > ἐγέτ-την
 καὶ ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ παρατ. ἐγέτ-τημο. Διὰ τὴν τροπὴν νθ > θ-θ > τ-τ βλ. Rohlfs
 Gr. Stor., § 42. Πβ. τοὺς ἀρχ. συγκεκομμένους τύπ. ἐγεντο. Ἡσιόδ., Θεογ., 705,
 γέντο αὐτόθ., 199. 'Ο ἀόρ. ἐγενάστηνα μὲ τὴν κατάλ. τοῦ παθ. ἀορ. καὶ μὲ ἐπέκτασιν
 εἰς -α κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν ἐνεργ. ἀόρ. πβ. γράφομαι - ἐγράφτηνα. Ἡ μετοχ.
 γεναμένο(ς) ἤδη εἰς ἔγγραφα Καλαβρ. τοῦ 1181 «ἡ παρ' ἡμῶν γεναμένη πρᾶσις»
 βλ. Trinchera, 270. Διὰ τοὺς τύπ. Ἄπαρ. γετ-τῆ, γεναστῆ ἀντὶ τῶν γετ-τῆναι,
 γεναστῆναι βλ. Γ. Χατζιδ. MNE 1, 595.

1) Γεννῶμαι Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) : Ἐγενάστηνα στὸ Ρη-
 χούδι, κρᾶζ-ζομαι Ζ-ζαβετ-τιέρη Ἀντώνιο = ἐγεννήθηκα στὸ Ροχούδι, ὀνομάζομαι
 Ζαβεττιέρης Ἀντώνιος Χωρίο Ροχούδ. Ἡ σημ. ἤδη ἀρχ. 2) Ἄναπτύσ-σομαι,
 μεγαλώνω, ἐπὶ ζώων καὶ φυτῶν Ἄπουλ. (Στερν. κ.ά.) — Aprile, Traud., 314

Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Χωρίο Ροχούδ.) : Τὸ *κύμινο* γένεται στὴν ὄσ-σεία = τὸ κύμινον ἀναπτύσσεται στὸ βουνὸ Γαλλικ. *Παίρ-ρομεν* ἀὴν *γροπία* στὸ χωράφι, νὰ *γεναστῆ* τὸ *σιτάρι* = παίρνομε τὴν κοπριά στὸ χωράφι, γιὰ νὰ ἀναπτυχθῆ τὸ *σιτάρι* αὐτόθ. *Φίνα* πὺν νὰ *γεναστοῦ* *μ-μεγάλε* οἱ ἀλεπουδέδ-δε, τῶ *π-παίρ-ρει* ἢ ἀλου-πούδα φαγὶ *ν-νὰ* φάουσι = ὥσπου νὰ μεγαλώσουν οἱ ἀλεπουδίτσες, τοὺς παίρνει ἢ ἀλεπού (ἢ μάννα) φαγὶ νὰ φᾶνε (*φίνα* = ἀπὸ τὴν Ἰταλ. πρόθ. *fino* = ἕως) αὐτόθ. *Σὰν* ἔ' *μ-μέγα* τὸ *σιτάρι*, τὸ *φυδ-δίζ-ζομε*, τοῦ *γουάδ-δομεν* δὲ *χόρτο*, σὲ *μανδέ* τὸ *τρῶει* τὸ *χόρτον* δὲ *σιτάρι* κ' ἔν *γένεται* = ὅταν εἶναι μεγάλο τὸ *σιτάρι*, τὸ *ξεβοτανίζομε*, τοῦ *βγάλλομε* τὰ *χόρτα*, εἶδεμὴ τὸ *χόρτο* θὰ φάη τὸ *σιτάρι* καὶ δὲ θὰ ἀναπτυχθῆ Βουνι. Ἦτον *γροπιμένο* τὸ *χωράφι* καὶ τὸ *σιτάρι* ἔν *ἐγενάστη* = ἦταν κοπρισμένο τὸ *χωράφι* καὶ τὸ *σιτάρι* δὲν ἀνεπτύχθη αὐτόθ. Ὁ *καλαμῶνα* ἔν' ἐκέϊ, πὺν *γένονδο* τὰ *καλάμια* = ὁ *καλαμῶνας* εἶναι ἐκεῖ, ὅπου ἀναπτύσσονται τὰ *καλάμια* Χωρίο Ροχούδ. Τὸ *σιτάρι* ἔ *γ-γένεται*, γιὰ τὴν *νεύρη* τῆς *ἐλαία* ἔν *δο φῆν-νου* *ν-νὰ* *γεναστῆ*, τ' ἔμ *βοδ-δὺ* *σπηλά* = τὸ *σιτάρι* δὲν ἀναπτύσσεται, γιὰ τὴν *νεῦρα* (οἱ *ρίζες*) τῆς *ἐλιᾶς* δὲν τ' ἀφίνου νὰ ἀναπτυχθῆ, γιὰ τὴν εἶναι πολὺ *ψηλά* (εἶναι στὴν ἐπιφάνεια) αὐτόθ. Ἐπασ-σέσπαϊ *ἐν-νέα* *μήνου* κ' *ἐκάμαϊ* *τούτη* *θ-θυγατέρα* κ' *ἐγένετο* *μεγάλη* *μίαν* *ἡμέρα* *γιὰ* *δύο* = ἐπέρασαν ἔννιὰ *μῆνες* κ' *ἐκαμαν* αὐτὴ τὴ *θυγατέρα* καὶ ἐμεγάλωσε *μιὰ* *ἡμέρα* *γιὰ* *δύο* (*πασ-σέω* = ἀπὸ τὸ Ἰταλ. *passare* = περνῶ ἀπὸ παραμύθ.) Βουνι — TNC, 36. ||Ποίημ.

Γέτ-τησα *μ-μάλα* καὶ *τᾶπεφσα* *στὴ* *σκόλα*,
μάσα *ν-νὰ* *μελετήσου* *πᾶ* *κ-καρτι* =
 ἐμεγάλωσαν (τὰ *παιδιά*) καὶ τὰ *ἔστειλα* *στὸ* *σχολεῖο*,
 ἔμαθαν νὰ *διαβάζουν* *κάθε* *χαρτι*

(*σκόλα* = ἀπὸ τὸ Ἰταλ. οὐσ. *scuola* = *σχολεῖο*) Κλημ. — Aprile, Traud., ἔνθ' ἄν.

3) Γίνομαι, πραγματοποιοῦμαι Ἀπουλ. (Κλημ. Καστριν. Μαρτάν. Στερν. Τσολλῖν. κ.ά.) Καλαβρ. (Βουνι Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) : *Τ'* *αὐλάκια* *ἐγένουτ-ται* *μὰ* *τ'* *ἄλατρο* *πάει* κ' *ἔρτει* = τὰ *αὐλάκια* γίνονται μὲ τὸ ἄροτρο ἄμε κ' ἔλα (δηλ. *πηγαίνει* καὶ *ἔρχεται* ὀργώνοντας ἀπὸ τὴ *μιὰ* *ἄκρη* τοῦ *χωραφιοῦ* *στὴν* *ἄλλη*) Κλημ. *Κάμε* *ἔεινο*, *πού* *σοῦ* *λεω* *ἔβῶ*, *τί* *στέει* *καλὸ* *γιανωμένο* = *κάμε* *ἐκεῖνο*, *πού* *σοῦ* *λέγω* *ἐγὼ*, γιὰ τὴν εἶναι *καλῶς* *γενωμένο* αὐτόθ. Ὁ *κοφινίτσο* *κενωμένο* *ἀτσὲ* *ράπη* *σιταριού*, *δεμένο* *μὲ* *τὰ* *βοῦρα* Κοριλ. *Τὶ* *ἔναι* *οὔτ-το* *πάει* κ' *ἔρτει*, *τί* *γέτ-τη*; = *τί* *εἶναι* *αὐτὸ* *τὸ* *ἄμε* *κ'* *ἔλα* (αὐτὴ ἢ *κίνηση*) *τί* *συνέβη*; αὐτόθ. *Τῶβαλα* (τὸ *κρέας*) *στ'* *ἀλάϊ* *καὶ* *πόϊ* *ἔβαλα* *μία* *τσίδ-δα* *κρασί*, *τ'* *ἄλα* κ' *ἔκαμα* *νὰ* *γέτ-τῆ* *καλὸ* = τὸ *ἔβαλα* (τὸ *κρέας*) *στὸ* *λάδι* *καὶ* *κατόπιν* *ἔβηλα* *μιὰ* *σταγόνα* *κρασί*, τὸ *ἀλάτι* *καὶ* *ἔκαμα* *νὰ* *γίνῃ* *καλὸ* (*πόϊ* = τὸ Ἰταλ. *πίρρ.* *poi* = *κατόπιν*) Μαρτάν. Ἐχει *κιανουμένα* *ἡμισον* *ὑπουλο* = *ἔχει* *κάμει* *μισὸν* *ὑπνο* Μαρτίν. Ἐ *σ-σῶδζει* *γέτ-τῆ* *μέα*, *γιὰ* *τί* *ἔν'* *ἀδύνατο* = δὲν ἔμπορεῖ νὰ *μεγαλώσῃ*, γιὰ τὴν εἶναι *ἀδύνατος* (*ἄρρωστος*) Στερν. *Παίρνω* *τὰ* *σκουπίμ-ματα* *στὸ* *χωράφι* κ' *ἐκέϊ* *να* *γένουτ-ται* *κρόπο* = *παίρνω* *τὰ* *σκουπίδια* *στὸ* *χωράφι* κ' *ἐκεῖνα* *γίνονται* *κοπριά* Τσολλῖν. *Πόσ-σον* *εἶχε* *γέτ-τῶντα* *ῶριο!* = *πόσον* *ῶραῖος* *εἶχε* *γίνει!* Καστριν.

"Ατ-τε πι γνά, 'ές τίσ-σαρε ζ-ζ' ήμιση, ό καφέ ήα γ-γιανωμένο ζι 'ό π-πίν-νανε έ άντρεποι = σήμερα πρωί, στίς τέσσερις και μισή, ό καφές ήταν γινωμένος και τόν έπιναν εί άνθρωποι Καλημ. Μακ-καρούνου γενωμένου έσ-σου = μακαρόνια καμωμένα στο σπίτι (έσω) αυτόθ. Το ζιουβέρτι τω μ-μελισ-σίω έν' γιανωμένο άτσέ καλάμι και άλειμ-μένο τσε βούρβιθο = ή κυφέλη των μελισσιών είναι γινωμένη από καλάμια και άλειμμένη με βουδιές Μπόβ. "Όλον έκείνομ, βού γίνεται, γίνεται για την γοιλία = όλο εκείνο, που γίνεται, γίνεται για την κοιλιά Βουνί. Το σπωμίν εκάη, 'έν έγενάστη καλό -- τά ψωμιά εκάησαν, δέν έγιναν καλά Γαλλικ. 'Ο νάπ-πιο έναι γεναμένο άσ-σέ σ-σύλο = ό νάπος (ξύλινο δοχείο) είναι καμωμένος από ξύλο αυτόθ. 'Η ζ-ζέγουλα έναι γενωμένη άν δό μαδ-δι τή κ-κούδα του βουδιου = ή ζευγλα είναι καμωμένη από τις τρίχες τής ούρας του βοδιου (κούδα = από το 'Ιταλ. ουσ. coda = ούρα) Χωρίο Ροχούδ. 'Αν δά μιτάρια το στημόνι μπαίν-νει στο θτένι, απόι γένονδον οί κόμποι και δέν-νεται στ' άνδι τ' άμβρότθε = από τα μιτάρια το στημόνι μπαίνει στο χτένι, έπειτα γίνονται οί κόμποι και δένεται επάνω στο μπροστινό άντι (απόι = από το 'Ιταλ. έπίρρ. ροί = κατόπιν) αυτόθ. Πιάν-νω μάμ βίργα λετ-τή και μακρούα, τήν γλώθω, τήν γουδ-δουριάδζω και το χάχ-χαλο έν' γεναμένο = πιάνω μια λεπτή και μακρούα βέργα (λυγαριάς ή σχίνου), τήν κλώθω, τήν κουλουριάζω και ό κρίκος είναι γινωμένος αυτόθ. Σάν δήν γόθτουν δήν γούδα τή σπροφάτα, κονδοφέρ-ρει γενή = όταν κόβουν τήν ούρα τής σαύρας, ξαναγίνεται (έπιστρέφει να γίνη) αυτόθ. Το Χωρίο και το Ρηχούδι έν' γεναμένα πούκεια τ' ήρται τα πρωτινά θέματα άν δή Γρέκια = Το Χωρίο Ροχούδι και το Ροχούδι είναι γινωμένα από τότε που ήρθαν οί πρώτοι άνθρωποι (άποικοι) από τήν 'Ελλάδα αυτόθ. || Φρ. 'Εγέτ-τη βράυ = έβράδουσε Μαρτιν. Τα καλά γενόμενα ε' χ-χαμένα = οί καλές πράξεις χάνονται (ξεχνιούνται) Βουνί. || Παροιμ. Το αίμα 'έ σ-σών-νει γεναστη νερό = το αίμα δέν ήμπορεϊ να γίνη νερό (οί συγγενικοί δεσμοί είναι άδιάρρηκτοι) Rohlf, Sprichw., 89 (246) || Ασμ.

Μή θαροής-ε τι έν' άνδραψησία,
τι ό κόσμον έν' όλο ότου γεναμένο =
μή νομίζης ότι είναι έντροπή,
γιατι όλος ό κόσμος είναι έτσι φτειαγμένος
Χωρίο Βουν.

'Εκεί σιμά στο σπίτι μ-μα
'έ g-γένουτ-ται πλέον γέλια =
έκει κοντά στο σπίτι μας
δέν γίνονται (άκούονται) πιά γέλια
Καλημ.

"Αρεμο πέα παϊσ-σια, πέους τόπους ε' διαμ-μένα,
που τήν έχει γιανωμένα τή φ-φωδ-δέαν έσου; =
άράγε ποιές χώρες, ποιούς τόπους επέρασες,
που τήν έχεις κάμει τή φωλιά έσύ;
Aprile, Traud., 355.

"Αν ἤθελεν ὁ Θεὸς μὲ τὴν Βατρούνα
μῖαν ὥρα νὰ γενώμασταν εἰζμία =
ἂν ἤθελεν ὁ Θεὸς μὲ τὴν Παναγία
μῖαν ὥρα νὰ σμίγαμε

(πατρούνα = τὸ Ἰταλ. οὐσ. *padrona* = δέσποινα) TNC, 377.

κ' ἤκουσα μῖα φ-φωνή, πὺ καταράστη,
τ' εἶπε νὰ γετ-τῶ σιάτ-τη καὶ χῶμα =
καὶ ἤκουσα μιὰ φωνή, πὺ καταράστηκε
γιατὶ εἶπε νὰ γίνω στάχτη καὶ χῶμα

Aprile, ἐνθ' ἂν., 184.

4) Ἐποβαίνω, καταντῶ Ἐπουλ. (Καστριν. Μαρτάν. Στερν. κ.ά.) Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. κ.ά.) — TNC, 140, 139, 185 : "Αν εἶχα καλὴν ἑφαλήν, ἤμ-μον γεναστῶνδα ρήγα κίόλα = ἂν εἶχα καλὸ κεφάλι (ἂν εἶχα μυαλό), θὰ εἶχα γίνει ἀκόμη καὶ βασιλιάς Βουνί. Πλὲ στέκομε καὶ πλὲ μ-μεγάλοι γενόμ-μαστο = ὅσο περισσότερο στεκόμαστε (στὴ ζωὴ) τόσο καὶ πιὸ γέροι καταντοῦμε αὐτόθ. Ἐσουκία ἐν' ἀγοικὴ τὴν ἑνδρών-νετε καὶ κἀν-νει σῦκα καλά, γένεται ἡμερο = ἡ συκιά εἶναι ἄγρια, τὴν μπολιάζετε καὶ κἀμνει σῦκα, γίνεται (καταντάει) ἡμερη αὐτόθ. Ἐγῶε στοὺς δεκατ-τῶ χρόνου ἐγίνα κ' ἐγενάστηνα τσίτο = ἐγὼ στὰ δεκακοκτῶ (μου) χρόνια ἐπῆγα κι' ἐγίνα γαμπρὸς Γαλλικ. Δὲν ἐσ-σέρω τί ἐγενάστησ-σαν οἱ λύκοι, ἐχάθησα = δὲν ξέρω τί ἀπέγιναν οἱ λύκοι, ἐχάθησαν Μπόβ. Πάλυνα ὁ φσωμί κ' ἠγέτ-τη ἀπαλό = ἐβρεξα τὸ ψωμί καὶ ἐγίνε μαλακὸ Καστριν. Τὸ σταφύλι ἠγέτ-τη σταφίδα = τὰ σταφύλια ἐγίναν σταφίδα Στερν. Γουάλε τὴ χ-χολή, σανδὲ κένεται πρικὸ τὸ κρέα = βγάλε τὴ χολή, εἰδεμὴ θὰ γίνη πικρὸ τὸ κρέας Κοριλ. Ἐμ-μομ βλοῦσο καὶ ἄρτε γιὰ σ-σὲ ἐγενάστηνα πόβερο = ἡμουν πλούσιος καὶ τώρα ἐξ αἰτίας σου κατάντησα φτωχὸς (πόβερο = τὸ Ἰταλ. ἐπίθ. *rovero* = φτωχός· ἀπὸ παραμύθ.) TNC, 185. || Φρ. Ἐγενάστη μαῦρο ὄ-δύ-δ-δο = ἐγίνε μαῦρος σκύλλος (ἐξωργίστηκε) Μπόβ. 5) Φθάνω στὸ σημεῖο, πὺ πρέπει, συντελοῦμαι Ἐπουλ. (Στερν. Τσολλῖν. κ.ά.) Καλαβρ. (Γαλλικ. Χωρίο Ροχούδ. κ.ά.) : Σὰμ βιάη νὰ βράη, τὴν γατεβαίν-νον, δι' ἔ' γ-γεναμένη ἢ μυζήθρα = ὅταν ἀρχίση νὰ βράζη, τὴν κατεβάζουν (ἀπὸ τὴ φωτιά), γιατί ἐγίνε (ἔφτασεν ἐκεῖ, πὺ πρέπει) ἢ μυζήθρα Γαλλικ. Δόπου πὺ τὰ στράγια ἔ' μ-μά'ν-να ἄσπρα, ἐν' γενωμένος ὁ φοῦρ-ρο καὶ τὸ σ-σέρ-ρομε μὲ τὴ σπούнга = ὅταν τὰ τοῦβλα (τοῦ φούρνου) εἶναι πολὺ ἄσπρα (ἀπὸ τὴν πύρα) εἶναι φτασμένος (στὸ σημεῖο θερμότητος, πὺ πρέπει) ὁ φούρνος καὶ τὸν σκουπίζομε μὲ τὴν πάννα Χωρίο Ροχούδ. β) ὠριμάζω, κατὰ σημασιολ. ἐπέκτ. Ἐπουλ. (Καλημ. Κοριλ. Μαρτιν. Στερν.) Καλαβρ. (Βουνὶ Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) — TNC, 94 : Ἐπάω νὰ τινάσ-σω τὴν ἀπ-πίδιά, νὰ πέσου τ-τ' ἀπ-πίδια γιανωμένα = πάω νὰ τινάζω τὴν ἀπιδιά, νὰ πέσουν τὰ ὠριμα ἀπίδια Καλημ. Ἐν' γενωμένα τὰ σῦκα = εἶναι ὠριμα τὰ σῦκα Κοριλ. Τὰ σῦκα, σάτ-τε ἐν' εἶν' γενωμένα, ἰρίτ-τουνε γάλα = τὰ σῦκα, ὅταν δὲν εἶναι ὠριμασμένα, γύνουν (ρίχτουν) γάλα αὐτόθ. Τὰ σταφύλια ἐν' ἀγέναστα, ἄπλερα, ἄρτε πᾶν' γενωμένα = τὰ σταφύλια εἶναι ἀγίνωτα, ἄγουρα, τώρα πᾶνε νὰ ὠριμά-

σουν Βουνί. Ὁ σιτάρι ἔν' γινουμένο, ἔχομε ν-ν' ὀ τιρίσουμε = τὸ σιτάρι εἶναι ὠριμασμένο, πρέπει νὰ τὸ θερίσωμε Μαρτιν. γ) Εὐρίσκομαι εἰς περίοδον γενετησίου ὀρμῆς Καλαβρ. (Μπόβ. κ.ά.) : Σὰν ἔν' γεναμένο ὁ τράγο, δζέν-νει = ὅταν ὁ τράγος εἶναι σὲ περίοδο γενετησίου ὀρμῆς, βρωμάει Μπόβ. 6) Παθαίνω ζύμωσιν, ἐπὶ οὐσιῶν Ἄπουλ. (Μαρτάν. Στερν.) Καλαβρ. (Γαλλικ. κ.ά.) : Κάν-νω τὸ προδζύμι τὸ βράϋ καὶ τ' ἀφίν-νω νὰ γετ-τῆ, νὰ γείρη = κάμνω τὸ προζύμι ἀποβραδὺς καὶ τ' ἀφίνω νὰ γίνῃ ἡ ζύμωση, νὰ φουσκώσῃ Μαρτάν. Ἄσ-ῶπα τῆ π-πάστα, μὴν ἀνεμώσῃ καὶ μὴν ἰτσυχράνη, σανδὲ ἔν' γένηται = σκέπασε τῆ ζύμη, νὰ μὴ τὴν χτυπήσῃ ὁ ἀέρας καὶ νὰ μὴ κρυώσῃ, εἰδεμὴ δὲ θὰ γίνῃ ἡ ζύμωση (δὲ θὰ φουσκώσῃ) Στερν. Τὸ μουστάρι τὸ βάδ-δουσι στὰ βουτ-τία, νὰ γεναστῆ κρασί = τὸν μούστο τὸν βάλλουν στὰ βαρέλλια, γιὰ νὰ ὑποστῆ τῆ ζύμωση, νὰ γίνῃ κρασί αὐτόθ.

ΑΝΑΣΤ. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

LESSICO STORICO DEI DIALETTI GRECI
DELL'ITALIA MERIDIONALE

ANASTASIOS KARANASTASIS

Riassunto

L'autore impegnato nelle ricerche sui dialetti greci dell'Italia meridionale per incarico dell'Accademia di Atene, già dall'estate del 1962, ha raccolto sulla base del *Lexicon Graecanicum Italiae inferioris* di Rohlfs materiale linguistico abbondante e utile alla redazione dell'*Ιστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς καὶ τῶν ἰδιωμάτων αὐτῆς*, opera promossa dall'Accademia stessa.

Il materiale raccolto fino ad oggi, comprende, oltre ai circa 5.000 lemmi del *Lexicon* di Rohlfs, alcune centinaia di vocaboli nuovi e nuovi elementi semantici i quali possono contribuire a un notevole contributo, anche sul piano qualitativo.

Dal momento che, per diverse ragioni, i dialetti greci dell'Italia meridionale si trovano oggi in pieno regresso e sarà difficile nel prossimo futuro chiarire sul posto eventuali dubbi e completare vuoti, e dato che il materiale raccolto deve essere messo il più presto possibile a disposizione degli studiosi, l'autore ha deciso di pubblicare il Lessico storico dei dialetti in questione di cui si occupa già da tre anni. I lemmi appresso riportati costituiscono un saggio del lavoro in preparazione.

Per la scelta dei lemmi non segue il sistema di Rohlfs e mette come lemma la forma dialettale più antica e più incolume, subito poi mette fra parentesi il vocabolo antico o ellenistico o bizantino o greco moderno, a cui si riferisce il lemma, questo seguono le restanti forme in ordine fonetico.

Unitamente alla parte tipologica di ogni lemma sono date le forme dialettali più comuni; da queste si sottintendono le corrispondenti forme caratterizzate da diverse sfumature fonetiche p.e. : nell' articolo ἀγαπάω si dà l'aoristo dell'infinito γαπήσει e si lasciano le forme γαπήσει, καπήσει, le quali provengono dalle forme dialettali dell'indicativo presente γαπῶ, καπῶ e così via.

I lemmi, recanti l'asterisco, sono tutti vocaboli nuovi.

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΦΩΝΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΑΝΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΟΥ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ SALENTO (ΑΠΟΥΛΙΑΣ)

Τὰ Ἑλληνικὰ ἰδιώματα τῆς Νοτίου Ἰταλίας, ἐξεταζόμενα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως προφορᾶς τῶν συμφώνων, παρουσιάζουν διαφορὰς ὡς πρὸς τὴν προφορὰν ὠρισμένων συμφώνων ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προφορὰν τῶν ἀντιστοιχῶν συμφώνων τῆς Νεοελληνικῆς Κοινῆς.

Τὸ ξ π.χ. προφέρεται εἰς μὲν τὰ ἰδιώματα τῆς Καλαβρίας ὡς *š-š* καὶ *τσ* (ξέρω > *š-šέρω*, ξερὸς > *š-šερὸ - τσερό*), εἰς δὲ τὰ ἰδιώματα τοῦ Salento ὡς *φσ*, *σσ* καὶ *τσ*: ξηραίνω > *φσεραίνω - σ-σεραίνω - τσεραίνω*, ξεράπτω > *ἀφσεράφτω*, ἐσ-σεράτ-τω - *τσεράτ-τω*, τὸ ψ ὡς *σπ* καὶ *τσ* ἐν Καλαβρία: ψέμα > *σπέμα*, τσέμα, ὡς *φσ*, *φτσ*, *τσ* καὶ *σσ* εἰς τὸ Salento: ψεματάρης > *φσεματάρη*, *τσεματάρη*, ψύλλος > *φσύδ-δο*, *φτσύδ-δο*, *σ-σύδ-δο*, τὸ διπλοῦν *λ-λ* ὡς προουρανικὸν *ḍ-ḍ* καὶ εἰς τὰς δύο Ἑλληνοφώνους περιοχάς: ἄλλος > *ἄḍ-δο*, σκύλλος > *š-šύδ-δο* κ.ἄ.

Τὰ φωνήεντα ἀντιθέτως διατηροῦν τὴν φωνητικὴν ἰσχύν, τὴν ὁποίαν ἔχουν καὶ τὰ φωνήεντα τῆς Νεοελλην. Κοινῆς, καὶ ὑφίστανται τὰς αὐτὰς παθήσεις (ἀφομοιώσεις, στενώσεις, συναιρέσεις, ἀφαιρέσεις, προθέσεις κ.ἄ.).

Μόνην ἐξαίρεσιν ἀπετέλει τὸ ἰδίωμα τοῦ Cardeto τῆς Ἑλληνοφώνου περιοχῆς τῆς Καλαβρίας, εἰς τὸ ὁποῖον, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω λεπτομερῶς, τὸ *ο* (τονούμενον ἢ ἄτονον) καὶ τὸ ἄτονον *ε* ὑφίστανται κώφωσιν: *ο* > *ου*, *ε* > *ι*. Ἀλλὰ τὸ ἰδίωμα τοῦτο ἔχει ἐκλείψει πλήρως πρὸ ἐνὸς περίπου αἰῶνος.

Αὐτὰ εἶχον ὡς δεδομένα, ὅταν ἀνελάμβανον τὸ 1962, ἐντολῇ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, νὰ ἐρευνήσω τὰ ἐν λόγῳ ἰδιώματα καὶ νὰ συγκεντρώσω γλωσσικὸν ὑλικόν, χρήσιμον διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς.

Ἦρχισα τὴν ἐργασίαν μου ἀπὸ τὰ Ἑλληνοφώνων χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὁμιλεῖται ἀκόμη κοινῶς, ἤτοι τὴν Καλημέραν, τὴν Στερνατίαν καὶ τὸ Κοριλιάνο εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Salento καὶ τὸ Γαλλικιανό, τὴν Μπόβα καὶ τὸ Χωρίο Ροχούδι εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Καλαβρίας.

Τελευταῖον ἐξ ὅλων τῶν χωρίων τῶν δύο Ἑλληνοφώνων περιοχῶν ἄφησα τὸ Μαρτινιάνο εἰς τὸ Salento, πιστεύων ὅτι τὸ ἰδίωμά του δὲν διέφερεν οὐσιωδῶς ἀπὸ τὰ ἰδιώματα τῶν γύρω χωρίων. Τὸ Μαρτινιάνο κεῖται μεταξὺ Καλημέρας καὶ Στερνατίας, ἀπέχει δὲ τούτων κατὰ δύο καὶ πέντε χιλιόμετρα ἀντιστοιχῶς.

Μολονότι εἶναι τὸ μικρότερον εἰς πληθυσμὸν χωρίον τῆς περιοχῆς τοῦ Salento, τὸ Μαρτινιάνο — ἀριθμεῖ μόλις χιλίους ὀκτακοσίους κατοίκους, ἀσχολουμένους μὲ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν καὶ τὴν δενδροκομίαν — συγκεντρώνει μέγα μέρος τῶν Ἑλληνοφώνων τοῦ Salento, τοὺς ὁποίους προσελκύει ἡ λατρεία τοῦ πολιούχου

τοῦ χωρίου, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τοῦ κατ' ἐξοχὴν λατρευομένου ἁγίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀφοῦ συνεπλήρωσα τὴν ἐργασίαν μου εἰς τὰ ὑπόλοιπα χωρία τῆς περιοχῆς, ἐπεσκέφθην τὸ Μαρτινιάνο τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1973.

Ἦδη κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς συζητήσεώς μου μὲ τὸν διδάσκαλον τοῦ χωρίου Ἀντώνιον Sergio, τὴν σύζυγόν του καὶ τὸν ἐπιθεωρητὴν στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως Παντελεήμονα Coriano, καταγομένους ἀπὸ τὸ Μαρτινιάνο καὶ ἔχοντας μητρικὴν γλῶσσαν τὸ Ἑλληνικὸν ἰδίωμα τοῦ χωρίου, εὔρεθην πρὸ ἐκπλήξεως. Ἦκουα συστηματικὴν κώφωσιν τῶν ἀτόνων φωνηέντων ε καὶ ο καὶ ἀποβολὴν τοῦ ι ἀτόνου συλλαβῆς. Ἦκουσα δηλαδὴ α/ ὡς πρὸς τὴν κώφωσιν τοῦ ε : πεθαίνω > πιταίνω, πετῶ > πιτῶ, ἔπεσα > ἔπισα, γένεσαι > γέν-νισαι, φρ. ἐσοὺ γέν-νισαι μέα : ἐσοὺ γίνεσαι μέγας, ἄνεμος > ἄνιμο, παιδί > παιδί, μελίσι > μιλίσ-σι, Φλεβάρης > Φριάρη, β/ ὡς πρὸς τὴν κώφωσιν τοῦ ο : πολεμῶ > πουλιμῶ, πολεμίζω > πουλιμίδζω, βοτανίζω > κουτανίδζω, γομώνω > κουμών-νω, ἐβδομάδα > ἄd-douμάda, φοράδα > φουράda, ποδᾶρι > πουδᾶρι, ψοφῶ > τσουφῶ καὶ γ/ ὡς πρὸς τὴν ἀποβολὴν τοῦ ἀτόνου ι, σπυρί > σ'πρί, στερεὸς > στερέο > στιρέο > στ'ρέο, ἐρεβίνθια > ριβίτ-τια > ρ'βίτ-τια, σήμερι > σήμ-μιρι > σήμ'βρι κ.ἄ.

Καθ' ὅσον γνωρίζω οὐδεὶς ἐκ τῶν προηγηθέντων ἐρευνητῶν ἐπεσήμανε τὴν παρουσίαν τῶν φαινομένων τούτων εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνο. Ὁ καθηγητὴς Rohlf, ἐξετάζων τὸ φαινόμενον κωφώσεως τῶν ἀτόνων ε καὶ ο εἰς τὰς ἐν λόγῳ περιοχάς, ἀναφέρει ὠρισμένας σποραδικὰς περιπτώσεις, κοινὰς εἰς ὅλα τὰ ἰδιώματα τῶν περιοχῶν τούτων¹ : ἀνεψιὸς > ἀνιτσιό - ἀνισπίο, ξεστίον > ὄ-ῶιστί, πεπόνι(ον) > πιπόνι, κεντημάδα > κινδήμά, ἐγῶ > ἰβῶ, ἐκεῖ > ἰκέϊ, ἀρσενικὸς > ἀρρίνικό, ἄλωπούδα > ἄλουπούδα, ζωνάρι(ον) > dζουνάρι, κωδώνι(ον) > κουδούνι, σκωλήκι(ον) > σκουλήκι, *σκλωπίον > σκλουπί, κωφὸς > κουφὸ κ.ἄ. Ἄλλὰ αἱ περισσότεραι τῶν περιπτώσεων τούτων εἶναι σχεδὸν πανελληνιοί. Εἰδικῶς μὲ τὴν κώφωσιν, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται συστηματικῶς εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνο, δὲν ἠσχολήθη.

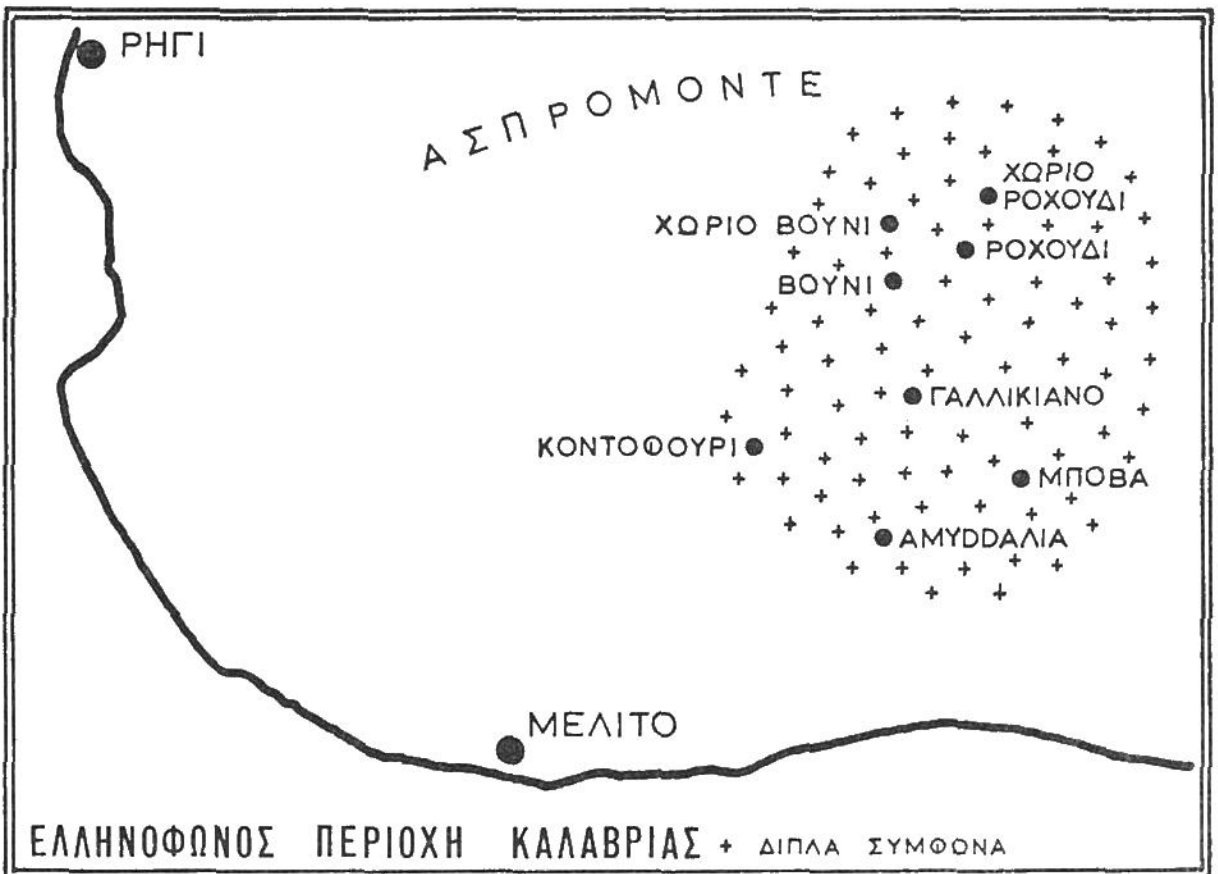
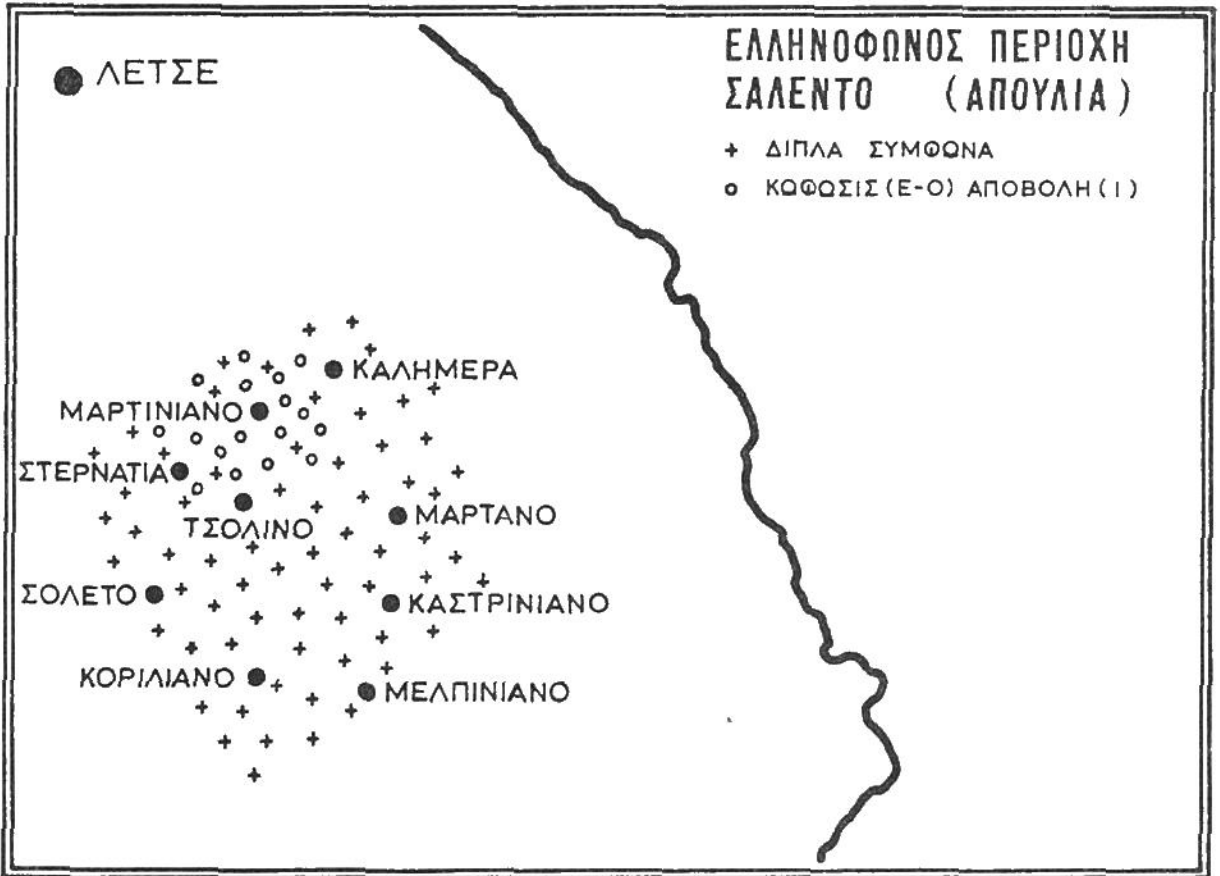
Ὁ Morosi ἀναφέρει σποραδικῶς μερικὰς περιπτώσεις κωφώσεως τοῦ ἰδιώματος τῆς Στερνατίας², τινὲς τῶν ὁποίων ἀκούονται καὶ σήμερον : ἐγῶ > ἰβῶ, ἐσοὺ > ἰσοὺ, αὐτοῦ > ἐτ-τοῦ > ἰτ-τοῦ, ἐχθὲς > ἐτ-τὲ > ἰτ-τέ. Αἱ αὐταὶ περίπου περιπτώσεις ἀκούονται καὶ εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Καστριάνο.

Μεταξὺ τῶν καταλοίπων τοῦ λογίου τῆς Καλημέρας Vito-Domenico Palumbo (1854-1918)³ ὑπάρχουν χειρόγραφα, περιέχοντα γλωσσικὴν ὕλην ἐκ τῶν χωρίων τῆς Ἑλληνοφώνου περιοχῆς τοῦ Salento. Ἡ χήρα Parlangei, εἰς τὴν κατοχὴν τῆς

1. Βλ. Rohlf, Historische Grammatik der unteritalienischen Gräzität, München (1950), σελ. 27, 40.

2. Βλ. G. Morosi, Studi sui dialetti greci della Terra d'Otranto, Lecce (1970).

3. Τὸ σύνολον τῶν χειρογράφων τοῦ Palumbo εἶχε παραλάβει ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν του ὁ αἰεμνηστος Parlangei μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὰ δημοσιεύσῃ. Ἀποθανὼν ἐξ αὐτοκινητιστικοῦ δυστυχήματος τὴν 1ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1970, κατέλιπεν αὐτὰ ἀδημοσίευτα. Ἐσχάτως ἐνδιεφέρθη ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Lecce καὶ ἀνέθεσε τὴν δημοσίευσίν των εἰς τὸν νεοελληνιστὴν καθηγητὴν Salvatore Sicuro ἐκ Μαρτάνο.

ὁποίας εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ χειρόγραφα ταῦτα, ἔθεσε, λίαν εὐγενῶς, εἰς τὴν διάθεσίν μου τὸ περιέχον γλωσσικὴν ὕλην ἐκ τοῦ Μαρτινιάνου, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1866. Ἐκ τούτου ἀντέγραψα τὰς κατωτέρω παρατιθεμένας περιπτώσεις κωφώσεως : α/ τοῦ ο : θωρῶ > τουρῶ, φρ. ἐσὺν 'μ' ὅτ-τε μὲ τουρεῖ = ἐσὺ ὅταν μὲ θωρεῖς, θωροῦμαι > τουρίομαι, φρ. 'ἐ τ-τουρίουμαι = δὲν θωροῦμαι, δὲν φαίνομαι, κανονημένο (κανονῶ) > κανουνημ-μένο, νὰ μετανοήση > νὰ ματανουήση, χωραφάκι > κουραφάκι, φορὰ > φουρά, φρ. ἦανε μιὰ φ-φουρά = ἦτανε μία φορὰ, γνωρίζω > ν-νουρίδζω, φρ. -ἐ τ-τουρεῖ κ' 'ἐν ἐν-νουρίδζει = δὲν θωρεῖ καὶ δὲν γνωρίζει, κοράσι(ον) > κουράσι, φρ. κουράσ-σια καὶ ἀρμαμ-μένε = κοράσια (παρθένοι) καὶ νυμφευμένοι, ἴδρωτας > ἴδρουτα, φρ. νὰ σ-σουνγίση τὲς ἴτρουτε = νὰ σπογγίση τοὺς ἰδρῶτας, βρωμεῖ > ἐβρουμεῖ, φρ. ἐβρουμεῖ ἀτσάρι = βρωμεῖ ψάρι.

β/ τοῦ ε : παιδάκι > πιτάκι, λαιμὸς > λιμό, ἔρχεσαι > ἔρκισαι, πεθαίνω > πιταίνω, κλεῖσε > κλεῖσι, φρ. κλεῖσι μου 'ἢ κ-καρδία = κλεῖσε μου τὴν καρδίαν, πλέξε > βλέσ-σι, φρ. βλέσ-σι μού τη = πλέξε μού την, μελετῶ > μιλιτῶ, φρ. δῶσ' του ν' 'ὁ μιλιτήση = δῶσ' του νὰ τὸ μελετήση (νὰ τὸ ἀναγνώση), λεπτός > λιφτό, ἀκούσετέ τα > κούσιτέ τα, ξεμολογῶ > τσιμολῶ, φρ. πήρταμε 'ς τὸ π-πατέρα νὰ τσιμουλήσουμε = ἐπήγαμε 'ς τὸν πατέρα (ιερέα), νὰ ἐξομολογηθοῦμε, τῶν ἀπεθαμένων > τῶς ἀπιταμ-μένω, θερίζω > τιρίδζω, φρ. ἦσελα νὰ τσέρω, ἀποῦ τιρίδζει = ἦθελα νὰ ξέρω, ποῦ θερίζεις.

Καὶ σπυρὶ > σ'πρι διὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ἀτόνου ι.

Ἡ παρουσία συστηματικῆς κωφώσεως τῶν ἀτόνων ε καὶ ο καὶ ἀποβολῆς τοῦ ἀτόνου ι εἰς μόνον τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνου ἐξ ὅλης τῆς Ἑλληνοφώνου περιοχῆς τοῦ Salento ἀποκτᾶ ἰδιαιτέραν σημασίαν, ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ἰδίωμα διατηρεῖ τὰ ἐξ ἀρχαίας παραδόσεως διπλᾶ σύμφωνα καὶ τὰ ὑστερογενῆ, ἥτοι τὰ ἐξ ἀφομοιώσεως ἢ ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ τόνου ἢ καὶ ἐκ λόγων ἀναλογίας προερχόμενα διπλᾶ σύμφωνα : μιλίσ-σι < μελίσσι, βάδ-δω < βάλλω, ὄ-σῶδ-δο < σκύλλος, τινάσ-σω < τινάσσω, γράμ-μα < γράμμα, κόκ-κο < κόκκος, πάπ-πο < πάππος, λαττέα < λακτέα, τ-τηνῶ < κτῆνος, ν-νέτω < γνέθω, μίμ-μα < μίγμα, σκαν-νι < σκαμνί, στάτ-τη < στάκτη, χαιρέτιμ-μα < χαιρέτισμα, 'ς τὸ μ-μύλο < 'ς τὸν μύλον, τὸ π-πάππου < τὸν πάππον, 'ς τὴ τ-τάλασ-σα < 'ς τὴν θάλασσαν, 'ς τὸ κ-κῆπ-πο < 'ς τὸν κῆπον, 'ὁ μ-μῆνα, ποῦ μβαίν-νει < τὸν μῆνα, ποῦ μπαίνει, μ' 'ὁ χ-χαιρετᾶ < μοῦ τὸν χαιρετᾶς, δέν-νω < δένω, ματ-ταίν-νω < μανθάνω, συανών-νω < συνενώνω, τσημερών-νει < ἐξημερώνει, ἐπιάν-νω < πιάνω, πλών-νω < ὑπνώνω καὶ πουδ-δὺ < πολύ, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ πολ-λοί.

Ὡς πρὸς τὴν λεξικολογικὴν σύνθεσιν τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνου ἐλάχιστα διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα ἰδιώματα τῆς αὐτῆς περιοχῆς.

Ὡς εἶναι γνωστὸν, ἡ κώφωσις τῶν ἀτόνων ε καὶ ο καὶ ἡ ἀποβολὴ τῶν ἀτόνων ι καὶ ου, ὅταν προηγῆται αὐτῶν σύμφωνον, ἀποτελοῦν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν βορείων Νεοελληνικῶν ἰδιωμάτων¹. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι τὰ διπλᾶ σύμφωνα,

1. Βλ. Γ. Χατζιδάκι, Σύντομος Ἱστορία τῆς Ἑλλ. γλώσσης, σ. 112. Πβ. Α. Παπαδοπούλου, Γραμματικὴ τῶν βορείων ἰδιωμάτων τῆς Ν. Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἀθήναι (1927), σ. 11 κ. ἐξ.

τά ὁποῖα ἤδη κατὰ τὸν 3ον π.Χ. αἰῶνα ἤρχισαν ἀπλοποιούμενα¹, σήμερον διατηροῦνται μόνον εἰς τὰ ἰδιώματα : Κύμης (Εὐβοίας), Ἰκαρίας, Χίου, Δωδεκανήσου, μερικῶν ἐκ τῶν Νοτίων Κυκλάδων, Κύπρου, Λιβυσίου (Λυκίας), ἐν μέρει εἰς τὰ Καππαδοκικὰ ἰδιώματα καὶ εἰς ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ Ἑλληνικὰ ἰδιώματα τῆς Νοτίου Ἰταλίας. Ἀποτελεῖ κανόνα διὰ τὰς Νεοελληνικὰς διαλέκτους καὶ ἰδιώματα τὸ ὅτι ἐκεῖ ὅπου διατηροῦνται τὰ διπλᾶ σύμφωνα, δὲν ὑπάρχει κώφωσις καὶ ἀντιστρόφως, ὅπου ὑπάρχει κώφωσις δὲν διατηροῦνται τὰ διπλᾶ σύμφωνα².

Ἐξαιρέσειν τοῦ κανόνος τούτου ἀποτελοῦν τὰ ἰδιώματα : τοῦ *Λιβυσίου Λυκίας* (Μ. Ἀσία), τοῦ χωρίου *Cardeto* τῆς Ἑλληνοφώνου περιοχῆς τῆς Καλαβρίας καὶ τοῦ *Μαρτινιάνο* τῆς περιοχῆς τοῦ Salento, τὰ ὁποῖα συνδυάζουν κώφωσιν καὶ διπλᾶ σύμφωνα.

Διὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν φαινομένων κωφώσεως εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Λιβυσίου τὸ ὁποῖον συνδυάζει τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν Δωδεκανησιακῶν ἰδιωμάτων καὶ τῆς διαλέκτου τῆς Κύπρου, ἦτοι διατήρησιν τῶν διπλῶν συμφώνων καὶ τοῦ τελικοῦ ν, τὴν ἀφομοίωσιν τοῦ -ν πρὸς τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς ἐπομένης λέξεως, τὴν ἀρχαίαν προφορὰν τοῦ ζ > dζ, τὴν ἀποβολὴν τῶν μεσοφωνηεντικῶν β, γ, δ, κ.ἄ., αἱ γινῶμαι διίστανται.

Ὁ Γ. Χατζιδάκις³ καὶ ὁ Kretschmer⁴ ὑπεστήριξαν ὅτι εἰς τὸ Λιβύσιον, ἐγκατεστάθησαν, ἀγνωστον πότε, μετανάσται ἐκ τῆς Βορείου Ἑλλάδος.

Ὁ Β. Φάβης⁵ ἀντιθέτως καὶ ὁ Ν. Ἀνδριώτης⁶ τονίζουν ὅτι τὸ ἰδίωμα τοῦ Λιβυσίου εἶναι ἐντελῶς ἄσχετον πρὸς τὰ βόρεια Νεοελληνικὰ ἰδιώματα, ἔχει στενοὺς δεσμοὺς μὲ τὴν διάλεκτον τοῦ Πόντου καὶ τὰ Καππαδοκικὰ ἰδιώματα καὶ στενὴν συγγένειαν μὲ τὰ Δωδεκανησιακὰ ἰδιώματα καὶ τὴν διάλεκτον τῆς Κύπρου «ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ θεωρηθῇ ὀργανικὰ ξένο πρὸς αὐτὰ καὶ ἐπίσρακτο»⁷. Ὁ Ν. Ἀνδριώτης⁸ ἀποδίδει τὴν κώφωσιν τοῦ ἰδιώματος Λιβυσίου εἰς ἐπίδρασιν τῶν Καππαδοκικῶν ἰδιωμάτων.

Ἀσχέτως πρὸς τὸ ποῖα ἐκ τῶν δύο ἀπόψεων ἔχει ὑπὲρ αὐτῆς τὸ δίκαιον, συμφωνοῦν ἀμφότεραι εἰς τὸ ὅτι ἡ κώφωσις εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Λιβυσίου προῆλθεν ἐξ ἐπίδρασεως ἄλλων Νεοελληνικῶν ἰδιωμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν κώφωσιν.

1. Βλ. *Meisterhans*, Grammatik der attischen Inschriften von *K. Meisterhans*, Dritte vermehrte und verbesserte Auflage, besorgt von *Ed. Schwyzer*, Berlin (1900), σ. 95. — *Schwyzer*, Grammatik der pergamenischen Inschriften, Berlin (1898), σελ. 122 κ.ἑξ. — *E. Nachmanson*, Laute und Formen der magnetischen Inschriften, Upsal (1905), σ. 88 κ.ἑξ.

2. Εἰς τὰ ἰδιώματα Πελοποννήσου, Ἰονίων νήσων καὶ βορείων Κυκλάδων δὲν ὑπάρχει κώφωσις, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὰ διπλᾶ σύμφωνα διατηροῦνται.

3. Βλ. *Γ. Χατζιδάκι*, MNE I, σ. 258.

4. Βλ. *P. Kretschmer*, Der heutige lesbische Dialekt, σελ. 19.

5. Βλ. *Β. Φάβης*, Ὁ δυναμικὸς τόνος καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ, Ἀθηνᾶ 55 (1951), σ. 12 κ.ἑξ.

6. Βλ. *Ν. Ἀνδριώτης*, Τὸ ἰδίωμα τοῦ Λιβυσίου Λυκίας, Ἀθῆναι (1961), σ. 11 κ.ἑξ.

7. Βλ. *Ν. Ἀνδριώτης*, ἐνθ' ἄν., σ. 12.

8. Βλ. *Ν. Ἀνδριώτης*, ἐνθ' ἄν.

Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον προκαλεῖ ἡ περίπτωσις τῶν Ἑλληνοφώνων χωρίων, *Cardeto* (Καλαβρίας) καὶ *Μαρτινιάνο* (Salento) ὡς κειμένων ἐκτὸς τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου.

Ὁ Rohlfs ἀποδίδει τὰ φαινόμενα κωφώσεως τοῦ *Cardeto* εἰς ἐπίδρασιν τῶν γειτονικῶν Ἰταλικῶν ιδιωμάτων καὶ ἀποκλείει τὸ ἐνδεχόμενον Ἑλληνικῆς ἐπιδράσεως¹.

Μὲ τὴν ἀποψιν Rohlfs συντάσσεται καὶ ὁ S. Caratzas².

Ἡ γεωγραφικὴ θέσις τοῦ χωρίου, κειμένου μακρὰν τῶν ἄλλων Ἑλληνοφώνων χωρίων τῆς περιεχῆς Καλαβρίας, χωρὶς συχνὴν ἐπαφὴν μετ' αὐτῶν, περιστοιχιζομένου δὲ ὑπὸ Ἰταλοφώνων χωρίων, συνετέλεσε προφανῶς εἰς τὴν ταχυτέραν ὑποχώρησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ιδιώματος, τὸ ὁποῖον, ὡς εἶναι πιθανόν, ἐδέχθη κατὰ τὴν τελευταίαν φάσιν τοῦ τὰ φαινόμενα κωφώσεως, τόσον κοινὰ εἰς τὰ Ἰταλικά ιδιώματα.

Ἐπιβεβαίωσιν τοῦ πράγματος ἀποτελεῖ, ὡς πιστεύω, ἡ περίπτωσις τοῦ ιδιώματος τοῦ *Βουνίου* (Roc. a forte del Greco). Τὸ ἴδιωμα τοῦτο ἐσίγησεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας χωρὶς νὰ παρουσιάσῃ ἕχνη κωφώσεως, τοῦτο δέ, διότι τὸ *Βουνί*, κείμενον εἰς τὴν αὐτὴν Ἑλληνοφώνων περιοχὴν, περιστοιχίζεται ὑπὸ τῶν Ἑλληνοφώνων χωρίων, Γαλλικιανοῦ, Ροχουδίου, χωρίου Ροχουδίου καὶ χωρίου Βουνίου.

Τὸ εἶδος, ἐξ ἄλλου, τῆς κωφώσεως εἰς τὸ ἴδιωμα τοῦ *Cardeto*, ὅπου δὲν γίνεται διάκρισις τονομένου καὶ ἀτόνου ο, ὅπως ἀκριβῶς ἐκδηλοῦται καὶ εἰς τὰ Ἰταλικά ιδιώματα, ἀποκλείει Ἑλληνικὴν ἐπίδρασιν.

Εἰς τὸ ἴδιωμα τοῦ *Μαρτινιάνο* τὰ πράγματα εἶναι σαφῆ. Ἡ κώφωσις τῶν ἀτόνων ε καὶ ο καὶ ἡ ἀποβολὴ τοῦ ἀτόνου ι τελοῦνται ἐν αὐτῷ, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ὕφ' ἧς ἀκριβῶς συνθήκας γίνονται καὶ εἰς τὰ βόρεια Νεοελληνικά ιδιώματα.

Ἰταλικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ ιδιώματος δὲν φαίνεται πιθανὴ διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους : α/ διότι ἡ κώφωσις ἐν αὐτῷ δὲν ἀκολουθεῖ τὸν τρόπον τῆς κωφώσεως εἰς τὸ ἴδιωμα τοῦ *Cardeto* καὶ τὰ Ἰταλικά ιδιώματα, εἰς τὰ ὁποῖα κωφοῦται καὶ τὸ τονούμενον ο, β/ διότι εἰς τὸ ἴδιωμα τοῦ *Μαρτινιάνο* παρατηρεῖται ἀποβολὴ τοῦ ἀτόνου ι, ἡ ὁποία δὲν ἀπαντᾷ οὔτε εἰς τὸ ἴδιωμα τοῦ *Cardeto*, οὔτε εἰς τὰ Ἰταλικά ιδιώματα, γ/ διότι τὸ ἴδιωμα τοῦ *Μαρτινιάνο* παρουσιάζει ἐπὶ πλέον καὶ μορφολογικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἐπιβεβαιοῦν τὴν ἀποψιν ἐπιδράσεως ἐκ μέρους βορείων Νεοελληνικῶν ιδιωμάτων.

Ἐξ ἄλλου αἱ συνθήκαι, αἱ ὁποῖαι ἐπετάχουν τὴν ὑποχώρησιν τοῦ ιδιώματος τοῦ *Cardeto* (γεωγραφικὴ θέσις, ἀπομόνωσις κ.λ.π.) δὲν συντρέχουν διὰ τὸ ἴδιωμα τοῦ *Μαρτινιάνο*, τὸ ὁποῖον, κείμενον μεταξὺ Καλημέρας καὶ Στερνατίας, διατηρεῖται εἰς οἶαν ἕκτασιν διατηροῦνται σήμερον τὰ ιδιώματα τῶν χωρίων τούτων. Οἱ Ἑλληνοφῶνοι κάτοικοι τοῦ χωρίου, ἀπὸ ἡλικίας τριάκοντα ἐτῶν καὶ ἄνω, δύνανται καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ κρατήσουν ἀνέτως συζήτησιν εἰς τὴν μητρικὴν τῶν γλῶσσαν.

1. Βλ. *Rohlfs*, *Histor. Gramm.*, σ. 41.

2. Βλ. *S. Caratzas*, *L'origine des dialectes Neogrecs de l'Italie méridionale*, Paris (1958), σελ. 230.

Ἡ Ἰταλικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος τοῦ Μαρτινιάνο καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἰδιωμάτων τῶν δύο Ἑλληνοφώνων περιοχῶν, ὀφειλομένη εἰς τὴν μακραιώνα συμβίωσιν μὲ τὰ τοπικὰ Ἰταλικά ἰδιώματα, περιορίζεται ἕως τῶρα εἰς τὸν λεξικολογικὸν τομέα, δὲν θίγει τὴν μορφολογίαν οὔτε καὶ τὴν φωνητικὴν τῶν ἰδιωμάτων.

Ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ Palumbo διαπιστοῦται ὅτι κωφωτικά φαινόμενα ὅμοια πρὸς τὰ σημερινὰ ὑπῆρχον πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνο, ὅτε τοῦτο, ὡς εἶναι φυσικόν, διετηρεῖτο εἰς μεγαλυτέραν ἔκτασιν καὶ ζωτικότητι.

Ἄς ἴδωμεν τῶρα ποῖα εἶναι τὰ μορφολογικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἐπιδράσεως τῶν βορείων Νεοελληνικῶν ἰδιωμάτων ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος τοῦ Μαρτινιάνο. Εἰς τὰ Ἑλληνικά ἰδιώματα τοῦ Salento ὁ παρατατικὸς τῶν εἰς -ῶ συνηρημένων (-άω = ῶ, -έω = ῶ) διατηρεῖ τὴν ἀρχαίαν κατάληξιν -ων (α + ο) μὲ ἐπέκτασιν εἰς -α κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν νεώτερον σχηματισμὸν τοῦ παρατατικοῦ εἰς -α : λέγω - ἔλεγα, θέλω - ἤθελα, μένω - ἔμμενα, οὔτω : ἀγαπῶ - ἀγάπων-α, τραβουδῶ - ἐτραβούδων-α, τρυπῶ - ἐτρύπων-α, φουσῶ - ἐφύσων-α, χαιρετῶ - ἐχαιρέτων-α καὶ κατ' ἀναλογίαν πρὸς ταῦτα ὁ παρατατικὸς τῶν εἰς -έω βαρυτόνων ρημάτων : χορέω (χορεύω) — ἐχόρων-α, φέω (φεύγω) — ἐφ-φουων-α, λατρέω (ἀροτρεύω) — ἐλάτρων-να κ.ἄ.

Εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνο ὁ σχηματισμὸς τοῦ παρατατικοῦ τῶν ἰδίων ρημάτων εἶναι διάφορος : ἀγαπῶ - ἀγάπειγα, βαστῶ - βύστειγα, γιουρέω (γυρεύω) - γιούρειγα, γελῶ - ἐγέλαγα, κανουνῶ (κανονῶ) - ἐκανούνειγα, κατοουῶ - κατούρειγα, μιλιτῶ (μελετῶ) - μιλέτειγα, μιτρῶ (μετρῶ) - ἐμέτρειγα, πεινῶ - πείναγα κ.ἄ. Καθ' ὅμοιον τρόπον σχηματίζεται ὁ παρατατικὸς τῶν ἰδίων ρημάτων καὶ εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς Στερνατίας¹.

Ὁ σχηματισμὸς οὗτος διάφορος τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ παρατατικοῦ εἰς τὰ λοιπὰ ἰδιώματα τῆς περιοχῆς τοῦ Salento πλὴν τοῦ ἰδιώματος τῆς Στερνατίας, προδίδει σαφῆ συγγένειαν μὲ τὸν σχηματισμὸν τοῦ παρατατικοῦ εἰς τὰ Νεοελληνικά ἰδιώματα Ἡπείρου, Αἰτωλοκαρνανίας καὶ Θεσσαλίας, εἰς τὰ ὁποῖα λαμβάνει τὴν κατάληξιν -ειγα, -άγα² : βαρῶ - βάρ(ει)γα, τιμῶ - τίμ(ει)γα, πουλῶ - πούλ(ει)γα, φιλῶ - φίλ(ει)γα, πιρπατῶ - πιρπάτ(ει)γα Ἡπ. (Ἰωάνν. Ζαχόρ.)³, τιμῶ - τίμαγα, ἀγαπῶ - ἀγάπαγα κ.ἄ. Αἰτωλ. Λοκρ. Ἡπ. (Ἰωάνν. κ.ἄ.)⁴.

Τὰ φωνητικὰ καὶ μορφολογικὰ αὐτὰ φαινόμενα, καθ' ὃν τρόπον ἐκδηλώνονται εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνο καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς Στερνατίας, φανερῶνουν ὅτι δὲν προέρχονται ἐξ ἀπλῶν ἐπαφῶν ἀλλὰ ἐξ ἐπιδράσεως συμπαγοῦς πληθυσμοῦ, προερχομένου ἐκ περιοχῆς, ὅπου ὑπάρχουν τὰ φαινόμενα ταῦτα. Πότε ἀκριβῶς ἐφθασαν εἰς τὸ Salento οἱ μετανάσται, εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ὁποίων ὑπῆρ-

1. Βλ. Rohlf's, *Histor. Gramm.*, σελ. 146. Ὁ σ. ἀναφέρει τὸν σχηματισμὸν τοῦ παρατ. εἰς -ειγα εἰς τὸ ἰδίωμα Στερνατίας, ἀλλὰ διὰ τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνο δὲν ὁμιλεῖ.

2. Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ παρατατικοῦ εἰς -αγα, -ειγα βλ. Γ. Χατζιδάκι, *MNE I*, σ. 48-49.

3. Βλ. Γ. Ἀναγνωστοπούλου, *Περὶ τοῦ ρήματος ἐν τῇ ἐν Ἡπείρῳ ὁμιλουμένῃ*, Ἀθηνᾶ 36 (1924), σ. 82 κ.ἐξ. Πβ. *Εὐαγγ. Μπόγκα*, *Τὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Ἡπείρου*, Ἰωάννινα (1964).

4. Βλ. Ἀ. Παπαδοπούλου, *ἐνθ' ἀν.*, σ. 99.

χον τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος φαινόμενα κωφώσεως καὶ τὰ μορφολογικὰ στοιχεῖα, δὲν εἶναι δυνατὸν ἐκ τῶν ἱστορικῶν δεδομένων, νὰ ὀρισθῇ μετὰ πιθανότητος. Βέβαιον πάντως εἶναι ὅτι ἔφθασαν μετὰ τὸν 10ον αἰῶνα, ὅστις φέρεται ὡς *terminus post quem* διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν φαινομένων κωφώσεως καὶ ἀποβολῆς εἰς τὰ βόρεια Νεοελληνικὰ ἰδιώματα¹.

Γνωρίζομεν ἐκ διαφόρων πηγῶν ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 15ου αἰῶνος, ὅτε οἱ Τοῦρκοι εἶχον συμπληρώσει τὴν κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος, συμπαγεῖς πληθυσμοὶ Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν τῆς Ἡπείρου, φεύγοντες τὴν θηριωδίαν τῶν Τούρκων, ἡ ὁποία ἐξέσπασεν ἀγριωτέρα εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην μετὰ τὴν γενναίαν ἀντίστασιν τοῦ Γεωργίου Σκεντέρμπεη-Καστριώτη (θανόντος τὴν 16ην Ἰανουαρίου τοῦ 1466), μετηνάστευσαν εἰς τὴν Νότιον Ἰταλίαν καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἀπουλίας, τῆς Καλαβρίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Σικελίας². Διάσπαρτοι ὁμάδες προσφύγων θὰ ἐγκατεστάθησαν, ὡς ἦτο φυσικόν, ἐκεῖ ὅπου ἐτύγχανον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ἔνεκα τῆς συγγενείας τῆς γλώσσης καὶ κατ' ἀκολουθίαν τῆς φυλετικῆς συγγενείας.

Ἡ παρουσία συστηματικῆς κωφώσεως εἰς μόνον τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνου καὶ ἐλαχίστων περιπτώσεων εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς Στερνατίας, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν μορφολογικῶν στοιχείων μόνον εἰς τὰ ἰδιώματα τῶν δύο τούτων παρακειμένων χωρίων, ἀφίνουν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν, οἱ ὅποιοι ἔφεραν τὰ φαινόμενα κωφώσεως εἰς τὴν Ἑλληνόφωνον περιοχὴν τοῦ Salento, δὲν ἦτο σημαντικός³. Ὅπως φαίνεται, ὁ παλαιὸς πληθυσμὸς τῆς Στερνατίας, ἀσυγκρίτως μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν τοῦ Μαρτινιάνου, ἀπερρόφησε λίαν ἔνωρις καὶ ἀφωμοίωσε τὴν γλῶσσαν τῶν μεταναστῶν⁴.

Λεπτομερῆς ἐξέτασις τῶν φαινομένων κωφώσεως εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνου ἀποδεικνύει ὅτι αὕτη περιορίζεται εἰς τὸν κορμὸν τῶν λέξεων καὶ δὲν θίγει οὔτε τὸ ἀρκτικὸν ἄτονον φωνῆεν, οὔτε καὶ τὸ φωνῆεν τῆς καταλήξεως : *τερίδζω* (θερίζω) - *ἐτέρισα*, *μιλητῶ* (μελετῶ) - *ἐμιλέτησα* καὶ *ἀναύξητος μιλέτησα*, *κεν-νάω* (γεννῶ) - *ἐκέν-νησα*, *λέω* (λέγω) - *ἐλέαμο* - *εἶπαμο* - *εἶπατε* - *εἶπανο* (εἶπαν),

1. Βλ. Γ. Χατζιδάκι, *Einleitung in die Griechische Grammatik*, σ. 343 — MNE I, σ. 251. Πβ. Γ. Ἀναγνωστοπούλου, *Εἰσαγωγή εἰς τὴν νεοελληνικὴν διαλεκτολογία*. Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν νέων ἑλληνικῶν διαλέκτων, ΕΕΒΣ 1 (1924), 93 κ.ἐξ. — *Ed. Schwyzer*, *Griech. Gramm.* 1, σ. 125. Ν. Ἀνδριώτη, Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν βορείων γλωσσικῶν ἰδιωμάτων τῆς νέας Ἑλληνικῆς ΕΕΒΣ 10 (1933), σ. 340 κ.ἐξ.

2. Βλ. Μιχ. Δένδια, «Ἀπουλία καὶ Χιμάρα», Ἀθηνᾶ 3 (1926), σ. 72 κ.ἐξ. Πβ. V. C. Hoeg, Ἀθηνᾶ 36 (1924), σ. 289 κ.ἐξ. — G. Blanken, *Les grecs de Cargese (Corse)*, *Leyde* (1951), σ. 4. — Π. Καλονάρου, Μεγάλη Ἑλλάς, σ. 93 κ.ἐξ. — T. Jochalas, *Griechische Orts- und Familiennamen der Italoalbanischen gemeinden Siziliens*, Λεξικογρ. Δελτίον Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, 12 (1972), σ. 71.

3. Τὸ ἰδίωμα τῆς Καλημέρας, ἡ ὁποία ἀπέχει ἀπὸ τὸ Μαρτάνο δύο μόνον χιλιόμετρα, δὲν γνωρίζει τὴν κωφώσιν οὔτε τὸν ἰδιαίτερον σχηματισμὸν τοῦ παρατατικῶ.

4. Οἱ Ἑλληνόφωνοι τοῦ Salento ἀποκαλοῦν τὴν Στερνατίαν Χώραν, ὅπως ἀποκαλοῦν καὶ οἱ Ἑλληνόφωνοι τῆς Καλαβρίας τὴν Μπόβαν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὰ δύο αὐτὰ χωρία ἦσαν κατὰ τὸ παρελθὸν τὰ μεγαλύτερα χωρία τῶν δύο περιοχῶν, τὰ κεφαλοχώρια.

τσιδέν-νω (ξεδένω) - έτσέδιν-να - έτσέδισα, ματ-ταίν-νω (μαθαίνω) - έμάτ-τιν-να - έμάτ-τισα, μένω (άναμένω) - προστ. άμείνο - άμείνιτε κ.ά.

Έκ τών περιπτώσεων τούτων και πολλών άλλων όμοίων φαίνεται ότι τά φαινόμενα κωφώσεως εις τό ιδίωμα του Μαρτινιάνο εύρίσκονται έν υποχωρήσει, κυρίως εις τήν άρχήν και τό τέλος τών λέξεων, τήν αύξησιν και τήν κατάληξιν, τά σημεία δηλ. εις τά όποια ή αντίθεσις με τό ιδίωμα του παλαιού πληθυσμού είναι έντόνως αισθητή¹. Η άποβολή έπίσης του άτόνου ι, όταν προηγείται αυτού σύμφωνον, δέν εφαρμόζεται σήμερα εις όλας τās περιπτώσεις, παρά τά σπυρι > σ'πρί, πέρυσι > πέρτσι > στερέο - σιρέο > στρέο, άκούονται : άνεμος > άνιμο άντι άν'μο, σιτάρι άντι σ'τάρι κ.ά.².

Όπως είναι γνωστόν, εις όλα άνεξαίρετως τά ιδιώματα τών Έλληνοφώνων περιοχών τής Νοτίου Ιταλίας διακρίνεται τό γλωσσικόν υπόστρωμα με τά διπλά σύμφωνα και τά άλλα άρχαία λεξιλογικά, μορφολογικά και σημασιολογικά στοιχεΐα, τά όποια μαρτυρούν ότι ή γλωσσική παράδοσις εις τήν Κάτω Ιταλίαν ούδέποτε διεκόπη από τούς χρόνους τών άποικιών τής Μεγάλης Ελλάδος μέχρι σήμερα³. Ο γλωσσικός αυτός άρχικός πυρήν υπέστη κατά καιρούς έπίδράσεις, αί όποιαι έδωσαν εις τά έν λόγω ιδιώματα τήν μορφήν, που παρουσιάζουν σήμερα. Τά ιδιώματα τής περιοχής του Salento, κείμενα πλησιέστερον προς τον Έλλαδικόν χώρον, υπέστησαν, ως ήτο φυσικόν, ισχυροτέραν έπίδρασιν, διά τουτο παρουσιάζουν, έν συγκρίσει προς τά ιδιώματα τής Καλαβρίας, όλιγώτερον άρχαϊκήν όψιν.

Τά εισελθόντα έξ έπίδράσεων γλωσσικά στοιχεΐα, βυζαντινά, είτε νεώτερα, δέν ίσχυσαν διά νά μεταβάλουν τον χαρακτήρα του άρχαϊκού υποστρώματος, άντιθέτως μάλιστα άφωμοιώθησαν φωνητικώς προς αυτό, έδέχθησαν τά διπλά σύμφωνα και διετήρησαν τούς άρχαϊσμούς τής γλώσσης, επί τής όποιας έστηρίχθησαν⁴.

Η μέχρι τουδε έρευνα δέν ήδυνήθη, έλλείψει έπαρκών ιστορικών μαρτυριών, νά προσδιορίση με άκρίβειαν τον χρόνον και τον τρόπον με τον όποιον εισήλθον εις τήν γλώσσαν του παλαιού πληθυσμού τά εκ νεωτέρων έπίδράσεων προερχόμενα γλωσσικά στοιχεΐα.

Οί υποστηρίζοντες τήν άπ' εύθείας καταγωγήν τών ιδιωμάτων τούτων από τήν γλώσσαν τών άποίκων τής Μεγάλης Ελλάδος δέχονται ότι τά βυζαντινά και νεώτερα γλωσσικά στοιχεΐα, τά όποια εύρίσκονται εις τήν γλώσσαν τών πρώτων κα-

1. Δύο εκ τών περιπτώσεων κωφώσεως του χ/φου του Palumbo έχουν τήν κώφωσιν και εις τό φωνήεν τής καταλήξεως : κλεισι μου 'ή κ-καρδία : κλεισε μου τήν καρδιαν, βλέσ-σι μου τη : πλέξε μου την. Έάν είχομεν περισσοτέρας περιπτώσεις, θα 'δυνάμεθα νά καθορίσωμεν μετά πιθανότητος τον χρόνον κατά τον όποιον ήρχισαν υποχωρούντα τά φαινόμενα κωφώσεως.

2. Ός διεπιστώσαμεν επί τόπου, όσοι εκ τών κατοίκων του Μαρτινιάνο εύρίσκονται εις συχνοτέραν έπαφήν με τούς κατοίκους τής Καλημέρας και τών πλησιεστέρων έλληνοφώνων χωριών, δέν εφαρμόζουν κατά τήν όμιλίαν των τήν κώφωσιν εις πολλές περιπτώσεις. Αί γυναίκες του Μαρτινιάνο άντιθέτως τηρούν τον κανόνα πιστώς.

3. Βλ. Rohlfs, Scavi linguistici nella magna Grecia, Roma (1933), σ. 143 κ.έξ. Πβ. S. Caratzas, ένθ' άν., σ. 228 κ.έξ.

4. Πβ. S. Caratzas, ένθ' άν., σ. 229.

τοίκων, εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν ἐξ ἐπαφῶν τὰς ὁποίας εἶχε κατὰ καιροὺς μὲ ἄλλα Ἑλληνικά ἰδιώματα καὶ ὄχι διὰ μεταναστεύσεως συμπαγῶν πληθυσμῶν. Δὲν ὑπάρχουν ἐπαρκεῖς ἱστορικαὶ ἐνδείξεις διὰ νὰ δικαιολογηθῇ μετακινήσεις πληθυσμῶν πρὸς τὰ μέρη ταῦτα· ἐξ ἄλλου, τὰ εἰσελθόντα εἰς τὴν ἀρχικὴν γλῶσσαν στοιχεῖα, κοινὰ κατὰ τὸ πλεῖστον, δὲν προδίδουν τὸν τόπον προελεύσεώς των¹.

Οἱ ὀπαδοὶ ἀντιθέτως τῆς θεωρίας Morosi ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ γλωσσικὴ παράδοσις εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν διεκόπη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως, τὰ δὲ σημερινὰ ἰδιώματα προέρχονται ἀπὸ τὴν γλῶσσαν Βυζαντινῶν ἀποίκων τοῦ 9ου αἰ.² Ὑποτιμῶντες τὴν ἀξίαν τῶν διπλῶν συμφώνων ὡς προβυζαντινῶν φωνητικῶν στοιχείων, πιστεύουν ὅτι τὰ Δωρικὰ κατάλοιπα καὶ λοιπὰ ἀρχαιοπινῆ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν σήμερον εἰς τὰ Κατωῖταλικά ἰδιώματα, δὲν ἀνήκουν εἰς ἀρχαῖκόν γλωσσικόν ὑπόστρωμα, ἀλλ' εἰσῆλθον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Βυζαντινῶν ἀποίκων διὰ τῆς δημῶδους Λατινικῆς.

Ὅτι οἱ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς ἐκ Πελοποννήσου ὀρμηθέντες περὶ τὰ τέλη τοῦ 9ου αἰῶνος ἄποικοι, ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Salento, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιβάλουν τὴν γλῶσσαν των εἰς τὸν παλαιὸν πληθυσμόν, διότι ἀνομοιογενεῖς ἐθνικῶς δὲν εἶχον γλωσσικὴν ὁμοιογένειαν, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ μεταφέρουν τὰ διπλᾶ σύμφωνα, διότι κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα δὲν διεσώζοντο εἰς τὴν Πελοπόννησον, οὔτε καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, ἐξαιρέσει τῶν περιοχῶν, τὰς ὁποίας ἀναφέρομεν ἀνωτέρω (βλ. σελ. 73), ἀπέδειξε κατὰ τρόπον πειστικόν ὁ καθηγητὴς S. Caratzas³, ἀφοῦ ἠλεγξε λεπτομερῶς τὰς σχετικὰς πληροφορίας τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων.

Ὡς πρὸς τὰ Δωρικὰ κατάλοιπα καὶ ἄλλα ἀρχαῖκα λεξιλογικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα, κατὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς θεωρίας Morosi, εἰσῆλθον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Βυζαντινῶν ἀποίκων διὰ τῆς δημῶδους Λατινικῆς, τοῦτο δὲν δικαιολογεῖται ἀπὸ αὐτὰ ταῦτα τὰ στοιχεῖα.

Καὶ πρῶτον μὲν δὲν ὑπάρχουν εἰς τὰ τοπικὰ Ἰταλικά ἰδιώματα ὅλα τὰ Δωρικὰ λεξιλογικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα διατηροῦνται μέχρι σήμερον εἰς τὰ Ἑλληνικά ἰδιώματα τῆς Καλαβρίας, δὲν ὑπάρχουν τὰ : λανὸ - ὄ = ὄ ληνός, πατ-τὰ - ἦ = ἦ πηκτὴ, ταμῖσ-σι - τὸ = (ὑποκορ. τοῦ οὐσ. τὰμῖσος) ἦ πυτιά. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα, πού ὑπάρχουν, ἐὰν εἶχον πράγματι εἰσέλθει εἰς τὰ Ἑλληνικά ἰδιώματα διὰ τῆς δημῶδους Λατινικῆς, ὡς ἀντιδάνεια, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν τὴν αὐτὴν μορφήν μὲ ἐκείνην, τὴν

1. Μεμονωμένα περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας λεξιλογικὰ στοιχεῖα πού ἐπιχωριάζουν εἰς ὄρισμένας ἑλληνικὰς περιοχὰς καὶ ἀπαντοῦν καὶ εἰς τὰ Κατωῖταλικά ἰδιώματα, δὲν ἀρκοῦν διὰ νὰ δικαιολογήσουν μετακινήσεις πληθυσμῶν, ὅπως π.χ. τὸ ρ. κανονῶ = παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς, κοινὸν καὶ εἰς τὰς δύο γλωσσικὰς νησίδας τῆς Νοτ. Ἰταλίας, ἀπαντᾷ εἰς Ἡπειρωτικὸν ἄσμα (βλ. S. Caratzas, ἐνθ' ἀν., σ. 170), ἢ λ. σέκωση ἦ = Ἀπόκρεω, ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὴν Κύπρον καὶ τὴν Καλαβρίαν.

2. Βλ. G. Morosi, Studi sui dialetti greci della Terra d'Otranto, Lecce (1870), σ. 206 κ.έξ. Πβ. O. Parlangei, Sui dialetti romanzi e romaici del Salento (in Memorie dell' Istituto Lombardo di Scienze e Lettere (classe di Lettere), vol. 25 (1953)), σ. 141 κ.έξ.

3. Ἐνθ' ἀν., σ. 40 κ.έξ.

ὅποιαν ἔχουν τὰ ἀντίστοιχα λεξιλογικὰ στοιχεῖα, τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὰ ἐκ τῆς δημώδους Λατινικῆς προελθόντα Ἱταλικά ἰδιώματα καὶ ὄχι τὴν σχεδὸν ἀλώβητον μορφήν, τὴν ὅποιαν διατηροῦν ἐντὸς τῶν Ἑλληνικῶν ἰδιωμάτων. Τὸ Δωρικὸν ἐπὶ παραδείγματι ἄσαμος = ἄσημος, ὁ ἄνευ σήματος, εἰς μὲν τὰ Ἑλληνικά ἰδιώματα μαρτυρεῖται ὡς ἄσαμο, αἶγα ἄσαμο = αἶγα χωρὶς σημάδι (χωρὶς διακριτικὸν σημεῖον εἰς τὰ ἀφτιά), εἰς δὲ τὰ Ἱταλικά τοπικά ἰδιώματα ὡς *asima* καὶ *asina*, *crapa asina* = αἶγα χωρὶς σημάδι. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ἄλλα Δωρικά καὶ ἀρχαῖκά στοιχεῖα.

Ἄλλὰ ἐκτὸς τῶν Δωρικῶν τούτων καταλοίπων ὑπάρχουν εἰς τὰ ἰδιώματα Κλαβρίας καὶ ἄλλα ἀρχαιοπινῆ λεξιλογικὰ στοιχεῖα, ὡς εἶναι οἱ Ἡσιόδειοι ὄροι τοῦ ἀρότρου, ἔλυμα - τὸ (ἢ βάσις τοῦ ἀρότρου ἢ φέρουσα τὸ ὕνιον), *dζύα* - ὁ = ὁ γύης, ἡ λ. ἀποῦργα (ἀπῶρυξ) κ.ἀ., τὰ ὅποια ὑπάρχουν μόνον ἐδῶ καὶ ὄχι εἰς τὴν Βυζαντινὴν, οὔτε εἰς τὰ τοπικά Ἱταλικά ἰδιώματα, οὔτε καὶ εἰς τὰ νεοελλην. ἰδιώματα.

Εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εὐρίσκονται σήμερον τὰ πράγματα ἐν σχέσει μὲ τὸ ἐπίμαχον πρόβλημα τῆς καταγωγῆς τῶν Κατωῖταλικῶν Ἑλληνικῶν ἰδιωμάτων, θεωρούμενον ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς θεωρίας Morosi ὡς μὴ λελυμένον, πιστεύομεν ὅτι τὸ ἰδίωμα τοῦ Μαρτινιάνου, μὲ τὰ ἰδιάζοντα φωνητικὰ καὶ μορφολογικὰ στοιχεῖα, συμβάλλει κατὰ τρόπον πειστικόν.

Ἡ σύνθεσις τοῦ ἰδιώματος τούτου παρουσιάζει δύο σαφῶς διακρινόμενα γλωσσικὰ στρώματα : Τὸ ἀρχαῖκόν ὑπόστρωμα μὲ τὰ διπλᾶ σύμφωνα καὶ τὰ ἀρχαιοπινῆ γλωσσικά στοιχεῖα, κατὰ πάντα ὅμοιον πρὸς τὸ γλωσσικὸν ὑπόστρωμα τῶν λοιπῶν ἰδιωμάτων καὶ τῶν δύο Ἑλληνοφώνων περιοχῶν, καὶ τὸ νεώτερον γλωσσικὸν στρώμα μὲ τὰ κωφωτικά καὶ νεώτερα μορφολογικὰ φαινόμενα. Τὸ πρῶτον προέρχεται ἀναμφισβητήτως ἀπὸ τὴν γλῶσσαν τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐγκατασταθῆ εἰς τὸ χωρίον πρὸ τοῦ 3ου τοῦλάχιστον π.Χ. αἰῶνος, ὁ ὅποιος θεωρεῖται ὡς χρονικὸν ὄριον διὰ τὴν ἀπλοποίησιν τῶν διπλῶν συμφώνων· τὸ δεύτερον φανερώνει σαφῶς τὴν προέλευσίν του ἀπὸ τὴν γλῶσσαν μεταναστῶν ἐκ Βορείου Ἑλλάδος καὶ πιθανῶς ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῆς Ἡπείρου κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 15ου αἰῶνος, ὡς πείθουν αἱ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη λόγος. Εἰς τὰ δύο ταῦτα βασικά γλωσσικὰ στρώματα εἰσῆλθον κατὰ καιροὺς ἐξ ἐπαφῶν, ὅπως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἰδιώματα τῶν ἐν λόγῳ περιοχῶν, γλωσσικὰ στοιχεῖα, βυζαντινὰ καὶ νεώτερα, τὰ ὅποια ὅμως δὲν ἐπηρέασαν τὴν ὅλην γλῶσσαν. Ἡ ὑποχώρησις τῶν φαινομένων κωφώσεως, τὴν ὅποιαν διαπιστώσαμεν ἀνωτέρω, μαρτυρεῖ ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ παλαιοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωρίου, ἰσχυροτέρα, τείνει νὰ ἀφομοιώσῃ τὴν γλῶσσαν τῶν μεταναστῶν, ὅπως συνέβη ἤδη εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς Στερνατίας.

Ἡ σύνθεσις αὕτη τοῦ ἰδιώματος Μαρτινιάνου δὲν εὐνοεῖ τὰς ἀπόψεις τῶν ὀπαδῶν τῆς θεωρίας Morosi. Ἡ παρουσία τῶν κωφωτικῶν φαινομένων καὶ τῶν μορφολογικῶν στοιχείων, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς σχετικὰς ἱστορικὰς μαρτυρίας εἶναι μία σοβαρὰ ἐνδειξις ὅτι ἐγένετο πράγματι μετακίνησις πληθυσμοῦ πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ Μαρτινιάνου καὶ τῆς γειτονικῆς Στερνατίας, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῆς Δυτικῆς Πελοποννήσου, οὔτε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 9ου αἰῶνος, ἀλλὰ πιθανῶς ἐκ τῆς Ἡπείρου καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 15ου αἰῶνος. Ὡς πρὸς τὸ γλωσσικὸν ὑπόστρωμα τοῦ ἰδιώ-

ματος με τὰ διπλᾶ σύμφωνα καὶ τὰ ἀρχαῖα λεξιλογικὰ στοιχεῖα, θὰ ἦτο καθαρὰ ματαιοπονία, δι' οὗς λόγους ἀνέπτυσεν ἐκτενῶς, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ὁ S. Caratzas, νὰ ὑποστηρίζεται ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν γλῶσσαν Βυζαντινῶν ἀποίκων τοῦ 9ου αἰῶνος καὶ δὴ ἐκ Πελοποννήσου¹.

Παραθέτω κατωτέρω μερικὰς ἀκόμη περιπτώσεις κωφώσεως τοῦ ιδιώματος Μαρτινιάνου.

Κώφωσις τοῦ ε : Ρήματα : 1) λέτω < ἀλέθω φρ. λέτω ὁ σιτάρι καὶ κἀν-νω ἀλέουρι = ἀλέθω τὸ σιτάρι καὶ κἀνω ἀλεύρι), ἔλιτα < ἤλεθα, ἔλισα < ἤλεσα, σιτάρι λιμ-μένο = σιτάρι ἀλεσμένο.

2) ρμέω < ἀρμέγω, ἔρμιγα < ἤρμεγα, ἔρμιτσα < ἤρμεζα φρ. ἔρμιτσα τὴν ἀβιλάτα = ἤρμεζα τὴν ἀγελάδα, τὰ πρόβατα εἶναι ρμιμ-μένα = τὰ πρόβατα εἶναι ἀρμεγμένα.

3) γιλῶ = γελῶ, παρατ. ἐγέλαγα = ἐγέλαγα, ἀόρ. ἐγέλασα, φρ. ἐγέλασα πουδ-δὺ = ἐγέλασα πολὺ, στέει γιλῶντα σου; = γελᾷς (στέκεις γελώντας) ἐσύ; εἶχε γιλάσουντα = εἶχε γελάσει, γέλασο = γέλασε, γιλάσιτε = γελάσετε, φρ. τέλει γιλαμ-μένο; = θέλεις νὰ σὲ περιγελοῦν;

4) γιάδ-δέω = διαλέγω, φρ. γιάδ-δέω ἔς ἀλαῖ = διαλέγω τίς ἐλαῖες, παρατ. γιάδ-δίγα = ἐδιάλεγα, ἀόρ. γιάδ-δίτσα = ἐδιάλεξα, φρ. ἐγὼ τοῦμαι γιάδ-διμ-μένα = ἐγὼ τὸ ἔχω διαλέξει.

5) τσιχουρίδζω = ξεχωρίζω, φρ. στέουνε τσιχουριμ-μένοι = εἶναι χωρισμένοι, στέκουν χωρισμένοι, στέει τσιχουρίδζοντα ὁ σιτάρι ἀτ-τὸ κριτάρι = στέκει ξεχωρίζων (ξεχωρίζει) τὸ σιτάρι ἀπὸ τὸ κριθάρι, ἔτ-το σῶδζει τσιχουρίσει = δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὸ ξεχωρίσει.

6) κριμάδζω = κρεμάζω, μέσ. κριμάδζομαι, παρατ. ἰκρέμαδζα, ἀόρ. ἰκρέμασα, κριμάδζαμο = ἐκρεμάσαμε, κριμάσαμο = ἐκρεμάσαμεν, κρέμασότ-το = κρέμασέ το, κριμάσιτέ το = κρεμάσετέ το, κριμαμ-μένο - η - ο = κρεμασμένος, η - ον, φρ. οἱ Ἐβραῖοι κριμάσανο ὁ Κριστὸ ἔς τὸ στραυὸ = οἱ Ἐβραῖοι ἐκρέμασαν τὸν Χριστὸν εἰς τὸν σταυρόν.

Ὀνόματα : ἀβιλάτα < ἀγελάδα - ἦ, ἀλιπούνα < ἀλεπούνα - ἦ, ἀτ-τιντία < ἀθθεντία - ἦ, φρ. ἦ ἀτ-τιντία σου = ἦ ἀθθεντία σου, βιλάνι < βελάνι - τό, φρ. ,ά ρέκ-κα τρῶνε ἂ βιλάνια = οἱ χοῖροι τρώγουν τὰ βελάνια, κινούργιο < καινούριος, σ-σινδόνα < σφενδόνα - ἦ, φιδ-δὸ < φελλὸς - ὄ, χιρέτιμ-μα < χαιρέτισμα - τό, τσιματάρη < ψεματάρης-ὄ.

Κώφωσις τοῦ ο : Ρήματα : ἰβουράδζω < ἀγοράζω, παρατ. βόραδζα < ἠγόραζα,

1. Ἡ περίπτωση τοῦ ιδιώματος τοῦ Λιβυσίου, ὅπου τὰ κωφωτικά φαινόμενα συνυπάρχουν μετὰ τὰ διπλᾶ σύμφωνα, ὡς ἐπίσης ἢ περίπτωσης τῶν διπλωτικῶν Νεοελληνικῶν ιδιωμάτων Κύμης, Χίου, Κύπρου, Δωδεκανήσου κ.ἄ., τὰ ὅποια, παρὰ τὴν ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν τῆς Κοινῆς, διατηροῦν μέχρι σήμερον τὰ διπλᾶ σύμφωνα λόγῳ τῆς συντηρητικότητός των, θὰ ἔπρεπε νὰ πείσουν τοὺς διαφωνοῦντας πρὸς τὴν θεωρίαν Rohlf's, ὅτι κατὰ τὸν ἴδιον λόγον τὸ γλωσσικὸν ὑπόστρωμα ὄλων τῶν Ἑλληνικῶν ιδιωμάτων τῆς Κάτω Ἰταλίας μετὰ τὰ διπλᾶ σύμφωνα καὶ τὰ ἀρχαῖα γλωσσικὰ στοιχεῖα ἔχει ἀρχαιοτάτην καὶ ὄχι βυζαντινὴν προέλευσιν.

βουράδζαμο < ήγοράζαμεν, βόρασα < ήγόρασα, φρ. είχε βουράσοντα ἃ κ-κουράφι και τουδχε σπειρουντα = είχεν ἀγοράσει ἕνα χωράφι και τὸ εἶχε σπείρει.

2) λουνίδζω < ἀλωνίζω, φρ. λουνίδζω ὀ σιτάρι ὄς τ' ἀλώνι = ἀλωνίζω τὸ σιτάρι ὄς τ' ἀλώνι, παρατ. ὄλωνιδζα, ἀόρ. ὄλωνισα, φρ. ἄμο και λώνισο = ἄμε και ἀλώνισε, λουνίσετε = ἀλωνίσετε, φρ. ὄσ-σῶδζω λουνίσει, γιατί ὄ κ-κάν-νει ἄνιμο = δὲν ἤμπορῶ ν' ἀλωνίσω, γιατί δὲν κάμνει ἄνεμο (δὲν φυσᾷ ἀέρας).

3) γουμών-νω < γομώνω, μέσ. γουμών-νουμαι, φρ. γουμών-νουμαι τσέ τ-τείρου = γεμίζω (ὀλόκληρος) ἀπὸ ψεῖρες, παρατ. ἐγόμουν-να = ἐγέμιζα, ἀόρ. ἐγόμουσα = ἐγέμισα, φρ. γόμα ὄ χέρια τσέ καρύδια = γέμισε τὰ χέρια με καρύδια, γουμώσιτε ὄ χέρια τσέ ἀπ-πίδια = γεμίσατε τὰ χέρια με ἀπίδια.

4) νών-νω < ἐνώνω, φρ. νών-νω ὄ σῦκα = συλλέγω τὰ σῦκα, παρατ. ἔνουν-να = ἤνωνα, ἀόρ. ἔνουσα = ἤνωσα, μετοχ. νών-νουντα - νῶσουντα = ἐνώνοντας - ἐνώσοντας, φρ. στέω νών-νουντα ἀπ-πίδια = συλλέγω (στέκω συλλέγοντας) ἀπίδια, τὰ εἶχα νῶσουντα = τὰ εἶχα συλλέξει, νῶσε δύο ρόδα = μάζεψε δύο (ὀλίγα) τριαντάφυλλα, νῶσιτε σπ'ρὶ σ-σιτάρι = μάζεψετε λίγο σιτάρι, ὄ τ-τα σῶδζει νῶσει ὄ σῦκα, κα ὄν ἔν' γινουμένα = δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὰ μαζέψη τὰ σῦκα, διότι δὲν εἶναι ὄριμα (γινωμένα).

5) ρουτῶ < ἐρωτῶ, παρατ. ρῶτηγα = ἐρωτοῦσα, φρ. ρῶτηγα πάντα τσέ σένα = ἤρωτοῦσα πάντοτε για σένα, ἀόρ. ρῶτησα, φρ. ρῶτησα πῶς ἔστῆει = ἤρώτησα πῶς εἶσαι, Μετοχ. ἐνεστ. ρουτῶντα, παθ. παρακ. ρουτημ-μένο, φρ. πάει πάντα ρουτῶντα = ἐρωτᾷ πάντοτε (πάει ἐρωτώντας πάντοτε), ὄτ-τέλει ρουτημ-μένο = δὲν θέλει νὰ τὸν ἐρωτοῦν, Προστ. ρῶτησο ὄ ἄ-κίούρη σ-σου = ἐρώτησε τὸν πατέρα σου, ρουτήσιτε ὄ γένο = ἐρωτήσατε τὸ γένος (τὸν λαόν).

6) κακουφαίνεται < κακοφαίνεται (συνήθως εἰς γ' πρόσ. ἐνικοῦ και πληθυντικοῦ), φρ. ὄ λόγια, πὸ ἤσα π-πουμένα, μοῦ κακουφαίνουτ-ται = τὰ λόγια, πὸ εἶχαν λεχθῆ, μοῦ κακοφαίνονται, ἔσοῦ μ' ἔφηκε μέσ ὄς τῆ στρά και ἔμένα μοῦ κακουφάνη = ἐσὺ με ἄφησες ὄς τὸ μέσον τοῦ δρόμου και ἔμένα μοῦ κακουφάνηκε, μῆ σ-σου κακουφανῆ, κα ἔ ἄ-καὶ λέω οἴτου, ὄ τ-την ἔχω μὰ σένα = νὰ μῆ σοῦ κακουφανῆ, ἐπειδῆ ὀμιλῶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο (στέκω και λέγω οὔτως), δὲ τᾶχω με σένα.

ὄνόματα : ἀνάπουτο - η - ο < ἀνάποδος - η - ον, πράματα ἀνάπουτα = ἀνάποδα πράγματα, φρουντή < βροντή - ἤ, γετουνία < γετονία < γειτονία - ἤ, δζουβῆ < ζωῆ - ἤ, ἴδρουτα - ἤ < ἴδρωτας - ὄ, κουδ-δᾶρι < κοδ-δᾶρι < κολλάρο - τὸ = τὸ περιλαίμιον, κουφίνα < κοφίνα - ἤ, ὄρκουμα < ὄρκωμα < ὄγκωμα - τὸ, σπουριζάρα < σπορικάρια, θηλ. τοῦ σπορικάρης, σ-σουνδῆλι, < σπονδύλι - τὸ, φρ. τ'ᾶ-ράτ-τι βαστᾶ ὄ σ-σουνδῆλι = τὸ ἀδράχτι βαστᾶ (φέρει) τὸ σφονδύλι, φωνῆ > φουνῆ, φωτία < φουτία, χωρίζω - χωρισία > σχωρισία > σκουρισία - ἤ = τὸ χῶρισμα.

INTERESSANTI FENOMENI DI FONETICA E DI MORFOLOGIA
DEL DIALETTO GRECO DI MARTIGNANO (SALENTO)

ANASTASIOS KARANASTASIS

Riassunto

Nel corso delle sue indagini sul dialetto di Martignano del Salento greco l'autore ha notato fenomeni di chiusura delle *e* ed *o* atone e di ammutolimento della *i* atona preceduta da consonante. Ha notato inoltre che la formazione dell'imperfetto attivo dei verbi contratti in $-\tilde{\omega}$ ($\alpha\tilde{\omega}-\tilde{\omega}$, $\epsilon\tilde{\omega}-\tilde{\omega}$) si presenta di forma diversa da quella degli altri dialetti greci del Salento. Tali fenomeni di chiusura non si riscontrano in alcuno dei dialetti greci dell'Italia meridionale.

Il dialetto Martignanese conserva tuttora le geminate come le conservano tutti i resti dialetti greci della Calabria e del Salento.

Bisogna dire che mentre i fenomeni di chiusura delle atone *e* ed *o* e l'ammutolimento della *i* atona, preceduta da consonante, sono caratteristici dei dialetti neogreci del Nord, le geminate poi, che già dal 3° sec. a. Cr. cominciarono a semplificarsi in tutto il territorio greco, esistono tuttora in certi dialetti del Sud per il loro carattere conservatore, cioè nei dialetti di Cipro, Chio, Chiume in Eybea, Dodecanese, Icaria, in parte di Cappadocia, in alcune isole delle Cicladi del Sud e nei dialetti greci dell'Italia meridionale.

La coesistenza dei fenomeni di chiusura e delle geminate, due elementi inconciliabili nello stesso dialetto, rivela chiaramente una dublice provenienza degli abitanti di Martignano. Le geminate appartengono alla lingua degli abitanti, che erano insediati a Martignano prima del 3° sec. a. Cr., considerato come terminus post quem per la semplificazione delle geminate stesse, processo completatosi nel 2° sec. d. Cr. per tutti i dialetti ad eccezione da quelli su riferiti.

La chiusura invece delle *e* ed *o* atone e l'ammutolimento della *i* atona ci fanno pensare a una immigrazione nel paese d'un popolo compatto, proveniente dalle regioni settentrionali della Grecia, dove tuttora esistono tali fenomeni di fonetica e probabilmente dall'Epiro da dove, secondo testimonianze storiche, gruppi compatti di Greci ed Albanesi, per la paura dei Turchi, sono emigrati in Italia meridionale verso la seconda metà del 15° sec.

La sintesi del dialetto di Martignano non favorisce la teoria Morosi. I fenomeni di chiusura testimoniano di una emigrazione di gruppi compatti, provenienti dalla Grecia del Sud e probabilmente dall'Epiro e non dal Peloponneso e nella seconda metà del 15° sec. e non nel 9° come sostengono i sostenitori di teoria Morosi.

La lingua del popolo, che era insediato al paese prima del 3° sec. a. Cr., essendo più forte, tende ad assorbire la lingua degli immigranti.

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1971 - 1977

Ἡ κατωτέρω βιβλιογραφία ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων δημοσιευθείσας γλωσσικὰς μελέτας ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν. Περιλαμβάνει δηλ. ὄχι μόνον εἰδικὰς γλωσσικὰς πραγματείας, αἱ ὁποῖαι ἐδημοσιεύθησαν αὐτοτελῶς ἢ εἰς διάφορα ἐπιστημονικὰ ἢ τοπικὰ γενικῆς ὕλης περιοδικά, ἀλλὰ καὶ ἄλλην γλωσσικὴν ὕλην, ὡς διαλεκτικὰ κείμενα (παραμύθια, μύθους, παροιμίας — δὲν ἀποτελεῖ ὅμως λαογραφικὴν βιβλιογραφίαν) τὰ ὁποῖα συνοδεύονται ὑπὸ ἐρμηνευτικοῦ λεξιλογίου, γλωσσάρια, συλλογὰς ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων καὶ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα. Καὶ τοῦτο, διότι ἀποβλέπει νὰ διευκολύνῃ ὄχι μόνον τοὺς εἰδικοὺς γλωσσολόγους, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κέντρου Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὸ ποικίλον τοῦτο διαλεκτικὸν ὕλικόν, ἀποδελτιούμενον θὰ πλουτίσῃ τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Κέντρου διὰ γλωσσικοῦ ὕλικου ἐκ διαφόρων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ξένων μελετητῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης γραφέντων ἀναφέρονται ὀλίγα μόνον σχέσιν ἔχοντα μὲ βασικὰ θέματα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἄλλωστε ὁ βουλούμενος νὰ γνωρίζῃ τὰς μελέτας τῶν ξένων περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης δύναται νὰ ἀνεύρῃ αὐτὰς εἰς τὰ ξένα γλωσσολογικὰ καὶ φιλολογικὰ περιοδικά ¹.

Ἡ κατάταξις τῶν λημμάτων ἐγένετο ὡς μέχρι τοῦδε κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Ἐντὸς ὀρθογωνίων ἀγκυλῶν [ ] καὶ δι' ἑτερορρυθμῶν στοιχείων ἐτέθησαν σχετικαί τινες πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἄρθρου σημειώσεις.

Ὁβελὸς — εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλιογραφικοῦ τίτλου δηλοῖ ἐπανάληψιν τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ τίτλῳ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως.

Εἶναι αὐτονόητον ὅτι οὐδεμία βιβλιογραφία δύναται νὰ εἶναι πλήρης καὶ μάλιστα εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς βιβλία ἢ περιοδικὰ ἐκδιδόμενα εἰς ἐπαρχίας καὶ ὅταν καταρτίζεται ὑπὸ ἑνὸς ἀτόμου μὲ σκοπὸν τὴν κατ' ἀρχὰς προσωπικὴν του ἐνημέρωσιν. Διὰ τοῦτο, πᾶσα συμπλήρωσις ἢ διόρθωσις τῆς παρούσης βιβλιογραφίας, ἢ ὁποία μᾶλλον ὡς συμβολὴ ἂς χαρακτηρισθῇ, θὰ εἶναι λίαν εὐπρόσδεκτος προσφορὰ καὶ διὰ τὸν συγγραφέα καὶ διὰ τὴν ἐπιστήμην.

---

1. L'Année Philologique (Paris), Bulletin de la Société de Linguistique (Paris), Byzantinische Zeitschrift (München), Onoma (Louvain), Glotta (Göttingen), Gnomon, Sprache κλπ., ἰδίως τὸ Bibliographie Linguistique, publiée par le Comité International permanent des linguistes sous les auspices du Conseil international de la philosophie et des sciences humaines, Utrecht. Τελευταίως, ἀπὸ τοῦ 1973, καὶ τὸ ἐτήσιον Δελτίον Βιβλιογραφίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης — Bibliographical Bulletin of the Greek Language, τὸ ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Γλωσσολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γ. Μπαμπινιώτου ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ βοηθῶν τοῦ Γλωσσολογικοῦ Σπουδαστηρίου.

Σημειώνω εὐθύς ἀμέσως πρὸς ἐνημέρωσιν ὅσας κατὰ καιροὺς μέχρι σήμερον ἐδημοσίευσα γλωσσικὰς βιβλιογραφίας :

1. Συμβολὴ εἰς τὴν γλωσσικὴν βιβλιογραφίαν τῶν ἐτῶν 1939-1947, Λεξικογραφικὸν Δελτίον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 4 (1942-1948), 155-176.
2. Γλωσσικὴ βιβλιογραφία 1939-1956. Τῶν ἐτῶν 1948-1956 καὶ συμπληρωματικὴ τῶν ἐτῶν 1939-1947, Ἀθηνᾶ 61 (1957), 104-222 [Ἀριθμ. 1-1778].
3. Γλωσσικὴ βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1957-1959, Ἀθηνᾶ 64 (1960), 247-332 [Ἀριθμ. 1-669].
4. Γλωσσικὴ βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1960-1964, Ἀθηνᾶ 68 (1965), 262-332 [Ἀριθμ. 1-987].
5. Γλωσσικὴ βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1965-1967, Ἀθηνᾶ 70 (1968), 383-421 [Ἀριθμ. 1-503].
6. Γλωσσικὴ βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1968-1970, Ἀθηνᾶ 72 (1971), 282-331 [Ἀριθμ. 1-628].
7. Δελτίον ἀναλυτικῆς γλωσσικῆς βιβλιογραφίας 1959, Ἀθηνᾶ 63 (1959), 360-369 [Ἀριθμ. 1-28].
8. Δελτίον ἀναλυτικῆς γλωσσικῆς βιβλιογραφίας 1960, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 337-376 [Ἀριθμ. 1-102].
9. Δελτίον ἀναλυτικῆς γλωσσικῆς βιβλιογραφίας 1961, Ἀθηνᾶ 66 (1962), 464-479 [Ἀριθμ. 1-50].
10. Δελτίον ἀναλυτικῆς γλωσσικῆς βιβλιογραφίας 1962-1966, Ἀθηνᾶ 69 (1967), 271-327 [Ἀριθμ. 1-203].
11. *Le grec moderne, les dialectes néo-helléniques et le Dictionnaire historique de la langue grecque de l'Académie d'Athènes, avec une Bibliographie de 2630 titres*, Λεξικογραφικὸν Δελτίον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 12 (1972), 81-256.

Διὰ τὴν Ὀνοματολογικὴν Βιβλιογραφίαν (Τοπωνύμια-Ὀνόματα).

1. Σχεδιάσμα περὶ τῶν τοπωνυμικῶν καὶ ἀνθρωπωνυμικῶν Σπουδῶν ἐν Ἑλλάδι 1833-1962, Ἀθηνᾶ 66 (1962), 300-424 καὶ 67 (1963-1964), 145-369 [καὶ ὡς ἀνάτυπον].
2. *Bibliographia Onomastica. Grèce*. *Onoma* (Louvain), t. 10 (1962/63), 84-88. 11 (1964/5), 83-87. 12 (1966/67), 82-84. 13 (1968), 78-80. 14 (1969), 360-365. 15 (1970), 477-486. 16 (1971), III, 521-527. 18 (1974), I-II, 127-131. 19 (1975), I-II, 20 (1976), II-III, 426-430.

Τὸν συνάδελφον κ. Χρ. Χαραλαμπάκη δ. Φ., συντάκτην τοῦ Κέντρου συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐπικουρήσαντα κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς παρούσης βιβλιογραφίας θερμῶς εὐχαριστῶ.

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

- Ἀθηνᾶ* = Ἀθηνᾶ. Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας. Ἐν Ἀθήναις. Διευθυντῆς Ν. Τωμαδάκης.
- Αἰολ. Γράμμ.* = Αἰολικά Γράμματα. Δίμηνη ἐπιθεώρηση τῆς Λεσβιακῆς τέχνης. Διευθυντῆς Γ. Βαλέτας.
- Ἀμάλθεια* = Ἀμάλθεια. Τριμηνιαῖον ἱστορικὸν - λαογραφικὸν περιοδικὸν τῆς Ἱστορικῆς - Λαογραφικῆς Ἐταιρείας νομοῦ Λασιθίου. Διευθ. συντάξεως Ν. Ζερβογιάννης, Ἄγιος Νικόλαος Κρήτης.
- Ἀνθρωπος* = Ἀνθρωπος. Ὅργανο τῆς Ἀθρωπολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Ἰδρυτῆς - διευθυντῆς Ἄρης Ν. Πουλιανός. Ἀθήνα.
- Ἀργοναύτης* = Ἀργοναύτης. Τριμηνιαία ἔκδοσις τοῦ Συνδέσμου «Ἐρμῆς». Διευθ. Δ. Παντελοδῆμος, Ἀθήναι.
- Ἀρκαδ.* = Ἀρκαδικά. Διμηνιαῖο Περιοδικὸν Λόγου - Τέχνης - Ζωῆς τοῦ «Κέντρου Ἀρκαδικῶν μελετῶν». Διευθυντῆς Θ. Βαγενᾶς. Ἀθήναι.
- Ἀρχ. Μακεδ.* = Ἀρχαία Μακεδονία. Π. Ἀνακοινώσεις κατὰ τὸ δεύτερο Διεθνὲς Συμπόσιον (Θεσσαλονίκη 19-24 Αὐγούστου 1973), Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 544. [Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, 155].
- Ἀρχαιολ. Ἐφημ.* = Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς. Περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας.
- Ἀρχ. Εὐβ. Μελ.* = Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν. Ἐκδοσις Ἐταιρείας Εὐβοϊκῶν Σπουδῶν. Ἐν Ἀθήναις.
- Ἀρχ. Θεσσ. Μελ.* = Ἀρχεῖον Θεσσαλικῶν Μελετῶν. Περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς Ἐταιρείας Θεσσαλικῶν Ἐρευνῶν. Βόλος.
- Ἀρχ. Θράκ.* = Ἀρχεῖον Θράκης (πρῶην Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ). Ἰδρυτῆς Πολύδωρος Παπαχριστοπούλου. Ἐταιρεία Θρακικῶν Μελετῶν.
- Ἀρχ. Κορινθ. Μελετ.* = Ἀρχεῖον Κορινθιακῶν Μελετῶν. Ἀθήναι.
- Ἀρχ. Πόντ.* = Ἀρχεῖον Πόντου. Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν. Διευθυντῆς Ὁδ. Λαμφίδης. Ἐν Ἀθήναις.
- Α' Συμπ. Ἱστ. Λαογρ. Γλωσσ.* = Α' Συμπόσιον Ἱστορίας, Λαογραφίας, Γλωσσολογίας Δυτικομακεδονικοῦ χώρου (Βοῖου - Γρεβενῶν - Κοζάνης) Θεσσαλονίκη 2-3 Ὀκτωβρίου 1976 Θεσσαλονίκη 1976. [Βοῖων Ἐστία Θεσσαλονίκης 3. Πρακτικά].
- Βυζαντινά* = Βυζαντινά. Ἐπιστημονικὸν Ὅργανον τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Διευθ. Ι. Ε. Καραγιαννόπουλος.
- Γορτυνιακά* = Γορτυνιακά. Ἐκδοσις τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης τῆς Σχολῆς Δημητσάνης. Διευθ. Ἰωάννα Γιανναροπούλου.
- Δελτ. Κέντρο. Μικρ. Σπουδ.* = Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Ἀθήνα.
- Δεσμὸς* = Δεσμὸς. Ἀφιέρωμα στὸν Ι. Ν. Θεοδωρακόπουλο, Ἀθήναι 1975.
- Δωδεκ. Ἀρχ.* = Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον. Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Δωδεκανησιακῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας, ἐν Ἀθήναις.
- Δωδεκαν. Χρον.* = Δωδεκανησιακὰ Χρονικά. Ἐτησίαι περιοδικὴ ἔκδοσις Στέγης Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Δωδεκανήσου. Ἐπιμέλεια: Ε. Παπαμανώλης - Μ. Λογοθέτης - Χ. Παπαχριστοπούλου.
- Δωδώνη* = Δωδώνη. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων. Ἰωάννινα.

- 'Εδεσσ. Χρον. = 'Εδεσσαϊκά Χρονικά. 'Εκδοση τοῦ Φιλοπροόδου Συλλόγου 'Εδέσσης («Μέγας 'Αλέξανδρος»). 'Εδεσσα.
- 'Ελλην. = 'Ελληνικά. Φιλολογικόν, 'Ιστορικόν καὶ Λαογραφικόν περιοδικόν σύγγραμμα. Θεσσαλονίκη. Διευθύνται συντάξεως Ν. 'Ανδριώτης - Α. Ε. Βακαλόπουλος - Λ. Πολίτης.
- 'Ελλην. Λαϊκὴ Τέχνη = 'Ελληνικὴ Λαϊκὴ Τέχνη. Χειροτεχνία - καλλιτεχνία - λαογραφία - ἱστορία - ἀρχαιολογία. 'Εκδοση 'Εθνικοῦ 'Οργανισμοῦ 'Ελληνικῆς Χειροτεχνίας. Διευθυντὴς συντάξεως Κλ. Μαρμαρινός, 'Αθήναι.
- 'Ελλην. Ψυχὴ = 'Ελληνικὴ Ψυχὴ. Τριμηνιαία λαογραφικὴ ἐπιθεώρηση. Διευθυντὴς Δ. Α. Δογάνης, 'Αθήναι.
- ΕΕΒΣ = 'Επετηρὶς 'Εταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν. Δ/τῆς Ν. Τωμαδάκης, 'Αθήναι.
- ΕΕΚυκλ. Μ. = 'Επετηρὶς 'Εταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν. Διευθυντὴς Σ. Κορρές. 'Εν 'Αθήναις.
- ΕΕΣτερελλ. Μ. = 'Επετηρὶς 'Εταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν. Δ/τῆς Π. Χριστόπουλος, 'Αθήναι.
- 'Επετ. Καλαβρ. = 'Επετηρὶς τῶν Καλαβρῦτων. 'Ετησίαι περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς Παγκαλαβρυτινῆς 'Ενώσεως, 'Αθήναι.
- ΕΚΕΕΚ = 'Επετηρὶς Κέντρου 'Επιστημονικῶν 'Ερευνῶν Κύπρου. Διευθ. Θ. Παπαδόπουλος. Λευκωσία Κύπρου.
- ΕΚΕΕΛ = 'Επετηρὶς τοῦ Κέντρου 'Ερεύνης 'Ελληνικῆς Λαογραφίας 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν. Διευθυντὴς Στ. 'Ημελλος. 'Εν 'Αθήναις.
- ΕΚΕΕΔ = 'Επετηρὶς τοῦ Κέντρου 'Ερεύνης τῆς 'Ιστορίας τοῦ 'Ελληνικοῦ Δικαίου τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν. Διευθυντὴς Μεν. Τουρτόγλου. 'Εν 'Αθήναις.
- 'Επιθ. Λόγ. Τεχν. = 'Επιθεώρησις Λόγου καὶ Τέχνης, Λευκωσία Κύπρου.
- 'Επετ. Πολυτεχν. = 'Επιστημονικὴ 'Επετηρὶς τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου. Διευθ. Ν. Κ. Μουτσόπουλος. Θεσσαλονίκη.
- ΕΕΦΣΠΑ = 'Επιστημονικὴ 'Επετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν.
- ΕΕΦΣΠΘ = 'Επιστημονικὴ 'Επετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- 'Εποπτεία = 'Εποπτεία. Μηνιαῖο Περιοδικὸ φιλοσοφίας καὶ γενικῆς παιδείας. 'Εκδότης Π. Θ. Δρακόπουλος. 'Αθήναι.
- 'Επταν. Φύλλα = 'Επτανησιακὰ Φύλλα. Φιλολογικὴ - λαογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔκδοσις. 'Ιδιοκτῆτης-ἐκδότης Ντίνος Κονόμος. 'Αθήναι.
- 'Εραμιστής = 'Εραμιστής. 'Εκδότης : «'Ομιλος Μελέτης τοῦ 'Ελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ». 'Αθήναι.
- Εὐθύνη = Εὐθύνη. Φυλλάδιο Νεοελληνικοῦ προβληματισμοῦ. 'Υπεύθυνος Κ. Τσιρόπουλος, 'Αθήναι.
- 'Ηλειακά = 'Ηλειακά. Τριμηνιαῖο περιοδικὸ Λαογραφικῆς - 'Ιστορικῆς καὶ Γλωσσικῆς σπουδῆς τῆς 'Ηλείας. Δ/τῆς Ντίνος Ψυχογιός. Νιοχώρι Κυλλήνης 'Ηλείας.
- ΗΜΕ = 'Ημερολόγιον Μεγάλης 'Ελλάδος. 'Αθήναι.
- 'Ηπ. 'Εστ. = 'Ηπειρωτικὴ 'Εστία. Μηνιαία 'Επιθεώρησις ἐν 'Ιωαννίνοις. 'Ιδιοκτῆτης - Διευθυντῆς : Δ. Κόκκινος.
- Θεσσ. 'Εστ. = Θεσσαλικὴ 'Εστία. Διευθ. Μ. Σταφυλᾶς. Λάρισα.
- Θεσσ. Χρον. = Θεσσαλικὰ Χρονικά. Δελτίον τῆς ἐν 'Αθήναις 'Ιστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς 'Εταιρείας τῶν Θεσσαλῶν. 'Αθήναι. Διευθ. 'Αχ. Λαζάρου.
- Θησαυρίσματα = Θησαυρίσματα. Περιοδικόν τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Ινστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν. Διευθυντὴς Μ. Μανούσακας. Βενετία.
- Θρακικά = Θρακικά. Σύγγραμμα περιοδικόν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν 'Αθήναις «Θρακικοῦ Κέντρου». 'Αθήναι.
- Θρακ. Χρον. = Θρακικὰ Χρονικά. 'Ερευνα - 'Επιστήμη - Τέχνη. 'Ετήσια ἔκδοσις. Διευθ. Στ. 'Ιωαννίδης. Εἰάνθη.

- Ίατρικά Χρον.* = Ίατρικά Χρονικά. Ἀθήναι.
- Ίστορία* = Ίστορία Εἰκονογραφημένη. Μηνιαῖο περιοδικὸ Ἱστορικῆς Ὑλῆς. Διευθυντῆς Συντάξεως Δ. Ἀστερινός. Ἔκδοσις Πάπυρος Πρέσς. Ἀθήναι.
- Κεφαλ. Πρόοδ.* = Κεφαλονίτικη Πρόοδος. Μηνιαῖο Περιοδικὸ ποικίλης ὕλης. Διεύθυνσις - Ἱδιοκτησία : Ἀμαλία Βουτσινᾶ. Ἀργοστόλι.
- Κεφαλλ. Χρον.* = Κεφαλληνιακὰ Χρονικά. Περιοδικὴ Ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις τῆς Ἑταιρείας Κεφαλληνιακῶν Ἱστορικῶν Ἐρευνῶν. Ἀργοστόλι.
- Κιμωλιακά* = Κιμωλιακά. Βιβλιοθήκη Ἀφενταχείου Κληροδοτήματος. (Ἐπιμελεία Ἰω. Σπ. Ράμφου, πρωτοπρεσβυτέρου). Ἐν Ἀθήναις.
- Κρητ. Γράμμ.* = Κρητικὰ Γράμματα. Μηνιαῖο περιοδικὸ Γραμμάτων καὶ Τέχνης. Ἰδρυταὶ - Ἱδιοκτῆται : Α. Κ. Δρουδάκης - Γ. Δ. Καψωμένος. Χανιά Κρήτης.
- Κρητ. Ἑστία* = Κρητικὴ Ἑστία. Παγκρήτιο ἱστορικολογραφικὸ καὶ λογοτεχνικὸ περιοδικό. Ἱδιοκτῆτης-Διευθυντῆς : Ἐμμ. Ἰδομ. Παπαγρηγοράκης. Ἀθήναι.
- Κρητ. Χρον.* = Κρητικὰ Χρονικά. Ἐκδότης Α. Καλοκαιρινός. Ἡράκλειον Κρήτης.
- Κρητολογία* = Κρητολογία. Περιοδικὴ Ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις. Μελέται ἀφορῶσαι εἰς τὴν Κρήτην. Ἐκδίδεται ὑπὸ Ἐλευθερίου Κ. Πλατάκη, Ἡράκλειον Κρήτης.
- Κριτικά Φύλλα* = Κριτικά Φύλλα. Δίμηνη περιοδικὴ ἔκδοσις Λογοτεχνίας καὶ Παιδείας. Διευθυντῆς Ἰω. Χατζηφώτης. Ἀθήνα.
- Κυκλαδ. Ἐπιθ.* = Κυκλαδικὴ Ἐπιθεώρησις. Μηνιαῖο παγκυκλαδικὸ περιοδικό. Ἀθήναι.
- Κυπρ. Λόγος* = Κυπριακὸς Λόγος. Διμηνιαῖο ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ μελέτης, ἐρεύνης, δοκιμίου καὶ τέχνης. Λευκωσία.
- Κυπρ. Σπουδ.* = Κυπριακαὶ Σπουδαί. Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν. Λευκωσία Κύπρου.
- Λακωνικά* = Λακωνικά. Διμηνιαία ἐπιθεώρησις. Ὅργανον τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Ἀττικῇ Λακεδαιμονίων. Διευθύνεται ὑπὸ Ἐπιτροπῆς. Ἀθήναι.
- Λακων. Σπουδ.* = Λακωνικαὶ Σπουδαί. Περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς Ἑταιρείας Λακωνικῶν Σπουδῶν. Διευθυντῆς Δικαῖος Β. Βαγιακάκος. Ἐν Ἀθήναις.
- Λαογρ.* = Λαογραφία. Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας. Ἐν Ἀθήναις.
- Λαογρ. Κύπρ.* = Λαογραφικὴ Κύπρος. Τετραμηνιαῖο Λαογραφικὸ περιοδικό. Γενικὸς ὑπεύθυνος Χρῦσανθος Στ. Κυπριανοῦ. Λευκωσία.
- Λεξικογρ. Δελτ.* = Λεξικογραφικὸν Δελτίον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Διευθυντῆς Δικαῖος Β. Βαγιακάκος. Ἐν Ἀθήναις.
- Μαθητ. Ἑστ.* = Μαθητικὴ Ἑστία. Περιοδικὸν τῶν μαθητῶν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Λευκωσία Κύπρου.
- Μαντατοφόρος* = Μαντατοφόρος. Bulletin of Modern Greek Studies. Birmingham.
- Μακεδ.* = Μακεδονικά. Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἐν Θεσσαλονίκῃ.
- Μακεδ. Ζωή* = Μακεδονικὴ Ζωή. Μηνιαῖον εἰκονογραφημένον περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Θεσσαλονίκῃ. Διευθύνεται ὑπὸ Ἐπιτροπῆς.
- Μακεδ. Ἡμερολ.* = Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον εἰκονογραφημένον. Διευθυντῆς Ν. Α. Σφενδόνης. Θεσσαλονίκῃ.
- Μικρασ. Χρον.* = Μικρασιατικὰ Χρονικά. Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ τμήματος Μικρασιατικῶν Μελετῶν τῆς Ἐνώσεως Σμυρναίων, Ἀθήναι.
- Μνημοσύνη* = Μνημοσύνη. Ἐτήσιον περιοδικὸν τῆς Ἑταιρείας Ἱστορικῶν Σπουδῶν ἐπὶ τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ. Δ/τῆς Τ. Γριτσόπουλος. Ἐν Ἀθήναις.
- Μνήμων* = Μνήμων. Ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Ἑταιρείαν Μελέτης τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ. Διευθύνεται ἀπὸ συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ. Ἀθήναι.
- Μόρφωσις* = Μόρφωσις. Παγκύπριον ἐκπαιδευτικὸν περιοδικόν. Λευκωσία Κύπρου.
- Ν. Πορεία* = Νέα Πορεία. Λογοτεχνικὸ Περιοδικό. Ἐκδότης, Διευθυντῆς Χρ. Ντάλιας, Θεσσαλονίκῃ.

- Νεοελλ. Λόγος* = Νεοελληνικός Λόγος. Ἐτησία κριτική Ἐπιθεώρηση λόγου καὶ τέχνης. Ἀθήναι.
- Ν. Ἔστια* = Νέα Ἔστια. Ἐκδίδεται τὴν 1 καὶ 15 κάθε μηνός. Διευθυντής Π. Χάρης. Ἀθήναι.
- Νησ. Κέα* = Τὸ νησάκι μας ἢ Κέα. Περιοδικὸν τοῦ Συνδέσμου τῶν Κεϊῶν. Ἀθήναι.
- Νιοχώρι* = Νιοχώρι. Περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς Κοινότητος Νεοχωρίου Μεσολογγίου. Ἐκδίδεται ἀπὸ Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν.
- Νισυριακά* = Νισυριακά. Ἐκδοσις τῆς Ἑταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν. Ἀθήναι.
- Ξένιον* = Ξένιον. Festschrift für Pan. J. Zepos. Athen - Freiburg 1973.
- Ὀλυμπ. Χρον.* = Ὀλυμπιακά Χρονικά. Ἐκδοσις Συλλόγου Ὀλυμπιῶν. Διευθυντής Συντάξιος Γεώργ. Κανελλάκης.
- Πανσερ. Ἡμερολ.* = Πανσερραϊκὸ Ἡμερολόγιο. Ἐτήσια ἔκδοσις ἱστορικῆς - λαογραφικῆς - πολιτιστικῆς καταγραφῆς καὶ ἔρευνας ὡς καὶ ἀγροτοοικονομοτεχνικῆς κλπ. δραστηριότητος στὸ νομὸ Σερρών. Ἐκδότης Σταῦρος Κοταμανίδης. Σέρρες.
- Παρνασσός* = Παρνασσός. Περιοδικὸν σύγγραμμα κατὰ τριμηνίαν ἐκδιδόμενον. Ἐκδοσις Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός». Περίοδος Β', ἐν Ἀθήναις.
- Πελοποννησιακά* = Πελοποννησιακά. Δημοσιεύματα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑταιρείας Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν. Δ/τῆς Τ. Γριτσόπουλος. Ἀθήναι.
- Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολ. Συνεδρ.* = Πεπραγμένα Γ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (Ρέθυμνον 18-23 Σεπτεμβρίου 1971). Ἐν Ἀθήναις 1975.
- Περραιβία* = Περραιβία. Δίμηνη ἔκδοσις θεμάτων τῆς ἐπαρχίας Ἐλασσόνας. Ἰδρυτῆς-ἰδιοκτῆτης Ἀθ. Φουστάνος. Διευθυντής Χρ. Ζαφείρης. Ἐλασσόνα.
- Πέταλον* = Πέταλον. Συλλογὴ ἱστορικοῦ ὕλικου περὶ τῆς νήσου Ἄνδρου, Ἄνδρος 1977. Διευθυντής Δημ. Ι. Πολέμης.
- Πλάτων* = Πλάτων. Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων. Δ/τῆς Π. Γεωργοῦντζος. Ἐν Ἀθήναις.
- Πλωμαρ. Ἀντίλ.* = Πλωμαρίτικοι Ἀντίλαοι. Ἐκδοσις Συνδέσμου Πλωμαριτῶν Ἀττικῆς «Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος». Ἀθήναι.
- Πνευμ. Κύπρ.* = Πνευματικὴ Κύπρος. Διευθύνεται ὑπὸ Πνευματικῆς Ὁμάδος. Λευκωσία.
- Ποντ. Στοά* = Ποντιακὴ Στοά. Ἐκδοσις Παμποντιακῆς Ἐνώσεως. Ἀθήναι.
- Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην.* = Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις.
- Πρακτ. Α' Διεθν. Κυπρολ. Συνεδρ.* = Πρακτικὰ τοῦ Πρώτου Διεθνοῦς Κυπρολογικοῦ Συνεδρίου (Λευκωσία 14-19 Ἀπριλίου 1969), 1973. Λευκωσία Κύπρου.
- Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ.* = Πρακτικὰ Α' Συμποσίου Γλωσσολογίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου (Ἡπειρος - Μακεδονία - Θράκη 28-30 Ἀπριλίου 1976). Θεσσαλονίκη 1977. (Ἰνστιτούτο Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, 179).
- Πρακτ. Α' Συμποσ. Λαογρ.* = Πρακτικὰ Α' Συμποσίου Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου (Ἡπειρος - Μακεδονία - Θράκη, Θεσσαλονίκη 18-20 Ἀπριλίου 1974), Θεσσαλονίκη 1975 (Ἰνστιτούτο Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, 153).
- Πρακτ. Β' Συμποσ. Λαογρ.* = Πρακτικὰ Β' Συμποσίου Λαογραφίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου (Ἡπειρος - Μακεδονία - Θράκη, Κομοτηνὴ, 19-22 Μαρτίου 1975). Θεσσαλονίκη 1976 [Ἰνστιτούτο Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, 166].
- Πρακτ. Α' Συνεδρ. Ἀρκαδ. Σπουδ.* = Πρακτικὰ τοῦ Α' Συνεδρίου Ἀρκαδικῶν Σπουδῶν. Παράρτημα 12 (1977), τόμου «Πελοποννησιακῶν», Ἀθήναι.
- Πρακτ. Α' Συνεδρ. Ἀχαϊκ. Σπουδ.* = Πρακτικὰ τοῦ Α' ἐν Πάτραις τοπικοῦ Συνεδρίου Ἀχαϊκῶν Σπουδῶν. Παράρτημα 10 (1974), τόμου «Πελοποννησιακῶν», Ἀθήναι.
- Πρακτ. Α' Συνεδρ. Κορινθ. Ἐρευν.* = Πρακτικὰ τοῦ Α' τοπικοῦ Συνεδρίου Κορινθιακῶν Ἐρευνῶν (Κόρινθος 27-28 Ἀπριλίου 1974). Παράρτημα 11 (1975), τόμου «Πελοποννησιακῶν». Ἀθήναι.

- Πρακτ. Α' Διεθν. Συνεδρ. Πελοπν. Σπουδ.* = Πρακτικά Α' Διεθνοῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν, Ἀθῆναι 1976.
- Προμηθ. Πυρφ.* = Προμηθεὺς ὁ Πυρφόρος. Διμηνιαῖον Περιοδικόν. Ἰδιοκτῆτης-Διευθυντῆς Ἑλ. Γ. Δαφέρμος, Ἀθῆναι.
- Σαντορίνη* = Μ. Α. Δανέζη, Σαντορίνη, Ἀθῆναι 1971.
- Σερρ. Χρον.* = Σερραϊκὰ Χρονικά. Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας Σερρῶν - Μελενίκου. Ἀθῆναι.
- Σιατιστέων Μνήμη* = Σιατιστέων Μνήμη. Λεύκωμα Συλλόγου Σιατιστέων Θεσσαλονίκης γιὰ τὰ ἐξηντάχρονα τῆς δράσεώς του. Θεσσαλονίκη 1972.
- Σιφνιακῆ* = Σιφνιακῆ. Μηνιαία εἰκονογραφημένη ἐπιθεώρησις. Ἐκδότης - διευθυντῆς Μ. Συμεωνίδης. Ἀθῆναι.
- Σκυριανὰ Νέα* = Σκυριανὰ Νέα. Μηνιαία ἔκδοσις τοῦ Συλλόγου Σκυριῶν. Ἀθῆναι.
- Στερ. Ἑλλ.* = Στερεὰ Ἑλλάς. Μηνιαία εἰκονογραφημένη Ἐπιθεώρησις ποικίλης ὕλης. Διευθυντῆς Ἡλ. Ἀσημακόπουλος. Ἀθῆναι.
- Συμαϊκὰ* = Τὰ Συμαϊκὰ. Σύγγραμμα περιοδικόν. Ἐπιτροπὴ Συμαϊκῶν Ἐκδόσεων. Διευθυντῆς Α. Σ. Καρανικόλας. Ἀθῆναι.
- Ταῦγετος* = Ταῦγετος, Ὅργανον τοῦ Συλλόγου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐξωχωριτῶν. Ἀθῆναι.
- Τέχνη* = Τέχνη, Μακεδονικὴ Καλλιτεχνικὴ Ἑταιρεία. Θεσσαλονίκη.
- Τριφυλι. Ἑστ.* = Τριφυλιακὴ Ἑστία. Δίμηνη περιοδικὴ ἔκδοσις τοῦ Συλλόγου Κυπαρισσιῶν «Ἡ Ἀρκαδιά», Ἀθῆναι. Διευθυντῆς Δ. Δ. Πιτταρᾶς.
- Φιλιατρὰ* = Φιλιατρὰ. Περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς Ἀδελφότητος τῶν ἐν Ἀθήναις Φιλιατριῶν «Ἡ Ἐράνη». Ἀθῆναι.
- Φιλοσοφία* = Φιλοσοφία. Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Διευθυντῆς Λ. Μπενάκης. Ἀθῆναι.
- Φιλολογ. Πρωτοχρ.* = Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά. Ἐτησίαι λογοτεχνικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἔκδοσις. Διευθυντῆς Α. Ν. Μαυρίδης. Ἀθῆναι.
- Φίλτρα* = Φίλτρα. Τιμητικὸς τόμος Σ. Γ. Καψωμένου. Θεσσαλονίκη 1975.
- Χιακ. Ἐπιθεώρ. Χρον. Κοσμᾶ* = Χιακὴ Ἐπιθεώρησις. Περιοδικὴ ἔκδοσις. Ἐκδότης Κ. Δ. Φαφαλιός.
- Χρον. Λαπήθου* = Χρονικά τῆς Λαπήθου. Ἐξαμηνιαία περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς κοινότητος Λαπήθου Κύπρου.
- Χρον. Τσακῶν.* = Χρονικά τῶν Τσακῶνων. Σύγγραμμα περιοδικὸν τοῦ «Ἀρχείου τῆς Τσακωνιάς». Ἀθῆναι.
- Χρον. Χαλκιδ.* = Χρονικά τῆς Χαλκιδικῆς. Περιοδικὴ ἔκδοσις Ἱστορικῆς - Λαογραφικῆς Ἑταιρείας Χαλκιδικῆς. Θεσσαλονίκη.
- Acme* = Acme. Annali della Facoltà di Filosofia e Lettere dell' Università degli Studi di Milano. Milano.
- Aevum* = Aevum. Rassegna di scienze filologiche, linguistiche e storiche. Milano: Vita e Pensiero.
- Atene e Roma* = Atene e Roma. Napoli.
- Balkan Studies* = Balkan Studies. A biannual publication of the Institute for Balkan Studies (Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου Αἴμου). Θεσσαλονίκη.
- Balcanica* = Balcanica. Académie Serbe des Sciences et des Arts. Annuaire de l'Institut des Études Balcaniques. Beograd.
- Beitr. Namenforsch.* = Beiträge zur Namenforschung. Neue Folge. Heidelberg.
- Biblica* = Biblica Commentarii editi cura Pontificii Instituti Biblici. Roma.
- Bull. Corresp. Hellén.* = Bulletin de Correspondance Hellénique. École Française d'Athènes. Paris.
- BSL* = Bulletin de la Société de Linguistique de Paris. Paris.
- BNJ* = Byzantinisch - Neugriechische Jahrbücher. Internationales Wissen-

schaftliches Organ unter Mitwirkung zahlreicher Fachgenossen begründet von Prof. Nicos A. Bees (Βέρης), hrsg. von E. Bees-Seferli. Athen.

- BZ* = Byzantinische Zeitschrift. München. Beck.
- Byzantinoslavica* = Byzantinoslavica. Revue internationale des Études Byzantines. Prague.
- Byzantion* = Byzantion. Revue internationale des Études Byzantines. Bruxelles.
- Class Philology* = Classical Philology. Chicago. University of Chicago.
- Cyrrillomethodianum* = Cyrillomethodianum. Recherches sur l'histoire des relations Helléno-Slaves. Thessalonique. Association Hellénique d'études slaves. A. E. Tachiaos.
- Durius* = Durius. Boletín castellano de Estudios clásicos. Universidad de Valladolid. Espana.
- Emérita* = Emérita. Revista de linguística y filología clásica. Instituto Antonio de Nebrija. Madrid.
- Eranos* = Eranos. Acta philologica Suecana. Uppsala.
- Étud. Balkan.* = Études balkaniques. Académie Bulgare des Sciences. Sofia.
- Étud. Class.* = Les Études Classiques. Namur.
- Folia-Neohellenica* = Folia Neohellenika. Zeitschrift für Neogräzistik. Amsterdam.
- Glossa* = Glossa. An international journal of linguistics. Burnaby, British Columbia: Simon Fraser University.
- Glotta* = Glotta. Zeitschrift für griechische und lateinische Sprache. Göttingen.
- Indogerm. Forschungen* = Indogermanische Forschungen. Zeitschrift für Indogermanistik und allgemeine Sprachwissenschaft. Berlin.
- Ital. Ling.* = Italia Linguistica nuova ed Antica. Suti linguistici in Memoria di Oronzo Parlangeli a cura di Vittore Pisani e Gro Santoro, V. Primo. Galatina 1976, pp. 653.
- JL* = Journal of Linguistics. London-Cambridge University Press.
- Kadmos* = Kadmos. Zeitschrift für vor- und frühgriechische Epigraphik. Berlin.
- KZ* = Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der Indogermanischen Sprachen, begründet von A. Kuhn. Göttingen.
- Language* = Language. Journal of the Linguistic Society of America. Baltimore.
- Lingua* = Lingua. International Review of general linguistics. Amsterdam.
- Linguist. Balkan.* = Linguistique Balkanique. Sofia. Académie bulgare de sciences.
- Minos* = Revista de Filología egea. Salamanca: Universidad de Salamanca.
- Mnemosyne* = Mnemosyne. Bibliotheca Classica Patava. Leiden.
- Names* = Names. Journal of the American Name Society.
- Onoma* = Onoma. Bibliographical and information bulletin, International Committee of Onomastic Sciences — Bulletin d'information et de bibliographie. Leuven. International Centre of Onomastics. Dir. Dr. H. Draye.
- Onomata* = Onomata, Revue d'Onomastique Grecque Dr. J. A. Thomopoulos. Athènes.
- Orbis* = Orbis. Bulletin international de documentation linguistique. (Centre International de dialectologie générale). Louvain.
- Philologus* = Philologus. Zeitschrift für klassische Philologie. Berlin.
- REG* = Revue des Études Grecques. Paris.
- Rev. Étud. Sud-Est Europ.* = Revue des Études Sud-Est Européennes. Bucarest. Éditions de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie.
- Rev. Philol.* = Revue de Philologie, de littérature et d'histoire anciennes. Troisième série. Paris.

- Riv. Stud. Byzant. Neoell.* = Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici, n.s. Roma.
Romance Philology = Romance Philology. Berkeley - Los Angeles.
Slav. and East Europ. Rev. = The Slavonic and East European Review. London.
Sprache = Die Sprache. Zeitschrift für Sprachwissenschaft. Wiesbaden - Wien.
Stud. Balk. = Studia Balkanica. Recherches de géographie historique. Sofia.
Studii Clasice = Studii Clasice. Bucuresti. Editura Academiei. Republicii Socialiste Roumania.
Südost-Forschungen = Südost-Forschungen. München: Südost Institut, R. Oldenbourg.
Symbolae Osloenses = Symbolae Osloenses. Auspiciis Societatis Graeco-Latinae. Osloae.
WS = Wiener Studien. Neue Folge. Zeitschrift für klassische Philologie und Patristik. Wien.
Zeitschr. Balkanol. = Zeitschrift für Balkanologie. Wiesbaden - München.
Zeitschr. Papyr.-Epigraph. = Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik. Bonn.
Z. Ant. = Ziva Antika (Antiquité Vivante). Skopje. Faculté de Philosophie, Sémin. de Philologie classique.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. 'Αβούρη Μ., Τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο τοῦ ναοῦ τῆς Φανερωμένης στὴ Ζάκυνθο, Κρητ. Χρον. 25 (1973), 218-222.
 [Γλωσσάριον ἰδιωματικῶν λέξεων καὶ ὄρων, σσ. 220-222].
2. — 'Ονομασίες τῆς Παναγίας στὴ Ζάκυνθο, Λαογρ. 30 (1975/6), 353-356.
3. 'Αβραάμ Κ., Οἱ γύφτοι τῆς Λαμίας, Στερ. Ἑλλ., τεῦχ. 68-69, σσ. 2-3.
4. 'Αβραμέα Α., Σημείωμα γιὰ τὸ ἐθνικὸ ὄνομα «Σλάβοι» καὶ τὴ σημασιολογικὴ του ἐξέλιξη στὶς Βυζαντινὲς πηγές, Ἑλλην. 25 (1972), 409-414.
5. — Une source méconnue: la liste des noms anciens et modernes de la Grèce par Giacomo Gastaldi, Stud. Balk. 10 (1975), 171-177.
6. — 'Αβτζῆ Γ., Τὸ Ροδολίβος καὶ ἄλλα τοπωνύμια (ἱστορία, γλωσσολογία, μυθολογία), Σερρ. Χρον. 6 (1973), 263-287.
 [Οἱ Ζαιεῖλοι (Ζηλιάχωβα - Νέα Ζίχνη), Νέα Πιερία - Παγγαίου, οἱ Μεθώνιοι (Μουσθένη), οἱ Ἰχναῖοι (Ζιχνιώται), οἱ Τυντηνοὶ (Τζιντζῶται)].
7. Academie Bulgare des Sciences, Bibliographie d'Études Balkaniques, τόμ. 7 (1972), Sofia 1974, σσ. VII+381.
 [Linguistique, Philologie, Littérature, 95-134. Ἀριθμ. 927-1286].
8. — Τόμ. 8 (1973), Sofia 1975, σσ. XIII+373.
 [Langue grecque, σ. 113, Ἀριθμ. 895-898].
9. — Τόμ. 9 (1974), Sofia 1976, σσ. XIV+425.
 [Linguistique, 139-157. Ἀριθμ. 991-1078].
10. — Τόμ. 10 (1975), Sofia 1976, σσ. XV+452.
 [Linguistique, 170-181. Ἀριθμ. 1110-1164].
11. — Τόμ. 11 (1976), Sofia 1977, σσ. XV+350.
 [Linguistique, 51-52, 67-68, 122-123, 127, 217-218].
12. Actes du XIe Congrès International des Sciences Onomastiques, Sofia 28, VI - 4 VII 1972. [Édition de l'Académie Bulgare

- des Sciences. Centre de linguistique et littérature]. Sofia, τ. 1, 1974, σσ. 500, τ. II (1975), σσ. 500.
13. Ἀγγελίδη Γ. Χ., *Δημοτική και Νομικά*, Ἀθήνα 1977, σσ. 78.
  14. Ἀγγελοπούλου Ἰω., *Ἡ ἀρχαία Ἀλίφειρα καὶ ἡ Νέα*. (Πόλη τῆς Τριφυλιακῆς Ἀρκαδίας), Ὀλυμπ. Χρον. 1 (1970), 59.
  15. Ἀδαμοπούλου Π.-Μπολόλια Γ., Βρεστό, Ὀλυμπ. Χρον. 4 (1973), 281-291.
  16. Ἀδελφότητος Πραμάντων «Ἡ Ἀγία Παρασκευή», Πράμαντα Τζουμέρκων - Ἰωαννίνων. Ἱστορία - Λαογραφία, Ἀθήνα 1977, σσ. 304. [Παροιμίες εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, σσ. 208-212. Κουδαρίτικα, σσ. 228-230. Τοπωνύμια, σσ. 264-280. Ἐπώνυμα, ὀνόματα].
  17. Adrados F. R., The greek-spanish dictionary its present state, *Emerita* 34 (1971), 1-33.
  18. Aerts N. J., Quelques observations sur certains formes perifrastiques dans le parler des villages grecophones de Pouille, *Ital. Ling.* 1 (1976), 293-300.
  19. Ἀθανασιάδη Σ. Ν., Ὄνόματα φονευθέντων καὶ τραυματισθέντων Γαργαλιανιωτῶν ἀπὸ τὸ μεγάλο σεισμὸ τοῦ 1886, *Τριφυλ. Ἔστ.* 2 (1976), 129-130.
  20. — Κατάλογος τῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας (Τριφυλίας) αἰχμαλωτισθέντων ὑπὸ τοῦ Ἰμβραήμ κατὰ τὰ ἔτη 1825, 1826, 1827, *Αὐτόθι* 3 (1977), 95-99.
  21. — Τρία σημαντικὰ κείμενα τοῦ Ἀμβρ. Φραντζῆ (ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Ἰ. Μ. Χριστιανουπόλεως. Ἰ. Ἐμβατικά καὶ λοιπὰ εἰσοδήματα τῆς μητροπόλεως κατὰ τὸ 1833. ΙΙ. Κατάλογος τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηριῶν τῆς Ἰ. Μ. Χριστιανουπόλεως. ΙΙΙ. Οἱ ζῶντες ἱερεῖς καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς Ἰ. Μ. Χριστιανουπόλεως, *Αὐτόθι* 177-182.
[Ὄνόματα, τοπωνύμια, ὀνόματα χωρίων πρὸ τῆς μετονομασίας].
  22. Ἀθανασίου Β., Περὶ Ἰσαρη, Σαρῆ κλπ., *Ἀρκαδ.* 2 (1973), 30.
[Ἐκ τοῦ Βελισσάριος].
  23. — Οἱ Ὀλομαῖδες-Σολομαῖδες, *Ἀρκαδ.* 4 (1973), 46.
  24. Ἀθανασοπούλου Κ. Γ., Ὁ συναισθηματικὸς τόνος στὴ γλῶσσα μας, *Πάτρα* 1976, σσ. 13 [ἀνάτυπον ἀπὸ τὴν Ἐπετηρίδα τοῦ Προτύπου Γυμνασίου Πατρῶν].
  25. Αἰκατερινίδου Γ., Ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τῶν κτιστῶν τοῦ Ρεκουνίου (Λευκοχωρίου), *Γορτυνιακά* 1 (1972), 106-123.
  26. — Λαογραφικὴ καὶ γλωσσικὴ βιβλιογραφία νομοῦ Σερρῶν, *Σερρ. Χρον.* 6 (1973), 163-232.
  27. — Μεταμφιέσεις Δωδεκαήμερου εἰς τὸν Βορειοελλαδικὸν χῶρον, *Πρακτ. Β' Συμπ. Λαογρ.*, σσ. 13-24.
[Ὄνόματα μετημφισμένων].
  28. — Βιβλιογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1972-1975, *ΕΚΕΕΛ* 24 (1975-76), 1977, 65-185.
[Ἀριθμ. 1-1363. Γλῶσσα, σσ. 140-149, Ἀριθμ. 923-1059].
  29. Αἰκατερινίδου Γ.-Δευτεραίου Α., Βιβλιογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Λαογρα-

φίας τῶν ἐτῶν 1968-1971, ΕΚΕΕΛ 22 (1969-1972) [1973-1974], σσ. 135-246.

[Γλωσσικά, Ὀνοματολογικά, σσ. 204-216 Ἀριθμ. 857-1022].

30. Αἰνία Τίτου, Τὰ Μανιάτικα [εἰς τὰ Φιλιατρά], Φιλιατρά 7 (1974), 362-364. 8 (1975), 38.
31. Ἀλεξάκη Ι. Σ., Τὰ Κρητικά τοπωνύμια, Κρητ. Ἔστ. 27 (1976), 26-28.
32. — Τὸ ὄνομα τῆς πόλεως μας Ἡράκλειον, Αὐτόθι, σσ. 977-981.
33. Ἀλεξιάδου Μ. Α., Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τοῦ Καρπαθιακοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Ἀνέκδοτες παραλλαγές, Ἀθήνα 1975, σσ. 46.
[Ἰδιωματικά κείμενα].
34. — Ἐθιμικοὶ ἐκκλησιαστικοὶ πλειστηριασμοί, Δωδώνη 6 (1977), 397-405.
[λ. Ἰνκάντο, ἔτυμολογία καὶ σημασίαι].
35. Ἀλεξίου Στ., Γλῶσσα καὶ στιχουργία τοῦ «Ἐρωτοκρίτου» στὴν ἐκδοσὴ Ξανθοῦδίδη, Κρητ. Χρον. 23 (1971), 199-208.
36. — Κρητικά στὸν Κορνάρο, Κρητ. Χρον. 25 (1973), 397-412.
37. — Μπεργαδῆ Ἀπόκοπος. Ἡ Βοσκοπούλα, Ἀθήνα 1971, σσ. 91.
[Γλωσσάριον 83-86].
38. — Χριστιανικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ τοπωνύμια ἐκ Κρήτης, ΕΕΒΣ 39-40 (1972-73), 451-456.
39. — Παρατηρήσεις σὲ ποίημα τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου, Κρητ. Χρον. 24 (1972), 360-366.
40. — Ποικίλα κριτικά, Αὐτόθι 25 (1973), 207-208.
41. — Συμπληρωματικά στὴ Βοσκοπούλα, Φίλτρα, σσ. 223-226.
42. — Λέξεις Ἐρωτοκρίτου, Κρητολογία 2 (1976), 155-182.
43. — Στοιχεῖα τῶν μεταγενεστέρων Ἑλληνικῶν καὶ Λατινικῶν στὰ νέα Ἑλληνικά — κυρίως στὴν Κρήτη, Ἀμάθεια 8 (1977), 73-87.
44. — Προσθήκη γιὰ τὶς βυζαντινὲς Ζάβες, Αὐτόθι, 213-214.
45. Aleshire S. B.-Bodoh J. J., Some correction to L S J, Glotta 53 (1975), 66-75.
46. Alessio G., Grecità e Romanità nell'Italia meridionale. — Un Problema di denominazione etnica : dai Γραικοὶ dell' Epiro ai Greci e ai Griti delle oasi romaiche di Bova e di Terra d' Otranto, Byzantino-Sicula II. Miscellanea di scritti in mem. di G. Rossi Taibbi, Palermo 1975, σσ. 11-44.
47. Ἀλιπράντη Ν. Χρ., Ἀνέκδοτα Παριανὰ ἔγγραφα τῆς Τουρκοκρατίας (1594-1836). Σιγίλλια καὶ ἔγγραφα τῆς μονῆς Ἀγίου Μηνᾶ Πάρου, Ἀθηνᾶ 75 (1974-75), 95-179.
[Γλωσσάριον, Κύρια ὀνόματα, Τοπωνύμια].
48. Allen W. S., Accent and Rhythm. Prosodic features of Latin and Greek. A Study in Theory and Reconstruction, Cambridge 1973, σσ. 394.
49. — Vox Graeca. A guide to the pronunciation of classical Greek. New York - London 1974².
50. Alpers K., Τσαντσάνογλου Κ., Τὸ Λεξικὸ τοῦ Φωτίου. Χρονολόγησι, χειρόγραφη παράδοσι. Θεσσαλονίκη 1967, ΒΖ 64 (1971), 71-84.

51. Althaus H. P., Ergebnisse der Dialektologie. Bibliographie der Aufsätze in den deutschen Zeitschriften für Mundartforschung 1854 bis 1968. Wiesbaden 1970 σσ. XII+240.
[Κρητική].
52. 'Αμάντου Κ., 'Η ὀνομασία τῶν ὁδῶν τῆς πόλεώς μας, Χιακ. 'Επιθεώρ. 12 (1974), 33.
[Ἐπιστολή γραφεῖσα τὸ 1922].
53. 'Αναγνώστου Σ., Λεσβιακά. Ἦτοι συλλογὴ λαογραφικῶν περὶ Λέσβου πραγματειῶν, Ἀθῆναι 1903. Φωτοτυπικὴ ἐπανέκδοσις. Πρόλογος Κ. Τσελέκα. Εἰσαγωγή Γ. Βαλέτα, Ἀθῆναι 1972, σσ. 272.
54. 'Αναμίτη Π., Λεξικὸν ἐρμηνευτικὸν καὶ ὀρθογραφικὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἀθῆναι 1976, σσ. 1030.
55. 'Αναστασιάδης Β., Ἱστορία καὶ γλῶσσα τῆς Καππαδοκίας καὶ τὸ ἰδίωμα τῶν Φαράσων, Μικρασ. Χρον. 16 (1975), 150-184.
56. — Ἡ σύνταξις στὸ Φαρασιώτικο ἰδίωμα τῆς Καππαδοκίας (σὲ σύγκρισιν πρὸς τὰ ὑπόλοιπα ἰδιώματα τῆς Μ. Ἀσίας καθὼς καὶ πρὸς τὴν ἀρχαία, τὴ μεσαιωνικὴ καὶ τὴ νέα Ἑλληνικὴ). Θεσσαλονίκη 1976.
57. Anastassiou Ioannis, Zum Wortfeld «Trauer» in der Sprache Homers, Phil. Diss. Hamburg 1973, σσ. 224.
58. 'Ανδριώτη Ν., (Andriotis N.). André Mirambel, Βυζαντινὰ 2 (1970), 463-465.
59. — Ἀρχαῖα καὶ νεοελληνικὰ ἐθνικὰ ὀνόματα, Μακεδ. Ἡμερολ. 1971, 45-48.
60. — Τοπωνυμικά (Καταβιρινή - Πλατύστομο), Ὀνόματα 4 (1972), 12-13.
61. — Γλωσσολογία, Νέα Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία Χ. Πάτση, τ. 10, σσ. 152-155.
62. — Τοπωνυμικά, Μακεδ. Ἡμερολ. 1972, σσ. 95-96.
63. — Ὀπλή, Ἑλλην. 25 (1972), 203-204.
64. — Ἡ (ἀρχαία) Ἑλληνικὴ γλῶσσα, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους (Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν), τ. 3, σσ. 566-570.
65. — Μεσαιωνικὰ στοιχεῖα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιομάτου τῆς Ἰμβρου, ΕΕΦΣΠΘ 12 (1973), 509-520.
66. — Σημασιολογικά τῶν γλωσσικῶν ἰδιομάτων τῆς Κύπρου, Πρακτ. Α' Διεθν. Κυπρολ. Συνεδρ., τ. Γ 2, 1-4.
67. — Τὸ γλωσσικὸ ἔργο τοῦ Ἀχιλλέα Τζαρτζάνου, Θεσσαλ. Ἔστ., τ. Α', τευχ. 1, σσ. 5-6.
68. — Βωμὸς - Βουνός, Ἑλλην. 26 (1973), 127-128.
69. — Lexikon der Archaismen in neugriechischen Dialekten (Österreichische Akademie der Wissenschaften, philosophisch-historische Klasse, Schriften der Balkankommission, Linguistische Abteilung XXII), Wien 1974, σσ. 705+13 χάρται.
[Κρίσεις: Γ. Μέγα, Λαογρ. 29 (1974), 386-388. Ch. Symeonidis, Balkan Studies 16 (1975), 208-210. Tarabout, BSL 70 (1975), 159-163. Michaescu, Rev. Étud. Sud-Est Europ. 13 (1975), 315-317. H. Eideneier, Südost-Forschungen 34 (1975), 460-462.]

70. — 'Η ἑλληνικὴ γλῶσσα στοὺς μετακλασσικοὺς χρόνους, 'Ιστορία τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Εθνους ('Εκδοτικῆς 'Αθηνῶν), τ. 5 (1974), 258-267.
71. — Κρυπτοχριστιανικὰ κείμενα, Θεσσαλονίκη 1974, σσ. 246.
72. — Le loi de prophylaxie dans le vocalisme néo-grec, Thessalonique 1974, σσ. 61.
73. — Les langues balkaniques. Tendances parallèles et problème de structures. Rapport : Le lexique. Congrès International d'études du Sud-Est européen. Section de Linguistique, Bucarest 1974, ἀριθ. 1, σσ. 3-24.
74. — Συμβολὴ στὴ μελέτη τῶν Νεοελληνικῶν ἐπωνύμων. 'Επώνυμα ἀπὸ ρήματα, 'Ελλην. 28 (1975), 394-400.
75. — Γλωσσικὰ σύμμεικτα. Μορφολογικά. 'Ετυμολογικά, Φίλτρα, σσ. 305-321. [1. Μορφολογικά. 2. 'Ετυμολογικά : κνύζα, μπόχα, παλλαϊζου, πλιγούρι, σκουντουφλῶ, τρικλοποδιά, τσαλακῶνω, φελεμέν(ι), χλιόμαι, χρονίζω].
76. — 'Ετυμολογικὸ Λεξικὸ τῆς κοινῆς Νεοελληνικῆς, Θεσσαλονίκη 1971², σσ. 445. [Κρίσις : P. Asenova, Ling. Balk. 17 II (1974), 79-88].
77. — La genèse des dialectes. XVe Congrès International d'Études Byzantines. Rapports et Co-rapports. II. Langue, Littérature, Philologie. 2. La genèse des dialectes. Athènes 1976, σσ. 20.
78. — Δημοτικισμὸς καὶ γλωσσολογία. Ν. 'Εστ., Χριστούγεννα 1976, σσ. 258-263.
79. — Φαινόμενα συναλοιφῆς καὶ χασμωδίας στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, 'Ελλην. 29 (1976), 4-45 καὶ 217-247.
80. — 'Αντιχάρισμα στὸν καθηγητὴ Νικόλαο Π. 'Ανδριώτη. 'Ανατύπωση 88 ἐργασιῶν του μὲ τὴν φροντίδα 'Επιτροπῆς, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 566.
- 'Αναγραφὴ τῶν ἔργων Νικολάου Π. 'Ανδριώτη, σσ. ιε-κδ', ἤτοι:
- Zur vermeintlichen Nasalentwicklung im Neugriechischen, 1-18.
  - Φωνητικά, 19-24.
  - Γραμματικά (ἔχομε - ἔχουμε, κάθομαι - κάθουμαι), 25-27.
  - 'Ορθογραφικά (ξέρω ἢ ξαίρω), 28-30.
  - Γλωσσικά, 31-33.
  - Νεοελληνικά συγκριτικὰ σύνθετα, 34-37.
  - Γλωσσικά, 38-40.
  - Τὸ γένος τῶν τουρκικῶν λέξεων στὴν ποντιακὴ διάλεκτο, 41-43.
  - 'Υπάρχει ὑποταχτικὴ στὴ νέα 'Ελληνικὴ; 44-51.
  - Die Amredita-Zusammensetzung im Alt-und Neugriechischen, 52-59.
  - Τὰ ὀνόματα τῶν καταστημάτων στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, 60-63.
  - Γλωσσικά, 64-66.
  - Συντακτικὰ τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νέας 'Ελληνικῆς, 67-70.
  - 'Η φράση «τὸ κρίμα στὸ λαιμὸ σου», 71-74.
  - Συντακτικά, 75-78.
  - 'Η δίπλωσις στὴ γλῶσσα μας, 79-85.
  - Συντακτικά (Καλῶς τον ἢ καλό στον;), 86-87.
  - Γλωσσικά τῆς Λέσβου, 88-89.
  - Λεσβιακὰ Γλωσσικά, 94-97.
  - 'Ετυμολογικά, 98-99.
  - Χὰ λέω σε = θὰ σοῦ εἶπῶ, 100-102.

- Μίαν - καμμίαν, 103-104.
- Σημασιολογικά (ψηλαφῶ-ψαλαφῶ), 105-106.
- Aus der griechischen Semasiologie, 107-109.
- Ἑτυμολογικά : Σκου(ν)τουλίζω (=εὐωδιάζω), 110.
- Etymologische Erklärungen neugriechischer Dialektwörter aus den Inseln des ägäischen Meeres, 111-119.
- Ἑτυμολογίες λεσβιακῶν λέξεων (I), 120-123.
- Ἑτυμολογίες λεσβιακῶν λέξεων (II), 124-126.
- Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἀποστάσεων στὴν Ἀρχαία καὶ στὴ Νεοελληνική, 127-132.
- Γλωσσικά, 133-134.
- Μικρὴ συμβολὴ στὴν ἔρευνα τῆς ποντιακῆς διαλέκτου, 136-139.
- Ἀνασκάπτω=ἀναθεματίζω, βλαστημῶ (νεκρό), 140-141.
- Beiträge zur neugriechischen Wortforschung, 142-154.
- Ἑτυμολογικά, 155.
- «Καταδίκη», 156.
- Νεοελληνικά ὀνόματα τῶν ἀνέμων, 157-159.
- Über das Archiv für Zunamen der Universität Saloniki, 160-162.
- Τὰ Λεχώνια, 163.
- Ἡ ἑτυμολογικὴ προέλευση τοῦ ἐπωνύμου Καραισκάκης, 164-166.
- Τὰ βυζαντινὰ καὶ νεοελληνικά ἐπώνυμα, 167-169.
- Zur Morphologie der mittel-und neugriechischen Familiennamen, 170-176.
- History of the name «Macedonia», 177-182.
- Τοπωνυμικά, 183-185.
- Familiennamen als Taufnamen in Griechenland, 186-191.
- Die mittel-und neugriechischen Metronymica, 192-199.
- Λιδορίκι καὶ Λιδορίκης, 200-201.
- Μορφολογία τῶν νεοελληνικῶν ἐπωνύμων, 202-203.
- Ἀρχαῖα καὶ νεοελληνικά ἔθνικα ὀνόματα, 204-206.
- Ὁ σχηματισμὸς τῶν ὑποκοριστικῶν ἐπωνύμων σὲ -δάκης, 207-211.
- Ἡ γλῶσσα τῆς Θράκης, 212-236.
- Ἡ ἔρευνα τῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων τῆς Μακεδονίας, 234-238.
- Οἱ ἀρχαῖοι τοῦ σημερινοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Μακεδονίας, 239-244.
- Τὸ γλωσσικὸ ἴδιωμα τῆς Χαλκιδικῆς, 245-250.
- Οἱ ἀρχαῖοι τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Ἰμβρου, 251-255.
- Τὸ γλωσσικὸ ἴδιωμα τῆς παλαιᾶς Θεσσαλονίκης, 256-259.
- Σημασιολογικά τῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων τῆς Κύπρου, 260-263.
- Οἱ ἀμοιβαῖες γλωσσικὲς ἐπιδράσεις Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, 264-272.
- Οἱ Ἰνδογερμανοί, 273-291.
- Ἡ γλωσσολογία ὡς πηγὴ γιὰ τὴν ἱστορία, 292-295.
- Ὀπλή, 296-297.
- Ἡ προσφορὰ τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης στὸν αἰῶνα μας, 298-309.
- Οἱ ξένες λέξεις στὴν ἑλληνική, 310-311.
- Τὰ ἑλληνικά στοιχεῖα στὶς γλῶσσες τῶν γειτόνων μας Σλάβων, 312-324.
- Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα στὴν ἐπιστήμη, 315-321.
- Δημοτικισμὸς καὶ γλωσσολογία, 322-330.
- Γλῶσσα καὶ ἔθνος (πρυτανικὸς λόγος), 331-345.
- Ἡ γλῶσσα τοῦ παιδικοῦ βιβλίου, 346-351.
- Ἀπὸ τὸν Ψυχάρη στὸν Τριανταφυλλίδη, 352-372.
- Ἀρχαία καὶ νέα Λαογραφικά, 412-424.
- Ἡ Θεσσαλονικὴ στὰ δημοτικὰ τραγούδια, 425-432.

- 'Ο μῦθος τῆς Ἄλκηστης στή δημοτική ποίηση τοῦ Πόντου, 433-436.
 — Il mare nella lingua e nel folklore greco, 437-449.
 — Δοκίμιο γιά λαογραφική σύνθεση, 450-457.
 — Τὸ γλωσσικὸ ἔργο τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 458-465.
 — Τὸ ἐπιστημονικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, 466-480.
 — 'Ο γλωσσολόγος Μανόλης Τριανταφυλλίδης, 481-486.
 — André Mirambel, 487-489.
 — Manolis Triantaphyllidis, 490-492.
 — Τὸ γλωσσικὸ ἔργο τοῦ Τζαρτζάνου, 493-500.
 — Οὐμβέρτος Περνὸ, 501-506.
 — Τὸ ὕφος καὶ τὰ προβλήματα τοῦ στή γλώσσα μας, 507-541.
 — Συμβολὴ στή μελέτη τῶν στοιχείων τοῦ ἐλληνικοῦ ὕφους, 542-552.
 — Ἡ παρωδία στή γλώσσα μας, 553-555.
 — Ἡ ἀντίφραση στήν ἐλληνική γλώσσα, 556-562.
81. Antoniadis-Bibicou H., Vocabulaire maritime et puissance navale en Méditerranée orientale au Moyen-Age d'après quelques textes grecs, *Mediterraneo e Oceano indiano*, 1970, 317-348.
82. Ἀντωνιάδη Σοφίας, Ὀνόματα Κυπρίων στὸ βιβλίον τῆς προθέσεως τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας τὸ 1640, Πρακτ. Α' Διεθν. Κυπρολ. Συνεδρ. Γ2 (1973), 5-9.
83. — Ἀντωνίου Α., Τὸ ἀρχαῖο τοπωνύμιον «Βραυρῶν» καὶ ἡ ἐτυμολόγησή του, Ἡπ. Ἔστ. 25 (1976), 628-630.
84. Ἀντωνίου Κ. Σπ., Τὰ Δωδωνοχώρια. (Ἱστοριολαογραφικά), Ἰωάννινα 1973, σσ. 174.
 [Ἱστορία-Γλωσσάριον].
85. Ἀντωνοπούλου Γ., Λεξικὸν φιλοσοφικῶν ἐννοιῶν καὶ ὄρων, Ἀθήναι 1972, σσ. 86.
86. Ἀντωνοπούλου Ἐμμ., Ἡ Τριφυλία. Μελέτη ἱστορική, ἀρχαιολογική, οἰκονομική, κοινωνιολογική ἐπαρχιῶν Τριφυλίας - Ὀλυμπίας. Κυπαρισσία [1973], σσ. 556.
 [Τοπωνύμια].
87. Ἀνωγειανᾶκη Φ., Νεοελληνικὰ χορδόφωνα. Τὸ λαγοῦτο, Λαογρ. 28 (1971), 175-223.
 [Λαϊκὴ ὀρολογία. Λαγοῦτο = ἀραβ. al oud = ξύλον εὐλύγιστον].
88. Ἀνωσύμου, Σιφνέϊκο γλωσσάριον, Σιφναϊκὴ Α (1970), τεῦχ. 4, σ. 57, τεῦχ. 5, σ. 69, τεῦχ. 6, σ. 78, τεῦχ. 9-10, σ. 121, τεῦχ. 11-12, σ. 143.
89. — Σελίδες τοπικοῦ λαϊκοῦ δικαίου - Χρεωστικὴ ὁμολογία τοῦ 1819, Νιοχώρι 4 (1973), τεῦχ. 33, σ. 102.
 [Λεξιλόγιον].
90. — Κατάστασις ὀνοματεπωνύμου κατοίκων Νεοχωρίου, Αὐτόθ. σσ. 67-70.
91. — Παροιμίαι τοῦ γάμου, Αὐτόθ. τεῦχ. 40 (1974), 94.
 [Πεντήκοντα παροιμίαι εἰς ἰδιωματικὸν λόγον].
92. — Ὀλυμπιακὸ Λεξιλόγιον, Ὀλυμπ. Χρον. 1 (1970), 239-240, 2 (1971), 171-172, 3 (1972), 289-291.

93. — Τρία λαϊκά κυπριακά παραμύθια. 'Η Σταχτοῦ. 'Ο φυσικός κλέφτης. 'Ο Τρίμματος. 'Αθήνα 1977, σσ. 85.
94. 'Αξιωτάκη Α. Στ., 'Ο 'Ανάβατος τῆς Χίου ('Ιστορία - Τέχνη - Λαογραφία), Χίος 1976, σσ. 153.
['Η ὄνομασία, σσ. 21-22. Τοπωνύμια, σσ. 122-133].
95. Aposkiti-Stammler Hannelore, Nathanael - Neilos Bertos (Vindobonensis hist. gr. 91, Nr. 59), München 1974, σσ. 280.
[Γλωσσικά σχόλια].
96. 'Αποστολάκη Σ. Α., 'Αγροτικά ἔθιμα τῆς Κρήτης. Τὰ ἔθιμα τῆς σπορᾶς περιοχῆς 'Ανατολικοῦ Σελίνου Χανίων, 'Ελλην. Ψυχὴ, τευχ. 2 (1972), 29-33.
[Γεωργικὸν γλωσσάριον].
97. 'Αποστολίδη Γιάννη, "Ακανθος. 'Ερισσὸς - 'Ιερισσὸς. Χρον. Χαλκιδ., τευχ. 23-24 (1973), 3-87.
[Κτίσις - ὄνομα - θέσις, σσ. 12-17].
98. Apostolopoulos Ph., 44 documents ecclésiastiques inédits di XVIII-siècle, 'Ελλην. 27 (1974), 79-123, 304-353.
[Γλωσσάριον].
99. 'Αποστολοπούλου Φ. Δ. - 'Ανδρεάδη 'Ερ., Τὰ βαπτιστικά ὀνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῆς Καππαδοκίας, Δελτ. Κέντρ. Μικρασιατ. Σπουδ. 1 (1977), 89-135.
100. Aprile Giannino, Calimera. E i suoi traudia, Galatina 1972, σσ. 469.
101. 'Αραβανοπούλου 'Αργ., Τὰ Μυτιληνιά μας, Μυτιλήνη 1975, σσ. 12.
[Παραλογές, λιανοτράγουδα εἰς ἰδιωματικὸν λόγον. Γλωσσάριον καὶ φωνητικαὶ παρατηρήσεις].
102. 'Αραμπατζῆ Π. Α., 'Η ἱστορία τῆς Δράμας. Α'. 'Ετυμολογικά. Δραβησκὸς - Δράμα - Δραβήσκιος - Εἰκοσιφοίνισσα - Παγγαῖον, 'Αθήναι 1971, σσ. 21.
103. Argyle A. W., The greek of Luke and Acts, New Testament Studies, London 20 (1974), 441-445.
104. 'Αργυριάδου Γ. Π., 'Η τεχνικὴ τῶν σημείων τῆς στίξεως, Φλώρινα 1973, σσ. 40.
105. 'Αργυρίου Α., Βλ. Τὸ γλωσσικὸ μας πρόβλημα.
106. Arena R., Considerazioni sull' alternanza βουνὸς/βωνὸς sull' espressione esiodea ἐκ λοχέοιο, Scritti in onore di Giuliano Bonfante, Brescia 1976.
107. 'Αρκαδίου Π., Δρυμοὶ καὶ ἄλση τῆς ἀρχαίας 'Αρκαδίας, 'Αρκαδ. τευχ. 1 (1973), 7-8.
['Αρχαῖα τοπωνύμια].
108. 'Αρναουτάκη Μαρίας, 'Η παράδοσι καὶ ὁ θησαυρὸς τῆς. Κρητικὲς παροιμίες, 'Αμάλθεια 4 (1974), 115-118.
[Εἰς ἰδιωματικὸν λόγον].
109. Arndt W. F., βλ. Bauer W.
110. Arrigoni E., Ecumenismo romano-cristiano a Bizanzio e tramonto del

- concetto di Ellade ed Elleni nell' Impero d'Oriente prima del Mille, Nuova Rivista Storica 55 (1971), 137-161.
[Sur valore dei termini-concetto Roméo (Rum), Elleno, Greco, Franco, Latino nel mondo medievale, con una appendice sull'impiego di Helladikòs presso i Greci di Constantinopoli e della Penisola].
111. — Il delinarsi di una concienza nazionale roméica nell' Imperio di Oriente e nell' ambito elleròfono medievale, *Λύτλο*. 56 (1972), 122-150.
[Ἑλληνες, Ρωμαῖοι, Ἀχαιοί].
112. Ἀρχηγεῖον Ἐνόπλων Δυναμέων, Ἐθνικὴ γλῶσσα, Ἀθῆναι 1972, σσ. 60.
Ἔκδοσις Β' ἐπηυξημένη καὶ βελτιωμένη, Ἀθῆναι 1973, σσ. 95.
[Κρίσις: Π. Γεωργούνη, Πλάτων 24 (1972), 377-379].
113. Ἀρχιγένη Δ. Ι., Λαογραφικά. Α'. Οἱ νταῆδες τῆς Σμύρνης. Ἡθογραφία - κοινωνία - γεγονότα - ἱστορία, ἐνδυμασιολογία - ἰδιώμα, Ἀθήνα 1977, σσ. 95.
[Γλωσσικὰ στοιχεῖα τοῦ ἰδιώματος Σμύρνης].
114. Asdracha Catherine, La terme «Haemos» chez Pachymère, *Stud. Balk.* 10 (1975), 137-162.
115. Ἀσημακοπούλου Π. Α., Τὸ χωριὸ Σκληροῦ. Ἱστορία - Λαογραφία καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος, Ἀθῆναι 1976, σσ. 389.
[Τοπωνύμια, σσ. 243-244. Τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τῶν κατοίκων τοῦ Σκληροῦ, 246-363].
116. Assenova P. - Kacori Th. - Stojkov R., Oikonymes et anthroponymes de Péloponnèse vers la moitié du XVe siècle, *Actes XI Congr. Intern. Sciences Onomastiques*, v. 1, Sofia 1974, 69-72.
117. Ἀσσο, Εὐθυμίου Γ., Ἑλληνικὴ γραμματικὴ εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν. Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἀράβων σπουδαστῶν, Ἔκδ. Β', Ἀθῆναι 1973, σσ. 158.
118. Α' Συμπόσιο Ἱστορίας, Λαογραφίας, Γλωσσολογίας Δυτικομοκεδονικοῦ χώρου (Βοῖου - Γρεβενῶν - Κοζάνης), *Θεσσαλονίκη* 2-3 Ὀκτωβρίου 1976.
119. Ἀτέση Βασ., Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. 338.
[Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου 56 (1974) καὶ 57 (1975). Ὄνόματα - Τοπωνύμια].
120. Athanassakis Ap., Music and ritual in primitive Eleusis, *Πλάτων* 28 (1976), 86-105.
[Ἐτυμολογεῖ τὰ ὀνόματα Δυσάλης (δυσ+ἀλλός), Ἰάμβη (ἴαν αἰτ. τοῦ ἶα+βα(υ) Βαυβῶ < βα(υ) μὲ ἀναδιπλασιασμόν. Κελδός (κελ = κοπανίζω, κτυπῶ)].
121. — Epirotan dialect in relation to Ancient Greek, *American Philosophical Society, Year Book* 1973, σσ. 542-546.
122. — An inquiry into the etymology and meaning of ἴφθιμος in the early epic, *Glotta* 49 (1971), 1-21.
123. Atsalos B., La terminologie du livre - manuscrit à l'époque byzantine. 1ere partie: termes désignant le livre - manuscrit et l'écriture, *Thessaloniki* 1971, σσ. 290.
[Κρίσις: A. Derolez, *Byzantion* XLIV (1974), 558-559].

124. — 'Η όρολογία τῶν χειρογράφων κατὰ τὴ Βυζαντινὴ ἐποχὴ. Μέρους Δεύτερο. Τμῆμα Ι. Γραφικὲς ὕλες - Γραφικὰ ὕγρα - Γραφικὰ ὄργανα, 'Ελλην. 24 (1971) 5-32, 25 (1972), 78-102.
125. Auberson Paul - Schefold Karl, 'Ερέτρια. 'Αρχαιολογικὸς 'Οδηγός, 'Αθῆναι 1973, σσ. 223.
[Μετάφρ. Π. Γ. Θέμελη. Τοπωνύμια].
126. Aubineau M., Apport de sept homélies pascales de V^e et VIe siècles. (Sources Chrétiennes 187) au trésor de la langue grecque, L'Antiquité Classique 42 (1973), 167-177.
127. Αὐγερινοῦ Ε., Διορθώσεις στὸν 'Ησύχιον (ἐκδ. Κ. Latte I. 1953. II. 1966), Δωδώνη 2 (1973), 307-314.
[Γλῶσσαι : αἰακεία, ἀκόρωδον, ἀνίργου, αστηταί, γάλη, δαίε, λέμυθον, δαμνόν, δάραι, ἐραδος, ἴδοι, κηλαίνειν, λίαν ἔλαβον, Μεραί].
128. Αὐλωνίτη Μ. Σπ., Τρίγλωσσο ἐστιατορικὸ Λεξικό. 'Ελληνικὰ - Γαλλικὰ - 'Αγγλικὰ, 'Αθήνα 1976, σσ. 267.
129. Βαβαρέτος Γ. 'Αχ., Κομπογιαννίτες, ματσουκάδες, οἱ ξακουσμένοι αὐτοδίδακτοι γιατροὶ ἀπ' τὸ Ζαγόρι τῆς 'Ηπείρου, 'Αθῆναι 1972, σσ. 50. Βιβλιοθήκη 'Ηπειρωτικῆς 'Εταιρείας 'Αθηνῶν, ἀριθμ. 5.
130. Βαβρίτσα Α., 'Αναζητῶντας τὴν ἀρχαία 'Ελίμεια. Α' Συμπ. 'Ιστ. Λαογρ. Γλωσσ., 20-27.
131. Βαγενᾶ Θ., Μεσαιωνικὰ καὶ νεώτερα χαλασμένα χωριά, 'Αρχαδ. Α', τεῦχ. 1 (1973), 11-12.
132. — Παρατηρήσεις σὲ τοπωνύμια τοῦ Φραγκοκρατούμενου Μοριᾶ. 1. 'Ο «Χρυσορέας», Αὐτόθ., σσ. 27-28.
133. — 2. 'Η Καψίκια καὶ ὁ Κούντουρος 'Ελαιῶνας, Αὐτόθ. 2, σσ. 19-20.
134. — 3. 'Ο «Ζυγὸς τοῦ Μελιγοῦ», Αὐτόθ. 3, σσ. 15-17.
135. — 4. 'Η «Πρίνιτσα», τοῦ «Χρονικοῦ τοῦ Μορέως», Αὐτόθ. 4, σσ. 15-16.
136. — 5. 'Η θέση τῆς 'Αρκαδικῆς Βελιγροστῆς, Αὐτόθ. 5, σσ. 7-8.
137. — Οἱ «Χράνοι» τῆς Μεγαλοπολίτιδας, Αὐτόθ. 6, σσ. 27-28.
138. — Βλαχόραφτη (Καλουμπιανὰ - Κουλιδὰ), Αὐτόθ. 6, σσ. 157-158.
139. — Τὰ 100 μοναστήρια τῆς 'Αρκαδίας, Αὐτόθ. Β, τεῦχ. 2, σσ. 18-20, τεῦχ. 3, σ. 11, τεῦχ. 4, σσ. 9-10, τεῦχ. 5, σσ. 11-12, τεῦχ. 6, σ. 9.
140. — Στὰ χρόνια τῶν Βενετσάνων. 'Η ἐπαρχία τῆς Τριπολιτσᾶς, Αὐτόθ. Γ' (1975), τεῦχ. 1, σσ. 17-22.
141. — Συλλογὴ Τσακωνικῶν τοπωνυμίων, Χρον. Τσακῶν. 4 (1974), 155-156.
[Τυρός, Σύντλα (Συκιά), Δερνικέικα (Δερνίκος - Ντερνίκος)].
142. — Χρονικὰ Δάρα καὶ ἀρχαίων Νάσων, 'Αθήνα 1977, σσ. 184.
[Ὄνόματα - Ἐπώνυμα - Τοπωνύμια].
143. Βαγιακάκου Δικαίου, Β. (Vayacacos D. V.) Γλωσσικὴ Βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1968-1970, 'Αθηνᾶ 72 (1971), 282-331.
[Ἀναγράφονται 628 τίτλοι].
144. — La formation des toponymes à partir des numéros dans la langue

- grecque, Actes du Xe Congr. Inter. des Sciences Onomastiques 3 (1971), 261-265.
145. — Έμμ. Κριαρά, Λεξικό τῆς Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας 1100-1669, τ. Α', Θεσσαλονίκη 1969, σσ. ρνστ' + 252, τ. Β', Θεσσαλονίκη 1971, σσ. κς' + 381, ΕΕΒΣ 38 (1971), 437-470.
146. — Λάπατο, Ἡπ. Ἑστία. 20 (1971), 1005.
147. — Bibliographia Onomastica. Grèce 1969-1970, Onoma 16 (1971), III, 521-527.
148. — A count of works on Toponyms in Greece. [Report presented by Greece]. Second United National Conference of the Standardization of Geographical Names, London 10-31 May 1971, σ. 4.
149. — Ἐκθεσις περὶ συμμετοχῆς του εἰς τὸ XI Διεθνὲς Ὀνοματολογικὸν Συνέδριον τῆς Σόφιας 28 Ἰουνίου - 4 Ἰουλίου 1972, Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 47 (1972), 262*-268*.
150. — Γλωσσικὴ συγγένεια Κρήτης καὶ Μάνης, Λεξικογρ. Δελτ. 12 (1972), 3-42. [Κρίσις: Y. Tarabout, BSL 70 (1975), 155-157].
151. — Le grec moderne, les dialectes Néo-helléniques et le Dictionnaire historique de la langue grecque de l'Académie d'Athènes avec une Bibliographie de 2630 titres, Αὐτόθ., σσ. 81-256. [Κρίσις: H. Michaescu, Rev. des Étud. Sud-Est Européennes 12 (1974), 328-329].
152. — Γλῶσσα καὶ Λαογραφία τῆς Γορτυνίας, Γορτυνιακά 1 (1972), 41-69.
153. — Γλωσσικὸς ἔρανος. Ἀρχαῖα καὶ νέα σημασιολογικά, Ἀθηνᾶ 73-74 (1972/3), 1-19. [Χαλῶ, σκύλλω, σπαργῶ, φαλάγγι, ρῶγα - ρᾶγα].
154. — Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς δημώδους νομικῆς ὀρολογίας, Ξένιον 3 (1973), 519-571.
155. — Ἡ Κυπριακὴ διάλεκτος καὶ τὸ Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Πρακτ. Α' Συνεδρ. Κυπρ. Σπουδ., τόμ. 3, σσ. 23-102.
156. — Ἐκθεσις ἐπὶ τῆς ὀμιλίας του εἰς Λονδῖνον τὴν 15 Νοεμβρίου 1972 ἐχούσης ὡς θέμα: «Ἕλλην - Ἑλλάς. Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῶν κατὰ καιροὺς ἐθνικῶν ὀνομάτων τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἑλλάδος», Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 48 (1973), 268*-270.
157. — Γλωσσικαὶ καὶ Λαογραφικαὶ Σπουδαὶ περὶ Ἀχαΐας, Πρακτ. Α' ἐν Πάτραις Συνεδρίου Ἀχαϊκῶν Σπουδῶν, Ἀθῆναι 1974, σσ. 74-114 [Παράρτημα 10 τόμου «Πελοποννησιακῶν»].
158. — Πάτραι - Πάτρα (Ἄρῳη - Ἀνθεια - Μεσάτις), Αὐτόθ., σσ. 223-234.
159. — Παρατηρήσεις εἰς τὴν ὑπὸ Κ. Ρωμαίου ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως Μεσάτις, Αὐτόθ., σσ. 18-20.
160. — Κέως (Κέα - Τζιά), Τὸ νησάκι μας ἢ Κέα, 23 (1974), τευχ. 255-257, σσ. 12-13.
161. — Μοναχικὸς βίος καὶ γλῶσσα, ΕΕΒΣ 41 (1974), 243-258.
162. — Ἐκθεσις περὶ συμμετοχῆς του εἰς τὸ III Διεθνὲς Συνέδριον Σπουδῶν Νο-

- τιοανατολικῆς Εὐρώπης ἐν Βουκουρεστίῳ 4-10 Σεπτεμβρίου 1974, Πρακτ. Ἀκαδ. Αθην. 49 (1974), 459*-465*.
163. — Τὸ παρὰ Πausanία τοπωνυμικὸν τῆς Ἀρκαδίας (Σχεδιάσμα μελέτης), Πρακτ. Α' Συνεδρ. Ἀρκαδικῶν Σπουδῶν (Τρίπολις 14-15 Δεκ. 1974), σσ. 213-224 [Παράρτημα τόμ. 12 (1976-1977) τῶν «Πελοποννησιακῶν»].
164. — Bibliographia Onomastica. Grèce 1971, Onoma 18 (1974), I-II, σσ. 127-131.
165. — Ἐχινάδες, Νιοχώρι τεύχ. 38 (1974), σ. 21.
166. — Bibliographica Onomastica. Grèce 1972-1973, Onoma 19 (1975), I-II, σσ. 153-161.
167. — Le mot «νησος»-île-dans la formation des toponymes en grec ancien, byzantin et moderne, Actes XI Congr. Intern. Sciences Onom. 2 (1975), 395-402.
168. — Les toponymes grecs provenant de termes géographiques (Communication au III Congr. Inter. des Études du Sud-Est européen, Bucarest 4-10 Sept. 1974), Balkan Studies 16 (1975), 184-190.
169. — Le mots χώρα (pays-ville), χωρίον (village), κώμη (bourg) et πόλις (ville) comme noms de lieux dans la langue grecque, Actes de XIIe Congr. Intern. de Sciences Onom., Bern 25-29 August 1975, pp. 455-464.
170. — Γλωσσικὴ συγγένεια Κρήτης καὶ Μάνης, Πεπραγμένα Γ' Διεθν. Κρητολογ. Συνεδρ. (Ρέθυμνον 18-23 Σεπτεμβρίου 1971), 3 (1975), 25-40.
171. — Γλωσσικαί, Λαογραφικαί, τοπωνυμικαί ἔρευναι περὶ Κορινθίας, Πρακτ. Α' Συνεδρίου Κορινθιακῶν Σπουδῶν (27-28 Ἀπριλίου 1974), σσ. 47-91. [Παράρτημα 11 (1975) τόμου «Πελοποννησιακῶν»].
172. — Εἰσαγωγή εἰς G. N. Hatzidakis, Einleitung in die neugriechische Grammatik, ἔκδ. Β' φωτοτυπ. 1975, σσ. ἀ-ιστ'.
173. — Οἱ Μανιάται τῆς Κορσικῆς. Β' Ληξιαρχικὰ βιβλία τῶν βαπτίσεων, Λακων. Σπουδ. 1 (1972), 369-480, 2 (1975), 305-416.
[Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν βαπτισμένων 1633-1712 ὀνόματα - ἐπώνυμα].
174. — Οἱ Μανιάται τῆς Κορσικῆς. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν 300 χρόνων τῆς ἀποικίας των, Πελοποννησιακά 11 (1975), 80-123.
[Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν βαπτισμένων 1683-1712 ὀνόματα - ἐπώνυμα].
175. — Οἱ Μανιάται τῆς Κορσικῆς, Μνημοσύνη 5 (1974/75), 366-393.
[Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν βαπτισμένων 1786-1799 ὀνόματα - ἐπώνυμα].
176. — Αἱ γλωσσικαὶ λαογραφικαὶ Σπουδαὶ διὰ τὴν Πελοπόννησον. Πρακτικὰ τοῦ πρώτου Διεθνοῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν (Σπάρτη 7-14 Σεπτεμβρίου 1975).
[Ἰπὸ ἐκτύπωσιν].
177. — Γλωσσικὰ στοιχεῖα τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Μάνης καὶ ἀπηχῆσεις θεσμῶν τῆς Φραγκοκρατίας εἰς τὰ ἔθιμα τῆς Μάνης, Πρακτικὰ ΙΕ' Διεθνοῦς Συνεδρίου Βυζαντινῶν Σπουδῶν (5-11 Σεπτ., Ἀθήναι 1976).
[Ἰπὸ ἐκτύπωσιν].

178. — Τὸ ΙΕ' Διεθνὲς Συνέδριον Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Ν. Ἔστ. τόμ. 100 (1976), 1382-1385.
179. — Τὸ γλωσσικὸν ὕλικὸν ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης εἰς τὸ Κέντρον Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τὰ σχετικὰ προβλήματα. Πρακτικὰ Α' Συμποσίου Γλωσσολογίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 97-161.
180. — Α' Συμπόσιον Γλωσσολογίας τοῦ Βορειοελλαδικοῦ χώρου (Ἡπειρος - Μακεδονία - Θράκη), ἐν Θεσσαλονίκη 28-30 Ἀπριλίου 1976, Ν. Ἔστ. τόμ. 99 (1976), 750-752.
181. — Ἡ ὀνοματολογικὴ κατάληξις -άκης εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Κρήτης καὶ τῆς Μάνης. Πεπραγμ. Δ' Διεθν. Κρητολογ. Συνεδρ. (Ἡράκλειον 1976). [Ἔπὸ ἐκτύπωσιν].
182. — Τὸ Ἀργολικὸν Ὀνοματολογικὸν παρὰ Πausanία, Πελοποννησιακὰ τ. 13. [Ἔπὸ ἐκτύπωσιν].
183. — Τὸ παρὰ Πausanία Τοπωνυμικὸν τῆς Ἀργολίδος (Σχεδιάσμα μελέτης), Πρακτ. Α' Συνεδρ. Ἀργολικῶν Σπουδῶν. [Ἔπὸ ἐκτύπωσιν εἰς τὰ Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου].
184. — Bibliographia onomastica. Grèce. 1974, *Onoma* 20 (1976), II-III, σσ. 426-430.
185. — Bibliographia onomastica. Grèce. 1975-1976. [Ἔπὸ ἐκτύπωσιν «Onoma» τόμ. 22].
186. — Σκῦρος. Ἔτυμολογία καὶ Ἱστορία, «Σκυριανὰ Νέα», φ. 10, Ἰούλιος 1977, σ. 4.
187. — Αἱ γλωσσικαὶ καὶ λαογραφικαὶ Σπουδαὶ διὰ τὴν Λακωνίαν, Πρακτ. Α' Συνεδρ. Λακων. Σπουδ. (Σπάρτη - Γύθειον 7-11 Ὀκτ. 1977). [Ἔπὸ ἐκτύπωσιν].
188. — Γεώργιος Ν. Χατζιδάκις. Βίος καὶ ἔργον. Εἰς Γ. Ν. Χατζιδάκι, Γλωσσολογικαὶ Ἔρευναι, τ. 2 (1977), σσ. *1-142 + πίνακες.
189. — Καταγωγὴ ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων, Ἱστορία 1971-1977, τεύχη 31-114 :
- 1971, τεύχ. 31, 158-159: Ἐξομολόγος, Καρᾶς-Μαῦρος, Χοιδᾶς, Αἰδηψός.
 32, 158-159: Κατελᾶνος, Χαραμῆς, Ζώης, Δαυλῆς-Δαύλεια.
 33, 158-159: Μεϊντάνης, Ἀχαῖα, Μάνη.
 34, 158-159: Δράκος-Δρακούλης, Ἀρεόπολις, Στερεὰ Ἑλλάς.
 35, 158-159: Καντίρος, Ἀσλάν, Κύρνος-Κορσική.
 36, 158-159: Πετμεζᾶς, Μοῦτσος-Μουτσόπουλος, Μαριόλης, Μαγγανᾶς-Μαγγανάρης, Λεβέντης, Καλλίστη.
 37, 158-159: Σιμιτζῆς, Μάγκιπας, Ἀγιουτάντες, Καβάφης, Ἰσακίδης, Θήρα, Σαντορίνη.
 38, 158-159: Κουτρομπᾶς-Κουτρούβης, Βλάμης, Γαλάρης, Καλιοντζῆς, Προυσός.
 39, 158-159: Χαῖνης, Δικαῖος, Μεσαλᾶς, Γιολδάσης, Σερίφης, Καλόγνωμος.
 40, 158-159: Ποντίφηξ, Κελεπούρης, Καρδαρᾶς, Καρδάσης, Σκουτέρης-Σκουτάρης, Βάγιας-Βαγιακάκος, Ντερτιλῆς-Δερτιλῆς, Τριχᾶς.
 41, 158-159: Κούκουμας, Βεζίρης, Σύγκελλος, Οἴτυλον-Βοίτυλον.
 42, 158-159: Καλοειδῆς-Κακαειδῆς, Τρουμπέττας, Κακκαβᾶς, Τσαούσης.

- 1972, 43, 158-159: Κουτρούλης, Ἀμιράς-Ἐμίρης, Καχραμάνος-Καχριμάνης, Σητεία.
 44, 158-159: Κρωντηῖας, Βαβαλέας, Χωρεπίσκοπος, Ἀσκητής, Στενίμαχος-Στενή-
 μαχος.
 45, 158-159: Γέμελλος-Ἰμελλος-Διπλάρης, Γεμενάκης, Γεμεντζής, Πρωτονοτάριος,
 Μπαϊραχτάρης, Ρέθυμνον.
 46, 158-159: Λοῦπος-Λούπης, Πραιδιάρης, Μουχτάρης, Καπλάνης, Αἰγαῖον Πέλαγος.
 47, 158-159: Μουφλούζης, Κασαβέτης, Περπυρῆς-Φιρφυρῆς, Σωκαρᾶς-Σουκαρᾶς,
 Κανδηλάπτης, Ἀρχιπέλαγος.
 48, 158-159: Μουτάφης, Βισταξῆς, Καφυρᾶς-Καφύρης, Κοτσάμπασης, Ἀρκᾶς, Κέλης,
 Πρωτολάτης, Καπαρός, Τορνάρος, Μουτεβελλής.
 49, 158-159: Ταβλᾶς, Πόντος-Εὐξεινος Πόντος.
 50, 158-159: Κουμαρτζής, Ἀβτζής, Νιζάμης, Μακεδών-Μακεδονία.
 51, 158-159: Καλεμιερῆς, Κερεστέτζης, Ναλέτης-Ναλετάκης, Ναζίρης, Ὀψιμος,
 Πρώιμος, Ἀσπρη Θάλασσα, Μαύρη Θάλασσα, Καστέλλι-Καστέλλα.
 52, 158-159: Ψαρρός, Ἀξιός-Βαρδάρης.
 53, 158-159: Ψαρομήλιγος, Μακελλάρης, Διγενῆς, Ζουρνατζής-Σουρλατζής, Δρα-
 κοντοειδής, Μεγίστη ἢ Καστελλόριζον, Τσοχαντάρης, Τσίφτης.
 54, 158-159: Ζαχαρίτσας, Πιλαφᾶς, Μιλιαρᾶς, Πρωτέδικος, Γαβαθᾶς-Καβαθᾶς,
 Πρωτόγερος, Δερβένι-Δερβενάκια.
- 1973, 55, 158-159: Πινακᾶς, Σκουτελλᾶς, Γιουροῦκος, Κυραρήνης, Παρακεντές, Καμ-
 πέρης, Πορταριά.
 56, 158-159: Σούμπασης, Δημογέροντας, Μουχτάρης, Δερβένης, Δερβενίτης, Δερβε-
 νιώτης, Δερβεντζής, Μεθώνη.
 57, 158-159: Σιβιτανίδης, Χατζῆς, Μπαλτᾶς, Μπαλτατζής, Ἀστυπάλαια.
 58, 158-159: Βισκόντης, Σκουλᾶς-Σκουλλούδης, Κόνιαρης, Φακιολᾶς, Χαβιαρᾶς,
 Μπεζῆς, Ζαϊφίδης, Ἐχινάδες.
 59, 158-159: Σερεμέτης-Σερεμετάκης, Ρακιτζῆς, Ρακᾶς, Σφήκας, Τρίπολις-Ντροπο-
 λιτσά-Τριπολιτσά.
 60, 158-159: Νεοφώτιστος, Νεόφυτος, Βεργωτῆς, Ἀμοργός.
 61, 158-159: Ζαχαριάς, Διῶχνος, Τζερεμές, Τσελεμπῆς-Τζελεπῆς, Βεργαδῆς-Βεργά-
 δος, Βέτουλας-Βετούλης, Φιλιατρά.
 62, 142-143: Σεψᾶς, Ταμπάκης, Σερδάρης, Σερασκέρης, Σκουλαρῖκος, Εὐβοία.
 63, 142-143: Πελεκᾶνος, Πελέκης, Λεπτουργός, Εὐβοίας ὀνόματα.
 64, 142-143: Τσέλιγκας, Καδῆς, Σεκερτζῆς, Λιθοξόος, Ἀντζᾶς, Χαλκίς.
 65, 142-143: Σερβέτ(τ)ας, Σέκερης, Ξέπαπ(π)ας, Εὐριπος.
 66, 142-143: Φλεβοτόμος, Κουμμεριάρης, Ἀτζαμῆς, Νεγρεπόντης, Χρυσοβέργης,
 Ζευγᾶς, Ζευγαρίδης, Ζευγαρόπουλος, Χρισό.
- 1974, 67, 142-143: Ζευγίτης, Ζευγολάτης, Μπινιάρης, Τσεμπερᾶς, Νάξος.
 68, 142-143: Πελεγρίνης, Τζελ(λ)άτης, Τσελίκης, Τσελέγκας, Χαζίρης, Πάτραι.
 69, 142-143: Φακᾶς, Σκαμπαβίας, Κιρατζῆς, Ὑπάτη-Νέαι Πάτραι, Πατρατζῖνι.
 70, 142-143: Ἐμπιρῖκος, Σουγιουλτζῆς, Κέως.
 71, 142-143: Ζαφείρης, Σακολαίβας, Τσοχαντάρης, Ἀπόπαππας, Ἀπόδιακος, Μπαλ-
 τᾶς, Ἱερομνήμων, Ψυχικόν.
 72, 142-143: Κοντοειδής, Βαράγγης, Κανονάρχος, Κεχαγιᾶς, Σουβαρῆς, Φιράρης,
 Φυρρός, Φυρρογένης, Σύγκελλος, Δασκαλειό.
 73, 142-143: Σκευοφύλαξ, Δογραματζῆς, Πρωτοσύγκελλος, Σιγκουνᾶς, Παλάντζας,
 Κόρινθος.
 74, 142-143: Πατελάρος, Πατατοῦκος, Ἐπίσκοπος, Μπουλοῦκος, Ἀκροκόρινθος.
 75, 142-143: Ἀρχιμανδρίτης, Ἠγούμενος-Γούμενος, Ἐπίτροπος, Εὐλογημένος, Μπου-

- λούμπασης, Μπουλουξής, Γιαβᾶς, Γιαγιᾶς, Παλιβός, Γιαβερόπουλος, Ἴσθμός.
- 76, 142-143: Δέσποινας, Ἀφέντης, Καφταντζής, Καφαντάρης, Ἐξαμίλι, Ζευγολατιό, Χιλιομόδι, Κουτσομόδι, Βραχάτι.
- 77, 142-143: Δερβίσης, Καφτάνης, Διάκος, Διάκονος, Δικαιοφύλαξ, Κοντόσταβλος, Εὐλόγιος, Περαία.
- 78, 142-143: Γενεράλης, Γεντέκης, Περιστέρης, Λιναρᾶς, Λινοξυλάκης, Καταπολιανή.
- 1975**, 79, 142-143: Παλληκαρᾶς, Σαμικόν-Σάμος.
- 80, 142-143: Σαββατιανός, Εὐαγγελιστής, Βορδοχειλᾶς, Σαμοθράκη.
- 81, 142-143: Φαμελίτης, Μπέρτος, Βέρτος, Φάλκος, Σάμος-Σάμη, Τήνος.
- 82, 142-143: Σταμπολῆς, Σαββάτης, Σαμπάτης, Βαλιμᾶς, Βορδώνης, Σκυῖρος.
- 83, 142-143: Κανταρτζής, Βόρδος, Σάββας, Φεραρόλης, Κίμωλος.
- 84, 142-143: Κλαφάτης, Τυλιγαδᾶς, Λινάρδος, Γναφάκης, Σίφνος.
- 85, 142-143: Ἀρκιάς, Ἀρκαδία.
- 86, 142-143: Κανούτος, Σύψωμος, Δανιήλ, Σερασκέρης, Βάλσαμος, Ἀρκαδία, Ναυπλία.
- 87, 142-143: Ἀμάραντος, Γουνᾶς, Μουσελίμης Ναύπλιον.
- 88, 142-143: Πρωτοπαπᾶς, Χουλιαρᾶς, Γυαλᾶς, Φουριόζος, Πιτυκᾶς, Γουελλᾶς, Τάταρης, Τουρουτζής, Ἀκροναυπλία.
- 89, 142-143: Τριαντάφυλλος, Τουρνατζής, Ζουμπούλης, Παλαμῆδι.
- 90, 142-143: Χρυσόμαλλος-Χρυσομάλλης, Χρυσοσπάθης, Χαμόδρακας, Βυζανιάρης, Φαλαγγίτης, Γαζέπης, Γαλατερός, Σίκινος.
- 1976**, 91, 142-143: Βελεντζᾶς, Βολλάνης, Ἀβδελλᾶς, Ἐλαφρός, Μαλαχίας, Ἀλατζᾶς, Ἀλατζατζής, Προβελέγγιος, Πρεβεδοῦρος, Ἴος.
- 92, 142-143: Προσαλέντης, Βάκρινος, Βαρδιᾶνος, Γαρδέλ(λ)ης, Βουτσινᾶς, Βουττᾶς, Βουτζᾶς, Βαρύτιμος, Βαρυπάτης, Βόμπιρας, Γαζέττας, Ρούφ.
- 93, 142-143: Καγκελλάριος, Μερεμέτης, Χαροκόπος, Ἀμελλος, Ἀμανάτης, Λογαρᾶς, Ἀδρακτᾶς, Βασματζής, Προσκυνητής, Ἀκριβός, Γαῦδος.
- 94, 142-143: Κουντουριώτης, Κουντουρᾶς, Φαλλαγγᾶς, Γαζῆς, Κουκουρᾶς, Λαρχᾶς, Ζάρκος, Σκιτζής, Κατσηφής, Ἴμπλάκια-Ἴμλάκια.
- 95, 142-143: Δεττόρος, Καμαράδος, Καλαμάτας, Λαφαζάνης, Καλαποδᾶς, Καλοπόδης, Καλόφωνος, Καψοκέφαλος, Παγωμένος, Δελικιανάκης, Φλεβάρης, Ἀχαρναί.
- 96, 126-127: Κάλφας, Ντερέκης, Λικουρῖνος, Τσίρος, Πολυκαλᾶς, Καλτσᾶς, Καλαμαρᾶς, Μερακλῆς, Μενίδι.
- 97, 126-127: Σαμαρᾶς, Τσιβαρᾶς, Πεπανίδης, Πεπονᾶς, Ζεϊμπέκης, Καπόνης, Τσακαλᾶς, Καματερόν.
- 98, 126-127: Ταμπουρᾶς, Ταμποῦρλος, Κένταρχος, Καλοχαιρέτης, Καραμούζας, Τσοπάνης, Μερτζιάνης, Κοραλλῆς, Καραμουσαλλῆς, Καραμουστάκης, Λυραντζής, Καπανδρίτι.
- 99, 126-127: Τσακίρης, Μαλαθούνης, Μαλαθούρης, Καλαμπαλίκης, Σαργός, Θάσος.
- 100, 126-127: Βαριμπόμπης, Ζάβαλλης, Ζεμπιλᾶς, Ζαγάρης, Καλέμης, Ζαβός, Μα(ν)-τζούνης, Μελεβίρης, Καλαμποκᾶς, Βαριμπόμπη, Σάλεσι, Σαλεσιώτης.
- 101, 126-127: Καλπάκας, Ζαπίτης, Ζαμπαρᾶς, Μαγκαφᾶς, Μαγκούφης, Τσανάκας, Μουαμελετζής, Σιαρπᾶς, Στρατουρᾶς, Θεόφραστος, Τσαμπάκης, Θεριακλῆς.
- 102, 126-127: Ρακι(ν)τζής, Δονακάρης, Πίικ(κ)ολος, Λόγιος, Τσουλούφης, Ἀβροκόμης, Ραμπαούνης, Ζολότας, Σεμιδαλᾶς.
- 1977**, 103, 126-127: Κεντουκλᾶς, Πενέζης, Μπούσουλός, Μουχασίρης, Χαῖμαλᾶς, Ραγιᾶς, Βασσάλος, Πρόγκας, Ζεγκίνης, Σιαρπέλλος, Παλάσκακας, Βιλλᾶνος, Χολέβας, Σκρίπος-Σκριπού.

- 104, 126-127: Καρταλᾶς, Καρτάλης, Καρναλάκης, Σαρατσῆς, Ζαγάρης, Μπερκέτης, Βολάκος, Μα(ν)τζουράνης, Καζανᾶς, Καζαντζῆς, Δουλέρης, Σολδάτος, Λαναρᾶς, Ντατσέρης, Πιάδα.
- 105, 126-127: Τζορμπατζῆς, Λεμονῆς, Σοφούλης, Καγιᾶς, Ρεντίφης, Ρέμπελος, Ρεσπέρης, Δρογγάρης, Καρπέτ(τ)ας, Κυνόσαργες.
- 106, 126-127: Ἀπόσπορος, Ζαΐρης, Νοτάριος, Λαγουτᾶς, Δρολαπᾶς, Δραγόνας, Πιττάκης, Λιγουρειό.
- 107, 126-127: Μασσάρος, Κλητοράκης, Πατσός, Ζαμπαρᾶς, Μαραγκός, Βεκίλης, Κύπρος.
- 108, 126-127: Ἐκκλησιάρης, Ἐκκλησιάρχης, Μαγκλαβᾶς, Ἀϊβαλῆς, Κουρουπᾶς, Ὕδρα.
- 109, 126-127: Ἀνεμοδουρᾶς, Βιλαέτης, Ρόδος.
- 110, 126-127: Πασσαλᾶς, Πιστεύος, Πατερημός, Πάρδος, Παρδάλης, Πίσσας, Μυκῆναι
- 111, 126-127: Ρέντης, Ἀναλυτής, Γαλιφᾶς, Χερουβ(ε)ίμ, Φουτρῆς, Ἐρμιόνη.
- 112, 126-127: Γενίτσαρης, Φουκαρᾶς, Σημαντήρας, Ζαγανᾶς, Φουτούλης, Σαρωνικός Κόλπος.
- 113, 126-127: Σεβαστός, Τροιζήν.
- 114, 126-127: Καϊμακάμης, Καϊμακᾶς, Καϊμακλῆς, Καϊμακτζῆς, Μπακλαβᾶς, Καϊνάρης, Δελέγκος, Δελικᾶτος, Ντελάλης, Κακαλέτρης, Φουστανᾶς, Ἀνάκασα.
190. Βαγιανοῦ Ἴω., Πεντάγλωσσον λεξικὸν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ὄρων. (Ἑλληνικά, Γαλλικά, Ἀγγλικά, Γερμανικά, Ἰταλικά), Ἀθῆναι 1972, σσ. 684.
191. — Τεχνικὸν λεξικὸν εἰς πέντε γλώσσας, Ἀθῆναι 1974, σσ. 552.
192. — Τεχνικὸν λεξικὸν. Εὐρετήρια Ἀγγλικῆς, Ἀθῆναι 1976, σσ. 153.
193. Bader Fr., Suffixes grecs en -m-: Recherches comparatives sur l'hétéroclisie nominale. Genève - Paris 1974, σσ. 148.
[Κρίσις: C. Sandoz, BSL LXXI (1976) II, 102-105].
194. — Persée, πέρθω et l'expression archaïque du temps en Indo-Européen, BSL 69 (1974), 1-53.
195. — Suffixes grecs en -n-, Mélanges linguistiques offerts à Émile Benveniste, Paris 1975.
196. — Une isoglosse Gréco-Tocharienne: *yo affixe casuel et par ticule d'énumération, BSL LXX (1975), I 27-89.
197. — Le présent du verbe «être» en Indo-européen, BSL LXXI (1976), 27-111.
198. Bakker W. F., Some remarks on the use of relative pronouns in the Erotocritos, Κρητ. Χρον. 23 (1971), 309-321.
199. — Pronomen abundans and pronomen coniunctum. A contribution to the history of the resumptive pronoun within the relative clause in Greek, Amsterdam - London, 1974, σσ. 120.
200. — Μ. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας 1100-1669, τόμ. Α', 1969, σσ. 252. — Β', 1971, 381. — Γ', 1973, 430, Ἑλλην. 27 (1974), 167-181.
201. — Structural differences between Grotto's «Lo Isach» and the «Sacrifice of Abraham». Folia Neohellenica 1 (1975), 1-26.

202. Bakker W. F. - Gemert A. F. van, *The λόγοι διδακτικοὶ of Marinus Phalieros. A critical edition with introduction, notes and index verborum*, Leiden 1977, σσ. 139.
[Εισαγωγή σσ. 59, κείμενον 66-75, σχόλια, 77-115, βιβλιογραφία 116-120, πίναξ λέξεων - ὀνομάτων 121-140].
203. Baladié R., *Sur le sens géographique du mot grec «ophrys» de ses dérivés et de son équivalent latin*, *Journal des Savants*, Paris 1974, σσ. 153-191.
204. Βαλκάνου Κ., *Μοιραλή - Μοιράσανη*, Α' Συμπ. 'Ιστ. Λαογρ. Γλωσσ., 171-174.
[Ἑτυμολογία].
205. Βαμβακερίδη Ἐμμ., *Σκυριανὸ γλωσσάριο, Σκυριανὰ Νέα*, 1977, φ. 10, σ. 6 — φ. 11, σ. 6 — φ. 12, σ. 6—φ. 13, σ. 6 — φ. 14, σ. 6 — φ. 15, σ. 4.
206. Βαμβακούδη Ἀχ., *Ἱστορία - Λαογραφία Βασιλικῶν*, *Χρον. Χαλκιδικ.*, τεύχ. 21-22 (1972), σσ. 197.
[Ἡ ὀνομασία τοῦ χωρίου, 11-14, Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ (ὄρολογία), 65-69, Τροφές, Λαϊκὴ μαγειρικὴ 69-70, Λαϊκὴ φορεσιά, 70-73, Λαϊκὴ ὑφαντικὴ, 73-74, Γεωργικὰ ἐργαλεῖα, 74-76. Μέτρα - Σταθμά, 77. Τοπωνύμια, 163-167. Γλωσσάριον, 167-192].
207. Βάου Ζ., *Σελίδες τοῦ 1821. Ἀπὸ τὴν Μῆλον καὶ τὰς Κυκλάδας*, *ΕΕΚυκλ. Μ.*, 9 (1971/3), 1973, σσ. 181-469.
[Γλωσσάριον, 451-456].
208. Βάου Σ., *Ἀγγλοελληνικὸν - Ἑλληνοαγγλικὸν λεξικὸν γεωλογικῶν ὄρων*, Ἀθῆναι 1972, σσ. 268.
209. Βαρδάκη - Μαδαρίτη Μιλτ., *Ροζοναρίσματα*, *Χανιά* 1976, σσ. 223.
[Κείμενα εἰς Κρητικὴν διάλεκτον καὶ λεξιλόγιον σσ. 214-223].
210. Β. Ἀρκάς, *Ἡ Καρύταινα*, Ἀρκαδ. 2 (1974), τεύχ. 3, σ. 67.
211. Barlow Sh., *The imagery of Euripides. A Study in the dramatic use of pictorial language*, London 1971, σσ. XII+169.
212. Bārsan A., *La standardization des noms géographiques dans les publications générales et dans la cartographie*, *Actes du XI Congr. Intern. Scienc. Onomast.* 1 (1974), 93-97.
213. Bartelink G. J. M., *Maison de prière «comme dénomination de l'église et tant qu'édifice, en particulier chez Eusébe de Césarée*, *REG* 84 (1971), 101-118.
[Προσευκτήρια, Εὐκτήρια, οἶκος εὐκτήριος].
214. — *Patientia sine ira*, traduction de ἀοργησία, *Mnemosyne* IV, 25 (1972), 190-192.
215. — *Φυλακτήριον - phylacterium*, *Mélanges Christine Mohrmann. Nouveau recueil offert par ses anciens élèves*, Utrecht 1973, σσ. 25-60.
216. Bartonek Ant., *Development of the Long-vowel System in Ancient Greek Dialects*, Prague 1966, σσ. 199.
[Κρίσις: R. Bosteels, *Orbis* 20 (1971), 525-527. Hadot, *BSL* 67 (1972) II, 96-98].

217. — Classification of the West Greek dialects at the time about 350 B.C. Prague 1972, σσ. 240.
[Κρίσις : Α. Τσοπανάκη, 'Ελλην. 26 (1973), 345-348].
218. — Die Koine - Formationen in der frühhellenistischen Periode, Akten der Konferenz, Praha, 1973, σσ. 273 κ. έξ.
219. Βασιλᾶ 'Ηλ., Οί Βλάχοι, Κουτσόβλαχοι και 'Αρβανιτόβλαχοι, 'Ηπ. 'Εστ. 25 (1976), 331-336.
220. Βασιλάκη Β. Ν., Καρπαθιακόν Βιογραφικόν Λεξικόν, 'Αθήναι 1974, σσ. 81.
221. — Τò Μεσοχώρι τῆς Καρπάθου, 'Αθήνα 1973, σσ. 176.
[Τοπων. 60-72. 'Ονοματολογικά, 73-74].
222. Βασιλείου Π., Τουριστικός 'Οδηγός Εύρυτανίας. "Εκδοση Νομαρχίας Εύρυτανίας, 1971.
[Τοπωνύμια].
223. — Τοπωνυμικά Εύρυτανίας με προέλευση Σλαβική, Στερ. 'Ελλ., τεύχ. 25 (1971), 36.
['Αναγράφει όσα σημειώνει ό Μ. Vasmer, Die Slaven in Griechenland, Berlin 1941²].
224. — Για τήν όνομασία τοῦ Κατσαντώνη, Αὐτόθ. τεύχ. 26 (1971), 96.
['Αντώνης από τήν Κάτζια, μεταξύ Πρεβέζης και "Αρτης].
225. — 'Ο τοίχος τοῦ ἀρχαίου Φαντίου. Εὐρήματα στοὺς Στάβλους Εύρυτανίας, Αὐτόθ. τεύχ. 48 (1973), 25-28.
[Τοπωνύμια Φαντίου - Στάβλοι].
226. Βασιλικοπούλου-Ίωαννίδου 'Αγνής, 'Η ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα εἰς τὸ Βυζάντιον και ὁ "Ομηρος. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία. 'Εν 'Αθήναις 1971, σσ. 222.
[Κρίσις : Peter Wirth, BZ 67 (1974), 145-147].
227. Βασμανόλη Γ. 'Εμμ., Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις, Πλάτων 23 (1971), 88-107.
[Ἐνταῦθα, καλὴ ἐπιτυχία, γραπτὴ ἐξέτασις ἐν τοῖς ἀρχαίοις 'Ελληνικοῖς, κριτικὴ, εἰκῆ και ὡς ἔτυχεν, προσθετά, ἐπίμετρον].
228. — Συντακτικά. Γλωσσικὰ και λογικὰ ἅμα σφάλματα. 'Ασυνδεσία, Αὐτόθ. 24 (1972), 197-214.
229. — Κριτικὰ και ἐρμηνευτικὰ εἰς Πλουτάρχου Θεμιστοκλέα, Αὐτόθ. 25 (1973), 281-293.
230. — Γλωσσικαὶ ἀτασθαλίαι, ἐν 'Αθήναις 1974, σσ. 26.
231. — Σύμμεικτα κριτικὰ και ἐρμηνευτικὰ. Αὐτόθ. 29 (1977), 165-172.
232. — 'Επισκέψεις εἰς Πλάτωνος Κλειτοφῶντα, Αὐτόθ. 29 (1977), 208-211.
233. Βατοπεδινουῦ Θεοφίλου (προηγούμενου), Χρονικὸν περὶ τῆς μονῆς Βατοπεδίου, Μακεδ. 12 (1972), 71-121.
[Ὄνόματα μοναχῶν, 111-119].
234. Βαφειάδου Βαλασίας, "Ηθη και ἔθιμα Σωζοπόλεως, Λαογρ. 29 (1974), 115-226.
[Εἰς ἰδιωματικὸν λόγον].

235. — Γλωσσάριον τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος Σωζοπόλεως βορειοανατολικῆς Θράκης, Ἀρχ. Θράκ. 37 (1974), 107-176.
236. Βαφειδῆ Κ., Ἀνάλεκτα Καλλιπόλεως, Θρακικά 44 (1970), 39-135. [Ἐπώνυμα 131-134].
237. — Γλωσσάριον Καλλιπόλεως, Αὐτόθ. 46 (1972/3), 311-343.
238. Βαφοπούλου Γ. Θ., Ἡ γλωσσοπλαστικὴ δύναμις τῆς λαγοτεχνίας, Ν. Ἔστ., Χριστούγ. 1976, 18-22.
239. Bauer W., Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur, Berlin 1958 (Ἀνατύπ. 1963). Καὶ μετάφρασις ὑπὸ τῶν Arndt W. F. - Gingrich E. W., A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, Chicago 1971, σσ. 909.
240. — A Greek - English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature. A translation by W. F. Arndt and E. W. Gingrich, Chicago 1971, σσ. 909.
241. Bauer W. - Kanelles A. Ch., Τὰ ὀνόματα τῶν πουλιῶν τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1973, σσ. 101.
242. Beekes R. S. P., The Greek i- and u- stems and πόλις, -ηος, Glotta 51 (1953), 228-245.
243. Βεζύρογλου Β., Μῦθοι, ἱστορίες, πλάκες, διαλογισμοί. (Ἐισαγωγή, ἐπιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη), Νισυριακά 5 (1976), 109-156. [Ἐἰς τὴν διάλεκτον τῆς Νισύρου].
244. Βέη Μαίρης, Ἐκ χειρογράφου σελίδος τοῦ Νίκου Βέη ἀναπηδᾷ τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ θρυλικοῦ Καραγκιόζη, Φιλολογ. Πρωτοχρ. 33 (1976), 65-67.
245. Βέη Ν., Ὀλυμπιακὰ γλωσσικὰ μνημεῖα, Ὀλυμπ. Χρον. 1 (1970), 167-168, 2 (1971), 67-71, 3 (1972), 29-44.
246. Bejarano V., Un aspecto del vocabulario de San Leandro : las palabras griegas, Durus 1 (1973), 287-300.
247. Βεΐκου - Σεραμέτη Κατίνας, Μερικὲς ἀκόμη λέξεις γιὰ τὸ γλωσσάριον τῆς παλιᾶς Ξάνθης, Θρακ. Χρον., τεῦχ. 31 (1974), 48-49.
248. Βέλτσου Γ. Σ., Κοινωνία καὶ γλώσσα (γιὰ τὴν ἀμίλητη καὶ μιλημένη γλώσσα), β' ἔκδ., Ἀθήνα 1976, σσ. 208.
249. Bennett E. L., Olivier J.-P., The Pylos tablets transcribed (Parts I. Texts and Notes), Roma 1973. Part II : Hands, Concordances, Indices. Roma 1976, σσ. 151. [Κρίσις : Fr. Bader, BSL 70 (1975), 151-152, 72 II (1977), 132].
250. Βερβενιώτη Ἀντ., Ἐτυμολογικὸν Λεξικὸν τῶν ξένων λέξεων ἐν χρήσει εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, Ἀθήνα 1976, σσ. 171.
251. Berger G., Etymologicum Genuinum et Etymologicum Symeonis, Hain 1972, σσ. XXXI+188. [Κρίσις : K. Nickau, BZ 68 (1975), 393-397].

252. Beševliev V., Über das Corpus der byzantinischen Inschriften. Βυζαντινά 5 (1973), 307-311.
253. — Καμπαγάγος = Qap(a)γάν, Acta Orientalia 29 (1975), 93-97.
254. Βιβλιογραφική 'Εταιρεία τῆς 'Ελλάδος, 'Ελληνική βιβλιογραφία 1972, 'Αθήναι 1975, σσ. κδ' + 686.
[Γλωσσολογία: 'Ελληνική γλῶσσα, σσ. 196-206, ἀριθμ. 1138-1169].
255. — 'Ελληνική Βιβλιογραφία 1973, 'Αθήναι 1976, σσ. 495.
[Γλωσσολογία, σσ. 133-142. 'Αριθ. 896-960. 'Ονοματολογία, σσ. 142-143, ἀριθμ. 960α-963].
256. — 'Ελληνική Βιβλιογραφία 1976. Α'. 'Αθήναι 1977, σσ. 189.
257. — 'Ελληνική Βιβλιογραφία 1976. Β'. 'Αθήναι 1977, σσ. κγ' + 193-654.
[Γλωσσολογία. Λεξικά, σσ. 215-219, ἀριθμ. 1284-1302. Γλωσσολογία - Τοπωνύμια, σσ. 338-341, ἀριθμ. 2126-2140, 519, ἀριθμ. 3383-3384].
258. Bicknell P. J., An Apparent case of μρ at Megara Hyblaea, Glotta 53 (1975), 239-242.
259. Bien P. - Rassias J. - Bien Chr., Demotic Greek, third edition, completely revised and augmented, in collaboration with Christos Alexiou, The University Press of New England, Hanover, New Hampshire 1972, σσ. 286.
[Κρίσις: Helen Tsantsanoglou, Balkan Studies 15 (1974) I, 135-136].
260. Bienert W. A., «Allegoria» und «Analoge» bei Didymus den Blinden von Alexandria, Berlin 1972, σσ. IX+188.
261. Bile M., La phonologie vocalique et le problème des infinitifs en crétois central, BSL 70 (1975), 163-178.
262. Βιολάρη Γλ., 'Εννέα λαϊκοὶ Κυπριακοὶ μῦθοι, Λαογρ. Κύπρ. 2 (1972), 124-126.
[Εἰς Κυπριακὴν διάλεκτον].
263. Βλαστοῦ Π., Συνώνυμα καὶ συγγενικά. Τέχνες καὶ σύνεργα. 1931. 'Ανατύπωσις, 'Αθήναι 1976, σσ. 661.
264. Βλαχογιάννη Γιάννη, 'Ο Γιάννης Βλαχογιάννης καὶ οἱ Βλαχογιανναῖοι, 'Αθήνα 1974, σσ. 29.
265. Βλάχου 'Αγγ., 'Η γραπτὴ φθορά, 'Εφημ. «Τὸ Βῆμα», 14 Μαΐου 1972.
266. Βλάχου Κ. Π., Κτηματολογία τῶν μονῶν τῆς περιοχῆς Κουρέντων 'Ιωαννίνων, 'Ηπ. 'Εστ. 25 (1976), 155-160, 365-367, 540-544, 743-747, 26 (1976), 366, 369, 902-903.
267. — 'Υπάρχει φιλολογικὸ πρόβλημα γιὰ τὴν «'Ονοματολογία Βοτανική» τοῦ Γ. Ζαβίρα; 'Ερανιστῆς 13 (1975), 17-27.
268. Βλάχου Σπ. Δ. (ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἀπὸ 'Ιωαννίνων), Συλλογὴ ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ τῆς Χιλῆς, Μικρασ. Χρον. 16 (1975), 9-84.
[Κύρια ὀνόματα 32-34, Λεξιλόγιον 81-84].
269. Blomqvist J., Greek particles in Hellenistic prose, Lund 1972, σσ. 160.
270. — Οὔτος = der oder der, Glotta 51 (1973), 79-91.

271. Bolognesi G. - Zucchelli B., Profilo storico-critico degli Studi linguistici greci, Milano, σσ. 155.
[Κρίσις : A. Christol, BSL 71 (1976) II, 88-91].
272. Boretzky N., Bildung und Bedeutung der Deminutiva im Griechischen und Makedonischen, Zeitschr. Balk. 11 (1971), 5-20.
273. Bornemann E., Griechische Grammatik. Unter Mitwirkung von E. Risch, Frankfurt 1973, σσ. XV+360.
274. Βοσταντζόγλου Θ., Εικονόγραφτον όνομαστικόν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης (μὲ πίνακας, εἰκόνων ἀπὸ τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικὸν Duden), Ἀθῆναι 1975, σσ. 452.
[Κρίσις : H. Eideneier, Südost-Forschungen 36 (1977), 396-398].
275. Bosteels R., Kritische Bemerkungen zu einer neuen vorgriechischen Theorie, Orbis 22 (1973), 520-525.
276. — Bartonek Ant., Development of the Long-vowel System in ancient Greek dialects, Prague 1966, σσ. 216 [en tchèque avec résumés en russe et en angl.]. Orbis 20 (1971), 525-527.
277. Βουγιούκα Α., Νεοελληνική γλωσσική πραγματικότητα, Ν. Ἔστ. τ. 96 (1974), 1347-1353.
278. Βουδούρη Μ., Ἑλληνικά Συγγραφικά Ψευδώνυμα 1800-1973. Δευτέρα σειρά. Utrecht 1973, σσ. 28.
279. — Θέματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς λογοτεχνίας. Φιλολογικά ψευδώνυμα, Utrecht 1971, σσ. 1-64, 80.
280. — Ἑλληνικά Συγγραφικά Ψευδώνυμα (1800-1973). Δευτέρα σειρά, Αὐτόθι, 1973, σσ. 1-32, 40.
281. — Ἑλληνικά Συγγραφικά Ψευδώνυμα 1800-1970. Συμπληρωματικὸς κατάλογος. Περιοδ. Νέα Σύνορα, Ἀθῆναι 6 (1974), τεύχ. 37-38, σσ. 432-437.
282. — Ἑλληνικά Συγγραφικά Ψευδώνυμα 1800-1974. Συμπληρωματικὸς κατάλογος, Αὐτόθι 7 (1975), τεύχ. 39-40, σσ. 15-25.
283. — Ἑλληνικά Συγγραφικά Ψευδώνυμα 1800-1969. Συμπληρωματικὸς κατάλογος, Κυπρ. Λόγ. 8 (1976), 154-158.
284. — Συγγραφικά Ψευδώνυμα Ἑλληνίδων καὶ Ἑλλήνων 1800-1969. Συμβολὴ τρίτη, Utrecht 1976, 1-38, 80.
285. — Ἑλληνικά Συγγραφικά Ψευδώνυμα 1800-1969. Συμπληρωματικὸς κατάλογος, Ἡπ. Ἔστ. 26 (1977), 723-737.
286. — Συγγραφικά Ψευδώνυμα Ἑλληνίδων καὶ Ἑλλήνων (1800-1969). Συμβολὴ τρίτη. Utrecht, 1976, σσ. 32.
287. — Ἑλληνικά Συγγραφικά Ψευδώνυμα 1800-1969. Συμπληρωματικὸς κατάλογος. Ἡπ. Ἔστ. 26 (1977), 723-737.
288. Βουκελάτου Ι. Μ., English and American idioms for Greek students with Greek translations. Τεῦχος Α'. Athens 1972, σσ. 16, τεῦχος Γ', σσ. 25.

289. Bouvier B., "Αγνωστο αὐτόγραφο τοῦ Κάλβου, Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδου, Βενετία 1974, σσ. 350-379.
[Κατάλογος ἐπωνύμων ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων, σσ. 375-378].
290. Bozhori K., Vëzhgime erreth shrizjes së ëmërtimit Arbanon në kohën bizantine [Über die Ausbreitung des Namens Arbanon während der byzantinischen Epoche]. Studime Historike 26 (9) Hf. 4 (1972), 135-140.
291. Bouras N., Verbal usage in fifth-century Athenian Inscriptions, Πλάτων 23 (1971), 39-87.
292. Βουρβέρη Κ. Ι., Γρηγόριος Κωσταντᾶς (1753-1844), Μορφαὶ Μαγνησίας, Βόλος 1973, σσ. 41-58+4 πίν.
[Βιογραφία].
293. Βουρδουλάκη Εὐτ. Ι., Λεξικὸ μONOΓΡΑΜΜΑΤΩΝ λέξεων, Ἀθήνα 1975, σσ. 301.
294. Βρανοπούλου Ἐπ., Ἡ πόλις τῆς Χαλκίδος κατὰ τὴν Ἑλληνιστικὴν περίοδον, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 19 (1974), 97-100 [καὶ Προοδευτικὴ Εὐβοία, Α' (1974), φ. 4.
[Τοπωνύμια].
295. Βρανούση Λ., Ἱστορικὰ καὶ τοπογραφικὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ Κάστρου Ἰωαννίνων, Ἀθήναι 1968, σσ. 88.
[Κρίσις: Λ. Μάλαμα, Ἡπ. Ἐστ. 22 (1973), 179-180].
296. — Κείμενα χειρόγραφα τοῦ Βηλαρᾶ καὶ τοῦ Ψαλίδα. Δύο κορυφαῖοι τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ κ' ἓνα βιβλίον ποὺ ἔμεινε ἀνέκδοτον. Ν. Ἐστ. 94 — Χριστούγεννα 1973, σσ. 51-86.
297. Brighenti Eliseo, Dizionario Greco - moderno - Italiano e Italiano - Greco - moderno delle lingua scritta e parlata, 1972, σσ. V-VIV-696.
298. Broccia G., Λέξεις. Ricerche di lingua e di stile, Roma 1971, σσ. 63.
299. Browning R., Medieval and Modern Greek, London 1969, σσ. 153.
[Κρίσις: Adams D., Language 47 (1971), 943-946. — Eideneier H., Ἑλλην. 24 (1971), 459-462. — Μανδηλαρᾶ Β., Ἀθηνᾶ 72 (1971), 369-374. — Costas P. S., American Classical Review 1 (1971), 236-237. — Humbert J. BSL 67 (1972), 103-105].
300. — Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα μεσαιωνικὴ καὶ νέα, Ἀθήνα 1972, σσ. 222. Μετάφραση καὶ Εἰσαγωγή Δ. Σωτηροπούλου.
301. — Problems concerning the genesis of the dialects of Modern Greek, XV Congr. Intern. Étud. Byzant., Athens 1976, σσ. 18.
302. Brunel J., La relative grecque à la lumière de ses origines, BSL 72, 1 (1977), 211-240.
303. Budimir M., Hom. (έν) νυκτὸς ἀμολγῶ — Hes. Βλαγίς· κηλίς. Λάκωνες [en lat.]. Ziva Antika (Skopje) 21 (1971), 43-44.
[Σημασία καὶ ἔτυμολογία τῆς λ. ἀμολγῶς].
304. Bulletin analytique de bibliographie Hellénique. Linguistique, Philologie, Question de la langue, 33 (1972), 436-444 [Ἀριθμ. 2238-2283].

305. Bulletin Analytique de Bibliographie Hellénique, τ. 33. Année Bibliographique 1972, Athènes 1978, σσ. 1-551, 773-865.
[Mélanges, Lexicographie-Linguistique, Philologie, Question de la langue, σσ. 431-442, N° 2211-2283].
306. Busuttill J., Gaudos, Orbis 20 (1971), 503-506.
307. Βυζαντίου Σκαρλάτου, Λεξικόν νέον - ἀρχαῖον γεωγραφικόν. Ἀποβλητέων λέξεων. (Φωτοτ. ἀνατύπ. τοῦ Λεξικοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς διαλέκτου μεθερμηνευομένης εἰς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν καὶ Γαλλικὸν λόγον), Ἀθῆναι 1973.
308. Γαζῆ Γεωργίου, Λεξικὸν Ἐπαναστάσεως καὶ ἄλλα ἔργα αὐτοβιογραφικὰ καὶ πατριδογραφικὰ, λόγοι διάφοροι, βιογραφία Μπότσαρη καὶ Καραϊσκάκη, ἔγγραφα καὶ ἐπιστολαί, ἱστορικαὶ σημειώσεις εἰς τὸ Λεξικὸν Ν. Πατσέλη. Ἐκδοτικὴ ἐπιμέλεια Λ. Βρανούση, Ἰωάννινα 1971, σσ. ιθ' + 461 + 13.
209. Γανωσέλη Εἰρήνη, Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα στὰ Συντάγματα τοῦ ἐλευθέρου Κράτους, Παρνασσός 17 (1975), 129-133.
310. Γαρδίκη Κ. Γ., Συμβολὴ εἰς τὸ Φονικὸν Δίκαιον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, Πλάτων 23 (1971), 132-136.
[Παράθεσις καὶ ἐξήγησις νομικῶν ὄρων].
311. Γατανᾶς Χ. Γ., Γλωσσάρι τοῦ χωριοῦ Φυτά, Χίος 1974, σσ. 30.
312. — Ρεμέντια καὶ γητεῖες ἀπὲ τῆ Χίο, Χίος 1975, σσ. 23.
313. Γεννηματᾶ Π. Π., Ἡ τοπολογία καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ τῆς. Β' ἔκδοσις, Ἀθῆναι 1976, σσ. 210.
314. — Ἡ τοπωνυμολογία ὡς τεχνολογία καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τοπωνύμια εἰς τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, Ἀθῆναι 1977, σσ. 90.
315. Γεραλῆ Γ., Νεώτατο ὀρθογραφικὸ λεξικὸ τῆς δημοτικῆς γλώσσας με βάση τὴ γραμματικὴ τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Ἀθήνα 1975, σσ. 400. Νέα ἔκδοσις 1976, σσ. XVI + 3846.
[Περιέχει λεξιλόγιον με 30.000 λέξεις, ὀρθογραφικὸν ὁδηγὸν καὶ πίνακα με κύρια ὀνόματα].
316. Γερμίδη Ἀγγ., Τὰ Γανόχωρα τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, Θρακικά 46 (1972/73), 184-288.
[Κατάλογος μητροπολιτῶν, ναῶν κλπ.].
317. Γεροντίδη Λεων., Τὸ γλωσσικόν. Καθαρεύουσα : Σοφία - Ἐπιστήμη - Δόξα - Πολιτισμός. Δημοτικὴ : (τῶν Δημοτικιστῶν) Ρύπος - Σκότος - Χυδαιότης - Κομμουνισμός, Ἀθῆναι 1972, σσ. 75.
318. Γέρου Θ. - Μωραΐτη Γ. Κ., Χρηστικὸ λεξικὸ γιὰ τὴ διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἀθῆναι 1977, σσ. 371.
319. Γεωργᾶ - Βολονάκη Εὐαγγελίας, Συμαῖκὰ δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα τοῦ 18ου αἰῶνα, Συμαῖκὰ 2 (1974), 200-245.
320. Γεωργακᾶ Δ., Τὰ ὀνόματα τῆς ομάδας τῶν νησιῶν τῆς Σαντορίνης. Θήρα - Σαντορίνη, Θηρασία, Καμένες, Ἀσπρονήσι, Φυρά, Σαντορίνη 1971, 267-272.

321. — Ὁξύρυγχος καὶ ἡ ἔτυμολογία τῶν διεθνῶν ὄρων caviar καὶ botargo, Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 48 (1973), 178-185.
[Ἀνεκοινώθη ὑπὸ Γ. Μέγα].
322. — Ἡ Ἑλληνικὴ λεξικογραφία καὶ τὸ μεσαιωνικὸ Λεξικὸ τοῦ Ἐμμ. Κριαρᾶ, Βυζαντινά 8 (1976), 247-294.
[Βλ. καὶ Georgacas D.].
323. Γεωργαλλίδη Γ. - Κύρρη Κ. - Χριστοδούλου Μ., Κυπριολογικὴ Βιβλιογραφία τοῦ ἔτους 1971 καὶ συμπληρώματα προηγουμένων ἐτῶν, ΕΚΕΕΚ 5 (1971/72), 435-531.
[Γλωσσολογία - Λαογραφία, σσ. 503-531].
324. Γεωργίου Κ. Α., Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Γούρρι, Μαθητ. Ἐστ. XXII, 52 (1971/2), 75-76.
325. Γεωργούλα Σωκρ., Πλατανοῦσσα (λαογραφία - ἱστορία - ὁμόλογα), Ἡπ. Ἐστ. 22 (1973), 500-510.
[Τοπωνύμια].
326. Γεωργούλη Κ. - Γεωργούντζου Π., Συμπλήρωμα τοῦ Μεγάλου Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης H. G. Liddell - R. Scott, τόμος Α', Ἀθῆναι Ἀθῆναι 1972, σσ. LVII+275. [= Ἀριθμὸς 1950].
[Κρίσις: Γ. Μπαμπινιώτου, Πλάτων 24 (1972), 365-369. Ν. Τωμαδάκη, ΕΕΒΣ 41 (1974), 455-478.
Τόμος Β', Α - Ω, Ἀθῆναι 1977, σσ. 236.
327. Γιαγκουλλῆ Κ., Τοπωνυμικὸ τοῦ Γερολάκκου, Κύπρος 1969.
[Κρίσις: Γ. Κ. Δρόσου, Λαογρ. Κύπρ. 1 (1971), 47-48].
328. — Ἁγιος Ἀμβρόσιος. Ἱστορικὰ - Τοπωνυμικά, Χρονικὰ Λαπτήθου, I, II, 1970, 1971, σσ. 113-123.
329. — Παρατηρήσεις πάνω στὴν ὁμοιοκαταληξία τῶν ποιητάρηδων. Τὸ οὐσιαστικὸ καὶ ἐπίθετο, Κυπρ. Λόγος 8 (1976), 15-22.
330. Γιάκου Δ., Ἡ γλωσσικὴ παράδοση τοῦ Παπαντωνίου, Στερ. Ἑλλ., τεύχ. 42 (1972), 7.
331. Γιαλούρη Ν., Ὁδηγὸς ἀρχαιοτήτων ἀρχαίας Τριφυλίας νῦν Ὀλυμπίας, Ὀλυμπ. Χρον. 4 (1973), 149-182.
[Τοπωνυμικά].
332. Γιαννίδη Ε., Γλῶσσα καὶ ζωή. (Ἀναλυτικὴ μελέτη τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος), Ἀθῆναι 1974, σσ. 247.
333. Γιαννακοπούλου Βλ., Κατοικία, γεωργία, ἐργαλεῖα καὶ ἐργασίες τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Πραστὸς Κυνουρίας τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας, Ἑλλην. Ψυχὴ τεύχ. 1, 1971, 24-25.
334. Γιαννακοπούλου Γ., Ἀριστον Γαλλοελληνικὸν Λεξικόν, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1972, σσ. 832, τόμ. Β', σσ. 833-1651.
335. — Ἀριστον Γερμανοελληνικὸν Λεξικόν, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1972, σσ. 817-1602.
336. Γιαννακοπούλου Π., Ἐτυμολογικὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἀθῆναι 1973, σσ. 336.

337. Γιανναροπούλου Ἰωάννας, Δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα ἐκ τῆς μονῆς Ρεοντινοῦ, Πελοποννησιακὰ 8 (1971), 201-238.
[Γλωσσικά, Τοπωνύμια, Ὄνόματα].
338. — Ποικίλα σημειώματα ἐκ Γορτυνιακῶν κτητορικῶν κωδίκων, Γορτυνιακὰ 1 (1972), 303-400.
[Λέξεις ἐξ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, τοπωνύμια, ὀνόματα].
339. Γιαννοπούλου Γ., Ἡ δημοτικὴ στὸν ἐπιστημονικὸ λόγο. Ν. Ἐστ. Χριστοῦγεννα 1976, 89-98.
340. Γιαννοπούλου Ι. Γ., Ἡ περιήγησις τοῦ Ἐβλιᾶ - Τσελεμπῆ ἀνά τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ΕΕΣΤερελλ. Μ. 2 (1969/70), 139-198.
[Γλωσσάριον τουρκικῶν λέξεων, σσ. 195-198].
341. — Παλαιότερα ὀνόματα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, Αὐτόθ. 3 (1971/2), 17-20.
[Ἑλλάς, Ἀχαῖα, Λιβαδιά, Terra Firma, Ρούμελη].
342. Γιαννοπούλου Π. Α., Ἡ αὐτοκρατορικὴ αὐλὴ τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα, ΕΕΒΣ 37 (1969/70), 95-133.
[Τίτλοι καὶ ἀξιώματα].
343. — Σπουδαὶ Βυζαντινῶν προσωπικοτήτων : Σισίνιος Ῥενδάκις. Αὐτόθι 39-40 (1972/3), 579-593.
344. — Σπουδαὶ Βυζαντινῶν προσωπικοτήτων : Βαρασβακούριος, κόμισ τοῦ Ὀψικίου, Βυζαντινὰ 4 (1972), 289-297.
345. Γιαννουλέλλη Γ., Οἱ δυσκολίες στὴν ἔρευνα τῆς σημασίας τῶν τοπωνυμίων, Αἰολ. Γράμμ. 5 (1975), 134-135.
346. Γιαννουλίδου Καλλιόπης., Ἱστορικὰ Σπήλαια τῆς ἀρχαιότητος, Πλάτων 23 (1971), 186-208. 24 (1972), 130-156. 26 (1974), 22-38. 28 (1976), 14-25.
347. — Περὶ τὴν Ἀμνιάδα - Ἀμνησίαν θεότητα. Μινωϊκὴ ζωολατρεία ἀμνοῦ; Ἀθηνᾶ 73-74 (1972/3), 681-686.
348. — Σχέσις Κωρυκίου καὶ πρὸς Ἀσκώλια, ΕΕΣΤερεοελλ. Μ. 4 (1973), 173-180.
349. — Ἀπόπειρα ταυτίσεως τοῦ Πυθίου Ἄντρου, Χρονικὰ Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος 1973, σσ. 50-53.
350. — Περὶ τὸν μῆνα Γαλι(νθ)ιῶνα, Πλάτων 29 (1977), 156-164.
351. Γιαταγάνα Α., Ἀθησαύριστοι λέξεις, Παρνασσὸς 17 (1975), 312-313.
352. Γιούργαλι Ι. Ν., Οἱ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐν Χίῳ ἀπαγχονισμοὶ κατὰ τὸ ἔτος 1822, Χιακ. Ἐπιθεώρ. 9 (1971), 257-270.
[Κατάλογος ὀνομάτων - ἐπωνύμων].
353. — Τοπωνύμια καὶ μαρτυρίαι περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῆς Πισπιλοῦντος, Αὐτόθι 12 (1974), 36-47.
354. Γιοχάλα Τ., Ἐπόψεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῶν Ἀλβανικῶν κοινοτήτων τῆς Σικελίας [Ἀνακοίνωσις εἰς Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν διὰ τοῦ Δ. Ζακυθηνοῦ], Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν 49 (1974), 363-371.
355. — Τὸ πρόβλημα τοῦ χώρου σχηματισμοῦ τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης.
[Βλ. Çabej E.]. [Βλ. καὶ Jochalas].

356. Γιώβου Γ., Μακεδονικά γκαργκάλια, Νέα Ύορκη 1971, σσ. 104.
[Ίδιωματικὸς λόγος. Κρίσις: Β. Φόρη, Μακεδ. 11 (1971), 480-481].
- 356α. Γκανιάτσα Κ., Βοτανικαὶ ἔρευναὶ ἐπὶ τῆς χαράδρας τοῦ Βίκου, Ἡπ. Ἐστ. 20 (1971), 251-275.
357. — Βότανα - γιαιτροσόφια — Κομπογιαννῖται, Αὐτόθι 21 (1972), 445-463.
358. — Ἐρευνα ἐπὶ τῶν φαρμακευτικῶν φυτῶν στὴ χαράδρα τοῦ Βίκου, Αὐτόθι 23 (1974), 393-411.
359. — Ἡ γλωρὶς τῆς Κρήτης, Ἀμάθεια 20-21 (1974), 187-206.
360. Γκαρτζονίκα Δ., «Μπουρτζόβλαχοι», οἱ ἐξ Ἀχαιοπελασγῶν τῆς Πίνδου Νεοέλληνες, Ἰωάννινα 1971, σσ. 68.
[Κρίσις: Τ. Σιομοτοπούλου, Ἡπ. Ἐστ. 22 (1973), 447-448].
361. Γκατσοπούλου Στ. Μ., Γλωσσάριον τῶν δύο Ἡπειρωτικῶν ἐπαρχιῶν Πωγωνίου καὶ Κονίτσης, Ἡπ. Ἐστ. 26 (1977), 901-911.
362. Γκέλη Δ. Ν., Λεξικὸν ἱατρικῶν ὄρων Ἀγγλοελληνικὸν καὶ Ἑλληνοαγγλικόν, Ἀθῆναι 1973, σσ. 379.
363. Γκιζέλη Γ. Χ., Ἡ Πάργα. Τοπικὴ Ἐθνολογία, Ἰωάννινα 1976, σσ. 16.
364. Γκίκα Γιάννη, Μουσικὰ ὄργανα καὶ λαϊκοὶ ὄργανοπαῖχτες στὴν Ἑλλάδα, Α΄. Νοτιὰ Εὐβοία καὶ Σκῦρος, Τόμ. Α΄, Ἀθῆναι 1975, σσ. 96.
[Ὄνοματολογία - ὄρολογία].
365. Γκίκα Γ. Π., Οἱ Ἀρβανῖτες καὶ τὸ Ἀρβανίτικο τραγούδι στὴ Νότια Εὐβοία, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 21 (1977), 159-252.
[Οἱ Ἀρβανῖται εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ γλῶσσα των. Οἱ Ἀρβανῖται εἰς Εὐβοίαν. Τοπωνύμια. Ἀγωνισταί. Τὸ Ἀρβανίτικο τραγούδι].
366. Γκίνη Δ. Σ., Ἀθησαύριστοι λέξεις ἢ σημασίαι λέξεων ἐκ τῆς ἀνεκδότου «Βακτηρίας ἀρχιερέων» 1645, Ἀθηνᾶ 73-74 (1972/3), 290-297.
367. Γκίνη Ν. Χ., Λεξικὸν Ἀλβανο-ἑλληνικόν. Ἐκδοτικὸς Οἶκος Σχολικῶν βιβλίων. Τίρανα 1971, σσ. 551 [Niko X. Gjini, Fjalor Shqip Greqisht].
368. Γκιουμέ Γ., Σκληροῦ, Ὀλυμπ. Χρον. 3 (1972), 265-275.
369. Γκισδαβίλη Ἀπ., Λαογραφικὰ τῆς Μακεδονίας. Ἡθῆ, ἔθιμα, παραδόσεις. Τὸ Παγγαῖον, Ἀθῆναι 1977, σσ. 111.
[Τοπωνύμια καὶ σημασία των, 13-19].
370. Γκιτάκου Μ., Μονὴ Ἀγνοῦντος [Ἐπιδύρου], ἐν Ἀθῆναις 1972, σσ. 128.
[Ὄνομασία τῆς μονῆς, 11-12].
371. Γκλέκα Γ. Δ., Χρῦσαφα - Βρέστενα, Λακωνικὰ 8 (1971), 40.
372. — Οἱ συνοικισμοὶ Σερβαίικα καὶ Δημητσαναίικα, Αὐτόθι 10 (1973), 144-145.
373. — Κοσμητικὰ ἐπίθετα κατάλοιπα τῆς Φραγκοκρατίας, Αὐτόθι 11 (1974), 5.
374. Γκοσιοπούλου Τ. Π., Στὸ περιθώριον τῆς ἱστορίας τοῦ ἡρωικοῦ Λεχόβου, Μακεδ. Ἡμερολ. 1973, 190-193.
375. Γλέζου Μανόλη, Τὸ φαινόμενον τῆς ἀλλοτρίωσης στὴ γλῶσσα, Ἀθήνα 1977, σσ. 320.
376. Γληνοῦ Δ., Ἔθνος καὶ γλῶσσα, Ἀθῆναι 1972, σσ. 95.
377. Γονῆ Κ., Τὸ γλωσσικόν, Ἀθῆναι 1975, σσ. 185.

378. Γούβαλη Εύθ. Ἑλ., Λεξικὸν τοῦ Ρουμελιώτικου χωρικοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος, τόμ. Β', Ν - Ω, ἔτος 1973, σσ. 399 [Δακτυλογραφημένον].
379. Γουήλ - Μπαδιεριτάκη Ἄννας, Ἡ παραδοσιακὴ φορεσιὰ ἀπὸ τὸ Φατήρι Θεσπρωτίας καὶ τὰ κεντήματά της, Ἑπ. Ἐστ. 26 (1977), 77-80. [Δημῶδεις ὄροι].
380. — Ἡ παραδοσιακὴ φορεσιὰ ἀπὸ τὸ Γηρομέρι Θεσπρωτίας καὶ τὰ κοσμήματά της, Αὐτόθι, σσ. 244-247. [Δημῶδεις ὄροι].
381. Γούναρη Α. Α., Μία συντεχνιακὴ συνθηματικὴ γλῶσσα τῆς Δυτικῆς Θεσσαλίας. Τὰ «Κουδαρίτικα» τῆς Δρακοτρυπιᾶς, Θεσσαλ. Χρον. 10 (1971), 241-246.
382. Γούναρη Τ., Πρακτικὸς ὁδηγὸς γιὰ τὴ σύνταξη δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων (στὴ δημοτικὴ), Ἀθήνα, σσ. 121.
383. Γρηγοράκη Μ., Εὔθυμες Κρητικὲς ἱστορίες, Χανιά 1976, σσ. 72. [Διαλεκτικὰ κείμενα καὶ λεξιλόγιον].
384. Γρηγοριάδου Γ. Γρ., Ὁ Πόντος καὶ τὸ Κάρος. Ἱστορία, Λαογραφία καὶ ὁ Κορπακόρτζι ὁ «Πέτρον», Ἀθήνα 1973, σσ. 320. [Λεξιλόγιον 314-318].
385. Γρίσπου Π., Ἐπιστημονικὸς προσδιορισμὸς φυτωνυμίων Α. Θράκης, Θρακικά 44 (1970), 20-31.
386. — Δασικὴ Λαογραφία, Ἑπ. Ἐστ. 20 (1971), 75-81, 200-207, 380-390, 918-932. 21 (1972), 57-66, 160-168, 291-299.
387. Γριτσοπούλου Τ., Στατιστικαὶ εἰδήσεις περὶ Πελοποννήσου, Πελοποννησιακά 8 (1971), 411-459. [Τοπωνύμια].
388. — Κατάλογος συνδρομητῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν μελετωμένην κοινὴν ἐπιστημονικὴν Σχολήν, Αὐτόθι, 676-681. [Ὄνομα καὶ ἐπώνυμα].
389. — Ἱστορία τῆς Τριπολιταῖας, τόμ. Α', Ἀθήναι 1972, σσ. λα' + 467. Τόμ. Β², 1976, σσ. 369-812. [Περὶ τὸ ὄνομα τῆς Τριπολιταῖας, τ. Α', 131-134]. [Ἀλφαβητικὸς πίναξ οἰκογενειῶν, 641-744. Εὔρετήριον 753-809, τ. Β²].
390. — Ἀρκαδικὰ Σύμμεικτα, Γορτυνιακά 1 (1972), 143-290. [Ὄνόματα, ἐπώνυμα, τοπωνύμια].
391. — Τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Φωτάκου, Πελοποννησιακά 10 (1974), 3-79. [Ἡ γλῶσσα τῶν ἀπομνημονευμάτων, 65-76].
392. — Παρατηρήσεις εἰς τὴν ὑπὸ Κ. Ρωμαίου ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως Μεσάτις, Πρακτ. Α' Συνεδρ. Ἀχαϊκ. Σπουδ., σ. 21.
393. Γρυμπογιάννη Κ. Χ., Ἡ γραφτὴ μας λαϊκὴ γλῶσσα καὶ ἡ εὐθύνη τῶν ἐπιστημόνων καὶ λογοτεχνῶν μας, Λάρισα 1975, σσ. 7.
394. Çabej E., Problemi i vendit të formimit të gjuhës shqipe (= Τὸ πρόβλημα τοῦ χώρου σχηματισμοῦ τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσας). Πλήρης μετά-

- φρασις ἐκ τῆς Ἀλβανικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ Τ. Γιοχάλα), Βαλκανικὴ Βιβλιογραφία I (1973), σσ. 73-112.
395. Cacori T., Contribution à l'étude de l'origine des noms Ἀλβανοὶ et Ἀλβανόπολις, Etud. Balk. 1977 τεῦχ. 1, σσ. 122-129.
396. Cadell Hélène, Le renouvellement du vocabulaire au IV siècle de notre ère d'après les papyrus, Akten des XIII Intern. Papyrologen Kongresses Münchener Beiträge zur Papyrusforschung 66, München 1974, 61-68.
397. Calame C., Etymologicum Genuinum les citations de poètes lyriques, Roma 1970, σσ. 54.
398. Calderini A., Dizionario dei nomi geografici dell' Agitto greco-romano. Volume secondo, fascicolo secondo. Δ. Ἑρμολοιτικός, Milano 1975.
399. Cameron Alan, Demes and Factions, BZ 67 (1974), 74-91.
400. Caracausi G., Influssi fonetici Romanzi sui dialetti neogreci dell' Italia meridionale vocalismo, Atti XIV Congresso Internazionale di linguistica e Filologia Romanza, Napoli 15-20 Aprile 1974, σσ. 523-525.
401. — Il valore di ζ nei documenti medievali Italogreci e il problema delle affricate, Byzantino - Sicula II, Palermo 1975, σσ. 107-138.
402. — Due ricerche lessicografiche in Corso, Miscellanea Neogreca, Palermo 1976, 1-9.
403. Carrez M., Grammaire grecque du Nouveau Testament, Suisse 1972².
404. Casagrande G., Ἄχος, ἄχος. acedia, anxietas in Nemesio, Burgundio e nell'interpretazione scolastica, Aevum 48 (1974), 506-513.
405. Cavenaille R., A propos de κιβάριν. Studi in onore di E. Voltera, τόμ. 3, Milano 1971, σσ. 15-21.
406. Chadwick J., Documents in Mycenaean Greek, Cambridge 1973².
407. Chantraine P., A propos du nom des Phéniciens et des noms de la pourpre, Studii Clasice 14 (1972), 7-15.
408. --- Dictionnaire étymologique de la langue grecque, III, Α-Π, Paris 1974, 609-962.
[Κρίσις: M. Lejeune, BSL 71 (1976), II, 87-88].
409. — Mélanges de linguistique et de philologie grecque offerts à Pierre Chantraine, Paris 1972, σσ. X+285.
410. Charalambakis Chr., βλ. 2135. Χαραλαμπάκη Χριστ.
411. Charanis P., Π. Συμεωνίδη, Οἱ Τσάκωνες καὶ ἡ Τσακωνιά. Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 187, Amer. Hist. Rev. 79 (1974), 134.
412. — Graecia in Isidore of Seville, BZ 64 (1971), 22-25.
413. Christides V., The names Ἀραβες, Σαρακηνοὶ etc. and their false Byzantine etymologies, BZ 65 (1972), 329-333.
[Ἀραβες 329-331, Σαρακηνοὶ 331-333].
414. Christol A., A propos de Mycénien ljereja, BSL 70 (1975), 136-161.

415. Cifoletti G., Sull' età del passaggio di υ αι nella κοινή, *Acme* 26 (1973), 247-250.
416. Colaclides P., *Notules neo-grecques*, *Glotta* 49 (1971), 93-95.
417. Collinge N., Pollux, Etymology and human error, *The Journal of Indo-European Studies* 1 (1973), 264-270.
[Ἑτυμολογία τῶν: Κάστωρ, Πολυδεύκης, Διόσκουροι εἰς ἐπιγραφὴν ἀπὸ τὸ Λάτιον].
418. — Greek and general dialectology [εἰς Crossland R. - Birchall A., Bronze age migration in the Aegean. Archaeological and linguistic problems in Greek prehistory, London 1973, σσ. XXVI+360], σσ. 293-304.
419. *Coloquio Sobre Toponimia*, Madrid 1972, σσ. 160.
420. Conomis N., Greek in Isidore's *Origines*, *Glotta* 5 (1973), 101-102.
[Βλ. καὶ Κονομῆς Ν.].
421. Contossopoulos N., βλ. 930. Κοντοσοπούλου Ν.
422. Cortelazzo M., *L'infusso linguistico greco a Venezia*, Bologne 1970, σσ. XVIII+382.
[Κρίσις: V. Pisani, *Paideia*, 26 (1971), 207-210. A. Stussi, *Studi mediev.* III, 12 (1971), 532. M. Michaescu, *Rev. Étud. Sud-Est Europ.* 9 (1971), 643-644. Ν. Κοντοσοπούλου, *Θησαυρίσματα* 8 (1971), 289-294. P. Zolli, *Studi Veneziani* 31 (1971), 725-732. W. Th. Elwert, *BZ* 66 (1973), 82-83. M. Leroy, *Byzantion* 43 (1973), 553-555, Ν. Μοσχονᾶ, *Μνήμων* 3 (1973), 237-244].
423. — Nuovi contributi alla conoscenza del greghesco, *L' Italia Dialettale* 35 (1972), 50-64.
424. — I rapporti linguistici tra Venezia e la Grecia prima della caduta di Constantinopoli, Venezia e il Levante fino al secolo XV, τ. 2 (1974), 126-137.
425. Coseriu E., Das Problem des griechischen Einflusses auf das Vulgärlatein. Sprache und Geschichte, *Festschrift für Harri Meier*, München 1971, 135-147.
426. — Der periphrastische Verbalaspekt im Altgriechischen, *Glotta* 53 (1975), 1-25.
427. Cotardo A., Den tha svisi i glossa ton ellinofonon tis Kato Italias, *Ἐπιθεώρησις Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν*, ἀριθ. 18 (1973).
428. — *Glossa Grica, Castriniano Greci* 1975, σσ. 358.
429. Coutelle L., Le Greghesco. Réexamen des éléments néogrecs des textes comiques vénitiens du XVIe siècle. *Θεσσαλονίκη* 1971, σσ. 140. [Ἑλληνικά. Παράρτημα 22].
[Κρίσις: A. L. Vincent, *Ἑλλην.* 25 (1972), 480-485].
430. Crevatin F., Κάνωβος. Tra etimologia e Paretimologia, *Actes du XIe Congr. Intern. Scienc. Onomast.* 1 (1974), 189-196.
431. Δαλεζίου Α., Λεξικὸν ἑλληνο-γερμανικόν, ἐν Ἀθήναις 1976, σσ. 989.
432. Δαλέζιου Εὐγ., Ὁ οἶκος Μισσιρ καὶ Κυκλαδικαὶ Οἰκογένειαι. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς ἐφημ. «Καθολικὴ», φύλλ. 1718-1721, Ἀθήναις 1971, σσ. 18.

433. Dalleggio Eug. - Salaville Sev., Karamanlidica. Bibliographie analytique d'ouvrages en langue turque imprimés en caractères grecs. III (1866-1900), Athènes 1974, σσ. 347.
434. Daly L. W., Contributions to a history of Alphabetization in Antiquity and the Middle Ages, BZ 63 (1970), 149.
435. Δανδῆ Ν., Σύντομη ἱστορία τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος. Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ Περιοδικὸν «Καθρέφτης», Πειραιῶς 1972, σσ. 9-12.
436. Daris S., Il cesso latino nel greco d' Egitto. Barcelona. Papyrologica Castroctaviana 1971, σσ. 120.
437. Darrouzès J., Recherches sur les Ὀφφίγια à l'église byzantine, Paris 1970, σσ. 618.
[Κρίσις: R. Riedinger, BZ 66 (1973), 135-139.]
438. Δασκαλάκη Ν. Γ., Λεξικὸν ἐτυμολογικὸν τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης, Ἀθῆναι 1973, σσ. 512.
439. Δαφέρμου Ε. Γ., Τοπωνύμια, Προμηθ. Πυρφ., φ. 4 (1977), 10.
[Τοπων. τῶν χωρίων «Τριπόδω καὶ Κυνηγιανᾶ», Μυλοποτάμου Ρεθύμνου].
440. Daux G., Deux anthroponymes méconnus: Guenon et Puce, REG 85 (1972), 75-82.
441. — Passage du nom grec au nom romain, Ἀπόθι, σσ. 242-245.
442. — Noms propres (Thassos, Gytheion, Larissa), Bull. Corresp. Hellén. 97 (1973), 247-249.
[Κρίσις: J.-L. Robert, REG 86 (1973), 129].
443. Dedoussi Christina, Less Menander from Byzantine Lexica. Fragments 386, 308, 686b, 269, Φίλτρα, 21-31.
[Ζάκορος - ἀλάστωρ - ἀντλιαντλητήρ].
444. Deffner M., Νεοελληνικὰ ἀνάλεκτα (Γλωσσάριον Λέσβου), 1973, φωτομηχ. ἀνατύπωσις τῆς ἐκδόσεως 1872. Βιβλιοθήκη Ἱστορικῶν Μελετῶν (Ν. Καραβία) 62, σσ. 385-475.
445. Delaunois M., Contributions à l'étude de la voix moyenne du grec classique, Etud. Class. 42 (1974), 375-392.
446. Δελῆ Τ., Γραμματικὴ τέχνη, Ἀθῆναι 1972, σσ. 380.
447. Δεληβάνη Α., Γλωσσικὸ πρόβλημα καὶ παιδεία, Ἀθήνα 1976, σσ. 37.
448. Δελήμπαση Α. Δ., Συμβολὴ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν γλωσσικὸν ζήτημα. Ἡ ἐθνικὴ ἐλληνικὴ γλῶσσα, ἡ ἐθνικὴ ἐλληνικὴ καθαρεύουσα καὶ τὰ πατερικὰ κείμενα, Ἀθῆναι 1972, σσ. 32.
449. — Ἡ γλῶσσα τῆς Ὀρθοδοξίας, Ἀθῆναι 1975, σσ. 95.
450. Δελλοπούλου Γ. Δ., Τοπωνύμια τοῦ Νεοχωρίου, Νεχωρίτικα Νέα, τευχ. 3, Ἀθῆναι 1974, σσ. 9-10.
451. — Ἡ Ἄρτα καὶ ὀρισμένα συγγενικά τῆς τοπωνύμια, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. Χώρ., 163-177.
452. Δελμούζου Α. Π., Ὁ δημοτικισμὸς καὶ ἡ ἐπίδρασή του στὴν Ἑλληνικὴ παιδεία, Ν. Ἔστ., Χριστούγεννα 1976, 243-252.

453. Δελτίον Βιβλιογραφίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διὰ τὸ ἔτος 1973, ὑπὸ Γ. Μπαμπινιώτου ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ βοηθῶν τοῦ Γλωσσολογικοῦ Σπουδαστηρίου. Bibliographical Bulletin of the Greek language for the Year 1973. Σπουδαστήριον Γλωσσολογίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Departments of linguistics of the University of Athens, by G. Babiniotis, σσ. 67 (No. 1-660).
454. Δελτίον Βιβλιογραφίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διὰ τὸ ἔτος 1974. ... Ἀθῆναι 1976, σσ. 62 (No 1-565).
455. Δεμέστιχα Γ., Δεμεστιχαῖοι, Λάρισα 1976, σσ. 226.
456. Δεμοδοῦ Τ., Τοπωνύμια τῆς Μεθώνης, Ὀνόματα 4 (1972), 28-31.
457. Δεμοίρου Ι. Γ., Ὀνοματοθεσία τοῦ ἀνθρώπου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ἑλλήνων Χριστιανῶν, Ἀθῆναι 1976, σσ. 151.
458. Denommé J. M., Le choix des mots dans les discours d'Isée, Étud. Class. 42 (1974), 127-148.
459. — L'ordre des mots dans les discours d'Isée, Rev. Philol. 47 (1973), 281-295.
460. Δεπάστα Ν. Σ., Μελετήματα νήσου Κέα, Ἀθῆναι 1973, σσ. 19.
461. — Ἱστορικὰ τῆς νήσου Κέα. Περὶ τῶν θεϊκῶν ἐπιθέτων Σμίνθεος καὶ Νεδουσία ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Κέα, Νησ. Κέα 24 (1974), τεῦχ. 261-263, σ. 17.
462. Derbolav J., Platons Sprachphilosophie im Kratylos und in den späteren Schriften, Darmstadt, 1972, σσ. 333.
463. Δερλερέ Μ. Μ., Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ αἱ ἀτέλειαι τῆς δημοτικῆς γλώσσης, Ἀθῆναι 1977.
464. Derooy L., Dionysos. Du nom au mythe et au culte, Onomata 4 (1972), 3-11.
465. — Le nom d'Homère, L'Antiquité Classique XLI (1972), 427-439.
466. Derooy L. - Halleux R., A propos du grec ἤλεκτρον «ambre» et «or blanc», Glotta 52 (1974), 36-52.
467. Des Places E., Un terme biblique et platonicien : ἀνοιώνητος. Forma futuri. Studi in onore M. Pellegrino, Torino, 1975, 154-158.
468. Δεσποτοπούλου Κ., Ἡ δημοτικὴ γλώσσα καὶ ἡ παιδεία τοῦ Ἑθνους, Ν. Ἔστ., Χριστούγεννα 1974, 104-106.
469. Δετοράκη Θ., Κλασσικαὶ ἀπηχῆσεις εἰς τὴν Βυζαντινὴν ὕμνογραφίαν, ΕΕΒΣ 39-40 (1972/3), 148-161.
470. — Στεφάνου Ξανθοῦδίδου, Ἀνέκδοτος συλλογὴ παροιμιῶν, Κρητολογία 1 (1975), 91-166.
471. — Ἀνέκδοτα δημοτικὰ τραγούδια τῆς Κρήτης, Ἡράκλειον 1976, σσ. 230. [Ὀνόματα, Τοπωνύμια, Λεξιλόγιον, 205-222].
472. — Ἀθησαύριστα Βυζαντινά. Ἐκατοντὰς πρώτη, Ἀθηνᾶ 76 (1976-1977), 231-242.
473. Δευτεραίου Α. Ν. - Αἰκατερινίδου Γ. Ν., Βιβλιογραφία τῆς Ἑλλη-

νικῆς Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1968-1971. ΕΚΕΕΛ 22 (1969-1972) [1973-1974], 135-246.

[Γλωσσικά, Ὀνοματολογικά, σσ. 204-214].

474. Δημάγγελου Ν. Σ., Ἐθνικὴ γλῶσσα καὶ ἐθνικὴ ἀπάτη, Κοινωνιολογικὴ μελέτη, Ἀθήνα 1975, σσ. 220.
475. Δημάδη Κ. Α., Βαλκανικὴ Βιβλιογραφία. [Ἐκδοσις τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου]. Τόμ. Α', Θεσσαλονίκη 1973, σσ. λα' + 313. [Γλωσσολογία, 112-139. Ἀριθμ. 658-770].
Συμπλήρωμα, σσ. 541.
476. — Τόμ. Β' (1974), κη' + 312.
[Γλωσσολογία, 106-130. Ἀριθμ. 778-975].
Παράρτημα, σσ. 422.
477. — Τόμ. Γ' (1976), XL + 420.
[Γλωσσολογία, 163-196, Ἀριθμ. 1433-1680].
Παράρτημα, σσ. 285.
478. — Τόμ. Δ' (1977), XLIII + 458.
Παράρτημα, σσ. 335.
479. Δημάκη Χρ., Ἱστορικὰ τοπωνύμια στὸ Λογγανῖκο, Λακωνικά 11 (1974), 25.
480. Δημαρᾶ Ἀλ., Ἡ μεταρρύθμιση ποὺ δὲν ἔγινε. Τεκμήρια ἱστορίας Β', 1895-1967, Ἀθῆναι 1974, σσ. 341.
481. Δημητρακάκη Εὐαγγ., Ἡ Λαμπινή. Τὸ χωριὸ — τὸ ὄλοκαύτωμα — ὁ τοιχογραφημένος βυζαντινὸς ναὸς τῆς, Ἀμάθεια 4 (1974), 129-136.
[Λαμπινή = Παναγία ἢ Λαμπερή, ἢ Λάμπουσα, 133-134].
482. Δημητρακοπούλου Γ. Ν., Ἀρχαῖος Σκιλλοῦς, ποταμὸς Σελινοῦς, ναὸς Ἀρτέμιδος, Ὀλυμπ. Χρον. 1 (1970), 125-133.
483. — Συμβολὴ στὴν ἀναζήτησι τῶν ἐξαφανισθέντων χωρίων τῆς ἐπαρχίας μας. Τὰ χαμένα χωριά μας, Αὐτόθι 3 (1972), 45-57.
484. — Τὰ Κρέστενα, Αὐτόθι 4 (1973), 233-245.
485. — Φιλιατρινοὶ αἰχμάλωτοι τοῦ Μπραΐμη, Φιλιατρά 8 (1975), 10-13.
[Ὀνόματα, τοπωνύμια].
486. Δημητρακοπούλου Σ., Βλαχορράφη Γορτυνίας (Τὰ «Μάραθα» τοῦ Πανσανίου). Ἱστορία, Ναοὶ - Σχολεῖα - Κοινωφελῆ ἔργα, Λαογραφία - Ἱστορία ἐκάστης οἰκογενείας - ἐπιφανῆ καὶ ξενητεμένα τέκνα - ἱστορικὰ κείμενα. Ἀθῆναι 1972, σσ. 381.
[Ὀνόματα - τοπωνύμια].
487. Δημητριάδου Εὐαγγ., Ἡ Μόλιστα τῆς Ἠπείρου, Ἐπετ. Πολυτεχν. 6 (1974), 109-230.
[Τοπωνύμια τῆς περιοχῆς, 215-223].
488. Δημητρίου Ν., Ἡ ὑφαντικὴ τέχνη στὴ Σάμο, Λαογρ. 28 (1972), 125-158.
[Ὀρολογία].
489. Δημητροκάλλη Γ., Οἱ πρῶτες μνεῖες τῆς ὀνομασίας Παναγιά ἢ Ἐκατονταπυλιανή, Παρνασσὸς 15 (1972), 520-524.

490. — Παναχία ή Ἀρκουλιώτισσα, *Αὐτόθι* 16 (1973), 533-535.
[Εἰς τὸ Κρητικὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα].
491. Διαλυνᾶ Εὐαγγ., Ἐκου τὴν ἀνέμη. Θρύλος τοῦ Μεραμπέλου, Ἐμάλθεια 1 (1970), 133-135.
[Εἰς τὸ Κρητικὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα].
492. Διαμαντοπούλου Β. Γ., Τὸ Μουχλὶ τῆς Ἀρκαδίας Βυζαντινὴ πόλις - φρούριον, Ἀθήναι 1973, σσ. 36.
[Τοπωνυμικαὶ καὶ ἱστορικαὶ πληροφορίες].
493. Διάμεση Σπ. Ἡλ., Ἀγγλοελληνικὸ καὶ Ἑλληνοαγγλικὸ Λεξικὸν Μαθηματικῶν, Ἀθήνα 1973, σσ. 262.
494. Dickmann W., Sprache in der Politik. Einführung in die Pragmatik und Semantik der politischen Sprache, 1975², σσ. 147. Heidelberg. Carl - Winter - Verlag.
495. Διζέλου Θ., Γλῶσσα καὶ δημοσιογραφία, Ἀθήνα 1976, σσ. 129.
496. Διζικιρίκη Γ. Σ., Νὰ ξετουρκέψουμε τὴ γλῶσσα μας. Δοκίμιον γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τῆς νεοελληνικῆς ἀπὸ τὰς λέξεις ποὺ ἔχουνε τουρκικὴ προέλευση, Ἀθήνα 1975, σσ. 120.
497. — Γιὰ τὴ γλῶσσα καὶ τὴν ἐπιστήμη τῆς λογοτεχνίας, Ἀθήνα 1977, σσ. 317.
498. Dihle A., Zur nautischen Fachsprache der Griechen, *Glotta* 51 (1973), 268-280.
[Παλίνουρος - πρυμνήσιος].
499. — Δρακοντιοῦς, *Glotta* 54 (1976), 101-103.
500. — Στηλοκόπας, *Glotta* 54 (1976), 103-106.
501. Dijk - Wittop Koning L. van, Same remarks on the syntactical phenomenon parataxis in contemporary modern Greek and earlier Stages. *Studia byzantina et neoellenica Neerlandica*, Leiden 3 (1972), 241-269.
502. Δικταίου Α., Ὁ Ὅμηρος, τὸ ἐπίγραμμα, ἡ ἐπιγραφή, ἡ γραφή, Ἀθήναι 1973, σ. 32.
503. — Γλῶσσα καὶ γραφή στὸν Ὅμηρο, *Νεοελλ. Λόγος*, 1973, σσ. 19-36.
504. Δίπλα Γ. Χ., Τὰ δημόσια ἔγγραφα στὴ δημοτικὴ γλῶσσα, Ἀθήνα 1977, σσ. 78.
505. Δίτομο Λεξικὸ τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσας, τόμ. Α'. Ὁρθογραφικὸ - Γραμματικὸ - Ἑρμηνευτικὸ καὶ πλῆρες Λεξικὸ ρημάτων, Ἀθήναι 1972, σσ. 588, Β', σσ. 651.
506. Ditten H., Nicht Ἀλβανοὶ sondern Ἀλαμανοὶ bei Prokop, *De Bellis* V. 15, 29, *Stud. Balk.* 2 (1976), 73-86.
507. Δογάνη Δ. Α., Λαογραφικὴ ὀρολογία. Ὅρος, ὀρολογία, λαογραφία, ἀπόφθεγμα, γνωμικόν, ρητό, παροιμία, Ἑλλην. Ψυχὴ 1 (1974), 18-21, 2 (1972), 61, 3 (1972), 64.
508. — Ζαχαίικα μοιρολόγια. Μοιρολόγια τῆς Καλλιθέας (Ζάχας) Ὀλυμπίας τοῦ νομοῦ Ἡλείας, *Αὐτόθι* 1 (1971), σ. 96-117.
[Λεξιλόγιον ἰδιωματικῶν λέξεων, 97-98].

509. Dominte C., Lat. ficus, grec sykon (appundi di etimologia classica), *Orbis* 23 (1974), 216-217.
[Κοινή παραγωγή ἐκ τῆς ρίζης *θικ].
510. Δονακάρη Ν. Στ., Κρητικὴ ἢ καταγωγή τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Κρητικὰ - Λευκίμμης Κερκύρας, 'Ηπ. 'Εστ. 24 (1975), 751-756.
511. Donlan W., The origin of καλὸς κάγαθός, *Amer. Journ. Phil.* 94 (1973), 365-374.
512. Δόξα 'Αγγ., Αἷτια καὶ συνέπειες τῆς γλωσσικῆς ἀναρχίας, 'Ανάτυπον ἀπὸ τὸ περιοδ. «Κασταλία», τεῦχ. 5 (1972), 1-8.
513. Doria M., La distribuzione dei Toponimi proellenici in -νθος e in -σ(σ)ος secondo i dati della tavolette Micenee in Lineare B, *Actes du XI Congr. Inter. Scienc. Onomast.* 1 (1971), 243-253.
514. Dorion H. - Poirier J., *Lexique des termes utiles à l'étude des noms de lieux. (Choromie)*, Les Press le Université Laval Québec 1975.
515. Δορμπαράκη Π. Χ., Τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς Δυτικῆς Κορινθίας, *Πλάτων* 26 (1974), 54-59.
516. — 'Επίτομον Λεξικὸν τῆς ἀρχαίας 'Ελληνικῆς. 'Ετυμολογικὸν - 'Ερμηνευτικόν, 'Αθήναι 1973, σσ. 928.
[Κρίσις: Κ. Μερεντίτου, *Πλάτων* 25 (1973), 349-350].
517. Δρανδάκη Ν., 'Ανάγλυφος παράστασις βυζαντινοῦ μύθου, *ΕΕΒΣ*, 39-40 (1972/3), 659-674.
[Γλωσσικά, 666-669].
518. Drachman G., βλ. Μαλικούτη - Drachman.
519. Drew - Bear Th., Some Greek Words : Part I, *Glotta* 50 (1972), 61-96.
520. Dubois L., Les formes du cas oblique duel dans les dialectes grecs, *BSL* 72 II (1977), 169-186.
521. Dubois Jean et Claude, *Introduction à la lexicographie : le dictionnaire*, Paris 1971, σσ. 217. [Ed. Langue et Language, Larousse].
522. Dugand J. E., *Chypre et Cana'an. Essai sur l'élément oriental à Chypre dans l'antiquité notamment en matière de toponymie*, Nice 1973, σσ. 692.
523. Dumon Yves-Jean, Τὸ μητρῷον βαπτίσεων τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας Θεσσαλονίκης, *Μακεδ.* 11 (1971), 38-68.
524. Dunnett R., Thessalian kis, *Glotta* 48 (1970), 88-91.
525. Durell M., Karaš M., Kratz B., Weith W. H., *Sprachatlantent. Berichte über sprachgeographische Forschungen I*. Wiesbaden 1969, σσ. VI+178+14 χάρται.
526. Duridayov J., Probleme der Ortsnamenforschung und der historischen Geographie der Balkanländer, *Actes du XI Congr. Inter. Scienc. Onomast.* 1 (1974), 273-280.
527. — Die Hydronymie des Vardarsystems als geschichtsquelle, Wien 1975, σσ. 417.

528. Duridanov J. - Andreeva St., Bibliographie der Bulgarischen Onomastik, 1960-1970, Sofia 1972, σσ. 586.
529. Dyer R., The coming of hight in Homer, *Glotta* 52 (1974), 31-36.
530. — Matoas the Thraco-Phrygian name for the Danube and the IE' root *madu*, *Αυτόθι*, σσ. 91-95.
531. Δώριζα Γ. Ι., Τό γλωσσικό ἰδίωμα τῆς Τήνου μὲ λέξεις καὶ φράσεις, 'Αθήναι 1973, σσ. 93.
532. Ebbesen S., Three greek etymologies. *Cahier de l'Institut du moyen-âge grec et latin (Univers. de Copenhage)*, 8 (1972), 1-2.
[Ἄμια, κρῶσι = βοῶσι, μάσω].
533. Edwards G. P., The language of Hesiod in its traditional context, Oxford 1971, σσ. VIII+988.
534. Ἐθνικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος, Λεξικὸν τῶν Δήμων Κοινοτήτων καὶ Οἰκισμῶν τῆς Ἑλλάδος, 'Αθήναι 1974, σσ. XXVIII+339.
535. Egan R. B., Hesychios on κάδμος. Some corroboration, *Glotta* 52 (1974), 217-218.
536. Eideneier H., Einige Ghost - words in der griechischen Papyruslexikographie, *Zeitschr. Papyr. - Epigraph.* 7 (1971), 53-60.
[Βαλιδικὰ κάρνα, φακιάλιον βιλλαρικόν, βίκλα, πδέσμα].
537. — Ἐμμ. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς δημῶδους γραμματείας 1000-1669, τόμ. Α', 1969, σσ. 252, *BZ* 64 (1971), 103-106.
538. — B. Mandilaras, Studies in the Greek Language. Aspects of the Development of the Greek language up to the present day, Athens 1972, σσ. 243, *Südost - Forschungen* 33 (1974), 526-527.
539. — N. Andriotis, Lexikon der Archaismen in neugriechischen Dialekten, *Südost-Forschungen* 34 (1975), 460-462.
540. — Ξοῦρες, Φίλτρα, 323-327.
541. — Mittelgriechisch εἶν(αι) = εἰσί(ν), *Glotta* 54 (1976), 106-117.
542. — Hellenisch oder romäisch? Zum Ursprung und gegenwärtigen Stand der neugriechischen Sprachfrage. *Folia Neohellenica*, 2 (1977), 41-63.
543. Eklund Lennart B., A tentative terminology of tense und aspect in modern Greek. *Folia Neohellenica*, 1 (1975), 39-43.
544. Ἐλάνου Βασ., Ὁ γλωσσικός μας προβληματισμός, σὲ βάση ἐπιστημονικῆ, 'Αθήνα 1976, τ. Α', σσ. 168.
545. Ἐλευθεριάδου Α., Τοπωνύμια Τραχωνιοῦ Κυθρέας, Κυπριανοῦ Χρ., Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία Δ' (1971), 119.
546. Ἐλευθεριάδου Α. - Γεωργαλά Γ., Τοπωνύμια Τραχωνιοῦ Κυθρέας, *Μαθητ.* Ἔστ. 20 (1970), 48, σ. 38.
547. Ἐνισλείδου Χ. Μ., Τὸ Λεοντάρι τῆς Κάντζας Ἀττικῆς καὶ ἡ ἐπὶ Παλληνίδι μάχη τοῦ 539-538 π.Χ., 'Αθήναι 1973, σσ. 32.
[Ἐτυμολογία τοῦ τοπων. Κάντζα].
548. Ἐπετηρὶς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ἔτος πρῶτον 1976.

"Εκδοσις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, Καλαμάτα 1976, σσ. 174. "Ετος Β' (1977), σσ. 182.

[Ὄνομα, ἐπώνυμα, Ἀγωνύμια].

549. Ἐπίτομο Λεξικὸν Νεοελληνικῆς γλώσσης. Ὀρθογραφικόν, Γραμματικόν, Ἑρμηνευτικόν, Ἀθήνα 1972, σσ. 722.
550. Erbse H., Scholia Graeca in Homeri Iliadem (Scholia Vetera) v. III. Scholia ad libros K - Ξ continens, Berlin 1973, σσ. XXXIV+550.
551. Eringa P., Rapports lexicographiques, Proceedings of the 11 Intern. Congr. of Linguists 2 (1974), 383-389.
552. Ἐταιρεία Ἑλληνικῶν ἐκδόσεων, Λεξικὸν τῆς δημοτικῆς. Ὀρθογραφικόν - Ἑρμηνευτικόν - Ἑτυμολογικόν, Ἀθήναι 1977, σσ. 877.
553. Ἐταιρεία μελέτης Ἑλληνικῶν προβλημάτων, Τὸ γλωσσικὸν μας πρόβλημα. Α. Δημόσια συζήτηση στὴν Ἀθήνα. Β' Πεπονῆ Α. Ι., Τὸ γλωσσικὸν μας πρόβλημα σήμερα, Ἀθήναι 1972, σσ. 91. [Ὀμιλίας Α. Ἀργυρίου, Ι. Θ. Κακριδῆ, Κ. Κουλουφάκου, Α. Ι. Πεπονῆ, Τ. Σινοπούλου].
554. Εὐαγγελينوῦ - Σαντορινοῦ Μαρίας, Μορφολογικὴ καὶ σημαντικὴ διαστρωμάτωση τῆς γλώσσας τοῦ Ι. Ν. Θεοδορακόπουλου, Δεσμός, 163-191.
555. Evaggelopoulos G. B., Leksiceskie osobennosti novogrecskogo jazyka Zapadnoi Makedonii. Material dlja dialectnogo Slovarja, Taskende 1974, σσ. 280. [Λεξιλογικαὶ ιδιομορφίαι τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν. Ὑλικὸν διὰ διαλεκτολογικῶν Λεξικῶν]. [Κρίσις: Χ. Π. Συμεωνίδη, Μακεδον. 14 (1974), 443-444].
556. Εὐαγγέλου Α., Προεισαγωγὴ στὴν κλασσικὴ μουσικὴ, Φιλιατρὰ 20 (1975), 279-280, 289. [Ὀρολογία].
557. Εὐθυμίου Ἀν., Παλαιὰ ἔγγραφα τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης, Ἡπ. Ἐστ. 25 (1976), 909-918.
558. Εὐπραξιάδη Α. Γ., Προκόπι Καππαδοκίας. Πατρίδα μου, Ἱστορία καὶ Λαογραφία, Θεσσαλονίκη, 1974, σσ. 400+2 χάρτ. [Καππαδοκικὸν ἰδίωμα].
559. Εὐστρατιάδου Σωφρ., Λεξικὸν τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου 1975, σσ. 943. [Φωτοτυπικὴ ἀνατύπωσις τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1910].
560. Eustathiades S., Distinctive features in generative Phonology, ΕΕΦ-ΣΠΘ 12 (1973), 473-494.
561. — Tense and aspect in Greek and English, Αὐτόθι 13(1974), 37-71.
562. — Greek and English phonology: A comparative investigation, Thessaloniki 1974, σσ. 92.
563. Ζακυθηνὸς Δ., Κλασσικαί, Βυζαντιναὶ καὶ Νεοελληνικαὶ Σπουδαί, Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 45 (1970) [1971], 127-137.
564. — Κωνσταντῖνος ὁ Φιλόσοφος καὶ ἡ διαμόρφωσις τῶν Σλαβικῶν γλωσσῶν.

Λόγος ἐπὶ τῇ 1100 ἐπετείῳ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἱεραποστόλου Κωνσταντίνου Κυρίλλου, Αὐτόθι, σσ. *59-*77.

565. Ζαμπούνη Αἰκατερίνης, Τραγούδια τοῦ Πολυγύρου, Χρον. Χαλκιδ. 19-20 (1970), 108-123.
[Εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς περιοχῆς].
566. Ζαφείρη Χρ., Τὸ μονοτονικὸ σύστημα ἀναγκαιότητα τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, Θεσσαλονίκη, 1976, σσ. 104.
567. Ζαφειροπούλου Ἀρ., Λαϊκὴ σκέψη. Ἡ ἐπιστήμη τῶν παροιμιῶν. Δυὸ χιλιάδες σύγχρονες παροιμίες τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ μὲ τὴν ἐρμηνεία τους, Πάτραι 1972, σσ. 176.
568. Ζαχαρῆ Α., Ἡ χλωρίς, τὰ δάση. Ἡ πανίς. Ἡράκλειον καὶ ὁ νομὸς του, Ἡράκλειον Κρήτης, 1971.
569. Ζαχαρίου Κ. Β., Συμαϊκὴ ἐθιμογραφία. Ἀπ' τὶς Ἀποκριές. Συμαϊκὰ 2 (1974), 265-286.
[Ἰδιωματικὸν λεξιλόγιον].
570. Ζερβογιάννη Ν., Θεσμοὶ λαϊκοῦ δικαίου στὸ νομὸ Λασιθίου, Ἀμάλθεια 4 (1973), 142-144.
[Ὅροι: μισακό, τριτάριχο, ὀρταγιά, πιλωτή, κουρούπα, μούδα, πάκτωση, ἀγγαρικοὶ καὶ ἐγγαρικοί, σπάστρουσες καὶ ξάστρουσες, μεταξαριό].
571. — Κρητικὰ συμβόλαια Ἐνετοκρατίας (τῆς μονῆς Ἀρετίου-Μεραμπέλλου), Αὐτόθι 2 (1971), 181-185, 235-238, 251-254. 3 (1972), 17-24, 129-132, 281-288. 4 (1973), 29-36, 145-154, 225-240. 5 (1974), 137-142, 279-280. 6 (1975), 175-176. 8 (1977), 173-188, 221-230, 361-372.
[Γλωσσικὰ ἐρμηνεύματα].
572. Ζερζελίδη Γ., Οἰκογένειες τῆς Ἄνω Ματσούκας, Ἀρχ. Ποντ. 30 (1970/71), 117-227.
573. — Παραμῦθι τῆς Ἄνω Ματσούκας, Αὐτόθι 31 (1971/2), 341-369.
[Εἰς ἰδιωματικὸν λόγον μετὰ γλωσσικῶν ἐρμηνευμάτων].
574. — Τὸ ψωμίν. Διήγημα στὴν Ποντιακὴ διάλεκτο. Ἰδίωμα τῆς Ἄνω Ματσούκας τοῦ Πόντου. Ἀθῆναι 1972, σσ. 46.
[Λεξιλόγιον, 27-41. Ἐκφράσεις, 42-46].
575. Ζιάκα Γ. Η., Ἱστορικά, ἀρχαιολογικά, λαογραφικὰ περιφερείας Τρικάλων, τόμ. 4-5, Τρίκαλα 1972, σσ. 292.
576. Ζουρούδη Γ. Ι., Ἡ ναυπηγικὴ στὴ Σύμη, Συμαϊκὰ 2 (1974), 157-186.
[Λεξιλόγιον 182-186].
577. Ζωγραφάκη Γ., Θεσσαλονίκη. Ὄνόματα καὶ ἐπίθετα γιὰ τὴν θεόκτιστη πολιτεία, Μακεδ. Ζωή, τευχ. 28 (1973), 28-29.
578. Ζώρα Γ., Στεφάνου Κομμητᾶ, Ἐπιστολαὶ περὶ γλώσσης καὶ παιδείας, Παρνασσός 13 (1971), 635-641.
579. Fajen Fr., Tempus im Griechischen, Glotta 49 (1971), 34-41.
580. Falcone G., I riflessi Antroponimici della Grecita Bizantina e Metabizantina nella Calabria Reggina, Ital. Ling. 1 (1976), σσ. 301-317.

581. — Il dialetto romaico della Bovesia. *Memorie Ist. Lombardo. Acc. di Sc. e Lettere, cl. di lett. sc. mor. e stor.* 34 (1973), 427.
[Ἀντιτίθεται εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Rohlfs περὶ τῶν Ἑλληνικῶν διαλέκτων τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ ὑποστηρίζει τὴν τοῦ Parlangelli].
582. Farmakides A., *Companions to Modern Greek Studies*, Montreal 1971.
583. Fassoulakis S., *Byzantine and Modern Greek Studies in London, Balkan Studies* 13 (1973), 160-162.
584. Fatouros G., *Neugriechisch bei Epiktet*, *Glotta* 49 (1971), 85-92.
[Κοινὰ φρασεολογικὰ ἀρχαῖα καὶ νέα].
585. Faure P., Νέα ἀνάγνωσις τῆς ἐπιγραφῆς τῆς στήλης ὑπ' ἀριθμ. 207 τοῦ Μουσείου Ἀγίου Νικολάου. Τὰ σύνορα τῆς πόλεως Λατοῦς περὶ τὸ 110 π.Χ., Ἄμάλθεια 3 (1972), 227-240.
[Τοπωνύμια].
586. — Cavernes et toponymes témoins en Crète des grandes migrations, *Acta of the II Intern. Colloquium on Aegean Prehistory*, Athens 1972.
587. — Cultes populaires dans la Crète antique, *Bull. Corresp. Hellén.* 1972, 389-420.
588. — Villes et villages de la Crète orientale entre 1577 et 1629 (listes inédites), *Κρητολογία* 1 (1975), 28.
589. Filipova - Bajrova Maria, *Za njakoi redki i ostareli dami ot grucki proizchod v bulgarski ezik (Über einige seltene und alte Wörter griechischen Ursprungs in der bulgarischen Sprache)*, *Slavisticen Sbornik* 1973, 279-285.
[dochia, katepan, katalija, skaramangij].
590. Filipovic S. M., *Megara Zeitschr. Balkanol.* 7 (1969/70), 24-25.
591. Fitton J. W., *The οὔλος/ἴουλος Song*. *Carm Pop.* 3 (= n- 849) *PMG Page*, *Glotta* 53 (1975), 222-238.
592. Follieri Enrica, *Gli appellativi dei persecutori nel sinassario di Constantinopoli*, *EEBS* 39-40 (1973/74), 346-372.
593. Foraboschi D., *Onomasticon alterum papyrologicum, Supplementum al Namenbuch di F. Preisigke. Serie papirologica II/4. Πατρῶνις - ὠρελίων*. Milano - Varese, *Istituto Editoriale Cisalpino* 1 (1971), 241-353.
594. Foucault J. A., *Recherches sur la langue et le style de Polybe*, Paris 1972, σσ. 396.
595. Francis E. D., *Menandrian maids and Mithraic lions*, *Glotta* 53 (1975), 43-66.
596. — *Greek ἔβλην*, *Αὐτόθι* 52 (1974), 11-30.
597. Frazer R. M., *Ῥηγμῖνος at Iliad XX 229*, *Glotta* 49 (1971), 24-27.
598. Friend W. H. C., *Coptic Greek and Nubian at Q'asz Ibrim Byzantinoslavica* 33 (1972), 224-229.
599. Friebertshäuser H., (ἐκδ.), *Dialektlexikographie. Berichte über Stand*

- u. Methoden dt. Dialektwörterbücher. Festgabe f. Luise Berthold z. 85 Geb. Wiesbaden 1976, σσ. 350.
600. Frisk H.j., Griechisches Etymologisches Wörterbuch III. (Nachträge, Wortregister, Corrigenda, Nachwort), Heidelberg 1972, σσ. 312.
601. Frösen J., Prolegomena to a study of the Greek language in the first centuries A.D. The problem of the kane and Atticism, Helsinki 1974, σσ. 227.
602. Funk R. W., A beginning - intermediate grammar of Hellenistic Greek. I: Sight and sound, nominal System, verbal system. II: Syntax. III: Appendices paradigms, index, Missoula/Montana, Soc. of biblical literature 1973, σσ. XXX+375, XXII+377-726, XXII+185.
603. Furnée Edzard, Die Wichtigsten konsonantischen Erscheinungen des Vorgriechischen. Mit einem Appendix über den Vokalismus, Hague 1972, σσ. 461.
604. Füves O., Die erste Taufmatrikel der pester Griechen (1792-1803), Μακεδ. 11 (1971), 398-402.
[Κατάλογος ὀνομάτων καὶ ἐπωνύμων].
605. Garcia Gual C., El Sistema diatetico en el Verbo griego, Madrid 1970, σσ. 113.
[Κρίσις : Fr. Bader, BSL 70 (1977), II, 141-142].
606. Garcia - Ramon José L., Les origines postmycéniennes du groupe dialectal éolien. Etude linguistique. Supplément à Minos 6, Université de Salamanque 1975, σσ. 119.
[Κρίσις : Fr. Bader, BSL 72, II (1977), 132-134.
607. Garzya A., Varia Philologa IX, Ἀθηναῖς 73-74 (1972/3), 360-368.
[1. Strat. com., fr. 1 Kock (= CAF III 361 s.), 36-39 ex Ath., IX 383a. 2. Synes. de regno 6 = p. 14, 1-3 Terzaghi. 3. Synes. Dio 18 = p. 278, 14 s. Terzaghi e Themist., or. 26, 319a = II 131, 5 s. Downey - Norman].
608. G. Genette, Mimologiques. Voyage en Cratylie, Paris 1976, σσ. 430.
[Κρίσις : J. Stéfanini, BSL 70 (1977) II, 46-50].
609. Georgacas D., The Name Asia for the Continent, its History and Origin, Names 17 (1969), 1-90.
[Κρίσις : Α. Θ α β ῶ ρ η, Ἑλλην. 24 (1971), 163-166. J. Zaimov, Zeitschr. Balkanol. 8 (1970) (II) 166-175].
610. — The Names for the Asia Minor peninsula and a register of surviving Anatolian Pre-Turkish Place-name, (dedicated to the memory of Constantinos Amantos, a distinguished Byzantinist and Onomatologist 1874-1960), Beitr. Namenforsch. 8 (1971), σσ. 139.
[Κρίσις : E. Sirri, Rev. of the Geographical Int. of the Univ. of Istanbul, 1972/3, N. 14, σσ. 217-219. — Cl. Brixhe, BSL 68, II (1973), 120-122. M. Matilla, Durius 1 (1973), 182. E. Bauli, Athenacum, N.S. 51 (61), 1973, 415-416].
611. — The Names for the African Continent : Λιβύη, Libya, Africa, Aethiopia

- and congénères. Actes du 10- Cong. Intern. Scienc. Onomast., Wien 3 (1971), 329-353.
[Κρίσις : H. Beck, BZ 66 (1973), 164].
612. — The waterway of Hellespont and the Bosphorus. The Origin of the names and early Greek haplology, Names 19 (1971), 65-131.
[Κρίσις : Cl. Pritchett, BSL 68 II (1973), 136-7. J. L. Perpillon, Rev. Philol. 47 (1973), 114-115].
613. — Modern Greek-English Dictionary. Introductory note and guide. A Section of Editor entries : ἀκόντιο - ἀκούραστος, Orbis 22 (1973), 389-403.
614. — Kriaras' Mediaeval Greek - Lexikon. A most valuable Tool, Αὐτόθι, σσ. 404-430.
615. — Historical and language contacts and a place-name on Samos and in Macedonia (Greece) : Karlovasi, Names 22 (1974), 1-33.
616. — *Gerhard Rohlfs*, Scavi linguistici nella Magna Grecia, Forum Italicum, 11 (1977), 140-145.
617. Georgiev Vl., Les trois couches toponymiques de la Crète ancienne, Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολογ. Συνεδρ., τόμ. Α' (1973), 92-96.
[Ἑλληνικά, Πελασγικά, Ἐπεοκρητικά τοπωνύμια εἰς τὴν ἀρχαίαν Κρήτην].
618. — Die Herkunft der etruskischen mythologischen Namen, Beitr. Namenforsch. 8 (1973), 139-148.
619. — The arrival of the Greeks in Greece. The linguistic evidence, Εἰς Crossland R. - Birchall A., Bronze age migration in the Aegean. Archaeological and linguistic problems in Greek prehistory, London 1973, σσ. 243-254.
[Συζήτησις, σσ. 254-256].
620. — L'onomastique et la Géographie, Actes XI Congr. Intern. Scienc. Onomast. 1 (1974), 337-346.
621. — Prinzipien der Deutung der thrakischen zweistämmigen Personennamen, Linguist. Balkan. 17, 3 (1974), 5-21.
622. — Le déchiffrement du texte sur le disque de Phaistos (Académie Bulgare des Sciences, Linguistique Balkanique XIX, 2), Sofia 1976, σσ. 47+11 εἰκ.
[Κρίσις : J. Raison, BSL 70 (1975), II, 122-123].
623. Gerov Boris, Problem der historischen Geographie Nordost-Makedoniens, Ἀρχ. Μακεδον. 2 (1977), 45-52.
624. Giangrande G., Dorische Gevetive bei Homer, Glotta 51 (1973), 1-6.
625. Gignac F. T., A grammar of the Greek papyri of the Roman and Byzantine periods, τόμ. I : Phonology. Milan 1976, σσ. XVI+380.
626. Gimbutas Maija, The Slavs, London, 1971, σσ. 240.
627. Gindin L. A., Ἀττικὴ - Ἀττικός. Etimologija 1968 [1971], 215-219.
[Κρίσις : V. Pissani, Paideia 28 (1973), 411].

628. Gingrich E. W., βλ. Bauer W.
629. Girgis W. A., Greek Loan Words in Coptic IV. Bulletin Soc. Archéol. Copte 20 (1969-70), 53-68.
630. Godar L., Remarques sur la nouvelle édition des tablettes de Cnossos, Κρητ. Χρον. 24 (1972), 140-144.
631. Godar L. - Olivier J. P., Sourvinou C., Index généraux du Linéaire B., Rome 1973, σσ. 405.
[Κρίσις: Bader, BSL 70 (1975), 152-153].
632. Göschel J., Nail N., Elst G. van der (έκδ.), Zur Theorie des Dialekts. Aufsätze aus 100 Jahren Forschung m. biograph. Anm. z.d. Autoren. Wiesbaden 1976, σσ. XX+360.
633. Golts D., Studien zur Geschichte der Mineralnamen in Pharmazie, Chemie und Medizin von den Anfängen bis Paracelsus, Wiesbaden 1973, σσ. X+456.
634. Golubcov I. A., O termine «slaviny». Σχετικά με τὸν ὄρον «Σκλαβηνοί», μετάφρ. ὑπὸ Κ. Α. Δημάδη, Βαλκανικὴ Βιβλιογραφία II, Παράρτημα 1974, σσ. 405-408.
635. Grandstrem E. E., Diphthera - diftera - molaja rizica, «ili kniga»? Festschrift M. Ja. Sjuzumov 1973, σσ. 158-160.
[Περὶ τῆς σημασίας τῆς λ. διφθέρα εἰς τὴν ἀρχαίαν Σλαβικὴν].
636. Guiland R., Complément au commentaire de J. J. Reiske du De Cerimoniis Aulae Byzantinae CSHB., v. II 1830, pp. 905-940, Ἐθηνᾶ 73-74 (1972/3), 80-95.
637. — Etudes sur l'histoire administrative de l'Empire byzantin. Le questeur: ὁ κοιμιστωρ, questor, Byzantion 31 (1971), 78-104.
638. — Etude sur l'histoire administrative de l'empire byzantin, L'ordre (τάξις) des Maîtres (τῶν μαγίστρων), EEBΣ 39-40 (1972/3), 14-28.
639. Hadjioannou K., Παλάθη - flado > flado - onis > flaon > φλαούνα. Their Historical Background and Etymology, Orbis 19 (1970), 483-491.
[Βλ. καὶ Χατζηγιωάννου Κ.].
640. Hahy J., Papyrologisches zum Namen Appians, Philologus 117 (1973), 97-101.
[Ἄπιανός: Ἄπιων < Ἄπις. Ἄπιανός < Λατ. Appianus < Appius >].
641. Hainsworth J. B., Tituli ad dialectos Graecas illustrandas selecti, Leiden 1972, σσ. 56.
642. Halleux R., Sapho et le «saphir», Ὀνόματα 4 (1972), 41-45.
643. Hamp E. P., Boctitca - Boctitza, Linguist. Balkan. 14/2 (1970), 19.
[La Avostitsa [lavostitsa / la lostitsa]. Es scheint aber möglich auch an Slav. [Ch]vostitza].
644. — The variants of Ἀγαμέμνων, Glotta 49 (1971), 21-24.
645. — Ἀκόμη, still yet, Balkan. Studies 12 (1971), 141.

646. — The Albanian words for «diver», Papers in honor of Henry - Renée Kahane, Urbana 1973, σσ. 311-318.
647. Hankey V., βλ. Sackett L. H.
648. Hanson A. E., Lists of taxpayers from Philadelphia, Zeitschr. für Papyr-Epigraph. 15 (1974), 229-248.
649. Hartmann R. R. K. - Stork F. C., Dictionary of Language and Linguistics, London 1972, σσ. XVIII+302.
650. Hassel F. G. van, Idiomatic parallels in Turkish and modern Greek, Studia Byzantina et Neellenica Neerlandica 3 (1972), 270-280.
651. Haudricourt A. - Thomas Jacqueline M. C., La notation des langues. Phonetique et Phonologie, Paris 1967, σσ. V+166.
[Κρίσις : Ν. Κοντοσοπούλου, Ἀθηνᾶ 71 (1970), 486-488].
652. Haudry J., Hypothèses sur l'origine des infinitifs en grec ancien, BSL 70 (1975), 115-136.
653. Hauttecoeur H., Ἡ νῆσος Κίμωλος, Κιμωλιακά 4 (1974), 217-230.
654. Heilmann L., L'alfabeto e la pronuncia del greco. In «Introduzione allo studio della Cultura Classica», 2. Milano 1973, ss. 335-362.
655. Heller L. G., Late Indo-European water deity as spear man : Greek Triton and old English gārsecg, Names 21 (1973), 75-77.
656. Hellwig A., Zur Funktion und Bedeutung der griechischen Partikeln, Glotta 52 (1974), 145-171.
657. Helly Br., Politarques, poliarques et politophylakes, Ἀρχ. Μακεδον. 2 (1977), 531-544.
658. Helms P., Syntaktische Untersuchungen zu Ioannes Malalas und Georgios Sphrantzes, Helikon 11-12 (1971/2), 309-388.
659. Hemmerdinger B., 173 noms communs grecs d'origine Iranienne, Byzantinoslavica 32 (1971), 52-55.
660. Hendricky B., Quelques problèmes à la conquête de la Morée par les Francs, Βυζαντινά 4 (1972), 375-388.
661. Henrich G. S., Θαβώρη Α., Οὐσιαστικά ἀπὸ ἐπίθετα (καὶ μετοχές) στὴ νέα ἑλληνική, Θεσσαλονίκη 1969, σσ. 183, Ἑλλην. 24 (1971), 450-454.
662. — Κλητικὲς καὶ γενικὲς σὲ -ο ἀπὸ ἀρσενικὰ σὲ -ος στὰ μεσαιωνικὰ καὶ νέα Ἑλληνικά. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 318.
663. Heubeck A., Βρασίλας (Theokrit VII, 11), Z. Ant. 23 (1973), 17-18.
[Βρασίλας < * Βρασί - lāFos (βράσις ἀπὸ βράζω, βράσσω + lāFos)].
664. Hiersche R., Die Sprache Homers im Lichte neuerer Forschungen, Innsbruck 1972, σσ. 18.
665. Hilhorst A., Sémitismes et latinismes dans le Pasteur d'Herma. Series : Graecitas Christianorum primaeva, V. Nijmegen 1976, σσ. XXI et 208.
[Κρίσις : Α. Christol, BSL 70 (1977), II, 144-145. Ἀναφέρεται εἰς τὰ Ἑλληνικά τῶν πρώτων χριστιανῶν].

666. Hill D., Greek words and Hebrew meaning. *Studies in the Semantics of Soteriological Terms*, Cambridge 1967, σσ. XV+333.
[Κρίσις : J. Vsebert, *Vigiliae Christianae* 27 (1973), 149-151].
667. Hipt D. op de, Adjectieve auf -ώδης im Corpus Hippocraticum, Hamburg 1972, σσ. XVIII+286.
668. Hodot R., Les noms en -κράτης - κρέτης et κέρτης dans l'onomastique de Lesbos, *Beitr. Namenforsch.* 9 (1974), 115-131.
669. Hofinger M., *Lexicon Hesiodicum. Index inversus*, Leiden 1973, σσ. XXX - 138.
670. Hofmann J. B., 'Ετυμολογικὸν Λεξικὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐξελληνισθὲν ὑπὸ Ἀντ. Δ. Παπανικολάου, ἐν Ἀθήναις 1974, σσ. XXIV+542.
671. Householder F. - Nagy G., *Greek. A Survey of recent Work*, Hague 1972, σσ. 105.
672. Howell R. J., βλ. Sackett L. H.
673. Hrochova Vera, Beiträge zur Topographie Nord-Griechenlands in der Spätbyzantinischen Zeit, *Μακεδ.* 11 (1971), 376-394.
674. Huart P., Γνώμη chez Thucydide et ses contemporains, Sophocle, Euripide, Antiphon, Andocide, Aristophane-Contribution à l'histoire des idées à Athènes dans la seconde moitié du Ve siècle av. J. C. Paris 1973, σσ. 195.
[Κρίσις : Th. Knecht, *Museum Helveticum*, 30 (1973), 234. A. Lesky, *Wiener Studien* 7 (86), 1973, σσ. 270-271].
675. Hubschmid J., Lexikalisches aus der unteritalienischen Gräzität, *Vox Romanica* 30 (1971), 264-271.
676. Humbert J., *Histoire de la langue grecque*, Paris 1972, σσ. 128. [Que sais-je? No. 1483].
677. — 'Η Δίκη τοῦ Ναυπλίου, 16-18 Ἀπριλίου 1914. Στενογραφημένα Πρακτικά. Ἡ δικαίωση τῆς δημοτικῆς γλώσσας καὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρύθμισης, Ἀθήναι 1976, σσ. ιε' +531.
678. Ἡλιοπούλου Χ. Γ., Οἱ ρίζες τοῦ οἰκισμού τῆς Δόριζας, Ἀρκαδ. 1 (1973), 23-24.
[Ἐκ τοῦ Ἀλβαν. Δόριζα, Δόριζας, δόριζα - ντόριζα = μικρὸ χέρι].
679. Ἡμέλλου Στ., Λαογραφικαὶ εἰδήσεις ἐκ χειρογράφου τοῦ Κιμωλίου διδασκάλου Μάρκου Βεντούρη, *Κιμωλιακά* 3 (1973), 119-138.
[Γλωσσάριον 135-138].
680. — Δημοτικὰ τραγούδια τῆς Κιμώλου, *Αὐτόθι* 7 (1977), 209-332.
[Εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς νήσου].
681. Ἡσυχίου τοῦ Ἀλεξανδρέως Λεξικόν. Αἰλίου Διογενειανοῦ περιεργοπένητες. Φιλολογικὴ ἀποκατάστασις Maurigius Schmidt. *Libraria Maukiana MDCCCLXVII*. Ἀναστατικὴ ἔκδοσις 1975, Ἀθήναι. (Γεωργιάδης), τόμ. 1-4.

682. Θαβώρης Α. (Thavoris A.), 'Η γλῶσσα μας στα χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, 'Ιωάννινα 1971, σσ. 37.
[Λόγος πανηγυρικός κατά τὴν 25 Μαρτίου 1971 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 'Ιωαννίνων].
683. — Georgacas D., The Name Asia for the Continent . . . . 'Ἑλλην. 24 (1971), 163.
684. — Γλωσσικά σύμμεικτα. 'Αλιφαρμάκης, ἀνέχτηκα, γιοματάρι, Δωδώνη 1 (1972), 203-214.
685. — D. Georgacas - McDonald W. A., Place Names of Southwest Peloponnesus, 1967, σσ. 403, 'Ἑλλην. 25 (1972), 246-249.
686. — Zaimon J., Zaselvane na bâlgarskite slavnjani na balkanskija poluostrov, Sofia 1967 [= 'Ἐγκατάστασις τῶν Βουλγάρων Σλάβων εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Χερσόνησον. Ἔρευνα τῶν ἀ'Ονομάτων κατοίκων τῆς Βουλγαρικῆς Τοπωνυμολογίας». Περιοδικὴ μετάφραση καὶ παρατηρήσεις. Δελτίον Βουλγαρικῆς Βιβλιογραφίας, Περίοδος Β', ἔτος 9, τεύχ. 2, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 7-52.
687. — Die Archaismen der griechischen Lehnwörter im Bulgarischen, Balkan Studies 16 (1975), 146-153.
688. — Φιλολογικά καὶ γλωσσικά, Φίλτρα, 33-42.
689. — The Slavs and slav toponyms and their endings in Greece, Cyrillomethodianum 3 (1975), 190-218.
690. — Νικόλαος Ἀνδριώτης, Δωδώνη 6 (1977), 9-14.
691. — Τὸ Νεοελληνικὸ «κλαρί» καὶ ἡ ἀποβολὴ τοῦ δ ἀνάμεσα σὲ φωνήεντα σὲ νεοελληνικά ἰδιώματα, Δωδώνη 6 (1977), 185-199.
692. — Ἐτυμολογικά τῆς νέας Ἑλληνικῆς, 'Ἡπ. Ἔστ. 26 (1977), 408-418.
[βάζω - βάλλω - βάνω. 'Ἡ «ἐλία» τοῦ σώματος].
693. — Καλογερεῖ Β. Α., Ἡχοποιητικὲς λέξεις καὶ ρίζες στὴν Ἑλληνικὴ . . . BZ 70 (1977), 360-362.
694. — Μορφολογικά μερικῶν ἰδιωμάτων τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 75-95.
695. Θάνου Χ., Ὁ Δαφνὸς Δωρίδος πρώην Βοστανίτσα. Ἱστορία, Χωρογραφία, Κάτοικοι, Ἀσχολίαι, Λαογραφία, Ἀθήναι 1975, σσ. 136.
[Ὄνόματα, ἐπώνυμα, τοπωνύμια, λεξιλόγιον, παροιμίαι].
696. Θέμελη Χρυσ. (μητροπολίτου Μεσσηνίας), Ἡ ὀνομασία τῆς μονῆς Βουλκάνου, Διδαχὴ 29 (1975), τεύχ. 165, σσ. 165-171. Καὶ ὡς ἀνάτυπον : Ἡ ὀνομασία τῆς ἱερᾶς μονῆς Βουλκάνου, Καλαμάτα 1975, σσ. 32.
697. Θεοδωρακοπούλου Ι. Ν., Ἡ Ἑλλάς ὡς οἰκουμένη ἰδέα, Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 45 (1970), 1971, σσ. 29-34.
698. — Λαὸς καὶ γλῶσσα, Εὐθύνη 6 (1972), 241-244.
699. — Παιδεία καὶ γλῶσσα, Παρνασσὸς 19 (1977), 161-174.
700. Θεοδωρίδη Θ., Τοπωνύμια καὶ λαογραφικά τῶν Φαράσων καὶ Καππαδοκίας, Μικρασ. Χρον. 14 (1970), 118-166. 15 (1972), 191-222.

701. Θεοδωρίδη Γρ. Δ., Συμβολή εις τὸ Ἀνατολικομακεδονικὸν ἀρχοντολόγιον, Σερρ. Χρον. 5 (1970), 267-299.
[Χρηστομάνος - Πέτροβιτς].
702. Θεοδωρίδη Χρ., Ἀκεδνότερον ἢ ἀκιδνότερον; Ἑλλην. 24 (1971), 125.
703. — Zu den Griechischen Komikern. Αὐτόθι 26 (1973), 41-45.
[Ἀντίδικος, ἀπαίροντες διὰ τὸ πολύγονον].
704. — Κροτήσατε, Glotta 51 (1973), 91-93.
705. Θεοδωροπούλου Δ. Ι., Ἡ Κερπινὴ Γορτυνίας (Ἱστορία, οἰκονομία, λαογραφία, παρὸν καὶ μέλλον), Ἀθῆναι 1973, σσ. 153.
[Τοπωνύμια, γλωσσικά, λαογραφικά].
706. Θεοδώρου Σάββα, Παλαιογραφικὰ ἐγγραφα περιοχῆς Μονοδενδρίου Ζαγορίου, Ἡπ. Ἑστ. 25 (1976), 184-186, 904-908.
707. Θεοφανοπούλου - Κοντοῦ Δήμητρας (Theophanopoulou - Kontou D.), Μορφολογικὴ καὶ σημασιολογικὴ ἐξέλιξις τῶν ἐπιθημάτων — *yo — *eyo εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, Ἀθῆναι 1971, σσ. 162.
708. — Μετασχηματικὴ ἀνάλυσις τῆς ἀπροσώπου καὶ προσωπικῆς παθητικῆς συντάξεως λεκτικῶν καὶ δοξαστικῶν ρημάτων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, Ἀθηνᾶ 73-74 (1972/3), 625-660.
709. — Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορικὴν συγκριτικὴν γλωσσολογίαν, Ἀθῆναι 1973, σσ.85.
710. — Fast speech rules and some phonological processes of modern greek, ΕΕΦΣΠΑ 23 (1972/3), 372-390.
711. — Acquisition of noun morphology by children learning Greek as a native language, Ohio, 1973, σσ. 209.
712. Θεοφίλη Γ. Α., Ἡ Στεμνίτσα καὶ ἡ προσφορά τῆς στὴν Ἑλλάδα, Ἀθῆναι 1977, σσ. 143.
[Ὄνοματολογικά, «Τὰ Μεσσιτισιώτικα». Γλωσσάριον καὶ τοπωνύμια].
713. Θεοχαρίδου Γ. Ι., Προβλήματα τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τῆς Ἡπείρου, Δωδώνη 1 (1972), 3-18.
[Τοπωνυμικά].
714. Θεοχαρίδου Ν., Τοποθεσίαι τοῦ χωρίου Φλαμουδιοῦ, Λαογρ. Κύπρ. 4 (1974), τευχ. 10, σ. 15-20.
715. Θεοχαρίδου Χρ., Παλαιογραφικά. Α'. Ἀπόσπασμα Λεξικοῦ σὲ περγαμηνὸ φύλλο τοῦ 13ου αἰῶνα. Β'. Περγαμηνὸ φύλλο μὲ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ λόγο Γρηγορίου τοῦ Νανζιανζηνοῦ, Φίλτρα, 43-51.
716. Θωμοπούλου Ἰω., Ζακυνθινὰ τοπωνύμια. (Βαλομάντρι - Σκουλικάδο, Μελινάδο), Onomata 4 (1972), 31-32.
717. — Ἀτζιπάς, Αὐτόθι, σσ. 46-51.
718. — Τὸ ὄνομα Ἀβέρωφ. Ν. Ἑστ. 92 (1972), 1686-1687.
719. — Τὸ ὄνομα Βαλλιάνος, Κεφαλ. Πρόοδ. Α (1972), τευχ. 11, σσ. 10-11.
720. — Τὰ Κρητικὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα, Ἀμάθεια 4 (1973), 290-292.
[Κριτικὴ τῆς μελέτης τῆς Χρυσούλας Τσικριτσῆ - Κατσανάκη, Κρητικὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα ἀπὸ παρωνύμια. Μέρος Α, Α-Μ, Ἀθῆνα 1972].

721. — Τὸ ὄνομα Λασίθι, Ἀμάλθεια, τεύχ. 6 (1975), 137-143.
[Λάκκος - Λακκίδιον - Λακκίδιν - Λακκίδι - Λατσίδι - Λασίδι - Λασίθι].
722. — Ἀρχαῖες λέξεις στὸ ἰδίωμα τοῦ Καστελλορίζου, Δωδεκαν. Ἀρχ. 6 (1976), 119-129.
723. — Οἱ τόνοι καὶ ἡ μοῖρα τους. Ν. Ἐστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 72-88.
724. — Τὰ Συμαϊκὰ ἐπώνυμα, Συμαϊκὰ 3 (1977), 172-179.
725. Θωμοπούλου Σώζ., Ἑρμηνευτικὸν Λεξικὸν ἀρχαιοελληνικῶν στρατιωτικῶν ὄρων, Ἀθήναι 1972, σσ. 5-128.
726. Ἰακώβου - Οἰκονόμου Μαρίας, Πέντε Μικρασιατικὰ προικοσύμφωνα, Δελτ. Κέντρ. Μικρασ. Σπουδ. 1 (1977), 137-167.
[Λεξιλόγιον, 158-164. Τοπωνύμια 165. Κύρια ὀνόματα 165-167].
727. Ἰγνατίου Α., Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Παναγιά τῆς Πάφου, Χρ. Κυπριανοῦ, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία, 4 (1971), 118.
728. Ἰμβριώτη Γ., Ἡ κοινωνικὴ σημασία τῆς ἰδεολογίας τοῦ δημοτικισμοῦ, Ἀθήνα 1976, σσ. 38.
729. Ἰμπραχὴμ Μωχαμέτ Χαμετί, Ἡ Ἑλληνορωμαϊκὴ παιδεία ἐν Αἰγύπτῳ ἀπὸ τοῦ ἀ' ἕως τοῦ δ' μ.Χ. αἰῶνος κατὰ τοὺς παπύρους. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ [ἔκδ. Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας. Σειρὰ διατριβῶν καὶ μελετημάτων Νο. 13], ἐν Ἀθήναις 1972, σσ. 335.
730. Ionescu Anca Irina, Emprunts grecs dans la terminologie mythologique des langues balkaniques, Rev. Etud. Sud-Est Europ. 1976, 79-88.
731. Irmscher J., Neograeca in Albanischen Sammlungen, Folia Neohellenica, 1 (1975), 73-76.
732. — Latein und Griechisch im Cinque cento. Corona Gratiatum. Miscellanea E. Dekkers II (= Instrumenta Partistica 11), 1975, σσ. 389-402.
733. — Die neugriechische Sprachfrage und ihre gesellschaftliche Bedeutung, Southeastern Europe II, 2 (1975), 130-144.
734. Irwin E., Colour terms in Greek poetry, Toronto 1974, σσ. XIII+242.
[Χλωρός, κυάνεος, λειριόεις, αἰόλος, ἀργός, κελαινός].
735. Ivanova - Mirceva Dora, Grucko - Starobulgarski leksikalni us poredici (Griechisch - altbulgarische lexikalische Parallelen), Slavisticen Sbornik, 1973, 85-92.
736. Jacobsen T. W., βλ. Sackett L. H.
737. Jacoby D., La féodalité en Grèce médiévale. Les «Assises de Romane», Sources, application et diffusion, Paris 1971, σσ. 358.
[Κρίσις: Χρύσας Μαλτέζου, Ἑλλην. 25 (1972), 471-474. Περὶ τῆς λ. γονικό].
738. Jacques X., Index des mots apparentés dans la Septante, Rom. Biblical Ist. Pr. 1974, σσ. XIV + 233.
[Κρίσις: F. Christ, Theol. Zeitschr. 30 (1974), 111].
739. — Index des mots apparentés dans le Nouveau Testament. Complément des Concordances et Dictionnaires, Rom, 1969, σσ. 124.

740. Jal Aug., Nouveau glossaire nautique. A. Paris 1970. [Révision de l'édition publiée en 1848]. B. Paris 1972.
741. Jasanoff J., Gr. ἄμφω at Ambo et le mot indo-européen pour «l'un et l'autre», BSL 71 (1976), 123-131.
742. Jeffery L., Demiourgoi in the Archaic period. *Archeologia Classica*, Roma 25-26 (1973-1974) [75], 319-330.
743. Jeffreys M., Formulas in the Chronicle of the Morea, *Dumbarton Oaks Papers* 27 (1973), 165-195.
744. — The Chronicle of the Morea. Priority of the Greek version, BZ 68 (1975), 304-350.
745. — The literary emergence of vernacular Greek, *Mosaic* 8, 4 (1975), 171-193.
746. Jochalas T., Über die Einwanderung der Albaner in Griechenland, *Dissertationes Albanicae*, München 1971. σσ. 89-106.
[Κρίσις : H. Mihaescu, *Rev. Étud. Sud-Est Europ.* 12 (1974), τεύχ. 1, σ. 165].
747. — *Texste vjetra arbëreshe*, *Shêjzat* 1971, τεύχ. 1-3, σσ. 58-62.
748. — Griechische Orts- und Familiennamen der Italo-albanischen Gemeinden Siziliens. *Λεξικόγρ. Δελτ.* 12 (1972), 69-80.
[Κρίσις : V. Pissani, *Paideia* 28 (1973), 412].
749. — *Gli Studi Albanologici in Grecia*, *Αὐτόθι*, σσ. 59-67.
750. — Unveröffentlichte kritiken Deutscher und Griechischer Gelehrter zu Gustav Meyers linguistischen Werk, *Ἀθηνᾶ* 73-74 (1972/3), σσ. 64-79.
751. — Sulla problematica dei prestiti bizantini e neo-greci nei dialetti italo-albanesi, *Balkan Studies* 16 (1975), 45-55.
[Κρίσις : H. Mihaescu, *Rev. Étud. Sud-Est Europ.* 15 (1977), τεύχ. 1, σ. 190].
752. — Considerazioni sull' onomastica e toponomastica albanese in Grecia. *Αὐτόθι* 17 (1976), 313-330.
[Κρίσις : K. Luka, *Studime Filologjike* 1978, τεύχ. 1, σ. 183-186].
[Βλ. καὶ Γιογάλας].
753. Jones H., Homeric nouns in -sis, *Glotta* 51 (1973), 7-29.
754. Jucquois G., Devlamminck B., Compléments aux dictionnaires étymologiques du grec ancien. Tome I. (A - K), II, 1977, σσ. 122.
755. Kaczynski B. M., The knowledge of Greek in Medieval Europe : Its Grammatical and Lexicographical Sources, *First Annual Byzantine Studies Conference* (Cleveland 24-25 Oct. 1978, 8).
756. Kahane Henry and Renée, *Graeco-Romance etymologies*. III. *Studia Hispanica in honorem R. Lapesa*, I Madrid 1972. σσ. 323-333.
[Κῶδιξ, μελάνδρουα].
757. — Greek in Southern Italy. III. Byzantine notes, BZ 66 (1973), 1-37.
758. — Venetian Byzantinisms [L'influsso linguistico Greco a Venezia by M. Cortelazzo], *Romance Philology* 27 (1973), 356-367.
759. — *Lingua Franca : The Story of a Term*, *Αὐτόθι* 30 (1976), 21-41.

760. — G. Rohlfs, Italogriechische Sprichwörter in linguistischer Konfrontation mit neugriechischen Dialekten, München 1971, σσ. 186.
[Κρίσις : Henry και Renée Kahane, BZ 68 (1975), 78-83].
761. — Nuovi Scavi linguistici nella antica Magna Grecia. [Istituto Siciliano di Studi Bizantini e Neoellenici. 7]. Palermo 1972, σσ. XVIII+234.
[Κρίσις : Henry και Renée Kahane, BZ 68 (1975), 397-402].
762. — Greek in Southern Italy. II. Etymological Notes, Ital. Ling. 1 (1976), 319-333.
[Lankada, 327-329, prion 331-333].
763. — Abendland und Byzanz : Sprache. Reallexikon der Byzantinistik, τόμ. 1, τεύχ. 4-6, Amsterdam 1970-1976, στήλ. 345-640.
764. Kahane H. and R. και Pietrangeli A., Cultural criteria for Western borrowings from byzantine Greek, Homenaje a Antonio Trovar, Madrid 1972, σσ. 205-229.
765. — Egyptian papyri as a tool in Romance Etymology, II : Gulf : Hypercorrection or dialect borrowing. Romance Philology 27 (1973), 46-49.
766. Kahn Ch. H., The verb «be» in Ancient Greek, Boston 1973, σσ. XXXIII+486.
[Κρίσις : R. Schmitt, Gymnasium 81 (1974), 361-363].
767. Καζαρίδη Χρ., Γκραντίσκα ή ακρόπολη του Πενταλόφου, Α' Συμπ. 'Ιστορ. Λαογρ. Γλωσσ., 55-58.
[Τοπωνυμικά].
768. Κακουλίδη 'Ελένης Δ., Fior di Virtù — "Ανθος Χαρίτων, 'Ελλην. 24 (1971), 267-311.
[Γλωσσάριον, 305-311].
769. Κακουλίδη Θ., Λεξικό 'Ιταλο-'Ελληνικό, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 1174.
770. Κακούρη Γ., Βιβλιοθηκονομικόν Λεξικόν. Βιβλιοθηκονομικοί, βιβλιογραφικοί και τυπογραφικοί όροι. 'Αγγλο-'Ελληνικόν, 'Ελληνο-'Αγγλικόν, 'Αθήναι 1974, σσ. 89.
771. Κακριδής Ι. Θ., (Kakridis J. Th.) Ποικίλα 'Ελληνικά, 'Ελλην. 24 (1971), 116-122.
772. — Μελέτες και άρθρα, Θεσσαλονίκη 1971, σσ. XX+297 :
— Περὶ τῶν εἰς -γος στερητικῶν ἐπιθέτων τῆς νέας 'Ελληνικῆς, 207-222 [= 'Αθηνᾶ 38 (1926), 194-212].
— Λεξικογραφικὲς συμβολές, 223-238 [= 'Αφιέρωμα στὴ μνήμη Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 1960, 135-150].
— 'Ο συγγραφέας τοῦ πρώτου Νεοελληνικοῦ Συντακτικοῦ, 239-251 [= N. 'Εστ. 1946, 922-928].
— Γυναικωνυμικά στὴ Βόρεια Πελοπόννησο, 273-275 [= HME, 1936, 347-349].
— Μαγνάδι, 275-276 [= 'Ελλην. 13 (1954), 171-172].
— Ξέρω 276-277 [= 'Ελλην. 13 (1954), 173-174].
— Τετράγκωνο - τεσσαράγκωνο, 277-278 [= 'Ελλην. 14 (1956), 442-444].

- Καί πάλι γιά τὸ Λιδορίκι, 279 [= Ν. Ἔστ. 1944, 768].
- Πεθαμένος κι ἄταφος 279 [= Ἑλλην. 14 (1956), 444].
- Σήμερα γεννηθήκαμε, σήμερα θὰ χαθοῦμε 279-280 [= Ἑλλην. 14 (1956), 444-445].
- Ξερὸ ψωμί, 280-282 [= Ἑλλην. 18 (1964), 194-196].
- Μία παρατήρηση στοὺς νεοελληνικοὺς ἐμπροθέτους προσδιορισμοὺς, 282-283 [= ΗΜΕ 1936, 349-351].
- Δημοσιεύματα 1-147, σσ. 287-292.
773. — Καί τώρα ἡ σειρὰ τῶν τόνων, Πολιτικά Θέματα, φ. 83 (1976) σσ. 21, 23.
774. — Νεοελληνικὲς μελέτες. I. Τὸ ἀνακόλουθο καὶ ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας τῆς λέξης. 2. Ἡ ἐπαναστροφή, Ἀθήνα 1976, σσ. 126.
775. — Ἡ δημοτικὴ στὶς θεωρητικὲς ἐπιστῆμες, Ν. Ἔστ. Χριστούγεννα 1976, 253-257.
776. — Τὸ τονικὸ σύστημα, Αἰολ. Γράμμ. 6 (1976), 5-6.
777. — Ἀνακόλουθον σχῆμα, WS 89 (1976), 36-47.
778. Καλαϊτζῆ Π., Ἀπὸ τὰ τοπωνύμια τῆς Ἰμβρου, Ἀθήναι 1976, σσ. 16.
779. — Ἐνα συνηθισμένο φαινόμενο στὰ τοπωνύμια τῆς Ἰμβρου, Ἀθήναι 1977, σσ. 16.
780. Καλαντζῆ Κ. Γ., Διαταραχὲς τοῦ λόγου στὴν παιδικὴ ἡλικία, Ἀθήναι 1973, σσ. 322.
781. Καλλέρη Ἰ., Ἀνάλεκτα Λεξικογραφικά. Γ', Φίλτρα, 329-347.
782. — Les anciens Macédoniens. Étude linguistique et historique. Tom. II. Première Partie, Athènes 1976, σσ. 329-623.
783. Καλλιοντζῆ Ι. Ν., Σύγχρονον λεξικὸν φυσικῆς καὶ μαθηματικῶν, Ἀθήναι 1973, σσ. 166.
784. Καλογερά Β. Α., Τὸ γλωσσικὸν πρόβλημα ὑπὸ νέον φῶς. (Νεοελληνικὴ ὁμιλουμένη καὶ γραφομένη). Θεσσαλονίκη 1973, 181-202 (Ἀνάτυπον).
785. — Παρατηρήσεις περὶ τοῦ ἄρθρου καὶ τινῶν μορίων εἰς τὸν Ὅμηρον, Πλάτων 26 (1974), 123-130.
786. — Ἠχοποιητικὲς λέξεις καὶ ρίζες στὴν Ἑλληνικὴ. Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τῶν ἠχοποιητικῶν λέξεων καὶ ριζῶν τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλληνικῆς μὲ συσχετισμὸ μὲ τὰ ἠχοποιητικὰ τῶν κυριωτέρων Ἰνδοευρωπαϊκῶν καὶ λοιπῶν γλωσσῶν καὶ τῆς γλώσσης τῶν προγόνων, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 438. [Κρίσις: Α. Θαβώρη, BZ 70 (1977), 360-362].
787. Καλογερά Β. Α., Ἡ Ὀδύσεια ὑπὸ νέον φῶς, Πλάτων 29 (1977), 3-25. [Ὀμηρικὰ τοπωνύμια].
788. Καλονάρου Π., Ἀμφισσα. Ἡ πόλις καὶ ἡ περιοχὴ τῆς Παρνασσίδος. Περιγραφή - Τουρισμὸς - Ἱστορία - Λαογραφία, Στερ. Ἑλλ. 7 (1975), τεῦχ. 68-69, σσ. 41-48. [Τοπωνυμικά].
789. — Ἀμφισσα, Στερ. Ἑλλ. 7 (1975), 225-235.
790. Κ. Α. Μ., Ἡ συμβολὴ τῶν Τεγεατῶν στὸ Εἰκοσιένα, Ἀρκαδ. 2 (1973), 33-34. [Ὄνόματα - ἐπώνυμα].

791. — Βυτιναῖοι ἀγωνιστὲς τοῦ Εἰκοσιένα, Αὐτόθι 3 (1973), 33-34.
[Ὄνόματα, ἐπώνυμα].
792. — Τροπαιῶτες (Βερβιτσιῶτες) ἀγωνιστὲς τοῦ Εἰκοσιένα, Αὐτόθι 4 (1973), 35-36.
[Ὄνόματα - ἐπώνυμα].
793. Kambylis Ath., Theognostea, Glotta 49 (1971), 46-65.
794. Κανάλια Καρδίτσης, Ἐνθύμημα συγγραφέν μὲ τὴν συνεργασίαν ομάδος Καναλιωτῶν, Βόλος 1976, σσ. 496.
[Τοπωνύμια, παρωνύμια, ἰδιωματικά μνημεῖα τοῦ λόγου].
795. Κανακάρη Ἄντ., Λαογραφικὰ τῆς Σίφνου, ΕΕΚυκλ.Μ. 9 (1969/70), 106-150.
[Παροιμίαι, Παροιμιώδεις φράσεις, Γνωμικά, Λεξιλόγιον].
796. Καναράκη Γ., Ἡ φωνολογικὴ παρεμβολὴ τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸ ἀγγλιστὶ γράφειν, Ἀθήναι 1974, σσ. 232.
[Κρίσις: Ν. Κοντοσοπούλου, Πλάτων 28 (1976), 326-328].
797. Κανατσούλη Δ., Ποῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Ἐλίμεια, Α' Συμπ. Ἱστορ. Λαογρ. Γλωσσ., 7-13.
798. Κανελλάκη Γ. Π., Ὁ Ἀλφειός, Ὀλυμπ. Χρον. 4 (1973), 39-57.
799. — Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἐπαρχίας Ὀλυμπίας 1689-1971, Αὐτόθι, σ. 183-195.
[Τοπωνυμικά ὀνόματα χωριῶν].
800. Κανέλλη Α. Χ. - Bauer W., Τὰ ὀνόματα τῶν πουλιῶν τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1973, σσ. 101.
801. Κανελλοπούλου Δ., Γύρω ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς «Καρύταινας», Ἀρκαδ. 2 (1974), τεῦχ. 2, σσ. 23-24.
802. Κανελλοπούλου Θ. Γρ., Καναλουποῦ (Πλάτη), Φιλιατρὰ 9 (1977), 145-151.
[Ἑτυμολογία τοῦ τοπωνυμίου].
803. Κανελλοπούλου Παναγ., Σελίδες ἀγλωσσικῆς αὐτοβιογραφίας», Ν. Ἔστ. Χριστουγ. 1976, σσ. 2-8.
804. Κανελλοπούλου Π. Θ., Καραμουσταφᾶ, Τρουκάκι - Σκλαβεῖκα, Ἱστορία - Λαογραφία, Ἀθήνα 1975, σσ. 336.
[Ὄνόματα, ἐπώνυμα, τοπωνύμια].
805. Κανελλοπούλου Πέτρου, Ἡ Πλατανιά καὶ τὸ Αἶψυ, Ὀλυμπ. Χρον. 3 (1972), 248-255.
806. Kapsomenos A. S., Ἐνδακρύειν, a ghost - word; Φίλτρα 69-72.
807. Kapsomenos S. G., Zur Häufung synonymer Partikeln in der Spätgriechischen Volkssprache, Byz. Forschungen 3 (1968), 1971 [= Poly chordia Festschr. F. Dölger III], 134-140.
[Βλ. καὶ Καψωμένος Σ.].
808. Καραγιάννη Β., Λεσβιακὰ ἑτυμολογικά, Αἰολ. Γράμμ. τεῦχ. 5 (1975), 126-128.

809. Καραγιάννη Ἰωάννα, Τριγύρο, Ἑλλην. 24 (1971), 384-390.
810. — Ὁ «Διγενῆς Ἀκρίτας» τοῦ Ἑσχοριάλ. (Συμβολή στή μελέτη τοῦ κειμένου). Ἰωάννινα 1976, σσ. 317.
[Γλωσσικά, σσ. 151-222].
811. Καραγιαννοπούλου Ἰω. Ε., Βυζαντινὴ διπλωματικὴ. Α'. Αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα. [Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν. Βυζαντινὰ κείμενα καὶ Μελέται 4]. Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 379+8 εἰκ.
[Ὁρολογία].
812. Karayannopoulos J. E., A survey of efforts for the creation of Byzantine lexica, Βυζαντινὰ 4 (1972), 215-236.
813. — Zur Frage der Slavenansiedlungen auf dem Peloponnes, Rev. Étud. Sud-est Europ. 9 (1971), 443-460.
[Ἐγκατάστασις Σλάβων εἰς Πελοπόννησον τὸ τέλος τοῦ 7ου ἢ μᾶλλον ἀρχὰς τοῦ 8ου αἰῶνος].
814. Καραγιώργου Π., Ἑλληνικὰ τοπωνύμια στὶς ΗΠΑ, Ἡπ. Ἑστ. 21 (1972), 196-199.
815. Καραϊσκάκη Σίτσα, Μοσχονήσια, Ἀθῆναι 1973, σσ. 409.
816. Καραλῆ Γιάννη, Τουριστικὸς Ὁδηγὸς Ἀχαΐας, Ἐκδοσις Νομαρχίας Ἀχαΐας 1972, σσ. 187.
[Τοπωνύμια].
817. Καράμπελα Π. Γ., Ἡ προϊστορικὴ Ὠλενος [Κάτω Ἀχαΐας], Πάτραι 1972, σσ. 150.
818. Καραναστάση Ἀναστ. (Karanastassis An.). Ὁ Κυργιαλεθινός, Συμαϊκὰ 1 (1972), 191-197.
[Παραμῦθι εἰς Συμαϊκὴν διάλεκτον, μετὰ γλωσσικῶν ἐρμηνευμάτων].
819. — Μερικὰ συντακτικὰ φαινόμενα τοῦ Συμαϊκοῦ ιδιώματος, Αὐτόθι 2 (1974), 126-129.
820. — Ἀνζῆλ Μεργλιανοῦ, Ὁ Ἑλληνισμὸς στὴν Κάτω Ἰταλία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα, Ἀθῆναι 1974, σσ. 168, Ἀθηνᾶ 75 (1974/5), 438-446.
821. — Γλωσσικὰ ἐκ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, Φίλτρα, 349-364.
822. — Ἡ Σύμη κατὰ τὶς ἀπόψεις τοῦ γλωσσικοῦ Ἀτλαντα τῆς Μεσογείου, Συμαϊκὰ 3 (1977), 100-108.
823. — I fattori che hanno contribuito al regresso dei dialetti neogreci dell' Italia meridionale, Atti del IX Convegno per gli Studi Dialettali Italiani, Pisa 1974, 365-368.
824. — Aree lessicali e fonetiche del Salento Greco, Atti del X Convegno per gli Studi Dialettali Italiani, Firenze 22-26 Ottobre 1973, σσ. 267-272.
825. — La terminologia greca della pesca delle Spugne e dei vivai, Bolettino dell' Atlante Linguistico Mediterraneo 1971-1973, σσ. 469-478.
826. — Nuovi elementi Lessicali e semantici dei dialetti Neogreci dell' Italia Meridionale, Ital. Ling. 1 (1976), 337-353.

827. Καρανικόλα 'Αλεξ., Παροιμίες από τή Σύμη, Δωδεκαν. Χρον. 2 (1974), 20-69.
[Είς τὸ ἰδίωμα τῆς νήσου μετὰ γλωσσικῶν ἐρμηνευμάτων].
828. — Συμαϊκὸ ἔγγραφο τοῦ 18 αἰῶνα μετὰ φωνητικὴ γραφή, Συμαϊκά 2 (1974), 135-141.
829. — Ἀρχαϊσμοὶ στὸ Συμαϊκὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα, Συμαϊκά 3 (1977), 57-99.
830. Καρανικόλα Σωτ., Συμαϊκὸν ὀνοματολόγιον, Ἀθήναι 1971, σσ. 70.
[Κρίσις : Σ. Μάνεση, Συμαϊκά 1 (1972), 223-226].
831. Καρανικόλα-Χριστοφῆ Ἄννας, Ἡ Πετ-τέργια, Αὐτόθι 1 (1972), 198-202.
[Παραμῦθι εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς νήσου μετὰ γλωσσικῶν ἐρμηνευμάτων].
832. — Ὁ Μοσκάβαρης, Αὐτόθι 2 (1974), 259, 262.
[Παραμῦθι εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς νήσου μετὰ γλωσσικῶν ἐρμηνευμάτων].
833. Καραντώνη Ἄνδ., Ὁ Παλαμᾶς ὑμνωδὸς τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ δημοτικισμοῦ, Ν. Ἐστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 36-40.
834. Καραπατάκη Κ., Ὁ Δράκας, παλιὸ ἀγροτικὸ ἔθιμο Δυτικῆς Μακεδονίας, Πρακτ. Α' Συμποσ. Λαογρ., 79-124.
[Ἰδιωματικὸν λεξιλόγιον, 121-124].
835. — Τὰ Κλήδονα στὴν περιοχὴ Γρεβενῶν. Πρακτ. Β' Συμποσ. Λαογρ., 167-186.
[Ἰδιωματικὸν λεξιλόγιον, 184-186].
836. — Ὁ Γιάγιαννος στὴ Λιτσίστα τοῦ Ὁρτάκιοι τῆς Ἀδριανουπόλεως, Αὐτόθι, 187-195.
[Λεξιλόγιον 195].
837. Καραπλῆ Γ., Ἡ κοιτίς τῶν Ἑλλήνων, Στερ. Ἑλλ. 7 (1975), 281-285.
[Ἀπάντησις εἰς Θ. Καραντζᾶν, "Ἑλλην - Ἑλληνες, Στερ. Ἑλλ. 38 (1972), 85-88].
838. Καραρᾶ Ν., Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων καὶ ἡ Σμύρνη, Ἀθήναι 1971, σσ. 32.
839. -- Τὸ Κορδελιό. Τὸ καμάρι τῆς Σμύρνης. Ἱστορία - Λαογραφία. Ἀθήνα 1971, σσ. 154.
[Ὄνομασία τοῦ χωρίου, 15-17, Μαχαλᾶδες - κάτοικοι, 48-66].
840. Καραστάθη Κ., Μαλεσίνα (Ἱστορικὰ - Τοπωνυμικά), Στερ. Ἑλλ. 14 (1970), 13. 15 (1970), 25.
841. Καραστεργίου Α. Ε., Δρυμὸς (χωρίον τῆς Ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης), Ἠθογραφία. Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 251.
842. Καρατζᾶ Θ. Κ., "Ἑλλην - Ἑλληνες, Στερ. Ἑλλάς, 1972, τευχ. 38, σσ. 85-88.
843. Καρατζᾶ Στ., Τὸ τοπωνύμιον τοῦ Δύστου Τσακόνι καὶ οἱ Βυζαντινοὶ στρατιῶτες «Τσάκωνες» στὴν Ν. Εὐβοία, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 18 (1972), 37-44.
844. — Γύρω ἀπὸ τρία Νεοελληνικά Τοπωνύμια (Χαβουτσί, Λάκωνες, Ἐλούνη), Ἑλλην. 26 (1973), 97-106.
845. — Γιὰ τὴ γλωσσικὴ Ἱστορία τῆς Σκύρου. Τὰ κοινὰ στοιχεῖα τῶν ἰδιωμάτων Σκύρου καὶ Σύμης, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 19 (1974), 5-72.
846. — Χ. Π. Συμεωνίδη, Οἱ Τσάκωνες καὶ ἡ Τσακωνιά, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 187, ΒΖ 68 (1975), 402-404.

847. Καρούζη Γεωργ., Ἡ τελευταία ἔκδοσις τῶν στρατιωτικῶν χαρτῶν τῆς Κύπρου (Κριτική). Γεωγραφικὰ Χρονικὰ Α1, Ἰανουάριος 1971, σσ. 78-79.
848. Καρούζη Γ. - Σοφοκλέους Α. Κλ., Κυπριακὴ Γεωγραφικὴ βιβλιογραφία, ἔκδοσις Γεωγραφικοῦ Ὁμίλου Κύπρου, Λευκωσία 1972.
849. Κασσιγόνη Ἀγγ., Νεοελληνικὸ ὀρθογραφικὸ λεξικὸ (Δημοτικῆς), ἀντλημένο ἀπὸ τῆ «Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ (τῆς Δημοτικῆς) τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Ἀθήνα, σσ. 88.
850. Κασσιμάτη Γρηγ., Μιὰ διακήρυξη τῶν δημοτικιστῶν νομικῶν τοῦ 1943, Ν. Ἔστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 110-114.
851. Κασσωτάκη Α., Ἐνδυμασίες, καλλωπισμὸς καὶ ἐργαλεῖα τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Γρηγορίας Ἡρακλείου Κρήτης, Ἑλλην. Ψυχὴ 1971, τεῦχ. 1, σσ. 23-24. [Λέξεις ἰδιωματικά].
852. Κατσάνη Ν. Α., Παρατηρήσεις στὴ φωνητικὴ τῶν Ἑλληνικῶν δανείων τῆς Κουτσοβλαχικῆς, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 22.
853. — Ἡ κουτσοβλάχικη κατάληξη -^εά-^υᾶ (-^εά^ο) < λατ. -ella + ἑλλην. -ea. Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 179-192.
854. Κατσίκη Ἀναστασίας, Χαρακτηριστικὰ φωνητικὰ φαινόμενα τοῦ Συμαϊκοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος, Συμαϊκὰ 2 (1974), 105-125. [Κρίσις: Υ. Tarabout, BSL 70 (1975), 158-159].
855. Κατσίπη Φίλ., Τὰ καστέλια καὶ ἡ προστάτις των Ἀγία Θεοδοσία, βίγλες καὶ γουλαῖδες, καταφύγια, Σαντορίνη (1971), 121-124.
856. — Ἡ ὄνομασία Σαντορίνη, Αὐτόθι, σσ. 273-274.
857. Κατσούλα Δ., Ξηρόμερο καὶ Ξηρομερῖτες, Ἱστορία, μνημεῖα - παραδόσεις, Ἀθῆναι 1972. [Τοπωνύμια καὶ ἰδιωματικὰ γλωσσικά].
858. Κατσουλάκου Θ. Στ., Μεσαιωνικὰ τοπωνύμια Λακεδαιμόνος (Συμβολὴ πρώτη), Ἀργοναύτης 2 (1976), 56-69 καὶ ἀνάτυπον σσ. 15.
859. Κατσουλέα Στ., Τὸ προθετικὸν «α» εἰς τὰ Παρακαμβούνια γλωσσικὰ ἰδιώματα, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 193-208.
860. Κατσούρη Ἐμμ., Συλλογὴ ἐπιγραφικῶν μνημείων ἐκ Νάξου. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐφημ. «Ναξιακὴ Πρόοδος», Ἀθῆναι 1973, σσ. 11.
861. Κατσουροῦ Ἀντ., Ναξιακὲς ἐπωνυμίες τῆς Παναγίας, Onomata 4 (1972), 23-27.
862. — Ἡ Παναγιὰ ἡ Κουνιστριώτισσα, Παρνασσὸς 15 (1974), 568-580.
863. — Σκιαθιτῶν παρεγκώμια στὰ διηγήματα τοῦ Ἀλ. Παπαδιαμάντη, Λαογρ. 29 (1974), 19-70.
864. — Τοπωνύμια Κιμῶλου καὶ Ἡπολήβου, Κιμωλιακὰ 5 (1975), 305-326.
865. — Ἄλλη μία προσφορά τοῦ δημοτικισμοῦ, Ν. Ἔστ. Χριστούγεννα 1976, 19-103.
866. — Καματερός, Συμαϊκὰ 3 (1977), 109-114.
867. Καφταντζῆ Γ. Β., Ἱστορία τῆς πόλεως Σερρών καὶ τῆς περιφερείας (ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους μέχρι σήμερα). Τόμος Δεύτερος. Γεωλογία,

- Γεωγραφία, 'Ιστορική Γεωγραφία, Προϊστορικοί και Πρώτοι ιστορικοί Χρόνοι, Μακεδονική και Ρωμαϊκή περίοδος, Σέρρες 1972, σσ. 351.
868. Καφταντζή Γ. Β - Τενεκετζή Θ., 'Η ιστορία τῆς 'Ηρακλείας νομοῦ Σερρών. Λαογραφικά 'Ηρακλείας, Σέρρες 1973, σσ. 297.
869. Καφφεντζάκη Μ., 'Η ἀρχαία Δρῆρος, ἕνας ἐγκαταλελειμμένος ἀρχαιολογικός χώρος, 'Αμάλθεια 1 (1970), 136-137, 2 (1971), 42-45.
870. Καψάλη Γ. Εὐθ., "Ἀνθρωποι, λίμνες, μετάξια καὶ μπαμπάκια στὴ Φωκίδα, Στερ. 'Ελλάς 'Ιανουάριος 1973, σσ. 29-31.
[Τοπωνύμια].
871. Καψῆ Α. Β., Αἷμος ἀντὶ τοῦ ἐσφαλμένου «Μπαλκάν», 'Αρχ. Θράκ. 36 (1973), 83-122.
[Ὀνομασία τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου].
872. Καψωμένου Ε. Γ., 'Η συντακτικὴ δομὴ τῆς ποιητικῆς γλώσσας τοῦ Σεφέρη, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 647.
873. Καψωμένου Στ., Γλωσσοϊστορικά σχόλια εἰς χωρία 'Ελληνικῶν κειμένων ἐξ Αἰγύπτου, 'Αθηνᾶ 73-74 (1972/73), 551-574.
874. — E. Mayser, Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit, Band 1. Berlin 1970, σσ. 231, 'Ελλην. 28 (1975), 185-196.
[Βλ. καὶ Kapsomenos S. G.].
875. — Νικόλαος Ἀνδριώτης, Βυζαντινά 9 (1977), 515-524.
[Βλ. καὶ Kapsomenos S.G.].
876. Kazazis K., Some remarks on palatalisation in Modern Greek, Papers in Linguistics 5 (1972), 330-332.
877. — Critique of Maria Tsiapera, Palatalisation in Cretan and Cypriot Greek, Ἀυτόθι 1 (1969), 593-598.
878. — The stylistic status of modern Greek lexical elements in Rumanian. Zeitschr. Balkanol. 12 (1976), 42-46.
879. Keaney J. J., Alphabetization in Harpocraton's Lexicon, Greek, Roman and Byzantine Studies 14 (1973), 415-423.
880. Kerényi K., Zeus und Hera. (Urbild des Vaters des Gatten und der Frau), Leiden 1972, σσ. 157.
881. Κεσίσογλου Α., Συραγῶ Α. Κοσμᾶ, Κεφάλαια ἀπὸ τὴ χρήση τοῦ ἐπιθέτου στὸν Πίνδαρο. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία, Θεσσαλονίκη 1970, σσ. κ - 175, 'Ελλην. 25 (1972), 450-453.
882. — Φιλοπότιν (= Φιλοπάτιν), 'Ελλην. 25 (1972), 208.
883. Κεφαλαῖ Κ., Γεώργιος Παπούλιας. Πηγὴ στοιχείων Λαογραφίας καὶ τοπικοῦ ιδιώματος τῆς Θεσσαλονικῆς κατὰ τὸν 19 αἰῶνα, Πρακτ. Α' Συμποσ. Λαογρ., 133-146.
884. Κεφαλληνιάδη Ν., Οἱ ἐκκλησίες τῆς Νάξου. Θρύλοι καὶ παραδόσεις τους, τόμ. Α', 'Αθήνα 1971, σσ. 206.
[Κρίσις: Κλ. Μαρμαρινός, 'Ελλην. Λαϊκὴ Τέχνη, τεῦχ. 6 (1972), 62].

885. — Ἡ λατρεία τῆς Παναγίας στὰ Ἑλληνικά νησιά, Ἑλλην. Λαϊκὴ Τέχνη, τεύχ. 8 (1972), 156-168.
[Ἐπίθετα τῆς Παναγίας].
886. Κεχαγιόγλου Γ., Δυσκολίες στὸ κείμενο τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως, Ἑλλην. 27 (1974), 254-264.
[Ἑρμηνεῖα : πλαγιάζω, φυσικὸς αὐθέντης, ὑπονόμια, χωριατῖα, ἀντίτοπος, ὑποδρομή, καταπρόσωπα, ἀφροντισία κ.ἄ.].
887. — Συμπληρωματικὰ γιὰ τὸ Χρονικὸ τοῦ Μορέως, Αὐτόθι, 28 (1975), 420-425.
888. Kiessling E. - Ruebsam N., Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden mit Einschluss der griechischen Inschriften, Aufschriften, Ostraka, Mumienbilder usw. aus Ägypten. Supplement 1 (1940-1966), Amsterdam 1969-1971, σσ. XII+155+142+153.
889. Kiessling E., βλ. Preisigke Fr.
890. Κιπουρος Ιοάνης Χ., Γλῶσσα ἀπλὴ χωρὶς Γραμματικὴ, Αθήνη 1976, σσ. 56.
891. Κισκῆρα Ἰω. Π., Τὰ μοιρολόγια ὡς πηγὴ δικαίου τῆς Μάνης, Λακων. Σπουδ. Β (1975), 176-198.
[Ἰδιωματικὸν γλωσσικὸν ὕλικόν].
892. Κληρίδη Ν., Ἱστορίες τ' ; Ἀλεποῦς, Ἀνθολογία Κυπριακῆς Λαογραφίας 1 (1975), 63-72.
[Διαλεκτικὰ κείμενα μετὰ λεξιλογίου].
893. — Τὸ Παλαιχώρι, Αὐτόθι, σσ. 73-75.
[Τοπωνύμια].
894. — Τραγούδια τοῦ θέρους, Αὐτόθι, σσ. 76-78.
[Διαλεκτικὰ κείμενα μετὰ λεξιλογίου].
895. Κλουκίνα Γ., Ποιμενικὰ Ὀλυμπίας, Ὀλυμπ. Χρον. 2 (1970), 127-136.
896. Knobloch J., Griechische Worterklärungen, Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολογ. Συνεδρ. 1 (1973), 129-133.
[Ἑτυμολογία τῶν λέξεων βυτίνη / πυτίνη, λαγυνός, αἰσυμνήτης].
897. — Griech. κίνδυνος m. «Gefahr» und das Würfelspiel, Glotta 53 (1975), 78-81.
898. Knutzen G., Der Diskos von Phaistos, Flensburg 1973, σσ. 49.
899. Koder J., Negreponte. Untersuchungen zur Topographie und Siedlungsgeschichte der Insel Euboia während der Zeit der Venezianerherrschaft. Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 1973, σσ. 192, 16 photo, 1 karte.
[Κρίσις : H. Michaescu, Rev. Etud. Sud-est Eur. 12 (1974), 329-330].
900. Κόκκα Γ. Δ., Οἱ ἀργατιῆς στὸ σκάψιμο τῶν ἀμπελιῶν, Νιοχώρι 3 (1972), ἀριθμ. 4/19, σσ. 9-11.
901. Κοκκίνη Σπ. Γκίκα Σπ., Τὸ πρῶτο πολεοδομικὸ διάγραμμα τοῦ «Κάστρου τῆς Χαλκίδος» καὶ κατάλογος τῶν κτισμάτων, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 19 (1974), 277-291.
[Τοπωνυμικά].

902. Κοκόλη Ξ. Α., Πίνακας λέξεων τῶν 154 ποιημάτων τοῦ Κ. Π. Καβάφη. Σὲ παράρτημα ὀρθογραφικὰ σημάδια καὶ σημεῖα στίξης, Ἀθήνα 1976, 84.
903. — Πίνακας λέξεων τῶν ποιημάτων τοῦ Γιώργου Σεφέρη. 2η ἔκδ. διορθωμένη καὶ προσαρμοσμένη στὴν ὄγδοη ἔκδοσιν τῶν «Ποιημάτων», Ἀθήνα 1975, σσ. 123.
904. — Ἀμφισημία καὶ «αὐτοσκοπέυση» τῆς ποιητικῆς γλώσσας (σημειώσεις ὑφολογίας), ΕΕΦΣΠΘ 12 (1974), 319-326.
905. Κολαῖτη Μ., Ἀγγλοελληνικὸν λεξικὸν τῶν θεωρητικῶν καὶ ἐφηρμοσμένων Μαθηματικῶν (μετὰ Ἑλληνοαγγλικῶν παραρτημάτων), Ἀθήναι, Τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον Ἑλλάδος, 1976, τ. Α-Β, σσ. 692-293-1516.
906. Κόλια Γεωργ., Τοπωνυμολογικαὶ συμπτώσεις. Ἀσέληνον - Σκια, Κόραξ - Γκιώνα, ΕΕΦΣΠΑ 23 (1972/3), 257-262.
907. — Λυβικὸν ὄρνειον [λιόκορνο], ΕΕΣτερελλ.Μ. 3 (1971/2), 294.
908. — Μαρτυρίαι ἀπὸ τὸν ποιμενικὸν βίον, Αὐτόθι, σ. 320.
[Πίνος, ταλάρος, ποκάρι].
909. — Πραιδάρις, Αὐτόθι, σ. 364.
910. Κολιτσάρα Ι. Θ., Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Ἀθήναι. Ἀδελφότης Θεολόγων «Ζωή», 1975, σσ. 353.
911. Koller H., Ἔπος, Glotta 50 (1972), 16-24.
912. — Λυκάβας, Αὐτόθι 51 (1973), 29-34.
913. Κολλύφα Γ., Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Ἐξω Μετόχι, Χρ. Κυπριανοῦ, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία του 4 (1971), 120-122.
914. — Παρατσούκλια κατοίκων Ἐξω Μετοχίου, Μαθητ. Ἐστία 21 (1971), τεῦχ. 50, σ. 83-84.
915. Κολοβοῦ Φ. Δ. - Πεκλάρη Τ. - Τροπαιάτη Ἀλκ. Κ., Συγχρονισμένο ὀρθογραφικὸ λεξικὸ τῆς νεοελληνικῆς (δημοτικῆς), Ἀθήνα 1976, σσ. 404.
916. Κολτσίδα Ἀντ., Οἱ Κουτσόβλαχοι. Ἐθνολογικὴ καὶ Λαογραφικὴ μελέτη. Πρῶτος τόμος. Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 222.
[Κρίσις: Α. Καραθανάση, Μακεδ. 16 (1976), 405-407].
917. Κομνηνοῦ Μ. Κ., Τὰ μοιρολόγια τοῦ Καστελλορίζου, Ἀθήνα 1971, σσ. 99.
[Εἰς ἰδιωματικὸν λόγον μετὰ γλωσσαρίου].
918. Κονιδάρη Μ. - Χρυσάκη Τ., Βυζαντινὴ καὶ μεταβυζαντινὴ βιβλιογραφία 1972-1974, ΕΕΒΣ 41 (1974), 528-556.
919. Κονομῆ Ν., Σίμου Μενάρδου, Γλωσσικαὶ Μελέται, Λευκωσία 1969, Ἑλλην. 24 (1971), 404-407.
920. — Plutarchea I, Δωδώνη 1 (1972), 281-300.
921. — Ψωμόλινο ἢ ψομόλινο (=ψουμόλινο-ψ'μόλ(ι)νου); Λαογρ. 30 (1975), 369-372.
922. Κονόμου Ντ., Ἱστορικὲς σελίδες καὶ ἀνέκδοτα κείμενα 1571-1821, Ἀθήναι 1971, σσ. 127.
[Ἐπώνυμα Ζακυνθινῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἐλευθερίας].
923. — Ἀθηναῖοι στὴ Ζάκυνθο ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ' ἕως τὸν ΙΗ' αἰῶνα, Ἐπταν. Φύλλα 8 (1973), ἀνάτυπον σσ. 24.

924. — 'Ιστορικὲς εἰκόνες τῆς Παναγίας στὴ Ζάκυνθο, Ἀθῆναι 1973, σσ. 82.
925. — Οἰκογένεια Στεφάνου. Ἱστορία καὶ ἀνέκδοτα ἔγγραφα, Ἑπταν. Φύλλα 8 (1973), ἀνάτυπον σσ. 80.
926. Konstantinou Ev., Eine neugriechische Version des «Kaufmanns von Venedig» aus Agion Pneuma bei Serres, Griechenland, Zeitschr. Balkanol. 11 (1975), 48-52.
927. Κοντοβέρου Λαζ., Νισυριακὰ οἰκιακὰ σκεύη καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, Νισυριακὰ 4 (1972), 307-321.
928. Κοντοῦ Π. Ι., Τὸ πρόβλημα τῆς χρήσεως τοῦ ἄρθρου μετὰ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν κατὰ τὴν μετασχηματικὴν γραμματικὴν, Ἀθηνᾶ 73-74 (1972/73), 739-760.
[Κείμενα εἰς ἰδιωματικὸν λόγον].
929. Κοντοῦ Π. - Λασπίδου Μεταξίας - Βαρβατζίκη Ἐλισάβετ, Λαογραφικὰ στοιχεῖα Ἰσαακίου Διδυμοτείχου, Θρακικὰ 45 (1971), 199-255.
930. Κοντοσοπούλου Ν. (Contossopoulos N.), M. Cortelazzo, L'influsso linguistico greco a Venezia, Bologna 1970, Θεσαυρίσματα 8 (1971), 289-294.
931. — Ὁ γλωσσικὸς Ἀτλας τῆς Κρήτης, Κρητ. Ἑστ. 23 (1972), 194-197.
932. — Ἰδιάζουσαι χρήσεις τῶν ρημάτων εἶμαι, κάνω καὶ λέω εἰς τὴν Κρητικὴν διάλεκτον, Κρητ. Γράμμ. 1 (1972), 12-15.
933. — Ἐνόργανος μελέτη Κρητικῶν τινῶν φθόγγων, Κρητ. Χρον. 24 (1972), 448-464.
934. — Προβλήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ γλωσσικοῦ Ἀτλαντος, Λεξικογρ. Δελτ. 12 (1972), 43-49.
935. — Los dialectos en la Grecia contemporanea, Αὐτόθι, σσ. 51-58.
936. — Ἡ ἐπικλήσις τῶν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων (Νεοελληνικαὶ ἐπικλήσεις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀντιστοιχοῦς ἰταλικὰς), Ἀθηνᾶ 73-74 (1972-1973), 104-126.
937. — Παθητικοὶ τύποι ἀντὶ ἐνεργητικῶν εἰς τὴν Κρητικὴν διάλεκτον, Κρητ. Γράμμ., τευχ. 9 (1973), 9-10.
938. — Aspects du phonétisme chypriote, EKEEK. 6 (1973), 93-107.
939. — La transcription des noms géographiques allemands en grec, Hamburger Phonetische Beiträge 9 (1973), 9-29.
[-ίτης, -αίτης, -ιάτης, -(ι)ώτης, -ισσα, -ανός, -ᾶνος, -ιανός, -ινός, -ῖνος, -α, -ιός, -ιος, -αῖος, -α, -ιά, -ιός, -ακός, -ιά, -ιός, -ακός, -ια, -έζος-έζα].
940. — Les suffixes ethniques en grec moderne, BSL 68 I (1973), 105-127.
941. — Etude instrumentale de quelques sons du dialecte crétois, Travaux de l'Institut de Phonétique de Nancy 1 (1974), 171-192.
942. — Εἷς θετικὸς κλάδος τῆς γλωσσολογίας : Ἡ φωνητικὴ, Πλάτων 27 (1975), 120-129.
943. — Κρητικὰ ἐτυμολογικά. Τὸ κουράδι καὶ τὸ νάκλι, Κρητολογία 1 (1975), 177-180.
[Κρίσις : Tarabout, BSL, 71 (1976), II, 107].

944. — Ὁ γλωσσικὸς Ἀτλας τῆς Κρήτης, Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολ. Συνεδρ. (1971), τόμ. 3 (1975), 145-152.
945. — Γλωσσογεωγραφικά, Κρητολογία 3 (1976), 50-60.
946. — Καναράκη Γ., Ἡ φωνητικὴ παρεμβολὴ τῆς Ἑλληνικῆς κατὰ τὸ ἀγγλιστὶ γράφειν, Πλάτων 28 (1976), 326-327.
947. — Εἶναι δυνατόν νὰ χαραχθοῦν τοπωνυμικαὶ ἰσόγλωσσοι ἐπὶ τοῦ χάρτου τῆς Ἑλλάδος; Ἀθηνᾶ 76 (1977), 279-291.
948. — Κρητικαὶ λαϊκὰ ἐτυμολογία, Κρητ. Ἔστ. 28 (1977), 1091-1092.
949. — Parallèles phonétiques entre le grec moderne et les langues ibériques, Actes del V. Congreso Internacional de Estudios Linguísticos del Mediterraneo, Madrid 1977. 501-508.
950. — Λεξιλογικοὶ ἀρχαϊσμοὶ εἰς τὰ σημερινὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Μακεδονίας, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 209-213.
951. — Περὶ τῆς ἀνάγκης μελέτης τοῦ Πελοποννησιακῶν ἰδιωμάτων, Πρακτ. Α' Διεθν. Συνεδρ, Πελ/κῶν Σπουδ., 164-168.
952. Κοντούλη Σ., Λεξικὸν Ρουμανοελληνικόν, Ἀθήνα 1976, σσ. 534.
953. Κοντυλάκη Ι., Ὅταν ἦμουν δάσκαλος. Ἐπιμέλεια Ν. Τωμαδάκη, Ἀθήναι 1972, σσ. 134.
[Λεξιλόγιον, 127-134].
954. Κοπιδάκη Μ. Ζ., Λεξικογραφικά. 1) Ἐρέννιος Φίλων λ. στρατόπεδον. 2) Ἡσύχιος 164 καὶ 165 Latte. 3) Σουτῖδας Θ. 466, Ἑλλην. 29 (1976), 159-162.
955. Köpstein Helga, Tzouloucones, Festschrift M. Ja Sjuzumov, Sverdlovsk 1973, 161-166.
956. Κορίνη Τζίμμου, Λεξικὸ τοῦ αὐτοκινήτου. Σύνθεση, λεξικογράφηση καὶ τεχνικὴ ἐπιμέλεια, Ἀθήναι 1972, σσ. 250.
957. Κορδάτου Γ., Ἱστορία τοῦ γλωσσικοῦ μας ζητήματος, ἔκδ. β', 1973, σσ. 270.
958. Κορδῶση Μ. Σ., Ἀγιορείτικη μοναστικὴ ζωὴ καὶ λαογραφία, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 94.
[Ἀνάτυπον ἀπὸ τὴν Ἡπ. Ἔστῖαν 25 (1976), 187-195, 388-402, 570-579, 770-782].
959. Κορομήλη Α. Δ., Τὸ Βογατσικόν. Ἱστορία - Λαογραφία, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 256.
[Γλωσσάριον].
960. Κορρέ Αἰκατερίνης, Περὶ τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν κόμμωσιν. Κεφαλόδεσμος, Πλάτων 26 (1974), 191-206.
[ἄμπυξ, στεφάνη, κρωβύλος, κοσμήματα τῆς κόμης, κεκρύφαλος, κρήδεμνον, κεφαλὴ περίθετος].
961. — «Κορώνη» παραμπύκια - φλόκος, ΕΕΒΣ 41 (1974), 128-135.
962. — Νεοελληνικὰ γαμήλια ζῶναι, Ἀθηνᾶ 75 (1974-75), 180-190.
[Ὀρολογία].
963. — Νεοελληνικὴ ζώνη, Ν. Ἔστ. 100 (1976), 941-949, 1016-1025.

964. Κορρέ Γ., Αί ἐπιγραφαὶ τοῦ «Ἰλίου Μέλαθρον», Πλάτων 26 (1974), 231-251, 379.
965. Κοσκινᾶ Ν. Σ., Κέρκυρα. Λαϊκὴ πνευματικὴ ἀνταύγεια. Ἱστορία. Ἀνέκδοτα. Ἰδιωματισμοί. Τοπωνύμια. Παρωνύμια, Ἀθήναι (1974), σσ. 62.
[Ἰδιωματικαὶ λέξεις, 39-45, τοπωνύμια, 46-47, παρωνύμια, 49-56, χωρία, 57-58].
966. Κοσμᾶ Ν. Β., Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τοῦ Λαγκαδᾶ, Μακεδ. 12 (1972), 317-360.
[Φωνητικὴ, γραμματικὴ, λεξιλόγιον].
967. Κοσμᾶ Συραγοῦς, Κεφάλαια ἀπὸ τῆς χρήσης τοῦ ἐπιθέτου στὸν Πίνδαρο, Θεσσαλονίκη 1970, σσ. κ + 175. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ.
[Κρίσις: Α. Κεσίσογλου, Ἑλλην. 25 (1972), 450-453].
968. Κοσμετάτου Μ., Ἱστορία τῆς ἀγροτικῆς καὶ ἀστικῆς ἐνδυμασίας στὴν Κεφαλονία. Ἀργοστόλι, Κοργιαλένειο Μουσεῖο, 1977, σσ. 83.
969. Κ[οταμανίδου] Σ., Ἀπὸ ποῦ προῆλθε ἡ ὀνομασία «Δαρνάκης» καὶ «Δαρνακοχώρια», Πανσερρ. Ἡμερολ. 1 (1975), 133.
970. Κοτολούλη Σ., Λεξικὸν Ρουμανοελληνικόν, Ἀθήνα 1976, σσ. 535.
971. Cotolulis S., Dictionar Român-Grec, Bucuresti 1975, σσ. 534.
972. Κοτσιανοῦ Στ. Α., Πῶς ἦταν ἡ Χαλκιδικὴ στὰ 1869 (πρὶν ἀπὸ 107 χρόνια), Χρον. Χαλκιδ., τεύχ. 29-30 (1970), 35-65.
[Τοπωνύμια].
973. Κουδουνάρη Α. Ν., Ἡ οἰκογένεια τῶν Θησέων, Κυπρ. Σπουδ. 38-39 (1975), 77-92.
974. — Μερικαὶ παλαιὰ οἰκογένειαι τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1972, σσ. 125.
975. — Νέα στοιχεῖα ἐπὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Οἰκονομίδων, Κυπρ. Σπουδ. 41 (1977), 101-116.
976. Κουκουναρᾶ Β., Κυδωνίαι, πρωτεύουσα τῆς Αἰολίδος. Ἱστορήματα. Χρονικά, Ἀθήναι 1972, σσ. 124.
977. Κούμα Μ., Τὰ παλῆγὰ Βαρῶσια καὶ ἡ Παλῆγὰ Ἀμμόχωστος. Προσωπικαὶ ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις, Ἀμμόχωστος 1971, σσ. 47.
[Τοπωνύμια].
978. Κουμανούδη Στ., Κατάλογος νικησάντων τὰ Ἐρωτίδεια τὰ ἐν Θεσπιαῖς, ΕΕΣΤερελλ.Μελ., 4 (1973), 355-366.
979. Κουμέντου Ι. Ν., Μοιρολόγια Νισύρικα, Νισυριακά 4 (1952), 239-306.
[Λεξιλόγιον ἰδιωματικῶν λέξεων].
980. — Ὁ γάμος στὴ Νίσυρο. Ἱστορικὴ ἀναδρομὴ τοῦ θεσμοῦ, Αὐτόθι 5 (1976), 157-263.
[Διαλεκτικὰ κείμενα, Λεξιλόγιον, 236-240, ὀνομασία ἐνδυμάτων, 206-210].
981. Κουρέτα Δ., Ψυχιατρικὴ ὀρολογία. Ὅροι προταθέντες κατὰ καιροὺς πρὸς μεταγλώττισιν ἀντιστοίχων ξενογλώσσων ὄρων, Ἱατρικὰ Χρονικά 12 (1972), 557-560.
982. Κουρῆ Β. Κ., Ἱστορία τοῦ χωρίου Κάστρον καὶ τοῦ Φρουρίου Χλεμουτσίου, Ἀθήναι 1973, σσ. 78.

983. Κουρμούλη Γ., Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἐπωνύμων τῶν Ρεθυμνίων. Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολογ. Συνεδρ. 3 (1975), 153-186.
984. Κούρνια Κ. Ι., Αἱ ἐκπαιδευτικαὶ μεταρρυθμίσεις, Ἀθήναι 1973, σσ. 168.
985. Κουρούση Στ., Μανουὴλ Γαβαλάς (1271/2-1355/60. Α'. Τὰ βιογραφικά. Ἐν Ἀθήναις 1972, σσ. 400.
[Περὶ τοῦ ἐπωνύμου, 297-315].
986. Κούρρα Ν., Εἰσαγωγή στὴ νεοελληνικὴ γλῶσσα καὶ λογοτεχνία, Λευκωσία 1970², σσ. 200.
987. Κουσίου Μ., Ἡ ἱστορία τοῦ χωριοῦ μου [Μόλιστα Κονίτσης], Ἀθήνα 1971.
988. Κουσσόλου Κων., Διοικητικὴ διάρθρωση τῆς Κορινθίας ἀπὸ τὸ ἔτος 1833 ἕως τὸ 1964, Ἀρχ. Κορινθ. Μελετ. 1 (1971), 405-427.
989. Κουταλοπούλου Α., Τὸ Βόιον κοιτίδα τῶν Δωριέων, Α' Συμπ. Ἱστορ. Λαογρ. Γλωσσ. 37-41.
990. Κουτίβα Στ. Α., Δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα ἐκ τοῦ χωρίου Ντούσια (Κεφαλαρίου) Κορινθίας, Κορινθιακά, τευχ. 1 (1973), 19-32.
991. Κούτρα Δ. Ν., Θέματα φιλοσοφίας τῆς γλώσσης, Ἀθήναι 1976, σσ. 47.
[Γλωσσικὰ ἐρμηνεύματα].
992. Κουτσανδρέα Α. Δ., Πανωχώρι - Κατωχώρι, Ὀλυμπ. Χρον. 4 (1973), 247-268.
993. — Ὀλυμπιακὸ Λεξιλόγιο, Αὐτόθι, σσ. 297-302.
- 993α. Κουτσαντωνάκη Ἐμμ., Τὸ Ἀπάνω Καστέλλι [Mon(te) Forte], Ἀμάλθεια 4 (1973), 43-69.
994. Κουτσιλιέρη Α., Πάτριη - Πάτριαι, Πλάτων 25 (1973), 196-203.
995. — Οἰκογενειακὰ καὶ ἐθνικὰ ὀνόματα ἐκ τῶν ἀρχαίων τύπων ἔκγονος-ἔγγονος, Onomata 4 (1972), 19-22.
996. Κουτσούκη Ἥλ., Τὸ Μικρὸ Χωριὸ Εὐρυτανίας, Στερ. Ἑλλάς, τευχ. 42 (1972), 14-15.
[Τοπωνυμικά].
997. Κουτσουράκη Μ. Ν., Συντεκνοκουβέντες, Ἀθήνα 1970, σσ. 220.
[Εἰς ἰδιωματικὸν Κρητικὸν λόγον μετὰ Λεξιλογίου, 209-220].
998. — Ἀναντρανίσματα, Ἀθήνα 1974, σσ. 77.
[Ποιήματα εἰς Κρητικὸν ἰδίωμα μετὰ λεξιλογίου, 73-77].
999. Κραβαρτόγιαννου Δρ., Ἡ Τοπωνομασία Σάλωνα - Σάλωνας καὶ χρονικὴ ἀποκατάσταση τῶν πρώτων εἰδήσεων τοῦ «Χρονικοῦ τοῦ Γαλαξιδίου», Ἀμφισα 1974, σσ. 8.
1000. Kraus W., Δέρσιππος. Zeitschr. Papyr.-Epigraph. 14 (1974), 240.
[Δέρσιππος ἐκ τοῦ Θέρσιππος].
1001. Κρεκούκια Δ., Ἀρχαιοπινῆ τοπωνύμια ἀπὸ Κέρκυρα καὶ Ἡπειρο, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 215-223.
1002. Κριαρᾶ Ἐμμ. (Kriaras E.), Ὁ Μιχαὴλ Ψελλός, Βυζαντινὰ 4 (1972), 55-128.
[Γλῶσσα, 91-110].

1003. — Ἀναγραφή δημοσιευμάτων 1932-1972, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 32.
1004. — Ὁ Ψυχάρης, τὸ «γλωσσικὸν» καὶ μερικὰ γλωσσικά, Ν. Ἔστ. 92 (1972), 1585-1588.
1005. — Προβλήματα μεταγραφῆς καὶ μεταφορᾶς κυρίων ὀνομάτων, Κριτικά Φύλλα 2 (1973), 240-243.
1006. — Βηλαρᾶς. Γλωσσικά καὶ γραμματολογικά, Ν. Ἔστ. Χριστούγεννα 1973, 2-48.
[Κρίσις: Y. Tarabout, BSL 70 (1975), 164-165].
1007. — Ἐρωτοκρίτεια, Κρητ. Χρον. 25 (1973), 7-20.
1008. — Ζούρα καὶ παράγωγα. Σημασιολογικά καὶ Ἑτυμολογικά, Ἀθηνᾶ 73-74 (1972/3), 96-103.
[Ἰταλικὸν usura].
1009. — Καταγγελία κατὰ Ζουράρη (Κρητικὸ λαϊκὸ κείμενο τοῦ 17 αἰώνα), Βυζαντινὰ 6 (1974), 361-383.
1010. — Γλωσσικὲς καὶ κριτικὲς παρατηρήσεις σὲ Κρητικὸ ἔγγραφο τοῦ 17 αἰώνα, Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδου, Βενετία 1974, 279-283.
1011. — Sprachliche Beobachtungen im Zypri-schen und anderes, Folia Neohellenica 1 (1975), 77-84.
[Ἀντελωμένος, ζούρα - ζουρώνω].
1012. — Χορτάτζη Γεωργίου, Πανώρια. Κριτικὴ ἔκδοση μὲ εἰσαγωγή, σχόλια καὶ λεξιλόγιο, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 295.
[Κρίσις: E. M. Jeffrey, BZ 70 (1977), 356-357].
1013. — Λεξικογραφικά, Φίλτρα, 365-374.
1014. — Τὸ Ἑλληνοαγγλικὸ Λεξικὸ τοῦ Δ. Γεωργακά, ΕΕΦΣΠΘ 15 (1976), 151-157.
1015. — Ἡ τονικὴ ἀπλοποίηση, Ἐφημ. Τὸ Βῆμα 21-3-1976.
1016. — Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς τονικῆς ἀπλοποίησης, Αὐτόθι 28-4-1976.
1017. — Ὁ Ψυχάρης καὶ ἡ γλῶσσα τῆς παιδείας μας, Ν. Ἔστ. Χριστούγεννα 1976, 147-165.
1018. — Μεσαιωνικά γλωσσικά. 1) Ἀντίτυπος - Ἀντίτοπος καὶ συγγενικά. 2) ἰ(ν)-κάντο - ἰκαντεύω ἢ καντεύω, Ἑλλην. 29 (1976), 163-166.
1019. — Σχόλια σὲ Βυζαντινὴ ἐπιγραφή, Αὐτόθι 29 (1976), 166-171.
1020. — Ἡ διγλωσσία στὰ ὑστεροβυζαντινὰ γράμματα καὶ ἡ διαμόρφωση τῶν ἀρχῶν τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, Βυζαντινὰ 8 (1976), 213-243.
1021. — Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημῶδους γραμματείας (1110-1669), τ. Α', Θεσσαλονίκη 1969, σσ. ρνστ' + 252. [Βιβλιογραφία, σσ. κα-ρλστ. — ἀ — ἀμαξοτροχός]. Τ. Β', Θεσσαλονίκη 1971, σσ. στ' + 328. [Βιβλιογραφία σσ. ια' - ξη' — ἀμάραντον - ἄπνους]. Τ. Γ', Θεσσαλονίκη 1973, σσ. μη' + 430. — ἀπό - ἀώρως]. Τ. Δ', Θεσσαλονίκη, 1975, σσ. μη' + 431 — βᾶα - δείχτω]. Τ. Ε', Θεσσαλονίκη 1977, σσ. οθ' + 421 — δέκα - ἔλλεβορώδης].
[Εἰς ἕκαστον τόμον δημοσιεύονται καὶ αἱ σχετικαὶ διὰ τὸν προηγούμενον κριτικαί].

Α' τόμος :

- Δημαρᾶ Κ., 'Η μεσαιωνική μας γλώσσα, 'Εφημ. «Τὸ Βῆμα» 26-6-1970.
- Eideineier H., Südost-Forschungen 29 (1970), 496-497.
- Κωστάκη Θ., Ροτόντα, ἔτ. 1 (1970), τεύχ. 2, σσ. 212-213.
- Lavagnini Br., 'Ανακοίνωση στὴν Accademia Nazionale dei Lincei τῆς Ρώμης, 2 'Απριλ. 1970.
- Mihaescu H., Rev. Étud. Sud-Est Europ. 8 (1970), 550-551.
- Mitsakis K., Journal of Hellenic Studies 90 (1970), 267-269.
- Σπυριδάκη Γ., Μικρασ. Χρον. 14 (1970), 535-540.
- Trapp E., Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik 19 (1970), 271-274.
- Τωμαδάκη Ν., 'Αθηνᾶ 71 (1970), 450-453.
- Φόρη Β., 'Ο προάγγελος ἐνὸς σπουδαιοτάτου λεξικοῦ, Ν. 'Εστ. 88 (1970), 1557-1567.
- Χατζηγιάννου Κ., Δελτίον 'Εκπαιδευτικοῦ καὶ Φιλολογικοῦ Συλλόγου 'Αμμοχώστου, 1969, 'Αμμόχωστος 1970, σσ. 181-182.
- Χατζηφώτη Ι., Κριτικά φύλλα, τόμ. Α', τεύχ. 1, 1971, 109-110.

Β' τόμος :

- Karabelias E., Revue historique de droit Français et étranger 3 (1972), 558 καὶ : Bulletin de bibliographie hellénique 30 (1969), ἀρ. 2092.
- Κοντοσοπούλου Ν., La Linguistique 1969, τεύχ. α', 133-137.
- 'Ανεστίδη Α., Θεολογία 43 (1972), τεύχη γ' καὶ δ', 873-875.
- Βαγιακάκου Δ., ΕΕΒΣ 38 (1971), 437-470 [τόμου Α-Β].
- Darrouzès J., Revue des études byzantines 29 (1971), 336-337.
- Δημαρᾶ Κ., 'Εφημ. «Τὸ Βῆμα» 19.11.1971.
- Eideneier H., BZ 64 (1971), 103-106.
- Leroy M., Byzantion 42 (1972), 281-284.
- Λουκάτου Δ., Λαογρ. 27 (1971), 399-402.
- Μουρέλου Γ., Νέα Πορεία, 'Ιούλ.-'Οκτ. 1971, τεύχ. 197-200, σσ. 132-134.
- Rotolo V., Studi bizantini e neoellenici 8-9 (1971/72), 322-332.
- Συμεωνίδη Χ. Π., Βυζαντινά 4 (1972), 249-252. [Παρατηρήσεις με ἀφορμὴ ἄρθρα τοῦ Λεξικοῦ].
- Tarabout Y., BSL 67 (1972), τεύχ. β', 105-108.
- Φόρη Β., Βυζαντινά 3 (1971), 343-346 καὶ Ν. 'Εστ. 90 (1971), 1246-1247.
- Χατζηφώτη Ι., 'Εφημ. «Νέα Πολιτεία» 26.9.1971.

Γ' τόμος :

- Bakker W. F., 'Ελληνικά 27 (1974), 167-181.
- Eideneier H., Südost-Forschungen 33 (1974), 523-524.
- Georgacas D., Orbis 22, ἀρ. 2, 1973, 404-430.
- Κωστάκη Θ., Λαογραφία 29 (1974), 417-419.
- Λουκάτου Δ., 'Εφημ. «Τὸ Βῆμα» 13.9.1973.
- Mihaescu H., Rev. Étud. Sud-Est Europ. 12 (1974), 429-430.
- Εὔδη Θ., Κριτικά φύλλα 4, 'Ιούν.-'Ιούλ. 1975, 298-300.
- Σπυριδάκη Γ., Μικρασ. Χρον. 15 (1972), 453-457.
- Φιλιππάκη Ι. Κ., Κριτικά Φύλλα 3 (1974), 219-221.
- Χατζηγιάννου Κ., Δελτίον ἐπιστημονικοῦ καὶ φιλολογικοῦ συλλόγου 'Αμμοχώστου, 1972, 'Αμμόχωστος 1973, σσ. 203-204.

Δ' τόμος :

- 'Ανεστίδη Α., Κληρονομία 7 (1975), 429-430.
- Γεωργακά Δ., 'Η 'Ελληνική λεξικογραφία καὶ τὸ μεσαιωνικὸ Λεξικὸ τοῦ Ε. Κριαρᾶ, Βυζαντινά 8 (1976), 245-294.

- Δημαρᾶ Κ., Ἐφημ. «Τὸ Βῆμα» 23.4.1976.
 Κολλέγιο Ἀθηνῶν, Ψυχικό. Ἐνημερωτικὸ Δελτίο 3, τεύχ. 1, Ὀκτ.-Φεβρ. 1975/76, σσ. 33-35.
 Mihaescu H., Rev. Étud. Sud-Est Europ. 15 (1977), 173-175.
 Tarabout Y., BSL 70 (1975), τεύχ. 2, 164-165.
 Φόρη Β., Ν. Ἐστ. 99 (1976), 198-202.
 Χατζηφώτη Ι. Μ., Κριτικά Φύλλα 5 (1976), τεύχ. 1 [31], 152-153.
1022. Κριάρη Α. Ι., Τοπωνύμια περιοχῶν Ἐλαιοφυτειῶν, Κρητ. Γράμμ., τεύχ. 9 (1973), 35-36, 10, 20. 11-12, 38-39.
1023. — Σολοικισμοί, Κρητ. Ἐστ. 27 (1976), 562-564, 28 (1977), 891-894.
1024. — Τὸ παιδὶ στὴ δημοτικὴ ποίηση τῆς Κρήτης. (Στιχουργήματα, Σχόλια, Κριτική). Ἀθήνα 1977 σσ. 95.
 [Λεξιλόγιον ἰδιωματικῶν λέξεων].
1025. — Τὰ τοπωνύμια στὴν Κρήτη, Αὐτόθι, σσ. 1022-1036.
1026. Κρικέλη Κ. Ζ., Μολόχα. Δολοπία - Ἀγραφα (καὶ ἡ Παλιαπιδιά). Γεωγραφία, Ἱστορία, Οἰκονομία, Ἀθήνα 1974, σσ. 316.
 [Ὄνόματα, ἐπώνυμα, τοπωνύμια].
1027. Κριμπᾶ Χρ., Ἡ ἔτυμολογία τῆς λέξεως ταγίνι, Κριτικά Φύλλα 2 (1973), 377-378.
1028. — Τοπωνυμικὲς ἔρευνες. Ἡ βρύση «Μαλίκα» τοῦ Βαλτεσινίκου, Ἀρκαδ. 5 (1973), 29-30.
1029. — Κουλουβάχατα, Ἀρκαδ. 2 (1974), τεύχ. 2, σ. 8.
1030. — Ἱστορικά καὶ γλωσσικά. (Τὸ μαγαζὶ καὶ τὸ καζάνι), Ἱστορία, τεύχ. 79 (1975), 14-15.
1031. Kristophson J., Das Lexikon Tetraglosson des Daniel Moschopolitis, Zeitschr. Balkanolog. 10 (1974), 1-128 [=Δανιὴλ Μοσχοπολίτου, Λεξικὸν τετράγλωσσον, 1802. Νέον Ἑλληνικόν, Ρουμανικόν. Βουλγαρικόν, Ἀλβανικόν].
1032. Κριτζᾶ Χ., Ἡρακλῆς «Πανκάμης», Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1973, 106-119.
 [Κατάλογος ἐπωνύμων τοῦ Ἡρακλέους ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ Ἄργους].
1033. Kroh P., Lexikon der antiken Autoren, Stuttgart 1972, XVI - 675.
1034. Kurylowicz J., Grec κτ, χθ, φθ = v. ind. ks, etc., BSL 68 I (1973), 93-103.
1035. — Indo-Européen *a et Grec α, ε, ο, Αὐτόθι 72 II (1977), 69-72.
1036. Κυπριανοῦ Χρ., Μερικὰ ἐπώνυμα ἀπὸ τὸ ζωϊκὸ κόσμος, Λαογρ. Κύπρ. I, 1 (1971), 17-19.
1037. — Γλωσσικὰ Λαπήθου. Κύρια βαφτιστικὰ ὀνόματα. Σύνθετα ἀπὸ τὸ «Θεὸς» καὶ «Χριστὸς» τῆς περιοχῆς Λαπήθου, Αὐτόθι I, 3 (1971), 122-123.
1038. — Πειράγματα ἀπὸ τὴ Λάπηθο, Αὐτόθι I, 1 (1971), 94-96.
1039. — Μερικὰ ἐπώνυμα ἀπὸ ἐργαλεῖα καὶ σκευές, Αὐτόθι 3 (1973), 41-46.
1040. — Ἀποστάξεις (ὄρολογία), Αὐτόθι 4 (1974), 79-84.
1041. — Ἡ Χολλά, Αὐτόθι 5 (1975), 23-24.
1042. — Λαογραφικὸν Λεξικόν, τ. Β', Λευκωσία 1971, σσ. 44.

1043. — Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία, Λευκωσία 1 (1967), σσ. 245, Β (1968), σσ. 230, Γ (1969), σσ. 120, Δ (1971), σσ. 216.
[Κείμενα εἰς Κυπριακὴν διάλεκτον μετὰ λεξιλογίου].
1044. — Ἀποστάξεις (ὄρολογία), Ἀνθολ. Κυπρ. Λαογρ. 1 (1975), 111-116.
1045. — Μερικὲς τροφές τοῦ χωρίου Τσακκίστρα, Αὐτόθι, σσ. 99-108.
1046. — Δύο Κυπριακὲς λέξεις, Αὐτόθι, σσ. 109-110.
[Καλιάντρα, Ταπατζιά, ἦ].
1047. — Ἡ τοποθεσία «Χατουπᾶς», Πνευμ. Κύπρ. XII, 136 (1972), 112.
1048. — Τροφαὶ τοῦ χωρίου Τσακκίστρα τῆς Κύπρου, Λαογρ. 29 (1974), 295-310.
1049. Κυριαζοπούλου Γ. Κ., Τὰ ῥήματα σὲ -ίσκω, Πνευμ. Κύπρ. XIII, 146 (1972), 59, 60.
1050. Κυριαζοπούλου Σ., Παθολογία τοῦ λόγου, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 177.
[Δημοτικὴ ἢ καθαρεύουσα].
1051. Κυριακίδου Θ., Τὰ χρυσᾶ μῆλα τοῦ βασιλιᾶ, Λαογρ. Κύπρ. 1 (1971), 127-133.
[Παραμῦθι ἐκ Παλαιοχωρίου εἰς Κυπριακὴν διάλεκτον].
1052. Κυριακοπούλου Δ., Ὀρθογραφικὸν καὶ ἑρμηνευτικὸν Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀναθεωρηθὲν καὶ συμπληρωθὲν ὑπὸ Ν. Ε. Φραγκίσκου, Νέα Ἔκδοσις 1969 (ἀνατύπωσις 1976), Ἐν Ἀθήναις, σσ. 718.
1053. — Λεξικὸν Ἑλληνο-ἀγγλικόν, Ἐν Ἀθήναις 1976, σσ. 608.
1054. Κυριακοπούλου Δ. Γ., Ἴσαρι Ἀρκαδίας, Ἀθήναι 1972, σσ. 288.
1055. Κυριακοπούλου Κ. Θ., Ἀγίου Πέτρου ἐπισκόπου Ἀργους βίος καὶ λόγοι. Εἰσαγωγή-κείμενον-μετάφρασις-σχόλια. Ἐν Ἀθήναις 1976, σσ. ιε' + 575.
[Γλῶσσα — ὕφος, 19, 41, 78, 113, 151, 179, 227, 497, 498, Λεξιλόγιον, 499-501].
1056. — Δύο ἀπογραφές τῶν Ἡλειακῶν Μονῶν, Ἡλειακά 24-25 (1977), 762-769.
1507. Κυριακούλη Μ., Ἡ Ἑπτακώμη Ἀμμοχώστου Κύπρου, Ἀμμόχωστος 1970, σσ. 2 + 180 + 2.
[Ἱστορικαὶ παραδόσεις, θρύλοι, λαϊκαὶ ἀφηγήσεις, ἀνέκδοτα ἔγγραφα].
1058. Κύρρη Κ., Ἀνέκδοτα περὶ Χ' Γεωργάκη Κορνεσίου, ΕΚΕΕΚ 4 (1970/71), 283-328.
[Κυπριακὸν Λεξιλόγιον, 323-328].
1059. — Οἱ Τήλλυροι καὶ ἡ Τηλλυρία, Κυπρ. Λόγ. Γ-Ε (1971-1973) [3 (1971), τευχ. 13, σσ. 7-9, τευχ. 15-16, σσ. 186-188. 4 (1972), τευχ. 21-22, σσ. 115-118. 5 (1973), σσ. 52-55].
1060. — Περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς μονῆς Ἀγίου Παντελεήμονος Μύρτου ἐν Λαπήθῳ κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΘ' αἰ., Χρονικὰ Λαπήθου, II-III (1972/73), 78-83.
[Τοπωνύμια].
1061. — Δεδομένα ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν τῆς Κύπρου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. Τὰ περιεχόμενα τοῦ καταστίχου XXVI τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ΕΚΕΕΚ 5 (1972/3), 269-416.
[Γλωσσάριον Κυπριακῶν λέξεων, 397-416].

1062. — Ὠτειλή, ἡ λέξις ἀθησαύριστος παρὰ Lampe καὶ παρθενίας σήμαντρα, τὰ, Κυπρ. Λόγ. 6 (1974), 317.
1063. Κύρρη Κ. - Γεωργαλλίδη Γ. - Χριστοδούλου Μ., Κυπριολογικὴ βιβλιογραφία τοῦ ἔτους 1971 καὶ συμπληρώματα προηγουμένων ἐτῶν, ΕΚΕΕΚ 5 (1971/72), 435-531.
[Γλωσσολογία - Λαογραφία, σσ. 503-531].
1064. Κύρρη Κ. - Παπαδοπούλλου Θ. - Χριστοδούλου Μ., Κυπριολογικὴ βιβλιογραφία τοῦ ἔτους 1972 καὶ συμπληρώματα προηγουμένων ἐτῶν. ΕΚΕΕΚ 6 (1972-1973), 471-537.
[Γλωσσολογία - Λαογραφία, σσ. 524-537].
1065. Kujore O., Greek polymorphic presents. A Study of their development and functional tendencies, Amsterdam 1973, σσ. XVI + 339.
1066. Κώνστα Κ. Σ., Λαογραφικὰ περὶ τὸν Ἅγιο Κοσμᾶ τὸν Αἰτωλό, Λαογρ. 27 (1971), 215-278.
[Παραδόσεις, προφητεῖαι, ἐνθυμήσεις, εἰκονογραφικά, τοπωνυμικά, σσ. 272-278].
1067. — Ριχάρδου Τσώρτς ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Δυτικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. ΕΕΣΤερελλ.Μ. 3 (1971-72), 261-293.
[Τοπωνύμια, 290-293].
1068. — Ἡ γλῶσσα τοῦ Καραϊσκάκη, Στερ. Ἑλλ., τεῦχ. 25 (1971), 25-27.
1069. — Ὁ «Ζυγὸς» τοῦ Μεσολογγιοῦ καὶ ἡ Λαογραφία του, Αὐτόθι, τεῦχ. 31 (1971), 5-7.
[Τοπωνύμια, παρωνύμια].
1070. — Γλωσσικά τοῦ τόπου μας. Ἀνάγυρος, ὁ. Πρόφ. στοὺν Ἀνα(γ)υρου, Νιοχώρι, 3 (1972), ἀριθμ. 4, σ. 19.
1071. — Τοπικὰ γλωσσικὰ θέματα. Τοπωνυμικά τῆς Παραχελωΐτιδος (Γουριά, Μαγούλα, Μάστρου), Αὐτόθι 3 (1972), ἀριθμ. 20, σσ. 12-14.
1072. — Τοπικὰ γλωσσικὰ μνημεῖα. Τοπωνυμικὸν τῆς Πενταλόφου, Αὐτόθι 4 (1973), ἀριθμ. 35, σσ. 150-153.
1073. -- Γῆ τῆς Παραχελωΐτιδος, Αὐτόθι 5 (1974), ἀριθμ. 38, σσ. 2-5.
1074. -- Τοπωνυμικὸ τῆς Παλαιοκατούνας, Αὐτόθι ἀριθμ. 41 (1974), σσ. 115-120.
1075. — Λαογραφικὰ τοῦ Ρουμελιώτικου ἀρματολισμοῦ. Παροιμίες, παρωνύμια, ἔθιμα, ἐνθυμήσεις, παραδόσεις, ἱστορικά, τοπωνύμια, δημοτικὰ τραγούδια, Ἑλλην. Ψυχὴ, τεῦχ. 2 (1972), 4-18.
[Παρωνύμια, 7-9. Τοπωνύμια, 14-16].
1076. — Τὸ Διάστημα στὴν Αἰτωλικὴ Λαογραφία, Αὐτόθι τεῦχ. 3 (1972), 2-11.
[Σχετικαὶ λέξεις καὶ φράσεις διαλεκτικαί].
1077. — Τρία Αἰτωλοακαρνανικὰ προικοσύμφωνα (1779, 1822, 1825), Αὐτόθι, τεῦχ. 4 (1972), σσ. 3-8.
[Ἰδιωματικοὶ ὄροι, λέξεις, ὀνόματα, τοπωνύμια].
1078. Κωνσταντινίδη Α., Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Ἄλωνα, Χ. Κυπριανοῦ, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον 4 (1971), 128-132.

1079. Κωνσταντινίδη Γ. Ζ., Νέον ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, Ἀθήναι 1976.
1080. Κωνσταντινίδη Ἐμμ. Ι., Τὰ Εὐαγγελικά. Τὸ πρόβλημα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγ. Γραφῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν καὶ τὰ αἵματηρὰ γεγονότα τοῦ 1901, Ἐν Ἀθήναις 1976, σσ. 358.
1081. Κωνσταντινοπούλου Χρ. Γ., Παρατσούκλια καὶ ὕβριστικοὶ χαρακτηρισμοὶ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, Ν. Ἔστ. 1971, σσ. 1077-1080.
1082. — Ἀνέκδοτα Γορτυνιακὰ ἔγγραφα, Γορτυνιακὰ 1 (1972), 70-90.
1083. — Ἡ ὀνομασία τῆς «Λουκουῦς», Ἐφημ. Νέα Γορτυνία, 21 Ἰανουαρ. 1973. [Ἐτυμολογεῖ τὸ τοπων. ἀπὸ τὴν λ. λούκια, τά].
1084. — Οἱ Πετροπουλάκηδες τῆς Μάνης (1690-1940), Ἀθήνα 1976, σσ. 240. [Ἐπώνυμα - ὀνόματα].
1085. Κωνσταντοπούλου Π. Σ., Τὸ Ἀράκλοβον, Ὀλυμπ. Χρον. 3 (1972), 105-121.
1086. Κωστάκη Θ., Χ. Συμεωνίδη. Οἱ Τσάκωνες καὶ ἡ Τσακωνιά, Λαογρ. 28 (1971), 441-446.
1087. — Τσακωνικά : Α'. Ἀνάβαλος (Ἀνάβολος). Β'. Βοηλάτης - Βάτα ὄ, Αὐτόθι 29 (1974), 227-230.
1088. — Τὰ ποιμενικά τῆς Τσακωνιάς, Αὐτόθι 30 (1975), 45-160.
1089. — Τὸ Μιστί τῆς Καππαδοκίας, Ἀθήνα 1977, σσ. 596. [Λαογραφικὴ μελέτη. Ἰδιωματικὸν γλωσσάριον, 557-596].
1090. Κωστοπούλου Ν. Β., Τὸ χωριό μου Ἀλεποχώριον Δωρίδος, Ἀθήναι 1972, σσ. 24.
1091. Λαγούση Δ. Κ., Λεξικὸν Ἰσπανο-Ἑλληνικόν, Ἐν Ἀθήναις, 1976, σσ. 502.
1092. Λαζαρίδης Δ., Ἀμφίπολις καὶ Ἄργιλος. Ἀρχαῖες Ἑλληνικὲς πόλεις, Ἀθήναι, σσ. XXVI - 98.
1093. Λαζαρίδης Κ. Π., Τὸ χωριό μου Κουκούλι (Ζαγόρι - Γιάννινα - Ἡπειρος). Ἱστορικολαογραφικὴ μελέτη. Α'. Στοιχεῖα γιὰ τὶς ἱστορικὲς του ρίζες καὶ τὸ ὄνομά του, Γιάννινα 1973, σσ. 96.
1094. — Μικρὲς παλιὲς ἀδημοσίευτες Ζαγορήσιες διαθῆκες, Ἡπ. Ἔστ. 22 (1973), 449-460, 23 (1974), 40-46. 612-621, 24 (1975), 313-325.
1095. — Μπάγια. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ζαγοριοῦ. Σύντομη ἱστορικολαογραφικὴ μελέτη. Γιάννινα 1975, σσ. 163. [Σήμερον Κῆποι. Τοπωνύμια].
1096. Λαζάρου Ἀχ., Ἡ ἀκτινοβολία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διὰ τοῦ ὄρου «Βασιλική - Basilica», Πλάτων 26 (1974), 277-288.
1097. — Ἡ ἱστορία τοῦ τοπωνυμίου Βαρόσι, Περραιβία, τεύχ. 6 (1974), 9-16.
1098. — Τρία Ἑλληνικὰ τοπωνύμια στὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῶν Βλαχοφόνων Ἑλλήνων, Θεσσαλ. Χρον. 11 (1976), 267-277. [= Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 225-235].
1099. — Ἡ Ἀρωμουνική καὶ αἱ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς σχέσεις αὐτῆς, ἐν Ἀθήναις 1976, σσ. 355 + 5 χάρται. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία. [Κρίσις : Α. Μπουσμπούκη, Θεσσαλ. Χρον. 11 (1976), 311-319].

1100. Λαζόγκα Εύθ. Ζ., 'Η Γαλατινή. Τραγούδια - έθιμα - λαϊκή δημιουργία, Λάρισα 1973, σσ. 113.
[Συνθηματική γλώσσα - κουδαρίτικα].
1101. Λάζου Χ., 'Ιστορία και εξέλιξις τῆς γραφῆς, 'Αθήναι [1974], σσ. 223 + 34 πίν.
1102. Λαϊνᾶ Θ., 'Ιερὰ μονὴ 'Αντινίτσας, Στερρ. 'Ελλ. 6 (1974), 416-418.
[Τοποθεσία - ὄνομασία].
1103. Laïou Angeliki E., Peasant Names in Fourteenth Century Macedonia, Byzantine and Modern Greek Studies 1 (1975), 71-96.
1104. Lambertier Ch. de, Λάχεια, λαχαίνω, λέχος, Rev. Philol. 49 (1975), 232-240.
1105. Laminger - Pascher G., Die Bedeutung von ἄγιος in einigen Korykischen Inschriften, Anzeiger der Österreichischen Akademie der Wissenschaften 110 (1973), 344-346.
[Ἄγιος = Χριστιανός].
1106. Λαμπαδαρίδη Ν. Ε., 'Η ψαρική στὰ Μαρμαρονήσια (Τεχνική, σύνεργα καὶ ἐθιμογραφία τῆς), 'Ελλην. Λαϊκὴ Τέχνη 11 (1973), 110-121.
1107. Λαμπάκη Σ. Κ., Βυζαντινὴ καὶ μεταβυζαντινὴ βιβλιογραφία (1975-1976), ΕΕΒΣ 42 (1975/6), 487-506.
[Γλώσσα, 493-495].
1108. Λάμπου Α. Ι., 'Ιστορία Φτέρης Φθιώτιδος, 'Αθήναι 1973, σσ. 148.
[Τοπωνύμια].
1109. Λαμπρία Χρ., Τοπωνύμια τοῦ Νέου Χωρίου Κυθρέας, Χρ. Κυπριανοῦ, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία του 4 (1971), 119-120.
1110. Λαμπρίδη - Τασολάμπρου, 'Η δημοτικὴ καὶ τὰ ἀρχαῖα, 'Ηπ. 'Εστ. 25 (1976), 77-81.
1111. Λαμφίδου 'Οδ., Μέγας Κομνηνός — Hohenstaufen, Byzantion XL (1970), 1971, 543-545.
1112. — Nochmals der Name 'Ακομινᾶτος, BZ 64 (1971), 26-27.
1113. — Τὸ λεξιλόγιον τοῦ Κωνσταντίνου Μανασσῆ ἐν τῇ Χρονικῇ Συνόψει, Πλατων 23(1971), 254-277.
[Ὄνόματα, 256-272, ῥήματα, 272-277, ἐπιρρήματα, 277].
1114. — Τὸ ὄνόματα ἐν τῷ Λεξιλογίῳ τῆς Χρονικῆς Συνόψεως Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ, Αὐτόθι 25 (1973), 19-70, 26 (1974), 209-222, 27 (1975), 51-81.
1115. — Τὰ ῥήματα ἐν τῷ Λεξιλογίῳ τῆς Χρονικῆς Συνόψεως Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ, Βυζαντινά 5 (1973), 187-268.
1116. — 'Ο 'Ορφεὺς εἰς Ποντιακὸν παραμῦθι, 'Αρχ. Πόντ. 33 (1975/76), 54-92.
[Κείμενον εἰς Ποντιακὴν διάλεκτον καὶ ἀπόδοσις εἰς τὴν Νέαν 'Ελληνικὴν].
1117. — Le dialecte grec du Pont - Euxin (Asie Mineur) comme langue littéraire en Grèce après 1922, Orbis 25 II (1976), 258-263.

1118. Λαμψίδου Ὀδ. - Ραζή Ἀριάδνης, Πίναξ περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ «Ποντιακὰ Φύλλα» (1936-1960), Ἀρχ. Πόντ. 32 (1973/4), 43-125.
1119. Λάππα Κ. Θ., Τρύφ. Εὐαγγελίδου, Ἡ Παιδεία ἐπὶ τουρκοκρατίας, Εὐρετήριο, Ἀθῆναι 1973, σσ. 110.
[Ὄνόματα, ἐπώνυμα, τοπωνύμια].
1120. Larsen J. A. O., *Demokratia*, *Class. Philology* 68 (1973), 45-46.
[Περὶ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δημοκρατία - δῆμος].
1121. Λάσκαρη Κων/νου, Ἐπιτομή τῶν ἐκ τοῦ λόγου μερῶν καὶ ἄλλων τινῶν ἀναγκαίων, συντεθεῖσα παρὰ Κωνσταντίνου Λασκάρους τοῦ Βυζαντίου, *Mediolani, MCCCCLXXVI*. [Φωτοτ. ἀνατύπωσις ἐκ τῆς πρώτης ἐκδ. 1476, Ἀθῆναι 1976, Ἐκδότης Σπανός].
1122. Lavagnini Br., *L'esperienza del greco*, *Bollet. del Centro Studi filol. e linguist. Sicil.* 11 (1970), 247-252.
1123. — Ἡ νέα Ἑλληνική ὡς διεθνῆς γλῶσσα, *Παρνασσός* 18 (1976), 26-32.
1124. Lavagnini Renata, *Σχάζω - σχίζω*, *Riv. Stud. Byzant. Neoell.* 8-9 (1971-1972), 227-234.
1125. Λαυρεντίδη Ἴσ., Ἡ κατὰ τὸ 1895-1907 μετοικεσία Ἑλλήνων Ποντίων τοῦ Καυκάσου εἰς Ἑλλάδα, Ἀρχ. Πόντ. 31 (1971/2), 395/514.
1126. Lazard S., *Le nom de personne dans les papyrus ravennates du VIe siècle*, *Studi Mediolatini e Volgari* 21 (1973), 7-38.
1127. Lebeck A., *The Oresteia. A Study in language and structure*, Washington 1971.
1128. Leclercq H., *A note on the transliteration of New Testament Greek*, *New Testament Studies*, London 19 (1973), 187-190.
1129. — *Note sur le grec néo-testamentaire et la position du grec en Palestine au premier siècle*, *Etud. Class.* 42 (1974), 243-255.
1130. Leeming M., *Greek and Latin elements in Pamvo-Berynda's Lexicon of 1627*, *Slav. and East Europ. Rev.* 51 (1973), 182-213.
1131. Leivestad R., *Mytestamenlig gresk grammatikk*, Oslo 1972.
1132. Lejeune M., *Phonétique historique du mycénien et du grec ancien*, Paris 1972, XI - 398.
[Κρίσις: A. Christol, *BSL* 69 (1974), II, 126-128].
1133. — *Notice sur la vie et les travaux de M. Pierre Chantraine, membre de l'Académie*, *Compt. Rend. Académ. Inser.* 1974, σσ. 629-639.
1134. — Moralejo Aliarez J. J., *Gramatica de las inscripciones delficas*, Santiago de Compostela 1973, σσ. 329. *BSL*, 70 (1975), 153-154.
1135. — *Pré-mycénien et proto-mycénien*, *BSL* 71 (1976), 193-206.
1136. — *Le mycénien et l'étymologie de διδάσκω*, *Scritti in onore di Giuliano Bonfante*, Brescia 1976.
1137. — Chantraine P., *Dictionnaire étymologique de la langue grecque*, III, Α-Π, Paris 1974, *BSL* 71 (1976), II, 87-88.

1138. Λεξικὸ τῆς Δημοτικῆς, Ὀρθογραφικό, ἑρμηνευτικό, ἑτυμολογικό, Β' ἔκδ., Ἀθήναι 1977, σσ. 877 [Ἐταιρεία Ἑλληνικῶν ἑκδόσεων].
1139. Λευκαδίτη Γρ., Ἡ συμβολικὴ σημασία τῶν ἀρχαίων τοπωνυμίων τῆς Κέας, Κέα, 23 (1974), τεύχ. 258-260, σσ. 7-8.
1140. Leumann M., Zur Form von neugr. pte. γραμμένος, Εἰς: Palmer L. R., Studies in Greek, Italic and Indo-European Linguistics, Innsbruck 1976, 163-167.
1141. Levy H. L., Τὸ «ἐξῆς» in Arethas, Byzantion 43 (1973) [1974], 512-514.
1142. Λιάκου Σωκρ., Πῶς καὶ πότε προέκυψεν ἡ τοπωνυμία Ἀχρίδα - Ὀχρίδα; Μακεδ. Ζωή, Μάρτιος 1972, σσ. 19-20.
[Ἐκ τοῦ Ἑλλην. ὄκρις = βράχος καὶ ὄχι ἐκ τοῦ Σλαβ. Hrid = λόφος, κρημνός. Ἀρχαιομακεδ. Λυχνιδός - Lignido - Luchnita - Luchnida - Luchrida - Οὐχρίδδα - Ὀχρίδδα - Ἀχρίδα].
1143. — Μικροευρωπαϊκὲς (= ἤγουν Βαλκανικὲς) Μελέτες. Ἡ προέλευση τῆς Ἀρχαιομακεδονικῆς. Νέα τεκμήρια, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 24.
1144. — Μικροευρωπαϊκὲς (ἤγουν Βαλκανικὲς) Μελέτες. — 9. Μακεδονο-Ἀρμανικά. Α'. Ὁ ἀρχαιομακεδονικὸς θεσμὸς τῶν ἀρματολῶν. (Τεκμήρια ἀπὸ τὸ καπετανᾶτο Πισοδερίου). Β'. Ἔθιμα, θρῦλλοι (sic) καὶ τοπωνυμίες τῆς Λύγκου. Γ'. Τοπωνυμίες ἀρματολῶν (ἢ Βοϊνικῶν) τοῦ Αἵμου, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 119.
1145. — Μικροευρωπαϊκὲς (= ἤγουν Βαλκανικὲς) Μελέτες. 10. Τὰ ἑκατὸν δέκα ὀνόματα οἰκισμῶν Κουρέστιας - Στενῶν Πισοδερίου καὶ Πρέσπας (μὲ βασικά τεκμήρια γιὰ τὴν καταγωγὴ τῶν Κοματοπούλων), Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 80.
1146. Λιάλιου Σπ. Δ., Ἑρμηνευτικὸ Λεξικὸ μηχανογραφικῶν σπουδῶν, Ἀθήναι 1972, σσ. 170.
1147. — Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῆς Ἀρέθουσας Θεσσαλονίκης, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 237-256.
1148. Λιανοῦ Ι. Α., Ἱστορία τῆς Κοινότητος Κοκκινοβρύσης Τριχωνίδος, 1975.
1149. Λιασίδη Π., Ἡ Τζιῦπρος δίχως πούτρα, Κύπρος 1972, σσ. 82.
[Ποιητικὴ συλλογὴ εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς Κύπρου μετὰ γλωσσαρίου].
1150. Λιβαδάρα Ν., Συμβολὴ εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς πατρότητος ἀποσπασμάτων ἀρχαίων Ἑλλήνων γραμματικῶν, Ἀθηνᾶ 72 (1971), 160-201.
1151. — Εὐριπίδεια (Ἑλένης στ. 288-289), Αὐτόθι 73-74 (1972/3), 811-818.
1152. — Ce qu' apportera l'édition de l'Etymologicum Genuinum, ΕΕΦΣΠΑ 24 I (1973/4), 331-336.
1153. Λιβέρη Α., Λεξικὸν τῶν Ἀττικῶν ρητόρων, Ἀντιφῶντος, Ἀνδοκίδου, Λυσίου, Ἰσαίου, Λυκούργου, Αἰσχίνου, Δημοσθένους, Ὑπερείδου, Δεινάρχου, Ἀθήναι 1975, σσ. 234.
1154. Lindenburg M. A., La route de Damas, Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδου, Βενετία 1974, 1-4.
[Ἐν τῇ ὁδῷ ἢ ἤρχου. Πράξ. Ἀποστ. 9, 17=Νέον Ἑλλην.: ἔς τὸ δρόμο πού ἐρχόμουνα].

1155. Λιονῆ Γρ. [Ἐποπτεία, ἐπιμέλεια], Λεξικὸν ὀμαλῶν καὶ ἀνωμάτων ρημάτων ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἀθῆναι 1972, σσ. 7 + 635.
1156. Λογοθέτου Κ., Γλωσσικά Α', Πλάτων 24 (1972), 326-330.
1157. — Κριτικά καὶ Ἑρμηνευτικά εἰς τὸν Πλατωνικὸν Σοφιστήν, Αὐτόθι 25 (1973), 234-251.
1158. — Ἐθνικά καὶ ἐπιστημονικά μελετήματα, Ἀθῆναι 1971, σσ. VII - 563.
[Κρίσις: Π. Γεωργούντζου, Πλάτων 24 (1972), 380-381].
1159. — Κριτικά καὶ Ἑρμηνευτικά εἰς Ἑλληνας συγγραφεῖς, Ἀθῆναι 1976, σσ. 173.
1160. Λουγγῆ Τ. Κ., Μία ἄγνωστη οἰκογένεια βυζαντινῶν πρεσβευτῶν τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, Παρνασσός 17 (1975), 556-561.
1161. Λουτζου Ε. Α., Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ δραγομάνου τῆς Κύπρου Χατζηγεωργάκη Κορνεσίου, ΕΚΕΕΚ 4 (1970-71), 239-282.
[Γλωσσάριον ἑρμηνευτικὸν τῶν ἰδιωματικῶν Κυπριακῶν λέξεων].
1162. — Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Ἀσσια, Χρ. Κυπριανοῦ, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία 4 (1971), 122-124.
1163. — Ἀνέκδοτα γράμματα (1779-1793) τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσάνθου, Θησαυρίσματα 9 (1972), 292-315.
[Ὄνόματα καὶ ἑρμηνευτικὸν γλωσσάριον τῶν ἰδιωματικῶν Κυπριακῶν λέξεων].
1164. Λουκᾶ Γ. Β. - Φανοπούλου, Θήβα καὶ Λειβαδιά. Χωραῖται καὶ Χωρικοὶ στὸ 21, Ἀθῆναι, τ. Α' (1975), σσ. 279, τ. Β' (1976), σσ. 343.
[Λεξιλόγιον, 270-274. Μετονομ. τοπων. 275-276].
1165. Λουκαῖδη Χρ., Τοπωνύμια τοῦ χωριοῦ Πέτρα (Σολέας), Μαθητ. Ἐστ. 21 (1971), τεῦχ. 50, σ. 79.
1166. Λουκάτου Δημ., Ἑλληνικοὶ Θεοφυλαγμοί, Ἑλλην. 24 (1971), 94-105.
[Δημῶδεις ἐκφράσεις].
1167. — Σύγχρονα γλωσσολογικά. Τιτλωνυμίες ἐργαστηρίων καὶ μαγαζιῶν στὴν Ἑλλάδα, Onomata 4 (1972), 14-18.
1168. — L'évangile de saint Luc dans le parler proverbial du parler grec, Μνημόσυνον Σοφ. Ἀντωνιάδου, Βενετία 1974, 41-57.
1169. — Νώντα Π. Σακελλαροπούλου, Τὸ Βερίτσι, Ἑλλην. 28 (1975), 225-226.
1170. — Ἡ δημοτικὴ στοὺς πρώτους δέκα τόμους τοῦ περιοδικοῦ «Λαογραφία» 1909-1929, Ν. Ἐστ. Χριστούγεννα 1976, 135-140.
1171. Λούρου Ν., Γλωσσικὸ Ἐπίμετρο, Ν. Ἐστ. Χριστουγ. 1976, 9-13.
1172. Λυπουρλῆ Δ. Δ., Ἡ παραγωγικὴ κατάληξις -ικὸς στὴν προσωκρατικὴ φιλοσοφία καὶ στὸ Ἰπποκρατικὸ Corpus. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία, Θεσσαλονίκη 1968, σσ. η' + 210. [Παράρτημα 15 τῆς Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλολ. Σχολ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης].
[Κρίσις: Φ. Ι. Κακριδῆ, Ἑλλην. 22 (1969), 463-474].
1173. Λυριτζῆ Σωτ., Ἱστορία καὶ ἀρχαιολογία τῆς Μεσσηνιακῆς νήσου Πρώτης, Πλάτων 25 (1973), 88-119.
[Ἑτυμολογία, 90-92].

1174. Lumpe A., Zur Geschichte des Wortes *σύνοδος* in der antiken Christlichen Gräzität, *Ann. Hist. Conciliorum* 6 (1974), 40-73.
1175. Lupas Liana, *Phonologie du grec attique*, La Haye- Paris 1972, σσ. 186. [Κρίσις: A. Christol, *BSL* 69 (1974), II, 128-130].
1176. Μαγουλά Γ. Γ., Δομολογική θεώρησι τοῦ φωνηεντισμοῦ τῶν βορείων ἰδιωμάτων, *Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ.*, 31-36.
1177. Μαδαρίτου (= Βαρδάκη Μιλτ.), *Ροζοναρίσματα. Λαμπριάτικο, Κρητ. Έστ.* 23 (1972), 40-41.
1178. — Οὔλοι νὰ ζοῦμε, *Αὐτόθι*, σ. 88.
1179. — Ἡ γρὰ Χρουσὴ, *Αὐτόθι*, σ. 136-138.
1180. — Ἡ θαμὴ, *Αὐτόθι*, σ. 185.
1181. — Ἐρωντοδουλειές, *Αὐτόθι*, σσ. 233.
1182. — Περίφραξη, *Αὐτόθι*, σσ. 283-284.
1183. — Τὸ αὐτόματο, *Αὐτόθι* 27 (1976), 40.
1184. — Φωθιὰ στὰ κισιμέθια, *Αὐτόθι*, σ. 90.
1185. — Φαντασία, *Αὐτόθι*, σ. 136.
1186. — Μάης μῆνας, *Αὐτόθι*, σ. 230.
1187. — Ζωθροφές, *Αὐτόθι*, σ. 207.
1188. — Οἱ τουρίστες, *Αὐτόθι*, σ. 326.
1189. — Ἀγροζημία, *Αὐτόθι*, σ. 376.
1190. — Τουρίστριες, *Αὐτόθι*, σ. 424.
1191. — Ἐργασιάρης, *Αὐτόθι*, σ. 472.
1192. — Τὰ κάτεχες νὰ τὰ ξεχάσης, *Αὐτόθι*, σ. 520.
1193. — Ὁ κουζουλὸς θέλει πλειὰ κουζουλό, *Αὐτόθι*, σ. 567.
1194. — Χιόνια, *Αὐτόθι* 28 (1977), 616.
1195. — Ἄλλοῦ ἔναι ἡ γι - ἀφορμή, *Αὐτόθι*, σ. 662.
1196. — Ἄσου νὰ σιάξει ἡ περίσταση, *Αὐτόθι*, σ. 708.
1197. — Νυχτοστρατιὰ, *Αὐτόθι*, σ. 760.
1198. — Μάης τοῦ '41, *Αὐτόθι*, σ. 807.
1199. — Ἐρωντας, *Αὐτόθι*, σ. 854.
1200. — Πατητῆρι δίχως ἀμπέλι, *Αὐτόθι*, σ. 901.
1201. — Τὸ καστανὸ μουλάρι, *Αὐτόθι*, σ. 953.
1202. — Τὸ κέντισμα, *Αὐτόθι*, σ. 1000.
1203. — Γεραθειὰ, *Αὐτόθι*, σ. 1047.
1204. — Παλιὸς ἔρωντας, *Αὐτόθι*, σ. 1096.
1205. — Τοῦ διαόλου ὁ πολιτισμὸς, σ. 1114.
[Ἄπαντα τὰ ἀνωτέρω εἰς τὴν Κρητικὴν διάλεκτον μετὰ ἐρμηνευτικοῦ λεξιλογίου].
1206. Madden J. P., *Βούλομαι* and *θέλω*. The vocabulary of purpose from Homer to Aristotle. *Diss. Yale Univ. New Haven, Conn.* 1975, σσ. 347.
1207. Maher J. P., The Etymology of old Church Slavic Zanozije «sinus» (maris) and the Question of Greek Inspiration of Slavic Parasyntheta, *Linguist. Balkan.*, 14/2 (1970), 37-39.

1208. Maier F., Der σοφός Begriff. Zur Bedeutung, Wertung und Rolle des Begriffes von Homer bis Euripides, München 1970, III, 370.
1209. Μαϊκίδη Α. Α., Μανδρίτσα, ή κωμόπολις που έσβυσε. Σημειώσεις, ανάμνησεις, παραδόσεις, περιληπτική περιγραφή τών Έλληνικών χωριών τής περιφέρειας Όρτά - κιοϊ, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 123.
1210. Μακκαρόνα Χ. Ι., Άπολλωνία ή Μυγδονική, Άρχ. Μακεδ. 2 (1977), 189-194.
1211. Μακρής Κ. Ν., Έθιμική οικογενειακή ζωή Κοινότητας Σισανίου Βοΐου Ν. Κοζάνης, Άθηναι 1974, σσ. 160.
2112. Μακριδάκη Άν., Έλούντα, Άμάλθεια 8 (1977), 261-287.
1213. Μακρυμίχαλου Στ., Τσακόνικα προικοσύμφωνα του 18 και 19 αιώνας, Πελοποννησιακά 8 (1971), 277-410.
[Όνόματα, τοπωνύμια - γλωσσάριον].
1214. — Καί άλλη άθησαύριστος λέξις. Κορδομίρι (Kol-demiri), Παρνασσός 17 (1975), 66-67.
1215. — Ό σοπρακάρικος, Πελοποννησιακά 12 (1976/77), 229.
[Περί τής σημασίας του ναυτικού όρου σοπρακάρικος].
- 1215α. — Καί άλλη άθησαύριστος λέξις, Αυτόθι, 312-313.
1216. — Οι «συνήθειες τής θαλάσσης» στις άρχές του 19 αϊ. Μία άντιδικία του 1806 μεταξύ δύο καπεταναίων στη «Καντζελλαρία» τής Μυκόνου, Παρνασσός 19 (1977), 225-246.
[Έγγραφα και λεξιλόγιον].
1217. Μαλακατέ Σπ., Χλωρίς Κιμώλου και τών περι αύτήν νησίδων, Κιμωλιακά 3 (1973), 154-188.
1218. Μαλαχία Θ., Άνέκδοτα διηγήματα του νησιού. Τ. Α΄, Άθηναι 1975, σσ. 235. Τ. Β΄ 1975, σσ. 215. Τ. Γ΄ Άθηναι 1976, σσ. 190. Τ. Δ΄ 1976, σσ. 189.
[Τοπωνύμια : Α΄ 217-224, Β΄ 199-205, Γ΄ 181-182, Δ΄ 179-181. Λεξιλόγιον : Α΄ 225-231, Β΄ 206-210, Γ΄ 183-188, Δ΄ 183-184].
1219. Μαλδογιάννη Θ., Στοιχειά φυσικής γεωγραφίας περιοχής Λεκανοπεδίου Ίωαννίνων, Ήπ. Έστ. 21 (1972), 319-335.
1220. Μαλεβοΐ Π., Τοπωνυμικά τής Άρκαδίας, Άρκαδ. 3 (1974), 26.
1221. Μαλιγκούδη Φ., Νεοελληνικές έτυμολογίες, Έλλην. 27 (1974), 392-393.
[Πρόγκα, χάμουρα].
1222. — Μία σλαβική έπιγραφή τής Μακεδονίας και τὰ διδάγματα της, Μακεδ. 14 (1974), 392-395.
1223. — Ένα Άλβανικό όνομα στις Βυζαντινές πηγές, Βυζαντινά 8 (1976), 159-165.
[Λέκας].
1224. Μαλικούτη - Drachman A., Derived long mid-vowels in Greek. A controversial rule, Sprache 21 (1975), 135-156.
1225. — On the stress cycle in Greek, Salzburger Beiträge zur Linguistik 1 (1976), 105-123.

1226. Μαλικούττη - Drachman A. - Drachman G., Τύποι φωνολογικῶν νόμων καὶ βόρεια ἰδιώματα, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 37-50.
1227. Malkiel Y., Etymological Dictionaries. A tentative typology. Chicago 1976, σσ. IX + 144.
[Κρίσις: H. Cottez, BSL 70 (1977), II, 52.]
1228. Μαμαλάκη Ἰω. Π., Τὸ "Ἄγιον Ὄρος" ("Ἄθως) διὰ μέσου τῶν αἰώνων, Θεσσαλονίκη 1971, σσ. λα' + 686. [Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη. 33. Δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν].
[Λεξιλόγιον ἐρμηνευτικόν, 677-679].
1229. Mandeson Ar., Σύγχρονον Γερμανοελληνικὸν Λεξικὸν 60.000 λέξεων, Ἀθῆναι 1973, σσ. 1488.
1230. Μανδηλαρᾶ Βασιλ. (Mandilaras B.), Σύγχυσις ἀορίστου καὶ παρακειμένου εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν μὴ φιλολογικῶν παπύρων, ΕΕΦΣΠΑ 21 (1970/71), 291-302.
1231. — Ἐπὶ τῆς φωνητικῆς τῶν παπύρων, Αὐτόθι 22 (1971/72), 256-266.
1232. — Studies in the Greek language. Some Aspects of the Development of the Greek language up to the present day, Athens 1972, σσ. 243.
[Κρίσις: Ε. Στάθη, Ἑλλην. 26 (1973), 348-352. — Π. Γεωργούντζου, Πλάτων 26 (1974), 346-348]. — J. P. Louw, Wiener Studien 8 (87), 1974, 213-214. — Margaret Alexiou, Class Rev. N.S. 24 (1974), 301-302. — H. Eide-neier, Südost-Forschungen 33 (1974), 526-527].
1233. — The verb in the Greek non-literary papyri. Athens 1973, σσ. 493.
[4 π.Χ. αἰ. - 8 μ.Χ. Κρίσις: A. Polacek, Gymnasium 81 (1974), 360-361. — H. Petermann, Wiener Studien 8 (87), 1974, 214].
1234. — Confusion of aorist and perfect in the language of the non literary Greek papyri, Akten des XIII Intern. Papyrologen Kongress [= Münchener Beiträge zur Papyrusforschung 66], München 1974, σσ. 251-261.
1235. Μάνεση Στ., Σ. Καρανικόλα, Συμαϊκὸν Ὀνοματολόγιον, Ἀθῆναι 1971, Συμαϊκά 1 (1972), 223-226.
1236. Μανούσακα Μ., Αὐτόγραφον τεῦχος χρονικῶν σημειωμάτων καὶ δοσοληψιῶν (1518-1588) τοῦ Γαβριὴλ Σεβήρου, Θεσαυρίσματα 9 (1972), 7-67.
[Κύρια ὀνόματα, Λεξιλόγιον, 56-65].
1237. Μαντζουράνη Δ. Π., Ἡ Ἑφταλοῦ καὶ μερικὰ ἄλλα τοπωνύμια τῆς Λέσβου, Μυτιλήνη 1976, σσ. 27.
1238. Μαραγγέλη Εὐστρ., Λεξιλόγιον Πλωμαρίου τῆς Μυτιλήνης, Πλωμαρ. Ἀντίλ. 1 (1977), 73-76, 100-102, 132-135.
1339. Μαραζιώτη Γ. Θ., Ὁ Ἡπειρώτης ἐθναπόστολος Πέτρος Ἡπίτης (1795-1861), Ἀθῆναι 1973, σσ. 51.
1240. Μαργαρίτη Μαριάννας, Παρατηρήσεις στὴν ἀποβολὴ τῶν ἀτόνων i, u στὸ ἰδιώμα τῆς Σιάτιστας, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 51-58.
1241. Μαρκαντωνάτου Γ. Α., Σημασιολογία τῆς λέξεως «εἰρωνεία», Πλάτων 25 (1973), 82-87.

1242. Markov B., Die Nomina loci in der mazedonischen Sprache, Zeitschr. Balkanol. 9 (1973), 40-82.
[Συζητούνται αἱ καταλήξεις *ija* (ia, ia, io, eio) καὶ *ar* (-arium, -άρι)].
1243. Marcou G. S., Γ. Κουρμούλη, Ἀντίστροφον λεξικὸν τῆς νέας Ἑλληνικῆς, Ἀθήναι 1967, σσ. 801, Apollinarius 46 (1973), 13-15.
1244. Martinet André, Στοιχεῖα γενικῆς γλωσσολογίας. Μετάφρασις Ἀγ. Λ. Χαραλαμποπούλου, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. ιε' + 253.
1245. Masson E., Remarques sur certains groupes de signes en Chypro-Minoen, Πρακτ. Α' Διεθν. Κυπρολ. Συνεδρ. 1 (1972), 103-106.
1246. Masson O., Remarques sur l'épigraphie Chypriote syllabique : Les procédés de séparation des mots, Πρακτ. Α' Διεθν. Κυπρολ. Συνεδρ. 1 (1972), 107.
1247. — A propos de l'île d'Alasie, Kadmos 12 (1973), 98-99.
1248. — Les noms des esclaves dans la Grèce antique. Paris 1973. Actes du Colloque 1971 sur l'esclavage, Annales Littéraires de Besancon, σσ. 9-23.
1249. — Philologie et dialectologie grecques, Annuaire de l'École pratique des Hautes Études, IVe Section, Paris 1972/3, σσ. 227-231.
1250. — Quelques noms de métiers grecs en -ᾶς et les noms propres correspondants, Zeitschr. Papyr. Epigraph. 11 (1973), 1-19.
[Μαχαιρᾶς, Πενακᾶς, πινακᾶς, λαχανᾶς, ὄστρακᾶς, πινακιδᾶς, κερκιδᾶς, κυμινᾶς. Κρίσις : J.-L. Robert, REG 86 (1973), 77].
1251. — Que savons-nous de l'écriture et de la langue des Cariens, BSL 68 (1973), 187-213.
- 1251α. — I. Προμπονᾶ, Ἡ συγγένεια Μακεδονικῆς καὶ Μυκηναϊκῆς διαλέκτου καὶ ἡ πρωτοελληνικὴ καταγωγὴ τῶν Μακεδόνων, BSL 70 (1975), 148-151.
1252. Μασουρίδη Ν. Α., Ἡ Μινωϊκὴ γραφὴ εἰς τὰς πινακίδας τῆς Πύλου, Ἀθήναι 1976, σσ. 105.
[Κρίσις : Π. Γεωργούντζου, Πλάτων 28 (1976), 340-342].
1253. Μάτση Ν., Περὶ τινων χωρίων τῆς Πείρας Εὐσταθίου τοῦ Ρωμαίου, Ἀθήναι 1974, σσ. 8.
1254. — Ζητήματα Βυζαντινοῦ Δικαίου. Ἔκδ. Β' ἐπηυξημένη, Ἀθήναι 1976, σσ. 65.
[Ἑρμηνεία τοῦ ἐν Βυζαντ. Τυπικῶ ἀγοραπωλησίας ὄρου «διπλασιασμός», 25. — Ἡ καταβολὴ καὶ ὑπερβολὴ τοῦ τιμήματος ἐν Βυζ. πωλ. ἐγγρ., 31. — Ἡ μεταμέλεια θανάτου ἐν ταῖς Βυζ. δωρεαῖς, 39. — Ὁ ὄρος «θεματισμός τοῦ τιμήματος» ἐν Βυζ. πωλητ. ἐγγρ., 43. — Χάραγμα, 58].
1255. Maurach G., Δὺς τὸ ΚΑΛΟΝ bei antiken Dichtern, Glotta 53 (1975), 244-246.
1256. Μαυρῆ Ν., Δωδεκανησιακὴ Βιβλιογραφία, τόμ. Δεύτερος, Ἀθήναι 1974, σσ. ιε' + 252. [Δωδεκανησιακὴ Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία. Δημοσίευμα ἀρ. 3].
[Κρίσις : I. Χατζηφώτη, Δωδεκ. Χρον. 2 (1974), 379-381].

1257. Μαυρογορδάτου Γ., Τοπωνύμια Δικώμου, Χρ. Κυπριανοῦ, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία του 4 (1971), 125-126.
1258. Μαυροπούλου - Βαφειάδου Α., Ἐκάεν ἡ καρδιά μ'! Ποντιακὴ ἠθογραφία σὲ τέσσερες πράξεις καὶ μιὰ εἰκόνα, Ἀθῆναι 1973.
1259. — Ντὸ γράφκεται κι ἀπογράφκεται. Ποντιακὴ ἠθογραφία σὲ τέσσερες πράξεις. Ἰδιῶμα τῆς Χαλδίας τοῦ Πόντου. Ἀθῆναι 1973.
1260. — Σειρὰν 'κὶ χαλάνω. Δρᾶμα ἠθογραφικὸ σὲ τέσσερες πράξεις. Ἀθῆναι 1976.
1261. — Τρία μονόπρακτα. α) Ἡ κουτσή. β) Ὁ κλέφτης. γ) Τὸ καλὸν πάντα νικᾷ, Ἀθῆναι 1974.
1262. — Οἱ Κρυφοί. Δρᾶμα μὲ πρόλογο καὶ τρεῖς πράξεις. Ἰδιῶμα τῆς Χαλδίας τοῦ Πόντου, Ἀθῆναι 1975.
1263. — Ν' ἀλλοὶ τὸν μοναχόν. Δρᾶμα ἠθογραφικὸ σὲ τρεῖς πράξεις. Ἰδιῶμα τῆς Χαλδίας τοῦ Πόντου, Ἀθῆναι 1976.
1264. — Οἱ Τριπολίτ'. Δρᾶμα σὲ τρεῖς πράξεις καὶ μιὰ εἰκόνα. Ἰδιῶμα τῆς Χαλδίας τοῦ Πόντου, Ἀθῆναι 1976.
1265. — Ἡ μάννα. Δρᾶμα ἠθογραφικὸ σὲ τρεῖς πράξεις. Ἀθῆναι 1977.
1266. Μαυρουδῆ Θ., Ἡ ἐλιά, Φιλιατρὰ 16 (1972), 286-289.
[Λεξιλόγιον σχετικὸν μὲ τὴν ἐλαίαν καὶ τὸ λάδι].
1267. — Ἀγροτικὸν γλωσσάριον Φιλιατρῶν, Αὐτόθι 17 (1973), 117-118, 187-190.
1268. — Ἡ σταφίδα, Αὐτόθι, 115, 117.
[Σχετικὸν λεξιλόγιον].
1269. — Τὸ κρασί, Αὐτόθι 18 (1974), 289-294.
[Σχετικὸν λεξιλόγιον].
1270. — Ὁ ἀργαλειὸς (ἴστος - λάκκος), Αὐτόθι 20 (1975), 263-268.
[Σχετικὸν λεξιλόγιον].
1271. — Δυρράχιον πόλις ἀρχαία οὕτω καλουμένη, Πελοποννησιακὰ 12 (1976-77), 201-204.
1272. — Βαφτίσια (Λαογραφικά, Ἱστορικά, Γλωσσικά), Φιλιατρὰ 21 (1977), 13-17.
1273. — Τὸ χρέος (Λαογραφικά - Γλωσσικά), Αὐτόθι, 219-221.
1274. Mayser E., Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit. Band I. Laut-und Wortlehre. I. Teil. Einleitung und Lautlehre. Zweite Auflage bearbeitet von Hans Schmoll, Berlin 1970, σσ. 231.
[Κρίσις: Σ. Καψωμένου, Ἑλλην. 28 (1975), 185-196].
1275. McDonald A. H., Classical texts and Macedonian topography, Ἀρχ. Μακεδ. 2 (1977), 195-199.
1276. McGaughey L. C., Toward a descriptive analysis of εἶναι as a linking verb in New Testament Greek, Cambridge 1972, σσ. IV + 220.
1277. McLennan G. R., Μὲν and δὲ referring to the same person(s), Glotta 53 (1975), 76-78.
1278. Μέγα Α., Ἐλίμεια - Αἰανὴ στὸν Λίβιο, Α' Συμπόσ. Ἱστορ. Λαογρ. Γλωσσ., σσ. 13-19.

1279. Μέγα Γ., Μ. Μιχαηλίδου - Νουάρου, Λεξικόν τῆς Καρπαθιακῆς διαλέκτου, Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 47 (1972([1973], 110-114.
1280. — Γεωργίου Χούμνου, Ἡ κοσμογέννησις. Ἀνέκδοτον στιχοῦργημα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Ἐμμετρος παράφρασις τῆς Γενέσεως καὶ Ἐξόδου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Κριτικὴ ἔκδοσις, Ἀθῆναι 1975, σσ. 219 + 14 πίν. [ἔκδ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν].
1281. Μέγα Λεξικὸν ρημάτων. Γεν. ἐποπτεία Γεωργίου Κρήτου. Θεσσαλονίκη 1976, τ. 1, σσ. 639, τ. 2, σσ. 631, τ. 3, σσ. 620.
1282. Μεγγρέλη Θ., Ἡ γλωσσικὴ ἐνότης τοῦ λαοῦ μέσα ἀπὸ τὰ τραγούδια του, Μακεδ. Ζωή, τεῦχ. 105 (1975), 34-35.
1283. Μελεάγρου Θ., Τοπωνύμια εἰς -ίτσα, Ἀρκαδ. 2 (1974), τεῦχ. 3, σ. 6-7, τεῦχ. 5, σ. 21.
1284. Melena L., Studies on some Mycenaean inscription from Knossos, dealing with Textiles, Supplement to a Minos 5, 1975, σσ. 153.
1285. Μελίκη Γ., Ἀρραβῶνες στὸ Ρουμπλούκι. Λαογραφικὸ θεατρικὸ ἔργο, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 91.
[Εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τοῦ τόπου μετὰ ἐρμηνευμάτων].
1286. Melville J. J. R., Greek coin names in -phoros, Bull. Inst. Class. Stud. 21 (1974), 55-74.
1287. Μενάρδου Σ., Γλωσσικαὶ μελέται, Λευκωσία 1969, σσ. 220.
[Κρίσις: Ν. Κονομῆ, Ἑλλην. 2 (1971), 404-407].
1288. — Ἐξέλιξις καὶ προφορὰ τῆς Ἑλληνικῆς. Τέσσαρα Ὁξφωρδιανὰ μαθήματα κατὰ μετάφρασιν Ἐλένης Π. Νικολαΐδου, Ἀθῆναι 1972, σσ. 61.
1289. — Κυπριακὰ δημοτικὰ τραγούδια. Ἐκ τῶν καταλοίπων αὐτοῦ, ἐκδιδόμενα ὑπὸ Γεωργίου Σ. Μενάρδου, Λαογρ. 28 (1972), 275-315.
[Εἰς Κυπριακὴν διάλεκτον μετὰ γλωσσικῶν ἐρμηνευμάτων].
1290. Μερακλῆ Μ. Γ., Ὁ Σολωμικὸς «Διάλογος» καὶ οἱ ἰδέες τοῦ ποιητῆ γιὰ τὴ γλώσσα, Ν. Ἔστ. Χριστοῦγεννα 1976, σσ. 33-35.
1291. Μεργιανοῦ Ἀγγέλας, Οἱ Ἑλληνόφωνοι τῆς Κάτω Ἰταλίας. Ἡ ζωὴ, τὰ ἔθιμα καὶ ἡ λαϊκὴ τέχνη τους, Ἑλλην. Λαϊκὴ Τέχνη, τεῦχ. 13 (1973), 194-204.
1292. — Ὁ Ἑλληνισμὸς στὴν Κάτω Ἰταλία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα, Ἀθῆναι 1974, σσ. 168.
[Κρίσις: Ἀν. Καραναστάση, Ἀθηνᾶ 75 (1974/5), 438-446].
1293. Μερεντίτη Κ. Ι., Τὸ μάθημα τῶν νέων Ἑλληνικῶν καὶ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα, Ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. 110.
1294. Merkelbach R., Στηλοκοπᾶς, Zeitschr. Papyr. Epigraph. 11 (1973), 70.
1295. — Der griechische Wortschatz und die Christen, Αὐτόθι 18 (1975), 101-154. Σελ. 149-154 Commentary by H. C. Youtie.
1296. Μέρτζιου Κ., Εἰδήσεις περὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐκ τῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας (1690-1736), ΕΕΣτερελλ.Μ. 2 (1969/70), 339-436.
[Πλήθος ὀνομάτων, ἐπωνύμων καὶ τοπωνυμίων].

1297. Μεσεβρινοῦ ('Αντ. Μυστακίδου), 'Η προδομένη γλώσσα, Λευκωσία 1973, σσ. 359.
1298. Μεταλληνοῦ Γ. Α., Πρεσβ., Τὸ ζήτημα τῆς μεταφράσεως τῆς 'Αγίας Γραφῆς εἰς τὴν Νεοελληνικὴν κατὰ τὸν 19 αἰῶνα. . . . Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία, 'Αθῆναι 1977 σσ. 42 καὶ Παράρτημα ἐγγράφων 1-59.
1299. Μηλιατζίδου - 'Ιωάννου Εὐδοκίας, Τὰ κουδούνια καὶ ἡ τέχνη τους, 'Ηπ. 'Εστ. 21 (1972), 176-189.
[Ὀνόματα κουδουνιῶν].
1300. — Χαλκευτικὴ καὶ χάλκινα σφυρήλατα σκεύη, Αὐτόθι 26 (1977), 39-57.
[Ὀνόματα σκευῶν, τεχνικὴ ὀρολογία].
1301. Μηλίγκου - Μαρκαντώνη Μαρίας, Κατάλογος χειρογράφων συλλογῶν Λαογραφικῆς ὕλης ἐκ τῆς Στερεᾶς 'Ελλάδος (1968-1972) τοῦ Σπουδαστηρίου Λαογραφίας καὶ τῆς Λαογραφικῆς Συλλογῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν (Χφ. 252), ΕΕΣτερελλ.Μ. 3 (1971/2), 397-437.
1302. — Κατάλογος χειρογράφων συλλογῶν Λαογραφικῆς ὕλης ἐκ Δωδεκανήσου (1965-1975) τοῦ Σπουδαστηρίου Λαογραφίας τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, Δωδεκαν. 'Αρχ. 6 (1976), 143-172.
[Τὰ ἀνωτέρω χειρόγραφα περιέχουν καὶ γλωσσικὸν ὕλικόν].
1303. — Κατάλογος λαογραφικῶν συλλογῶν ἐκ Κύπρου ἐν τῷ Σπουδαστηρίῳ Λαογραφίας τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, ΕΚΕΕΚ 5 (1972/3), 457-462.
1304. Μηλιώρη Ν., Στοιχεῖα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῶν Βουρλῶν τῆς Μικρᾶς 'Ασίας, Μικρασ. Χρον. 15 (1972), 223-312.
1305. — Μένος Φιλήντας. Ὁ γλωσσολόγος, ὁ λογοτέχνης, ὁ ἄνθρωπος, 'Αθῆναι 1972, σσ. 80.
1306. Μηλολιδάκη - Κώτσηρα Μαρίας, Παροιμίαι τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, 'Αθήνα 1975, σσ. 91.
1307. Μηνᾶ Κ., Νίσυρος, ἡ πόλις τῆς Σαρίας, Δωδώνη 2 (1972), 105-111.
1308. — Τὸ ἰδίωμα τῆς Καρπάθου, 'Αθήνα 1970, σσ. 181. Διδακτορικὴ διατριβή.
[Κρίσις: Χ. Συμεωνίδη, 'Ελλην. 26 (1973), 156-163].
1309. — Γλωσσικὰ ἀνάλεκτα, Δωδώνη 4 (1975), 135-145.
1310. — Τὸ τοπωνυμικὸ τῆς Κάσου, 'Αθῆναι 1975, σσ. 137. (Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Δωδεκανήσου, Σειρὰ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων, 4).
1311. — Συμβολὴ στὸ τοπωνυμικὸ τῆς Καρπάθου, Δωδεκαν. 'Αρχ. 6 (1976), 32-59.
1312. — Λαογραφικὲς παρετυμολογίαι, Λαογρ. 30 (1975-76), 17-30.
1313. — G. Rohlf's, Scavi linguistici nella Magna Graecia, Südost - Forschungen 35 (1976), 428-431.
1314. Μηνδρινοῦ Μ., Γενικοὶ χαρακτῆρες τῆς Θηραϊκῆς διαλέκτου, Κυκλαδ. 'Επιθ., τεῦχ. 25-26 (1972), 11-12.
1315. Μητσοπούλου Θ., Λεξικὸ ὀρθογραφικὸ - ἐρμηνευτικὸ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας, 'Αθήνα 1977, σσ. 676.
1316. Μηχιώτη Χ. Θ., Νεώτατον Λεξικὸν τῆς 'Ελληνικῆς γλώσσης (Καθαρευούσης καὶ Δημοτικῆς). Ὀρθογραφικόν, Ἐρμηνευτικόν, Ἐτυμολογικόν, Ἀνω-

μάλων γραμματικῶν τύπων, Παραγῶγων, Συνθέτων, Συνωνύμων, Ἀντιθέτων, Ἀθῆναι 1973, σσ. 6 + 9 + 1124 + 2.

1317. Mihăescu H., Zum Begriff «Hut» in den Südosteuropäischen Sprachen. Serta Slavica in memoriam Aloisi Schmaus, München 1971, 499-503.
1318. — L'influence grecque en roumain, ΕΕΦΣΠΘ 14 (1975), 11-18.
[Καπέλλο, palari - ἀπαλαρέα].
1319. — La lingua latina e la lingua greca nell'imperio bizantino, Atene e Roma 18 (1973), 144-153.
1320. — Byzance — foyer du rayonnement de la culture romaine et de la langue latine dans le Sud-est de l'Europe. Βυζαντινά 6 (1974), 217-226.
1321. Michailidis D., Un Lamento inedito sulla caduta di Constantinopoli, BZ 65 (1972), 303-326.
[Λεξιλόγιον].
1322. Michailov G., Grucko ezikovo i etno-kulturno vlijanie sted trakite (Der griechische Sprachliche und ethnokulturelle Einfluss bei den Thrakern). Etnogenesis i kulturno nasledstvo na bulgarskija narod, Sofia 1971, 27-31.
1323. Mignot X., Recherches sur le suffixe -της -τητος (-τας, -τατος), des origines à la fin du IVe siècle avant J.-C., Paris Paris 1972, σσ. 163.
1324. Milev A., Novozaventnijat gruski ezit (Die neutestamentliche griechische Sprache) Godišnik der Theol. Akademie 21 (47), 2 (1971-72), 1973, 25-49.
1325. Mirambel A., Semi-voyelles en grec moderne, BSL 65 (1970), 137-178.
1326. — Ὁ Γιάννης Ψυχάρης καθηγητῆς καὶ διευθυντῆς Σπουδῶν, Χιακ. Ἐπιθεώρ. 12 (1974), 25-31.
1327. Μιτάκη Δ., Κατάλογοι προμάχων Λεσινίου, Νιοχώρι 3 (1972), τεῦχ. 20, σσ. 7-9, τεῦχ. 22-24, σσ. 28-29.
1328. — Λεσίνι, Στερ. Ἑλλ., τεῦχ. 39 (1972, 22, τεῦχ. 40, σ. 9, τεῦχ. 41, σ. 8, τεῦχ. 42, σ. 20, τεῦχ. 43, σ. 18, τεῦχ. 44, σ. 18 καὶ ὡς ἀνάτυπον : Λεσίνι ἄλλο Μεσολόγγι, σσ. 43.
1329. — Νιοχωρίτικα Παλιγγενεσίας, Νιοχώρι 5 (1974), τεῦχ. 39, σσ. 34-43.
[Ὄνόματα καὶ ἐπάνυμα].
1330. — Νιοχωρίτες ἀγωνιστῆς τοῦ 1821, Αὐτόθι, σσ. 34-43.
1331. — Τρίκαρδος, Στερ. Ἑλλάς 7 (1975), τεῦχ. 76-77, σσ. 18-19.
[Τοπωνυμικά].
1332. — Οἰνιάδες, Αὐτόθι, σ. 210-214.
1333. — Περὶ τὰ τοπωνύμια Λεσινίου, Αὐτόθι 6 (1975), 168-171.
1334. Μιχαήλ Χ. Α., Τοπωνύμια τοῦ χωριοῦ Λιθορόντας, Χρ. Κυπριανοῦ, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία του 4 (1971), 114-118.

1335. — Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Γούρρι, Αὐτόθι, σ. 124.
[Τὰ ἀνωτέρω ἐδημοσιεύθησαν καὶ εἰς Μαθητ. Ἑστ. 19 (1969), 318-320, 20 (1970), 163].
1336. Μιχαήλ Στ. - Χριστοδούλου Μ., Οἱ Καλικάντζαροι, Λαογρ. Κύπρ., II, 4-5 (1972), 34.
[Ἑτυμολογία τοῦ ὀνόματος].
1337. Μιχαηλίδη Ἀγνή Μ., Χώρα, ἡ παλιὰ Λευκωσία, Λευκωσία 1977, σσ. 303.
1338. Μιχαηλίδη Γ. Ι., Ἀγγλοελληνικὸν Λεξικὸν τῶν ἰατρικῶν ὄρων, Ἀθήναι 1973, σσ. 772.
1339. Μιχαηλίδου - Νουάρου Γ., Τὸ κληρονομικὸν ἔθιμον τῶν κανακάρηδων ἐν Δωδεκανήσῳ, Λαογρ. 28 (1972), 161-174.
1340. — Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα στὴ νομικὴ ζωὴ, Ν. Ἑστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 53-61.
1341. Μιχαηλίδου Κ. Π., Ἡ γλῶσσα καὶ τὸ νόημά της. Μία διαγραφὴ τῆς γλωσσικῆς παρουσίας τοῦ ἀνθρώπου, Λευκωσία 1976, σσ. 98.
1342. Μιχαηλίδου - Νουάρου Μ., Λεξικὸν τῆς Καρπαθιακῆς διαλέκτου, Ἀθήνα 1972, σσ. ιε' καὶ 430.
[Κρίσις: Γ. Σπυριδάκη, Μικρσ. Χρον. 15 (1972), 453-457. Χ. Συμεωνίδη, Ἑλλην. 26 (1973), 163-170].
1343. Μιχαλαριᾶ - Βογιατζῆ Μαρίας, Νανουρίσματα - Εὐχῆς - Ποιήματα, Συμαϊκὰ 1 (1972), 203-209.
[Λεξιλόγιον 208-209].
1344. — Ἐόρκια - Κατάρεις, Αὐτόθι 2 (1974), 287-298.
[Εἰς ἰδιωματικὸν λόγον μετὰ γλωσσικῶν ἐρμηνευμάτων].
1345. Μιχαλοπούλου Γ., Τρίπολις. Ὀδοὶ καὶ ἱστορικὴ ἐρμηνεία αὐτῶν, Ἀθήναι 1977, σσ. 119.
1346. Μιχαλοπούλου Μ., Μαυρίκιον Αἰγιαλείας. Οἰκισμοὶ καὶ μετανάσται ἐν Ἀχαΐᾳ ἐπὶ Βενετῶν 1691. Καταγωγὴ Πατρίων. Ἱστορικὴ Λαογραφικὴ μελέτη, Ἀθήναι 1974, σσ. 176.
[Κύρια ὀνόματα. Συνθηματικὸν γλωσσάριον].
1347. Μοάτσου Ἐρρίκου, Ἀνέκδοτος κατάλογος νοταρίων Κρήτης, Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδου, 1974, σσ. 298-309.
[Πίναξ ὀνομάτων καὶ ἐπωνύμων ἀπὸ τοῦ 1444-1618].
1348. — Αἱ ἀρχοντικαὶ οἰκογένειαι τοῦ Ρεθύμνου ἐπὶ Βενετοκρατίας, Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολ. Συνεδρ. 2 (1974), 207-221.
1349. Mohay A., Κατόννα. Studien. Acta juvenum Universitatis Debreceniensis 2 (1971), 39-46.
[Das Ung. Wort «katona» ist nicht byzantinischer sondern germanischer (gotischer) Herkunft].
1350. Morard Fr.-F., Monachus, Moine. Histoire du terme grec jusqu'au 4e siècle, Freiburger Zeitschrift für Philosophie und Theologie 20 (1973), 333-412.

1351. Moralejo Aliarez J. J., Gramatica de las inscripciones delficas, Santiago de Compostela 1973, σσ. 329.
[Κρίσις : M. Lejeune, BSL, 70 (1975), 153-154].
1352. Morpurgo - Davies A., Thessalian patronymic adjectives, Glotta 46 (1968), 85-86.
1353. Moravcsik G., Τὸ Βυζάντιον εἰς τὸ κάτοπτρον τῶν ὀνομάτων του, ΕΕΒΣ 39-40 (1972-1973), 1-13.
1354. Mosino F., Saggio di confronto tra l'onomastica neo-greco e l'onomastica calabrese, Rendic. Acc. Naz. Lincei Cl. Sc. mor. stor. e filol. 27 (1972), 81-83.
[150 ἐπώνυμα νεοελληνικά ὅμοια πρὸς ἰσάριθμα ἀπὸ Reggio].
1355. Μοσχονᾶ Ν. Γ., M. Cortelazzo, L'influsso linguistico greco a Venezia, Bologna 1970, Μνήμων 3 (1973), 237-244.
1356. — Οἰκογένεια Στεφάνου Τζιτζίνια [ἐκ Χίου], Ἀθηνᾶ 73-74 (1972/3), 677-680.
1357. — Σχόλια πάνω σὲ μιὰ Λατινικὴ ἐπιγραφή ἀπὸ τὸ φρούριο τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῆς Κεφαλλονιάς, Κεφαλλ. Χρον. 1 (1976), 227-229.
[Ἐπώνυμον].
1358. Μόσχου Ε. Ν., Ἐλευθερία καὶ γλώσσα. Τέσσερα δοκίμια σὲ ἐνότητα, Ἀθήνα 1975, σσ. 77.
1359. Μοσχούλα - Μπαμπάκου Καλλιόπης, Ἡ Ἀγουλινίτσα καὶ ἡ συμβολὴ τῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, Ὀλυμπ. Χρον. 2 (1971), 85-100.
[Ἐτυμολογικά, 87-88].
1360. Μουνδρέα Ἡλία, Τοπωνύμια τῆς Μεσσηνίας (στὴν ἐποχὴ τῆς Φραγκοκρατίας), Πρακτ. Α' Διεθν. Συνεδρ. Πελοπονν. Σπ. 2 (1976), 181-204.
1361. Mouraviev S. N., Gnōmē, Glotta 51 (1973), 69-78.
1362. Μουσαίου - Μπουγιούκου Καλλιόπης, Παραμύθια τοῦ Λιβισιοῦ καὶ τῆς Μάκρης. Πρόλογος Γ. Α. Μέγα. Σχόλια Μ. Γ. Μερακλή. Μετάφραση σχολίων Ὀκτ. Μερλιέ. Σχέδια Μαριάννας Κουτούζη, Ἀθήνα. Ἐκδοση Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν 1976, σσ. 319.
1363. Μουσελίμη Σ. Γ., Τοπωνύμια τῆς Λάκκας Σουλίου, Ἡπ. Ἔστ. 24 (1975), 810-825. 25 (1976), 47-62. 25 (1976), 196-207. 403-410.
[Χωρ. Φροσύνη 816-825),
[Κουκουλιὸ 47-52, Αὐλότοπος 52-56, Τσαγγάρι 56-62].
[Μαμάκου 196-198, Παπαζαφείρη 198-201, Ζαβροῦχο 201-203, Σούλι 203-207].
[Σαμονίβα 403-405, Κιάφα 405-406, Ἀβαρίκος - Μπενούκα 406-410].
Καὶ ὡς ἀνάτυπον, Ἰωάννινα 1976, σσ. 83.
1364. Μουτζούρη Κ. Δ., Στρατὴ - Στράτος - Σταυρί. Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορικὴν Γεωγραφίαν τῆς Ἀζανιάδος, Ἐπετ. Καλαβρ. 5 (1973), 109-121.
1365. Μουτσοπούλου Εὐαγγ., Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα τῆς Φιλοσοφίας, Ν. Ἔστ. Χριστούγεννα 1976, 62-65.

1366. — La notion de «kairicité» historique chez Nicéphore Grégoras, Βυζαντινά 4 (1972), 205-213.
[Καιρός - καιρίος - καιρικός].
1367. Μουτσοπούλου Ν. Κ., Οί ἐκκλησίες τοῦ νομοῦ Πέλλης, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 437 + ιγ'.
[Ἀγιωνύμια].
1368. — Τὰ Θεσσαλικά Ἀμπελάκια. Εἰσαγωγή στήν ἱστορία, τήν κοινοπραξία καί τὰ ἀρχοντικά τῆς κωμοπόλεως, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 97.
[Τεχνική ὀρολογία].
1369. — La morphologie des inscriptions Byzantines et post-Byzantines de Grèce, Cyrillomethodianum, III (1975), 53-105.
1370. Moutsos D., The origin of a balkanism and related problems κοπέλλα etc., Zeitschr. Balkanol. 7 (1969/70), 86-102.
1371. — A Balkan Linguistic Riddle : The expression «The Sun reigns» (ὁ ἥλιος βασιλεύει), Αὐτόθι 8 (1971/2), 148-160.
1372. — Two Balkan Etymologies. I. Dalmatian gusterna. 2. Albanian bagële, Αὐτόθι 10 (1974), 62-72.
1373. — A case of semantic change from «amputated defective» to «insane» in modern Greek, Byzantion 44 (1974), 329-342.
1374. — Varia etymologica graecanica, Αὐτόθι 45 (1975), 118-130.
[Τὰ ἀγνάντια, ἀνακούρκουδα, βότσαλο, βούρδουλας, μουνι καί βυζιον].
1375. — Middle Greek κατοῦνα and Albanian katant, KZ 88 (1974), 59-73.
1376. — Modern Greek λουμάκι and Albanian lamak, Zeitschr. Balkanol. 12 I (1976), 47-50.
1377. Μουτσούλα Ε. Δ., Περὶ μέτρων καί σταθμῶν, ἔργον Ἐπιφανίου τοῦ Σαλαμῖνος. Εἰσαγωγή, κριτική ἔκδοσις, σχόλια, Θεολογία 41 (1970), 618-634.
1378. Μπακιρτζῆ Χ., Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως Βαρώσι, Κυπρ. Λόγος 6 (1974), 193.
1379. — Ἡ θαλασσία ὀχύρωση τῆς Θεσσαλονίκης, Βυζαντινά 7 (1975), 291-341.
[Τοπωνύμια - ὀρολογία].
1380. — Κυβωτός, Ἑλλην. 26 (1973), 331-334.
1381. Μπάμιου Κ., Ὄνόματα Σουφλίου, Ἀρχ. Θράκ. 36 (1973), 60-72.
1382. — Τὸ μαλλὶ ὅπως τὸ ἐπεξεργάζονται εἰς τὸ Σουφλί, Αὐτόθι, σσ. 167-198.
[Γλωσσάριον, 193-198].
1383. Μπαμπινιώτη Γ., Συμβολὴ εἰς τὸ φωνολογικὸν σύστημα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (ἐπὶ τῆς τροπῆς τοῦ $\bar{a}$ εἰς η εἰς τὴν Ἰωνικὴν - Ἀττικὴν διάλεκτον, Ἀθηνᾶ 72 (1971), 114-143.
1384. — Συντακτικὰ προβλήματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Περὶ συντακτικῆς δομῆς τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἀρχαίας, Αὐτόθι 73-74 (1972-1973), 702-738.
1385. — Τὸ θεωρητικὸν ὑπόβαθρον τῆς ἱστορικῆς ὀρθογραφίας, ΕΕΦΣΠΑ 22 (1971/2), 286-307.

1386. — 'Επί τῆς προφορᾶς τῆς γλώσσης τῶν ἀρχαίων κειμένων. Νεοελληνική ἢ ἀεὶ ἐπανασυνθέσεως» («'Ερασμική») προφορά, Αὐτόθι, 308-313.
1387. — Νεωτέρα γλωσσολογία. Σύγχρονοι τάσεις καὶ ἐξελίξεις εἰς τὴν γλωσσικὴν ἐπιστήμην, Αὐτόθι, 24 (1973/4), 356-371.
1388. — Κοινὴ Νέα 'Ελληνική, « ἀντίγλωσσα» καὶ διγλωσσία. 'Η ἐπιστημονικὴ πλευρὰ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, Πλάτων 24 (1972), 179-196.
1389. — Τὸ ρῆμα τῆς 'Ελληνικῆς (Δομικαὶ ἐξελίξεις καὶ συστηματοποιήσεις τοῦ ρήματος τῆς 'Ελληνικῆς ἀρχαίας καὶ νέας), 'Αθῆναι 1972, σσ. 320.
[Κρίσις: Y. Tarabout, BSL 69, II (1974), 141].
1390. — Εἰσαγωγή εἰς τὴν Γενικὴν Γλωσσολογίαν. Βασικαὶ ἀρχαὶ καὶ μέθοδοι τῆς συγχρόνου Γλωσσολογίας, 'Αθῆναι 1974, σσ. 139.
1391. — Νεωτέρα Γλωσσολογία. Παραδοσιακὴ γραμματικὴ, ἱστορικοσυγκριτικὴ γλωσσολογία, στρουκτουραλισμός, μετασχηματικὴ γραμματικὴ, 'Αθῆναι 1975, σσ. 81.
[Κρίσις: Y. Tarabout, BSL 71, II (1976), 106-107].
1392. — 'Η μοναδικότης τῆς λέξεως. Συμβολὴ στὴν θεωρίαν τοῦ γλωσσικοῦ σημείου, 'Αθῆναι 1976, σσ. 21.
1393. — 'Η διδασκαλία τοῦ ἀρχαίου 'Ελληνικοῦ λόγου στὸ Γυμνάσιο, 'Εποπτεία, τεύχ. 8-9 (1977), 49-53.
1394. — 'Η ἐπίσημη σχολικὴ γραμματικὴ καὶ ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα. 'Αναζητήσεις 1, 'Αθήνα 1977, σσ. 169-203.
1395. — Τὸ πρόβλημα τῆς χρονολογήσεως τῶν κωφώσεων στὰ Βόρεια 'Ελληνικὰ ἰδιώματα, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσολ. Βορ. χώρ., 13-21.
1396. — Δελτίον Βιβλιογραφίας τῆς 'Ελληνικῆς... Βλ. 'Αριθ. 453, 454.
1397. Μπάρμπα 'Ι., Μεθοδικὴ διδασκαλία τοῦ πλαγίου λόγου τῆς ἀρχαίας 'Ελληνικῆς γλώσσης, Θεσσαλονίκη 1974, σσ. 100.
1398. Μπελιᾶ 'Ελένης, Εἰδήσεις περὶ τινῶν Κορινθιακῶν μοναστηρίων κατὰ τὴν Καποδιστριακὴν περίοδον, Πρακτ. Α' Συνεδρ. Κορινθ. 'Ερευν., 92-102.
[Ἀγιώνυμα].
1399. — Στατιστικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν μοναστηρίων 'Αρκαδίας, κατὰ τὴν Καποδιστριακὴν περίοδον (1829), Πρακτ. Α' Συνεδρ. 'Αρκαδ. Σπουδ., 'Αθῆναι 1976, σσ. 128-141.
[Ἀγιώνυμα].
1400. Μπενέκου Π. Κ., Χουλιανὰ ἀπαντα, 'Ιωάννινα 1974, σσ. 468.
[Τοπωνύμια, ἐπάνυμα καὶ λεξιλόγιον, σσ. 389-400].
1401. Μπερερῆ Δ. Σ., Λαογραφικὰ τῆς Δυτικῆς Ρούμελης. Οἱ Καραγκούνηδες τῆς 'Ακαρνανίας, 'Ελλην, Ψυχὴ 2 (1972), 21-27.
[Λέξεις ἀντικειμένων, σκευῶν καὶ ἐνδυμάτων].
1402. — Οἱ γνωστοὶ Καραγκούνηδες τῆς 'Ακαρνανίας, Αὐτόθι 3 (1972), 16-28.
[Τοπωνύμια, 22. Γλωσσικά, 24-28].
1403. — Αἱ τοπωνυμιαὶ τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων τῶν 'Αθηνῶν, 'Αθῆναι 1971, σσ. 121 + χάρτης.

1404. Μπεττῆ Στ., 'Η Κοβιλιανή. Τὸ χωριό, οἱ Γοργόληδες, τὸ σχολεῖο τους, 'Ηπ. 'Εστ. 26 (1977), 876-889.
[Τοπωνύμια, 881-889].
1405. Μπίγκα Μ. Β., Λεξικὸ Νεοελληνικῆς γλώσσας ('Ορθογραφικὸ - 'Ερμηνευτικὸ), 'Αθήνα 1976, σσ. 1277.
1406. Μπίτα Κ., Πύρρου Διονυσίου τοῦ Θετταλοῦ, 'Ελλάδος περιήγησις. Αἰτωλικά, 'Αθήναι 1975, σσ. 36.
[Ἐξ ἀνεκδότου χειρογράφου. Τοπωνύμια].
1407. Μποσινάκου Γ. Α., Στ' ἀπόσχια τῆς 'Αράχοβας. Μελέτη ἱστορικῆ γεωγραφικῆ, κοινωνικῆ, λαογραφικῆ τοῦ χωριοῦ μου 'Αράχοβας Ναυπακτίας, 'Αθήνα 1973, σσ. 832.
[Κρίσις: Γ. Μέγα, Λαογρ. 29 (1974), 409-410. Τοπωνύμια, ὀνόματα, ἐπάνυμα, συνθηματικὴ γλῶσσα ραπτῶν].
1408. Μπούκη Χρ., 'Η γλῶσσα τοῦ Γρηγορίου Νύσσης ὑπὸ τὸ φῶς τῆς φιλοσοφικῆς ἀναλύσεως, Θεσσαλονίκη 1970, σσ. 184.
1409. Μπούμη Π. Κ., Αἱ διπλαῖ γραφαὶ βυζαντινῶν τινων ὄρων. Περὶ τῶν ἐξωκατακοί(ή)λων καὶ ἐξω(α)κιονιτῶν, Βυζαντινά 7 (1975), 43-58.
1410. Μπουμπουλίδου Φ., 'Ανώνυμα στιχουργήματα προσολωμικῶν ποιητῶν, ΕΕΦΣΠΑ, 23 (1972/3), 43-102.
[Γλωσσικά].
1411. — 'Ανέκδοτον στιχούργημα τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ ΙΗ' αἰῶνος περὶ τοῦ Νικολάου Μαυρογένους, 'Αθηνᾶ 76 (1976-1977), 222-230.
[Γλωσσάριον 229-230].
1412. Μπούρα Ν. Γ., Αἱ περὶ τῶν λέξεων ἀπόψεις τῶν Σοφιστῶν καὶ τῆς Στοᾶς καὶ αἱ σύγχρονοι σημασιολογικαὶ θεωρίαι, Πλάτων 26 (1974), 253-265.
1413. Μπούτσικα Α. Δ., 'Η ἀρχαία 'Ηλις, 'Αθήνα 1975, σσ. 278.
[Τοπωνύμια].
1414. Μπουσμπούκη Α. Δ., Πρωτοαρχαιοελληνικὲς λέξεις στὸν "Ὀμηρο καὶ τὴ Λατινομακεδονικὴ (= Κουτσοβλάχικη), Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 42.
[Πολυγραφημένον].
1415. — Α. Λαζάρου, 'Η 'Αρωμονικὴ καὶ αἱ μετὰ τῆς 'Ελληνικῆς σχέσεις αὐτῆς, 'Εν 'Αθήναις 1976, σσ. 355 + 5 χάρται, Θεσσαλ. Χρον. 11 (1976), 311-319.
1416. Μπρατσιώτη Π. Ι., Τὰ 'Ελληνικὰ γράμματα καὶ ἡ ἐκκλησία, Πρακτ. 'Ακαδ. 'Αθην. 45 (1970), [1971], 150-159.
1417. Μπρῆ Δ. Κ., Τὸ χωριὸ Τρύπες, 'Ολυμπ. Χρον. 3 (1972), 262-264.
1418. Μπριασοῦλη Ν., 'Η διδακτικὴ τῆς μητρικῆς μας γλώσσας. Τὸ πρόβλημα σήμερα, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 32.
1419. Müller W. M., Zur Herkunft von λίβανος und λιβανωτός, Glotta 52 (1974), 53-59.
1420. Mussies G., The morphology of Koine Greek as used in the Apocalypse of St. Joh. A Study in bilingualism, Leiden 1971.

1421. Μυλωνοπούλου Χρ. Χ., Τετράγλωσσο Λεξικὸ ποινικῶν καὶ ἐγκληματολογικῶν ὄρων, Ἑλληνικά, Ἀγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ἀθήνα 1977, σσ. 79.
1422. Mystakidis A., Nygrekisk-Svensk ordbok. A modern Greek-Swedish Dictionary, Copenhagen 1970, σσ. 234.
1423. Μωραλίδη Ι., Ἑτυμολογικά καὶ σημασιολογικά, Πλάτων 26 (1974), 60-72.
1424. — Γλωσσικά σύμμικτα. Ἡ περὶ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου *nie ἐν τῇ συνδέσει, Πλάτων 27 (1975), 273-311.
[Ὀφθαλμός, πάσσαλος, κρύσταλλο, παρθένος].
1425. — Σκοτεινὰ σύνθετα μετὰ τοῦ ἀμφὶ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, Πλάτων 29 (1977), 131-142.
[Περὶ τὸ ἔτυμον τῶν λέξεων : ὄμφαξ, φύλαξ, φακός, κριός, ἦκω, ἴκω, ὀμφαλός, ἀμπελος, φιάλη, ὑπερφίαλος, νόσφι, ἀμφί].
1426. Μωϋσῆ Α. Ρ., Ἡ ὀνοματολογία τῶν Ἑβραίων τῆς Ἑλλάδος ἦτοι : Ἡ ἱστορία, ἡ προέλευσις καὶ ἡ σημασία τῶν κυρίων καὶ οἰκογενειακῶν ὀνομάτων τῶν Ἑβραίων τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1973, σσ. 24.
1427. Nagy G., Greek dialects and the transformation of an Indo-European process, Cambridge 1970, σσ. XII + 200.
1428. Ναουμίδου Μ. (Naoumidis M.), Σύμμικτα παλαιογραφικά. Α'. Ἱταλιωτικά χειρόγραφα τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Β'. Πατριακοὶ κώδικες τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ΕΕΒΣ 39-40 (1972/3), 373-385.
1429. — The shorter version of Pseudo-Zonaras' Lexicon, Serba Turyniana, University of Illinois Press, 1974, σσ. 437-488.
1430. — Ρητορικαὶ λέξεις. Editio princeps, ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. 94 + V.
[Ἐκδοσις : «Ἀθηνᾶ», Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας. Σειρὰ διατριβῶν καὶ μελετημάτων, ἀριθμ. 20].
[Κρίσις : Ν. Conomis, Ἑλλην. 29 (1976), 185-190. Κ. Alpers. BZ 70 (1977), 347-350].
1431. Νασίκα Γρ. Ἀθ., Ἡ Σμίξις (Γρεβενῶν), Ἱστορία, ἦθη καὶ ἔθιμα, Ἀθήνα 1971, σσ. 168.
[Ὄνόματα, τοπωνύμια].
- 1431α. Ναστοπούλου Ι., Πότε κατοικήθηκε ἡ σημερινὴ Ἐράτυνα, Α' Συμπ. Ἱστορ. Λαογρ., Γλωσσ., 50-55.
1432. Νάτσου Κλ. Ἀθ., Καταφύγι Πιερίων - Κοζάνης. Ἱστορικὴ Λαογραφικὴ ἐπισκόπησι, Θεσσαλονίκη 1971, σσ. 250.
[Τοπωνύμια, 51-58, Ὄνόματα, 51, Ἀγιονέρι 55, Λεξιλόγιον, 231-236].
1433. Νατσούλη Τ., Παροιμιώδεις ἐκφράσεις, πῶς προῆλθαν, Ἀθήνα 1972, τόμ Α', σσ. 256, Β', σσ. 254.
[Τοπωνύμια — Κύρια ὀνόματα].
1434. — Νέα Φιλικὴ Ἑταιρεία, Ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα, ἐν Ἀθήναις 1977, σσ. 47.
1435. Neumann G., Kyprisch «Ὄνάσαγρος», Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung 85 (1971), 66-69.

1436. — Griechisch ἀρβύλη, *Orbis* 20 (1971), 482-485.
1437. — Griechische Wörter und Suffixe in Personennamen Kleinasiens, *Beitr. Namenforsch.* 7 (1972), 137-142.
1438. Newton B. E., Modern Greek Postconsonantal Yod, *Lingua* 26 (1971), 132-170.
1439. — Sibilant loss in Northern Greek, *Canadian Journal of Linguistics* 17 (1971), 1-15.
1440. — Ordering Paradoxes in Phonology, *JL* 7 (1971), 31-53.
1441. — The dialect Geography of Modern Greek Passive inflections, *Glotta* 50 (1972), 262-289.
1442. — Cypriot Greek. Its Phonology and Inflections, La Haye - Paris 1972, σσ. 182 + 19 χάρται.
1443. — Loss of (r) in a modern Greek dialect, *Language* 48 (1972), 566-572.
1444. — The dialect geography of modern Greek active inflections, *Glossa* 7 (1973), 189-230.
1445. — The generative Interpretation of dialect. A Study of Modern Greek Phonology, Cambridge 1972, σσ. XI - 236.
[Κρίσις: B. Panzer, *BZ* 68 (1975), 77-78. Y. Tarabout, *BSL* 72 II (1977), 145-147].
1446. Nicev Alex., Zur Etymologie eines griechischen Lehnwortes im bulgarischen, *Πλάτων* 26 (1974), 207-208.
[Παράκλησις - παρεκκλήσιον].
1447. Νικήτα Α. Α., "Ερευναι ἐπὶ τῶν πηγῶν τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ἐρωτιανοῦ. Τὸ πρόβλημα τῆς προελεύσεως τῶν μὴ Ἰπποκρατικῶν λημμάτων αὐτοῦ καὶ ἡ σημασία τούτων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ Γραμματείᾳ, Ἀθῆναι 1971, σσ. ιθ' + 166.
- 1447α. Νικήτα Κλ. Σ., Περὶ προφορικοῦ λόγου καὶ ρητορικῆς. Ὁδηγὸς ὁμιλητικῆς καὶ ρητορικῆς. Ἔκδ. 3η, Ἀθῆναι 1977, σσ. 225.
1448. Νικολαΐδης Α. Π., Συλλογὴ ὀνομάτων ἀπονεμομένων ἐν Κύπρῳ εἰς τὰ ζῶα. *Κυπρ. Σπουδ.* 36 (1972), 121-137.
1449. Νικολαΐδης Κ. Ν., Ἡ Ζωοδόχος (Τζεντίλα) καὶ τὰ ἄλλα καμποχώρια τῶν Ἰωαννίνων, Ἀθῆνα 1976.
[Κρίσις: Κ. Π. Λαζαρίδης, Ἠπ. Ἔστ. 26 (1977), 839-840].
1450. Νικολαΐδου Ἐλευθερίας Ι., Ὁ Δημήτριος Μάρκου Μπότσαρης (1814-1871) καὶ ἡ ἀνέκδοτη ἀλληλογραφία του μετὰ τὸν κυβερνήτη Καποδίστρια, *Δωδώνη* 2 (1972), 371-474.
1451. Νικολοπούλου Π. Γ., Μετάφρασις ὁμιλίας Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων εἰς τὴν Κυπραίων γλῶτταν, *Πρακτ. Α' Διεθν. Κυπρολ. Συνεδρ.* 2 (1973), 237-240.
1452. Νομαρχία Κορινθίας, Τουριστικὸς ὁδηγὸς νομοῦ Κορινθίας, Κόρινθος 1972, σσ. 162.
[Τοπωνύμια].

1453. Νομαρχία Ροδόπης, Στὸν ἥσκιο τῆς Ροδόπης, Κομοτηνὴ 1972, σσ. 85.
[Τουριστικὸς Ὁδηγὸς Ροδόπης. Τοπωνύμια].
1454. Ντελοπούλου Γ., Νεοελληνικαὶ διάλεκτοι καὶ νεοελληνικὴ κοινὴ εἰς τὸν νομὸν Φλωρίνης, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 257-264.
1455. Ντόκα Ἀγησ., Λεξικὸ λογοτεχνικῶν ὄρων, Ἀθήνα 1976, σσ. 91.
1456. Ντόντου Γ. - Παπαθανασίου Γ., Τὸ Περιβόλι, ἡ ἀετοφωλιὰ τῆς Πίνδου. (Λαογραφικὴ περιγραφὴ τῆς κωμοπόλεως Περιβολίου), Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 96.
1457. Ντόκου Κ., Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία κατὰ τὴν περίοδον τῆς Β' Ἐνετοκρατίας. Ἀνέκδοτα ἔγγραφα ἐκ τῶν Ἀρχείων Ἐνετίας, BNJ 21 (1976), 43-168.
[Λέξεις, τοπωνύμια, ἐπώνυμα].
1458. Ξανθούλη Ν. Ἐμμ., Σύστασις καὶ ἐξέλιξις τοῦ νομοῦ Εὐβοίας καὶ τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων αὐτοῦ, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 17 (1971), 413-436. 18 (1972), 77-128.
1459. Ξηροτύρη Ν. Γ., Ἀχρῖανες καὶ Πομάκοι. Θραῖκες ἢ Σλάβοι; Πρακτ. Β' Συμποσ. Λαογρ., σσ. 333-358.
1460. Ξιούτα Π., Ἐνα ἀνέκδοτο χειρόγραφο τοῦ Μητροφάνους τῆς μονῆς Μαχαιράδος, Κυπρ. Σπουδ. 41 (1977), 47-100.
1461. Ξύδη Θ., Ἐρύμανθος, Πελοποννησιακὰ 8 (1971), 147-175.
1462. — Ὁ Σικελιανὸς καὶ ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα. Ν. Ἔστ. Χριστούγεννα 1976, 45-49.
1463. Ο.Ε.Σ.Β. [Ὁργανισμὸς Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων], Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ. Ἀναπροσαρμογὴ τῆς μικρῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Ἀθήνα 1976, σσ. 254.
1464. Οἰκονομίδη Ν., Εὐρετήριον τοῦ περιοδικοῦ «Ἀρχεῖον Πόντου», τόμοι 1-24, Ἀρχ. Πόντ. 25 (1966/1972), σσ. 518.
1465. Οἰκονομίδου Δ. Β., Βιβλιογραφία τῆς Ἑλληνικῆς λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1800-1906, ΕΚΕΕΛ 23 (1973-74), 63-270.
[Περιλαμβάνει 2397 λήμματα. Γλῶσσα, σσ. 181-196, ἀριθμ. 1328-1562].
1466. Οἰκονόμου Μ., Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, Θεσσαλονίκη 1974, σσ. XX - 306.
1467. — Ἡ γλῶσσα μου. Κείμενα, γραμματικὴ, ἀσκήσεις ὑπὸ Μ. Οἰκονόμου, Θρ. Σταύρου, Μ. Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη 1974, σσ. 279.
1468. Ölberg H. M., Griechisch - Albanische Sprachbeziehungen, Serta Philol. Oenipontana, 2 (1972), Innsbruck, σσ. 33-64.
1469. O'Callaghan J., El cambio δ > ε en los papiros biblicos, Biblica 54 (1973), 415-416.
1470. Ὁμίλου μαθητῶν, Ἐπώνυμα μαθητῶν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, Χρ. Κυπριανοῦ, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία του 4 (1971), 24-36.
1471. Onoma. Bibliographical and information bulletin, International Com-

- mittee of Onomastic Science, Bulletin d'information et de bibliographie. Leuven. International Centre of Onomastics.
- Τόμ. 16 (1971), τεύχ. 1-2, σσ. 1-304, τεύχ. 3, σσ. 305-841. Bibliographia Onomastica, Grèce (D. Vayacacos), 521-527.
1472. — Τόμ. 17 (1972/73), σσ. 477.
1473. — Τόμ. 18 (1974), τεύχ. 1-2, σσ. 293. Bibliographia Onomastica, Greek (D. Vayacacos), 127-131, τεύχ. 3, σσ. 294-706.
1474. — Τόμ. 19 (1975), τεύχ. 1-2, σσ. 368. Bibliographia Onomastica 1972-1973 (D. Vayacacos), 153-161, τεύχ. 3, σσ. 369-720.
1475. — Τόμ. 20 (1976), τεύχ. 1, σσ. 312, τεύχ. 2, σσ. 313-580. Bibliographia Onomastica. Grèce (D. Vayacacos), 426-430.
1476. Opelt I., Schimpfwörter bei Lysias, Scritti in onore di Giuliano Bonfante, Brescia 1976.
1477. Παγκάλου Γ., Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Κρήτης, τόμ. "Ἐκτος. Α' ἡμίτομος. Συμπλήρωμα γλωσσαρίου : κόλον - κόλου - ραδηκειό, Ἐν Ἀθήναις 1971, σσ. 240. — Β' ἡμίτομος. Συμπλήρωμα γλωσσαρίου : ρακοκάζανο - ὄ, ὄ τολά. Προσθῆκαι εἰς τὸ συμπλήρωμα γλωσσαρίου Α - Ω. Ποιμενικὰ καὶ Λαογραφικὰ Δ. Κρήτης, Ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. 241-488.
1478. Παζαρά Θ., Ἐπανομή, Μακεδ. 12 (1972), 495-496.
[Συμπληρωματικά εἰς τὴν ἑτυμολογίαν τοῦ Χ. Π. Συμεωνίδη].
1479. Παιδεία, Πρότυπο Λεξικὸ τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἐπιμ. Ν. Μπουγάς. Ἐκδ. Β'. Ἀθήναι 1976, τ. 1 (σσ. 688), 2 (σσ. 689-1401).
1480. Παναγιωτάκη Α. Ε., Ἡ ζωὴ τοῦ χωριοῦ μου. Τὰ Ρούστικα. ("Ἡθη, ἔθιμα, ἑορταί, πανηγύρια, ἱστορία), Ἀθήναι 1972, σσ. 158.
[Τοπωνύμια, ὀνόματα, ἐπώνυμα].
1481. Παναγιωτάκη Ν. Μ., Ἡ Βυζαντινὴ οἰκογένεια τῶν Πλευστῶν. Συμβολὴ εἰς τὰ γενεαλογικὰ τῶν Φωκᾶδων, Δωδώνη 1 (1972), 243-264.
1482. — Παιδιόφραστος, Φίλτρα, σσ. 275-290.
1483. Παναγιωτάτου Σ. Γ. Γ., Ἡ ἐθνικὴ μας γλῶσσα καὶ πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν προθιπουργὸν τῆς χώρας ἀνικτὴ ἐπιστολὴ, Ἀθῆναι 1972, σσ. 7 + 259.
1484. Παναγιωτάτου Σ. Γ. Γ., Δι' ἀριθμῶν προοδευτικὸ - ἀναλυτικὴ μέθοδος, ἀποδεικτικὴ τῆς ἀπομειώσεως τῆς Δημοτικῆς γλώσσας, Ἀθήναι 1973, σσ. 151.
1485. Παναγιωτοπούλου Ι. Μ., Ἡ γλῶσσα ἀπὸ μιᾶ τρίτη πλευρά, Ν. Ἐστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 14-17.
1486. — Στοχασμοὶ γιὰ τὴν ἄλλη γλῶσσα. Αὐτόθι, 979-980.
1487. Παναγιώτου Ν., Σίμου Μενάρδου. Τοπωνυμικὰ καὶ λαογραφικὰ μελέται, Λευκωσία 1970, σσ. XVI + 376, Λαογρ. Κύπρ. I, 1 (1971), 52.

1488. Panagl. Osw., Das Suffix -om (= griech. -ωμα) — ein Pseudo - Lexem der medizinischen Terminologie, *Glotta* 49 (1971), 42-45.
1489. Παναγοπούλου Δ., 'Η τύχη τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων καὶ τῆς ὄρεινῆς κυρίως ὑπαίθρου σὺν τῇ παρελεύσει τοῦ χρόνου καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ μορφή τῶν σημερινῶν μεγαλοπόλεων, 'Επετ. Καλαβρ. 4 (1972), 5-32. [Τοπωνύμια, 27-31].
1490. Panagopoulos E., A comparison of electro - myographic and intraoral air pressure data for English and Greek bilabial plosives, *ΕΕΦΣΠΘ.* 13 (1974), 161-181.
1491. Παναγοπούλου 'Ελ., Σύγχρονη φωνητική ἔρευνα, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 59-62.
1492. Παναρέτου Α., Περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ δένδρου «ἀόρατος», Πνευμ. Κύπρ. XII, 133 (1971), 19-20.
1493. — Κυπριακὲς λέξεις. Προσθήκη εἰς Κυπρ. Σπουδ. 27 (1963), Λαογρ. Κύπρ. 1 (1971), 9-12.
1494. — Χλωρίδα τοῦ τόπου μας, Αὐτόθι, 77-78.
1495. — Τὰ μανιτάρια καὶ οἱ καρᾶλοι τοῦ τόπου μας, Αὐτόθι 2 (1972), 35-55.
1496. — Τὸ Κυπριακὸν ξύλινον ἄροτρον, Αὐτόθι, 118-122.
1497. — Λαογραφικὰ περὶ ζώων τοῦ τόπου μας καὶ ἄλλα περὶ ζώων σημειώματα, Αὐτόθι 3 (1973), 1-18. [Γλωσσάρια].
1498. — 'Ο βοσκὸς καὶ τὰ κύρια χρειώδη τοῦ ἐπαγγέλματός του, Αὐτόθι, 73-74.
1499. — 'Αγρια ζῶα τῆς Κύπρου, Αὐτόθι 4 (1974), 69-75. [Διαλεκτικὰ ὀνόματα].
1500. — 'Απὸ τὴν ποιμενικὴ ζωὴ, Αὐτόθι 5 (1975), 17-18.
1501. — Λαογραφικὰ περὶ ἀγρίων πτηνῶν τῆς Κύπρου, Αὐτόθι, 41-60.
1502. — Βοτανολογικὰ - Γλωσσολογικὰ, Αὐτόθι 7 (1977), 11-12.
1503. — Λαογραφικὰ Κύπρου 'Ανάλεκτα, Λευκωσία 1977, σσ. 135.
1504. Πανοπούλου Κ. Π., 'Η ἀρχαία πόλις «'Ελύμια», 'Αρχαδ. 2 (1973), 78.
1505. — Τὸ Κάστρο τοῦ Μπεζενίκου, Αὐτόθι 3 (1973), 7-8.
1506. Πανταζῆ Δ. Α., Λεξικὸν 'Ελληνογαλλικόν, 'Αθήναι 1976¹², σσ. 733.
1507. Παντελοδήμου Δ., 'Η αὐτοδιοίκησις τοῦ Πηλίου κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, 'Αρχ. Θεσσ. Μελετ. 2 (1973), 117-148. ['Ἐγγραφα μετὰ ἐρμηνευμάτων λέξεων].
1508. Πάντου Π. Α., 'Ιστορικὴ τοπογραφία τοῦ νομοῦ Ξάνθης, *Θρακ. Χρον.*, τεύχ. 32 (1975/6), 3-26. [Παράρτημα I. 'Αρχαῖα καὶ Βυζαντινὰ τοπωνύμια τοῦ νομοῦ Ξάνθης, 10-13. Παράρτημα II. Κατάλογος ἀρχαιολογικῶν θέσεων νομοῦ Ξάνθης, 13-21. Εἰς χάρτης].
1509. Παπαῖ Κ. Ν., Γλωσσικὸ ζήτημα καὶ γλωσσικὴ πραγματικότητα, 'Αθήνα 1973, σσ. 48.
1510. Παπαβασιλείου 'Ιω., 'Η ἐθνικὴ μας γλῶσσα. Μικρὴ ἱστορικὴ ἀναδρομὴ, 'Αθήνα 1971, σσ. 32.

1511. Papachryssanthou D., La vie monastique dans les campagnes byzantines du VIII au XI siècle. Ermitage, groupes, communautés, Byzantion 43 (1973) [1974], 158-180.
1512. Παπαγγέλου Ι. Α., Συμβολή εις τὴν ἔτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου Νικήτη τῆς Χαλκιδικῆς, Μακεδ. 12 (1972), 303-316.
1513. — Γενικαὶ σημειώσεις περὶ τὴν Τορώνην, Χρον. Χαλκιδ., τευχ. 29-30 (1976), 67-96.
[Τοπωνύμια].
1514. Παπαγγελοπούλου Ἀγγ., Ἡ Ἀμπελιώνα, Ὀλυμπ. Χρον. 3 (1972), 256-261.
1515. Παπαγεράκη Ἰω., Ἄσματα, τοπωνύμια καὶ ἤθη καὶ ἔθιμα Βάβδου καὶ Βραστῶν, Χρον. Χαλκιδ., τευχ. 19-20 (1970), 47-107.
[Τοπωνύμια Βάβδου, 85-88. Τοπωνύμια Βραστῶν, 100-102].
1516. Παπαγεωργίου Α. Θ., Ἡ Θησόα (ἀρχαία καὶ νέα), Ὀλυμπ. Χρον. 3 (1972), 237-247.
1517. Παπαγεωργίου Γ., Ἡ παραγωγή καὶ ἡ σύνθεση λέξεων στὴ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, Sofia 1973, σσ. 222, Ἀθήνα 1976, σσ. 303.
1518. Παπαγεωργίου Α., Τοπωνυμικὸ τοῦ χωρίου Περάτη Ἰωαννίνων, Δωδώνη 5 (1976), 93-118.
1519. — Δύο παραμύθια ἀπὸ τὸ χωριὸν Περίθεια Κερκύρας, Ἡπ. Ἐστ. 23 (1974), 648-650.
[Ἰδιωματικὰ κείμενα μετὰ γλωσσαρίου].
1520. Παπαγιάννη Α. Θ., Θάνα, ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ τὸ «Κριτήριον Θάνας», Ἀρκαδ. 1 (1973), 21-23.
1521. — Μαντινεϊακὰ μοναστήρια. Ἡ συμβολὴ τους στὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 καὶ ὁ Ἰωσήφ Ἀνδρούσας, Ἀθήνα 1977, σσ. 732.
[Τοπωνύμια - Λεξιλόγιον, σσ. 651-673].
1522. Παπαδάκη Εἰρήνης, Λόγια τοῦ Στειακοῦ λαοῦ. Λαογραφικὰ σύμμεικτα ἐκ Σητείας Κρήτης, Ἀθήναι 1975², τόμ. Α', σσ. 239.
1523. Παπαδάτου Χ. Π., Ἡ ἀνατομία τῆς δημοτικῆς γλώσσης, Ἀθήναι 1976, σσ. 56.
1524. Παπαδημητρακοπούλου Π. Δ., Ἡ χλωρὶς τῆς Δάφνης τῶν Καλαβρύτων, Ἐπετ. Καλαβρ. 4 (1972), 208-209.
1525. — Δάφνη Καλαβρύτων, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 976.
[Πλούσιον εἰς ὀνόματα, ἐπώνυμα καὶ Τοπωνύμια. Ἀνατυποῦνται μελέται τοῦ γυμνασιάρχου Γ. Παπανδρέου, Π. Παπαδημητρακοπούλου κ.ἄ. Λαογραφικὰ θέματα διαλεκτικῶν λέξεων ἀναφερομένων εἰς ποικίλας ἀσχολίας τῶν κατοίκων].
1526. Παπαδημητρίου Ἑλλης, Ψάρια τοῦ Αἰγαίου. Εὐρετήριο. Συγκέντρωση - κατὰ τάξιν τῆς ὕλης ἀπὸ συνεργεῖο. Γλωσσικὴ ἐπεξεργασία Ἑλλης Παπαδημητρίου. Ζωγραφικὰ δείγματα Γιάννη Βαλαβανίδη, Ἀθήνα 1975, σσ. 140.

1527. Παπαδημητρίου Ι. Θ. (Papademetriou I. Th.), Κριτικά γλωσσικά και έρμηνευτικά εις την περι Αίσώπου μυθιστορίαν. Συμβολή Α', 'Αθηνᾶ 73-74 (1972/3), 231-244.
1528. — A reinterpretation of Archilochos 53 D, ΕΕΦΣΠΘ. 13 (1974), 75-81. [Ἡ σημασία τῆς λ. σῦκον].
1529. Παπαδοπούλου Θωμᾶ Ι., Ραφαήλ Βερνάτσα στιχοῦργημα περι τοῦ "Αδου καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἁμαρτωλῶν, Μνημοσύνη 5 (1977), 172-200. [Γλωσσικαὶ καὶ ἄλλαι σημειώσεις, 190-195. Γλωσσάριον, 195-200].
1530. Παπαδοπούλου Κ. Μ., Τοπωνυμικὸν τοῦ τ. δήμου Τριπύλης Τριφυλίας, 'Αθῆναι 1975, σσ. 59.
1531. Παπαδοπούλου Ν. Γ., Τοπωνύμια Σελιοῦ Βεροίας, Μακεδ. 13 (1973), 365-376.
1532. Παπαδοπούλου Στ., Περι τὸν ὄρον «'Αποστολικοὶ πατέρες», Κληρονομία 6 (1974), 229-234.
1533. Παπαδοπούλου Θεοδ., Τὸ ἄσμα τῶν ἀρχιερέων, Κυπρ. Σπουδ. 35 (1971), 1-50. [Γλωσσάριον, 40-50].
1534. — Νέα θρησκευτικὰ ποιήματα ἐκ Κυπριακοῦ χειρογράφου, Αὐτόθι 36 (1972), 83-119. [Γλωσσάριον, 117-119].
1535. — Τὸ ἄσμα τῶν πνιγέντων προσκυνητῶν, Αὐτόθι 37 (1973), 103-152. [Ὄνόματα, Γλωσσάριον, 147-152].
1536. — Κυπριακὰ παραμῦθια ἐκ τῆς συλλογῆς Γεωργίου Λουκᾶ, Αὐτόθι 38-39 (1975), 111-166. [Γλωσσάριον ὑπὸ Μ. Χριστοδοῦλου, 153-166].
1537. — Κυπριακαὶ ἐπωδαί, Αὐτόθι, σσ. 167-181. [Γλωσσάριον ὑπὸ Μ. Χριστοδοῦλου, 177-181].
1538. — Τὸ ἄσμα τῆς Θεονίτσας, Αὐτόθι 40 (1976), 181-243. [Γλωσσάριον, 239-243].
1539. — Χειρόγραφοι παραλλαγὰὶ λυρικῶν ἁσμάτων, Αὐτόθι 41 (1977), 191-210. [Γλωσσάριον, 208-210].
1540. — Ἐρωτοκρίτειοι ἀφηγήσεις ἐν τῷ Κυπριακῷ δημῶδει λόγῳ, Αὐτόθι 41 (1977), 211-252. [Γλωσσάριον, 244-252].
1541. — Νέα παραλλαγὴ ἱστορικοῦ ἄσματος, ΕΚΕΕΚ 4 (1970/71), 329-378. [Γλωσσάριον, 370-378].
1542. — Συνοπτικὸν διάγραμμα Τοπωνυμικῆς μεθοδολογίας, Αὐτόθι 5 (1971/2), 1-28.
1543. — Ἐτέρα παραλλαγὴ ἱστορικοῦ ἄσματος, Αὐτόθι 6 (1972/3), 417-446. [Γλωσσάριον, 333-333].
1544. — Σημειώσεις ἐπὶ τῆς συγκριτικῆς γραμματικῆς ρηματικῶν τινῶν τύπων ἐν τῇ Σουαχίλι καὶ τῇ Ἑλληνικῇ, 'Αθηνᾶ 73-74 (1972/3), 761-798.

1545. Παπαδοπούλλου Θ. - Κύρρη Κ. - Χριστοδούλου Μ., Κυπριολογική βιβλιογραφία τοῦ ἔτους 1972 καὶ συμπληρώματα προηγούμενων ἐτῶν, ΕΚΕΕΚ 6 (1972/73), 471-537.
[Γλωσσολογία - Λαογραφία, σσ. 524-537].
1546. Παπαζήση Δ., Βλάχοι (Κουτσόβλαχοι), Ἡπ. Ἔστ. 23 (1974), 606-621, 636-646. 24 (1975), 3-18, 150-161, 295-305, 433-452, 628-646.
1547. — Βλάχοι (Κουτσόβλαχοι), Ἀθῆναι 1976, σσ. 84.
1548. Παπαθανασοπούλου Ἡ., Νοσηλεία τραυματιῶν 1821-1825 καὶ Λάκωνες αἰχμάλωτοι κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ἰμβραῆμ (1825-1826), Λακων. Σπουδ. 1 (1972), 292-327.
[Κατάλογος ὀνοματεπωνύμων].
1549. — Τὰ Λακωνικὰ μοναστήρια, Λακωνικά 10 (1973), 63-65.
1550. Παπαθανασοπούλου Θαν., Θέματα Ρουμελιώτικου λαϊκοῦ δικαίου, Λαογρ, 28 (1972), 81-114.
[Λαϊκὴ ὀρολογία].
1551. — Θεσμοὶ λαϊκοῦ δικαίου στὸ νομὸ Λασηθίου, Ἀμάλθεια 4 (1973), 140-144.
[Σηκωματάρικα, μουζούρι, ζευγαρικό, ὀκᾶ μαδάρας, ἄκοπο, ξεχαρτζιστός, βάγγα, ἀζάτι].
1552. Παπαθανάση - Μουσιοπούλου Καλλιόπης, Συνθηματικὲς γλῶσσες. Ἐθνολογικὲς καὶ κοινωνικὲς ἐπιπτώσεις, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 265-283.
1553. Παπαθανασίου Γ. - Ντόντου Γ., Τὸ περιβόλι, ἡ ἀετοφωλιά τῆς Πίνδου. (Λαογραφικὴ περιγραφή τῆς κωμοπόλεως Περιβολίου), Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 96.
1554. Παπαϊωάννου Γ. Ι., Τοπωνύμια Παπίγκου Ζαγορίου, Ἡπ. Ἔστ. 24 (1975), 655-669, 796, 809.
1555. — Τὸ Πάπιγκο. Ἐνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα χωριά τοῦ Ζαγοριοῦ, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 227.
1556. Παπαϊωάννου Κ., Τὰ κανίσσια, τὰ δῶρα, οἱ πουλουστρένες κ' οἱ κόκκαλοι, Λαογρ. Κύπρ. 7 (1977), τεῦχ. 19-20, σσ. 3-8.
1557. Παπαϊωάννου Λαζ., Οἱ Βαλαῶδες, Α' Συνεδρ. Ἰστ. Λαογρ. Γλωσσ., 78-86.
1558. — Ἡ κορυφή τοῦ Βοῖου (Τὸ χωριό μου), Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 80.
[Τοπωνύμια, Γλωσσάριον].
1559. Παπαϊωάννου Μιλτ., Τὸ γλωσσάριο τῶν Γρεβενῶν, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 162. [Δημοσιεύματα Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Ἀρ. 48].
[Κρ. Χ. Τζιτζιλῆ, Μακεδ. 16 (1976), 407-409].
1560. Παπαϊωάννου Σ., Ἀπὸ τὴν ζῶν τῶν γύφτων τῆς Λαμίας καὶ Σπερχειάδος, Στερ. Ἑλλ. 7 (1975), 325-329.
1561. Παπαϊωάννου Φ. Δ., Ζυγοβίστι. Τὸ χωριό μου, Ἀθῆναι 1971, σσ. 215.
[Ὄνομα, 43-45. Ὄνομα Αἰμυαλῶν, 49].
1562. Παπακωνσταντίνου Λ., Ἡ Εὐβοϊκὴ Μεσσαπία. Χῶρος, κάτοικοι, πολι-

- τισμός. "Αποψη τοπωνυμική, αρχαιολογική, ιστορική, λαογραφική, αγωνιστική. Θεώρηση μέσα από 5000 χρόνια, 'Αθήναι 1971, σσ. 430. [Τοπωνύμια, 27-71, επώνυμα, 335-382].
1563. Παπακωνσταντίνου - Διαμαντούρου Δ., Προβλήματα περί τήν τοπογραφίαν τῆς Πέλλης, 'Αρχ. Μακεδ. 2 (1977), 343-358.
1564. Παπαναγιώτου Δ. Χρ., Νεχωρίτικα τραγούδια, 'Αθήνα 1977, σσ. 400. [Γλωσσάριον, 299-380].
1565. Παπανδρέου Α. Σπ., Λυνίσταινα, 'Ολυμπ. Χρον. 4 (1973), 269-279.
1566. Papanikolaou A. D., Chariton - Studien. Untersuchungen zur Sprache und Chronologie der griechischen Romane, Göttingen 1973, 174. (Hypomnemata τόμ. 37).
1567. Παπανικολάου Α. Δ., Hofmann J. B., 'Ετυμολογικὸν Λεξικὸν τῆς ἀρχαίας 'Ελληνικῆς. 'Εξελληνισθὲν ὑπὸ Α.Δ.Π., ἐν 'Αθήναις 1974, σσ. XXIV+542.
1568. — 'Επιτύμβιον ἐξ ἀρχαίας Σελλασίας, 'Αθηνᾶ 76 (1976/77), 202-204. [Περὶ τοῦ ὀνόματος 'Εχεμήδης].
1569. Παπανικολάου Ν., Λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης στὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τοῦ Βοῖου, Α' Συνέδρ. 'Ιστορ. Λαογρ. Γλωσσ., 175-178.
1570. Παπανικολάου Φ. Δ., Γλῶσσα καὶ Λαογραφία ἐπαρχίας Βοῖου, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 280.
1571. Παπανούτσου Εὐαγγ., Δημοτικισμὸς ἐκπαιδευτικὸς, Ν. 'Εστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 50-52.
1572. Παπαντωνίου Γ. Α., Τὸ 'Ελληνικὸν Μουλάτσι τῆς Γορτυνίας Ν. 'Αρκαδίας, 'Αθήναι 1972, σσ. 159. [Λεξιλογικά, ὀνοματολογικά, τοπωνύμια. Κρίσις Τ. Γριτσοπούλου, Πελοπον. 10 (1974), 201-202].
1573. Παπαπάνου Κ., Οἱ ποιητικοὶ διαγωνισμοὶ (1851-1873) καὶ ἡ δημοτικὴ μας γλῶσσα, 'Αθήναι 1973, σσ. 131.
1574. Παπαργυρίου Π., Τοπωνύμια τοῦ Νεοχωρίου Χαλκιδικῆς, Χρον. Χαλκιδ., τεῦχ. 31-32 (1977), 101-104.
1575. Παπασιώτη Λ., 'Η παλιὰ ἡ Κοζάνη. Ποιήματα γραμμένα στὸ Κοζανίτικο γλωσσικὸ ἰδίωμα (μὲ λαογραφικὲς καὶ γλωσσολογικὲς παρατηρήσεις), Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 167.
1576. — Τότι κὶ τώρα. Ποιήματα γραμμένα στὸ Κοζανίτικο γλωσσικὸ ἰδίωμα, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 120.
1577. Παπασταματίου Χρ., Λαογραφικὰ Σουφλίου, Θρακ. 45 (1971), 145-194. [Γλωσσάριον, 162-165].
1578. Παπατρέχα Γ., Τοπωνυμικὰ Ξηρομέρου, ΕΕΣτερελλ. Μ. 2 (1968-70), 199-230, 3 (1974), 373-395.
1579. — 'Ιδιωματικὸ καὶ λαογραφικὸ γλωσσάρι Ξηρομέρου, Αὐτόθι 4 (1973), 263-316.

1580. Παπατριανταφύλλου-Θεοδωρίδη Νίκης, Κριτικές παρατηρήσεις στην «Ερωφίλη», Έλλην. 25 (1972), 419-427.
1581. Παπαχαραλάμπους Γ. Χ., Μῦθοι ζώων, Κυπρ. Σπουδ. 38-39 (1974-1975) [1975], 19-30.
[Λεξιλόγιον, 29-30].
1582. — 'Η Κυπριακή οίκια, Άνθολογία Κυπριακῆς Λαογραφίας 1 (1975), 13-30.
[Διαλεκτική ὀρολογία].
1583. — Λεξιλογικά, Κυπρ. Σπουδ. 14 (1974), 181-189.
[Πεξεύκω, διακονῶ, Ξυλοφά(γ)ου, πλουμίζω, πλουμίν, πλούμισμαν, πλουμιστήρα, πουλουστρίνα, Καλακάντζαρος, ἡ βράκα, ἄγρη τοῦ λα(γ)οῦ].
1584. Παπαχαρῖση Α., Ποικίλα, Πλάτων 24 (1972), 116-118.
[Άπαθανατίζω ὄχι ἀποθανατίζω, Μαραθῶνιον ὄχι Μαραθῶνειον, Σηλυμβρία (ἢ Σηλυμβρία) ὄχι Σηλύμβρια, ποκ' ἐναίοιμες ὄχι ποτ' ἐναίομεν, ἀρρώστια ὄχι ἀρρώστεια, ξενιτεμένος ὄχι ξενητεμένος].
1585. — Ποικίλα, Αὐτόθι 25 (1973), 183-191.
[Α. Παρατηρήσεις τινές εἰς τὴν μετάφρασιν τραγωδιῶν τοῦ Αἰσχύλου. Β. Συναγωγή ἀμπλακημάτων τινῶν: 1) ψῦχος=δροσιά, ὄχι κρύο. 2) 'Ηρόφιλος ὄχι 'Ιερόφιλος. 3) Σίντιες, ὄχι Σίντιοι. Συρίη ὄχι Συρία. 'Αρκάδες, ὄχι 'Αρκάδιοι. 4) Γύζης, ὄχι Γκύζης. 5) 'Αλκμάν, ὄχι Alcman. 6) εἰλωτεία, ὄχι εἰλωτία. 7) 'Η Νύμφη τοῦ Βορρά. 8) παλληκάρι, ὄχι παλικάρι. Γ. 'Αφετηρία ἐπωνύμων: 1) Κανάτας, 2) Κορωνάϊος-Κορωνίος].
1586. — Ποικίλα, Αὐτόθι 26 (1974), 141-145.
[Ένας sodalis τῶν παραδοξολόγων τοῦ Βορρά, ὑπερβάλλον ζῆλος δημοτικισμοῦ, αἰμόδιφος-αἰμοδιψής, ἐλλοχάω-ἐνεδρεύω-ἐλλοχεύω, ἄλλος ἐγῶ-alter ego, εἰδωλοατρία ὄχι εἰδωλοατρεία, ἐλληνολάτραι ὄχι ἐλληνολάτρεις, Παγαστικὸς ὄχι Παγασητικὸς, τρία ἀτοπήματα].
1587. — Α' Έράνιον εἰς ἔρευαν ἀφετηρίας ἐπωνύμων. Β' Ποικίλα. Γ' Τρία παρερμηνεύματα, Αὐτόθι 28 (1976), 224-232.
1588. Παπαχριστοδοῦλου Π. Χ., Οἱ Φιλιατρινοὶ ποὺ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς τὸν 'Αγῶνα 1821-1822, Φιλιατρά 15 (1971), τεῦχ. 57, σσ. 4-8, τεῦχ. 58-59, σσ. 60-64, τεῦχ. 60-61, σσ. 126-135.
1589. Παπαχριστοδοῦλου Χ. Ι., Τοπωνύμια Σύμης, Συμαϊκά 1 (1972), 32-66.
1590. — Εἰδήσεις γιὰ τὴ Ρόδο στὸ ΙΖ' μ.Χ. αἰῶνα ἀπὸ ἓνα χειρόγραφο Εὐχολόγιο τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, Δωδεκ. 'Αρχ. 6 (1976), 1-31.
[Λεξιλόγιον ἐρμηνευτικόν].
1591. Παπαχρίστου Κ., Νεοελληνικά Έτυμολογικά, Βυζαντινά 8 (1976), 297-335.
1592. Parathomopoulos M., Λαφῶναι, Rev. Philol. 47 (1973), 109.
1593. — Aesopia 1, Πλάτων 26 (1974), 289-302.
1594. Παπουτσιδάκη Ν., Συλλογὴ λαογραφικοῦ ὕλικου. Τοπωνυμικά Ρεθύμνου, Κρητ. Έστ. 28 (1977), 603-611.
1595. Paraškevon B., Über die Herkunft und Geschichte des Namens der Kastanie in den Balkansprachen, Linguist. Balk. 17, II (1974), 27-32.
[Λέξεις τῶν βαλκανικῶν γλωσσῶν παράγωγοι ἐκ τῆς 'Ελλην. καστανιά].

1596. Parassoglou G. M., *Miscellaneous Notes on some D.S.A. Athen*, 'Ελλην. 29 (1976), 47-60.
[Λεξιλόγια].
1597. — *Greek Papyri from Roman Egypt*, *Αυτόθι* 27 (1974), 233-253.
1598. Παραφεντίδου 'Αλεξάνδρας, 'Η γυναικεία φορεσιά τοῦ χωριοῦ Γαλατᾶδες (μιὰ παλιά καὶ γραφικὴ Μακεδονικὴ ἐνδυμασία), 'Ελλην. Λαϊκὴ Τέχνη. 13 (1973), 244-247.
[Ὁρολογία].
1599. Παρέντη Εὐαγγ. Δ., 'Ἱστορία τῆς Κεφαλονιάς. Κεφαλονιά ἡ πολυαγαπημένη μας, 'Αθήναι 1977, σσ. 113.
[Ὄνόματα τῆς νήσου κατὰ καιροῦς. Τοπωνύμια. Ὄνόματα καὶ ἐπώνυμα].
1600. Παρλαμᾶ Μ. Γ., Τὸ ἔτυμον τῆς λ. διῶμα, Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολ. Συνεδρ. 3 (1975), 258-265.
1601. — Συμβολὴ εἰς τὴν ἐτυμολογίαν ἐνίων Κρητικῶν λέξεων, 'Αθηνᾶ 73-74 (1972/3), 281-289.
[Ἐβγορο. Τοπων. Δρυβαζώνας].
1602. Πασαγιώτη Ν. Π., Τὸ Χαροκοπιὸ Μεσσηνίας. 'Ἱστορικὴ καὶ λαογραφικὴ μελέτη γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν τόπο μας, 'Αθήνα 1975, σσ. 158.
1603. Πατάκη Στ. - Τζιράκη Ν., Λεξικὸν ρημάτων ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, 'Αθήναι 1973, σσ. 495.
1604. Πατριαρχέα Β., Ναοὶ ἐνοριακοί, ἐξωκκλήσια κοινά, οἰκογενειακά, Ταύγετος, τεῦχ. 2 (1975), 3-4, 24-25.
1605. Παττίχη Π., Διορθωτικὰ καὶ κριτικὰ εἰς τὴν Ἑλένην τοῦ Εὐριπίδου, ΕΚΕΕΚ 5 (1971/2), 43-74.
1606. Παυλίδη Β., Μισιακὰ καὶ μεσουλιάρικα, 'Ἡπειρ. Ἔστ. 21 (1972), 169-175.
1607. — Πρόβατα καὶ γίδια — γάλα καὶ τυρὶ, *Αυτόθι*, σσ. 582-589.
1608. Pavlovic M., *Miscellanea etymologica balcanica*, *Balcanica* 2 (1971), 267-270.
[Κρίσις: J. καὶ L. Robert, REG 86 (1973), 96-97].
1609. Peek W., *Epigramme und andere Inschriften aus Lakonien und Arkadien*, Heidelberg 1971 σσ. 36+8.
1610. — *Lexikon zu den Dionysiaka de Nonnos*, Hildesheim 1968-1975.
1611. Pekkanen T., *L'origine degli Slavi e il loro nome nella letteratura grecolatina*. Quad. Urbinati di Cult. class. 11 (1971), 51-64.
[Ἐτυμολογία τῶν ἔθνικ. Σκλάβοι-Σκλαβηνοί, Ἄνται, Σπόροι, τῶν ἀναφερομένων ὑπὸ τοῦ Προκοπίου].
1612. Πεκλάρη Τ. - Τροπαιάτη 'Αλκ. Κ. - Κολοβοῦ Φ. Δ., Συγχρονισμένο ὀρθογραφικὸ λεξικὸ τῆς νεοελληνικῆς (δημοτικῆς), 'Αθήνα 1976, σσ. 404.
1613. Pellegrini G. B., *Nomi arabi in fonti bizantine di Sicilia Bizantino - Sicula II*. Palermo 1975, 409-423. *Miscellanea di Scritti in memoriam di G. Rossi Taibbi*.
1614. Pelletier A., *Pour une histoire de noms grecs du sabbat et de la*

Pâque. Comptes rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres 1971, τεύχ. 1, σσ. 71-83.

- 1615.** Πενλιάδη Ι. Ν., Ἐρευνα ἐπὶ τῆς Ἑρασμιακῆς προφορᾶς, Ἀθήναι 1972, σσ. 68, Β' ἔκδ. 1975.
- 1615α.** Πεντόγαλου Γερ., Πεντόγαλοι Σητείας. Γενεαλογικὰ καὶ ἄλλα, Κρητ. Χρον. 24 (1972), 177-207.
[Ἐγγραφα Βενετικὰ τῶν ἐτῶν 1543, 1609, 1618, 1640].
- 1616.** — Οἰκογένεια Λάσκαρη Μεγαδούκα στὴν Κεφαλληνία, Θησαυρίσματα 12 (1975), 203-217.
- 1617.** Περάκη Γ. Ι., Στοιχεῖα, Ἀμάλθεια 2 (1971), 38-41.
[Εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς Κρήτης μετὰ ἐρμηνευτικοῦ λεξιλογίου].
- 1618.** — Ραντολόγια. Συλλογὴ λαογραφικῶν σημειώσεων τῆς περιοχῆς Κριτσᾶ Μιραμπέλλου Κρήτης, Ἀθήνα 1972, σσ. 197.
[Κείμενα εἰς Κρητικὴν διάλεκτον καὶ ἐρμηνευτικὸν λεξιλόγιον, σσ. 183-191].
- 1619.** Περραντώνη Ι. Μ., Λεξικὸν τῶν Νεομαρτύρων. Οἱ Νεομάρτυρες ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ δούλου Ἑθνους, ἐν Ἀθήναις 1972, τόμ. Α' (Α - Δ), σσ. 1-177, τόμ. Β' (Ε - Λ), σσ. 181-316, τόμ. Γ' (Μ - Ω), σσ. 325-500.
- 1620.** Περδίκη Δ., Ἡ Ἑννεάπολις τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος, Ὀλυμπ. Χρον. 1 (1970), 77-91.
- 1621.** — Ἡ Πύλος τοῦ Νέστορος, Αὐτόθι 3 (1972), 125-150.
- 1622.** Pericello W. J., On Argolic prosῑ, Glotta 51 (1973), 67-69.
- 1623.** Perls H., Lexikon der platonischen Begriffe, Bern 1973, σσ. 408.
- 1624.** Perpillo J. L., Les substantifs grecs en -εύς, Paris 1973, σσ. 420.
[Κρίσις: J.-P. Levek, BSL 69 II (1974), 137-139].
- 1625.** — Comparatifs Primaires et loi de Sievers, Αὐτόθι, I, 99-107.
- 1626.** Πετάκου Χ. Δ., Ἱστορικὰ καὶ ἐτυμολογικὰ τῶν Τσακόνων, 1974, σσ. 64.
- 1627.** Peters F. E., Greek philosophical terms. A historical lexicon, N. York 1967, σσ. XIII - 234.
[Κρίσις: W. E. W. St. G. Charlton, Classical Review 23 (1973), 98].
- 1628.** Petinis Lambros, Dictionar Greco - Român, Bucaresti 1976, 440.
- 1629.** Petkanov I., Lat. amurca (< gr. ἀμόργη) > murga (murgë); Murk, Murg > Murgăș (une mise au point), Actes XI Congr. Intern. Scienc. Onomast. 2 (1975), 127-130.
- 1630.** Πέτροβιτς Ν., Παροιμιώδεις φράσεις μετὰ τὸ χροῶμα τῆς Σερραϊκῆς διαλέκτου, Πανσερ. Ἡμερολ. 1 (1975), 147.
- 1631.** Πετρονικολοῦ Κ. Α., Ποδολοβίτσα - Πεντάλοφος, Ἀθήνα 1972, σσ. 96.
- 1632.** — Τροιζήνα, Ἀθήνα 1972, σσ. 32.
- 1633.** Πετρονώτη Ἀργ., Νέα ἀποσπάσματα τοῦ Διοκλητιάνειου ἀγορανομικοῦ κώδικα ἀπὸ τῆς Θέλπουσα τῆς Ἀρκαδίας, Ἑλλην. 26 (1973), 255-270.

1634. — Ἀρχιτεκτονικὰ καὶ οἰκιστικὰ μνημεῖα καὶ ἱστορικὲς θέσεις τοῦ νομοῦ Φωκίδος, ΕΕΣΤερελλ. Μ. 4 (1973), 93-132.
[Τοπωνύμια].
1635. — Ὀνοματολόγιον Μεγαλοπολιτῶν, Πλάτων 26 (1974), 6-21.
1636. — Οἰκισμοὶ καὶ ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα στὴν ὄρεινὴ Γορτυνία, Ἀθῆναι 1975, σσ. 177.
[Τοπωνύμια καὶ ὄρολογία ἀρχιτεκτονικῆς].
1637. Πετροπούλου Ἡλ., Καλιαρντά, Ἀθῆναι 1974², σσ. 193.
1638. Πετροπούλου - Σαγιᾶ Γ., Οἱ Ἀρβαλαῖοι τῆς Λάστας, Παρνασσός 14 (1972), 466-475.
1639. Πετροπούλου Δ., Ὅρια ἱερὰ - Σταυράτα, ΕΕΦΣΠΘ ΙΙ (1971), 227-244.
1640. — Τοπωνυμικὰ καὶ ἱστορικὰ Ὀλυμπίας, Ὀλυμπ. Χρον. 3 (1972), 15-28.
1641. — D. Georgacas - W. McDonald, Place names of Southwest Peloponnesus, Register and Indexes, Athens 1967, σσ. 403, Αὐτόθι 4 (1973), 90-92.
1642. Πετροπούλου Κ. Π., Μία πρώιμος θέσις περὶ μεταγλώσσης, Παρνασσός 17 (1975), 354-369.
1643. Πετροχείλου Μ. Κ., Ἡ οἰκογένεια Μαυρομματαίων ἐκ Κατούνας Ἀκαρνανίας, ΕΕΣΤερελλ.Μ. 3 (1971/2), 295-319.
1644. — Petrusevški M., Pe-to-no (= Petnos) und o-wi-to-no (= Owitnos). Zwei mykenisch-griechische Ortsnamen im südlichen Peloponnes. Klio 58 (1976), 289-94.
[Περὶ τῶν τοπωνυμίων Πέφνος-Οἴτυλον].
1645. Πέτσα Φ., Μακεδονία καὶ Μακεδόνες, Ἀρχ. Μακεδον. 2 (1977), 371-379.
1646. Πετσάλλη - Διομήδη Θ., Ὁ θρίαμβος τῆς δημοτικῆς, Ν. Ἔστ. Χριστούγεννα (1976), 457-466.
1647. Πηδώνια Κομνηνῆς, Ἀλλημεριά, Ἑλλην. 25 (1972), 205-207.
1648. — Παρατηρήσεις σὲ Κρητικὰ καὶ ἄλλα κείμενα, Κρητ. Χρον. 24 (1972), 278-293.
1649. — Πίνακας χωρίων μεσαιωνικῶν κειμένων ποὺ διορθώνονται στὸ Λεξικὸ μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς δημῶδους γραμματείας Ε. Κριαρᾶ, Βυζαντινὰ 7 (1975), 225-250.
[Κρίσις: Υ. Tarabout, BSL 72 ΙΙ (1977), 149].
1650. — Τὰ λόγια γλωσσικὰ στοιχεῖα στὰ ἔργα τοῦ Χορτάτση. Διδακτορικὴ διατριβή, Ἰωάννινα 1977, σσ. 318.
1651. Πίγγουρα Χρ., Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Πηγαῖνια Τηλλυριᾶς, Μαθητ. Ἔστ. 21 (1971), τεῦχ. 51, σσ. 234.
1652. — Τοπωνύμια Ἀγίου Βασιλείου, Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον καὶ ἡ Λαογραφία του 4 (1971), 110-112.
1653. — Παρωνύμια τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ Ἅγιος Βασίλειος, Αὐτόθι, σσ. 133-134.
1654. — Κυπριακαὶ παροιμίαι προελθοῦσαι ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τῆς θείας λει-

- τουργίας και άλλων ἐκκλησιαστικῶν ἀκολουθιῶν, Λαογρ. Κύπρ. II, 4-5 (1972), 87-97.
1655. Piccillo G., Pour l'histoire d'un hydronyme: «'Αλυκος - Platan», Actes XI Congr. Intern. Scienc. Onom. 2 (1975), 135-140.
1656. Πιλαβάκη Κ. Α., Συναγωγή Κυπριακοῦ τοπωνυμικοῦ ὕλικου, Κυπρ. Σπουδ. 36 (1972), Παράρτ., σσ. 1-32, 37 (1973), Παράρτ. σσ. 33-64, 38-39 (1975), Παράρτ., σσ. 65-96, 40 (1976), Παράρτ., σσ. 97-160, 41 (1977), Παράρτ., σσ. 161-192.
1657. — Προσθῆκαι και διορθώσεις εἰς τὴν συναγωγὴν Κυπριακοῦ τοπωνυμικοῦ ὕλικου, Κυπρ. Σπουδ. 37 (1973), 285-286.
1658. — Κυπριακὰ τοπωνύμια. Μέρος πρῶτο. Λευκωσία 1973, σσ. 85.
1659. — Κυπριακὰ τοπωνύμια, Λαογρ. Κύπρ. 5 (1975), 9-16, 33-40, 6 (1976), 25-32.
1660. — Ἐτυμολογία τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων τῆς Κύπρου, Αὐτόθι 7 (1977), 41-51, 73-80.
1661. — Ἡ βυζαντινὴ (μεσαιωνικὴ Ἑλληνικὴ) δημῶδης γλῶσσα καὶ ἡ Κυπριακὴ διάλεκτος, Πρακτ. Α' Κυπρολ. Συνεδρ. 3 II (1973), 271-287.
1662. — Κυπριακὰ Τοπωνύμια Β., Ἐπιθ. Λόγ. Τεχν. 9 (1970), 437-440, Κυπριακὰ Τοπωνύμια Γ' (1), Αὐτόθι 11 (1970), 543-547, Κυπριακὰ Τοπωνύμια (Δ), Αὐτόθι 12 (1970), 607-611, Κυπριακὰ Τοπωνύμια (Ε), Αὐτόθι 13 (1971), 28-33, Κυπριακὰ Τοπωνύμια (ΣΤ), Αὐτόθι II 14 (1971), 92-98, Κυπριακὰ Τοπωνύμια (Εἰδικὰ γραμμένο γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς Ἐθνικῆς Παλεγγενεσίας), Αὐτόθι II, 15 (1971), 150-155, Κυπριακὰ Τοπωνύμια (Η), Αὐτόθι II 17-18 (1971), 267-273, Κυπριακὰ Τοπωνύμια (Ι) (Σχετικὰ μὲ τὰ Νερά), Αὐτόθι II, 23-24 (1971), 442-449.
1663. Pinson M., Observations sur la transcription des mots français et italiens dans la Chronique de George Boustron, Πρακτ. Α' Διεθν. Κυπρολ. Συνεδρ. 2 (1972), 213-220.
1664. Pisani V., Glottologia Indoeuropea. Manuale di grammatica comparata delle lingue Indoeuropee con speciale riguardo del Greco e del Latino, Torino 1971⁴, σσ. 325.
[Κρίσις: F. Bader, BSL 68 II (1973), 94].
1665. — Manuale storico della lingua greca. Sec. éd. con un' appendice. Studia grammaticali e linguistici, 11. Il Miceneo di Celestina Milani, Brescia, Paedeia 1973, σσ. 281.
1666. — Der Sonnenuntergang im Albanischen und im Neugriechischen, Indogerm. Forschungen 79 (1974), 152-153.
1667. — Die Etymologie, München 1975, σσ. 210.
1668. — Ἑλληνικαὶ γλῶσσαι, Scritti in onore di Giuliano Bonfante, Brescia 1976.
1669. Πισιμίση Γ., Βρένθη - Ἀράκλοβον, Πελοποννησ. 12 (1976/77), 205-212.
1670. Πιτσινοῦ Δ. Π., Φιλολογικὰ δημοσιεύματα. Α' Ἐτυμολογικά. Β' Ἀρχαιολογικά. Γ' Φαρμακευτικά, Ἀθῆναι 1976, σσ. 128.

1671. — Τοπωνυμικές έρευνες. 'Η όνομασία τοῦ μοναστηρίου τῆς «Λουκοῦς», 'Αρχαδ. 6 (1973), 79-80.
1672. Πιτένη Ζην. Μ. (Λιόλιου), Κουζανιώτ'κα μπέντια, 'Αθήναι 1971, σσ. 318. [Κρίσις: Β. Φόρη, Μακεδονικά 11 (1971), 481-483].
1673. Πίτσιου Κ. Μ., 'Η Παναγία ἡ "Ελωνα, Χρον. Τσακων. 4 (1974), 69-74.
1674. Πλατάκη 'Ελ., Παλαιές ἐκκλησίες στο Βραχάσι, 'Αμάθεια 3 (1972), 97-120, 149-166.
1675. — Τὰ τοπωνύμια Τρυβαζώνας - Σελλινάρι καὶ Ψεῖρα, Αὐτόθι 5 (1974), 3-14.
1676. — Τὸ κατὰ τὴν 'Ενετοκρατία χωριὸ Καντινοῦ τῆς Καστελλανίας Μαλεβιζίου καὶ οἱ ἐκκλησίες του, Αὐτόθι 5 (1974), 227-243.
1677. — Τοπωνύμια στο Βραχάσι Μεραμπέλλου, Αὐτόθι 8 (1977), 99-106.
1678. — Τὸ ἔτυμο τῆς λέξης ἀραγός, Αὐτόθι 8 (1977), 215-219.
1679. — 'Ονόματα σπηλαίων τῆς Κρήτης δηλωτικὰ τῶν διαστάσεων αὐτῶν, 'Αθηνᾶ 73-74 (1972-73), 267-280.
1680. — Οἱ μονές τοῦ ἀγίου 'Αντωνίου στοὺς Γαληνοὺς καὶ τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος στὴ Φόδελε, Κρητολογία 1 (1975), 37-90. [Ὁνόματα, τοπωνύμια, λέξεις ἰδιωματικαί].
1681. — "Αθηρος Κρήτη, Αὐτόθι 1 (1975), 37-90.
1682. — Φυτώνυμα Σπήλαια τῆς Κρήτης, Αὐτόθι, σσ. 111-116.
1683. — Σπήλαια καὶ ἄλλαι καρστικαὶ μορφαὶ τῆς Κρήτης, 'Ηράκλειον, τόμ. Α' (1973), σσ. 407, Β' (1975), σσ. 276.
1684. — Τὸ τοπωνύμιο Μάχα στὴν Κρήτη, 'Αμάθεια 8 (1977), 305-309.
1685. Πλατῆ Γ., 'Ιστορικὴ ἔρευνα τοπωνυμίων Φθιώτιδος, Στερ. 'Ελλ. 34 (1971), 25.
1686. — Λαμία. 'Ιστορικὴ καὶ κοινωνικὴ ἔρευνα, 'Αθήναι 1973, σσ. 202.
1687. Plenat M., Quelques hypothèses au sujet des futurs media tantum en grec ancien, Glotta 52 (1974), 171-191.
1688. Πλουμίδη Γ., Κατάλογος στρατευσίμων Χανίων καὶ 'Αποκορώνου στὴν 'Εκθεσι τοῦ ρέκτορα Μ. Α. Bernardo (1536), Κρητ. Χρον. 25 (1973), 290-351.
1689. — Αἱ πράξεις ἐγγραφῆς τῶν 'Ελλήνων σπουδαστῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Παδούης, ΕΕΒΣ 37 (1969/70), 260-336, 38 (1971), 84-206.
1690. — Συμπληρωματικὰ γιὰ τὴν οἰκογένεια Βελούδη τῆς Βενετίας, Δωδώνη (1972), 309-312.
1691. Poetto M., Grec - indoméditerranéen. Due vocaboli greci d'origine indo-mediterrane : κελεβρά e κενέβρεια, Orbis 25 (1976), II, 105-108.
1692. Poirier J., βλ. Dorion H.
1693. Πολέμη Δ. Ι., Εἴκοσι διαθῆκαι ἐξ "Ανδρου, Πέταλον 1 (1977), 22-157. [Γλωσσικά, ἱστορικά ἐρμηνεύματα. Τοπωνύμια, ὀνόματα, ἐπώνυμα].
1694. Polunin O. - Huxley Anth., Flowers of the Mediterranean, London 1974, σσ. 260.

1695. Pontani F. M., Il bue margo e la salamandra nuda. *Giorn. Ital. di Filol.* n.s. 2 (= 23), 1971, 152-155.
[Παρατηρήσεις εις τὸ ἐπίθ. λιπόσαρκος καὶ εἰς τὸ αὐτοῦ πρώτου συνθετικοῦ λιπόρρινος].
1696. Pope M., The Minoan word for «grain», *Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολ. Συνεδρ.* 1 (1973), 259-267.
1697. Popescu Em., Constantiana. Un problème de géographie historique de la Scythie Mineure, *BZ* 66 (1973), 359-382.
1698. Popham M. R., βλ. Sackett L. H.
1699. Πορετσάνου Γ. Α., Ἐρύμανθος - Χελμός. Ἠθογραφία καὶ τοπία, θρύλοι καὶ ἱστορία, Ἀθήναι 1973, σσ. 150.
1700. Πουλιανοῦ Α. Ι., Λαογραφικὰ Ἰκαρίας τῆς Στεριᾶς καὶ τῆς Θάλασσας (Γλωσσολογικά - Ἀγροτικά, Θαλασσινά), τόμ. Α', Ἀθήνα 1976, σσ. 272. Τόμ. Β', Ποιμενικά - Γλωσσολογικά, λατρευτικά, δοξασίες, διάφορα, 1976, σσ. 273-512.
1701. Πουρῆ Δ., Ἀγγλοελληνικὸν Λεξικὸν ὀρολογίας διοικητικῶν, ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν, Ἀθήναι 1972, σσ. 523.
1702. Πουρναροπούλου Γ. Κ., Τὰ ἰατρικὰ ἐργαλεῖα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων (Διδακτορικὴ διατριβή), Ἀθήναι 1974.
1703. Preisigke Fr. - Kiessling E., Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden, mit Einschluss der griechischen Inschriften, Aufschriften, Ostraka, Munienschilder, usw. aus Ägypten, IV. Band, 4 Lieferung. Marburg 1971.
[Κρίσις: E. Seild, *Studia et docum. hist. et iuris* 38 (1972), 367-370. P. J. Parsons, *Gnomon* 46 (1974), 85].
1704. Prince Cath., More Homeric «mixed Aorists», *Glotta* 52 (1974), 1-10.
1705. Prinz O., Zur Einfluss des Griechischen auf den Wortschatz des Mittellateins, *Festschrift B. Bischoff*, Stuttgart 1971, 1-15.
1706. Προμπονά Ἰω., Ἡ ἐπιβίωσις τοῦ ὀνόματος τοῦ Διὸς εἰς ὄρκον καὶ ἐπίκλησιν ἐν Κρήτῃ, *Πλάτων* 24 (1972), 66-75.
1707. — Περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ Τοπωνυμίου Σελινάρι, Ἀμάλθεια 34 (1972), 289.
1708. — Εἶναι Κρητικὸν τὸ ἐν Κεφαλληνίᾳ τοπωνύμιον Δίας; *Παρνασσός* 14 (1972), 609-611.
1709. — Παρατηρήσεις εἰς Κυπριακὴν συλλαβογραφικὴν ἐπιγραφὴν, *ΕΚΕΕΚ* 5 (1972/3), 75-78.
1710. — Ποικίλα Κριτικά, *Μνήμων* 3 (1973), 3-14.
1711. — Ἡ συγγένεια Μακεδονικῆς καὶ Μυκηναϊκῆς διαλέκτου καὶ ἡ πρωτοελληνικὴ καταγωγὴ τῶν Μακεδόνων, Ἀθήναι 1973, σσ. 69.
[Κρίσις: Α. Θαβώρη, Ἑλλην. 27 (1974), 415-419. Masson O., *BSL* 70 (1975), 148-151].
1712. — Ἡ Μυκηναϊκὴ ἐορτὴ *θρονοελκτήρια (to-no-e-ke-te-ri/o) καὶ ἡ ἐπιβίωσις αὐτῆς εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, Ἀθήναι 1974, σσ. 127.
1713. — Μακεδονικά καὶ Ὀμηρικά γλωσσικά, Ἀρχ. Μακεδον. 2 (1977), 397-407.

1714. — Σύντομος εισαγωγή εἰς τὴν Μυκηναϊκὴν φιλολογίαν. Ἀθήναι 1977, σσ. 160.
1715. «Πρωΐας» Λεξικὸν τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὀρθογραφικὸν καὶ ἐρμηνευτικὸν, συνταχθὲν ὑπὸ ἐπιτροπῆς φιλολόγων καὶ ἐπιστημόνων, ἐπιμελεία Γ. Ζευγώλη. Ἔκδοσις νεωτάτη, Ἀθήναι 1976, τόμοι 1-3.
1716. Πρωτοπαπᾶ-Μπουμπουλίδου Γλυκερίας, Σαβόγιας Ρούσμελης. Κωμῳδία τῶν ψευδογιατρῶν, Ἀθήναι 1971, σσ. 124.
[Εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα Ζακύνθου καὶ λεξιλόγιον, σσ. 107-124].
1717. — «Ἐπαινος εἰς τὸ κρασί» — «Περὶ μεθύσου». Δημῶδη μεσαιωνικὰ καὶ νεώτερα κείμενα, ΕΕΒΣ 39-40 (1972/3), 594-611.
[Λεξιλόγιον, 610-611].
1718. — Κείμενα νεοελληνικῆς λογοτεχνίας (1750-1821), 1973, σσ. 348.
[Γλωσσάριον, 311-348].
1719. Πρωτοπάτση Ἀντ., Καὶ πάλι ὁ Βερναρδάκης καὶ πάλι τὸ γλωσσικὸ, Ἀθήνα, 1977, σσ. 31.
[Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ περιοδ. Ἰολικὰ Γράμματα 37 (1977), 11-37].
- 1719α. Psaltes St., Grammatik der Byzantinischen Chroniken, Göttingen 1974, σσ. XVI - 394.
[Φωτοτυπικὴ ἀνατύπωσις τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ 1913].
1720. Pudic I., Die Sprache der Alten Makedonen. Stud. Balcan. 5 (1971), 207-223.
1721. Quass F., Nomos und Psephisma, München, 1971, σσ. 90.
1722. Raman R. A., Homeric ἄωτος and Pindare ἄωτος. A Semantic Problem, Glotta 53 (1975), 195-207.
1723. Ramat, Anna Giacalone, Recenti studi di dialettologia greca, Paideia 1975, No. 3-4, σσ. 185-189.
1724. Ράμφου Ἰω., Σύμμεικτα Κιμωλιακά. I. Παλαιὰ Κιμωλιακά ἔγγραφα, Κιμωλιακά 3 (1973), 297-375.
[Τὰ τοπωνύμια Κιμῶλου καὶ Πολυαίγου, 371-375].
1725. — Δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα ἐκ Κιμῶλου (1692-1839), Αὐτόθι 4 (1974), 3-70.
[Κείμενα ἐγγράφων, 20-70].
1726. — Πίναξ ἀπογραφικὸς δήμου Κιμῶλου τοῦ ἔτους 1856, Αὐτόθι 7 (1977), 92-95.
[Ὄνόματα - ἐπάνυμα].
1727. Ράμφου Ν., Συμβολὴ εἰς τὸ Κιμωλιακὸν γλωσσάριον, Κιμωλιακά 7 (1977), 144-153.
1728. Reiter N., Das Wort für «kirche» in den Sprachen Südost-europas, Zeitschr. Balkanol. 7 (1969-70), 130-140.
1729. Renahan R., Greek Lexicographical Notes : Fourth Series, Glotta 49 (1971), 65-85. Fifth Series, Αὐτόθι 50 (1972), 38-36.
1730. — Greek lexicographical notes. A critical supplement to the Greek-

English lexicon of Liddell-Scott-Jones. Göttingen 1975, σσ. 208 (Hypomnemata τόμ. 45).

1731. Ρίζου Ν. Σ., Καππαδοκικά, ἤτοι Δοκίμιον ἱστορικῆς περιγραφῆς τῆς ἀρχαίας Καππαδοκίας καὶ ἰδίως τῶν ἐπαρχιῶν Καισαρείας καὶ Ἰκονίου, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1972, σσ. 150.
[Φωτοτυπικὴ ἐπανεκδόσις τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ 1856].
1732. Risch E., Wortbildung der homerischen Sprache, Berlin - New York 1972/3 [1974]², σσ. XIX + 475.
1733. — A propos de l'origine des masculins grecs en -ās, BSL 69 (1974), 109-119.
1734. Rix H., Historische Grammatik des Griechischen. Laut- und Formenlehre, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1976, σσ. 297.
[Κρίσις: Fr. Bader, BSL 72 II (1977), 134-140].
1735. Rohlf's G., Italogriechische Sprichwörter in linguistischer Konfrontation mit neugriechischen Dialekten, München 1971, σσ. 186.
[Κρίσις: Συμεωνίδης, Βυζαντινά 7 (1975), 411-412].
1736. — Toponimi da patronimici in Calabria, Almanacco Calabrese 1972-1973, σσ. 57-61.
1737. — Nuovi scavi linguistici nella antica Magna Grecia, Palermo 1972, σσ. XVIII + 234 + 3 χάρται. [Istituto Siciliano di Studi bizantini e neoellenici, 7].
[Κρίσις: Σ. Καρατζᾶ, Ἑλλην. 27 (1974), 163-167. Η. καὶ R. Kahane, BZ 68 (1975), 397-402].
1738. — Dialetti neogreci di antica tradizione, Homenaje a Antonio Tovar, Madrid 1972, σσ. 395-401.
1739. — Studi e Ricerche su lingua e dialetti d'Italia, Firenze 1972, σσ. 414.
1740. — From Cyprus to Calabria. The conservatism of the marginal Greek dialects, Issues for Linguistics, Papers in honor of H. and R. Kahane, Urbana - Illinois 1973, σσ. 780-789.
1741. — Dizionario toponomastico e onomastico della Calabria. Prontuario filologico - geografico della Calabria, Ravenna 1974, σσ. XXV + 431.
[Κρίσις: X. Συμεωνίδης, Βυζαντινά 7 (1975), 412-415].
1742. — Un fenomeno prebizantino nel greco del Salento, Studi linguistici in memoria di Oronzo Parlangeli, I (1974), 3-7.
1743. — Scavi linguistici nella Magna Grecia. Nuova edizione interamente rielaborata et aggiornata [Biblioteca di Cultura Pagliese, 4], Galatina 1974, σσ. 301.
[Κρίσις: A. Sideras, BZ 70 (1977), 362-368]. D. J. Georgacas, Forum Italicum 11 (1977), 140-145. K. Μηνᾶ, Südost-Forschungen 35 (1976), 438-431].
1744. — Spilinga - Sperlinga - Sperlonga, Byzantino - Sicula II (1975), 473-477. Miscellanea di Scritti in mem. di G. Rossi Taibbi.

1745. — Un originale sistema patronimico nella Grecità d'Italia, *Rev. Roumaine de Linguistique*, τ. 20 (1975), ἀριθ. 5, σσ. 566-568.
1746. — Grecia e Grecia dialettale. Scritti in onore di Giuliano Bonfante, Brescia 1976, σσ. 899-912.
1747. — Persistenza della lingua greca nell' Italia meridionale. *Eis : Aufstieg und Niedergang der römischen Welt III*, Berlin 1976, 1-33.
1748. Ρόζενταλ Μ. Μ., Φιλοσοφικὸ Λεξικόν. Συλλογικὴ ἔργασία. Γενικὴ Ἐπιστάσια Μ. Μ. Ρόζενταλ, Ἀθήναι 1976, σσ. 465.
1749. Ronchi G., *Lexicon theonymon rerumque sacrarum et divinarum ad Aegyptum pertinentium quae in papyris ostracis titulis Graecis Latinisque in Aegypto repertis laudantur*, Fascicolo secondo : Διοσκούρειος - θεός, Milano 1974.
[Κρίσις: J. και L. Robert, REG 87 (1974), 204].
1750. Roth C. P., *Thematic s - aorists in Homer*, Harvard Studies in Class. Phil. 77 (1973), 181-186.
1751. — «Mixed aorists» in Homeric Greek, Harvard Univ. 1972.
1752. — More Homeric «mixed aorists», *Glotta* 52 (1974), 1-10.
1753. Rotolo V., *La comunicazione linguistica fra alloglotti nell antichità classica*, Studi classici in onore di Quintino Cataudillas 1 (1972), 395-414.
1754. — Μέγας λόγος, *Uomo e Cultura* 5 (1972), Ἀριθμ. 9, 2-16.
1755. — Il linguaggio calcistico in Grecia, Palermo 1973, σσ. 32.
1756. — L'opinione di F. Filelfo sul greco volgare, *Riv. Stud. Biz. Neoell.* 10 (1973-1974), 85-105.
[Filelfo 1420-1427].
1757. Ρουσαλῆ - Διατσίντου Σοφίας, *Λαογραφία Λεωνιδίου*, Ἀθήνα 1977, σσ. 202.
1758. Ρούσσου Εὐαγγ., *Δείγματα λεξικοῦ τῶν προσωκρατικῶν*, *Φιλοσοφία* 3 (1973), 163-186.
1759. Ρούσσου Μ. Α., *Λαογραφικὰ Σαντορίνης*, Ἀθήναι 1971, σσ. 176.
[Τοπωνύμια, ὀνόματα, ἄσματα].
1760. Ρουσουνίδη Α., *Κατάλογος τῶν ἐν τοῖς Ἀρχείοις Ἀθηνῶν ἐναποκειμένων χειρογράφων συλλογῶν Κυπριακοῦ γλωσσικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὕλικου*, *EKEEK* 3 (1969/70), 243-266.
1761. Ruge H., *Zur Entstehung der neugriechischen Substantiv - deklination*, Lund 1969, σσ. 160.
[Κρίσις: G. S. Henrich, Ἑλλην. 24 (1971), 455-459].
1762. — *Imperfect Passiv im Neugriechischen : Ein Vergleich zwischen normativer Grammatik und Alltagssprache in Athen, Kavala und Istanbul*, *Glotta* 51 (1973), 142-159.
1763. — *Nygrekisk Fonetik*, Stockholm 1973, σσ. 20.
1764. — *Zum Passiv im neugriechischen*, *Folia Neellenica* 1 (1975), 143-154.

1765. Ruijgh C. J., *Autour du «τε ἐπίκου»*, Etudes sur la syntaxe grecque, Amsterdam 1971, σσ. XII - 1082.
1766. Ruozzi - Sala M. S., *Lexicon nominum semiticorum quae in papyris graecis in Aegypto repertis ab anno 323 a. Ch. n. usque ad annum 70 p. Ch. n. laudata reperiuntur*, Milano 1974, σσ. 43.
[Κρίσις: J. και L. Robert, REG 87 (1974), 209].
1767. Rydbeck L., *What happened to New Testament Greek grammar after Albert Debrunner*, *New Testament Studies* 21 (1975), 424-427.
1768. Ρωμαίου Κ. Α., *Προϊστορικοί μῦθοι για την ἵδρυση τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν*, Πρακτ. Α' Συνεδρ. Ἀρχαϊκῶν Σπουδ., σσ. 11-18.
1769. — *Λαογραφία και δημοτικισμός*, Ν. Ἐστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 66-71.
1770. Ρωμανίδου Ἰω., *Ρωμηροσύνη, Ρωμανία, Ρούμελη, Θεσ/νίκη* 1975, σσ. 355.
1771. Σαββαντίδη Γ. Π., *Οἱ παραιμίες τοῦ Παρθενίου Κοτζιούλη, Δωδώνη* 1 (1972), 145-200.
1772. Σαββίδη Ἀ. Στ., *Ἀρχαϊκὰ φθογγολογικὰ στοιχεῖα τῆς Ποντικῆς διαλέκτου και τῶν ἄλλων νεωτέρων*, Ἀθήναι 1973, σσ. 93.
1773. Saccioni Anna, *A proposito dell' ideogramma * 155 della Lineare B.*, Πεπραγμ. Γ' Διεθν. Κρητολ. Συνεδρ. 1 (1973), 477-481.
1774. Sackett L. H. - Hankey V. - Howell R. J. - Jacobsen T. W. - Popham M. R., *Προϊστορική Εὐβοία [Μετάφραση Εὐας Σημαντώνη-Μπουρνιῶ]*, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 19 (1974), 129-190.
[Τοπωνύμια].
1775. Σακαλιῆ Δ. Θ., *Κριτικὰ και ἐρμηνευτικὰ στὸν «Σολοικιστὴ» τοῦ Λουκιανοῦ*, Δωδώνη 5 (1976), 75-92.
1776. Σακαντάνη Κ. Β., *Ἑλληνικὰ γεωργικὰ Λεξικά, Λαχανοκομικὸ Λεξικό. Πρῶτος ἡμίτομος Α-Κ*, Ἀθήνα 1972, σσ. 5 + 423, τόμ. Β', 1977, σσ. 424-876.
1777. Σακελλαριάδου Γ. Χ. (Sakellariades G.), *Μετασχηματικὴ ἀνάλυσις τῶν ru- ἀναφορικῶν προτάσεων τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης*, Πλάτων 24 (1972), 51-65.
1778. — *Ἀδυναμίες τῆς παραδοσιακῆς γραμματικῆς*, Δελτίον ΟΛΜΕ Α', 16 Μαρτίου, Β', 16 Ἀπριλίου 1973.
1779. — *Αἱ σύγχρονοι πρόοδοι εἰς τὴν φωνολογίαν και τὴν φωνητικὴν*, Αὐτόθι, 16 Ἰουνίου.
1780. — *Τὸ φαινόμενον τῆς προσλήψεως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν*, Αὐτόθι ἀριθμ. 402-403 (1973), 29-31.
1781. — *A transformational analysis of the so-called weak personal pronouns in Modern Greek*, Bloomington 1974, σσ. 309.
1782. — *Πάθη τινὰ φωνηέντων εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς Ἀγίας Ἀννης Εὐβοίας*, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 19 (1974), 111-128.
1783. — *Μετασχηματικὴ ἀνάλυσις τῶν συμπληρωματικῶν προτάσεων τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης*, Μνήμων 3 (1974), 121-179.

1784. — Μετασχηματική περιγραφή ώρισμένων φωνολογικῶν νόμων τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Ρούμελης, Παρνασσός 16 (1974), 251-268.
1785. — Ἡ δομὴ τῆς φράσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, Πλάτων 26 (1974), 97-111.
1786. — Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεῖα ώρισμένων διαλεκτικῶν διαφορῶν, Πλάτων 28 (1976), 106-120.
1787. — Ἡ γλῶσσα τῶν συνέττων τοῦ Λορέντζου Μαβίλη, Παρνασσός 18 (1976), 47-68.
1788. — Πάθη τῶν ἀφώνων συμφώνων στὰ νεοελληνικὰ ιδιώματα, Μνήμων 6 (1976-1977), 34-52.
1789. — Ὁ νόμος τῆς αὐτοπαθείας εἰς τὴν Νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, Πλάτων 29 (1977), 50-64.
1790. Σακελλαρίδη Κ., Μερικὰ χαρακτηριστικὰ φωνητικὰ φαινόμενα τοῦ Νισυρικοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος, Νισυριακὰ 5 (1976), 14-20.
1791. — Νισυριακὰ παραμῦθια, Αὐτόθι, σσ. 21-108.
[36 διαλεκτικὰ κείμενα].
1792. Σακελλαρίου Χ., Ὁρθογραφικὴ κακοδαιμονία, Ν. Ἔστ. 93 (1973), 232-237.
1793. Σακελλαροπούλου Νώντα, Τὸ Βερίτσι καὶ τὰ μνημεῖα του, Ἀθῆναι 1972, σσ. 110.
[Τοπωνύμια, ὀνόματα, ἐπώνυμα, παρεπώνυμα, ἐγγραφα καὶ ἓνα Χρονικό: Ζαχαρούλα Καπερώνη. - Κρίσις: Δ. Λουκάτου, Ἑλλην. 28 (1975), 225].
1794. — Λαογραφικὰ Βεριτσίου Καλαβρύτων, Ἀθήνα 1974, σσ. 146.
[Κρίσις: Δ. Λουκάτου, Ἑλλην. 28 (1975), 226].
1795. Σαλαμάγκα Δ., Γιαννιώτικες παροιμίαι καὶ φράσεις. Ἐπιμέλεια Δ. Σ. Λουκάτου, Γιάννινα 1974, σσ. 168.
1796. Σαλιάρη Α. Γ., Χιακὰ καὶ Ἐξωχιακὰ, Χιακ. Ἐπιθ. 9 (1971), 66-77.
1797. — Ἑτυμολογικὰ. Ἱταλικῆς καταγωγῆς λέξεις τῆς Χίου, Αὐτόθι II (1973), 122-134.
1798. — Ἑτυμολογικὰ γένη [θόλος - ἄρδα], Αὐτόθι, σσ. 165-177.
1799. — Κόθουρος - κάθουρος - τέτανος, Αὐτόθι 12 (1974), 6-19.
1800. Σαμάρη Δ. Κ., Ἡ κοινότης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Σερρών ἐπὶ Τουρκοκρατίας (Ἱστορία - Τοπογραφία - Κοινοτικὸς βίος - Γλωσσικὰ καὶ Ἱστορικὰ ἐγγραφα), Θεσσαλονίκη 1971, σσ. 159 + 12 πίν.
[Γλωσσικὰ - τοπωνυμικά, 99-108. Κρίσις: Δέσποινας Γιαραλῆ, Μακεδ. 12 (1972), 538-540.]
1801. Σάμψων Ἀδ., Τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα Σκοπέλου καὶ Γλώσσης, Ἀρχ. Θεσσ. Μελετ. 1 (1972), 94-123.
[Ἀνθρωπωνύμια, ὀνόματα, τοπωνύμια, 101-107].
1802. Sandoz Cl., Les noms grecs de la forme. Étude linguistique, Berne 1972, σσ. 165.
[Κρίσις: D. Conso-Kyritsos, BSL 68 II (1973), 143-145].

1803. — Une classe résiduelle du verbe Indo-Européen, BSL 69 I (1974), 55-61.
1804. Sandulescu N., Glosar de cavinte grecesti, Kevista Arhivelor 25 (1973), 939-943.
[Γλωσσάριον στηριζόμενον εις τὸ ἔργον τοῦ Πανταζοπούλου, Κοινοτικὸς βίος εις τὴν Θεσσαλομαγνησίαν ἐπὶ τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 1967. Κρίσις: Α. Καραθανάση, Βαλκανικὴ Βιβλιογραφία, Θεσσ/κη 2 (1974), 111].
1805. Sarafov T., Une nouvelle étymologie du nom de la tribu Thrace Σάτραι, Étud. Balkan. 2 (1972), 115-120.
[Κρίσις: V. Pisani, Paideia 28 (1973), 408].
1806. — Une étymologie du nom propre de personne Thrace Βειθους, Bitus, Vitus, Actes XI Congr. Intern. Scienc. Onomast. 2 (1975), 243-246.
1807. Σαράντη Θ. Κ. Π., Οἱ Βλαχόφωνοι τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, Ἡπ. Ἔστ. 24 (1975), 577-603.
1808. — Τὸ χωριὸ Περιβόλι - Γρεβενῶν. (Συμβολὴ στὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρματολικίου τῆς Πίνδου), Ἀθήνα 1977, σσ. 194 = χάρτης.
[Περὶ τοῦ ἐθνικοῦ Βλάχου, σσ. 11-39. Τοπωνύμια].
1809. Sarikakis Th. Chr., Prosopographie des Militaires Macédoniens, Ἄρχ. Μακεδ. 2 (1977), 439-469.
1810. Sasse H. J., Arvanitika - Texte aus Kaparelli (Böotien), Dissertationes Albanicae, München 1971, σσ. 141-175.
1811. Savic M. D., Modi di esprimero il passato nella lingua degli storici dei popoli balcanici, Balcanica 5 (1974), 369-394.
1812. Σαχῆ Μαρίας, Οἱ νερόμυλοι τῆς Κωμιακῆς Νάξου, ΕΕΚυκλ.Μ. 9 (1969/70), 633-641.
[Ὁρολογία].
1813. Σβαρνοπούλου Σ. Χ., Γλωσσάριον τῆς Βερούας (Βαρταλαμίδας), Ἐκδοσις Δῆμου Βερούας 1973, σσ. 139.
1814. Schaller H. W., Die Balkansprachen. Eine Einführung in die Balkanphilologie, Heidelberg 1975, σσ. 207.
1815. Schmidt V., Transitives κατὰκείται. II. τὰς = τέως, Glotta 53 (1975), 36-43.
1816. — Sprachliche Untersuchungen zu Herondas, Berlin 1968, XIV + 141.
[Κρίσις: R. Hiersche, Ἑλλην. 28 (1975), 196-201.]
1817. Schmitt R., «Méconnaissance» altiranischen Sprachgutes im Griechischen, Glotta 49 (1971), 95-111.
[δανάκη, Ἀγγαρος, Ἀρτάβη, Γαννάκης, μάγος, παραγαῦδις].
1818. — Hesych K - 3598 L., Ἀυτόθι 51 (1973), 94-95.
[Ἑτυμολογία τοῦ κορδύς - πανοῦργος].
1819. — Bakchylides' ἀβροβάτας und die Iranier - Namen mit Anlaut ABRA/o- Ἀυτόθι 53 (1975), 207-216.
1820. Schreiner P., Zur Bezeichnung «Megas» und «Megas Basileus» in der Byzantinischen Kaisertitulatur, Βυζαντινὰ 3 (1971), 173-192.

1821. Schürr D., Der Diskos von Phaistos und Linear A, *Kadmos* 12 (1973), 6-19.
1822. Schwyzer E., Griechische Grammatik (auf der Grundlage von Karl Brugmanns Griechischer Grammatik), München 1971, σσ. XII+139.
1823. Scoones St., Les noms de quelques officiers féodaux des origines à la fin du XII- siècle, Paris 1976, σσ. 190.
[Κρίσις: J. Stéfanini, *BSL* 70 (1977), II, 167-168].
1824. Scott Littleton, Poseidon as a reflex of the Indo-European «Source of waters» god, *The Journal of Indo-European Studies* 1 (1973), 423-440.
[Ἑτυμολογία τῆς λ. Ποσειδῶν ἐκ τῆς ἰνδ. ρίζης *da=flowing water].
1825. Seaman D. P., Modern Greek and American English in contact, The Hague - Paris 1972, σσ. 312.
[Κρίσις: H. Kahane, *Kratylos* 27 II, σσ. 168-172].
1826. Σεγδίτσα Π. Ε., Πεντάγλωσσον Λεξικὸν ναυτικῶν ὄρων, Ἀθῆναι 1971, σσ. 657.
1827. Segal E., The etymologie of comedy, *Greek, Roman and Byzantine Studies*, Durham, North Carolina 14 (1973), 75-81.
1828. Seiler H., Methodologische zu κέρδιον, κέρδιστος, *Glotta* 51 (1973), 96-98.
1829. Σειστᾶκη Γ. Ι., Τοπωνύμια. Ὁ Πρινὲς Σελίνου, *Κρητ. Ἑστ.* 27 (1976), 502-504, 558-561, 28 (1977), 600-602, 651-657, 694-699, 802-804, 837-844.
1830. — Τὸ Ἐπαναχώρι Σελίνου, *Κρητ. Ἑστ.* 27 (1976) σσ. 34-37. 65-69. 128-133.
1831. Sell B., *Das Etymologicum Symeonis (α - αἰώ)*, 1968, σσ. XXXIX+237.
1832. Σετάτου Μ. (Setatos M.), Ἱστορικοσυγκριτικὴ γραμματικὴ τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Α'. Γενικὴ Εἰσαγωγή, *Θεσσαλονίκη* 1971, σσ. 56.
1833. — Transformations of motive meaning in Modern Greek Koine. *Orbis* 20 (1971), 458-469.
1834. — Φαινομενολογία τῆς καθαρεύουσας, *ΕΕΦΣΠΘ* 12 (1973), 73-95.
1835. — Φωνολογία τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς, Ἀθῆναι 1974, σσ. 80.
1836. — Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ χώρου στὴν Ποντιακὴ διάλεκτο, *Φίλτρα* 1975, 375-401.
1837. — Προβλήματα καὶ μέθοδοι διαλεκτολογίας, *Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρας*, 23-29.
1838. Sfondouris Helen - Sfondouris John, Ἑλληνικὰ τοπωνύμια στὶς ΗΠΑ [Μετάφρ. Π. Καραγιώργου, Ἡπ. Ἑστ. 21 (1972), 196-199.
1839. Sheets G. A., Problems in Greek Dialectology: A reinterpretation based on structural theory, Duke Univ. 1974 (Doct. diss.).
1840. Shipp G. P., *Studies in the language of Homer*, Cambridge 1972², σσ. XIV+378.
1841. Siapkarakas-Pitsilidēs Themis, *Le Petrarquisme en Chypre. Poèmes*

d'amour en dialecte Chypriote d'après un manuscrit du XVI- siècle. 2eme éd., Athènes 1975, σσ. 443.

- 1842.** Σημαντώνη - Μπουρνιά Εύας, Sackett L. H. - Hankey V. - Howell R. J. - Jacobsen T. W. - Popham M. R., Προϊστορική Εύβοια (Μετάφρ.), 'Αρχ. Εύβ. Μελ. 19 (1974), 129-190.
- 1843.** Σηφάκη Ν., Πλήρες αναλυτικόν και χρηστικόν ὀρθογραφικὸν λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (καθαρευούσης - δημοτικῆς), Ἀθήναι 1973, σσ. XVI+767.
- 1844.** — Μέγα Λεξικὸν Γραμματικῆς. Ἀρχαία, Νέα, Δημοτικῆ. Γραμματικῆ - Συντακτικόν, Γλωσσολογία - Ἑτυμολογία, Ἑρμηνευτικῆ, Ὀρθογραφικὸν κανόνες, Γραμματικοὶ ὅροι. Ὀμαλὰ - ἀνώμαλα ῥήματα, Συνώνυμα - Ὀμώνυμα, Λογικῆ, Μετρικῆ, Ρητορικῆ. Τόμος Α', σσ. 1-662 [α - ἔως], Β', σσ. 663-1216 [ζ - πῶς], Γ', σσ. 1217-1725 [ρ - ὠφελῶ]. Πίναξ λέξεων σσ. 1669-1725.
- 1845.** Σιγάλα Ἀντ., Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς μετὰ εἰσαγωγῆς. Δευτέρα ἔκδοσις βελτιωμένη, Θεσσαλονίκη 1974, σσ. 387.
- 1846.** — Βασικὰ προβλήματα προφορᾶς, γραφῆς, ὀρθογραφίας, Ἀθήναι 1975, σσ. 73 (Ἑκλαϊκευτικὰ μελετήματα, ἀριθμ. 3).
- 1847.** — Ἑκλαϊκευτικὰ μελετήματα, τ. Α', Ἀθήναι 1970, σσ. VIII+332. [Κρίσις: Χ. Κ. Παπαστάθη, Μακεδ. 11 (1971), 441-444].
- 1848.** Sideras A., Aeshylus Homericus. Untersuchungen zu den Homerismen des aeshyleischen Sprache, Göttingen 1971, σσ. 312.
- 1849.** Σιδηροπούλου Ν., Γλωσσικὰ Πόντου, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 125
- 1850.** Σιμοπούλου Κ., Ἡ γλῶσσα καὶ τὸ εἰκοσιένα. Λογιώτατοι, Φαναριῶτες, κοτζαμπάσηδες, τίτλοι, ἀξιώματα καὶ προσαγορεύσεις, Ἀθήναι 1971, σσ. 127.
- 1851.** Simpozium po grammatikeskoj tipologii sovremennyx balkanskix jazkon (Συμπόσιον γραμματικῆς τυπολογίας τῶν συγχρόνων βαλκανικῶν γλωσσῶν, Μόσχα 1973, σσ. 72. [Κρίσις: Μ. Σετάτου, Ἑλλην. 27 (1974), 419-422].
- 1852.** Σιταρᾶ Α., Ἡ Μάδυτος, πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, Ἀθήναι 1971, σσ. 510. [Ὄνομασία, 98-101. Τοποθεσία, 102-117. Γλωσσικὸν ἰδίωμα, 242-247].
- 1853.** Σίτου Σπ. Ν., Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ λόγου, Ἰωάννινα 1973, σσ. 136.
- 1854.** Σιώτου Μ. Α., Ἡ γλῶσσα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἡ ὀρθογραφικὴ ἀξία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. 46.
- 1855.** Skalet Ch. H., Ἀρχαία Σικυῶν καὶ Σικυωνία προσωπογραφία. Ἀπόδοσις μετὰ προλόγου, διορθώσεων καὶ προσθέτων στοιχείων ὑπὸ Νικολάου Κ. Χαρλαύτη, Ἀθήναι 1975, σσ. 338.
- 1856.** Σκαρτσῆ Σ. Α., Ἐξη σημειώματα γιὰ τὴ γλῶσσα. Πάτρα 1975, σσ. 16.
- 1857.** Σκάσση Ἑρρ., Ἱστορικῆ Γραμματικῆ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, τ. Β', Ἐν Ἀθήναις 1972-1975, σσ. 403-702.

1858. Skok P., Etimologijski rjecnik brvatskoga ili srpskoga jezika (Dictionnaire étymologique de la langue Croate ou Serbe, έκδ. Jugoslav. Akad. Zagreb 1971 (τόμ. Α'. Α-Ι) 1972 (τόμ. Β', Κ-Ρονι).
[Λίαν ενδιαφέρον διά τους Βυζαντινολόγους].
1859. Σκορδαῖ Εὐαγγ., 'Η ιστορική εξέλιξις τῆς ἐνδυμασίας τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων κληρικῶν, Ἀθήναι 1971, σσ. 130.
1860. Slot B. J., 'Η Σύμη ὅπως τὴν περιγράφουν ταξιδιωτὲς καὶ γεωγράφοι, Συμαϊκά 3 (1977), 115-164.
1861. Slings S. R., The etymology of βούλομαι and ὀφείλω. Mnemosyne 28 (1975), 1-16.
1862. Snell Br., Lexicon des frühgriechischen Epos. Lf. 7 : ἀπό - Ἀρισταῖος, Göttingen 1973.
1863. Solin H., Beiträge zur Kenntnis der griechischen Personennamen in Rom. I. Helsinki 1971, σσ. 165.
[Κρίσις: O. Masson, BSL 68 II (1973), 147-149].
1864. — Namen von den dorischen Inseln, Zeitschr. Papyr. - Epigraph. 10 (1973), 282-284.
1865. — Bemerkungen zu einer Mantinischen Namenliste, Αὐτόθι 14 (1974), 270-276.
1866. Σολωμοῦ Ἄντ., Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Φιλιᾶς, Μαθητ. Ἐστ. 21 (1971), 50, 80.
1867. Sophianos Chr., Homeric Words in the Contemporary Cypriot Dialect, Cypros To - Day IX 1-2 (1971), 41-42.
1868. Sotiropoulos D., Noun Morphology of Modern Demotic Greek. A. Descriptive Analysis, The Hague 1972, σσ. 133.
[Κρίσις: A. Mohay, Acta Linguistica 25 (1975), 224-226. H. Kahane, Kratylos 18 II, σσ. 215-217].
1869. Σούδα (Σουῖδα), Λεξικόν. Φωτοτυπική ἔκδοσις τῆς ὑπὸ τοῦ Emm. Bekker ἐκδόσεως τοῦ 1854 εἰς 6 τεύχη, Ἀθήναι. Εἰς τὴν σειρὰν «Βιβλιοθήκη τῶν Ἑλλήνων».
1870. Σοφριανοῦ Ν., Γραμματικὴ τῆς κοινῆς τῶν Ἑλλήνων γλώσσης. Ἐπιμέλεια, εἰσαγωγή Θανάσης Χ. Παπαδόπουλος, Ἀθήναι 1977, σσ. 316.
1871. Spadaro G., Per una nuova edizione di Floria ke Platziافlore, BZ 67 (1974), 64-73.
1872. Σπανάκη Στ., Ἅγιος Νικόλαος Μεραμπέλλου, Ἀμάθεια 1 (1970), 73-92.
[Τοπων. Λατῶ, Καμάρα, Βουλισμένη, Mirabello].
1873. — Τὰ Μπουτσουνάρια, Αὐτόθι, σσ. 107-108.
1874. — Σητεία, ἡ χώρα τῶν Ἐτεοκρητῶν καὶ τῶν Κορνάρων, Αὐτόθι 2 (1971), 69-86.
[Ἀρχαῖαι πόλεις τῆς περιοχῆς. Ἐλεῖα χώρα σημ. Ρουσόλακκος, ἀπὸ τὰ ἐκεῖ ἔλη, σ. 72].
1875. — Κρήτη Β. Δυτικὴ Κρήτη. Τουρισμός, Ἱστορία, Ἀρχαιολογία. 4 χάρται, 125 σχεδιαγράμματα καὶ πίνακες, Ἡράκλειον Κρήτης, σσ. 419.

1876. Σπανοῦ Κ., Τὰ νεοελληνικά ἐπώνυμα στή Δεσκάτη, Μακεδ. 12 (1972), 123-130.
1877. Σπυριδάκη Γ., Μ. Μιχαηλίδου - Νουάρου, Λεξικὸν τῆς Καρπαθιακῆς διαλέκτου, Ἀθῆναι 1972, σσ. ιστ' + 431, Μικρασ. Χρον. 15 (1972), 453-457.
1878. Σπυριδάκη Κ., Τὰ Ἑλληνικά ὀνόματα τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Κύπρου, *Onomata* 4 (1972), 33-40. [= Κ. Σπυριδάκη, Μελέται, διαλέξεις, τόμ. Α' (1973), 54-64].
1879. — Ἡ μονὴ Μακεδονίτισσης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, Μελέται, διαλέξεις, τ. Α', μέρος Α' (1972), 337-358.
[Περὶ τοῦ Τοπωνυμίου].
1880. — Παλουριώτισσα ἢ Παλλουριώτισσα, Αὐτόθι, σσ. 263-264.
1881. — Κυθρέα ἢ Κυθραία, Αὐτόθι, σσ. 269-271.
1882. — Πόθεν τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Κυπρῷ Κλαρίου ποταμοῦ, Αὐτόθι, μέρος Γ' (1973), 151-154.
1883. — Κυπριακὰ τοπωνύμια παρὰ Λεοντίῳ Μαχαιρᾷ, ΕΕΒΣ 23 (1953), [= Μελέται, διαλέξεις... , τ. Α', μέρος Γ' (1973), σσ. 198-223].
1884. Σπυροπούλου Ἀπ. Γ., Ἑτυμολογικὰ Νεοχωρίου Παραχελωῖτιδος, Ἀθῆναι 1971, σσ. 100.
[Τοπωνύμια - Λεξιλόγιον].
1885. — Σελίδες διὰ τὴν ἀρχαίαν Ἀκαρνανίαν, Αὐτόθι, τεῦχ. 44 (1972), 289-292.
1886. — Οἱ Μαυρομματαῖοι τῆς Κατούνας (Λόγιοι καὶ ἀγωνιστὲς τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τῆς Παλιγγενεσίας), Στερ. Ἑλλ. 6 (1974), 85-92.
1887. — Οἱ γνωστοὶ Καραγκούνηδες τῆς Ἀκαρνανίας, Ἑλλην. Ψυχὴ 2 (1972), 19-21.
1888. — Τὸ «Ἑλληνικὸν» καὶ ἡ ὀνομασία του, Νιοχώρι 4 (1973), 225-227.
1889. — Σπάνια γυναικεῖα ὀνόματα ἐκ παλαιοῦ δημοτολογίου, Αὐτόθι 5 (1974), τεῦχ. 38, σ. 11.
1890. — Ἐγκαταστάσεις Ἀμπλιανιτῶν στὸ Νιοχώρι, Αὐτόθι, τεῦχ. 40 (1974), 83-85.
1891. — Κάθοδος Ξηρομεριτῶν στὸ Νιοχώρι, Αὐτόθι, τεῦχ. 41 (1974), 121-122.
1892. Spyropoulos El. S., L'accumulation verbale chez Aristophane, Thessaloniki 1974, σ. XVI - 236.
[Κρίσις: Φ. Κακριδῆ, Ἑλλην. 28 (1975), 432-440].
1893. Stachowski S., Beiträge zur Geschichte der griechischen Lehnwörter im Osmanischen-Türkischen, *Folia Orientalia* 13 (1971), 267-298.
[Κρίσις: Δ. Θεοδωρίδη, Ἑλλην. 26 (1973), 153-156].
1894. Stadler K., Ἐπίσκοπος, *Internat. kirchl. Zetschrift* 61 (1971), 200-232.
[Σημασιολογικὴ ἔρευνα περὶ τῆς λέξεως].
1895. Σταθάκη Στ. Δ., Νεώτερα διοικητικὰ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Σελινοῦντος, Χρον. Κοσμᾶ 1971, 46-48.
1896. — Τόποι καὶ τοπωνύμια τοῦ Κοσμᾶ, Αὐτόθι, σσ. 49-53.

1897. Στάθη Γ. Θ., 'Η σύγχυση τῶν τριῶν Πέτρων (Μπερκέτη, Πελοποννησίου καὶ Βυζαντιῦ), Βυζαντινά 3 (1971), 217-251.
1898. Στάθη Ε., Μετριάσμὸς καὶ ἐπαύξηση τοῦ λόγου, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 108. [Κρίσις: V. Tarabout, BSL 70 (197), 165-166.
1899. Σταθοπούλου - Χριστοφέλλη Μαίρης, 'Η γλωσσικὴ προσφορὰ τοῦ Ι. Ν. Θεοδωρακοπούλου στὴν πνευματικὴ μας ζωὴ. Δοκιμὴ γιὰ μιὰ πρώτη συνθετικὴ θεώρηση τοῦ ὕφους του, Δεσμὸς, σσ. 157-162.
1900. Σταλίδη Κ. Γ., Οἱ συντεχνίες καὶ τὰ ἐπαγγέλματα στὴν Ἑδεσσα τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, Ἑδεσσα 1974, σσ. 165 + 63 πίν. [Ἐπαγγελματικὴ ὁρολογία].
1901. Σταματιάδου Ἀν., Λεξικὸν Ἑλληνο-Ἑσπεραντικὸν καὶ Ἑσπεραντο-Ἑλληνικόν, Θεσσαλονίκη 1976.
1902. Σταμάτογλου Ἰω., Ὁρθογραφικὸ Λεξικὸ δημοτικῆς γλώσσας, Ἀθήνα 1976, σσ. 402.
1903. Stanescu E., Les «Βλάχοι» de Kinnamos et Choniates et la présence militaire byzantine au nord du Danube sous les Comnènes, Rev. Étud. Sud-est Europ. 9 (1971), 585-593.
1904. Στασινοπούλου Χ. Α., Λεξικὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, τ. τρίτος, Ἀθήνα 1972, σσ. 675.
1905. Σταυρακάκη Γ. Ε., Γραμματικὴ Νεοελληνικῆ, Ἀθήναι 1975, σσ. 95.
1906. — Γλωσσικὰ Μυλοποτάμου Κρήτης, Προμηθ. Πυρφ. φύλλ. 6 (1977), 4-5. [Τοπων. Δισκούρι, Ἐλεύτερνα, Βόσακος, Ἀλφά].
1907. — Ἡ νέα ὀρθογραφία γιὰ μικροὺς καὶ μεγάλους, Ἀθήνα 1977, σσ. 89.
1908. Σταυρακοπούλου Ι. - Χρυσοβιτσιώτη Ι., Ἀγγλοελληνικὸ καὶ Ἑλληνοαγγλικὸ Λεξικὸ ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων, Ἀθήναι 1977, σσ. 652.
1909. Σταυρίδη - Πατρικίου Ρένας, Δημοτικισμὸς καὶ κοινωνικὸ πρόβλημα, Ἀθήνα 1976, 4α' + 350. [Ἄρθρα εἰς Νουμᾶν ἀπὸ 1907-1909. Κρίσις Τάκη Μίχα, Διαβάζω, τεῦχ. 3-4 (1976), 81-88].
1910. Σταυρινίδη Ν. Σ., Τὸ τραγοῦδι τοῦ Μαζλοῦμ Ἀγᾶ ἢ Μπουλουξῆ, Ἀμάθεια 2 (1971), 51-63. [Εἰς τὸ Κρητικὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα μετὰ λεξιλογίου].
1911. — Ὁ θάνατος τοῦ Κερῆμ Μπέη στὴ λαϊκὴ Μοῦσα. [Ἑρμηνεῖα ἰδιωματικῶν καὶ ξένων λέξεων τοῦ ἔσματος].
1912. — Μεταφράσεις Τουρκικῶν Ἱστορικῶν ἐγγράφων ἀφορώντων εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης, τόμ. Α'. Ἐγγραφα τῆς περιόδου 1657-1672, Ἡράκλειον Κρήτης 1975, σσ. κθ' + 463. Τόμ. Β'. Ἐγγραφα τῆς περιόδου 1672-1694, Ἡράκλειον Κρήτης 1976, σσ. 480. [Τοπωνύμια καὶ ὀνόματα].
1913. Σταυροπούλου Β. Σ., Ἐτυμολογικὰ Νιοχωρίου, Νιοχώρι 3 (1972), τεῦχ. 4/19, σσ. 21-22.

1914. — Τὸ χωριὸ Μαντζιάρη - Μεσσηνίας. Γλωσσική, ἱστορική καὶ λαογραφική μελέτη, Ἰθάκη 3 (1975), 268-271, 303-370.
1915. — Συμβολὴ ἱστορική, ἔτυμολογική, τοπωνυμική τοῦ χωριοῦ Λάπ(π)η Τριφυλίας, Ἀνάτυπον ἀπὸ Τριφυλ. Ἔστ., τεύχη 13-14 (σσ. 41-52), 15 (σσ. 100-104), Ἀθήναι 1977, σσ. 16.
1916. — Συμβολὴ ἔτυμολογική, ἱστορική, λαογραφική, τοπωνυμική τοῦ χωριοῦ Κλέσουρα Τριφυλίας, Τριφυλ. Ἔστ. 3 (1977), 289-296, 371-378.
1917. Σταυροπούλου Κ. Χ., Ἱστορία Ζυγοβιστίου, Ἀθήναι 1973, σσ. 54+13.
1918. Stef A. F., Problèmes de syntaxe grecque chez Strabon, *Studi Clasiche* 16 (1974), 143-152.
1919. Στεφανῆ Ι., Παρατηρήσεις στὸ προοίμιο τῆς βιογραφίας τοῦ Αἰσώπου, Ἑλλην. 28 (1975), 292-301.
[Λεξιλογικά: σιμός, σόρδος κ.ά.]
1920. Στεφανοπούλου Εὐαγγ., Ἀνέκδοτα χειρόγραφα. Δάσκιον. Ἱστορία - Λαογραφία, Βέροια 1972, σσ. 79.
1921. Stephany Ursula, Γλωσσικοὶ καὶ ἐξωγλωσσικοὶ παράγοντες κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν φράσεων τῆς παιδικῆς γλώσσης, *ΕΕΦΣΠΑ* 24 (1973/74), 776-798.
1922. Στούπη Σπ., Βήσσανη. (Ἱστορικά - ὀνοματολογικά, λαογραφικά), Κέρκυρα 1972, σσ. 378.
[Κρίσις: Κ. Λαζαρίδης, Ἡπ. Ἔστ. 22 (1973), 182].
1923. — Ἑλληνοαλβανοὶ - Τσερκαλβανοί, Ἀρβανῆτες, Ἡπειρώται, Βλάχοι κ.ά., Ἡπ. Ἔστ. 23 (1974), 129-148. Καὶ ὡς ἀνάτυπον, σσ. 24.
1924. Στράτου Α., Οἱ «Κουροπαλάται» κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα, *Βυζαντινά* 5 (1973), 51-56.
1925. Σωτηροπούλου Μ. Δ., Ἡ Σαρακηνάδα. Μελέτη ἱστορικολαογραφική, Ἀθήναι 1976, σσ. 101.
[Τὸ ὄνομα Σαρακηνάδα, 38-41. Παρωνύμια, 41-43].
1926. Strid Ove, Über Sprache und Stil des Periegeten Pausanias, Uppsala 1976, σσ. 116.
[Κρίσις: Π. Γεωργούντζου, Πλάτων 28 (1976), 330-332].
1927. Strien - Gerritsen van, De homerische composita, Assen 1973, σσ. XVI+152.
1928. Stylianos A. and J., An Important Venetian Map of Cyprus in the Map - Room of the British Museum, London, *Κυπρ. Σπουδ.* 35 (1970), 145-158.
1929. Στυλιανοῦ Π., Τὰ Κυπριακὰ τοπωνύμια, *Κυπρ. Λόγ.* 5 (1973), 80-81.
1930. — Ἡ ἔτυμολογία τῆς πόλεως Βαρώσι, *Αὐτόθι* 6 (1974), 58-59.
1931. Sturz F. W., *Etymologicum Graecae linguae Gudianum*. Hildesheim 1973, σσ. XXXIV+1282.
[Φωτοτυπική ἀνατύπωσις τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1818].

1932. Συγκολλητή Σ π., Τὰ ἔθιμα τοῦ νεκροῦ στό χωριό Λουκόμι Βοῦου, Α' Συμπ. Ἱστορ. Λαογρ. Γλωσσ., 88-104.
[Διαλεκτικά κείμενα].
1933. Σύγχρονον Ἑλληνορωσικόν Λεξικόν, ἔκδ. Ὀργαν. «Διαγόρας», σσ. 1419.
1934. — Σύγχρονον Ρωσοελληνικόν Λεξικόν, ἔκδ. Ὀργαν. «Διαγόρας», σσ. 1374.
1935. Συλλέκτου (Ν. Ψυχογιού), Παροιμίες τοῦ γαιδάρου, Ἡλειακά, τεύχ. 24-25 (1977), 801-802.
[Ἰδιωματικά γλωσσικά στοιχεῖα].
1936. Συμβολή στό τοπωνυμικό τῆς Σιάτιστας, Σιατιστέων Μνήμη 1972, Α 161-171.
1937. Συμεωνίδα Χ. (Symeonidis Ch.), Τὰ ὑποκοριστικά σέ -κκο καὶ -κκος, Ἄρχ. Πόντ. 30 (1970/71), 426.
1938. — Zur Erklärung von spät- und neugr. *δραγάτης*, Indogermanische Forschungen 76 (1971), 134-150.
1939. — Ἐπανομή, Μακεδον. 11 (1971), 306-310.
1940. — Ἐπανομή (προσθήκη), Αὐτόθι 12 (1972), 495.
[Ἐκ τοῦ Ὑπανεμή].
1941. — Χείλωση στή μεσαιωνική καὶ νέα ἑλληνική, Βυζαντινά 4 (1972), 239-252.
1942. — Οἱ Τσάκωνες καὶ ἡ Τσακωνιά. Συμβολή στήν ἐρμηνεία τῶν ὀνομάτων καὶ τοῦ ὀμώνυμου Βυζαντινοῦ θεσμοῦ τῶν Καστροφυλάκων, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 187.
[Κρίσις: Θ. Κωστάκη, Λαογρ. 28 (1972), 441-446.— Σ. Καρατζᾶ, Ἑλλην. 26 (1973), 370-376, BZ 68 (1975), 402-404.— H. Eideneier, Südost-Forschungen 32(1973), 515-516.— M. J. Sjużjumov, Viz. Vrem. 36 (1974), 210-212.— P. Charanis, Amer. Hist. Rev. 79 (1974), 134.— W. J. Aerts, Byzantinosl. 35 (1974), 55-57].
1943. — Griechische Lehnwörter im Türkischen, Balkan Studies 14 (1973), 167-200.
1944. — Der Vokalismus der griechischen Lehnwörter im Türkischen, Thessaloniki 1976, σσ. 143.
1945. — Ἡ νεοελληνική ὑποκοριστική κατάληξη -κα, -κας, Φίλτρα, 403-417.
1946. — Lautlehre der Türkischen Lehnwörter im neugriechischen Dialekt des Pontos, Ἄρχ. Πόντ. 31 (1971-2), 19/234.
1947. — Ποντιακά ἔτυμα ἀνατολικῆς προελεύσεως, Αὐτόθι 32 (1973/74), 311-336.
1948. — Εὐάγγελουπούλου Ε., Λεξιλογικὲς ἰδιομορφίες τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας στή Δυτική Μακεδονία. Ὑλικὸ γιὰ διαλεκτικὸ λεξικὸ (ρωσιστί), Τασκένδη 1974, Μακεδον. 14 (1974), 443-444.
1949. — Παρατηρήσεις στὰ κύρια χαρακτηριστικά τῶν βορείων νεοελληνικῶν ἰδιωμάτων, Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσ. Βορ. χώρ., 63-71.
1950. Συμπλήρωμα τοῦ Μεγάλου Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας τῶν Η.

Liddell - R. Scott, σχεδιασθὲν ὑπὸ Κ. Δ. Γεωργούλη (†), συνταχθὲν, δὲ ὑπὸ ὁμάδος φιλολόγων ἐπιστασία Π. Κ. Γεωργούντζου, τόμ. Α' (Α-Κ) Ἀθήναι 1972, σσ. VII+275 [Ἀριθμὸς 326].
[Κρίσις: Γ. Μπαμπινιώτου, Πλάτων 24 (1972), 365-369].

1951. Συνεφάκη Ι. Γ., Λιβάνι, ἡ πατρίδα τοῦ Γεωργάκη Ὀλύμπιου, Κατερίνη 1973, σσ. 136.
1952. Σφονδούρη Ἐλένης-Σφονδούρη Ἰω., Ἑλληνικά τοπωνύμια στὶς ΗΠΑ. Μετάφρ. Π. Καραγιώργου, Ἡπ. Ἔστ. 21 (1972), 196-199.
1953. — Φιλελληνικὴ ὀνοματολογία εἰς Ἀμερικανικὰ τοπωνύμια 1584-1970, Μακεδον. Ζωή, Ἀπριλ. 1972, τεύχ. 71, σσ. 6-10.
1954. Συμπόσιο γλωσσολογικῆς ὀρολογίας, Ἑλλην. 25 (1972), 498-499.
1955. Συναδινού Ν., Οἱ συνοικίαι τῆς Στεμνίτσας, Ἀρκαδ. 2 (1974), 12-16.
1956. Σφυρόερα Β., Οἱ ἀζάπηδες τῶν μεσαιωνικῶν κειμένων, ΕΕΒΣ 39-40 (1972-1973), 621-629.
1957. Σχίζα Θ. Ε., Ἡ ἐπίδραση τῆς ὀρθοδόξου λατρείας στὶς παροιμίαι καὶ τὶς παροιμιώδεις ἐκφράσεις τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, Συμπόσιον Λαογραφίας, Λαογρ. Κύπρος 1972, 67-70.
1958. Σχινᾶ Α., Για τὴν υπεράσπισι τῆς ἐλληνικῆς ἐγκεφαλοκρηπίδας. Ἐναντίον τοῦ σκοταδιστικοῦ ψευδοδημοτικισμοῦ, Ἀθήνα 1977, σσ. 226.
1959. Szemerényi O., Greek πολὺς and πολλός, KZ 88 (1974), 1-31.
1960. Σωτηράκη Ν. Δ., Τὸ ἀλώνι, Χιακ. Ἐπιθεώρ. 12 (1974), τεύχ. 36, σσ. 133-37. [Διαλεκτικὰ στοιχεῖα].
1961. Τάγαρη Ἀχ., Φιγαλία (τ. δ. Φιγαλίας), Ὀλυμπ. Χρον. 1 (1970), 111-115 [Ἐτυμολ. τοῦ τοπων. Ζούρτσα].
1962. Τὰ Νέα Ἑλληνικὰ γιὰ ξένους. Συνεργασία τῶν διδασκαλισσῶν τῆς Ἑλληνικῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. IX + 295.
1963. Ταουσιάνη Χρ., Λαογραφικὰ Ριζοκαρπάσου, Αἰγιαλοῦσα 1970, σσ. 254.
1964. — Τοπωνύμια Ριζοκαρπάσου, Μόρφωσις 27 (1971), τεύχ. 317, σ. 18.
1965. — Τοπωνύμια Αἰγιαλούσης καὶ Ἀγ. Τριάδος (Αἰγιαλούσης), Μόρφωσις 3 (1975), τεύχ. 356-57, σ. 14.
1966. Tǎrkova - Zaimova V., Caractère des sources byzantines sur la toponymie balkanique jusqu'au XII s., Actes XI Congr. Intern. Scienc. Onom. 2 (1975), 467-474.
1967. Τατσιοπούλου Α. Α., Λαογραφικὰ Κομποτίου Ἄρτης. Ρεμέντια, Ἡπ. Ἔστ. 23 (1974), 198-211. [Γλωσσάριον].
1968. — Λαογραφικὰ Κομποτίου Ἄρτης. Ρεμέντια γιὰ τὰ ζῶα, Αὐτόθι, 524-529.
1969. — Λαογραφικὰ Κομποτίου Ἄρτης, Αὐτόθι 24 (1975), 326-341. [Ἐτυμολ. Κομποτίου ἐκ τοῦ κόμπος καὶ πότος (=πότιον). Κόμπος=ὁ κτύπος τῶν ποδῶν τῶν ὀρχουμένων. Ὀμ. Ὀδ. θ, 380 : πολὺς δ' ὑπὸ κόμπος ὄρωμεν. Πότος, ὄ= εὐωχία, πίνειν. Λατιν. computatio-onis=συμπόσιον].

1970. Ταχτσής Κ., Φθορά και παραφθορά, Έφημ. «Τὸ Βῆμα», 11 Ἰουνίου 1972.
1971. Teeple H. M., The Greek article with personal names in the synoptic gospels, *New Testament Studies* 19 (1973), 301-317.
1972. Τεκτονίδη Ε. Χ., Τὸ Καβακλί τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας. Ἡθῆ - ἔθιμα καὶ γλωσσάρι, *Θρακ. Χρον.*, τεύχ. 32 (1975/6), 49-65.
[Γραμματικά, 58, Γλωσσ. 59-65].
1973. Τερζοπούλου Α. Χ., Οἱ Κλωστοὶ ἢ Κρυπτοχριστιανοὶ τῶν Σουρμένων, Ἄρχ. Πόντ. 30 (1970-1971), 398-425.
1974. Τέχνη, Προβλήματα τῆς δημοτικῆς γλώσσας, *Θεσσαλονίκη* 1976, σσ. 87.
1975. Τζαννετάτου Θ., Πολιτεία καὶ ἄτομον εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου, *Πλάτων* 26 (1974), 266-276.
1976. Τζιακούρη Ο., Τοπωνύμια τῆς Τύμβου, *Μαθητ. Έστ.* 21 (1970/71), ἀρ. 50, σ. 79.
1977. Thavoris A., βλ. Θαβώρη Α.
1978. Theodoridis D., Καφτουργάς. Eine türkische Entlehnung im Mittellgriechischen, *Zeitschr. Balkan.* 7-8 (1969/70), 166-169.
1979. — Zum problem von Ἰδανικὸς σίδηρος, *BZ* 64 (1971), 61-64.
1980. — Eine Emendation zum Lexikon des Photios, *Glotta* 50 (1972), 36-37.
1981. — Κροτήσατε, *Αὐτόθι* 51 (1973), 91-93.
1982. — Μυί(γ)ας δάκρυον, *Αὐτόθι* 52 (1974), 61-65.
1983. — Zu den Griechischen Komikern (1. Ein neues Wort für Aristophanes. 2. Zum Aristophanes - Fragment 747 k. 3. Πολύγονος. Ein Menandreisches Wort? *Έλλην.* 26 (1973), 41-45).
1984. — Zur etymologie von Προῦν(ε)ικος, *Αὐτόθι* 28 (1975), 418-420.
1985. Theodorssons Sv. - T., The front long - Vowel phonemes in Classical Attic, *Glotta* 51 (1973), 245-267.
1986. — The phonetic system of the Attic dialect 400-340 B.C., *Göteborg* 1974, σσ. 326.
1987. Theophanopoulou-Contou D., βλ. Θεοφανοπούλου-Κοντοῦ Δ.
1988. Thiry H., Un exeète de Cerbère, *Πλάτων* 26 (1974), 39-44.
1989. Thomov Th. S., Les appellations de «Bogomiles» et «Bulgares» et leurs variantes et équivalents en Orient et en Occident, *Actes XI Congr. Intern. Scienc. Onom.*, Sofia 1972.
1990. Thordarson Fr., Ὀρῶ - βλέπω - θεωρῶ. Some semantic Remarks, *Symbolae Osloenses* 46 (1971), 108-130.
1991. Τζαμτζῆ Ἀν., Ναυτικὴ γλῶσσα. Μελέτη καὶ ναυτικὸν ὀνοματολόγιον, *Περιοδ. «Ἀργώ»*, Πρωτοχρονιά 1973.
1992. Τζαφεροπούλου Α. Μ., Οἱ Καρατασαῖοι. Α'. Ὁ Γερο - Καρατάσος, *Βέροια* 1971, σσ. 196 + 12 εἰκ. + 3 χάρτ.
[Κρίσις: Ἐλευθερίας Νικολαΐδου, *Μακεδον.* 2 (1972), 532-534].
1993. Τζιακούρη Δ., Τοπωνύμια τῆς Τύμβου, *Μαθητ. Έστ.* 21 (1971) 50, 79.

1994. Tigner St. S. Some LSJ addenda and corrigenda, *Glotta* 52 (1974), 192-206.
1995. Todd R. B., Lexicographical notes on Alexander of Aphrodisias' philosophical Terminology, *Glotta* 52 (1974), 207-215.
1996. Τὸ γλωσσικὸ μας πρόβλημα, Ἀθήναι 1972, σσ. 91.
[Ὁμιλίες: Α. Ἀργυρίου, Ι. Κακριδῆ, Κ. Κουλουφάκου, Α. Πεπονῆ, Τ. Σινοπούλου].
1997. Todorova Elissaveta, Settlement Place names of the West Black Sea Coast, mentioned by byzantine authors during the 11 to 15 centuries, *Actes XI Congr. Intern. Scien. Onom.* 2 (1972), 357-362
1998. Τόλη Δ. Στ., Τὸ χωριὸ Καροπλέσι καὶ ἡ περιοχὴ Ἀγράφων (Ἱστορία, Λαογραφία), *Θεσσαλονίκη* 1969, σσ. 300.
[Ὄνομασία Καροπλεσίου, ἐλέγετο Καβροπλέσι (1641), Καροπλέσι (1803), 11. Ὄνομασία Ἀγράφων, 54-55. Ὅρια κοινότητος, 124-127. Ἐπώνυμα, 142-152].
1999. Τομασίδη Κ., Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Πέρα Ὀρεινῆ, *Χρ. Κυπριανοῦ*, Παγκυπρ. Γυμν. Λαογρ. 4 (1971), 126-127 [= Μαθητ. Ἔστ. 20 (1970), 164-165].
2000. Τομπαΐδου Δ. Ε., Οἱ παραγωγικὲς ὑποκοριστικὲς καταλήξεις, Ἀρχ. Πόντ. 30 (1970/71), 13-29.
2001. — Ἐτυμολογικὰ καὶ σημασιολογικὰ. Διορθωτικὰ καὶ συμπληρωματικὰ τοῦ «Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ποντιακῆς διαλέκτου», Ποντ. Στοά 1 (1971), 183-193.
2002. — (Tombaidis D. E.), L'infinitif dans le dialect grec du Pont Euxin, *Balkan Studies* 18 (1977), 155-174.
2003. Tonnet Henri, Remarque sur l'accentuation première des neutres en iota du grec moderne, *BSL* 72 I (1977), 241-244.
2004. Τοπάλη Α., Τὰ χωριά Ἄνω καὶ Κάτω Μπεάλα Λιμνολεκάνη Στρούγας - Ἀχρίδος, *Μακεδ.* 12 (1972), 424-491.
[Τοπωνύμια - Ὄνόματα].
2005. Τουριστικὸς Ὁδηγὸς Εὐρυτανίας, ἔκδοσις Νομαρχίας Εὐρυτανίας, 1971, σσ. 184 + 1 χάρτ.
[Τοπωνύμια].
2006. Τουρτόγλου Μ., Περὶ τῆς ἐκλογῆς δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν, *ΕΚΕΙΕΔ* 22 (1975), 1977, 1-15.
[Ἀνέκδοτα ἔγγραφα, 7-15 (1978). Ἰδιωματικὰ κείμενα, ὀνόματα, ἐπώνυμα].
2007. Τουσίμη Γ., Ἱστορικὴ θεώρηση τοῦ τοπωνυμίου Κουτούγερι, Ἐδεσσ. Χρον. 3 (1974), τεῦχ. 7, σσ. 25-28.
[Κουτούγερος=σταυροπάτης, ἀρνητῆς τοῦ Χριστοῦ. Ἡ αἵρεσις δυσσεβῶν Βογομύλων ἦτοι κουτουγέρων].
2008. Trappe E., Sanskrit «drākṣa». Ein griechisches Lehnwort, Ἀθηνᾶ 73-74 (1972/73), 27-31.
[draksa — δράξ, δραγάτης, δράσσομαι, ὄχι ἐκ τοῦ δέркоμαι ἢ ἀμπελιδεργάτης].
2009. — Zur etymologie von στανιό, *ΕΕΒΣ* 39-40 (1972-73), 43-45.

2010. — Die Etymologie des Namens Tzikandēlēs, *Jahrb. Österr. Byz.* 22 (1973), 233.
2011. Trapp Erich - Walther Rainer - Beyer Hans - Veit, *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*. 1. Faszikel: Ἀαρῶν - Ἀψαρῶς. 2. Faszikel: Βα... - Γῶτ, Wien 1976, 1977, σ. 18*+163*5*+259. [Mit einen Vorwort von Herbert Hunger].
[Κρίσις: Σ. Κουρούση, Ἀθηνᾶ 76 (1976-1977), 405-408].
2012. Treloar A., *Κυκλάδι σειρῆ*, *Glotta* 50 (1972), 24-28.
2013. Treu K., Die Bedeutung des Griechischen für die Juden im römischen Reich, *Kairos* 15 (1973), 123-124.
2014. Τριανταφυλλίδη Μ. (Triandaphyllidis M), *Μικρὴ νεοελληνικὴ γραμματικὴ, Θεσσαλονίκη (Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον)*, 1975², σσ. στ'+202.
2015. — *Petite Grammaire du grec moderne*, Thessaloniki, 1975, σσ. IX+261.
2016. Τριανταφυλλοπούλου Δ. Δ., *Τοπογραφικὰ προβλήματα τῆς Μεσαιωνικῆς Εὐβοίας* (Johannes Koder, Negreponte, Wien 1973), Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 19 (1974), 209-258.
2017. Τριανταφύλλου Κ., *Τὰ τοπωνύμια Καλάβρυτα - Καλάβρυτο, Νεζερὸν - Νεζερά, Πρακτ. Α' Συνεδρ. Ἀχαϊκῶν Σπουδ.*, σσ. 61-65. [Παράρτημα 10, (1974), τόμ. Πελοποννησιακῶν].
2018. — Αἱ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα πόλεις μετὸ ὄνομα «Πάτριαι», Ἀθηνᾶ 72 (1971), 259-265.
2019. Τροπαιάτη Ἀλκ. Κ. - Πεκλάρη Τ. - Κολοβοῦ Φ. Δ., *Συγχρονισμένο ὀρθογραφικὸ λεξικὸ τῆς νεοελληνικῆς (δημοτικῆς)*, Ἀθήνα 1976, σσ. 404.
2020. Τρούλλου Α. Γ., *Σίφνος. Ἱστορία, Λαογραφία, Ξενάγησις*, Ἀθήνα 1974. [Τοπωνύμια - ὀνόματα].
2021. Trypanis C. A., Οὐτὸς and αὐτὸς in Romanos, *BZ* 64 (1971), 33-34.
2022. — The work ἀμύνη, *Glotta* 50 (1972), 35-36.
2023. Τσάκα Ν., *Πάργα. Στεριά*, Ἡπ. Ἔστ. 20 (1971), 82-84. [Λεξιλόγιον].
2024. Τσαλίκουγλου Ἐμμ., *Λαογραφικὰ τῶν Φλαβιανῶν (Ζιντζιντερὲ) Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας*, *Μικρασ. Χρον.* 15 (1972), 123-157. [Γλωσσικά, 123-129].
2025. Tsangadas B. C. P., *Topographica Constantinopolitana: «Brachialia»*, *Μελετήματα στὴ μνήμη Βασιλείου Λαούρδα*, Θεσσαλονίκη 1975, 165-175.
2026. Τσαντσανόγλου Κ., *Περὶ ὄνου*, Ἑλλην. 24 (1971), 54-64.
2027. — *Τὸ λεξικὸ τοῦ Φωτίου. Χρονολόγησις - Χειρόγραφη παράδοσις*, Θεσσαλονίκη 1967.
[Κρίσις: K. Alpers, *BZ* 64 (1971), 71-84].

2028. Tsaras J., Le verbe έσλαβώθη chez Constantin Porphyrogénète, *Cyrrillomethodianum* 1 (1971), 26-57.
2029. — 'Η λέξη «άλικο» στην άλληλογραφία τών Μακεδόνων έμπόρων (1695-1699), *Μακεδ.* 15 (1975), 147-158.
2030. Τσέλιου Μ., Βακχυλίδεια. Συμβολή εις τήν άποκατάστασιν έφθαρμένων στίχων και τινα έρμηνευτικά, *Πλάτων* 24 (1972), 313-325.
2031. Τσερπέ Θ. Μ., 'Ιστορία τής πόλεως Μεσσήνης, *Καλαμάτα* 1973, σσ. 125. [Τοπωνύμια].
2032. Τσιάμη Ν., 'Αλβανοί και 'Αρβανίτες, 'Ιστορία τευχ. 62 (1973), 7-8.
2033. Τσίγκαλου Δ., Τò γλωσσικό ιδίωμα τής περιοχής 'Επταχωρίου, Α' Συμπ. 'Ιστορ. Λαογρ. Γλωσσ., 165-170.
2034. Τσικριτσή - Κατσανάκη Χρυσούλας, Κρητικά έπωνυμα έξ όνομάτων φυτών και ζώων, *Κρητ. Χρον.* 29 (1971), 440-466.
2035. — Κρητικά οίκογενειακά όνόματα από παρωνύμια. Α-Μ, 'Αθήνα 1972, σσ. 80. [Κρίσις: Π. Κ. Γεωργούντζου, *Πλάτων* 24 (1972), 396 Ι. Θωμοπούλου, 'Αμάλθεια 4 (1973), 290-292].
2036. — Striano - Suriano - Siriano, 'Αθήνα 1972, σσ. 7.
2037. — Συμβολή στη μελέτη τών τοπωνυμίων τής Κρήτης. Τοπωνύμια από οίκογενειακά όνόματα, 'Αμάλθεια, τευχ. 22-23 (1975), 25-98. [Κρίσις: Π. Κ. Γεωργούντζου, *Πλάτων* 27 (1975), 382].
2038. — Οίκογενειακά όνόματα ποιητών τής Κρητικής 'Αναγεννήσεως, *Αυτόθι* 7 (1976), 281-310.
2039. — Τò Κρητικό έπωνυμο Μουδάτσος - Μουάτσος, Μοδάτσος, Μοάτσος, *Αυτόθι* 7 (1976), 147-153.
2040. Τσιριμάκου Μ., 'Ιστορία του 'Εκπαιδευτικού 'Ομίλου, Ν. 'Εστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 141-146.
2041. Τσιτσά Σ., Οί δύο φάρες τών παλαιών νομάδων βλαχοποιμένων. Οί Σαρακατσάνοι ('Ελληνόφωνοι Βλάχοι), και οί Κουτσόβλαχοι (Βλαχόφωνοι), *Στερ. 'Ελλ.* 7 (1975), 338-339.
2042. Τσιτσέλη 'Η., Νεοελληνικά άνάλεκτα (Γλωσσάριον Κεφαλληνίας), 'Αθήναι 1973 [Φωτομηχ. επανέκδοσις τής έκδ. 1875]. 'Εκδότης Ν. Καραβίας, Βιβλιοθήκη 'Ιστορικών Μελετών, άρ. 63, σσ. 145-368.
2043. Tsitsopoulos St., Stress in modern Greek, [Xerocopie], Univ. Illinois 1973, σσ. 140.
2044. Τσολάκη Ε. Θ., Κριτικές παρατηρήσεις στο κείμενο του μυθιστορήματος «Καλλίμαχος και Χρυσορρόη», 'Ελλην. 25 (1972), 414-419.
2045. Τσοπανάκη Α. Γ. (Tsopanakis A. G.), Ξένα λεξιλογικά στοιχεία Κύπρου και Ρόδου, *ΕΚΕΕΚ* 4 (1970/71), 133-208.
2046. — Elementi Grammaticali di lingua Greca medioevale, *Ital. Ling.* 1, σσ. 361-383.
2047. — Bartonèk Ant., Classifications of the West Greek Dialects at

- the time about 350 D.C., Prague 1972, σσ. 240, 'Ελλην. 26 (1973), 345-348.
2048. — A doric pronoun (II). ([αὐταυτὸς] - αὐτοσαυτὸς in Tragedy), Φίλτρα, 183-199.
2049. — Γραπτὴ καὶ προφορικὴ δημοτικὴ, Ν. 'Εστ. Χριστούγεννα 1976, 115-134.
2050. — Μελετῶντας τὴ νέα 'Ελληνικὴ γλῶσσα, Ν. Πορεία 24 (1975), 1-11.
2051. Τσοπανέλλη Γιάννη, Λεξικὸν μόδας καὶ γαλλικῆς ὀρολογίας τοῦ ἐνδύματος, 1972, σσ. 72.
2052. Τσουδεροῦ Γ. Εὐθ., 'Ἡ θέσις κ' ἢ χρῆσις τῶν μορίων ἔμφασις κ' ἢ σημασία της στ' ἀρχαῖα 'Ελληνικά. Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσία, 'Αθήνα 1971, σσ. 185.
2053. — "Ὁμοια καὶ παράλληλα φραστικὰ συστήματα στὰ 'Ομηρικὰ Ἔπη καὶ στὸ νεοελληνικὸ δημοτικὸ τραγούδι. Τὰ σωστὰ κριτήρια τῆς γνησιότητος τῶν νεοελληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, 'Αθήνα 1976, σσ. 48.
2054. — Διορθωτικὰ στὸν «Κρίτων» τοῦ Πλάτωνα, 'Αθήνα 1976, σσ. 15.
2055. — Κρητικὰ μοιρολόγια, μὲ πλήρη σχόλια καὶ κριτικὴ παρουσίασις, 'Αθήνα 1976, σσ. 243.
2056. Τσουκαλᾶ 'Αγγ., 'Ἐθνος. Γλῶσσα. Κομμουνισμός, 'Αθῆναι 1976, σσ. 164.
2057. Turner N., The literary character of New Testament Greek, New Testament Studies 20 (1974), 107-114.
2058. Τωμαδάκη Ν. (Tomadakis N.), Κορνάρου Βιτσέντζου, 'Ἡ θυσία τοῦ 'Αβραάμ. 'Ανωνύμου, 'Ἡ εὐμορφὴ Βοσκοπούλα. 'Αθῆναι 1971, σσ. 101. Προλεγόμενα - Εἰσαγωγὰι - Κείμενα - Λεξιλόγιον. [Λεξιλόγιον, 89-99].
2059. — Κοντυλάκη Ι., "Ὅταν ἤμουν δάσκαλος. 'Αθῆναι 1972, σσ. 134. [Λεξιλόγιον, 127-134].
2060. — 'Ὁ Ρωμανὸς ὁ μελωδὸς δὲν εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ 'Ακαθίστου, 'Αθηνᾶ 72 (1971), 3-24. [Λεξιλογικά, 17-24].
2061. — 'Ἡ δῆθεν «μεγάλῃ σιγῇ» τῶν γραμμάτων ἐν Βυζαντίῳ (650-680). 'Αρχαιογνωσία καὶ πνευματικαὶ ἐκδηλώσεις, ΕΕΒΣ 38 (1971), 5-26.
2062. — 'Ἐκ τῆς Βυζαντινῆς ἐπιστολογραφίας. 'Ὁ "Ὅμηρος, ΕΕΦΣΠΑ 21 (1970/71), 26-38.
2063. — 'Ὁ τραγικὸς Ρωμανός, Αὐτόθι 22 (1971/72), 19-28. [Λέξεις εἰς Ρωμανὸν καὶ ἀρχαίους συγγραφεῖς].
2064. — 'Ὁ γράφων παραγράφει - μεταγράφετε ὡς εἶναι, Αὐτόθι 23 (1972/3), 17-20.
2065. — 'Ἡ γλῶσσα 'Ιωσήφ τοῦ ὑμνογράφου, Αὐτόθι, σσ. 21-42.
2066. — 'Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀρολογίας, Αὐτόθι 24 (1973/4), 309-330. [πρωτοῖερέυς > πρωθιερέυς > πρωτοπρεσβύτερος > προθύτης > πρωτοπαπᾶς > πρωτοπαπαδίκιον. Χωρ(ο)επίσκοπος. Δευτερεύων τῶν ἱερέων > πρωτοπαπᾶς. βίτζε. Διδακτής. 'Επίμετρον].

2067. — Λαβίς καὶ οὐχὶ λακίς, ΕΕΒΣ 41 (1974), 406.
2068. — Ὁ Ἀθανάσιος Πικρὸς (καὶ οὐχὶ Σκληρὸς) ὡς Γεωγράφος, Ἀθηνᾶ 75 (1974/1975), 3-48, 76.
[Τοπωνύμια].
2069. — Πρωτοπαπᾶδες - πρωτοίσερεῖς - πρωτοθῦται, Αὐτόθι, σ. 68.
2070. — Βυζαντινὴ ἔγγειος ὄρολογία. Αὐτούργιον - παροιμία (ἀγροικική, ἐγχώριος), Αὐτόθι, σσ. 69-75 [= Μελέται πρὸς τιμὴν Στρατῆ Γ. Ἀνδρεάδη, τ. 3 (1974), 283-287].
2071. — Κρητικὰ ἐπώνυμα εἰς -όπουλος τῆς Ἐνετοκρατίας (1210-1669), Αὐτόθι, σ. 302.
2072. — Canones Novembris. Athanasius Kominis collegit et instruxit, σσ. XI + 648, Αὐτόθι, σσ. 408-415.
[Λεξιλογικά].
2073. — Canones Maii. Constantinus Nikas collegit et instruxit, σσ. XVI + 452, Αὐτόθι, σσ. 415-425.
[Λεξιλογικά].
2074. — Canones Februarii. Eutyechius Tomadakis collegit et instruxit, σσ. XIV + 492, Αὐτόθι, σσ. 425-433.
[Λεξιλογικά].
2075. — Ἀθανασίου Πικροῦ (καὶ ὄχι Σκληροῦ), Γεωγραφικὰ Β'. Εὐρωπαϊκοῦ καὶ Ἀσιατικοῦ χώρου, ΕΕΣτερελλ.Μ. 5 (1974-1975), 1-18.
2076. — Βυζαντινὰ γλωσσικά καὶ φιλολογικά, Φίλτρα, σσ. 419-432.
[Α. Ἀρχαγγέλων ἐπίθετα. Β. Γεωργικοί ὄροι ἐκ Κρητικῶν ἐγγράφων. Γ. Εἰς κείμενα Λουκά ἐπισκόπου Βοδῆς (Bona)].
2077. — La lingua di Giuseppe Innografo, Byzantino-Sicula, II, σσ. 497-506, Palermo 1975. [Miscellanea in memoria di G. Rossi Taibbi].
2078. — Λεξικογραφικὰ τῆς μεσαιωνικῆς γλώσσης. Βιβλιοκρισία. Συμπλήρωμα τοῦ Μεγάλου Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Η. G. Liddell καὶ R. Scott σχεδιασθὲν ὑπὸ Κ. Δ. Γεωργούλη ἐπ(ιτίμου) διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, συνταχθὲν δὲ ὑπὸ ὀμάδος φιλόλογων, ἐπιστάσις Παναγιώτου Κ. Γεωργούντζου, ἐπιτίμου προέδρου τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, Ἀθῆναι 1972, σσ. LVII + 275 [= Α-Κ], ΕΕΒΣ 41 (1974), 1975, σσ. 455-478.
2079. — Βοτάνη < βοτάνι. Polvere > πόλβερη - (μ)πόλβερη, Αὐτόθι 42 (1975/6), 212.
2080. — Κρητικὰ τοπωνύμια, Αὐτόθι, σ. 222.
[α] Χωστὴ (Πανέθημος, Ἁγία Ρουμέλη). β. Ἁγία Γαλήνη (Ἁγία Σωτήρα, Ψηλορείτη). γ. Γδερνέττο καὶ ὄχι Γ(κ)ουβερνέττο].
2081. — Οἱ ἄρχοντες εἰς τὰ «Ριζίτικα» κρητικὰ δημοτικὰ τραγούδια, Ἀμάθεια, 7 (1976), 185-188.
2082. — Συμβολὴ εἰς τοὺς ναυτικούς ὄρους τοῦ ΙΖ' αἰῶνος καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς παρ' Ἀθανασίῳ Πικρῷ καὶ Μ. Τζάνε-Μπουνιαλῆ καὶ αἱ ὀνομασίαι τῶν σκαφῶν παρ' αὐτοῖς. Κρητολογία 3 (1976), 5-46.

2083. — Γλωσσικά και λαογραφικά ἐκ Κρήτης, Αὐτόθι, σσ. 77-88.
[Τοπων. 77-85. Παροιμίες, 85-88. Γλωσσάριον, σ. 88].
2084. — Κλασικισμός, διαφωτισμός και Ἀδαμάντιος Κοραΐς (Διαπιστώσεις και προβλήματα), Μνημοσύνη 6 (1976-77), 94-116.
2085. — Ὀφθικίων διάκρισις. Περὶ πρωτοπαπάδων, χωρεπισκόπων και τῶν συναφῶν αὐτοῖς, Ἀθηνᾶ 76 (1976-1977), 3-58.
2086. Τυπάλδου - Λασκαράτου Γ. Ι., Οἰκογένεια Κεφαλαῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἱστορικά και Ἑραλδικὰ στοιχεῖα, Παρνασσός 18 (1976), 436-450.
2087. Tonar A., The word - family of Greek Κοῦρος, Issues in Linguistics. Papers in honor of Henry and Renée Kahane, Urbana 1973, σσ. 863-874.
2088. Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας και Θρησκευμάτων. ΚΕΜΕ, Εἰσηγήσεις (Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γραμματεία ἀπὸ μετάφραση, ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα και γραμματεία), Ἀθῆναι 1976, σσ. 495.
2089. Ὑπουργεῖο Προεδρίας Κυβερνήσεως, Γενικὴ Διεύθυνση Δημοσίας Διοικήσεως. Ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα στὴ διοίκηση, Ἀθήνα 1977, σσ. 76.
2090. Φαράντου Χ., Τὰ νεκροταφεῖα και τὰ νεκρικὰ ἔθιμα τῆς περιοχῆς Κάβο-Ντόρο τῆς Εὐβοίας: Ἀμυγδαλιά, Ἀρχ. Εὐβ. Μελ. 20 (1975), 95-123.
2091. Φερεντίνου Γ. Σ., Γεωγραφικὴ ὀνοματολογία. Γ'. Προβλήματα ἐξελληνισμοῦ τῶν ξένων γεωγραφικῶν ὀνομάτων, Ἀθῆναι 1971, σσ. 39.
2092. — Γεωγραφικὴ Ὀνοματολογία. Α' Περὶ τῆς μεταγραφῆς τῶν μὴ ἐξελληνιζομένων ξένων ὀνομάτων, Ἀθῆναι 1973², σσ. 53.
2093. — Γεωγραφικὴ Ὀνοματολογία. Δ' Μεταγραφή τῶν νεοελληνικῶν ὀνομάτων σὲ ξένες γλῶσσες, Ἀθῆναι 1976, σσ. 31.
[Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Περιόδ. «Κριτικὰ Φύλλα»].
2094. Φιλιππάκη Ἰω., Μαριόλος, κατεργάρης, λεβέντης. (Μία νέα ἔτυμολογία), Κρητ. Ἔστ. 23 (1972), τεῦχ. 198, σσ. 119-122.
2095. — Μαλοτήρα - Κυδωνία - ροδίκιον κλπ. (Ἄλλη νέα ἔτυμολογία), Αὐτόθι, σσ. 279-282.
2096. — Τὰ γλωσσικά μας, Κριτικὰ Φύλλα 2 (1973), 46-48.
[Ἐτυμολογία τῶν λ. δεκανίκι, πατερίτσα, βίτσα, τελάλης, τερτέρι, σαρίκι, σιμίτι].
2097. — Τὰ γλωσσικά μας, Αὐτόθι, σσ. 113-116.
[Ἐτυμολογία τῶν λ. τελάλης, ἀμπάρι, ἀστάρι, μερτζάνι, πέρλα, ἄμπουλα, δεκανίκι, πατερίτσα, τσιμπούσι, μπαστούνι].
2098. — Τὰ γλωσσικά μας, Αὐτόθι, σσ. 209-212.
[Ἐτυμολογία τῶν λ. μασσόνος, ἀνήκεστος, κανάλι, πιάτο, γάμπα, σιλο, μπράβο].
2099. — Τὰ γλωσσικά μας, Αὐτόθι, σσ. 271-274.
[Ἐτυμολογία τῶν λ. σπάγκος, σαλβάρι, ραδίκι, μπουσουλῶ, μπούσουλας, πυξίς, κιάλια, κανοκιάλι, τσιμπούσι, μαβοτήρα].
2100. — Τὰ γλωσσικά μας, Αὐτόθι 3 (1974), 219-222.
[Ἀντιδάνεια, καρέλια, μεσαιωνικά Ἑλληνικά, ἀπόθριξις, ἀπόβλητος, καθαρευουσιάνικα β', ἄργανο, ἀργάτης, λάντζα].

2101. Φιλιππίδη Δημ., Μερικὲς ἀπορίες γιὰ τὸ λαϊκὸ ὕλικὸ πολιτισμὸ. Ἡ ὑποδηματοποιία τῆς Ὀλύμπου στὴν Κάρπαθο, Λαογρ. 28 (1972), 38-65.
[Ὁρολογία ἰδιωματικῆ].
2102. Φιλιπποπούλου Γ. Σ., Σύντομον λεξικὸν ψυχιατρικῶν ὄρων, Ἀθῆναι 1972, σσ. 45.
2103. Φιλιπποπούλου Κωνσταντίας, Βαπτιστικὰ ὀνόματα ἐκ τῆς Παρρησίας καὶ Προθέσεως τῶν ἱερῶν μονῶν Βαρνακόβης καὶ Προυσοῦ, ΕΕΣΤερελλ.Μ. 2 (1970/71), 267-279.
2104. Φιλοχώρου τοῦ Ἀρκαδικοῦ, Ἡ ὀνομασία τῆς Λουκοῦς, Ἀρκαδ. 1 (1973), 14.
[Ἐκ τοῦ λούκια=ξύλινα ἀλλάκια].
2105. Φλωράκη Ἀλ., Ἡ καλαθοπλεκτικὴ στὸ χωριὸ Βῶλαξ Τήνου, Ἀνθρωπος 3 (1976), τεύχ. 1, σσ. 115-129.
2106. — Τήνος. Λαϊκὸς πολιτισμὸς, Ἀθήνα 1971, σσ. 733.
2107. Φόρη Β., Μεσαιωνικὰ στερητικὰ ἐπίθετα, Βυζαντινὰ 3 (1971), 343-365.
[Κρίσις: Π. Γεωργούντζου, Πλάτων 23 (1971), 383-384].
2108. — Ἡ φθορὰ τῶν (ξένων) γραπτῶν καὶ ἄλλα... (ἀπάντηση στὸν κ. Κώστα Ταχτσῆ), Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 15.
2109. — Ἡ πολλαπλῆ φθορὰ, Ἐφημ. «Τὸ Βῆμα», 28 Μαΐου 1972.
2110. — Λεξιλογικὰ τῆς Κοζάνης, Μακεδ. Ἡμερολ. 1974, σσ. 289-294.
2111. — Παρουσίαση τῆς «Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς». Προβλήματα, Εἰσηγήσεις. Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γραμματεία ἀπὸ μετάφραση. Ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα καὶ γραμματεία (ἔκδ. Ὑπουργ. Παιδείας), Ἀθῆναι 1976, σσ. 301-306.
2112. — Νικόλαος Ἀνδριώτης (1906-1976), Ἑλλην. 29 (1976), 426-430.
2113. — Νομικὰ καὶ δημοτικῆ, Ἐφημ. «Καθημερινή», 2, 3, 6 Ἰουλίου 1976.
2114. — Ἐμμ. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς δημῶδους γραμματείας 1100-1669, τόμ. Γ', Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 48 + 430, Ν. Ἐστ. 22 (1976), 198-202.
2115. — Προβλήματα τῆς Δημοτικῆς γλώσσας. Ἡ γλῶσσα τῶν ἐφημερίδων σήμερα, Τέχνη, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 21-24.
2116. Φουτρῆ Γ. Ν., Στρατιωτικὸν ἑλληνο - τουρκικὸν λεξικόν. Πλήρης στρατιωτικὴ - ναυτικὴ - ἀεροπορικὴ ὀρολογία, Ἀθῆναι 1977, τόμ. Α-Β.
2117. Φραγκάκη Εὐαγγελίας, Τὸ χωριὸ μου οἱ Σκυλλοί, Ἀθῆναι 1974, σσ. 54 + 8.
2118. Φραγκεδάκη Ἐμμ. Ι., Πόλεις τῆς ἀρχαίας Κρήτης, Κρητ. Ἐστ. 27 (1976), 161-162.
2119. Φραγκίσκου Ν. Ε., Κυριακοπούλου Δ., Ὁρθογραφικὸν καὶ ἐρμηνευτικὸν Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀναθεωρηθὲν καὶ συμπληρωθὲν ὑπὸ Ν. Ε. Φραγκίσκου, Νέα Ἐκδοσις 1969 (ἀνατύπωσις 1976), Ἐν Ἀθήναις, σσ. 718.
2120. Φράγκου Χ. Π., Ἡ ἐπίδραση τῆς γλωσσικῆς μορφῆς τοῦ κειμένου στὴν ἀνάγνωσι τῶν μαθητῶν καὶ στὴν κατανόησι, Ἰωάννινα 1972, σσ. 127.

2121. Φραγκουδάκη Άννας, 'Ο εκπαιδευτικός δημοτικισμός και ὁ γλωσσικός συμβιβασμός τοῦ 1911, 'Ιωάννινα 1977, σσ. 143. [Πανεπιστήμιο 'Ιωαννίνων. 'Επιστημονική 'Επετηρίδα Φιλοσοφικῆς Σχολῆς. Δωδώνη : Παράρτημα 'Αρ. 10].
2122. Φρέρη Γ. Ι., Quelques remarques sur l'emploi du pronom «on» en français et son équivalence en grec moderne, Δωδώνη 3 (1974), 265-272.
2123. Φωτεινοῦ Κ. Θ., Οἱ Λευκάδιοι λόγιοι καὶ λογοτέχνες καὶ ἡ γλῶσσα, 'Ηπ. 'Εστ. 23 (1974), 62-69.
2124. Φωτιάδη Άδ., Τοπωνύμια τοῦ χωρίου Διόριος, Μαθητ. 'Εστ., τεῦχ. 51 (1971), 234-235, 52 (1971/1972), 76.
2125. — Παρατσούκλια ἀπὸ τὸ Διόριος, Αὐτόθι τεῦχ. 51 (1971), 236-237.
2126. Φωτοπούλου Α., Γορτυνιακὴ Βιβλιογραφία, Γορτυνιακά 1 (1972), 419-482 [ἸΑριθμ. 1-848].
[Περιλαμβάνει καὶ γλωσσικά καὶ τοπωνυμικά μελετήματα].
2127. — 'Απόπειρα ἔτυμολογίας τῆς τοπωνυμίας Κερπινή, Πρακτ. Α' Συνεδρ. 'Αχαϊκῶν Σπουδ., 181-192.
2128. — Σύμμεικτα Κιμωλιακά, Κιμωλιακά 6 (1976), 217-260.
[Λεξιλόγιον, 252-260].
2129. Χαβιαρᾶ Δ., Περιγραφὴ Συμαϊκῆς οἰκίας, Συμαϊκά 2 (1972), 181-190.
[Ὁρολογία].
2130. — Συμαϊκά μητρῶα καὶ ἐπώνυμα, Συμαϊκά 3 (1977), 165-171.
2131. Χαβιαρᾶ Ν., Συμαϊκά ἀνάλεκτα, Συμαϊκά 2 (1974), 130-134.
2132. Χαλβατζάκη Μ., Τὸ λησμονησμένο οἰκογενειακὸ ὄνομα τοῦ Παπαδιαμάντη καὶ ἡ Παναγία ἡ Κουνίστρα. Ν. 'Εστ. 89 (1971), 812-815.
2133. Χαλκιά Κ. 'Ιω., 'Η ἔτυμολογία τῆς λέξεως Σπῶα ἢ Σπῶα. Νισυριακά 5 (1976), 305-307.
2134. Χαλκιάδη Ζαχ. 'Εμμ., πρεσβυτέρου, Λαογραφικὰ Κάσου, 'Αθήναι 1971, σσ. 190.
[Λεξιλόγιον 77-138, τῶν παλαιῶν λόγια 139-163, ἰδιωματισμοὶ 159-163, Τοπωνύμια 163-166, Πικρανόμια 167-169, Τὰ ὀνόματα ὅπως ἀκούονται εἰς τὴν Κάσον 170-173, πῶς δίδονται τὰ ὀνόματα, 174].
2135. Χαραλαμπάκη Χριστ. (Charalambakis Christ.). Περιορισμένης χρήσεως λαϊκὰ παιγνίδια εἰς τὸν νομὸν Λασιθίου, 'Αμάλθεια (1971), 211-223.
[Ἐπεξήγησις τῶν ἰδιωματικῶν ὄρων : σκιπέττο, χάμω Θεὸς ἢ Οὐρανός, ντελῆς, κισκιντάκι, τόπι, λακκουδία ἢ λακκουδάκια, σαράντα κόσκια, βεζίρης].
2136. — Τὸ πρόβλημα τῆς ἀκριβοῦς ἀποδόσεως τῆς προφορᾶς τῶν ἰδιωματικῶν φθόγγων, Αὐτόθι 3 (1972), 27-30.
2137. — 'Επιγραφές ἀπὸ τὴν ἀρχαία Μάλλα, Αὐτόθι 8 (1977), 311-344.
[Τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν Μαλλῶν, 339-344].
2138. — Vier literarische Papyri der Kölner Sammlung. 'Εν συνεργασίᾳ μετὰ

- των D. Hagedorn, D. Kaimakis, L. Thüngen, Zeitschr. Papyr. Epigraph. 14 (1974), 29-40.
2139. — Phthano. Ein Beitrag zur griechischen Wortforschung. Phil. Diss. der Univ. Köln, Heidelberg 1976, σσ. 241.
2140. — Διορθωτικά, 'Ερμηνευτικά καὶ παρατηρήσεις εἰς "Ἑλληνας συγγραφεῖς, 'Αθηνᾶ 76 (1976/77), 323-342.
2141. Χαραλαμπίδου Χριστίνας, Τὸ τελικὸν -ν εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς νήσου Σύμης, Συμαϊκὰ 1 (1972), 116-122.
2142. Χαραλαμποπούλου 'Αγ. Α., Martinet André, Στοιχεῖα γενικῆς γλωσσολογίας. Μετάφρασις. Θεσσαλονίκη 1976, σσ. ιε' + 253.
2143. Χαραλαμποπούλου Π. - Πριγγούρη Δ., 'Η συμβολὴ τῆς ἐπαρχίας 'Ολυμπίας στὸν 'Αγῶνα τοῦ Εἰκοσιένα, 'Ολυμπ. Χρον. 2 (1971), 183-305. [Ἀπογραφή ἐπαρχίας Φαναρίου 1689. Ὄνόματα χωρίων, 189].
2144. Χαραλάμπους Χ., Τὸ λίνον (λινάριν), Λαογρ. Κύπρ. 1 (1971), 63-68. [Ὀρολογία: βούφα, ἀρκιστήριν καὶ ὄρολογία τμημάτων τούτου].
2145. Χάρη Π., 'Η δημοτικὴ στίς ἐφημερίδες, στὸ Ραδιόφωνο, στὴν Τηλεόραση, Ν. 'Εστ. 96 (1974), 1551-1552.
2146. — 'Ιστορία τοῦ λογοτεχνικοῦ δημοτικισμοῦ, Ν. 'Εστ. Χριστούγεννα 1976, 264-285.
2147. Χαρτοφυλακίδη Κ., Διάλεκτος καὶ τοπωνύμια τῆς Κέας, Νησ. Κέα 23 (1973), τεῦχ. 249-251, σσ. 9-10.
2148. Χασάπη Χρ. Κ., 'Αστακός. Συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς Δυτικῆς Στερεᾶς 'Ελλάδος. 'Ιστορικόν, βιογραφικόν καὶ λαογραφικόν λεύκωμα, 'Αθῆναι 1976, σσ. 85. [Κρίσις: Π. Βασιλείου, Στερ. 'Ελλάς τεῦχ. 8 (1976), 14].
2149. Χασιακοῦ Γ. Α., Γλωσσικὰ μνημεῖα τῆς Ροῦμελης, 'Αθῆναι 1972, σσ. 159. [Γλωσσάριον καὶ ἰδιωματικαὶ ἐκφράσεις. Τοπωνύμια διάλογοι, γεωργικά, ποιμενικά, παροιμιαί].
2150. Χασιώτη Ι. Κ., Θεσσαλικὴ βιβλιογραφία. Πρώτη καταγραφή (1636-1962), Βόλος 1971 (Φιλάρχαιος 'Εταιρεία Βόλου, Θεσσαλικὰ Μελετήματα 2), σσ. ιστ' + 247.
2151. Χατζῆ Δ., Τὸ πρόβλημα τῆς διγλωσσίας, 'Αντί, τεῦχ. 16, 17, 18 (1975).
2152. — Γλώσσα καὶ πολιτικὴ, 'Αθήνα 1975, σσ. 95 [ἔκδοσις τῶν εἰς τὸ «'Αντί» ἄρθρων].
2153. Χατζηγεωργίου Τ. Ι., Γλωσσικὰ καὶ Λαογραφικὰ Νέου Χωρίου Κυθραίας, Λαογρ. Κύπρος 4 (1974), 25-30. 5 (1975), 19. [Γεωργικὴ ζωὴ. Λέξεις σχετικαὶ μετὰ τὴν ἐλαίαν].
2154. Χατζηγιάννου Κ., Συμπλήρωμα τῶν «Κυπριακῶν μύθων», Λαογρ. Κύπρος 2 (1952), 101-107. [Μύθοι εἰς Κυπριακὴν διάλεκτον μετὰ ἀπόδοσιν εἰς τὴν κοινὴν 'Ελληνικὴν].
2155. — 'Ετυμολογικὰ καὶ ἐρμηνευτικὰ εἰς τινὰς λέξεις τῆς μεσαιωνικῆς 'Ελληνικῆς, 'Αθηνᾶ 73-74 (1972/3), 32-42.

[Δίδυμος, θεότης, παθιάζω. Ὑποκορ. κατάλ. -έτιν τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτ. Κυπριακῆς. Αἱ λ. τῆς μεσ. καὶ νεωτ. Κυπρ. «κουέλλα» καὶ «λόττος». Τὸ μεσν. στανεό μου, στανειό μου, στανεῶς, στανικῶς].

- 2156.** — Ἡ ἀρχαία Κύπρος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πηγὰς. Τόμ Β'. Μυθολογία καὶ Ὄρησκεία - Γεωγραφία καὶ Γεωλογία, Λευκωσία 1973, σσ. κε' + 471.
- 2157.** — Τόμ. Γ'. Μέρος Β': Κυπρίων Γλῶσσαι, Λευκωσία 1977, σσ. ιγ' + 182 + 3.
- 2158.** Χατζηιωσήφ Χρ., Σιμηλὶς καὶ Σιμηλλοῦδιν. "Ἐνα ἐπίθετο τῆς θεᾶς τῆς γεωργίας ποῦ ἐπέζησε σ' ἓνα Κυπριακὸ φυτώνυμο, Συμπόσιον Λαογρ. Κύπρ., Λευκωσία 1972, 71-75.
- 2159.** — Τοπωνύμια τῆς περιοχῆς Παλαιοχωρίου, Λαογρ. Κύπρ. 4 (1974), τεῦχ. 11-12, σσ. 63-66.
- 2160.** Χατζηκυριαζῆ Ι. Δ., Ὁ ἕβδομος Ὀλυμπιονίκης τοῦ Πινδάρου, Δωδεκαν. Χρον. 2 (1974), 229-253.
- 2161.** Χατζηκώστα Λεοντ., ἀρχιμανδρίτου, Πογγουρτζῆ(δ)ες ἢ πογκλωγιάρη(δ)ες, Λαογρ. Κύπρ. 5 (1975), 61-63.
- 2162.** — Οἱ ἐθνικὲς μας προσηγορίες "Ἕλληνες, Γραικοί, Ρωμιοί, Ἀθήνα 1976, σσ. 59. [Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίου Μηνᾶ].
- 2163.** Χατζησωτηρίου Γ. Δ., Ἱστορία τῆς Παιανίας καὶ τῶν ἀνατολικῶν τοῦ Ὑμηττοῦ περιοχῶν (1205-1973), 1973, σσ. 541. [Τοπωνύμια, σσ. 312-367].
- 2164.** Χατζηφώτη Ἰ. Μ., Τὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα. Ἱστορικὴ ἀναδρομὴ καὶ μερικὲς σκέψεις γιὰ τὴν ἐπίλυση του, Ἀθήναι 1972, σσ. 78. [= Ἐρμη. Νέα Πολιτεία, Δεκέμβρ. 1971 - Φεβρουάριος 1972].
- 2165.** — Ὄησαυροὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, Κριτικὰ Φύλλα 2 (1973), 307-311.
- 2166.** — Ἡ συμβολὴ τοῦ Ἑλισαίου Γιαννίδη στὸ κίνημα τοῦ δημοτικισμοῦ, Ν. Ἐστ. Χριστούγεννα 1976, σσ. 217-227.
- 2167.** Χατζηψάλτη Κ., Τὸ ἐν Ἑλλάδι καὶ Κύπρῳ οἰκογενειακὸν ὄνομα Λογαρᾶς κατὰ τὴν Βυζαντινὴν καὶ μεταβυζαντινὴν περίοδον, ΕΚΕΕΚ 6 (1972-73), 133-168.
- 2168.** Χατζιδάκη Ἰωσ., Ἡ ἱστορία τῆς νήσου Μήλου, Ἀθήναι 1972, σσ. 414. [Ἐπανέκδοσις].
- 2169.** Χατζιδάκι Γ. Ν. (Hatzidakis G. N.), Γλωσσολογικαὶ Ἐρευναι, τόμ. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1977, σσ. *142 + 809 + 6. Δικαίου Β. Βαγιακάκου, Εἰσαγωγή, σσ. *1-142. [Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Κέντρον συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ. Λεξικογραφικὸν Δελτίον. Παράρτημα 2.] Περιλαμβάνονται 85 μελέται ὡς κάτωθι :
- Ἀρχή, πρόοδος καὶ σημερινὴ κατάστασις τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης, σσ. 1-9.
  - Die Altgriechischen Feminina auf -ος im Neugriechischen, σσ. 10-11
  - Ἐρευναι περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς, σσ. 12-24.
  - Φιλολογικοὶ κροκυλεγμοί, σσ. 25-47.

Α'. Περὶ τῶν ὀνομάτων εἰς -πουλλος, -πούλλα, -πουλλοι, -πουλλι κλπ., σσ. 25-35.

B'. Περὶ τῆς ὀρθογραφίας τῶν ὑποκοριστικῶν εἰς -εἶδιον, σσ. 36-41.

Γ'. Ἐλάλουσαν - ἐλαλοῦσαν, σσ. 41-47.

- Περὶ φαινομένων τινῶν φθογγικῶν ἀνωμαλιῶν, σσ. 48-55.
- Περὶ τοῦ λj καὶ περὶ ἐπενθέσεως, σ. 56.
- Περὶ ὀρθογραφικῆς τινος καινοτομίας, σσ. 57-61.
- Περὶ τῆς ὀρθογραφίας τῶν κατ' ἀναλογίαν γενομένων νέων τύπων, σσ. 62-66.
- Περὶ τῆς ποικίλης παραδόσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, σσ. 67-69.
- Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὀνομάτων εἰς -ις -ιν ἀντὶ -ιος -ιον ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ Ἑλληνικῇ, σσ. 70-82.
- Περὶ τῆς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, σσ. 83-90.
- Τεχνολογικά, σσ. 91-93.
- Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς χρήσεως τῶν προσηγορικῶν ὀνομάτων γένους θηλυκοῦ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ, σσ. 94-99.
- Ὀλίγαι λέξεις περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξετάσεως τῆς νέας Ἑλληνικῆς, σσ. 100-105.
- Βιβλιοκρισία τοῦ Τοπωνυμικοῦ τῆς Κύπρου Σ. Μενάρδου, σσ. 106-119.
- Σκέψεις τινές περὶ τῆς συντάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ, σσ. 120-125.
- Σχέσεις ὀνομάτων καὶ πραγμάτων πρὸς ἄλληλα, σσ. 126-128.

Ἑτυμολογία.

- Περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ, σσ. 129-136.
- Καὶ πάλιν περὶ τοῦ καλύτερος κ.τ.τ., σσ. 137-143.
- Ποντικά, σσ. 144-154.

Εἰσαγωγή, σ. 144.

Περὶ τῆς κατὰ συστολήν ἀπωλείας τοῦ ἀτόνου ι καὶ ου ἐν τῇ Ποντικῇ διαλέκτῳ, σσ. 144-154.

- Περὶ τοῦ εὐφωνικοῦ ἢ ἐφελκυστικοῦ ν, σσ. 155-156.
- Σημασιολογικαὶ μεταβολαί, σσ. 157-160.
(Ἀνταίνω, ξανταίνω, ἀπανταίνω καὶ τὰ ὅμοια).
- Περὶ τῆς χρήσεως τῆς προθέσεως ἐκ, ἐξ (ξε-) ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ, σσ. 161-190.
- Βάτραχος, σσ. 191-192.
- Περὶ τῆς ἀντωνυμίας ὅπου, ποῦ = ὅστις, ἤτις, ὅ,τι, κλπ., σσ. 193-195.
- Νάκκων νερόν σ' ἐρκάστηκα τὸν μαῦρον νὰ ποτίσω.
Χερῶ = ἐγχειρῶ καὶ ρίπτω - ρίχτω, σ. 196.
- Περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς γραμματικῆς τοῦ Ἑρωτοκρίτου, σσ. 197-207.

Περὶ συνιζήσεως, σσ. 197-198.

*Ἄλλα πάθη φωνηέντων, σσ. 198-199.

Ἀνάπτυξις καὶ ἀφομοιώσις φωνηέντων, σ. 199.

Περὶ τῶν συμφώνων, σσ. 199-200.

Περὶ χασμῶδίας, σ. 200.

Περὶ τοῦ ἄρθρου, σ. 201.

Περὶ κλίσεως τῶν ὀνομάτων, σσ. 201-202.

Περὶ ἀντωνυμιῶν, σσ. 202-203.

Περὶ τῶν ῥημάτων, σσ. 203-207.

- Μεταφορικαὶ ἐκφράσεις, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, σσ. 208-211.
- Γραμματικὰ ζητήματα. ὁμως ἐπίρρημα καὶ σύνδεσμος, σσ. 212-221.
- Α' Πυρίνη γλώσσα, σσ. 222-224.
- Β' Περὶ τῆς χρήσεως τῶν ξένων καὶ τῶν νεωτέρων καταλήξεων, σσ. 224-225.
- Γ' ὅ,τι = ὀλιγον, μόλις, σσ. 225-226.
- Φωνητικὰ καὶ ἐτυμολογικά, σσ. 227-241.

- A'* Περὶ τοῦ εἰς -έα τύπου πολλῶν ἐπιθέτων τῆς μεταγενεστέρως μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς, σσ. 227-229.
B' Σάλος - σαλεύω καὶ ζάλη - ζάλο κλπ., ἤτοι ἐναλλαγὴ τοῦ σ καὶ ζ, σσ. 229-230.
Γ' Ἐρπετὸν ἀρπετὸν, σερπετὸν, σερφετία, σερπετία, σσ. 230-233.
Δ' Ἀρχαῖαι γλωσσικαὶ ποικιλίαι σφζόμεναι καὶ ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ, σσ. 233-234.
E' Μαίτυρος - χειρόχτια, σσ. 234-235.
ΣΤ' Ἀσφαραγωνιά καὶ ἄλλα μετὰ τῆς καταλήξεως -ωνιά, σσ. 235-236.
Z' Ὁ πάτος, ὁ γέννος, ὁ κοῦρος, κττ., σ. 236.
Η' Ξεμηστεύω, σσ. 236-237.
Θ' Λώθρα, σ. 237.
Ι' Βασιλεύει ὁ ἥλιος, σσ. 237-238.
ΙΑ' Βέργας - Βέργος, σσ. 238-239.
ΙΒ' Ἀκαρδος, καλόκαρδος, ἐφτάκοιλος, ἄδουλος, δοῦλος, κλπ., σσ. 239-240.
ΙΓ' Ἀναλογικὰ φαινόμενα, σσ. 240-241.
- Ἐτυμολογικὰ καὶ τεχνολογικὰ, σσ. 242-253.
- Γυτεύω*, σσ. 242-243.
Δαμίν, *δαμάκιν*, *δαμινός*, σσ. 243-245.
Δικονῶ, σσ. 245-246.
Ξεχωνιάζω, σ. 246.
Σύμμουχρον, σ. 246.
Βεργάτης, σσ. 246-247.
Ἡρακλένια καὶ μετουσιαστικὰ εἰς -ίτικος, σσ. 247-249.
Νεότερος, σσ. 249-251.
Νεώτεροι πληθυντικοὶ τύποι, σ. 251.
Ἄνα(δ)οτοῦν, *ἀναδοῦν*, *ἀναδερός* κλπ., σσ. 251-252.
Βρωονία ἀβρῦά, *χελιδοναία* - *χελεά* κττ., σσ. 252-253.
- Alte Buntheit im Neugriechischen, σσ. 254-256.
- Περὶ τοῦ ἐτυμολογεῖν, σσ. 257-260.
- Ἐτυμολογικὰ καὶ τεχνολογικὰ, σσ. 261-269.
- Ἀχνός*, *ἄθνα-ίζω*, *ἄφνα-ίζω*, *ἄχνα-ίζω*, σσ. 261.
Γαριώνω, *γαριερός*, *κατσήγαρος*, *γάρος*, σ. 262.
Ἐγόημον, σσ. 262-263.
Ντριμμώνω, *στριμώνω*, σ. 263.
Λούμακας *λουμάκοι*, *λουμάκι*, σσ. 263-264.
Θρυῶ, σ. 264.
Κελεφός, σ. 264.
Κούδεβλα, σσ. 264-265.
Πασπαλεύω = *πασπατεύω*, σ. 265.
Κόρμαλος, σσ. 265-267.
Τοιῶς, σ. 267.
Γαμοφόροι, *γαμούσοι*, *γαμιῶτες* κλπ., σσ. 267-268.
Παχουλλός, *μακρουλλός* κττ., σ. 268.
Ὄνόματα εἰς -άρις καὶ -ᾶς, σσ. 268-269.
- Σημασιολογικὰ, σσ. 270-274.
- Ἐτυμολογικὰ καὶ μεθοδολογικὰ, σσ. 275-285.
- Ἀράδα*, σσ. 275-280.

- Κλούβιος*, σσ. 280-282.
Σταναιῶς μου, στανικῶς μου, τὸ σταναιό, σσ. 282-285.
- Zum Θάρρος, θαρρῶ - θάρος, θαρῶ, σ. 286.
 — Griechische Miscellen, σσ. 287-290.
 I. Ἀβέλιτερος, σσ. 287-288.
 II. Ζαρώνω = *verschrumpfen, zusammenziehen*, σσ. 288-289.
 III. Κονάκι - κονεύω, σσ. 289-290.
 IV. *Zum Verständnis einiger komposita*, σ. 290.
- Über einige neugriechische Adjektiva wie ὁ βρόμος, ὁ κρύος, ὁ σπλήνης und dergleichen, σσ. 291-292.
 — Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα διὰ τῶν αἰώνων, σσ. 293-298.
 — Περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν λέξεων εἰς τὰ γνωστὰ μέρη τοῦ λόγου, σσ. 299-303.
 — Α' Λεξικογραφικά. Β' Γλωσσοπλαστικά, σσ. 304-306.
 — Μεθοδικὰ καὶ ἔτυμολογικά, σσ. 307-333.
 Α'. Ἰυτοῖ - Γιούχτας, σσ. 307-312.
 Β' Ἄντα, ἀντί, ἀντζί, ἄντζα, ἀντζίποδας, ἀντικλήνια, ἀντίκλα, ἀντέκλα, κτ., σσ. 312-313.
 Γ' Σκανίζει, σσ. 314-315.
 Δ' Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς ἰατρικῆς λέξεως «δρόλυκος», σσ. 315-318.
 Ε' Ζώδιον - ζοῦδος - ἄζουδος, σσ. 318-321.
 ΣΤ'. Λίγωσι - γέμωσι, σσ. 321.
 Ζ'. Παθητικαὶ μετοχαὶ μετὰ ἐνεργητικῆς σημασίας, σσ. 321-322.
 Η'. Περὶ ἑλλιπεστέρων χρήσεων καὶ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ νεωτέρων ἐπιθέτων, σσ. 323-325.
 Θ'. μάντις, μαντεᾶς, σσ. 325-326.
 Γ'. Μεσαρέα, σ. 326.
 ΙΑ'. «Δάνειος» ἐπίθετον, σσ. 326-327.
 ΙΒ'. Διόρθωσις εἰς τὸν Ἀθήναιον, σ. 327.
 ΙΓ'. Ἄπαξ διὰ παντός, σσ. 327-333.
- Περὶ τῆς κατὰ διαφόρους χρόνους χρήσεως τῶν λέξεων «Ἑλλάς» καὶ «Ἑλληνες», σσ. 334-335.
 — Ein Merkwürdiger Gen. Plur. auf -οῦνις, σσ. 336-337.
 — Ἡ πρώτη ἀναγέννησις τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, σσ. 338-340.
 — Καλῶς ὠρίσετε, σσ. 341-343.
 Ἐτυμολογικά καὶ Μεθοδολογικά, σσ. 344-348.
 Ἀθί, ἀθοίνε, ἀθιά, ἀφούτσι, σσ. 344-347.
 Ὁ ἄτρακτος, ὁ ἄστε, οἱ ἄστοι καὶ οἱ ἀσοίτου, σσ. 347-348.
- Ἑλλάς καὶ Ἑλληνες κλπ., σσ. 349-357.
 — Διατὶ εἶμαι μὲν δημοτικιστῆς, ἀλλὰ δὲν γράφω τὴν δημοτικὴν, σσ. 358-370.
 — Μεθοδολογικά καὶ Ἐτυμολογικά, σσ. 371-386.
 Γενικά, σσ. 371-376.
 Ἡ μύτι, σσ. 376-380.
 βυζί(ον), βυζάνω κλπ., σσ. 380-382.
 Κανών, κανόνας κλπ., σσ. 383-386.
- Γλωσσικά. Κόκκος, κουκλί, κοκκάρι, κουκκούτσι κλπ., 387-391.
 — Περὶ τοῦ ρήματος «ξέρω», σσ. 392-396.

- Περὶ τῆς γενέσεως καὶ χρήσεως γλωσσικοῦ τινος τύπου ἐν τῇ Νέᾳ Ἑλληνικῇ, σσ. 397-398.
- Μικρὰ συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, σσ. 399-405.
- Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, σσ. 406-417.
  - Περὶ τῆς γενικῆς*, σσ. 406-417.
  - Προσθήκη εἰς τὰ ἀνωτέρω*, σ. 417.
- Μικραὶ συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας γλώσσης, σσ. 418-446.
  - Α'. Φωνητικά*, σσ. 418-421.
  - Β'. Περὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἐν τῇ μεσαιωνικῇ καὶ νέᾳ Ἑλληνικῇ*, σσ. 422-425.
  - Γ'. Die Griechische Sprache in den urbulgarischen Inschriften von Dr. Beschewliew (Sonderabdruck aus den Jahrbuch. des Nationalmuseums, Sofia für 1922-25)*, σσ. 381-429, σσ. 425-430.
  - Δ'. Max Vasmer, Ein russisch - byzantinisches Gesprächsbuch, Beiträge κλπ. (Max Vasmer, Βιβλίον Ἑλληνορωσικῶν διαλόγων, συμβολαὶ κλπ.)*, σσ. 430-434.
  - Ε'. Σημειώσεις εἰς Φορτουνατον*, σσ. 434-446.
- Μικρὰ συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, σσ. 447-452.
- Τοπωνυμίαι τοῦ χωρίου Μύρθιο, σσ. 453-456.
- Περὶ τῶν σπουδῶν καὶ τοῦ Λεξικοῦ τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης, σσ. 457-464.
- Γλωσσικὰ καὶ ἱστορικὰ, σσ. 465-470.
  - Σαμάρι*, σσ. 465-467.
  - Πάσχω - πανθάνω καὶ πασχίζω*, σσ. 466-467.
  - Γαμματίζω -ομαι = κάμπτω -ομαι*, σσ. 467-468.
  - Βυζαντινὰ χρονικά. Παράορτημα τοῦ 17ου τόμου Actes de Chilandar par L. Petit et B. Korabiev 1911*, σ. 468.
  - Φιλέλλην*, σσ. 469-470.
- Ἀπάντησις πρὸς τὸν κ. διδάκτορα W. Beschewliew, σσ. 471-482.
- Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Περὶ τῶν μετοχῶν, σσ. 483-493.
- Περὶ τῆς ἀνάγκης Λεξικοῦ τῆς μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, σσ. 494-496.
- Μακεδόνες, Μακεδονία καὶ Μακεδνός, σσ. 497-498.
- Περὶ τῆς χρήσεως τῶν παθητικῶν ρημάτων ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ, σσ. 499-500.
- Μικραὶ συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, σσ. 501-515.
  - Α'. Περὶ τῆς ἠθικῆς γενικῆς ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ*, σσ. 501-505.
  - Β'. Περὶ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας ἀτός, καὶ περὶ τῶν αὐτοπαθῶν τὸν ἑαυτόν μου, ἀπαντός μου, ἀπατός μου, καὶ περὶ τῆς παρὰ ταύτας γενικῆς μου, σου, του, μας, σας, των - τους ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ*, σσ. 505-509.
  - Γ'. Περὶ τῆς συντάξεως τῶν παθητικῶν ρημάτων ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ*, σσ. 509-513.
  - Δ'. Ἐτυμολογικά : ἄωρος, ἄγωγος, ἀγώρι, ἄγουρος - ἄγουρος*, σσ. 513-514.
Ἄρνεύω = ἡσυχάζω καὶ ἀρνεύω = δεικνύω, σσ. 514-515.
  - Ε'. Καταργοῦνται ἢ καταργιοῦνται*, σ. 515.
- Ἀκμήν - ἀγμήν καὶ ἀκμήν - ἀκομήν - ἀκόμη, ἀκόμα, σσ. 516- 520.
  - Προσθήκη εἰς τὰ ἀνωτέρω*, σσ. 518-520.
- Βιβλιοκρισία. Étude descriptive du parler Maniote méridional par André Mirambel, σσ. 521-537.

- Μεθοδολογικά καὶ Βιβλιοκρισία, σσ. 538-539.
- Βιβλιοκρισία Ν. Π. Ἐλευθεριάδου, Πελασγική Ἑλλάς, οἱ Προέλληνες, σσ. 540-543.
- Ἑτυμολογικά καὶ Μεθοδολογικά, σσ. 544-551.
Μαθαγγιάζω, (ἡ φωνητικὴ τροπὴ τοῦ πι εἰς φκι καὶ τοῦ ndi εἰς ngi),
 σσ. 544-545.
Βόλος - Γόλος, σσ. 545-551.
- Καὶ πάλιν περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιθέτων, σσ. 552-553.
- Μεθοδολογικά, σσ. 554-562.
- Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν Ἑλληνικῶν τινῶν ἐπιθημάτων, σσ. 563-570.
- Μαρίας Λιουδάκη, Κρητικὲς μαντινάδες, σσ. 571-578.
- Καὶ πάλιν περὶ τοῦ Μορέως, σσ. 579-589.
- Περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ τύπου τῶν ἐθνικῶν ὀνομάτων εἰς -εύς, σσ. 590-591.
- Συμβολὴ τοῦ Κοραῆ εἰς τὴν μελέτην τῆς νέας Ἑλληνικῆς, σσ. 592-595.
- *Miszellen zur Griech. Grammatik, σσ. 596-602.*
I. Die Aoriste auf -essa, σσ. 596-598.
II. Bedeutungsentwicklung einiger Verben, σσ. 598-600.
III. Verba, die von Nomina auf -μα gebildet sind, σ. 600.
IV. Über den Namen Μορέας (= Πελοπόννησος), σσ. 600-602.
V. Στήμα - στάμα - στέμα, σ. 602.
- Ὑπολείμματα, σσ. 603-607.
1. Ἰλερη, ἄπαλη κλπ., σσ. 603-604.
2. Περὶ ἀφομοιώσεως φωνηέντων ἐν τῇ Ν. Ἑλληνικῇ, σ. 604.
3. Κοιτάζω - κοιτῶ, σσ. 604-606.
4. Ἀνωμαλῖαι τινὲς ἐν τοῖς φωνητικοῖς νόμοις, σσ. 606-607.
- Μεθοδολογικά. Κοιτάζω - κοιτῶ, σσ. 608-618.
- Βιβλιοκρισία. Ed. Maysner, Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit mit Einschluss der gleichzeitigen Ostraka und der in Ägypten verfassten Inschriften, σ. 619.
- Ἄλιζα und das Makedonische, σσ. 620-621.
- Über zwei unregelmässige Deminutiva im Neugriechischen, σ. 622.
 Πίναξ λέξεων - ὀνομάτων - τοπωνυμίων, σσ. 625-788.
 Πίναξ πραγμάτων, σσ. 789-808.
 Παροράματα, σ. 809.
- 2170.** — Einleitung in die neugriechische Grammatik, Ἀνατύπωσις ἐκδ. 1892, Ἀθήναι 1975. Εἰσαγωγή Δ. Β. Βαγιακίκου. Καὶ εἰς Hildesheim 1977.
- 1271.** Χατζιωναῖ Στ., Ἡ οἰκία τῆς Πιτσιλιᾶς, Λαογρ. Κύπρ. 1 (1971), 26-28.
- 2172.** — Τὸ φαγητὸ στὴν Ἀλωνα, Αὐτόθι, σσ. 118-121.
- 2173.** — Τὸ τοπωνυμικὸ τῆς Ἀλωνας, Αὐτόθι, σσ. 3 (1973), 29-36.
- 2174.** Χατζοπούλου Γ. Κ., Τὰ σχήματα λόγου εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τοῦ χωρίου Ἀντρεάνταν Ἀμισοῦ Πόντου, Δράμα 1974, σσ. 14.
- 2175.** — Ἡ ἄμαξα εἰς τὸν Πόντον, Ἀρχ. Πόντ., 33 (1975/76), 36-50.
 [Συνώνυμα τῆς λ. ἄμαξα καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς εἰς τὴν διάλεκτον τοῦ πόντου].
- 2176.** Χειμῶνα Χρ. Β., Παναγία Κουνίστρα (Ἡ Παναγία τῆς Σκιαθοῦ), Σκιαθός 1975, σσ. 15.

2177. Χιδίρογλου Π., Βιβλιογραφική συμβολή εις τὴν Ἑλληνικὴν Τουρκολογίαν (1788-1975), ΕΚΕΕΚ 8 (1975-1977), 1978, σσ. 253-405.
[Ἀριθμὸς τίτλων 1755 + 67].
2178. Χιονίδη Γ. Χ., Οἱ εἰς τὰ μητρῶα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821 ἀναγραφόμενοι Μακεδόνες, Μακεδ. 12 (1972), 34-65.
2179. — Οἱ «πάραικοι» τῆς Σκοπέλου ποῦ κατάγονται ἀπὸ τῆ Χαλκιδικῆ, Χρον. Χαλκιδ., τεύχ. 31-32 (1977), 3-15.
[Ὄνοματεπώνυμα].
2180. Χιονίδου Ν. Π., Ἡ γλῶσσα τῆς ἐκπαιδεύσεως, Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ ἐνημερωτικοῦ τεύχους τῆς Ἐπιτροπῆς Παιδείας, Ἀθῆναι 1972, σσ. 23.
2181. — Συνοπτικὰ ἐρωτήματα. Ὑπάρχουν αὐθύπαρκτοι δυνητικαὶ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὑφίσταται ὑποθετικὸν ἀπαρέμφατον; Πλάτων 26 (1974), 80-92.
2182. Χιωτάκη Γιάννη, Το χωριό μου. Ὁ Κουκλουτζᾶς. Ἱστορία, Λαογραφία. Ἡ ζωὴ του, ἡ καταστροφή, Ἀθῆναι 1972, σσ. 416.
2183. Χιώτη Π., Περὶ δημοτικῆς ἐν Ἑλλάδι γλώσσης διατριβή, ἐν Ζακύνθῳ 1859. Φωτοτυπ. ἀνατύπωσις, Ἀθῆναι 1976, σσ. ζ' + 259. [Σειρὰ βιβλιοθήκης Ἱστορικῶν Μελετῶν 102. Ν. Καραβία].
2184. Χουλιάρáκη Μ., Γεωγραφικὴ, διοικητικὴ καὶ πληθυσμιακὴ ἐξέλιξις τῆς Ἑλλάδος 1821-1971, τ. Α', μέρος Ι. Σύστασις, πληθυσμὸς καὶ διοικητικὴ ὀργάνωσις τοῦ νεοπαγοῦς Ἑλληνικοῦ κράτους, Ἀθῆναι 1973, σσ. XXXVII + 262. Μέρος ΙΙ. 1974, σσ. λζ + 334. Τ. Β' 1975, σσ. XIV + 444, Τ. Γ', 1976, σσ. XIV + 422.
2185. — Ἱστορικὴ ἀπογραφικὴ ἀποψις τῆς Ἑλλάδος, 1900-1971, Ἀθῆναι 1975, σσ. 175.
2186. Χουρμουζιάδη Γ. Δ., Λεξικὸν ἑλληνο - ἰσπανικόν, ἐν Ἀθήναις 1974, σσ. 712.
2187. Χρηστίδη Β., The names "Αραβες, Σαρακηνοὶ etc. and their false Byzantine etymology, BZ 65 (1972), 329-333.
2188. Χριστοδούλου Γ. Α., Τὰ ἀρχαῖα σχόλια εἰς τὸν Αἴαντα τοῦ Σοφοκλέους, ἐν Ἀθήναις 1977, σσ. 113* + 375.
[Κρίσις: Π. Γεωργούντζου, Πλάτων 29 (1977), 323-325].
2189. Χριστοδούλου Μενελ., Περὶ τινῶν φαινομένων κινητικῆς ἀντιθέσεως ἐν τῇ Κυπριακῇ διαλέκτῳ καὶ τῇ καθόλου Ἑλληνικῇ γλῶσση, ΕΚΕΕΚ 4 (1970-71), 209-232.
2190. — Μικρὰ συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορικὴν τυποποίησιν καὶ μεταγραφὴν Ἑλληνικῶν Τοπωνυμίων, Αὐτόθι 5 (1971/72), 79-144.
2191. — Κυπριολογικὴ βιβλιογραφία: Γλωσσολογία - Λαογραφία, Αὐτόθι, σσ. 507-522.
— Λεξιλογικὸν ὑλικόν, σσ. 516-517.
— Τοπωνυμικὸν ὑλικόν, σσ. 517-518.
— Ὄνομαστικὸν ὑλικόν, σσ. 518.

- Γενικαὶ θεωρήσεις καὶ γενικὴ Κυπριακὴ διαλεκτολογία, σσ. 521.
  - Φωνητικὴ καὶ φωνολογία, σ. 521.
  - Μορφολογία τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου, σσ. 521-522.
  - Ἑτυμολογικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται, σσ. 522.
  - Ἱστορικὴ γραμματικὴ τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου, σ. 522.
  - Λεξικολογία καὶ λεξικογραφία τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου, σ. 522.
  - Τοπωνυμικαὶ καὶ ὀνομαστικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται, σ. 522.
- 2192.** — Σκέψεις τινὲς περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος τῶν Ἑλληνικῶν διαλέκτων, *Αὐτόθι* 6 (1973), 109-124.
- 2193.** — Κυπριολογικὴ Βιβλιογραφία : Γλωσσολογία - Λαογραφία, *Αὐτόθι* 5 (1971-1972), 503-531 [Βιβλιογρ. 1971].
- Συναγωγαὶ λέξεων. Τοπωνυμικὸν ὕλικόν, σσ. 518-521.
  - Γενικὴ Κυπριακὴ διαλεκτολογία, σσ. 528.
  - Φωνητικὴ - φωνολογία, σ. 529.
  - Ἑτυμολογικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται, σ. 529.
  - Λεξικολογία καὶ λεξικογραφία τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου, σ. 530.
  - Τοπωνυμικαὶ καὶ ὀνομαστικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται, σσ. 530-531.
- 2194.** — Κυπριολογικὴ βιβλιογραφία : Γλωσσολογία - Λαογραφία τοῦ ἔτους 1972 καὶ συμπληρώματα προηγουμένων ἐτῶν, *Αὐτόθι* 6 (1973), 524-537.
- Λεξιλογικὸν ὕλικόν, σσ. 531-532.
  - Γενικὴ Κυπριακὴ γλωσσολογία, σ. 536.
  - Φωνητικὴ καὶ φωνολογία, σ. 536.
  - Μορφολογία τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου, σ. 536.
  - Ἑτυμολογικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται, σσ. 536-537.
  - Τοπωνυμικαὶ καὶ ὀνομαστικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται, σ. 537.
- 2195.** — Report on Work conducted in Cyprus concerning Geographical Names, Nicosia 1972, σσ. 4.
- 2196.** — Κυπριακὸ παραμῦθι. Τὸ τραοῦδιον τοῦ Κωσταντᾶ, *Λαογρ.* 28 (1972), 385-389.
[Εἰς Κυπριακὴν διάλεκτον μετὰ γλωσσικῶν ἐρμηνευμάτων].
- 2197.** — Περὶ Λινοβαμβάκων, Συμπόσιον *Λαογρ. Κύπρ., Λευκωσία* 1972, σσ. 105-15.
- 2198.** — Σκέψεις τινὲς περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς γλωσσικῆς διαχύσεως αὐτῶν, *Πρακτ. Α' Παγκυπρίου Συνεδρίου Ἑλλην. Πολιτισμοῦ, Ἑλληνικὴ Περίοδος, Λευκωσία* 1974.
- 2199.** — Κυπριολογικὴ βιβλιογραφία : Γλωσσολογία - Λαογραφία, *Αὐτόθι* 8 (1975-1977), σσ. 483-511.
- Λεξιλογικὸν ὕλικόν, σσ. 500-501.
  - Τοπωνυμικὸν ὕλικόν, σ. 501.
  - Ὀνοματολογικὸν ὕλικόν, σσ. 501-502.
  - Γενικὴ Κυπριακὴ διαλεκτολογία, σσ. 508.
  - Φωνητικὴ - φωνολογία, σσ. 508-509.
  - Μορφολογία Κυπριακῆς διαλέκτου, σ. 509.
  - Ἑτυμολογικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται, σσ. 509-510.
  - Τοπωνυμικαὶ καὶ ὀνομαστικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται, σσ. 510-511.
  - Μὴ Ἑλληνικαὶ διάλεκτοι, σ. 511.

2200. — Γλωσσάριον εἰς Κυπριακὰ παραμύθια ἐκδιδόμενα ὑπὸ Θ. Παπαδοπούλλου, Κυπρ. Σπουδ. 38-39 (1975), 153-166.
2201. — Γλωσσάριον εἰς Κυπριακὰς ἐπιδὰς ἐκδιδομένας ὑπὸ Θ. Παπαδοπούλλου, Αὐτόθι, σσ. 177-181.
2202. — Ἑλληνικὴ κοινὴ καὶ Κυπριακὴ διάλεκτος, Πρακτ. Α' Κυπρολ. Συνεδρ., τόμ. Γ' β (1969), 309-318.
2203. — Σκέψεις τινὲς ἐπὶ τῆς μεταγραφῆς τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς εἰς Ῥομανικὴν, Μόρφωσις 28 (1973), 325-326, σ. 10.
2204. — Λευκωσία : ὄνομα καὶ παράδοσις. Ἐκδοσις Δήμου Λευκωσίας, Λευκωσία 1977.
2205. Χριστοδοῦλου Μενελ. - Μιχαήλ Στ., Οἱ Καλικάντζαροι, Λαογρ. Κύπρ., II, 4-5 (1972), 34.
2206. Χριστοφίδου Μ. Κ., Εὐρετήρια τῶν διαφόρων ἐγκυκλοπαιδειῶν καὶ ἐγκυκλοπαιδικῶν λεξικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀναφερομένων ἐπὶ Κυπρολογικῶν θεμάτων, ἤτοι εἰς τὰς λέξεις «Κύπρος», «Κύπριος» καὶ γενικῶς εἰς τὴν Κυπρολογίαν, Κυπρ. Λόγος 7 (1975), 287-292, 404-406, 8 (1976), 397-400, 9 (1977), 43-46.
2207. Χρυσάκη Γ. - Κονιδάρη Μ., Βυζαντινὴ καὶ μεταβυζαντινὴ βιβλιογραφία 1972-1974, ΕΕΒΣ 41 (1974), 528-556.
2208. Χρυσάνθου Κύπρ., Ὄνομασίαι τῶν ὀστέων τοῦ ἀνθρωπίνου σκελετοῦ, Λαογρ. Κύπρ. 1 (1971), 3-6.
2209. — Κυπριακὲς λέξεις στὴν ποίησιν τοῦ Γ. Σεφέρη, Αὐτόθι, σσ. 113.
2210. Χρυσοβιτσιώτη Ι. - Σταυρακοπούλου Ι., Ἀγγλοελληνικὸ καὶ Ἑλληνοαγγλικὸ Λεξικὸ ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων, Ἀθήναι 1977, σσ. 652.
2211. Χωματᾶ Αἰκατερίνης, Βυζαντινὴ καὶ μεταβυζαντινὴ βιβλιογραφία 1971, ΕΕΒΣ 38 (1971), 476-499.
[Γλῶσσα, 483].
2212. Χώρα Γ. Δ., Ἡ «Ἁγία Μονὴ» Ἀρείας ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ πολιτικῇ ἱστορίᾳ Ναυπλίου καὶ Ἄργους, ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. 330 + 32 πίν.
[Τοπογραφία καὶ ὄνομασία τῆς μονῆς, 25-39. (Χωρογραφία, 25-28, Ἡ πηγὴ Κανάθος, 28-32, Ἡ ὄνομασία τῆς μονῆς, 32-39)].
2213. Ψαθᾶ Α. Δ. - Ψαθᾶ-Μητραλῆ Βασιλικῆς, Ὁ Σκοπὸς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, Ἀρχ. Θράκ. 35 (1970), 218-376.
[Λαογραφία - Γλωσσάριον].
2214. — Τὸ Σκούταρι Ἀδριανουπόλεως τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, Αὐτόθι 36 (1973), 227-298.
[Γλωσσικά - Λαογραφικά, 284-294].
2215. Ψάλτου Σάββα, Τὸ χωρίον Ἅγιος Ἀμβρόσιος Κυρηναίας, 1972, σσ. 55.
[Οἰκογένεια, ὄνομασία χωρίου καὶ τὸ κτίσμα τῆς ἐκκλησίας].
2216. Ψυχογιοῦ Ντ., Τὸ Καλαντάρι (Ἀπρίλιος - Μάη - Θεριστῆ), Ἡλειακὰ 23 (1977), 702-705.
[Ὄνόματα].

2217. — Μικρά ἐτυμολογικά (Γασμοῦλος ἢ Βασμοῦλος, Ἐτεόκρητες - Ἐτροῦσκοί, Μινῶαι, Μινωῖται), Αὐτόθι, σσ. 717-718.
2218. — Γαστούνη καὶ Σισῖναι, Αὐτόθι, σσ. 719-725, 24 (1977), 746-752. 24-25 (1977), 777-783.
2219. — Ἡ χλωρασιὰ τῆς Ἡλείας, Αὐτόθι 24 (1977), 730. 24-25 (1977), 800-801.
2220. — Γενεαλογικά στὸν Καρκαβίτσα, Αὐτόθι, σσ. 731-736, 24-25 (1977), 769-774.
2221. Ψωμᾶ Δεσποίνης, Τὸ Ἀνήλιο, Ὀλυμπ. Χρον. 4 (1974), 292-296.
2222. Valk M. van der, Eustathii Commentarii ad Homeri Iliadem pertinentes ad fidem codicis Laurentiani editi. Vol. primum praefationem et commentarios ad libros Α-Δ complectens. Leiden 1971, σσ. CLXI + 802.
2223. Vandersleyen G., Le mot λαὸς dans la langue des papyrus grecs, Chronique d'Égypte 48 (1973), 339-349.
2224. Vaughn J. W., Final Clause Optatives in Pimary Sequence, Glotta 53 (1975), 216-217.
2225. Vayacacos D., βλ. Βαγιακάκος Δ.
2226. Vlachos Th. N., Die Geschichte der byzantinischen Stadt Melenikon, Θεσσαλονίκη, 1969, σσ. 140.
[Κρίσις: G. Prinzing, BZ 64 (1971), 119-123].
2227. Voskresenskij M. - Nazarov V., La langue des inscriptions éteo-crétoises, Linguist. Balk. 17, 3 (1974), 73-80.
[Ἡ γλῶσσα τῶν Ἐτεοκρητῶν εἶναι μία Κρητικὴ διάλεκτος].
2228. Voyles J. B., Ancient Greek accentuation, Glotta 52 (1974), 65-91.
2229. Vranoussi Eras., Les termes Ἀλβανοὶ et Ἀρβανῖται et la première mention des Albanais dans les sources du XI siècle, Actes Congr. Intern. Scienc. Sud-est Europ. 2 (1972), 387-396.
2230. Vsebaert J., Hull D., Greek Words and Hebrew Meanings. Studies in the Semantics of Soteriological Terms, Cambridge 1967, σσ. XV, 333, Vigiliae Christianae 27 (1973), 149-151.
2231. — Propitiation, expiation and redemption in Greek biblical terminology, Mélanges Chistine Mohrmann, Utrecht 1973, 1-12.
2232. Warburton I. P., On the verb in Modern Greek, Bloomington 1970, σσ. 169.
2233. — Modern Greek verb conjugation: inflectional morphology in a transformational grammar, Lingua 32 (1973), 193-226.
2234. Waring H., Bibliography of the Phonetics and Phonology of Modern Greek, Mantatophoros 4 (1974), 3-18.
2235. Was D., The pseudo-Bilinguals in the Minoan Linear Script of class A., Κρητ. Χρον. 24 (1972), 228-237.
2236. Wathelet P., Les traits éoliens dans la langue de l'épopée grecque, Roma 1970, σσ. 437.

2237. — Études de linguistique homérique. I. Les itératifs en *-(e)sk. L'Antiquité Classique 42 (1973), 379-405.
2238. — Les noms des grecs et de la Grèce dans les formules de l'épopée homérique, Actes du XI Congr. Intern. Scienc. Onomast. 2 (1975), 429-441.
2239. — Le nom de Zeus chez Homère et dans les dialectes grecs, Minos 15 (1974 [1976]), 195-225.
2240. Watkins C., La famille Indo-européenne de grec ὄρχις: linguistique, poétique et mythologie, BSL 70 (1975), 11-23.
2241. — A propos de Μῆνις, Ἀυτόθι 72 II (1977), 187-209.
2242. Weijnen A. A. - Alinei M., The Wheel in the Atlas Linguarum Europae. Heteronyms and semantic density, Amsterdam 1974, σσ. 32. [Κρίσις: J. Haudry, BSL 70 (1977), II, 99-100].
2243. Wendt H. F., Langenscheidts Taschenwörterbuch der neugriechischen und deutschen Sprache. I. Teil. Neugriechisch-Deutsch, Berlin-München - Zürich 1969, σσ. 552. [Κρίσις: G. Fatouros, Jahrb. Österr. Byz. 22 (1973), 366-369].
2244. Willetts R. F., Amyklai, EKEEK 5 (1971/2), 29-34.
2245. — Early Cretan social terminology, Ἀυτόθι 6 (1973), 63-74. [Ἀπέταυροι, δρομεύς, καδεσταί, ἀπαμία].
2246. — The making of a Cretan fixed metaphor, Glotta 51 (1973), 64-66.
2247. Williams F., ὦ in Theocritus, Eranos 71 (1973), 52-67.
2248. Windekens A. J. van, L'origine du grec δίψα «soif», Orbis 22 (1977), 186-187.
2249. — Grec δάκτυλος «doigt, doigt de pied»: exemple concret d'une évolution * - δκ - > * - τκ > - ur -, Ἀυτόθι, 24 (1975), 125-129.
2250. — L'explication du nom d'animal grec λέων à partir d'un ancien * νεFων a celui qui rugit, Ἀυτόθι, 211-213.
2251. — La théorie pélasgique (I) et l'explication de grec ἀσφόδελος, Ἀυτόθι 25 (1975), 214-216.
2252. — Grec δίχτυον «filet de pêche ou de chasse», Orbis 25 (1976), II, 354.
2253. Wirth P., Zur asiatischen Toponymie in Geschichtswerk des Johannes Kinnamos, Byz. Forschungen 3 (1968), 1971 = Polychordia, Festschrift F. Dolger III), 251-253.
2254. — Βασιλικοπούλου - Ίωαννίδου Ἀγνής, Ἡ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων κατὰ τὸν IB' αἰῶνα εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ ὁ Ὅμηρος, Ἀθήναι 1971, σσ. 222, BZ 67 (1974), 145-147.
2255. Witt R. E., The Kabeiroi in Ancient Macedonia, Ἀρχ. Μακεδον. 2 (1977), 67-80.
2256. Wooten C. N., The conditional Nature of ἕως — clauses in Attic Prose of the fifth and fourth Centuries, Glotta 53 (1975), 217-222.

2257. Wouters A., A compendium of Herodian's *Περὶ κλίσεως τῶν ὀνομάτων*, *Zeitschr. Papyr.-Epigraph.* 11 (1973), 242-244.
[Κλίσεις ὀνομάτων εἰς -ην καὶ -ων].
2258. Wyatt W. F., *The Greek prothetic vowel*, Ohio 1972, σσ. XVIII + 125.
[Κρίσις : C. Sandoz, *BSL* 69 II (1974), 130-137].
2259. Zaimov J., *Zaselvane na bǎlgarskite slavjani na balkanskija poluos-trov*, Sofia 1967 [= *Ἐγκατάστασις τῶν Βουλγάρων Σλάβων εἰς τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον. Ἔρευνα τῶν Ἄονομάτων κατοίκων τῆς Βουλγαρικῆς Τοπωνυμολογίας*]. *Περίληπτικὴ μετάφραση καὶ παρατηρήσεις ὑπὸ Α. Θαβώρη, Δελτίον Βουλγαρικῆς Βιβλιογραφίας, Περίοδος Β', ἔτος 9, τεύχ. 2, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 7-52.*
2260. — *Beiträge zur Erforschung der bulgarischen geographischen Namen in Griechenland*, *Zeitschr. Balkan.* 11 (1971), 105-115.
2261. — *Relation chronologique entre la deuxième Palatalisation vieux bulgare et la métathèse liquide à la lumière des noms géographiques bulgares en Grèce du Sud*, *Actes XI Congr. Intern. Scienc. Onomast.* 2 (1975), 459-465.
2262. Zamboni A., *I nomi locali della Sicilia antica in relazione col problema delle lingue e dei popoli dell'isola*, *Actes XI Congr. Intern. Scienc. Onomast.* 2 (1975), 475-488.
2263. Zwanziger R., *Σινιπάτης, Sprache* 19 (1973), 200-203.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

2264. Ἀλεξάκη Ε., *Ἡ δομὴ τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογένειας στὴ Θράκη*, *Μνήμων* 5 (1975), 49-80.
[Ὅροι σχετικοὶ μὲ τὴν οἰκογένειαν].
2265. Amigues S., *Les subordonnées finales par ὅπως en attique classique*, *Études et Commentaires*, Ἄριθ. 89, Paris 1977, σσ. 320.
2266. Brixhe Cl., *Le Dialecte grec de Pamphylie*, *Documents et grammaire*. *Bibliothèque de l'Institut Français d'Études Anatoliennes d'Istanbul*, τόμ. 26, Paris 1976, σσ. 325.
2267. Eideneier H., *Ein früher Beleg für «Dobrudscha»? Actes du XIVe Congrès International des Études Byzantines*, 2 (1975), 559-561.
[Πτωχοπροδρ. *Τομπρίτσα*].
2268. — *Sprachvergleich Griechisch-Deutsch. (Teil Phonetik von H. Ruge)*, Düsseldorf 1976, σσ. 80.
2269. Hooker J. T., *The Language and Text of the Lesbian Poets*, Innsbruck 1977, σσ. 107.

2270. Θαβώρη Α., Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ καθιέρωση τῆς δημοτικῆς, Νέα Δομὴ 3 (1976), 45-49.
2271. Muellner L. Ch., The meaning of homeric εὔχομαι through its formulas, Innsbruck 1976, σσ. 158.
2272. Οἰκονομίδου Π. Σ., Κατάλογος τῶν ἰχθύων τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1973, Πρακτικὰ τοῦ Ἰνστιτούτου Ὠκεανογραφικῶν καὶ Ἀλιευτικῶν Ἐρευνῶν, 11 (1972), 471-599.
2273. Πανταζῆ Π., Ἡ διδασκαλία καὶ ἡ γραμματικὴ τῆς δημοτικῆς, Αἰολικὰ Γράμματα 6 (1976), 23-25.
2274. Schmitt R., Indogermanische Dichtersprache und Namengebung. Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, Vorträge 10, Innsbruck 1973, σσ. 27.
2275. — Probleme der Eingliederung fremden Sprachgutes in das grammatische System einer Sprache. Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, Vorträge 11, Innsbruck 1973, σσ. 26.
2276. Seiler Hansjakob, Sprache und Sprachen (Gesammelte Aufsätze), München 1977, σσ. 454.
2277. Σινοπούλου Π. Α., Ὁ Κόντογλους καὶ ἡ γλῶσσα, Κριτικὰ Φύλλα 4 (1975), 273-274.
2278. Τέντα Ν., Ἑλληνικὴ διαφῆμιση καὶ γλῶσσα, Ἡπ. Ἐστ. 24 (1975), 248-250.
2279. Teodorsson S. T., The Phonology of Ptolemaic Koine, Göteborg 1977, σσ. 278.
2280. Φερεντίνου Γ. Σ., Ἡ μάχη τῶν τόνων, Κριτικὰ Φύλλα 4 (1975), 478-480.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδες
<i>Δικαίου Β. Βαγιακάκου</i> : Γλωσσικὸν φυσιογνωστικὸν ἐράνισμα	5- 20
<i>Χριστοφόρου Γ. Χαραλαμπάκη</i> : Παρατηρήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐπιθέτων κατὰ τὴν περιγραφὴν προσώπων εἰς τὴν χρονογραφίαν τοῦ Μαλάλα	21- 42
<i>Ἀναστασίου Καραναστάση</i> : Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῶν Ἑλληνικῶν ἰδιωμάτων τῆς Κάτω Ἰταλίας	43- 67
<i>Ἀναστασίου Καραναστάση</i> : Ἐνδιαφέροντα φωνητικὰ καὶ μορφολογικὰ φαινόμενα τοῦ Ἰδιώματος Μαρτινιάνο τῆς Ἑλληνοφώνου περιοχῆς τοῦ Σαλέντο (Ἀπουλίας).	69- 82
<i>Δικαίου Β. Βαγιακάκου</i> : Γλωσσικὴ βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1971-1977.	83-226

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ

**Α'.-ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ :**

- Τόμος Α' : α - άμωρωξοσύνη, 1933, σσ. 561.
» Β' : άν - άπώρυγα, 1939, σσ. 647.
» Γ' : άρα - βλέπω, 1942, σσ. 558.
» Δ' : Μέρος α' : βλεφαρίδα - γάργαρος, 1953, σσ. 238.
» β' : γαρδαλώνω — (σσ. 239- υπό έκτύπωσιν)

Β'.-ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ :

Τόμος Α' (1939)	Τόμος Ζ' (1955)
» Β' (1940)	» Η' (1958)
» Γ' (1941)	» Θ' (1963)
» Δ' (1942-1948)	» Ι' (1964-1965)
» Ε' (1950)	» ΙΑ' (1966-1969)
» ΣΤ' (1953-1954)	» ΙΒ' (1970-1972)

Γ'.-ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ :

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Η. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ : «Γραμματική τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου τοῦ Πόντου», σσ. 419. Μετὰ πίνακος λέξεων, ὀνομάτων, τοπωνυμίων, πραγμάτων, βιογραφίας καὶ δημοσιευμάτων τοῦ συγγραφέως, σσ. 421-506, ὑπὸ Δ. Β. Βαγιακάκου (Λεξικογραφικὸν Δελτίον, Παράρτημα 1). Ἐν Ἀθήναις 1958, σσ. 506.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ, *Γλωσσολογικαὶ Ἔρευναι* τ. Β'. Γλωσσολογικαὶ μελέται 1884-1936, τὸ πρῶτον συνεκδιδόμεναι ὑπὸ Δ. Β. Βαγιακάκου, μετὰ μακρᾶς εἰσαγωγῆς περὶ τοῦ βίου καὶ ἔργου τοῦ Γ. Χατζιδάκι καὶ πινάκων λέξεων καὶ πραγμάτων τοῦ τόμου τούτου ὡς καὶ τοῦ Πρώτου 1936 (Λεξικογραφικὸν Δελτίον, Παράρτημα 2). Ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. 815.

Γ. Ν. ΗΑΤΖΙΔΑΚΙΣ, *Einleitung in die Neugriechische Grammatik*. Φωτοτυπικὴ ἀνατύπωσις τῆς Α' ἐκδόσεως (Λειψία 1892) μετὰ Προλεγόμενων Δ. Β. Βαγιακάκου (Λεξικογραφικὸν Δελτίον, Παράρτημα 3). Ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. ιστ' + 464.

Δ. Β. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ, *Γεώργιος Ν. Χατζιδάκις (1848-1941)*. Βίος καὶ Ἔργον (Λεξικογραφικὸν Δελτίον, Παράρτημα 2α). Ἐν Ἀθήναις 1978, σσ. 143.